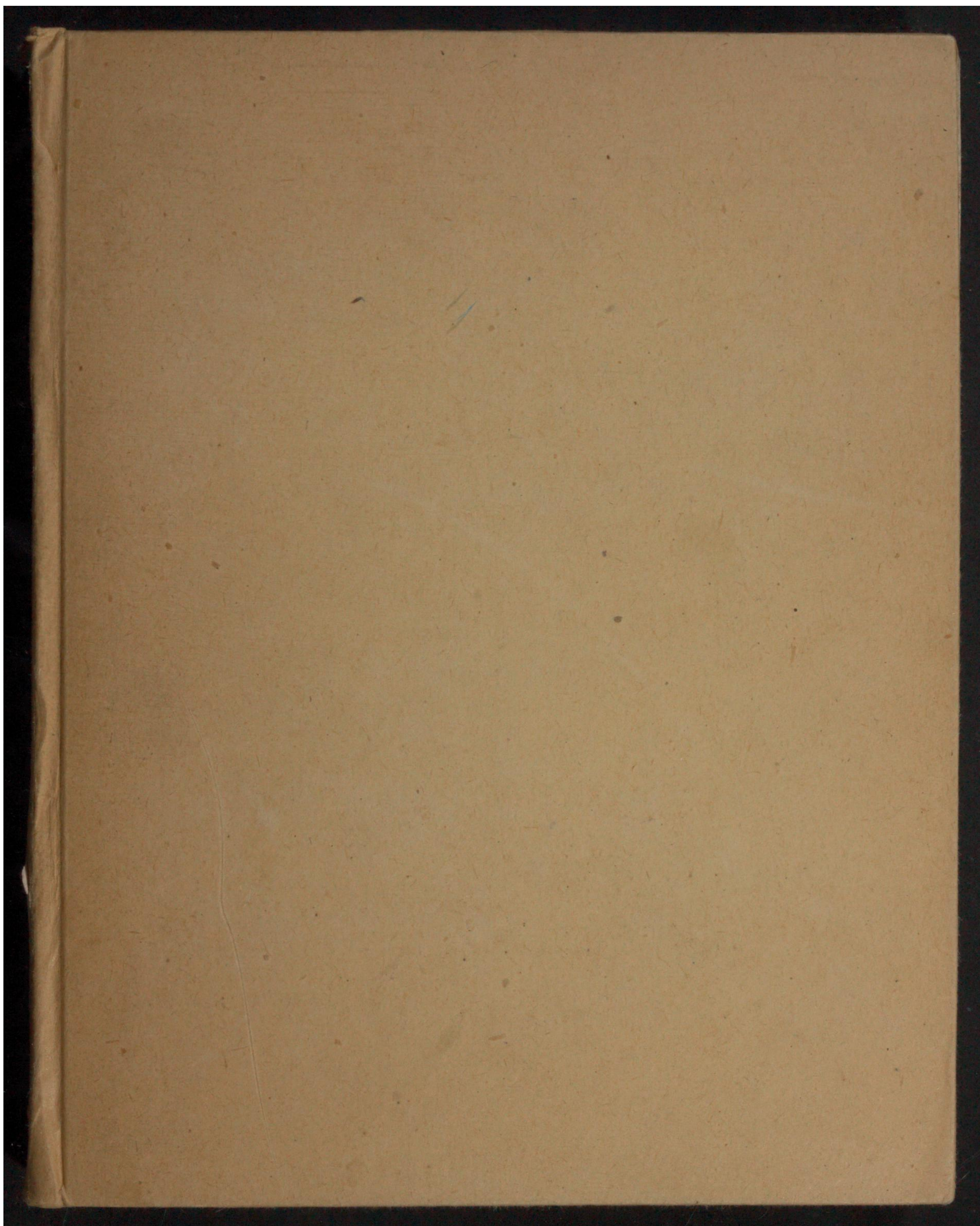
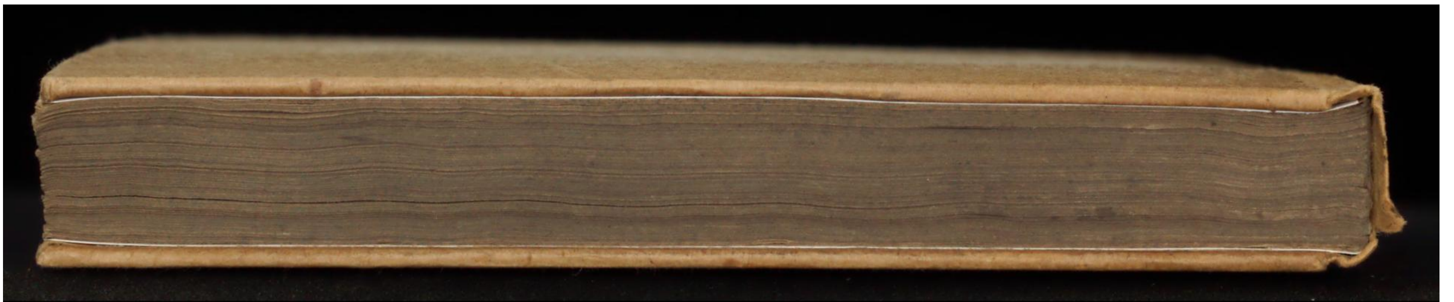
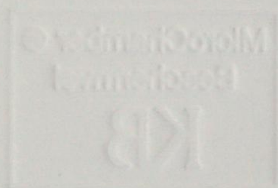

369
G
30

ZEE-RECHTEN,

Inhoudende dat Oudste en Hoogste

WATER-RECHT,

Dat de Gemeene Kooplieden en Schippers hebben gemaakt in WISBUY.

De Zee-Rechten gemaakt by Keyser Karel, als mede die van Konink Philippus de derde, inhoudende seekere Ordonnantie op 't stuk vande Asseurantie, Bodemerye, en toerustinge van Schepen.

Midsgaders de Schips-Rechten, gemaakt by de Oude Anzee-Steden.

Noch zyn hier bygevoegt de Willekeuren en Costuymen van de Buyten en Binnelands vaarders van Amsterdam op Rouan, Londen, Hamburgh, Antwerpen, Middelburgh, Rotterdam, Dordrecht, Haarlem, Uytrecht en Leyden, met het vervolgh van de zelve.

Noch de TOL-ROLLE *in den Orizondt, voor de Onderdanen der Vereenigde Nederlanden.*

Noch de Instructie en Ordonnantie voor de Commissarissen van de Zeevaart binnen Amsteldam, Rotterdam, &c.

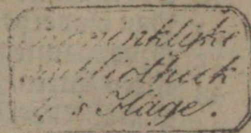
Met een Nieuwe Ordonnantie van 't PAAL-GELT.

Met de Ordonnantie der Pilotagie van de Loots-Luyden t'Amsteldam, Huysduynen, de Helder, Petten, Calans-oog, Texel, Vlielant, Ter Schelling, en andere Plaatsen.

En het Tractaat van AVARYEN, gemaakt by *Quintyn Weytsen*, eertyds Raad des Koninks van Spangien in den Hove van Hollandt.

Met de Ordonnantie van Asseurantie en Avarye t'Amsteldam, Rotterdam en Middelburgh in Zeeland, met het Vervolg van de zelve.

Tot nut en dienst van alle Kooplieden, en die ter Zee varen en Reeden, by een vergadert met een gemeene Tafel, op alle de Articulen by A B C gestelt, alzo den Lezer in 't navolgende Blad sal vinden.

t'AMSTERDAM,

By HENDRIK HARMENSZ. BOTERENBROOT, Boekverkoper op 't Water, regt over de Nieuwe-Brug, in de Delfsche Bybel, 1699.

Kort Inhoudt deses Boekx.

Aen-

Aanwysinge van den Inhout
DER
ZEE-RECHTEN.

De F bedupt Folio. De A Articulen.

T.

V.

W.

Z.

Tafel

Tafel en Register van de Scheeps-Rechten en Ordonnantien van de Oude Anzee-Steeden.

Schip-

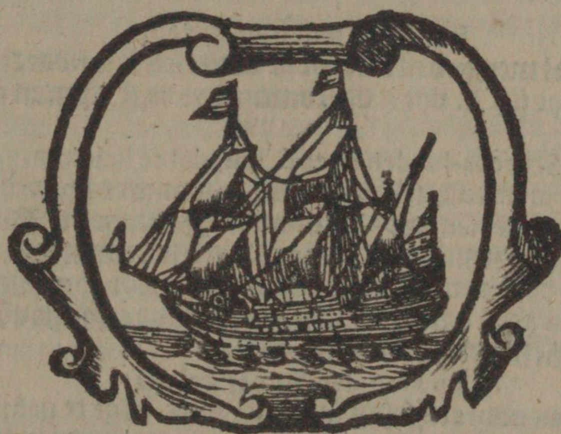
ZEE-RECHTEN,

DAT IS:

Dat hoogste ende oudste Got-landtsche Water-recht / dat de ghemeene Kooplieden ende Schippers geordineert ende gemaeckt hebben tot

WISBUY.

Waer nae hem een yegelijck die ter Zeewaert verkeeren / reguleren mach. Met grooter neerstigheydt gecorrigeert: ende na het oude Originael Copye gebetert.

t'AMSTERDAM,

By HENDRIK HARMENSZ. BOTERENBROOT, Boeckverkooper op 't Water / recht over de Nieuwe Brugh / in de Delfse Bybel / 1697.

De Eerſte Believinge.

Van 't onderhueren van een Stuerman ofte Schipman.

WAer eenen Schipper huert een Stuerman ofte Boots-man / dan zijnſe ſchuldig zijne reyſe te voldoen alzo zy hem belooſt hebben: Waert datſe des niet en hielden / zo ſal hy den Schipper zijn gantſche loon weder geven / dat hy op gebeurt heeft / daer toe zal hy geven van zijn ſelfs gelt / half zo veel als hem geloovet was / oock en zal geen Stuerman des anderen Piloot oft Schipman onderwinnen oft onderhueren. Waer 't dat eenig Man dede / die ſal hem weder van hem anveerden van den genen die hem eerſt gewonnen heeft / of hy zal dan ſijne Rechten behouden / dat hy hem aldereerſt gewonnen heeft / ende die gewonnen oft gehuert was / ſal zijnen ſchipper die reyſe volgen / en om zijne misdaet dat hy hem twee Heeren verhuerde / zo ligt dat aen den ſchipper / wat hy hem geven ſal of niet van ſijnen loon. Want hy 't met Regt verlozen heeft daer mede.

Ontkundinge van Stuerman, Piloot, of Schipman.

2. Item / is daer yemant / 't zy Stuerman / Piloot / of Schipman / die hem beſtedigt / ende ſijn ampt niet en kan / ende dat om te betuygen met hem of dry die binnen ſchips-boozt zijn / hy zal den Schipper zijn gelt weder geven / ende daer toe half zo veele als hy hem geloofſt hadde te loone of te huere.

3. Item / binnen der Haven mach een Schipper zijnen ſchipman los werden met halve loone / ende buyten der Havenen met heelen loone / ſo verre hy hem geen breucke bewijſen en kan.

Aen Lant niet te vernachten.

4. Item / ook en ſal niemant op den Lande ſlapen by nagte ſonder den Schippers oorlof / by twee groote Toznopſen / oock zal dat Boot of Eſpink niemant voeren van den ſcheepe by nachte / by twee groote Toznopſen / ſonder het zy den Schipper zijnen wille.

Loon van loſſen en laeden.

5. Item / ook zal men geven te ſchoone voor elck laſt ſwaerte iiij. d. uyt / ende van de laſt ledigher tot iiij. d. uyt / daeromme dat de ſchipman arbeyt uyt ende in / voor haer wijn gelt.

Scheeps-luyden over ſchult niet te beletten.

6. Item / ook en zal niemant den Schipper wanneer hy reede is tot den Herinkwijf of Travemunde te zeylen / zijne Stuerman / Schipper of Piloot uyt den Boozt nemen om ſchult dat gy ſchuldig is / maer waer daer wat van zijnen goede in den ſcheepe / dat ſal men daer aen taſten by gezwooren Eedt / om zijne ſchult daer mede te betalen / ende die gene daer gewonnen is ſal zijne reyſe houden als hy geloovet heeft / dies ſal den Schipper een rechter zijn.

Schip voor den Somer gehuert.

7. Item / huert een man een ſchip in der Somer-dage te gebruyken / den ſomer neemt eynde S. Martens dage / komt hy dan in de Haven daer hy het ſchip wan / ſo is hy ontſlagen daer hy het afgehuert heeft / is hy langer dan tot S. Martens dage anders waer het zy in der Zee of in eender Haven dat hy des niet keeren en kan / ſo is hy aen de ſorge / hent ſo lange dat hy kome van daer hy dat ſchip gehuert heeft.

Van te gebruycken een ander ſijn Praem.

8. Item / wie een ander mans Praem neemt ende in den Traven mede vaert ſonder

der zijn weten/wil die dat vorderen des die Praem is so sal die ander hem huere geven/en des wert hy los iij.ß.te betalen/bysonder het konnen van vier oft nootsaken.

9. Item/wie om schult te vorderen/ oft om een ander sake komt aen een schip en zijn klage doet voor de Schipper ende schiplupden / ende 't volck die in den scheepe zijn ende rechten die Schipper den klager/de scheeps om schult oft om ander saken de gene die dese sake of schult vordert/die en is niet schuldig eenige tuyge anders by brengende/ men sal genieten der bygeseeten getuyge die hy in den schepe vint en hebben magh: gelijckerwijs isser oock om tuyge by te brengen buyten lants / soo sal men doen als hier voor gesept is.

Een gehuert Schip te mogen verhueren.

10. Item/welke man een schip huert tot eenen bescheyden tijt/dat en mag hy niet versetten of verkopen ymant daer mede te zeylen nog yet anders daer mede te doen sonder alleen dat hy dat so wel verhuren mag wien hy wil/hen tot der bescheyde tijt.

Een Schip gehuert blyvende.

11. Item / daer eenen man zijn schip uyt doet ettelijke lieden / ende dat schip te verschepen/ende byna der lieden wille ware/ wert dat schip gebrooken in der reyse/ de vrachtlieden sullen hen geven halve schade.

Van Haveryen.

12. Item / verliestmen eenen Mast/ of Zeyl inder zeylinge van ongeluck des en dorven zy hem niet betalen / maer werdt daer en boven door noot gehouwen of geworpen / zo sal dat schip ende dat goet betalen nae marcktaele alle de Kooplup ende die Schipper mede.

Een Schipper vermach 't Schip niet te verkoopen.

13. Item/ men maeket een man tot een schipper/ ende dat schip hoort toe harer tween/ drpen of meer / dat schip zeylt van daer/ en is bevraght te zeylen in vreemde Landen/ ende komt ter Sluyse/ te Bordeus/te Rosel/te Lissabon of anders waer/ die schipper en mach dat schip niet verkopen / hy en hebbe verlof van den genen die dat schip toekomen. Maer heeft hy 't te doen van Victaelie/ so mach hy de touwen wel versetten / met raede zijnder schiplieden.

t' Zeyl te gaen by Raede, &c.

14. Item/een schip licht in een haven/ende is verbeydende de tijt en wint/en eer hy te zeylgaet is de schipper schuldig raet te nemen met zijn schiplieden ende seggen: Gy Heeren wy hebben wint te zeylen: Waerom daer na sommige van de schipliede seyden die wint en is niet goet/ en sommige seggen dat weer en windt is schoon ende goet/die Schipper is schuldig en plichtig over een te dragen met de meeste part van den volcke/ waer dat die Schipper anders deede/ ende enige schade daer af quame aen dat Schip of des Koopmans goet/die Schipper sal de schaede hebben ende betaelen / ist dat hy anders so veel goets heeft / dat is dat recht daer af.

Berghloon voor den Bootslieden.

15. Item / breeckt een schip in eenigen lande (hy zy waer dat het zy) de schiplieden zijn schuldigh dat goet te bewaren ende bergen alsoo zy meest en best konnen/ ende ist dat zy den schipper ende dat goet na haer beste vermogen helpen / soo is de schipper schuldig haer loon te geven: ende ist saecke dat hy geen geldt en heeft daer hyse meede loonen kan / soo moet hyse te Lande brengen. Ende en helpen zy hem niet / hy is hen niet schuldigh: Ende sy sullen haer loon verliesen als een Schip verloozen is: Ende een schipper en mach de Touwen niet verkoopen / hy en hebbe

eerst oorlof vanden genen die't toebehoort/en sal die doen in goede bewaringe tot der genen besten die dat schip toe hoorten:en is schuldig hier by te doen also trouwelijk als hy kan: ende waert dat de schipper anders dede/so waer hy schuldig dat te beteren.

Een Schip gebrooken.

16. Item een schip zeylt vander Sluysen oft van anders waer daer 't dan geladen heeft/het gebeurt dat het schip breeckt/so zijn de schipluyden schuldig te bergen van den wijne of ander goederen/soo sy meest en best konnen. De Koopliden ende die Schippers werden met malkanderen oneens/alsoo dat de Koopliden willen hebben haer goet/de schipper is schuldigh hen dat te laten volgen/indien datse de Schippers de vragt geven en betalen dat hem genoeget. Maer wil de schipper/soo mag hy dat schip wel weder laten maken by soodanigen bescheyde dat men dat in korten tijde weder maken kan/ende den Koopman zijn goet brengen daer hy hem dat geloobet heeft: ist alsoo datmen dat schip in korten tijdt niet weder maken en kan/soo magh hy wel een ander schip hueren/ende den Koopman sijn goet brengen. En de schipper sal alle zijne volle vragt hebben/van alle dat goet dat daer gebergt is.

Niet uyt den Scheepe sonder verlof.

17. Item/een schip zeylt van eeniger Haven/het zy gelaeden oft ledigh/en is gekomen in een ander Haven/so mogen de schiplieden niet uyt den schepe varen sonder oorlof des schippers/want worde dat schip ende goet in enigerley wijs verargert/of datter eenige schade daer aen quame/so zijnse schuldig de schade te betalen en te beteren. Maer licht dat schip tot eeniger steede gemeert met vier touwen/soo mogen zy wel uyt den scheepe gaen ende haestigh weder te scheepe komen.

Scheeps-volck beschadight.

18. Item/het gebeurt dat de Schiplieden haer eenen tijt lank by eenen schipper verhueren/ende yemant van haer gaet uyten schepe sonder oorlof der schippers/en drinken sich dronken/also datter yemant van hem gewont werdt/die schipper en is niet schuldig haer laten te heelen op des scheeps kost/maer hy maghse uyten scheepe te laten gaen ende hueren een ander in zijn stede. Ende ist saecke dat die meer wil hebben dan de gewonde hebben soude/soo sal dat betalen die daer ghewont is/ende zal ook den schipper weder geven dat hy ontfangen heeft: Maer waert saeke dat de schipper haer uyt sonde tot eenigen dienst des Scheeps nootdruft/en zy worden daer over geslagen oft gewont/soo is den Schipper schuldigh haer te heelen laten op ons scheeps kost.

Siecke Schipman ende sijn huere.

19. Item/het gebeurde dat des schippers kinderen eenige kranckheyt aenkomt/en zijn in des scheeps dienst/ende zijn alsoo krank datse van groote siekten in den schepe niet blijven mogen/soo is de schipper schuldig haer oorlof te geven datse uyten schepen mogen gaen ende laetense leggen in een Herberge/en is ook schuldig haer light te geven/daer zy by sten moghen/ende senden hun een van den schiplieden om in der kranckheyt te bewaeren/of hueren een anderen persoon die de krancken plagh te bewaren: Oock is de schipper schuldig den krancken zodanige spijs te geven alsmen gewoonlick is in 't schip te eeten/ende men sal hem gheven van sulcker spijse alsmen hem gaf doen hy gesont ende wel te passe was en anders niet/het en sy des schippers goeden wille/want hy en is hen anders niet schuldigh te geven. Ende ist dat hy beter spijse hebben wil/die mach hy door zijn eyghen geldt koopen laeten. Ende ist saecke dat men wint ende weer krijght zo sal men dan t' zeyle gaen/want men

men is niet schuldigh de krancken te verbeyden / ende ist saecke dat hy te passe ende gesont wert/so sal hy zijn volle huere ende loon hebben: Maer ist saecke dat hy sterft/ zoo sal zijn Vrouwe oft zijn Erfgenamen zijnen loon ende huere hebben.

Geworpen Goederen.

20. Item/een schip seylt van der Sluys oft van ander steden/het gevalt dat met stormende wint overvallen werdt / ende men wert daer van alzoo bedwongen datmen goet worpen moet / soo sijn de schippers ende schiplieden den Koopliedon schuldig te bewijsen de saeke ende den noodt waerom men werpen moet: Ende ist saecke datse haeren wille daer toe geven/dan maghmen wel werpen. Ende ist saecke dat de Kooplieden dat niet hebben en willen dat men werpen zal/zo en sal de schipper daerom niet laeten te werpen / zoo verre alle hen anders goet dunckt / ende selfs 't derde van zijn ghesellen sweeren / ende met waerachtigen Eede verklaeren wil / wanneer zy te Lande gekomen zijn dat zy 't gedaen hebben om te behouden schip / lijf / ende goet / en wysen dan dat daer ghewozpen wert. En dat goet dat daer geworpen wert zal men betaelen naer den prijse als dan ander goet in de Marckt gegeven wert / ende men zal dat reecken van pont tot pont daer nae dat een yegelijck daer inne heeft in de verbeteringhe der schaden. Ende de Schipper sal van zijnen schepe ende goede geven / gelijk de Koopman doet van zijnen goede / een yegelijk schipman sal dan een van vry hebben / ende hebben zy meer goets / soo moeten zy oock meede toeleggen in de verbeteringe der schade / daer nae datter een yegelijk inne heeft. Ende ist saecke datse malkanderen niet wel en helpen (als goede gesellen toebehoort) als men in sulcken nooden is / zoo sullen zy oock geen dinck vry hebben / ende die sal de Schipper by zijnen Eede bevolen werden.

Van Mast ende Ancker te kerven.

21. Item / het gebeurt dat een Schipper sijnen Mast af houwet in grooten noode als het waept ende stormt / ende groot onweer is / hy is schuldigh te roepen sijn Koopluyden / oft den Stuerman ende het meerderdeel van 't scheeps-volck/ indien daer geen Koopluyden en zijn / ende wijsen hen die noot / ende seggen dattet geschiet om te behouwen schip / lijf / ende goet / somtijts gebeurtet wel dat hy sijn Kabelen houwet ende moet Anker ende Touwen vaeren laten/om te behouden schip/lijf/ende goet/hy is alle beyde Mast ende Anker schuldig te prijseren van pont tot pont als geworpen goet. En dat Koopluyden sullen daer mede te betalen eer zy haer goet uyt den Schepe krijgen. Waert saeke dat een schip droog te sitten quam aen den gront en die Schipper beyde nae haerluyden geschepl / ende in 't Schip eenige goeden leckende worden / daer zal de schipper geen schade van lijden / en zijn volle vracht daer van hebben / gelijck als hy heeft van den anderen goeden dat in den Scheepe is.

Touwen ofte Tryssen breecken.

22. Item/ het gevalt dat een Schipper komt tot sijnder ontlaedstede daer hy lossen zal/hy is schuldig den Kooplieden te wijsen die touwen en koorden daer hy mede winden sal. En is daer yet aen gebrooken/ dat moet hy maken laten/ want worden daer Vaten of Pijpen oft yet anders wat by gebrecke der touwen verlooren/die Schipper en schiplieden zijn schuldigh den Koopman die schaede te beteren en te betalen. En de Schipper zal aen die schade deylen / overmidts datse nemen windegeldt / ende men is schuldigh dat winde geldt te leggen tot de verbeeteringhe der schaaden / wat dan daer af overblijft dat zullen zy dan deelen onder haer luyden.

Ende waert sake dat de Couwen braken eer dat zyse de Koopliede toonden/ so waren zy schuldig de schade altemael te betalen. Maer waert saeke dat de Koopliede zeyden dat de Couwen sterck ende goet genoegh waren/ ende braecken zy dan alzoo dat daer Vaten of Pijpen verlooren werden/ zo is een yegelijck schuldigh te betalen aen die schade/ dat is/ te weten van den geenen die haer goet in den scheepe hebben/ elk zijn deel even veele.

Quade Stellinge sluwinge.

23. Item/ een schip dat is ter Sluys oft anders waer om Wijn te laden/ en zeylt alzo van daer geladen/ ende die schipper ende zijn schiplieden versekeren/ noch verwaren die stellinge of slote niet zo 't behoort: Ende het gevalt dat daer storm ofte onweer op komt dat de stellinge breeckt/ ende de bodem vlieght uyt den Vate/ ende dat schip komt behouden daer dat lossen sal/ ende de Kooplieden beklagen haer dat by den gebreecke der stellinge ende der sloten haren Wijn verlooren is/ die schipper zeyt dat het niet vanden gebreeke der stellinge ende der floote toe gekomen is. Maer ist dat de schipper dat sweeren wil met dry of vier van zijn schipmannen/ die de Kooplieden daer uyt kiesen/ dat die Wijn niet verloren en is by den gebreecke der stellinge ende der floote/ zoo sal die schipper quyt ende vry daer van wesen: Ende ist saeke dat zy niet en willen sweeren/ zo sal den Koopman zijn schade oprechten/ want zy zijn schuldig den Koopman die stellinge ende floote te verseeren eer zy van daer scheyden/ ofte zeylen daerse geladen hebben.

Niet liegen heeten ofte slaen.

24. Item/ een Schipper huert zijne schiplieden/ hy is schuldigh die te behouden in goede vreede/ zo dat harer een den anderen niet en misdoe/ ende sal haer middelaer wesen/ dewijle dat hyse met eeten ende drincken besorget. En die den anderen liegen heet/ die heeft verbeurt iiij. d. En heet yemant den Schipper/ oft den schipper heet den schipman liegen die sal verbeurt hebben acht d. Waert zaaken dat die Schipper eenen van den Schipmanne sloege metter houte oft metter vuyst/ die schipman is hem schuldig eenen slagh te verdragen/ ende sloege hy hem meer/ soo mocht hy hem wel weeren/ maer sloegh eenen schipman zijnen schipper/ die heeft verbeurt hondert schellingen of zijnen hant.

Van Loots-mans geldt.

25. Item/ een schip is bevrachtet te Bordeus/ ter Sluys/ of anders waer/ ende het komt daer 't lossen of laden zal/ ende men maecket parthye om dat Lootsmans geldt/ komt op den Koopman aen de Kust van Britanjen die zy nemen wien daer voorby is Lijlebaes/ daer het kleyne Loots-man zy sien 't wanneermen daer voorby is Calis en Normandien van Engelant hen tot Schotland/ wanneer hy daer voor by is Jermuyden/ Vlaenderen.

Een Schipper kan van sijn Volck ontslagen werden.

26. Item/ het gevalt dat daer tweedracht werde tusschen den schipper ende zijn schipmannen/ de schipper sal beveelen dat Tafellaken wegh te nemen voor den genen daer hy kijst ende tweedragt mede gehadt heeft/ ende wareschouwen den schipman te voren eer hy hem uyten scheepe heet gaen/ ist sake dat de schipman den twist ende misdaet biedt te beteren tot den schipmannen seggen vander tafelen/ is dan de schipper zo hoogmoedig dat hy het daer niet by blijven laten/ en heet den schipman gaen/ zo mag hy den scheepe navolgen daer dat lossen sal/ daer sal de zelve zo goede huere ontfangen gelijck of hy in de scheeps steede geweest had/ zo verre hy ooch dat ge-

gebreck gebetert hadde / waert oock ſacke dat die Schipper alzo goeden ſchipman niet en huerde in zijn ſteede als hy was / ende in eenigherley wijs den ſcheepe of den goeden ſchaden aenquame / zo waer de ſchipper ſchuldig alle die ſchaden op te rechten / heeft hy anders zo veele daer hy mede betalen kan.

Tegen ander Schepen aen te Zeylen door onweder.

27. Item / het gebeurt dat een ſchip leyt in eender haven gemeert met touwen / en een ander ſchip komt met den getijde ende ſtoot aen dat ſchip dat daer gemeert leyt / zo dat van de ſlage die dat eene ſchip den anderen geeft / die daē of yypen de bodem uytſloegen / die ſchade / ſullen ſy deelen na dieny zijſe dat daer wijn in beyde ſchepen is / die is ſchuldigh te deelen aen de ſchade gemeenlijcke / de ſchiper die de ſchade gedaen heeft / is ſchuldig te zweeren met zijnen ſchipmannen dat het haer leet is / ende dat hy het niet met willen gedaen en heeft / oock dat hy daer niet om doen en konde / zoo is hy ſchuldigh ende en verlieſt de ſchade niet meer dan half te betaelen. Ende en derf hy dat met zijn ſchiplieden niet ſweeren / zo moet hy de ſchade gantſch en geheel betalen / dat is 't recht daer van.

Dit is die zake waeromme dat deſe Believinge gemaeckt ende alſoo gevonden is.

HEt gevalt dat men geerne een oudt ſchip legt in den weg voor ander goede ſchepen / op dat het van den anderen alle de ſchaden mochte hebben / indien dat het van den anderen ſchepe gebroken wort / maer als men weet dat de ſchade half ende half gerekent worde zo legt men 't geerne upten wege.

Schade aen den Scheepe door eens anderen Ancker.

28. Een ſchip of twee of meer liggen in een haven daer kleyn water is / en plagh drooge te zijn / alſo dat dat eene ſchip haer by den anderen te liggen komt / ſoo is de Schipper van den ſchepe die eerſte die aen den gront komt te ſitten / ſchuldig te ſeggen tot den andere ſchiplieden / die hem te na gezet hebben / alſoo ghy Heeren lichtet u Ancker / want het licht ons te na / ende mocht daer ſchade van krijgen / ende is 't datſe dat anker niet willen lichten de ſchipper van den ſchepe die eerſt aen den gront komt te ſitten / die zal met zijn gezellen dat ancker lichten / willen zy hem dat niet toelaten ende behinderen / ende verbieden hem dat / ende daer over in ſchade quame / by gebreck van den ancker / den Schipper die hem te na heeft gezet / is ſchuldig die ſchade op te rechten.

Ancker ſonder Boeyen niet te leggen.

Licht een Ancker zonder boeyen ende doet ſchade / de geene die dat Ancker toekomt / die is ſchuldig de ſchade te betalen / want in zulcke Haven zalmen boeyen op zijn Ancker hebben / op dat een yegelijck hem daer voor wachte / ende geen ſchade daer van en lijde / ende iſt datmen licht in een drooge haven / ſoo is men ſchuldigh te leggen boech-lynen ende ander touwen.

Maeltyden, ſpijs ende dranck.

29. Item / de ſchiplieden van der Kuſt van Brtanien / behoort des daeghs een maeltijt / om des willen dat de Schipper hen geeft Wijn te drincken / varende ende komende. Ende den Noortmannen behoort twee maeltijden des daeghs / om des willen dat zy anders niet dan water en drincken. Maer wanneer dat ſchip komt in wijnlanden / ſoo is de ſchipper ſchuldigh hen wijn voor haren dranck te gheven / dit moet oock gegeven werden.

Voeringe der Bootſluyden.

30. Item/ het gevalt dat een ſchip gekomen is daer 't laden zal/ als te Bordeus of anders waer/ ſoo is de Schipper ſchuldigh te ſeggen tot zijnen ſchiplieden: Ghy Heere legget ghy in u voeringe of voervrachten / of laet ghy die inde vracht vanden ſchepe / ſoo zijnt de ſchiplieden ſchuldigh te ſeggen wat zy doen of laten willen. Ende iſt ſake/ datſe willen hebben zodanige vracht als dat ſchip heeft/ zo ſullen zy hebben / ende willen zy ook bevragt zijn by henſelven / zoo ſullen zy haer gaen bevraghten in alſoo daniger wijſe dat het ſchip niet naer hem en toeve/ende iſt datſe opt leſte geen vracht en krijgen / de ſchipper en zal geen ſchade daer van hebben/ maer hy is ſchuldigh te wijſen zijnder lieder ruymte / ende haer ſtede daer een yegelijck ſchipman in leggen de wichte zijnre voeringe. Ende willen de ſchiplieden / ſoo mogen zy oock wel daer in legghen een vat waters/ ende wordet water dan overboort geworpen in Zee / het ſoude voor wijn of voor ander goet gerekent werden van pont tot ponde.

Item / wert de Kooplieden haer goet over boort geworpen in de Zee / alſulcke vryheyt als de ſchipman heeft / zal die Koopman ook hebben.

31. Item/ een ſchip komt geladen ende behouden tot zijnder rechte ſtede daer het bevracht is / die ſchiplieden willen haer huere hebben / ende daer zijnder haerder ſommige die nog kiſte nog matte in 't ſchip hebben / die Schipper mach haer wel zoo lange de huere onthouden / hent ſoo lange dattet Schip geloſſet is / ende om 't ſchip weder te brengen daer zy inne quame / oft zy zullen verzekeren die vaert te volbrengen.

Verzeylinge ende verbeteringe daer voor.

32. Item / een ſchipper huert zijne ſchipluyden / een deel om een vraght ende een deel met gelde/ zy zien dattet ſchip geen vraght en krijght tot ſijnen lande te komen/ maer dattet moet voorder bevrachtet zijn/ de gene die daer mede varen om bevragtinge/ die moeten den ſchepe volgen. Maer de gene die daer mede vaert om gelt/ die ſchipper die moet hen de huere verbeteren eenen yegelijken daer na dat hy gehuert is/ het waer dan dat hyſe beſprooken hadde tot eenen beſcheyden tijd / laden ſy naerder dan zy beſcheyden zijn / zy zijn ſchuldig te hebben haer gantſche huere/ maer zy moeten dat ſchip helpen brengen daer dat leggen zal/ indien dattet die ſchipper hebben wil.

Aen Landt ſpyſe mede te nemen , maer niet te vertoeven.

33. Item / het gevalt dat een ſchip licht te Bordeus of anders waer/ zoo mogen twee ſchiplieden upten ſcheepe gaen ende nemen een gerichte met haer upten ſchepe te eten / ende zo veele broots als zy tot eener maeltijdt op eten mogen / maer zy en moghen geen dranck upten ſchepe dragen. Ende moeten haeſt weder te ſchepe gaen/ zo dat den ſcheeps werck door haer niet verſuymet werde / want quame de Schipper ſchade aen den ſchepe of aen des Koopmans goede by haren gebreke / zy zijn ſchuldigh dat te verbeteren/ ende dat een ofte meer van den gezellen des ſchips haer zeer deden/ overmits haren gebreecke des werkx/ zoo zijnſe ſchuldig den geenen die hem wee gedaen heeft te laten gheſont maecken tot des Schippers ende des Stuermans ende der anderen ſcheeps gezellen ſegghen.

Van Legh-gelt.

34. Item / het gevalt dat een Schipper bevrachtet ſijn ſchip eenen Koopman / ende is met hem over een gekomen tot eenen beſcheyden tijdt dat Schip te laden/ die Koop-

Koopman ladet dat niet/ hy houdt dat schip vijfthien dagen lanck of langer/ of dan eenighe tijdt / die Schipper verloos zijn vracht by gebreck des Koopmans/ zoo is die Koopman schuldig den Schipper al zodanige schade (zoo daer opgezet is) op te rechten/ ende daer van zullen hebben die Schiplieden dat vierdedeel/ en die Schipper d'anderden vierde deelen/ om des willen dat hy hen de kost geeft ende die meeste zorge dragen moet.

Kooplieden goederen vermach een Schipper (by gebreck) verkoopen, mits nae betalende.

35. Item / een schipper bevrachtet zijn schip/ ende ladet dat omme zijn reyse te doen/ ende dat Schip blijft hier binnen alzo lange liggen dat den Schipper gelt gebreeckt / zoo mach hy wel te huys senden omme gelt/ maer hy moet gheenen goeden windt verligghen/ want verlaghe hy den wint/ hy ware schuldig den Koopman zijne schade te betalen/ maer hy mag wel nemen van den Kooplieden wijn ende verkopen dien / ende nemen zijnen nootdruft daer van. Als nu dat Schip gekomen is tot zijnen rechten ontlaet stede / zoo is die Schipper schuldigh den wijn te betalen/ dien hy tot zijner nootdruft genomen heeft/ voor alzoodanige gelt als die ander wijn gelt die daer zelvest verkocht wert / ende alsdan zal die Schipper zijne volle vracht hebben van den wijne die hy verkocht heeft tot zijner nootdruft/ als vanden anderen wijne die hy ter stede gebrocht heeft.

Schade door 't Schip qualijck te leggen.

36. Item/ een knape is Leytsman van eenen schepe/ ende is gehuert dat schip te brengen daer dat losse zal / het gevalt wel dat in der Haven zijn ketenen / ende slote daermen binnen de schepen ontladet / die Schipper is schuldig den Schiplieden te versien die stede daermen dat schip in legt/ ende hy zal sijnen touwe also zetten / dat die Koopman geen schade daer by en hebbe / want krege die Koopman schade by ghebreken der touwen / zoo ware die Schipper schuldig die schade op te rechten ende betalen: Item/ de Leytsman zal zijn vaert gedaen/ ende zijn loon verdient hebben / wanneer hy dat Schip heeft gebracht in de Haven tot der ketenen voor oft in sekerliede/ ende is ook niet schuldigh dat voorder te brengen. Ende daer na zal de Schipper ende schiplieden tot den Schepe sien.

De xxxvij. Believinghe.

Hier na volghet de Ordonnantie die de Koopman/ Schipper ende Schipmannen onder malkanderen hebben van des Schips Recht.

Van de geborgen goederen als 't Schip gebleven is.

WAert dat een Schip braecke/ of datmen voor-zeylde/ en quame aen den gront/ waert saeke dat die Kooplieden ende den Schipper ende den Schipman goet dochte datmen dat konde in korten tijden weder reede maecken / zoo zoudemen dat weder laten maeken/ ende brengen den Koopman zijn goet daer hy dat gelovet hadde / ist dat hen Godt spaert voor ongeval / ende waert saecke datmen dat Schip niet wel weder maken en konde / zo zal die schipper zijne volle vracht hebben / van alle den goede en mercken dat daer geberght / ende de schipper de Koopman levert boven mael-vloede: en den Koopman in zijn profijt komt/ waert zake dat de Kooplieden geen gelt en hadden/ dat zy die vracht den schipper niet konde geven/ ende die schipper den Koopman niet gelooven en wil / soo mach de schipper nemen van des

Koopmans goeden/ alſo veele als zijn vracht beloopt / voor alzo veele gelts als dat ander goet in de Marckt gegeven wert.

Van Goede te werpen.

38. Item/ waert dat een Schip noot hadde / ſo dat de Schipper begeerde datmen goet werpen ſoude/hy en zal niet werpen ſonder hy zal hem eerſt beſpreken met den Koopmannen in 't Schip/ wat haer goetduncken daer toe is/ wil de Koopman dat niet toelaten datmen werpen ſal/ en dochtet den Schipper goet en vanden ſchipleden twee of dry dat het ſoude beter gedaen weſen datmen 't goet worpe / eer datmen ſoude verlieſen ſchip / lijf ende goet / ſoo mach den Schipper wel werpen ende des niet laden. En woude die Koopman alsmen te lande quame/ſo ſoude die twee of dry / die in den ſchepe en goede knapen waren / ſweeren dat het nootſade was.

Waer 't zake dat daer geen Koopman in 't ſchip ware / en men hadde noode te werpen / ſo zal die ſchipper over een dragen met den meeſte partyen in 't ſchip/wat hen goet dunckt dat ſalmen doen mogen.

Item / wat dan geworpen wert/ dat goet ſalmen betalen en gelden nae marktalen/ alſoo dat ander goet dat in't ſchip is inde merk gegeve wert/pennink penninkx weerde / als de vracht daer van betaelt is.

Item/de Schipper zal van zijn ſchip ofte vracht geven gelijk die Koopman geeft van zijn goede/ wat de Koopman daer af kieſen wert. En alſo die ſchipper zijn ſchip zettet / daer moget de Koopleden voor nemen op eenen tijt.

Item/ waer daer enigen man in den ſchepe daermen goet werpe en hy hadde gelt ofte ander goet in de kiſten/ dat zoude hy openbaren eermen werpe/ als hy dat geopenbaert heeft / ſo zal hy gelden te werpen gelde van zijnen gelde/ te reeckenen twee penningen voor eenen. Maer waer daer ander goet in de kiſten/ dat zalmen rekenen na zijne waerden als dat waert is.

Item/ heeft daer ook yemant gelt in zijnder kiſten / en name dat daer uyt/ en name dat om zijne zijde / hy en zoude daer van niet gelden.

Item / hadde daer yemant gelt of ander goet in zijner kiſten / en openbaerde dat niet eermen werpt / en die kiſt (daer 't gelt in is) worden dan over geworpen in zee/ men zalſe niet hoger rekenen als dry ſchilde/alſo verre als ſy beſlagen is/waerſe onbeſlagen zo zalmenſe hen betalen na harer weerde datſe weert is.

Item / waert zake dat daer geworpen werde een matte met een bedde ofte eenen hoppeſak/ dat zalmen rekenen voor dry ſchilden/en waert behoef datmen loten zoude / tot eener reyſe te houden/ men zal dat eerſt beraet dragen met den Koopmannen in 't ſchip / wat haer goet duncken daer toe is / en dochtet die Koopman niet goet/ wat dan die ſchipper met den meeſten hoop goet dunckt te weſen/dat zalmen doen/ en waer daer geen Koopman in 't ſchip wat den ſchipper en de meeſte hoop des volks goet dachte / dat ſoudemen doen en die ſoo volgen.

Item / van loten gelde zalmen nemen zoo vele alsmen daer op zettet en redelijck is / ofte als het gewoonlijck is / ende dat lotegelt te rekenen ende betalen gelijck den werp-gelde.

Van Maſt ende Cabel te kerven.

39. Item/ een Schip zeylt van Amſtelredam oft van anderen ſteden waer datter zy / het gevalt dat hy zijnen Maſt of cabel hout ofte anders wat / by onweder/ binnen oft buyten / op datmen dat Schip ende goet bergen magh / die ſchipper is ſchuldigh de Koopleden eerſt te dragen ende hen die noot klagen en ſeggen dat het zy

om

om te behouden schip/ lijf/ en goet/ dat sullen zy rekenen over dat goet als van werpen / en waert dat die Koopman zeyde ick geve daer geen jawoort toe / daeromme zalt die Schipper niet laten/maer wanneer hy te lande gekomen is/zal hy selfs zijn derde sweeren / dat hy dat noots wegen gedaen heeft.

Van Bodemerye.

40. Item / een Schip zeylt van Amstelredam of van anderen steden waer dat het is/ een schipper is ten achteren ende verkoopt goet op den bodem/ hy is schuldig zo verre die bodem zo veele te lande brenget / dat de betalen aen den eersten market daer hy komt binnen xiiij. dagen daer na : En dat zal hy betalen tusschen den minsten ende meeste. Ende waert dat de Schipper de Koopman niet vernoegede / ende hy dat schip verkochte/ ende eenen anderen Schipper in 't schip zette/zoo mocht die Koopman dat schip binnen jaer ende dach aenspreken / ende zijn gelt daer aen soecken/ gelijckerwijs of hy daer tegenwoordig ware. En dat zal hy betuygen met des schippers zegel / zoo mach hy daer niet tegen seggen.

De Schipper mach geen Wint verleggen.

41. Item / een schipper bebracht zijn schip ende ladet om zijne reysen te doen / ende hier en binnen blijft dat schip so lange liggen dat hem gelt ontbreekt / hy mach wel senden tot zijnen lande om gelt / maer hy moet genen goeden windt verleggen/ want verlaghe hy den windt hy ware schuldigh den Coopman zijne schade te beteren en te betalen/ maer hy mag wel van der Coopliedden goet tot zijner noodtruft nemen / ende wanneer hy komt dat hy lossen zal / daer zal hy dat goedt betaelen tusschen den minste en de meesten als dat goet in de Markt gelt dat in't selve Schip is/ en den Schipper sal zijn volle vragt daer van hebben.

Een Schip ten vollen geladen zijnde geen last meer in te nemen.

42. Item/een schip zeylt van eeniger stede waer dattet is/ende heeft geladen zijn volle last/ soo en mach de schipper geen goet meer in nemen sonder het zy met willen en oorlof van den Coopman / waert sake dat hy eenig goet in name tegen des Koopmans weten / soo heeft hy verbeurt soo veele goets als hy heeft ingenomen : waert dat hy worpe / het en ware dat de schipper zeyde : Ghy Heeren ik zal daer also veel goets in nemen.

Van beschadight Scheeps-volck.

43. Item/het gevalt dat de schiplieden hare schipper verhueren/ende eenige van haer gaen upten schepe sonder oorlof/ ende drincken haer vol/ zy kijven en slaen sik / also dat eener gewont wert/ de schipper is niet schuldigh hem te heelen laten op des scheeps kost / maer hy mach hem upten schepe heeten gaen / en hueren een ander in die stede/ moet hy dan meer geven / zy sullen dat betalen / ende den schipper weder geven datse van hem ontfangen hebben / maer sendt hyse uyt in Scheeps dienst / of arbeyt/ en worden dan gewont/ so sullen sy geheelt worden op des Scheeps kost.

Schipper met een van zyn Schiplieden kyvende.

44. Item / een schipper winnet zijn schiplieden/ dat komt zo dat hy met een van hen te kijven komt / hy heet de Schipman upten schepe gaen ende geeft hem oorlof/ ende weet hem geen openbare schult te geven / die schipman heeft zijn halve loon verdient / ende believet / den schipman van den schipper te scheyden / zo zal hy den schipper desgelijken weder doen : En waer hy buyten de Haven gezeylt in der Zee/ of in een ander Haven/ of in dat Vlie / of Marsdiep / en weder op zeylde en op leyde / zoo heeft hy zijn volle loon verdient / woude dan oock die schipman van den schip-

schipper schepden / zoo sal hy hem weder geven dat hy daer op gebeurt heeft / ende daer noch zo veele toe.

45. Item / zo een schipman hem besteet tot eenen schipper met hem te zeylen / zo is hy schuldigh des Koopmans goet te havenen / zoo den schipper / stuerman / ende vrachtman goet dunckt.

Van de Goederen te havenen.

46. Item / men zal geven te koel-gelt vant last rogge j. groot / also vaake als syse koelen / ende ist zaake dat zy den rogge noch weyte niet koelen of havenen / en wilde verderven laten / sy sijn schuldig dat te beteren tot des Schippers ende stuermans seggen. Ende van upt te schieten j. groot / ende zo zal hy geene mattinge hebben van genen koren / van ij. hondert wagenschot j. groot / van j. hondert knaerhouts j. groot. Van een vat asschen een Brabantschen / van j. last Heringhs j. groot / van een last Teer of peck die Schipper voert j. groot. Dit voorsz. goet magh de schipman aen boordt houden tot dat hy vanden Koopman zijn wille heeft. Item / voorteen welck goet daer men een paleye om brenght opten mast / als van een vat Flasses ij. groot / van een half vat Flasses j. groot / van een Packwandes twee groot: van een teerling wandes j. groot / van een stuck Wijns twee groot. Van een Pijpe Wijns een groot.

Van Touwen of Tryssen te breeken.

47. Waert zake dat zy der Koopliedengoet versupmeden / alle die aen den Wijn een groot gelde deelden / die souden dan ook de schade beteren. Item / ist dat die schipman den schipper of stuerman vraegde of de touwen daerse mede trijssen soude sterk genoeg wesen / seggen zy ja zy zijn sterck genoeg / en die touwen braeken dan / so ware die schipper schuldigh de schaede die daer van komen mocht / te betalen: maer en vraegden die schipmans / so soudet wesen als voor geseyt is.

Van tegen andere Schepen aen te zeylen.

48. Item / een schip zeyldt van Amstelredam of van andere steeden ende dat een dat ander aenzeylt / ende en geschiet niet met willen / een yegelijck zal de schade half gelden ende hebben / maer geschiedet met willen / so soude die / die dat ander schip aenseylde / die schade alleen gelden ende beteren.

Van teghen ander Schepen aen te drijven.

49. Item / een schip lage in eender haven t'Amstelredam of anderswaer / ende worde drijvende op een ander schip / indien 't schade dede / souden sy de schade half en half betalen.

Op het Ancker een dobber te leggen.

50. Item / een schip komt in een haven tot Amstelredam of anders waer / dat sal een dobber op zijn Ancker hebben / is dat niet / en daer schade van komt / soo sal hy die half beteren.

Tijdt van betalinge.

51. Item / een schip komt om den Schagen of upt Noorwegen / dat zalmen lossen binnen veerthien dagen ende die vracht geven / desgelijken alle Zee-schepen.

Tijt van Lossinge.

52. Item / een schip komt van Hamborg of van anders-waer / men sal dat lossen binnen acht dagen / ende die vracht upt geven.

Verseylinghe door nootsake.

53. Item / een schip dat ladet te Schoone of anders waer / het is bevrachtet in Vlaen-

Vlaenderen of anders-waer in de Market/dat komt van nootzake t'Amstelredam/ ist dat den Schipper dat sweeren wil met sijnen Stuerman ende twee sijner Schipmannen / dat het noode dede/ vare dat dan soo / dat hy dat Schip niet konde reede maecken buyten om te zeylen / soo zal die Schipper dat goet in de Marckt seynden op des Schippers vracht / ende des Koopmans Collen.

Van 't Schip niet te gaen voor dattet geballast is.

54. Item/ een schipman komt in de Marckt met sijnen Schipper/hy sal by zijnen Schipper blijven / soo lange dat hy gelosset heeft ende weder geballast is dattet liggen mach.

Lichtergelt als een geladen Schip aen den gront sit.

55. Item/waert dat een schip met goet aen den gront ende in sorge stonden om te vergaen / ende moestmen ledige schepen hebben om dat goet daer uyt te lichten/ wat dat kost zal betaelen schip ende goet gelijck werpgelt. Ende waer daer geen Koopman inne alsmen aen den gront zeylt/so zal de schipper sweren met twê zijner schipmannen dat dat Schip in grooter vare was aen den gront/ende dat hy in sorge was dat goet te versien/ is 't datmen hen des niet wil verdragen.

Schepen diep geladen, te lossen.

56. Waert dat een schip in 't Maesdiep of in 't Vlie quame / ende ginge soo diep dat het niet opkomen en konde/ende kreegh men dan lichte Schepen dat schip te lossen/ wat kostet dat sal dat schip betalen twee deelen / ende dat goet het derdedeel / maer komt dat schip hier niet op / soo zal dat Schip de lichte Schepen alleen betalen.

Geloste goederen aen boort te houden tot de volle betalinge.

57. Item / soo een Schipper dat goet uyten schepe gezet heeft/ zoo mach hy dat wel houden aen zijn boort soo lange dat de Koopman hem die vracht ende ander ongelt vernoeghet heeft/ datmen daer op schuldigh mochte wesen/indien dat de schipper de Koopman niet ghelooven en wil.

Licht-daghen Lighters te lossen.

58. Item/ waert dat hier licht-schepen quamen die goet geligtet hadden/die zalmen lossen binnen vijf wercke dagen / nae den daege datse hier quamen.

Piloots looninge.

59. Item/ist dat een schip met noden komt voor een voor-lant te rijden aen zijnen Anker in eene gemeene Haven / en den Stuerman daer onbekent is/ en wonne man dan een Piloot om dat Schip en goet tot der Haven te brengen/wat die Piloot daer van hebben zal / dat sal schip ende goedt betalen / gelijck werp-gelt.

Lootsmans gelt.

60. Item / als schepen komen in 't vlie of Marsdiep van Ommelant ende hier op willen wesen / ist datmen daer eenen Lootsman winnet dat Schip en goet daer op te brengen/dan zal de Schipper die Lootsman die kost geven/ en die Koopliedenn sullen hen loonen van haer goedt.

Een Schipmans verbeurte die weg loopt.

61. Een Schipman die zijnen Schipper ontloopt met zijnen gelde dat hy hem gedaen heeft/ ende die Schipper kan dat met twee van zijne Schipmannen betuygen/ die heeft verbeurt die galge.

Ongehoorsaemheyt der Schipmannen.

62. Item / waert saecke dat die Schipper eenen schipman bevonde met quade Un-

dingen / ende die Schipper dat betuygen mochte met twee van zijne Schiplieden/ die soude hy oorlof mogen geven aen dat eerste landt daer hy aen komt / ende en sal niet hebben verbeurdt teghen den Schipman / ende en zal hem oock geenen loon geven.

Hoe een Stuerman ende Schipman ontslagen konnen worden.

63. Item/ waert dat een Stuerman oft een Schipman hem bestedet met eenen Schipper / ende die Stuerman oft schipman kochte een schip dat hy zelve voeren woude / zo sal hy quijt wesen van den Schipper/maer heeft hy loon opgebeurt/dat zal hy wederom geven.

Bootsgesellen hoe die uytter huere mogen scheyden.

64. Item/ een Stuerman of een schipman besteedet hem met eenen Schipper / het gevalt dat die stuerman of die schipman een echte Vrouwe neemt/ende wilt aen lant blijven/ hy sal quijt wesen van den Schipper / maer heeft hy geldt ontfangen/ dat zal hy hem weder geven.

Reeders metten Schipper oneens.

65. Item/waert dat een Reeder oneens waer met zijnen Schipper/ende hy sijn deel niet reeden en woude vanden schepe / de schipper sal dat selfde schip voeren om alsodanige huere als de vrome knapen goet dochte.

Yet tot Scheeps-behoefte Timmeren.

66. Item/waert saecke dat hy wat in 't schip vertimmerde of tot des Scheeps-behoef wat kochte/ dat souden zy betalen penninck pennincks vroeder.

Borge te stellen voor een Schip.

67. Item/waert saecke dat die Schipper soude borge setten voor dat Schip/ so ware de Reeder schuldigh borge te setten voor des schippers lijf.

Schepen malkanderen beschadigende.

68. Item/het gevalt dat het eene schip het ander aenzeyldt met ongevalle/ alsoo dat/ dat eene Schip met zijne goederen verlooren blijft / soo salmen dat goet dat in beyde schepen is (eer dat eenig schip verloren zy) op geldt setten of waerdeeren/dan sal de waerde van de goeden van beyde schepen (te samen gesommeert) betalen dat verloren goet/ pont ponde gelijck / marck marck gelijck. Also salmen oock prijseren de waerde van beyde scheepen/ eer die schaede geschiede / soo sal die prijs van beyde schepen (te zamen gesommeert) betalen dat verlooren schip / pont ponde gelijck / marck marckx gelijck.

Kooplieden goederen een Schipper te mogen verkoopen , mids nae betalende.

69. Item/ het zy dan zaeke dat die Schipper leyt geladen aen een zijde der Zee/ ende hy heeft noot te verkoopen van des Koopmans goet tot des Sheeps behoef / ende dat schip blijft door ongeval verlooren/ zo zal die Schipper den Kocpman betalen dat goet dat hy verkocht heeft voor zoodanighe geldt als dat kostet daer 't die schipper geladen heeft/ ende daer en zal hy geene van hebben.

70. Item / zo de Schipper verkocht eenigh goet van des Koopmans goede aen deser halven der Zee/ dat zal hy den Koopman betalen zo die weder gadinge ander marckt gelt / tusschen den minsten ende den meesten / ende daer sal de schipper sijn volle vracht van hebben.

Schade te vergoeden , d'een Schip het ander gedaen.

71. Item / zoo eenigh man met zijnen Scheepe schaede dede eenen anderen met zey-

zeylinge / wert hy beklaget die de schade gedaen heeft/ wil hy dat sweeren ende met zijnen Eede behouden dat het hem leet is / en dat hy die schade niet beteren en mogte/zo zal hy de schade half betalen: Ende wil hy des niet met zijnen Eede behouden ende sweeren / zo sal hy die schade gantsch ende geheel betalen.

Een Stuerman, Leydsman, oft Bootsman gehuert wezende, is schuldigh de Reyse te voldoen.

72. Item / een Schipper die hueret eenen Stuerman/ Leydsman/ofte Bootsman / die zy plightig ende schuldig den schipper sijne reyse te houden als zy hem gelooevet hebben. Waert saeckes dat zy des niet houden en wouden/so sal hy den schipper weder geven / als wy voren geseyt ende geordonneert hebben.

Hier eyndet het Godtlantsche Water-Reght / dat die gemeene Koopmans ende Schippers geordineert ende gemaeckt hebben tot Wisbuy / dat hem een yegelijck daer na reguleren mach.

PLACCAET
Ende Ordonnantie op 't stuck van de Zee-Rechten.

Gemaeckt by de Keyserlycke Majesteyt: Gepubliceert in 't Jaer ons Heeren duysent vijfhondert een en vijftigh.

KAerle/ by der gratien Godts Roomsch Keyser/ altijdt vermeerder der Rijcks/ Koninck van Germanien/ van Castilien/ van Leon/ van Grenade/van Arragon / van Navarre / van Napels/van Sicilie/ van Maillorke/ van Sardeyne/ van de Eylanden Indien/ ende vaster aerden der Zee Oceane. Eertzhertoge van Oostenrijk/Hertoge van Bourgondien/ van Lothrijnck/ van Brabant/ van Limborg / van Lunenborg van Gelre: Grave van Vlaenderen/van Bourgondien: Paltzgrave/ ende van Henegouwe / van Hollant/ van Zeelant/ van Ferette/ van Hegnenault / van Namen / en van Zutphen: Prince van Swane: Marck-grave des H. Rijks: Heere van Vrieslant/ van Salmes/ van Mecchelen/ van der Stadt/ Steden ende Landen van Utrecht/Over-Yssel/ ende Groeningen. Ende Dominateur in Asien ende in Afrijcken.

Allen den genen die dese tegenwoordige sien sullen / Saluyt: Alsoo duerende de leste oorloge tegens 't Koninkrijke van Schotlant / ons diversche klachten en doleancen / by onse Ondersaten gedaen zijn geweest van groote schade en verlies by hen geleden in hun personen / goeden en schepen/ so wel by tempeeste van der Zeewinde ende onweder: Als upt saken vander oppressie/ overvallen/ beschadinge ende roof. Die d'Ondersaten ende Inwoonderen van 't voorsz. Koninckrijck van Schotlant/ als doen onse vyanden en oock Zeerovers van diversche Natien / onse voorsz. Ondersaten gedaen hadden in heure negotiatie en koopmanschappe/die sy lieden nootsakelijck moesten continueren met onse nabueren ende Geallieerde: en den Ondersaten van die navolgende de goede vriendtschappe / peys / ende alliantie die wy met hen

hen hadden/ ende noch tegenwoordelijck hebben: Waer uyt met der tijt meerder inconvenienten geschapen waeren geweest te rijsen. Ons ootmoedelijk versoekende onse voorsz. Ondersaten daer in te willen remedieren sulks als wy bevinden sullen te behooren / soo dat wy begeerende te versien tot heurlieder indempniteyt / sekerheyt en preservatie / nadien eenige onse Gedeputeerde/ deur onse Ordinantie ende bevel diverse informatie genomen hadden om grondelijk te weten en te verstaen den oorspronk en fondament van de voorsz. inconventen. En van alles rapport gehoort hebbende/seekere nieuwe ordinantie op 't stuck van de navigatie Koopmansche wijse/In date van den xix. Januario xv. C. xlix. hadden gemaekt en laten uytgaen en publiceren / binnen onsen Landen van herwaerts over. Om in de selven onderhouwende achtervolgt te worden / duerende de voorsz. oorloge van Schotlant/ of langer/ indien 't ons also belieben soude/en al is 't saeke dat wy als nu Gode lof/ eenen eeuwigen peys gemaeckt hebbende metten voorsz. van Schotlandt geen vyantschap met yemant van onse gebueren en hebben noch meynen te hebben: Aenmerckende nochtans dat deur de cessatie van de voorsz. Oorloge van Schotlant die Piratique oft Zee-roof nog geen eynde genomen en heeft. Maer wort bedreven deur diversche dieven en quaetdoenders van diversche Natie/ nemende hun vertrek in sommige Eylanden en contreyen/ alwaer zy ook vertroost en onderhouden worden/ daer van de hoop geschapen soude zijn noch te vermeerderen en sterker te worden / indien zy ghewaer werden ende bevonden dat onse Ondersaten ghebreckelijck waeren hun Schepen toerusten en equiperen t' heurlieder beschermenisse en defensie / alsoo een wijle tijt zedert de Publicatie van onser voorsz. Ordinantie geschiet is/ soo bevinden wy en sien voor goet aen dat onse voorsz. hun ter Zee niet en begeven weerloos/noch sonder toerustinge / om sulke Zee-roovers Pirate / en quaet geboefte te mogen wederstaen / en hen selven defenderen in alle: Ende aenmerkende voorts dat wy der voorsz. Ordinantie onse voorsz. Ondersaten getroost hadden: Dat wy souden laten uytgaen en publiceren seeker puncte en artijkelen van costuymen ende Zee-rechten/ grootelijkx dienende den Coopliedem/ Schipperen/ Bootsgesellen/ en allen anderen hun ter Zee generende. Also wy ook van nieuws te doene versocht zijn geweest. So eest dat wy desen aengesien en goede regele/ordre en Policie stellen/ter gemeene welvaert / ruste / en preservatie van onsen voorsz. Landen van herwaerts-over/onsen goede en getrouwen Ondersaten van dien/en op dat een yegelijk weten mach hoe hy hem in 't stuk van der Navigatie en zeylage voortaen houden ende reguleren sal/om alle schade inconvenientien voor te komen / schouwen en ontgaen / soo verre sulcks mogelijck wesen sal. Gehadt hier op 't advijs van de principale Gouverneurs ende Raden van onsen voorsz. Landen. Hebben met rijpe deliberatie by advijse van onser lieve ende seer beminde Suster de Coninginne Douagiere van Hongarije/ van Bohemen / Ec. Voor ons Regente ende Gouvernante in onse voorsz. Landen van herwaerts-overe den Ridderen van onser Ordene/ die Hoofden/Presidenten ende Lieden van onse Rade van Staten/Secreten en Finantien/uyt onser rechter wetentheyt en authoriteyt. Geordineert en gestatueert/ Ordineren en statueren de puncten ende Artijckelen hier na volgende.

Aengaende 't stuck van de Toerustinge hebben wy hier afgelaten, overmidts het nu ter tijdt niet gebruyckt en wordt.

Hier

Hier na volgen de Zee-Rechten.

AEngesien/ oock dat eenige onse Ondersaten ons ootmoedelijck versocht hadden te mogen onder hen eenen tijdt lank examineren seeckere beworp van sommige andere puncten ende Artijckelen/ die wy hebben laten begrijpen/ aengaende andere Partijen van de Navigatie. Als Schippers/ Bootsgesellen/ Costuymen ende Rechten van der Zee mids des daer aen kleeft/ grootelijcx dienende ende wel nootzakelijken wesende tot onderhoudenisse van der voorsz. Navigatie: Om by de selve te voegen wes een yegelijck bevinden sal tot voorderinge van die te dienen. 't Welk wy henluyden geconsenteert hebben/ende de Publicatie van die eenen tijt lanck uytgeset/ zo hebben wy finalijcke sulcke Puncten ende Artijckelen rijkelijck ge-examineert wesende aen deser onser Ordinantie gevoeght ende toestellen laten/ Inhoudende zo die hier naer volgen:

I. Trouwigheyt der Officieren ende Bootsgesellen.

IN den eersten / dat alle schips Officieren / Stiermans/Hoogbootsman / Schiemans / Timmermans / Busschieters / Kocken / ende alle andere Bootsgesellen of Knechten / hen gevende tot dienst van eenigen schipper / van stonden aen sullen schuldig zijn den voorsz. schipper hare Meester te volgen/helpen en by te staen/'t zy van of tegens de vyanden/ ende hem onderdanigh en gehoorsaem te zijn te water en te lande / sonder wederspannigheyt te gebruycken in eeniger manieren / 't zy datse gereeden loon ontfangen oft niet.

Correctie over de wederspannige Schiplieden.

2. Item/ ende de geene die in eeniger ongehoorsaemheydt / wederspannigheydt/ weygeringe/ of door opset in gebreecke sulks te doen als hem van zijnen schipper bevoolen sal zijn bevonden wort/ indien sulcke ongehoorsaemheyt/wederspannigheyt/ weygeringhe of gebreck tot niemandts sonderlinger injurie en streckt / of oock den schipper / den scheepe/ waren ende goeden daer in wesende of andere Bootsgesellen of Passagiers niet schadelijck en zy/ zal daer by verbeuren de pene van ses Carolus guldens / half tot onses / ende half tot des voorsz. Meesters Profijte.

Bootsluyden ongehoorsaemheyt tot injurie, op pene.

3. Item/ ende maer oft sulcke ongehoorsaemheydt ende wederspannigheyt heur streckte tot eenige injurien/'t zy in woorden of in wercken / in dien gevalle sullen de selve injurien boven de voorsz. geldt-boet noch gecorrigeert werden met geesselinge of meerder punitie totter verbeurte van den lijve tot inkluys / na gelegentheyt van den saken.

Bootsluyden ongehoorsaemheyt, waer deur het Schip in pryckel gestelt wert.

4. Item/ende waert alsoo dat de voorsz. ongehoorsaemheyt/wederspannigheyt/ weygeringe of gebreecke / 't schip vergouweloost of eenigh oproer of rumoer in den schepe gemaeckt werde / daer upte door versuymenisse of anders 't schip soude geweest hebben in dangiere hem te verliesen / te verdrincken oft te komen in handen van Zee-rovers en andere de Navigatie en Koopvaerdye van herwaerdts overe willende verhinderen/ zo willen wy en ordineeren/ dat sonder breeder vertreck noch langer ophoude/ sulcke Persoon sonder tusschen scheydt metten lijve gerecht en van den leeven totter doodt gebrocht werden / ende diergelijcke zijne aenhangeren en de Complicen nae Schips-recht / ende gebruycke.

Reyse van den Stuerman, of Bootsman aengenomen te volbrengen.

5. Item/dat alle schips officieren/bootsgesellen of knechten hoedanig die zijn af zeylende met eenige schip/ gehoude werde 't selve schip wederom te brengen ter gerechter Havene daer zy 't hebben helpen uytvoeren/ indien zy sulcks te doen versogt worden van heur lieder schipper/sonder dat te verlaten/voor al eer zy't selve volkomelijck ontladen ende gelost/ wederom behoorlijck geballast/ ende de zeylen van de Rayen gedaen hebben.

Schip verlatende sonder oorlof daer door het in peryckel wert gestelt, verbeurt het lyf.

6. Item/en zo wie 't schip eer verliete sonder den oorlof van den Meester/wesende zulck schip in avontuyre of dangier te verderven/of genomen te worden van den Zee-rovers/ die sal 't lijf verbeuren/ ter welcker plaetse hy bevonden werdt binnen den Landen van onse Jurisdictie/ sonder eenige gratie of misericordie.

Schip niet te verlaten sonder verlof of in 't werck 't soeck te maken.

7. Item/ en so wie 't schip eer verliete sonder den oorlof van den Meester of hem in 't voorsz. werck 't soecken maeckte des versocht zijnde/ sonder nochtans dat uyt oorsake van sulken verlaten of swijninge eenige schade den schepe toegekomen ware sulcke sal verbeuren xx. Carolus guldens/ d'een helft tot onsen profijte/ en d'ander helft tot profijte van den Meester schipper. Ende voorts gehouden worden alsulke Beevaerden te doen/ als men nae gelegentheyt der saken zal bevinden behoorende/ ende welcke Bevaert hy zal gehouden zijn te volbrengen voor al eer hy eenige andere reyse zal mogen aenveerden/ op de peene van openbaerlijck gegeesselt te worden tot den bloede.

Schip sonder gewilligh consent niet te verlaten.

8. Item/ dat de voorsz. Officieren/ Bootsgesellen of Knechten/ hen tot eeniger reysen begeven of verbonden hebbende/ weder die begonst zijn ofte niet/ 't schip niet en zullen mogen verlaten door eenige Fortuynen van der Zee/goede of quade niewmaren/ of eenige oorsaken hoedanig die waren sonder gewilliglijck consent van dien Meester/ op de verbeurte van den lijve ende goede.

Aen Landt niet te varen sonder verlof.

9. Item/ dat de voorsz. Officieren/ Bootsgesellen of Knechten uyten scheepe niet en zullen mogen gaen sonder expres consent van den Meester/ ende al hadde de Meesters hen consent gegeven aen't Landt te gaen/ende seeckere tijdt aldaer te blijven/ dat zy nochtans altijdt een ontbieden des zelfs Meesters sullen gehouden zijn van stonden aen ende sonder vertreck te schepe te keeren. Ende indien daer yemant achter blede het zy met wille/ deur negligentie/ dronckenschap/ of andersins/zo zal zulcke die ingebreecke bevonden werdt den loon zijnder reyse verbeuren tot behoef des schippers/ ende tot dien oprechten de schade die met zijne gebreecke toe quame. Ende boven dien noch eens zo veele als de huere of loon bedraeght: Ende indien de Bootsgezelle of Knecht zulckx doende niet te geven en hadde/ dat men hem indien gevalle korrigeren sal na gelegentheyt van der zake/ by geesselinge of anders.

Faulten ende gebreecken by alle Officieren en Bootsgesellen gecommitteert.

10. Item/ indien dat de voorsz. faulten/ gebreeken/ ongehoorsaemheyt/ injurien en misbruycken worden gecommitteert by allen den Officieren/ Bootsgesellen en Knechten/ of by eenige van hen in absentie van anderen/ zo dat den Meester thoons soude

soude mogen gebreecken/ dat in dien gevalle de selve Meester sal geloove hebben op zijnen Eedt.

Schipper en vermagh niemandt van den zynen te injurieren.

11. En so verre de Schipper of Meester eenige van den genen die in sijne dienste zijn geraeckte te injurieren/ in woorden of in wercken dat hy ter sacken van dienden geinjurieerde sal moeten te rechte staen voor de Wet-houders in onsen Landen residerende/ daer af de eerste kennisse van heuren arrivemente mach compereren/ op pene van nullitept der Procedueren.

Versegelinge ende verbeteringe daer van.

12. Item/ dat de schipper of Meester die een reyse aengenomen hadde en onderwegen zijnde/ voor hem zijnen schepe/ of zijne Reeders profijt dochte/ een ofte meer andere reysen aen te nemen voor zijnder wederkomste/ de voorsz. Officieren/ bootsgezellen ende knechten sal mogen in zijnen dienst blijven houdende/ midts henlieden verbeterende heuren besproken huyre en loon naer rate van den mijlen die zy voordere reysen zouden. Ende zouden de selve officieren/ Bootsgesellen/ en Knechten/ cesserende sulcke oft andere nootlijcke accident/ gehouden zijn den voorsz. Schipper te volgen en gehoorsaem te zijn/ tot dat zy het Schip wederomme gebracht/ ontladen/ geballast/ ende andersins gedaen hadden/ so hier vooren geroert is/ op pene als voren.

Ontkundigh Stuerman of Piloot.

13. Item/ en welverstande nochtans dat indien de Stuerman niet bedreven en is ter plaetsen daer de Schipper of Meester voorder sal willen varen: ende daer af hy gehouden wort de waerheyt te verklaren/ op pene van geesselinge in gevalle men namaels ter contrarie bevonde: Dat de selve Stuerman t' scheepe sal mogen blijven ende winnen als de Hooghbootsman/ daer af hem zijnen loon gemeerdert sal worden naer rate van den voorsz. reyse als boven.

Onbedreven Stuerman en sijn huere.

14. Item/ en indien de stuerman niet bedreven zijnde/ de nieuwe reyse niet aennemen en wil/ zo sal de schipper gehouden zijn hem te laten volgen de helft scheede van zijner huere/ ingevalle die nieuwe reyse aengeveert wordt in gunswaert varen/ ende ingevalle 't selve beurt in 't keren/ zo zal hem ter ontlaetsteden zijne volle huere verschenen zijn.

Laden ende lossen ter uytweegser Havenen.

15. Item/ oft gebeurde dat eenigh Schipper/ voor al eer hy t'zijnder gerechter ontladinge gekomen ware by fortuyne benaut worde tot eenigen plaetsen aen te leggen/ en aldaer tot zijnen/ zijnder Reeders of schips gerieve eenige goeden wilde lossen. De voorsz. Officieren/ Bootsgesellen en knechten sullen hem daer toe gehoude zijn te assisteren en gehoorsaem te zijn/ op de pene hier vooren verhaelt/ dies sal elck huerder hebben een paer schoen van acht stuyvers/ boven die loon die hem ter gerechter ontladinge belooft is.

Schip op nieus verballast is de huere verschenen.

16 Item/ welverstaende nochtans dat voorschreven Schip niet en derde op 't nieuws verballasten/ want ingheballe 't selve zoude moeten op 't nieuws verballast worden/ zoo zoude de huyre verscheenen zijn/ al oft de lossinghe gebeurt waere ter plaetsen van der gerechter ontladinghe/ hoe wel de voorschreven Officieren/ Bootsgesellen/ ende Knechten den Schipper indient hem geliest/ niet te min sullen

gehouden zijn te volgen / ende 't schip met des daer inne is voort te brengen/ende in al te doen soo hier vooren is verhaelt/ op de selve pene.

Schip in 't wederkeeren lossen en laden, dan is de huere verschenen.

17. Item/ ende indien een Schipper in 't wederkeeren wilde lossen en weder laden tot eenige plaetse daer hy by fortuyne niet en waere bedwongen : so zal den Officieren/Bootsgesellen en Knechten hen volle huere aldaer verschenen zijn/ en niet min sullen sy gehouden wesen den selven schipper wederom by te staen totter plaetsen van zijner wooninghe / voor de halve huere die men tot sulcken plaetsen daer de voorsz. lossinge en ladinge sal geschieden/ zijn gewoonlijck is te geven.

Reyse gestaeckt, vermagh de Schipper de Schiplieden af te dancken, mits gevende een vierendeel van de huere.

18. Item / oft gevIele dat een Schipper in meyninge zijnde zijn reyse te doen / deur breese van Oorloge/ Zeerovers/deur arreste van zijn schip of Persoone of eenige andere onversieninghe inconvenienten deselve reyse niet en wilde beginnen / oft deselve begonst zijnde/ volbrengen/dat in dien gevalle hem sal toegelaten werden de voorsz. Officieren/ Bootsgesellen/ ende Knechten af te dancken/ mids hy hen elken van hen gevende 't vierendeel van haeren geheelen besprooche loone / en voorts alsulcke rate als zy van den selven besproocken loone moghen verdient hebben. Ende indien zy meer hadden ontfanghen / dat selven den Schipper weder ghekeerdt sal worden.

Schipper is gehouden zyn Schiplieden driemael 's daeghs eten te geven.

19. Item/ dat de Schipper sal gehouden zijn den voorsz. Officieren / Bootsgesellen ende Knechten elck daegs drymael te eten te geven/te weten des morgens/des middaeghs ende des avonds / ende sullen ten zelven malen drincken alsulcken drinckelijcken dranck als de schipper te dien eynde inne-geleydt zal hebben / in redelijker ende tamelijcker wijse/ ter discretien van den selven schipper / sonder meer/ ende indien yemant buyten de voorsz. drymalen soude wille eten of drincken/dat hy hem sal lijden met den Broode 't welck hy in den korf binden sal/ en al staende aen den kraen eens voor den dorst mogen drincken/ ende voorts gaen zijnder vaerder sonder dat zy vyer oft keerssen buyten consent van den Schipper sullen mogen gebruycken / daer meede hem elckerlijck zal moeten laten genoeghen sonder murmureren in eenigher manieren/ op de verbeurte van dry schellingen Vlaems voor d'eerste reyse/ ende ingevalle van meer op arbitrale correctie / sulcks als hier boven of meerdere naer advenant van den menigten der contraventien : Ten ware dat deselve Bootsgesellen/ Schip-knechten of anders by tempeeste van onweder leck van scheepe zijnde / oft oock in 't lossen of laden van den scheepen / den schipper assisteerden by daghe of by nachte / in welcken gevallen hy henluyden sal geven kost ende bier als dat behoort / ende dit al na gelegentheyt van der saecke ende wercke.

Schiplieden zyn schuldigh met een ander gestelt Schipper t' zeyl te gaen.

20. Item/ oft gebeurde dat duerende der reysen/een schipper by zijn Reeders af gestelt of verlaten werde / of hy onversienlijck fortuyne niet gereysen en konde / dat de voorsz. Officieren/Bootsgesellen ende Knechten den nieuwen Meester op sulken schip gestelt/ sullen gehouden zijn te dienen en te volgen/ alsoo zy den eersten souden gedaen hebben/ metten beteringen ingevalle van langer reyse/ in der manieren ende op de penen hier boven verhaelt.

Schipper zyn Schip verkoopende, zyn de Schiplieden gehouden de aengenomen Reyse te volbrengen.

21. Item/ maer soo verre de Schipper zijn Schip eenen anderen verkochten/ transporteerde/ of verliete/ soo en sullen de voorsz. Officieren/ Bootsgesellen ende Knechten/ op 't selve schip niet voorder gehouden zijn te blijven/ dan totter plaetsen/ ende volbrocht hebbende den dienst daer op zy eerst gehuert zijn/ al waert saecke dat de Schipper hen begeerde/ so en sullen zy daeromme niet gehouden zijn hem voorder te dienen/ maer sullen sulcken dienst moghen aennemen of afleggen nae haeren willen.

't Bootsvolk is men gehoude t'huys te helpen als men 't Schip buyten verkoopt.

22. Item/ indien de nieuwe Schipper de voorsz. Officieren/ Bootsgesellen en Knechten niet en wilt aenveerden/ so sal de oude Schipper deselve schuldig sijn van eenen anderen goede schepe ende koste te versiene/ om t' huys te komen.

Van quetsinge ende de boete daer toe staende.

23. Item/ dat de voorsz. Officieren/ Bootsgesellen en Knechten duerende heuren reysen/ onderlinge sullen paysel ijck ende vreedelijck handelen ende verkeeren sonder twist of gevecht. Ende indien daer eenigh tweedracht reese/ so sal de twistinge ter saken van injurien verbael t'elcker reysen verbeuren twee Karolus guldenen/ de handtdadige sesse. Ende quetste hy yemant datter bloedt navolghde sonder mincke van elcke wonde x. Karolus guldenen/ ende isser mincke xx. Karolus guldenen tot onsen behoeve boven interest van Partye. Ende de geene die niet en cesseert na dien de Schipper of twee van den Principale Officieren den twist sullen over genomen hebben/ die sullen van als verbeuren dobbele pene/ of gecorrigeert worden met geselinge tot den bloede naer de qualiteyt van der misdaet.

De misdadigen is schuldig vierschat te betalen aen den Schipper.

24. Item/ indien de gequetste so gestelt zy dat de Schipper daer hy verachtert wert in zijnen dienst/ so sal de misdadige boven 't geene des voorsz. is/ den schipper gehouden sijn te betalen vierschat van zijner hueren/ of de macht niet hebbende/ zal gecorrigeert werden met geesselinge als boven.

Quetsinge ter doot de misdadige te leveren in handen van de Justitie.

25. Item/ en so verre binnen den schepe yemant van levende lijve ter doodt gebrocht worde/ sullen so wel de Schipper als Officieren/ Bootsgesellen en Knechten gehouden zijn de misdadigen wel vast te houden en te bewaren/ ende te leveren der Justitien van onsen Landen/ daer hy eerst aenkomen sal/ omme gestraft te worden naer den eysch ende gelegentheyt van der saken.

Te bewaren den misdadigen.

26. Item/ indien deselve Schipper/ Officieren/ Bootsgesellen/ of Knechten/ hen inder voorsz. bewaringen ende leveringe qualijk queten: so sullen zy selve in haren Persoon als hantdadige en schuldige aengesproken worden/ ten ware datse hen van den verliese of met leveringe van sulken misdadigen suyveren konnen/ den Rechter genoegh zijnde.

Siecke Schipman ende zyn huere.

27. Item/ oft gebiele dat eenig van den Officieren/ Bootsgesellen of Knechten der reysen/ met eeniger swaerder sieckten buyten slants wordt bevangen/ sulcks dat den noode ware dat zy aldaer souden moeten blijven liggende om geholpen te worden/ ende dat deselve zieckte niet toegekomen ware van vechten/ droncken drinken of

of andersins by zijnen schulde: so zal de Schipper sulcken persoon gehouden wesen te betalen zijn geheele huyre/ al oft hy de reyse hadde volbracht/ ende besorgen hem van zijner behoorlijcker voeringe ende hem daer af in gelde of andersins behoorlijk verseeckeren.

Van beschadight Scheeps-volck.

28. Item/of yemant in eenigen gevecht tegen vyanden oft Zee-rovers gequetst/ verminckt oft gedoot werde: So sal d'interest ende schaede van den gequetsten oft verminckten/en voorts de volle huere voorderinge ende begravinge vanden dooden betaelt worden als groote avarye van den schepe en goede/tot defensie van den welken't ongeval gekomen ware. Alles ten seggen van goede mannen hun des verstaende/ die genomen ende daer toe versocht sullen worden ter plaetsen daer 't schip eerst onder onse jurisdictie aenkomen sal.

Stervende Schipman.

29. Item / ingevalle yemant duerende der voorsz. Reysen/ te watere of te lande storve de natuerlijcke doot/ zo zal zijnen Erfgenamen gegeven ende betaelt worden d'eene helft van der huyre ende voeringe/so verre het selve gevalt in't guntswaerts reysen: maer indien 't selve gebeurt in 't keeren/ zal men den Erfgenamen betalen die geheele huyre ende voeringen/ ende sullen deselve Erfgenamen in allen gevallen dragen die redelijcke kosten van der begravinge/ende korten oft goet doen het geene des de af-lijvige sal ontfangen hebben.

Stervende Schipman (indien men kan) aen 't lant te begraven.

30. Item/indien men den aflijvigen kan aen 't Landt begraven/ zo zal men den selven eerlijck ter aerden doen als na zijnen staet behoort. En indien hy aen 't Lant niet kan gebrocht werden so sal de Schipper over hem doen een derstigste/ter plaetsen daer hy Schipper woonachtigh is / zo haest hy weder gekeert sal zijn/ ten koste van de overledene.

Geene feyten te dissimuleren of quyt schelden.

31. Item/ dat geen Schippers/ Scheeps-Officiers/ Bootsgesellen/Knechten/ Schip-meesters / Reeders / noch eenige / oock Rechters / Officiers of Executeurs van Justitien/ respectivelijck en sullen mogen verswijgen/ dissimuleren/ komposeren / transigeren / of quytschelden eenige feyten om minder penen ende boeten dan voorsz. is. Op de verbeurte van dat elck in zijn eygen naeme dry vroudt dobbel zal moeten boeten.

Met niemant tegens d'inhoud van de Artyckelen te contracteren.

32. Item / dat geen Schipper / Schip-Meesters / Reeders / oft yemandt anders en worde toegelaten of geoorloft teghens de Inhoudt van der voorschreven Puncten ende Artijckelen/ofte in 't afneemen van dien / met yemandt te contracteren. Op de peene van nulliteydt van dien / ende boven desen arbitralijck gecorrigeert te worden.

Misdadigen by gebreecke van boeten te betalen, aen den lyve te straffen.

33. Item / indien de misdadighe geen geldt of goedt en hadde / om die voorschreven Boetman te vergelden: Soo sullen deselve verkeert worden in geesselinghe ende andere Lijf-straffinghe / nae den eysch ende gelegentheydt van der saecken / ende naer goetduncken van den Rechter / die de kennisse daer af zal behoren te hebben.

Eedt

Eedt des Schippers van d'Ordonnantie na te komen.

34. Item/ dat alle Schippers ende Patroonen van schepen varende buyten den Kusten van Vlaenderen/ Hollant/ Zeelant/ ofte Vrieslant/ naer Oosten of Westen voor hen vertrek/sullen gehouden zijn t'elcker reysen als zy afvaren doende den Eet in handen van den gecommitteerde Visiteerders van der plaetsen heurde afzeylen / als boven geseyt is. Oock te sweeren dat zy dese Ordonnantie sullen onderhouden: Ende boven dit/indien yemant van heuren Schip genoten/bootsgesellen of knechten/ter contrarie van dien yet deden. Dat zy in 't wederkomen den voorsz. gecommitteerden Visiteerders 't selve sullen te kennen geven en overbrengen: Op de pene van gestraft te worden als meyneedig/en selve op te leggen de Boeten en de Keuren die den misdadigen verbeurt soude hebben.

Vracht als de reyse verlet ofte gestaeckt wordt.

35. Item/oft gebeurde dat eenig schip bevracht werde herwaerts overe om buytens lands geladen te worden/voor sekeren besprooken loon. Ende daer na de schipper deur arrest van den hoger hant niet vervaren en konde: Oft ook dat de Koopman uyt eenige consideratien zijn goedt niet avontueren en wilde/ofte ook het schip tot zijnder besproken dagen niet geladen en konde/de zelve Koopman in alle voorsz. gevallen sal gehouden worden den schipper den geheelen besprooken loon te betalen.

Schip ende Schipper van der hooger handt verlet, ende aengenomen.

36. Item/ Maer so verre de Schipper besproken wort eenige goeden uyt onsen Landen van herwaerts overe te voeren/en dat al eer hy zijne reyse begonst 't Schip ende Schipper by der hogerhant of den Prince aengenomen werdt om te dienen by souldye. So sal als dan de Koopman behooren ontslagen te wesen van den schipper voorder yet te geven. Maer gebeurende dat een schip in desen Lande gehuert wert om elders te laden/ en dat sulck Schip komende aldaer Gearresteert oft verboden wert by der hogerhant eenigh goede inne te nemen of te laden: Welverstaende dat sulcks geschiede sonder des Koopmans toedoen/so sal den Schipper in dien gevalle hebben zijn halve vracht / niet tegenstaende oft hy goede op zijnen bodem gehadt heeft ofte niet.

Een gearresteert Schip is ontslagen van den Contracte.

37. Item / ende gebeurde dat de Schipper besproocken wesende eenige goeden uyten Lande van herwaerts over te voeren tot eenige plaetsen/daer na besproocken Oorloge op stonde / ofte oock vander hogerhandt herwaerts overe / arrest op zijn Schip gedaen werde. En uyt welke considiratien de Schipper soude de reyse mogen staken/sal een yegelijck ontstegen zijn van den contracte behalven zijn actie van interesten sulcx als na recht behoort.

Schip in vremde Landen bevracht, ende verbooden 't goet niet uyten Lande te vervoeren.

38. Item / ende insgelijcx gebeurende dat een Koopman vindt eenen Schipper met zijne schepe in vremde Landen / en huere den selven schipper om herwaerts te komen: En dat na de huringe den Schipper verboden wort sulk goet als hy aengenomen heeft niet uyten Lande te voeren: so sal in dien gevalle de Koopman schuldig wesen den Schipper te betalen 't vierdepardt van zijn vracht. Maer indien de voorsz. Schipper ende Schip in souldye oft huere van der hooger hant ofte Prince van dien lande aengenomen wert/ so sal den Koopman ongehouden zijn den voorsz. yet te geven.

Lig-

Lig-dagen betalende achtervolgende de Charte-partye.

39. Item/indien eenig schip varens of keerens verderft/ende sijnen reyse niet en mag volkomen/so sal de schipper van zijn besprooken vrachtloon/ alsulken deel ende rate ontfangen na advenant dat de reyse bekort of geavanceert is geweest / ende dat van den goeden die gebergt zullen worden.

Schip verongeluckt of de reyse verkort.

40. Item/indien eenig schip varens of kerens verderf / en zijn reyse niet en mag volkome/so sal de schipper van zijn besprooken vraghtloon/ alsulcke deel en raet ontfangen na advenant dat de reyse bekordt of geavanceert is geweest / en dat van den goeden die geberght sullen worden.

Havarye op Schip ende Goet.

41. Item/so verre eenige provisie gedaen/ of ook eenige schade geleden worden/ tot gemeyne beneficie van de schepe ende goeden doende de solemniteyt / vermaningen ende andere deligentien van oudts geplogen: sal al het selve den beschadighden en geinterresseerden goet gedaen worden / in groote avarye gedeeligh onder schip en goet na ouder gewoonte van der Zee.

Koopmans goeden droogh te leveren.

42. Item/ dat een Schipper by de Koopman te vreeden gestelt zijnde voort calfaten van zijnen overloope / den selven overloop is gehouden behoorlijck te doen calfaten ende dicht te maken: Ende in gebreke van dien den Koopman de schade daer door rijsende/ op te rechten: Ten waere dat deselve schade / 't zy door den overloop oft andersints toequame by Tempeesten oft andere onversienelijcke Fortuynen: Ende zo verre eenige goeden beschadight worden / zal de schipper met zijnen geselschappe gehouden zijn der selver goeden Profijt te soeken sonder loon te verwachten: Welverstaende nochtans dat de extraordinaris onkoste daer toe dienende/van den beschadighden goeden sullen genoomen worden/ende 't voorsz. calfaten van den Overloop / gedragen worden als gemeyne avarye.

Koopmans goeden beschadight te vergoeden.

43. Item / oft geviele dat eenige goede binnen den Scheepe worden beschadight of vermindert by den Schipper / Schips-genooten / Boots-gesellen of Knechten/ zal de selve Schipper gehouden zijn / den Koopman de selve schaede te vergelden/ tot sulcken prijs als 't selve goet ter plaetsen ende tijden van der ladingen soude mogen gelden.

Koopmans goederen leckende, smeltende, of verstroyende sonder schult des Schippers, is tot last van de Koopman.

44. Item / ende maer indien de selve goeden uytloopen / smelten / verstroyen of bederven/ zonder schulde des Schippers of der zijner / zal 't zelven alleenlijck staen ten lasten des Koopmans. Ende zal de Koopman ter Plaetsen ende tijden van der ontladinge op de vaten of tonnen drymael kloppen / ende daer na de selve doen uytvijssen / ende de volle vracht daer af betalen / ofte de zelve den Schipper voor die vracht laten.

Tydt van Reekeninge te doen een Schipper aen zyn Reeders.

45. Item / ende dat nu voortaen alle Schipperen ter Zeewaerdt varende met Koopmanschepe geladen / oft om vracht te soeken/Oostwaert of Westwaert/waert dat zy een reyse gedaen hebbende / heure Koopmanschepe / verkocht of gelevert / en heuren

hueren vracht-loon ontfangen hebbende/ zullen gehouden en verbonden zijn binnen acht dagen na dat sy van heuren voorsz. vrachtloon vol betaelt sullen wesen/ heuren Reders goede reeckeninge te doen/ en sulke somme geldts als den voorsz. Reeders toekomt en kompeteert/hen geven en overleveren/of met hen te over komen nae de verbeurte van twee hondert Carolus guldenen t'elcker reysen zy daer inne versuymigh bevonden sullen worden.

Schepen beschadigende malkanderen en voor niet te konnen wycken.

46. Item / oft gebeurde dat twee Scheepen binnen of buyten 's lants zeylende/ ende in 't zeylen elcx anderen aen boort quamen/ niet mogende ontzeylen noch ontwijken/ en deselve schepen elck ander boort komende ende inden gront stotende/ oft anderen schade aen de scheepen doende/ so sal de schaede van den Schipper die also gedaen ende geschiet is/gereekent worden half ende half/als d'eene helft den genen die de schade geleden heeft/en d'ander helft tot last van den genen die alsulke schade gedaen heeft/so wel of 't voorsz. ongeluk geschiede by dage ofte by nachte deur tempeeste oft schoon weder/ hoe 't selve soude mogen gebeuren.

Schade van Schepen van d'een d'ander voor den Boegh Ancker liggende.

47. Item/ oft gebeurde dat de schepen binnen oft buyten 's lants aen heuren ankers liggende / ende eenige van dien drijvende werden/ 't zy heuren anckeren deurgaende of deur gebreck van heuren Touwen/ ende dat schip also los zijnde / een ander schip liggende wel vast aen zijnen ancker voor zijn boeg of aen zijn boort dreeft / ende 't selve schip den ander aen zijnen anker liggende schade dede/ so sal deselve die den anderen aen boordt oft voor zijnen boeg gekomen is/ die helft van de schade gehouden wesen te betalen. En dat tot taxatie van den genen hen der materie verstaende: En oft den genen die drijvende is en schaede dede aen een ander schip leggende aen 't ancker/ oft wel gemeert/ sal de schaede lijden/sonder den geenen die aen zijnen ancker wel gemeert was liggende/ yet daer van te mogen eyssehen.

Schip hem beschadigende op een andermans Ancker.

48. Item/ en ingevalle dat een schip van binnen oft buyten 's Landts komende/ zeylende oft soeckende een ander schip/liggende aen zijnen Ancker en zeylende schade doende: so sal de gene die also is komen zeylende den gequetsten oft beschadighsten schepe/die geheele schade betalen/ten ware dat sulcks toequame by groote tempeeste oft andersints buyten schulde van den genen die de schade doet.

Boeye op 't ancker te leggen of de schade by faute van dien te vergelden.

49. Item/ ende oft eenigh Schip gequest werdt deur 't anckeren van eenen anderen Scheepe liggende op zijn ancker/geen Boeye boven op hem en hadde: so sal dat Schip wiens anker also sonder Boeye liggende is/ den andere gequetsten schepe gehouden zijn te betalen de geheele schade. Ten ware dat alsulcke Boeye buyten schulde van de Schipper afgedreven waere / ende dat ten tijde van den uytwerpen van den voorsz. anckere/ daer op een Boey geweest hadde/ in welken gevalle/ 't gequetste schip sal de helft van zijne schade mogen verhalen van den Schipper/wiens ancker sonder boeye boven water gelegen heeft.

Te diep geladen Schip te lichten om te komen ter plaetsen der ontladinge.

50. Item/ ende oft gebeurde dat een Schip gelaeden met Koopman-scheepe oft andere goeden komende in de Landen van herwaerts overe/so groot oft diep gaende

de ware/dat de Schipper van dien soude gedwongen wesen eenighe goeden van zijnen last te lossen eer hy ter plaetsen van zijnder ontladinge komen mochte / indien gevalle ost sulke ontladen goeden verdronken/of te wateren bleven: sonder ter plaetsen van de ontlastige te mogen arriveren. So sal de Schipper ongehouden sijn die te betalen ost goet te doen : Ten ware dat sulk verlies by zijnen toe doene ost negligentie geschiet/ ost oock dat hy sulcke goeden ontlast hadde/ sonder behoorlijcke oorsake te hebben.

51. Item/ Ende sullen alle de voorschreven puncten/ nopende den Schipper/de bootsgesellen/ Officieren en Knechten/ oock de voorschreven Schipper ende Koopman onderhouden worden ten eeuwigen dage/ desgelijcken onder de Vissers : ende hem geneerende metter Visscherye respectivelijck. Ende so veele alst eenen yegelijken aen gaet.

Reserverende t'onswaert/dese onse Ordonnantie van de Toerustinge van de schepen/ Als ook van den Zee-rechten/te modereren/ vermeerderen/ verminderen/ ost veranderen/ so wy t'allen tijden t'onsen dienste/ welvaren en bewaernisse van onsen Landen ende Ondersaten sullen bevinden behoorende.

Ontbieden daeromme/en bevelen onse lieven en getrouwen die Hooft-presidenten en Luyden van onse Secreten en grooten Raden en Cancelier Luyden van onsen Raede in Brabant/Gouverneur/President en Luyden van onsen Raede in Vlaenderen / Stadt-houder die eerste ende anderen Luyden van onsen Raede in Hollant/ Stad-houder President en Luyden van onsen Rade in Vrieslant/Stad-houder van Overyssel en Groeningen/Rentmeester van bewest en beoosterschelt in Zeelant: En allen anderen onsen Rechteren en Officieren/dien dit aengaen sal/heur Stede-houderen en elke van hun bysondere so hem toebehooren sal. Dat sy onse voorsz. Ordonnantie en Statuyt in alle haer puncten en artijkelen boven verhaelt / Doen condigen/uytroepen en publiceren/elk binnen sijnder Provincie/Limiten en Officie daer het van noode sijn sal / en een yegelijken van onsent wegen scherpelijk bevelen die te onderhouden/ en doen onderhouden/ navolgen en observeren/ en de Publicatie van dier te ververschen van halve Jare tot halve Jare: Op dat daer van niemant ignorantie pretenderen en mag. Procederende en doende procederen tegen d'overtreders by executie van de penen daer toe gestelt. Niet tegenstaende oppositie ofte appellatie gedaen ost te doene en sonder prejudicie van diere. En des te doene met diesser aenkleest/ geven wy hen volkomen macht/ autoriteyt en sonderling bevel by desen. En om dieswille dat men van dese tegenwoordige in diversche plaetsen van doen sal hebben : Wy willen dat om 't vidimus van die onder zegel autentijk : ost aen de Coppe gecollationeert en getekent by eenige van onse Secretarissen/volkomen geloove gegeven zy : als aen dese onse Originaele. Want ons alsoo gelieft des te oorconden soo hebben wy onsen zegel hier aen doen hangen. Gegeven in onser stad van Brussel/den negentiensten dag van Julio. In 't Jaer ons Heren duisent vijf hondert een-en vijftig. Van onsen Keyserlijke het xxxij. En van onse Rijken van Castilien/en anderen het xxxvj. Onder stont geschreven.

By den Keyser
In sijne Rade.

Onderteeckent

Verrycken.

Plac-

Placcaet ende Ordonnantie op 't Stuck

Van de Toerustinge van Schepen.
Van de Zee-Rechten.
Van de Verseeckeringe ende Asseurantie.

Gemaeckt by de C. Majesteyt/ Gepubliceert in 't Jaer ons Heeren/ Duysent vijf hondert ende dry-en-tsestigh.

PHilippus by der gratie Godts/ Koninck van Castilien/ van Leon/ van Arragon/ van Navarre/ van Napels/ van Secilien/ van Majorke/ van Sardeyne/ van den Eylanden/ Indien/ en vaster Landen der Zee Occeane. Eertzhertoge van Oostenrijk/ Hertog van Bourgondie/ van Lothrijk/ van Brabant/ van Limborg/ van Luxenborg van Gelre/ en van Mylanen. Grave van Habsborg/ van Vlaenderen/ Artoys/ van Bourgongen. Palts-grave/ van Henegouwe/ van Holl. van Namen en van Zutphen. Prince van Swave/ Markg. des H. Rijks/ Heere van Vriesl. van Salines/ van Mechelen/ van der Stad/ Steden en Landen van Utregt/ Overyssel en Groningen/ Dominateur in Asia en Affrica. Alle den genen die dese tegenwoordige sullen sien/ Saluyt. Alsoo diverse groote klagten aen ons gedaen en gekomen zijn/ dat dagelijx onse goede ondersaten van herwaerts over grootelijx beschadigt worden op de Zee/ so by Zeerovers/ abuysen in 't feyt van Asseurantie/ als andersins/ en dat deselve meest toekomt/ misdien dat de Placaten eertijds by Hooglofl. Memorien/ den Keyser Caerle de vijfste des Naems/ onse lieve Heere en Vadere/ gemaekt op 't feyt van der Navigatie en toerustinge van Schepen/ misgaders de Zee rechten/ (de welke ook in sommige puncten wel behoorden geredresseert te zijn) niet wel geobserveert noch onderhouden zijn geweest/ noch ook d'abuysen van der voorsz. Asseurantie tot noch toe geremedieert/ kerende 't selve tot grooter schade en interest van onse Landen van herwaerts over/ en Ingesetenen van dien/ mitsgaders van der gemeene Navigatie en Zeevaert/ en meer sal zy daer in versien worden alst behoort. So ist dat wy willende verhoeden 't gene des voorsz. is/ en goede regule/ ordene en Policie stellen in 't feyt so van de voorsz. toerustinge van Schepen/ als van de Zee-regten en Asseurantie/ ter gemene welvaert/ ruste en preservatie van onse voorsz. Landē van herwaerts over/ en onse goede en getrouwe ondersate van dien/ en hebbe de voorgaende Placaten van der Navigatie en Zee-regten/ met diverse andere van der selver materien doen visiteren en oversien/ en seeker concept doen maeken op de voorsz. Asseurantien/ en op alle het gehat 't advijs van onsen lieven en getrouwe die Hooft-President/ en Luyden van onsen Secreten Rade/ misgaders die van onser Admiraliteyt/ hebben by rijpe deliberatie van onser seer lieve en seer beminde Suster en Hertoginne van Parme en Playsance voor ons Regente en Gouvernante in onse voorsz. Landē van herwaers-overe/ uyt onser regter wetenheyt en autoriteyt/ agtervolgende de voorsz. Placatē en Ordonnantien van onsen voorgenoemden Heere en Vader/ met 't gene wy daer toe gevoegt en afgedaen/ en na gelegentheyt des tijts verandert hebben/ van nieus gestatueert en geordonneert/ statueren/ en ordineren by forme van Edict perpetueel/ en over al dese onse voorsz. Landen van herwaerts-overe/ het gene dat hier nae volgt.

Van Toerustinge van Schepen.

TEn eersten / Wy verbieden ende interdiceren eenen yegelijcken 't zy Schipper / Proprietaris / Huerlinck oft andere eenige goeden oft Koopmanschepe van weerde / importancie ende prijse: als namentlijck / Wolle / Yser / Stael / Koper / Tin / ende andere Metalen / Aluyn / Zijde / Rollen Boldavid / oft Canivetsen / Laeckenen / Saeyen / Lijnwaet / Tapesserpen / Was / Kramerije oft Mercerye te verkoopen metten gewichte oft metter ellen / Weed oft Pastel / Meest oft Garencen / Specerpen / Wijnen / Zuyckeren / Syropen / Olyen / Rogge / Terwe / Zout / ende alle diergelijcke andere Koopmanschepen / 't zy dat zy haer selfs ofte andere lieden onse Ondersaten oft vreemde toebehoren / te aenveerden / laden / ende in oft uyt onse Landen te voeren: Ten zy met sulcke Scheepen / en alzo toe-gerust en ge-equipeert als hier na verklaert sal worden / op de verbeurte van hondert gouden Realen / ende daer en boven nae gelegentheydt van der saecke ter arbitrage van den Rechter voor d'eerste reyse / ende van de helft vanden Schepe / oft weerde van dien / voor de tweede reyse / ende van 't geheel Schip oft weerde van dien / voor de derde reyse / ende noch daer en boven van arbitralijck gecorrigeert te worden / ende dat te appliceren / d'een derdendeel 't onsen profijte / ende d'ander twee derdendeelen / ten profijte van den Officier / ende den Denunciateurs respectivelijcken / 't selve nochtans sonder prejudicie van 't recht van den Admirael / 't welk eerst ende voor al afgetrocken sal worden / des sullen sy mogen ventegoet ende eetelijck goet / als verschen Vis / Mout / Bier / Look / Aluyn / Appelen / Peeren / Kersen ende diergelijke Fruyt in dese Landen wassende ende ook andere grove waren / als Smekelen / Peck / Teere / Vlas / Sperren / Hoppe / Wagenschot / Hout om berninge / oft Timmerhout / Mast hout / ende diergelijke Houten / Molen-steenen / ende sodanighe waren uyt of in voeren / met sulke schepen / en alzo toe gerust / als 't elck goet duncken sal.

Geen goet te laden in Schepen niet toegerust wesende als volght.

2. Insgelijcx verbieden ende interdiceren wy alle Kooplieden / ende Ondersaten oft Ingesetenen / ende alle anderen by henlieden zelven / oft heurlieder Facteuren herwaerts over residerende / eenig goet van weerden ende importantie als boven te bestellen / laden oft doen laden / 't zy in 't uytvaren / oft herwaerts komen / in Schepen niet wesende zo toe-gerust en ge-equipeert als hier na gezeyt sal worden / en dat op de verbeurte van hondert gouden Realen voor d'eerste reyse / ende daer en boven nae de gelegentheyt van der sake als voren / ende van de helft van de voorsz. Koopmanschepen voor de tweede reyse / ende van alle de Koopmanschepen voor de derde reyse / met arbitrale correctie / ende t'appliceren / als hier voorzen geseyt is / ten ware dat zy in 't herwaerts komen / ter plaetsen daer zy laden willen / ende men ten lande gewone is / sonder te soecken / uyt hoecken oft anderen plaetsen daer gemeenlijk geen Schepen aen en komen / gene Schepen van herwaerts over en bevonden: in welcken gevallen zy henlieden zullen mogen behelpen met sulcke scheepen als zy daer ter plaetsen sullen konnen gekrijghen / van welck gebreck van Scheepen en diligentie by henlieden gedaen / om schepen van desen Lande te krijgen / zy gehouden sullen wesen goede Certificatie te brengen en die te leveren den Visitateurs van der Plecken daer zy aen komen zullen / ende en zal oock niemandt onder 't decksel van goeden van kleender weerden die gevoert zullen worden in Scheepen niet behoorlijck toe-ghe-rust zijnde moghen verborgen oft mingelen eenighe goeden van Importantie / op

de verbeurte van den selven goeden/ ende daer en boven arbitralijck gecorrigeert te worden.

Vremde Schippers en mogen geen goet uytvoeren als voor Kooplieden van haer ieder Natie.

3. Wy verbieden oock den vreemde Schipperen/ die van herwaerdts overe uyt varen sullen/ hen te vervorderen eenig goet van importantie oft prijse / als voren/ in haer schepen te laden oft uyt te voeren/ dan sulcx als hen/ of de Kooplieden van haerder Natie alleene toebehoren sal ende geen andere/ op gelijcke pene/ als boven tegen den Schipper van herwaerts over gestatueert is.

Vreemden Koopman vermagh een Schip te senden van zyn Lant om goet, mids toegerust wesende na de Ordonnantie.

4. Ende aengaende den vreemden Koopman die hy hem selfs/ oft zijne Facteuren herwaerts over niet en is Residerende / indien hy eenighe goeden ende Koopmanscheepen / uyt dese Lande sal willen voeren / zal daer toe mogen ghebruycken van zijnen Lande alleenlijk/ ende toegerust/ so 't hem believt/ oft Schepen van onse Ondersaten / toegerust na der Ordonnantie en geen andere: Op pene indien hy anders dede/ ladende zijne goeden in ander schepen/ dan van zijne Lande/ oft in eenige van dese Landen/ niet toegerust wesende na dese Ordonnantie/ de selve goederen te verbeuren als voren.

Schip moet zyn groote Kruys-zeylen voeren.

5. Ende sullen die Schepen voerende met sulke goede van prijse ende importantie/ als voren geseyt is/ moeten voeren Kruyszeylen wesende van der groote/ indien zy op en na Vranckrijck/ Engelant/ Noorwegen/ Zweden / Denemarcken oft Oostlant/ aen dese oft gene zijde vander Zondt/ oft Belte varen/ dan veertigh vaten ten minsten. Ende na Spangien / Portugael / Andalusien / Levante / en de Landen van Canarien / Madera/ S. Thome/ ende diergelijcke groot van tachtentig Vaten/ goet ende gerieflijks om Geschut tot zijnder beschermenisse ende weere te voeren/ wel versien/ gestoffeert ende toegerust met Zeylen/ Masten/ Anckeren / Touwen / Kabelen vast ende ghetrouwe van bodemen ende kieldt: Oock versien met goede ende verstandige Pyloten / Schiplieden/ Bootsgesellen / Geschut / Pulver/ Buskruyt / Wapenen/ ende ander geweere in de qualiteydt ende getal (aengaende den Schippers/ Geschudt/ Munitie) als hier na Gespecificeert sal worden: oock deselve Schepen van veertig Vaten versien van Koebruggen en Boeveneteen / oft ten minsten met een Overloop/ ende met een Boevenet/ nae dattet sulcks ten besten sal konnen dragen sonder daer door in 't zeylen te krank te vallen. Ende alle die andere van grooter drachte van vijftigh of sestigh vaten/ met den voorsz. Koebruggen ende Boevenetten.

Schip nae zyn groote gemant met weerachtige Mannen.

6. Dat elck Schip van veertigh tot vijftigh vaten groot / zal moeten op hebben ten minsten acht weerachtige Mannen/ elck out zijnde boven achtien Jaren. Een Schip van vijftig tot tachtig vaten 12 Mannen. En van tachentig tot hondert vaten sestien Mannen. En van hondert tot hondert vijftigh vaten 20 Mannen. En van hondert vijftigh tot twee hondere vaten vierentwintigh Mannen. En een schip van twee hondert tot twee hondert vijftigh Vaten achtentwintigh Mannen. Van twee hondert vijftigh / tot drie hondert Vaten zes-en-dertigh Mannen. Ende alle

andere Scheepen boven drp hondert Vaten / vier-en-veertigh Mannen. Welverſtaende nogtans/ dat de voorſchreven ſchepe ſullen meer getal van weeragtige Mannen/ dan boven verklaert is tot haer der meerder verſekeringe mogen in nemen / en hueren/ ſonder hier-inne te begrijpen die Putgers en Jongers/ weſende beneden de achtien jaren voorſchreven/ die elk ſchip ſal mogen hebben/ in ſulken getale als't den Schipper goet duncken zal.

Schip na ſijn groote te voorſien met Ammonitie.

7. Dat oock elck ſchip van veertig tot vijftigh vaten als voren zal moeten hebben ten minſten ſes dobbel oft enkel Baſſen/ ſes Haeken ende ſes ſpieſſen. Ende een ſchip van vijftig tot tachentig vaten twee dobbel Baſſen / zes enckel Baſſen / zes Haeken / een douſijne ſpieſſen. Een ſchip van tachtig tot hondert vaten / vier halve Slangen / zes dobbel Baſſen / een douſijne heele oft halve Haecken / anderhalf douſijne ſpieſſen. Een ſchip van hondert tot hondert vijftig vaten / zes halve ſlangen / twee dobbel Baſſen / zes enckel Baſſen / zes haecken / zes halve haecken / twee douſijne ſpieſſen. Een Schip van hondert vijftigh vaten / tot twee hondert vaten / acht halve Slangen / vier dobbel Baſſen / acht enckel Baſſen / acht Haeken / acht halve Haecken / dertigh Spieſſen. Een Schip van twee hondert tot twee hondert vijftigh vaten / thien halve Slangen / ſes dobbel Baſſen / ſes enkel Baſſen / anderhalf douſijne Haeken / of halve Haecken / drp douzijne Spieſſen. Een ſchip van twee hondert vijftigh tot drp hondert vaten / twaelf halve ſlangen / twaelf dobbel Baſſen / twee douſijne Haeken / vier douſijne ſpieſſen. Ende alle andere ſchepen naer advenant: Van perſoonen ende Geſchut. Ende aengaende het Kruydt ende Klooten / voor elk ſtuck Geſchuts zoo veel als men behoeven zal om het ſelve ſtuck ten minſten vijf ende twintig mael los ende af te ſchieten / Wel verſtaende dat ſulke quantiteyt van Buſſen / Krupt ende Weyre/ wel grooter ende beter / maer niet min noch erger weſen en zal moghen / elck naer zijn gelegentheyt/ ende boven die voorſchreven Weyre zal mogen verſien zijn met andere Wapenen / kort of lanck / oock met Hagelſcot / Vierwerk / Yſere Teelinghen / Daerden / ſteenen / Corſeletten / Pansyſeren / ſchilden / Panopſen / ook ſtalen ſtormhoeden/ Beckneelen ende diergelijcke / om die Vyanden te wederſtaen / ende of van noode waer te beſchadigen / welk getal van Volcke / Geſchut / Krupt / en andere Weyre alleenlijck aengaen zal den Onderſaten van deſen onſen Erf-Nederlande/ ende met de gene die in 't navolghende Artijckel begrepen zijn.

Schip verſien van Amonitie als volght.

8. Aengaende de Schepen van onſen Onderſaten upt onſe Koninkrijcken ende Landen van Spangien / ende houre depententien ende appendentien herwaertsovere negotierende / de welcke ſchepen zijn gemeenlijcken van bequamer groote / ſullen de ſelve moeten toegeruſt ende verſien zijn zo hier na volgt / te weten: Een ſchip van de groote van hondert tot hondert vijftig vaten / zal moeten inne hebben twee en-dertigh perſoonen / daer onder weſen ſullen vijf en twintigh weerachtige Mannen/ daerinne begrepen drp Busmeeſters / vier groote ſtucken genaemt Paſſemurs / twee Bombaerden / makenden ſes liggende ſtucken / tien Baſſen/ vier-en-twintig Klooten / ende Krupt / om vier-en-twintig maelen los te ſchieten/ thien Harquebuſen / ſes ſtalen bogen / ſes dozijne ſpieſſen / ſes dozijne zwaerden/ Rondellen ende Panopſen / ſoo hem een pegelijck zal willen weeren / ende alle andere ſchepen grooter ofte kleynder na advenant/ den voet nemende op ſulcx als voren geſept is.

Ad-

Admiraelschap te maecken.

9. Item/ dat sulcke toegeruste schepen/ ende gaende met goede van prijse/toebehoorende/ zoo wel den Ingeseten en onse Ondersaten van desen Erf-Nederlanden/ als van onsen Koninckrijcken ende anderen Landen respectivelijck in't uytvaren ende keeren alle neerstigheyt doen zullen om geselschap te krijgen van schepen tot drye/ viere/ vijve/ of meer/ ende zo lange by malkanderen blijven alst mogelijck wesen zal/ makende onder henlieden eenen Admirael of meer/ na der menighte en getallen van Schepen/ ende accorderende met elckanderen op de ordene/ teeckenen/en zeynen die zy in heurlieder reyse sullen onderhouden/op dat zy mogen by den anderen blijven/ of ghescheyden wesende/elckanderen wederomme vinden/ende alzo in malkanderen goede ende getrouwe geselschap houden/ helpen ende bystaen. Van welcken te achtervolgen alle Schippers door hunlieder vertrek gehouden sullen zijn Eedt te doen in handen van der Officiers of bestenders/ die wy ter visitatie van den Schepen ordineren sullen/sonder dat eenighsins geoorlost zal zijn in't uytvaren van dese landen in minder getalle van vier Schepen uyt te zeylen: maer in't keeren/indien yemant sijn uyterste neerstigheyt gedaen sal hebben om geselschap te vinden/ ende 't selve niet zal konnen gekrijgen geladen wesende met beterlijcke goeden van prijse/ zo dat hy zonder merckelijck interest van den geenen die hem bebracht sal hebben/niet en soude konnen getoeven/sal als dan alleen mogen uytvaren/ behoudelijck dat hy schuldig zal wesen onderweghe gheselschap te soecken tot zijnen besten ghereve/ ende zoo verre hy 't zelve sonder merckelijck interest van den geenen die hem bevracht heeft/ zal konnen gedoen al nae ghelegentheyt van den Landen ende quartieren/ daer hy toe oft af varende zal zijn: Maer de Schepen die met onbederffelijcke ware van prijse/ als Wolle/ Yser/ Alluyne/ Pastel/ Meed/ Lakenen ende diergelijcke zullen worden/ in plaetsen wesende/ daer zy binnen korten dagen na heurlieder ladinghe/ eenigh gheselschap van ander Schepen zoude moghen ghekrijgen/ zullen ghehouden zijn/ zoo lange te vertoeven/ dat zy drye oft vier Schepen by een anderen wesen zullen/ die welcke met malkanderen zullen accorderen van eenen Admirael/ ordene/ teecken ende zeylen/ als vooren. Ende dat op sulke pene voor de eerste/ tweede ende derde reyse/ als hier vooren in't eerste Artijckel teghen den Schippers verhaelt is.

Schip te laden ende dat de defentie niet wert benomen.

10. Dat alle Schippers schuldigh zullen wesen/in sulcker voeghen ende manieren heurlieder Schepen te laden/so wel onder den oppersten over-loop oft Koe bruggé/ als elders dat daer deure 't geschut niet belet/ noch die weyre ende defentie van den Schepen/ niet verhindert oft benomen zal worden/ 't zy dat zulcke Schepen geladen zijn met wijnen oft andere kostelijcke ware/ ter discretien van den Officiers/ ghespecificeert ende ghenaemt in 't naevolghende Artijckelen: Op de peene indien daer-inne gebreck vielen/ den Koopman te betaelen ende op te leggen die schade die daer uyt spruyten zouden/ ende boven dien arbitralijck gecorrigeert te worden.

Elcke Stadt ende Haven sal houden drie Visiteerders.

11. Sullen in elcke Stadt oft Havene van onze Landen daer zulcke Schepen ter Zee-waert af ende aen varen/ ghedeputeert worden drye Officiers oft Visiteurs/ d'een van onzen/ d'ander van onzen Admirael/ ende de derde van der Stadt oft plaedtse weghen/ als wesende Lieden van Experientie/ende goedt verstandt heb-

hebbende / op het ftuck van de Zeevaert / ende wefende perfoonen van autoriteyt / goede fame/ name ende geloode / om te befiteren die Schepen/oft zy toegheruft/en ge-equipeert zijn / als dat behoort. Ende boven dien fullen de Koopliede/ Laders oft Hueraers van de voorfz. Schepen zoo verre hunluyden dat goet dunckt/yemant van hunlieder wegen daer by mogen hebbẽ/om beter toe te fien dat in't laden of ontladen heurlieder Koopmanfchepe ende goet te bet bewaert/ende die vifitantie rechtveerdelijcken ende fonder diffimulatie gedaen mach worden / om alle abuyfen ende fraude te fchouwen / of fulke fraude gevonden zijnde / ter behoorlijker correctie te brengen / anderen ten exemple.

Schip te doen vifiteren voor ende na de ladinge.

12. Dat alle Schippers onfe Onderfaten ende inwoonders als vooren/willende varen uyt eenige onfe Landen/ met goeden van prijfe als boven/ aleer zy laden/ fullen gehouden zijn by de naefte gefetene Vifiteerders voorfz. te doen vifiteren heurlieder Schepen/ ende takelinge ende voorts geladen wefende/ wederom te doen vifiteren die ladinge / gefchut/ munitie/ ende volck daer inne wefende / volgende d'inhout als boven. Ende gebuert wefende om Koopmanfchepen te gaen halen/ende alfo varende op ballaft alleene / te doen vifiteren heur fchip/ takelinge / volck / artillerye/ ende munitie eenmael voor haer lieder vertreck/nae't befte gerief ende commoditeyt van den Koopman/ende Schippers/op peyen indien hy uytvoere ongevifiteert wefende / te vallen in de peyen in 't eerfte artijckel geroert : Al waert oock dat hy naemaels gevonden worde / genoeghfaem ende na der ordonnantie toegeruft geweeft te hebben.

Vifiateurs fullen de Schepen vifiteeren oft die dicht zijn,
ende verfien met Schips gewande.

13. Item/fullen de Vifiateurs voorfchreven gehouden zijn ten verfoecke van den voorfchreven Kooplieden ende Schippers/die voorfz. Schepen te vifiteren ende befien oft die goet zijn / dichte / ende van alderley Schips gewande tot der reyfen dienende/ toegeruft/ oft die van competenter grooter zijn / behoorlijcken geladen / verfien van Mannen / gefchutten ende Provifie hier boven verhaelt.

De Vifiateurs fullen opteeckenen den namen ende quantiteyt van de ladinge,
daer van de Schippers een Cedulle te geven.

14. Sullen oock de Vifiteurs gehouden zijn op te teeckenen den naem en groote van den Schepe/ 't getal ende quantiteyt van den gefchutte ende Munitie/mitsgaders die naemen ende toenamen van den Schips volke daer op zijnde/ende daer van den voorfz. Schipperen een Cedulle te geven / dewelcke die voorfz. Schippers in heure wederkomfte / 't zy arriverende in de felve Haven oft elders / den Vifitateurs van der plaetfen fullen gehouden zijn te toonen tot haer lieder ontlaftinge: Ende te defen eynde zullen oock gehouden zijn den zelven Vifiateurs binnen vier-en twintig uren hare aenkomfte te laten weten. Op dat zy dan komen vifiteren of zy hunlieder Schip-volk / gefchut / en munitie al weder gebracht hebben of niet.

Ende van de Schiplieden te af nemen.

15. De voorfz. Vifiateurs zullen voor 't wegvaren de Schipper / hy zy Proprietaris / Huyrlinck / of andere (als vooren ende zijn Mannen / zoo wel Piloten ende Bootsgefellen / als Bus-meefters den Eet af nemen / dat zy gehuert zijn om met zulcken Schepe de reyfe te doen/ ende voorts t'onderhouden alle de Artijkelen/ conferverende't Zee-recht die aen defe ordinantie gevoegt te werden: op peyne en ftraffe

respectivelijck in de voorsz. Articukel gementioneert: Ende sullen tot dien eynde de voorsz. personen gemonstert en geregistreert worden/ by name/ toename/ en plaetse van hunlieder woonstede/ als voren.

Loon van Visitatie in 't uytvaren ende innekomen.

16. En om de voorsz. visitatie te beter te mogen doen / zo zullen die voorsz. Visiteerders voor haer moeyte en arbeyt van visiteren hebben elck tien stuyvers van elken Schepe geladen met sulker Koopmanschepe van importancie/ als voren/ groot wesende van 40 tot 80 Vaten. En van elcken Schepe groot wesende van 80 tot 200 Vaten/ elck twaelf stuyvers: En boven 200 vaten voor elcke visitatie vijftien stuyvers/ mits welcken zy sullen gehouden zijn den Schipper te geven schriftelijke Attestatie zulcke visitatie gedaen te hebben: En boven die Register te houden van den name en groote van den Schepe/ van den Geschutte/ Munitie ende Scheeps-volck/ 't welk elck Schip inne hebben sal/ als voren: Welverstaende dat sulken salaris sal tweemael betaelt worden. Te weten/ eens voor die een ofte twee visitatie eer 't schip uytvaren sal/ en andermael in 't wederkeren / en sal zulcx gerekent worden als grote avarye. Sonder dat de selve Visitateurs of Bestenders sullen mogen eenen meerderen Salaris eysschen/ noch oock den Schippers eenighsins te composeren/ noch met den selven dissimuleren. Op pene arbitrale.

Visitateurs moeten by gebreck anderen dies verstaende te hulpe nemen.

17. Ingevalle de menighte van Schepen t'eender plaetse zo groot waere / dat de voorsz. Visitateurs de Visitatie niet alleene doen en konden / zo sullen de selve Visitateurs in dien gevalle/ en andersins niet/ hun mogen scheyden/ en elcke twee andere hun dies wel verstaende / met hun nemen / ende by assistentie van dien die Visitatie doen / omme den Schipper en Koopman te beter te gerieven/ en dat op den loon en salaris boven verhaelt.

Visitateurs sullen de Schippers korte expeditie van Visitatie doen.

18 Sullen oock de voorsz. Visitateurs gehouden zijn de Schippers korte Expeditie van Visitatie te doen / sonder eenigh uytstel oft verachteringhe / Op pene als boven.

Recht terstont te doen indien verschil is tusschen Visitateurs ende Schipper.

19. Ingevalle tusschen de voorsz. Visitateurs en Schippers eenigh twist of questie op rese/ soo sullen de Wethouders aldaer/ dies versocht zijnde/ gehouden wesen sulck geschil sommierlijk te verhoren / en op staende voet daer over recht en justitie te doen/ sonder eenigh vertreck of forme van Processe / op dat die reyse niet verhindert en worde / op pene als boven.

Charte-partye of Certificatie by hem te hebben.

20. Ordonneren en Statueren voorts/ dat alle onse Ondersaten die van dese Landen ter Zee-waerts in Koopmanschepe wijse/ na andere Landen en Koninkrijcken reysen/ of heur goet en Schepen zeynden willen / gehouden sullen zijn by henluyden te hebben heurlieder Zeebrief ofte Charte-partye / of andere Certificatie/ 't zy van den Admirael Generael / zijn Stedehouders / luyden van wetten van der plaetsen/ den Tollenaer daer zy vertolt hebben/ of ander bescheet na haer Landts gebruyck / ende dat in behoorlijcker formen met expressie van der woonsteede / name en toename van de Personen die de Koopmanschepen zeynden / ende oock van dien tot den welcke sulcke Koopmanschepen gesonde worden/ sonder sulcke woonstede/ name en toename eenighsins te verandere of vervalschen / op de pene van in tijde van Oor-

loge

loge gehouden te wesen van goeden prijse / en in tijde van Peyse arbitralijk gecorrigeert te worden.

Capiteynen ordre hoe sy haer sullen reguleeren in 't ontmoeten van schepen.

21. Ende aengaende de Capiteynen van onsen Schepen van oorlogen/present en toekomende/ hoe sy hunluyden te reguleren hebben sullen/ aengaende den Ondersaten van eenige onse gebueren/ Koningen/ of Princen/ die zy gemoeten of vinden sullen ter Zeevaert / negotierende / reserverende daer van t' onswaert / declaratie te doen in tijde en wijse wy zulcx bevinden sullen van noode te wesen.

Schepen in Zee malkander ontmoetende, onder deksel van Charte-partye te eysschen, om also te overweldigen, van hem te houden.

22. En overmits eenige en sonderlinge vreemde ende uytlantsche Persoonen hun vervorderen op de Kusten van onse voorsz. Landen/ of elders in de volle Zee/ onze Schepen aen te komen en aldaer authoriteyt en Overigheyt/ hunlieden niet competerende te ondernemen en beschept te eysschen van den Charte partyen/ Vracht en goeden van de selve Scheepen / om door den middel des te beter die overweldighen ende spollieren/ soo ordineren wy dat een Schip te zeylen gegaen zijnde/ en sal niemant vreemdts mogen laten komen aen Boordt/ onder wat decksel dat het zy / van Charte-partye / Personen / of goeden te besiene of andersins: Maer sal sulcks nae zijnre beste macht mogen afkeren/ ende die selve gevangen nemen / en inne brengen ist mogelijck / ter gevoeghlijckster plaetsen van onsen voorsz. Landen / om ter Justitie te presenteren/ ende den buydt te genieten / gelijck hier nae breeder gezeydt sal worden.

Salutatie te doen met teyckenen van Vanen op Topzeylen voor by Kasteelen varende.

23. Dat voortaen niemant van onsen Ondersaten/ in zee zijnde/ en eenige ander Schepen aldaer gemoetende/ oft oock in eenige Havenen komende: of voor by Kasteelen/Bollewercken/of vaste plaetsen varende/ onse Vrienden en Geallieerde toebehorende/ en sal mogen 't principale Vaenken van onse Wapenen op 't Schip wesende/ uyt zijnder plaetse weeren ofte afnemen / maer sal wel mogen doen teeckenen van salutatie ende vrientschappe/ met den Wapenen van den quartier of steede van daer 't Schip toebehoort of met den Topzeyle/Fok t'zamen of besonder also 't henlieden best duncken sal: en zoo verre eenighe Dienaren ofte Ondersaten van onsen voorsz. Vrienden en Geallieerde / onse Ondersaten anders te doene / souden willen bedwingen / zo sullen onse Ondersaten van henluyden vriendelijck begeren henluyden daer van te willen verdragen/ ende in gevalle van swarigheden ende weygeringe / sullen onse voorschreven Ondersaten henluyden daer tegens moghen wachten ende ter weere stellen nae ghelegenheydt van der saecken / zoo hen-luyden best duncken sal.

Wapeninge van Mannen ende Amonitie voor de Buyssen, oock mede den Eedt te doen.

24. Ende aengaende de Visscherye/ de Buyssen en Booten sullen henlieden moeten versien/ van eenige middelbaer stucken van Geschut/ Hant-bussen en Haecken/ met eenige Pijcken ende Hellebaerden/ en gelijcke stocken/ om henluyden te weyren ende beschermen: namelijck / elcke Buysse sal moeten inne hebben een halve slange/ twee of drie Bassen met Hagel schudt / vijf oft zes Haecken / zoo voorsz. is / een douzijn Pijcken oft gelijcke Stocken: De Booten een dobbel Basse / vier Haeken / of

of Hant-bussen/acht ofte thien Pijcken/ende daer toe hebben eenige Bootsgesellen/ hen verstaende ten regimente van sulke stucken/ende zullen die voorsz. Buyssen tot sijne als vooren/by seecker Gedeputeerde van der Wet wegen van der plaetse daer zy afvaren gevisiteert worden in handen van welcken Gedeputeerden/ die Meesters/Stierluyden ende alle andere Schipliden van de voorsz. Buyssen / en sullen gehouden zijn te sweeren/ t'onderhouden dese Ordonnantie/midtsgaders die Zee-Rechten/ ende 't geene daer aen kleeft / zo verde henliden respectivelijck aengaet / in der voegen ende manieren in de selve verklaert: Op peene arbitralijck gecorrigeert te worden.

Geen steenen van Toorens of Kercken wegh te voeren.

25. Verbieden en interdiceren daer-en-boven een yegelijk voort aen te bre e ken enige Torens of Kercken/ rester en van der mindatie van Zeelant / noch ooc k te verVoeren eenige steenen/ noch matrialen van dien/ op de verbeurte van den l ijve.

Schepen van Oorlogen op geen van onze havenen te komen.

26. En om noch voorder en voort te verhoede alle oorsake van pillerien/R overie/ en alle schade van onse voorsz. Ondersaten / verbieden wel expresselijk alle vreemde en Uytlantsche Personen / datse hun niet en vervorderen onder wat decksel dat het oock zy/ niet uyt gesondert/ te komen in onse Landen / Kusten/Havenen/ Rede/ Rivierе of Stroomen van dien/met eenige Schepen van Oorloge of Ge-equipeert ter Oorloge/ of ook in hebbende volck van Oorloge/ op pene van lijf en goet: maer sullen alleenlijck ter voorsz. plaetsen mogen komen en keeren / Schepen varende op Koopmanschap en't gene daer af dependeert/dewelke sullen mogen wesen tamelijk toegerust tot haerder defensie en bewaernisse/ en niet anders.

Geen Schepen Schuyten mogen op de stromen komen om eenige schade
te doen zo verre men die kan af oogen.

27. Verbieden voorts alle vreemde uytlandtsche Personen / met Schuyten ende Schepen/ hoedanig die zijn/ hun te vervorderen te komen binnen de voorsz. Havenen/ Reeden / Revieren/ Stroomen oft Kusten van de voorsz. onse Lande van herwaerts overe/noch oock daer buyten/ so verde men deselve van den Landen of Havenen af geoogen of gesien kan/ om aldaer of elders yemandt van onse Ondersaten Geallieerde of vreemde/eenige schade of hinder te doen/ of ook om aldaer te liggen verbeyden en versyin d'occasie en opportuniteyt om 't selve te doen / 't zy onder 't deksel van Oorloge/ die sy of heure Prince tegens yemant souden mogen hebben/ en bestellinge tot dien eynde hun gegeven of andersints/ niet uytgesondert/op pene van lijf en goet als vooren.

Contraventeur van dien te vervolgen en te halen, ende straffen na 't behooren.

28. Ende indien yemant de contrarie dede / so willen ende bevelen wy allen onse Ondersaten die sulcx waer geworden zullen sijn / dat zy 't selve van stonden aen te kennen geven sullen onsen Admirael / Vice-Admirael / zijnen Gecommitteerde of den Officier van de plaetsen/ ende dit doende / zullen by consente/ van dien/ of eenige van hun mogen sterck maken/ ende versien van Volck/ Schepen/ en Wapenen/ na hun goetduncken/ ende de voorsz. contravenieren/ Personen ende Schepen/ met fortie of andersins vervolgen ende inhalen/ en den voorsz. Admirael/ Vice-Admirael/ sijnen Gecommitteerde of Officier van der plaetsen overleveren/ om gestraft te worden / als vooren / ende sullen voor heurlieder pijne / perijckel ende arbeydt

hebben 't Schip ende goet by hun als vooren genomen en ingebracht zijnde / by den voorsz. Admirael / Vice-Admirael / of zijne Gecommitteerden daer eerst afgetrocken zijnde zijn recht / ende die rechten van Justitie.

DE ZEE-RECHTEN
Van den Schippers / ende Kooplieden.

Artyckel 1.

Alle Schippers ende Kooplieden sullen met malkanderen mogen accorderen ende overkomen van den Vracht-loon / of Schip-loon / so zy best zullen konnen / en daer-af maken sulke Charte-partye / oft andere Instrumenten / als hun goet duncken sal / ende indien zy onderlingen niet en konnen verlijcken / sal de Koopman den Schipper mogen ontbieden voor den Officiers ende Wethouders van der plaetsen / die gehouden sullen wesen partyen te accorderen (indien 't mogelijck is) indien 't niet / daer op sulke verklaringe en uytspraecke te doen / als sy na redene bevinden sullen te behooren: nemende mede aenschouw ende consideratie op de onkosten die de voorsz. Schippers / navolgende dese Ordonnantie en Toerustinge van hun Schepen / gehouden zijn te doene. Die welcke Schippers aldus aengenomen / en geladen zijnde / sullen gehouden wesen hun reyse te vorderen / zonder eenige goede wint of geselschap / om eenige oorsake te verleggen.

Schipper aengenomen om buyten Lands te varen, en door arrest van hoger handt opgehouden, sal zyn volle Vracht hebben.

2. Maer indien 't gebeurde dat een Schip buyten desen Landen zijnde / gehuert wordt om elders ook buyten slants te laden ende dat sulk een Schip aldaer komende gearresteert / of verboden wert by der hoger hant / eenig goet in te nemen of te laden / wel verstaende dat sulckx geschiede sonder des Koopmans toedoene / so sal die Schipper indien gevalle / maer hebben zijn halve vracht: niet tegenstaende oft hy 't goet op sijn bodem gehadt heeft ofte niet.

Schipper aengenomen hebbende, ende eer zyn reyse begoste, om Soldye en hooger hant mosten dienen, is ontslagen van zyn Koopman.

3. En of eenig Schip binnen desen Lande wesende aengenomen ware om eenige goeden uyten selven Landen te voeren / ende dat al eer de Schipper sijn reyse begonste / hy ende Schip by der hooger handt / alhier aengenomen werdt om te dienen by soldye of andersins of oock dat de voorsz. Schipper en Schip door Oorloge of andere merckelijcke oorsake / die aengenomen reyse zoude moeten of mogen staken / zo zullen als dan de Koopman ende die Schipper van malkanderen ontslegen zijn / behoudelijck dat zy malkanderen zullen helpen dragen de kosten te dier contemplatie gedaen / willende dat 't zelve oock onderhouden sal worden in Schepen wesende buyten 's Landts / ende aldaer uyt gelijcker saecken belet zijnde / hun aengenomen reyse te doen.

Schipper metten Koopman gecontraheert zynde, indien de Koopman wilt, zal noch 15 dagen wachten, mits zyn leg-dagen betalende.

4. Ingevalle dat de Koopman de Schipper metten welcken hy gecontraheert heeft /

heeft/'t zy by Charte partye of andersins niet en lade op zyn besprooken of behoorlijcken tijd/zo zal den Schipper indien 't den Koopman begeert/gehouden zijn noch 15 dagen te wachten/mits by den Koopman hem betalen zijn legh dagen/ na 't zeggen ende arbitragie van lieden hun des verstaende/maer indien 't de Koopman niet en begeert/of dat hy binnen de voorsz. 15 dagen by zijnder schult 't Schip niet en lade/ zal den Schipper ontslagen zijn van den selven Koopman / de welcke schuldigh zal zijn hem op te leggen ende betalen zijn besprooken huere/ metten leg-dagen indien daer eenige zijn.

Schip voor 't afvaren te Calfaten ende dicht te maken.

5. Zullen alle Schippers gehouden zijn voor 't innemen van den goeden/ende afvaren van den Schepe/ deselve te doen calfaten/ dicht te maken/ ende van alles wel te versien/ zo wel de toerustinge aengaende/ als stouwinge van den goeden ende andersins / zulcx dat daer geen schade / verlet/ noch perijckel door en kome / doende de selve tot dien effecte visiteren als voren gezeyt is/ende of by gebreeke van dien eenige schade of verlies gebeurde/sullen die gehouden zijn op te rechten ende te beteren: Behoudelijck dat of 't gevicle/dat niet tegenstaende 't Schip wel ende onhoorlijken versien was/ende de goeden welgestout/ door tempeest of onversienlijcke fortuyn de voorsz. goeden of eenige van dien geraeckten nat of andersins beschadigt te zijn/ die Schipper daer inne niet gehouden en sal zijn/ zo verre hy met twee of dry van zijne schiplieden die de Koopman daer toe kiesen sal / 't selve sullen affirmeren by heuren Eed/en sal des niet min schuldig zijn goede toesicht totten voorsz. goeden te nemen/ dat die wederomme bekomme ist mogelijk/of ymmers niet vorders en bederven/en dat ten kosten van deselve goeden/indien daeromme eenig sonderling extraordinaris arbeyt oft kost gedaen worde.

Schipper is schuldigh de Koopman syn Touwen te toonen om te laden ende lossen.

6. Zullen mede de voorsz. Schippers gehouden zijn te hebben goede Touwen en Koorden/om daer mede die Schepen te laden/ende ontladen/dewelke zy ladende of ontladende/den Koopman of zijnen gecommitteerde zullen schuldigh zijn te toonen/ om te sien ofter eenig gebreck aen is ('t welck de Schipper gehouden sal wesen te beteren) en of hy al 't gene des voorsz. is/niet en dede/ en dat by faute van den voorsz. Touwen ende Koorden/eenige schade geschieden in 't laden oft ontladen/zal die selven moeten beteren.

Goet in 't Schip vermindert of beschadight moet de Schipper vergelden.

7. En oft gevicle dat eenige goeden binnen den Schepe worden beschadigt of vermindert/by den Schipper of schip-lieden/sal die selve Schipper gehouden zijn den Koopman deselve schade te vergelden/tot sulken prijse als die gegolden souden hebben ter plaetsen daer die selve op bevracht en gedestineert waren.

Beschadight goet buyten Schippers schult, komt tot last van den Koopman.

8. Indien eenige goeden by uytlopen/ smelten/ verstropen/ veraergeren/of andersins sonder schult van den Schipper of schiplieden / vermindert of verdorven worden/ zal 't selve staen alleenlijck ten last van den Koopman/ de welck Koopman ter plaetsen/ ende tijde van der ontladinge sal de tonnen of vaten drymael kloppen/ende daer na deselve doen upthyssen/en de volle vracht daer af te betalen/of deselve schipper voor de vracht laten.

Rekeninge der Reederen te doen.

9. Dat alle Schippers gehouden en verbonden sullen zijn tot allen tyden dies by den Reeders versocht zijnde/goede Reekeninge/ bewijs en reliqua te doen/ van alle de handelinge/administratie/ en bewint die zy gehad sullen hebben/sonder yet te reserveren of achter te houden/en dat op de verbeurte van twee hondert Karolus gul. ten profijte van de voorsz. Reders/so dick en menigmael als zy dies in gebreeke bevonden zullen worden / boven alle schaden en interesten die de selve Reders daer by souden mogen lijden / oft geleden hebben.

Geladen Schip te diep gaende, mach de Schipper ontladen in eenigh ander Schip.

10. En oft gebeurde dat een Schip geladen met Koopmanschap of ander goeden/ komende in de landen van herwaerts over/zo groot of diepe gaende waren dat den Schipper van dien soude gedwongen wesen eenighe goeden van zijnen last te lossen eer hy ter plaetsen van zijner ontladinge komen mochte/ ende 't gebeurde dat sulcke ontladen goeden verdronken of te water bleve sonder ter plaetsen van der ontladinge te mogen arriveren / zo zal de Schipper ongehouden zijn die te betalen / oft goet te doen/ten ware dat voorsz. verlies by zijne of der Schiplieden schult/ oft negligentie geschiede/oft oock daer hy de voorsz. goeden ontladen hadde/sonder behoorlijcke oorsake te hebben.

Schipper vermagh niet 't Schip te Verkopen sonder Reeders consent.

11. Indien een Schipper/ Meester wesende van eenen Scheepe toebehoorende diversche Reders buyten 's landts zijnde/ware in node van gelde/ en sal daeromme sonder consent van den selven Reders het voorsz. Schip niet mogen verkopen/maer sal daer op Bommerye mogen nemen/ of van den goeden daer inne geladen verkopen/ achtervolgende deser Ordonnantie: Ende of hy geen Bommerye en konde gevinden/of ook gene goeden geladen en hadde/oft deselve niet en konde verkopen/ sal indien gevalle de Touwen moghen versetten of verkoopen / met raede van zijnen Schiplieden.

Schip te lossen binnen vyfthien dagen.

12. Schip gekomen zijnde ter plaetsen van zijnder ontladinge / zal men 't selven lossen binnen vijftien dagen daer na/ ten ware deur notable inconvenient of opstale/ des zal de Schipper hebbende 't goet upten Scheepe geset/ 't selve goet aldaer mogen houden liggen / ter tijde toe dat die Koopman hem die vracht en ander ongeldt betaelt / of daer voren vernoegt sal hebben.

Van den Schip-lieden / ende hare Officien.

Artyckel 1.

Schip te brengen ter Havene daer 't uytgevaren is, indien 't den Schipper gelieft.

ALle Schiplupden hoedanig die zijn/ aengenomen wesende by eenig Schipper/ en sullen 't schip niet mogen verlaten sonder consent van den selven Schipper/ 't zy die reyse begost is of niet/maer zullen gehouden wesen 't gene daer op zy aengenomen zijn/te volbrengen: En indien zy aengenomen zijn upt ende inne/ sullen moeten 't selve Schip wederomme brengen ter gerechter Havene daer zy 't zelve hebben

helpen

helpen uytvoeren / oft andere daer ontrent / na geliefte van den Schipper / sonder dat te verlaten / voor aleer 't selve volkomelijk ontladen zy ende gelost / en wederom behoorlijken geballast / ende de zeylen van de Rapen gedaen.

Misdaden van Scheeps-volck te straffen.

2. Ende of yemant ter contrarien dede / sal sijn huyre verbeuren / ten profijte van den Schipper / die welcke oock eenen anderen in zijn plaetse tot zijnen koste sal mogen hueren / en daer-en-boven voor die eerste reyse gepunieert worden met geesselinge / ende de tweede reyse gehangen: Ende oft daer door eenige merckelijcke schade oft perijckel ware gebeurt / in lijf / Schip oft goet / alwaert oock d'eerste reyse: zal 't selve gehouden wesen dobbel te beteren / en daer-en-boven gehangen / ofte andersins criminelijk gecorrigeert te worden / na gelegentheyt van de sake / ende arbitrage van den Rechter.

Schipman aen twee Schippers verhuert, moet de eerste volgen.

3. Ende oft yemant van de voorsz. Schiplieden hem aen twee Meesters quam te verhueren sal den eerste moeten volgen / op pene als voren: en voor sijn misdaet dat hy hem aen twee Meesters verhuert heeft / sal staen ter discretie van de selven eerste Meester / of hy hem yet geven wilt of niet / van zijnen loon. Ende den Schipper die willens en wetens hem verbordert eenen verhuerden Schipman te hueren sal verbeuren dobbel huere / blijvende nochtans d'eerste huere van wee rden / indien 't den eersten Meester believt / en hebben zijn recht als voren geseyt is.

Schip-lieden mogen niet uyter Schip gaen sonder consent van den Schipper.

4. Die voorsz. Schiplieden en sullen upten schepe niet mogen gaen sonder expres consent van den Meester of Schipper: En al had den Meester consent gegeven aen 't Landt te gaen en sekeren tijt aldaer te blijven / sullen nochtans altijt ten ontbieden des selfs Meesters / gehouden zijn van stonden aen en sonder vertreck t' Scheepe te keeren: En indien daer yemant achter bleven / 't sy met opsetten wille / door negligentie / dronckenschap of andersins / sal daer door verbeuren voor d'eerste reyse de helft van sijnder huere / en voor de tweede reyse sijne geheele huere / en voor de derde reyse 't dobbel van dien / met correctie arbitrale / en oft daer door eenighe schaede gebeurde / sal deselve gehouden sijn dobbel op te rechten / te wat reyse dat het zy.

Schippers op reys zynde, ende voorder reyse wil aennemen, magh zyn Volck behouden, mids de huere verbeterende.

5. Indien den Schipper of Meester / die een seecker Reyse aenghenomen heeft / onderwegen zijnde / goet dochte voor sijns Schips of Reeders profijt / of om vracht te vinden / een ofte meer andere / ofte voorder reyse aen te nemen voor sijner wederkomste / deselve Schipper sal sijne Schiplieden moghen in sijnen dienst blijven houden / mids hunlieden verbeterende haren besproken Gelt-loon ende hueren / na rate van den mijlen die sy voorder reysen sullen: Behoudelijck de geene die voor eenen sekeren saysoen oft tijt noch geduerende / aengenomen sijn / en oock den genen die om Vracht meede varen / dewelcke in gevalle van voorder reyse om Vracht te soecken / 't Schip sullen moeten volgen.

Onbedreven Stierman ende zyn loon.

6. Welverstaende nochtans / indien de Stierman niet bedreven en is ter plaetsen daer de Schipper of Meester voorder oft andersins sal willen varen / waer of hy gehouden wort de waerheyt te verklaren: op de pene van geesselinge / ingevalle men namaels

namaels bevonden de contrarie / dat deselve Stierman t'scheepe ten versoecke van den Schipper zal moeten blijven/ midts houdende zijn oude Stiermans loon/ende 't selve gemeerdert zijnde na rate als vooren: Ende indien de Schipper hem wil oorlof geven/en hy daer mede te vreden is/ so zal de Schipper hem gehouden zijn te laten volgen de helft van zijner huere / zo verde de nieuwe reyse aengevaert wort in 't guntswaert varen / ende zo verre 't selve gebeurden in 't keeren sal hem zijn volle huere verschenen zijn/ maer indien hy daer niet mede te vreeden en is / ende begeert t' schepe te blijven/ sal hebben Hoogh-bootsmans loon/ na rate als vooren.

Extraordinaris loon van lossen ende laden eer men ter rechter ontladinge gekomen is.

7. Ende oft gebeurde dat eenig Schipper voor oft al eer hy t' zijnder gerechter ontladinge gekomen ware quame tot eenige andere uytweegsche plaetsen aen te leggen/ ende aldaer tot zijnen/ zijnder Reeders of Schips gerieve/ andersins/ eenighe goeden wilde of moeste ontladen ofte ook wederomme herladen / 't zy geheele oft in deel/ de voorsz. Schip-lieden sullen hem daer toe gehouden zijn te assisteren / en gehoorsaem te wesen op de pene hier voren verhaelt/ dies sullen sy daer af boven haeren besproken loon extraordinaerlijk betaelt worden na gelegentheyt van der saken / en arbitrage van Luyden van eeren/ hun dies verstaende.

Verschenen huer als het Schip ontladen is.

8. Ende oft gebiel dat den voorsz. Schipper de voorsz. uytweeghsche plaetsen 't geheele Schip van sijnder Koopmanschap ontlade/sonder de selve Koopmanschap wederomme te laden/sulck dat het verballast soude moeten worden/ so zal de huyre van den Schiplieden verscheenen zijn/al oft die lossinghe gebeurt ware ter plaetsen van den gerechter ende gedestineerde ontladinge / ende die Schipper gehouden die selve te betalen/welverstaende nochtans dat weder der voorsz. ontladinghe geschiet is ter uytweeghescher plaetsen voorsz. of ter plaetsen van de gedestineerde ontladinge/ die voorsz. Schipluyden den Schipper (indien 't hem beliest) ghehouden zullen zijn te volgen/ ende 't Schip tot zijnder gedestineerde oft eygender plaetsen daer zy 't selve hebben helpen uytvoeren/te brengen/ende dat sonder anderen of nieuwen loon indien 't voorsz. Schip ontladen is ter voorsz. gedestineerde plaetse van ontladinge/ oft oock ter voorsz. uytweeghscher plaetsen/ zo verde 't voorsz. schip by benautheyt van Fortuyne aldaer ghekomen is: Maer zo verde de Schipper met zijnen eygen vryen wille daer is gearriveert/so sullen de voorsz. schiplieden hebben halve huyre/ van 't gene dat men gemeenlijk geeft van den voorsz. uytweegsche plaetsen van ontladinge totter voorsz. eerste gedestineerde of eygender plaetsen. En zijnde die huere van den Schip-lieden verscheenen uyt saecken voorschreven / indien yemandt is onder hen lieden die geen Kiste noch Matte in 't Schip en heeft/sal de Schipper de huere so lange mogen inhouden tot dat hy 't Schip sal geholpen hebben tot zijnder gedestineerde ende eygender plaetse/oft dat hy versekeringe gegeven sal hebben sijne reyse te volbrengen.

Schipper door vreese van Zee-Rovers zyn reys niet en begoste, sal sijn Volck met het vierendeel van de huere afslaen.

9. Maer 't sake dat een Schipper aengenomen hebbende eenige schiplieden om seker zeyghe te doen/ door vreese van Oorloge/ Zee-Rovers/ arreste van zijne schepe of persoone/ of eenige andere onverslenlijcke inconvenienten/ de zelve Reyse niet en wilden beginnen/ oft die begonst sijnde/volbrengen/ sal indien gevalle hem toegelaten

latenworden die voorsz. Schip-lieden of te dancken / midts elck van dien gevende 't vierendeel van heuren geheelen besprooken loon/en voorts alzulcke rate als zy van den selven besprooken loone mogen verdient hebben. Behoudelijck dattet de geheele hueren t'samen niet en excedeert/en indien zy meer hadden ontfangen dan hun competeert/ zullen den Schipper dat wederkeeren.

Schipper is gehouden zyn Schip-lieden drymael daeghs eten te geven.

10. Zal oock den Schipper gehouden zijn den voorsz. Schip-lieden daeghs drymael te eten te geven / te weten/ des morgens / 's middags/ ende 's avondts : ende sullen ten selven malen drincken alsulcken drinckelijcken dranck als de Schipper te dien eynde ingeleydt sal hebben in redelijcken en tamelijcker wijse / ter discretie van den selven Schipper/ zonder meer. En indien yemant buyten de voorsz. drymaele soude willen eten of drincken / sal hem lijden metten Broode 't welck hy in den korf vinden sal/en sal aen den kraen eens alstaende voor den dorst mogen drincken / ende voorts gaen zijnder veerden/daer meede zy henlieden te vreeden sullen houden/ sonder daer tegens te seggen of murmureren: ten ware dat de voorsz. Schip-lieden by tempeeste/leck van Schepen / lossen of laden van dien oft andersins extraordinaerlijck den Schipper assisteerden by dage of by nachte / in welcken gevalle hy hun sal geven kost en dranck als dat behoort/ na gelegentheyt van der sake en werke. Ende en sullen die voorsz. Schiplieden geen vyer noch licht mogen gebruyken sonder consent van den Schipper / en dit al op pene van de verbeurte van 't vierendeel van de huere/ voor d'eerste reyse/en van de helft van der voorsz. huere/ ende arbitrale correctie voor de tweede reyse.

Schipper verlaten , ende een ander in zyn plaets gestelt , zyn de Schip-lieden deselve gehouden te dienen als de eerste.

11. Oft geschiede dat de schipper by zijn Reeders afgestelt oft verlaten of andersins door eenige oorsake of onversienlijke fortuyne belet worde zijn begonste aengenomen reyse te volbrengen / en een ander in zijn plaetse worde gesteldt / sullen de voorsz. Schiplieden den selven gehouden zijn te dienen en volgen/ alsoo zy den eerste gedaen souden hebben.

Schipper zyn Schip Verkopende , zyn de Schip-lieden in den nieuwen Schipper niet gehouden.

12. Maer indien de voorsz. Schipper zijn Schip eenen anderen Verkochte/ transporteerde/ of verliet/zo en sullen die nieuwe Schipper en die voorseyde schipluyden in malkanderen niet gehouden zijn/ en oft yemandt van henluyden daer door eenigh intrest wilden pretenderen/sal het selve mogen vervolgen teghens den ouden Schipper / met ten welcken hy gecommitteert heeft.

Schipper zyn Gasten oorlof gevende sonder schult , moet de halve huure geven.

13. Ingevalle die Schipper yemandt van zijnen schip-lieden wilt oorlof geven zonder openbare schult/ oft quaet-dade/ voorleden oft tegenwoordig hem weten op te seggen en overtuygen/ oft ook yemant van den schiplieden sonder openbare oorsake wilt oorlof nemen/ indien het selve aen Landt gebeurde voor het uytvaren/sal de schipper quijt zijn/ mits gevende de halve huere/en die schipman mits gevende den schipper zo veele als de halve huere bedraegt boven 't gene dat hy ontfangen magh hebben: En indien 't gebeurde in zee oft elders onderwegen/sullen respectivelijk die geheele huere moeten furnieren.

Schipman selfs een Schip krygen, of een Vrouw trouwende, is vry van den Schipper.

14. Of yemant van den schip-lieden besteet zijnde met een schipper / een Schip krege / dat hy zelve voeren woude / of een echte huysvrouw troude / ende aen Lant begeerde te blijven / so zal hy quyt wesen van den Schipper / en heeft hy loon opgebeurt / dat zal hy de Schipper weder geven.

Schip lieden sijn gehouden te verklaren of zy haer voeringe willen laten gaen over de vracht van 't Schip, of dat sy 't selfs willen bevrachten.

15. Een Schip gekomen zijnde ter plaetsen van der ontladinge / sullen de voorschreven Schip lieden gehouden zijn te verklaren / ter maninge van den Schipper / oft zy haer voeringe willen laten gaen over de vracht van den schepe / of dat zy 't self willen bevrachten oft laden / in welcken gevalle van self te bevrachten oft laden / de Schipper gehouden sal zijn henluyden te wijsen heurlieder ruym en plaetse / daer een yegelijk inne leggen zal die wichte van zijnder voeringe / mitsgaders een Tonne waters / indien 't hun goet dunckt / en zullen gehouden zijn heur bevrachtinge te doen in sulcker wijsen dattet schip niet naer hem te toeve / en ist dat zy op 't leste geen vracht en krijgen / dien Schipper en zal geen schade daer van hebben.

Siecken Schipman te houden op Scheeps kosten.

16. Oft geviele dat eenig van den Schip lieden duerende haer reyse / met eenige sieckten of kranckheyt buyten 's lants worde bevangen / ende daer door onbequaem worde totten dienst van den Schepe / indien deselve sieckte oft krankheyt toegekomen is in des schips dienst / arbeyt of defensie / sal daer van genesen worden op schips koste / ende zal hebben zijn volle huyre ende voeringhe : ende indien zy natuerlijck ende van selfs aengekomen is / sal oock hebben zijn volle Vracht ende voeringhe / ende daer en boven na zijn qualiteyt onderhouden worden / 't zy t' schepe oft te lande na gelegentheyt van der sake / sonder nochtans dat het schip schuldig sal sijn daer na te beyden: maer so verre de siekte ofte krankheyt toekomen is by droncken drinken / kijven / vegten / oft andere sijn schult / en zal de schipper niet schuldig zijn hem te houden oft genesen / maer mach hem uyt den schepe doen gaen ende eenen anderen huyren op zijnen kosten / en zal daer en boven den schipper wederom geven dat hy van hem ontfangen heeft.

Stervende Schipman, sullen sijn Erfgenamen de helft van de huyre ende voeringe hebben.

17. In gevalle yemant duerende de reyse van den schepe / storve / te water oft te Lande / sijn natuerlijcke doot / ofte in dienst en defensie van den schepe / soo sal sijnen Erfgenamen gegeven en betaelt worden d'een helft van der huyre en voeringen / soo verde 't selve gevalt in 't uytreysen: maer indien 't gebeurt in 't keeren / sal men den Erf-genamen betalen de geheele huyre en voeringe: en sullen de selve Erf-genamen in allen gevalle moeten dragen die redelijke kosten van der begravinge en korten oft goet doen 't geene des de aflijvige sal ontfangen hebben.

Aen Landt te begraven indien men kan.

18. Indien men den af-lijvighen aen 't Lant kan begraven / soo sal men den zelven eerlijck ter Aerden doen / als na sijn qualiteyt behoort / en indien hy aen 't Lant niet en kan gebracht worden / so zal den schipper over doen eenen Kerkelijken dienst / datter plaetsen daer hy schipper woonachtig is / so haest hy weder gekeert zal sijn / ten kosten van den Overledenen.

Koop-

Koopmans goet wel gade te slaen, sullen daer voor extraordinaerlyck geloont werden.

19. Alle schiplieden sullen schuldigh sijn des Koopmans goet te bewaren ende gade te slaen soo henlieden by den schipper/stierman ende Vrachtman bevolen sal worden / waer af sy extraordinaerlijcken gheloont sullen sijn na ouder gewoonten / ende 't seggen van den voorsz. schipper/ stierman ende hooghbootsman/de welcke schipper daer af goet bewijs ende rekeninge sal houden / ende de Koopman of Vrachtman overleveren / ende sullen 't selve goet aen 't boort mogen houden ter tijdt toe dat die Koopman henlieder voldaen ofte vernoegt sal hebben.

Schipman niet te arresteren als 't Schip reet is om t' zeyl te gaen.

20. Zal oock niemant eenigen schipman wanneer 't schip reet is 't zeyl te gaen / mogen arester en en upten schepen doen gaen/om enige personele schult/maer indien hy eenig goet in den schepe heeft/zal't zelve met regt mogen upt-halen/of zijn huyre doen arresteren in handen van den Schipper: en indien de voorsz. goeden ende huyre niet suffisant en sijn voor die gepreten deer de schult/sal den voorsz. schipman upten voorsz. Schepe mogen trecken mits stellende Promtelijk enen anderen in zijn plaetse/ zoo goet als hy is/ ten zeggen van den meestendeel van den Schip-lieden binnen den Schepen en niet anders.

Van Schipbreekinge / Zee-werpinge / Avaryen.

Artijckel 1.

Schade te boeten die by Schip lieden negligentie geleden wert.

ALle Schippers en Schip-luyden zullen gehouden zijn goede toesigt te nemen en sorge te dragen voor 't schip en goet / en of't zelve by haer lieder schult negligentie/ofte onwetenthept/ faute oft toedoen/eenig perijkel of schade leden/ zullen dat gehouden wesen op te rechten.

Gequeste Schipman zal betaelt worden als groote Avarye.

2. Indien de schipper of schip-lieden/of yemant anders in't wederstaen en gevegt tegen vyanden of Zee-roovers ofte anderen dienst van den Schepe/ beschadigt/ gequest/verminkt oft gedoot worden/ zo zal d'intrest en schade van den beschadigden/ gequesten oft verminkten/en voorts de volle huyre/voeringe/en begravinge van den dooden betaelt worden als groote Avarije van Schepe en goede tot defensie van den welken 't ongeval toegekomen ware: Alles ten zeggen van goede mannen hun dies verstaende.

Gebroken Schip te hermaken binnen korten tijdt.

3. Waer't dat een Schip onderwegen geraeckte te breken of verderben/ zal den Schipper gehouden zijn de goeden te bergen zo hy meest ende best kan/ende ook zijn Schip met alder diligentie doen hermaecken/indien by advijse van den meestendeel van de schiplieden bevonden wort binnen korten tijt hermakelijck te zijn: ende 't zelven hermaeckt wesende / die geberghde goede te bringen ter bespoocken Plaetsen/ waer nae de Koopman schuldigh zal wesen te beyden / ten ware dat hy die voorsz. geberghde goeden tot hemwaert wilde nemen / welck hy zal mogen doen/ mits metten Schipper/ overkomende van zijn Vracht-loon. Ende indien 't voorsz. schip binnen korten tijt niet hermakelijk en is ende de Koopman ende Schipper niet

en veraccorderen / sal als dan de voorsz. Schipper mogen en gehouden zijn / zo geringe alst mogelijck is / een ander schip oft schepe te hueren / en de voorsz. gebergde goeden ter besproken plaetse te brengen / 't welk gedaen sijnde / 't zy mette voorsz. hermaeckten of gehuerden schepen / sal die voorsz. Schipper hebben zijn volle Vracht van den voorsz. gebergde en aengebrachte goeden.

Geen goet te werpen, of Mast te kerven sonder advys van den Koopman.

4. Waert by also dat een schip in noot quame / en den Schipper dochte dat men tot conservatie van lijf / schip ende goet soude moeten eenigh goet werpen / of 't schip strangen of de Mast / Kabel / of yedt anders af houden of kerven / en sal 't selve niet mogen doen sonder eerst den Koopman of zijne Gecommitteerde in 't schip zijnde daer af te spreken wat hem goet dunckt: En indien 't selve den Koopman of zijnen Commis niet goet en dunckt / sal des niet te min de Schipper dat moghen doen by advyse van den meestendeel van den Schipluyden / dewelck te Lande komende / sullen ten versoecke van den Koopman by eede mogen affirmeren dattet nootsakelijck was / en na refuys van den Koopman / by hun advijs geschiet is: Ende so verre die voorsz. Koopman of zijnen Commis in 't schip niet en is / sal die voorsz. Schipper 't gene des voorsept is / niet mogen doen dan by advijse van den meerderendeele van den Schipluyden als voren.

Goet te werpen dat swaerste van gewicht ende minst van prys is.

5. Als men eenigh goet moet werpen / sal de voorsz. Schipper gehouden zijn goede toesicht te nemen zo verre mogelijk is / dat men die goeden werpe die swaerst zijn van gewicht en minst van prijse. En indien daer yemant is in den schepe die in zijn Kisten of Packen heeft Geldt / Gout / Silver / kostelijck Gesteente / of ander Goeden van grooten Prijsen / sal gehouden zijn 't zelve aen den Schipper te verklaren goets tijdts eer men werpt oft Pericliteert / andersindts en zal in 't maecken van Avarpen oft in de Asseurantie / ten lasten van de Asseureerders / daer geen regardt op genomen worden / anders dan voor sulk Kisten of Packen als zy van buyten schijnen te wesen.

Vergelyckinge van de schade door 't werpen, strangen ofte kerven.

6. Ende om te vergelijcken de schade die by 't voorsz. worpen / strangen / of kerven / en ter oorsaecke of consequentie van dien gebeurt sal wesen tot effectuele behoudinge van lijf / schip en goet / sal men alle die verloren en behouden goeden t'samen estimeren na de merckt daer die behouden goden verkocht sullen worden / Penninck / Penninck-gelijcke / zijnde daer eerst afgetrocken die Vracht en ander ongeldt / en daer by voegen die rechte waerde van den scheepe / oft die gheheele besprooken Vracht van den Schipper / ten kiese en optie van den Koopman / 't welck al te zamen in een gebrocht zijnde / sal een pegelijck daer af uyt de geheele masse verlijkt worden na rate van zijne verloren ende behouden goeden: Ende sal die estimate calculatie van der selver Avarpen gemaeckt worden by Schippers en Koolpieden / hun dies verstaende / ende neutrael wesende.

Gemunt Gelt wort na zyn inwendigh valeur ge-estimeert.

7. Ende indien onder de voorsz. goeden eenigh gemunt gelt is / sal ge-estimeert worden na sijn inwendige of intrinsicque weerde ende valeur / welverstaende dat al 't gene dat yemant aen zijn lijf heeft / en men ordinaerlijk is dragende / uytgesondert Baggen / Juweelen / Gesteente / Gout en Silver / in geen Avarpe noch contributie en sal komen.

Over-

Overladen Schip, daeromme te werpen, wort in geen Avarye gebrogt.

8. En oft gebeurde dat die Schipper zijn schip hadde overladen of onbehoorlijcken geladen/als op den overloop in den Boot/oft andersins/ ende dat men daeromme moesten werpen/stranden oft kerven/oft dat die goeden daer door eenige schade leden/sal die schade alleenlijck komen ten laste van den Schippers/Reders/en schepe / en niet gebrocht worden in eenige Avarye: Gelijck oock in geen Avarye gerekent sal zijn 't gene dat by tempeeste ofte ongelucken/ gebrooken/gestrant/verdorve/ ofte verloren sal worden.

Lootsmans Geldt.

9. Om alle perijkel van lijf/ schip/ en goet/te schouwen/sal die Schipper gehouden zijn tot alle plaetsen daer 't van noode/ oft gewoonlik is/een Loots-man of Piloot te nemen/ en wesende in gebreecke 't selve te doen / sal t'elcker reyse verbeuren vijftigh gouden Realen/en daer en boven de Koopman te beteren alle kosten / schaden/ en interesten daer door geleeden. En sal de voorsz. Lootsman geloont worden van des Koopmans goet / en van den Schipper de kost hebben / indien deselve loon niet en excedeert die somme van ses Ponden grooten Vlaems: En indien 't excedeert sal komen in groote Avarye over schip en goet.

Schip te lichten als 't aen gront sit.

10. Oft geviel dat een schip by fortuyne aen de gront quame en in perijckel stont om te breeken ofte vergaen/ sal die schipper by advijse van de Koopluyden of schipluyden 't selve affirmerende als vooren/ Licht-schepen mogen hueren om 't schip te lossen / 't welck komen sal in groote Avarye over schip en goet / maer oft een schip komende ontrent de gaten of Havenen van den Lande / so diepe ginge dattet niet op vlote en konde / en dat daer door van noode ware Licht-scheepen te hueren om het schip te lossen / sal de selve huere komen voor de twee deelen ten laste van den schipper/en 't derdedeel ten laste van den goede/ten zy dattet schip met voorsz. lossen niet weder op en quame/in welcken gevallen sal 't voorsz. loon komen ten lasten van den schipper alleen: En of die goeden over geset in de voorsz. Licht-scheepen / 't zy ter oorsake van perijckel/ oft van te diep te gaen/quamen te verderven/ verdrincken of blijven/ sullen deselve komen in groote Avarye over schip en goet.

Niet t'zeyl te gaen als by advys van den Schip-lieden.

11. Om alle perijkel en verlies te schouwen/sal de Schipper gehouden zijn al eer hy te zeyle gaet 't advijs te vragen van den schipluyden / en daer in volgen 't seggen van den meestendeel van dien/ op peene indien hy anders dede daer / en daer eenige schade af quame/ aen schip of goet / hy gehouden sal zijn de schade te beteren/ indien hy de macht heeft/ indien niet/ die Reeders voor hem.

Bergh-loon als 't Schip gebroken is.

12. Indien een Schip gheraeckt te Breecken in eenighe Landen / waer dattet zy / de Schip-lieden sullen schuldigh zijn den Schipper te helpen / ende dat goet redden ende bergen / zoo zy meest ende best konnen / het welck doende ende andersins niet / sal den Schipper ghehouden zijn hen-luyden aldaer haer Vracht-Loon van zijnent wegen ende redelijcken Bergh-loon van des geberghde goeden te geven / zo verre hy gelt heeft / indien niet den selven te landen brengen daer 't schip heeft toebehoort.

Geen geberghde Goederen achter de hant te houden.

13. Ende oft yemandt hem vervorderde eenige genaufrageerde Goeden te nemen

men en achter houden/zal gepunteert worden indien 't een Schipper of Schipman is/ metten vyere/ indien 't een ander is / metter galgen / en des niet min gehouden zijn te restitutie van den achter gehouden goeden.

Van Schepen die malkanderen beschadigen.

Artijckel. 1.

Zeylende Schepen malkanderen beschadigende.

OFt gebeurde dat twee Schepen binnen oft buyten 's lants zeylende / in 't zeylen malkanderen aen boort quamen / niet mogende ontseylen noch ontwijcken / en sulck d'een d'ander in den gront stiete/of ander schade aen dede/zo zal die schade zijn half en half / 't zy dat 't zelve gebeurde by dage of by nachte / in tempeeste / schoon weder/ of andersins: maer geschiedet met wille/of by schulde van den eenen/die sal die schade alleen gelden.

Driftige Schepen malkanderen beschadigen.

2. Ende oft gebeurde dat eenige van den Schepen binnen ofte buyten's lants vast liggende/drijvende worden zonder schult van den schipper/en 't zelve Schip een ander Schip vast liggende/schade dede/zo zal de gene die den anderen zulcx beschadigt heeft/ die helft van der schade gehouden wesen te betalen/en dat ter taxatie van den gene hun dies verstaende/en of 't voorsz. Schip 't welck drijvende gevonden is/daer door eenige schade lede / zal die schade zelver dragen.

Zeylende Schip een ander vast beschadigende.

3. Ingevalle dat een Schip van binnen of buyten 's lants komende / zeylende of soekende/een ander Schip vast leggende/ in zeylde en schade dede/ zo zal de gene die alzo is komen zeylende/ den gequeste of beschadigden Schepe de helft van de schade betalen/en hem met zijnen Schip-lieden purgeeren by eede dattet by zijne schult niet geschiet en is/ten zy dat die beschadigde contrarie weet te toone/en dat hy zelve ook buyten alle schult is/in welken gevalle zal 't voorsz. Schip van buyten komende/de geheele schade betalen.

Boeyen op het Ancker te leggen.

4. Zullen alle Schepen haren Ancker werpende / een Boeye of Dobber daer op hebben/en oft by gebreke van dien eenige schade geschiede/zal den gene die in gebreke is/de selve schade geheel moeten beteren: Maer waert zake dat die voorsz. Boeye oft Dobber na 't uytwerpen van den Anker buyten schult van den Schipper afgedreven ware/en hy daer inne nochtans niet en hadde konnen versien/zal in de helft van de voorsz. schade gehouden zijn.

Schip aen den gront leggende, den ander naest liggende te voorderen sijn Ancker te lichten.

5. Indien twee schepen elkanderen sijn liggende/ en d'eene van dien aen de gront is/of andersins niet en kan gewijken/en 't ander hem so na gelegen is datter perijkel af kome mocht/sal de gene wiens schip aen den gront is en niet wijcken kan aen den anderen die vlien en wijken kan mogen versoeken zijn Ancker te lichten om de schade te verhoeden / en indien hy zulcx niet doen en wilde / zal hy 't selve mogen doen / 't welk doende indien d'ander hem dat verbiet / of belet daer inne doet / en daer door eenige schade gebeurde / sal de selve schuldigh zijn te betalen.

Van

Van den Schips-keuren ende Breucken ende andere saken der Justitien aengaende.

Artyckel 1.

Schip-lieden den Schipper gehoorsaam te zyn, hem helpen te Water en te Lande.

Alle Schiplieden/ als Stiermans/ Hoog-Bootsmans/ Schiemans/ Timmermans/ Busschieters/ Kocken/ Puthers/ Jongen/ en alle andere Bootsgesellen/ aengenomen zijnde in den dienst van eenigen Schipper/ sullen schuldig zijn ten besproken tijt den voorsz. Schipper haren Meester te volgen/ helpen/ en by te staen/ in alle 't gene 't welck hun last en Officie aengaet/ mitsgaders ook tegen de Vyanden/ Zeerovers/ en allen anderen indien 't noot is/ en in 't selve hem onderdanigh en gehoorsaem te zijn/ te water en te lande/ sonder wederspannigheydt te gebruycken in eenigen manieren/ 't zy dat zy gereden loon ontfangen oft niet. En sal de voorsz. Schipper tot dien effecte/ den ongehoorsamen ende weverspannigen mogen. kastyen en straffen met woorden ende met wercken/ als eenen Meester over zijnen knechten vermag te doene/ sonder daeromme begrepen te zijne.

Breucke van de ongehoorsame.

2. Ende de gene die in eenige ongehoorsaemheyt/ wederspannigheyt/ weygeringe en gebreecke bevonden sal worden/ te doene dat hem van zijnen Schipper/ oft ander last hebbende/ bevolen sal zijn daer inne voor d'eerste reyse verbeuren 't seste deel van zijner huere/ tot Profijt als na geseyt sal worden: voor de tweede reyse het derdendeel: Ende voor de derde reyse de reste/ met arbitrale Correctie/ indien hy noch voordere ongehoorsaemheyt en wederspannigheydt toont: Ende indien 't daer door 't zy te wat reyse/ ende soo dickwils 't selfste gebeurt eenige schade geschiede/ sal die gehouden zijn te verbeteren tweevout: Ende of ter selver oorsake eenigh lijf/ Schip of goet in Perijckel quame/ sal gestraft worden van den lijve. Ten welken fijne hy terstont by den Schipper vast geleydt ende bewaert sal worden/ in welcke te doene/ alle de Schip-lieden hem sullen moeten onderdanigh zijn/ ende doen dat hy hem beveelt/ op te Pene van verbeurte van huere/ ende daer-en-boven criminelijck ghestraft te worden na gelegentheyt van der saeken. Ordonnerende voort allen Schipperen/ dat sy tot bewaringe van den misdadige en delinquanten/ sullen moeten versien zijn van ketenen/ boeyen en ander instrumenten daer toe dienende/ op het welcke de voorsz. Visitateurs gehouden sullen zijn toesicht te nemen.

Twistende Schipman oorlof te geven.

3. Indien daer tweedracht valdt tusschen den Schipper/ ende eenighe van den Schip-lieden/ sal de Schipper den Schipman oorlof mogen geven na dien hy hem drymael daer af sal hebben gewaerschout/ of doen waerschouwen/ en die Schipman middelertijt niet gepresenteert sal hebben zijn misdaet te beteren/ ten seggen van den Stierman en Hoog-bootsman: maer indien dat hy presenteert ende nochtans die Schipper wilde hebben dat hy upten schepen sal gaen/ sal indien gheballen ter aenkomste van de schepe sijn vollen vragt mogen eysschen/ om partien gehoort recht gedaen te worden/ so behooren sal. Ende daer en-boven oft die voorschreven Schipper in de plaetse van den voorschreven Schipman geen ander naeme/ oft niet soo goet

als

als hy was / ende zy eenigerley wijs den Schepe oft den goede schaede aenquame / zoo zal die Schipper ghehouden zijn de schaade op te rechten heeft hy ander waer meede.

Geen twist ofte gevecht binnen Scheeps te begaen.

4. De voorsz Schipliede duerende hunlieder reyse / sullen paysselijck en vreedelijk met malkanderen handelen en verkeren / sonder twist of gevecht te maecken / en indien daer eenige tweedracht reese zo sal de geene die daer oorsaeke af is / ter saken van injurien verbael / voor d'eerste reyse verbeuren 't selve deel van zijnder huere / voor de tweede reyse 't derde / en voor de derde reyse de reste / met correctie arbitrale indien hy desgelijcks wederomme is plegende / uyt saecken van handtdaden sonder quetsen / voor d'eerste reyse 't vierendeel van zijner huere / voor de tweede de helft / en voor de derde 't geheel met arbitrale correctie / als voren. Ende uyt saecken van quetsinge / dattet bloet navolghe sonder mincke / voor d'eerste reyse de geheele huere met geesselinge / en voor die tweede reyse den hals. En dit al boven het intrest van Partyen / mitsgaders van de schaden die over 't Schip of goet te dier oorsake soude mogen komen / 't welk hy sal moeten beteren tweevout / daer by gevoegt dat indien daer door eenig schip / lijf of goeden in perijkel quamen / hy gestraft sal worden van den lijve / te wat reyse het selve gebeurt.

Dootslagh binnen Scheeps begaende, den Rechter over te leveren.

5. Ende zoo verre binnen den Scheepe yemandt van levende lijve ter doodt gebraght worden / zullen de Schipper ende Schip-luyden in der manieren als vooren gezeydt is / gehouden zijn den misdadigen wel vast te houden ende te bewaren / ende te leveren ter Justitien / om gestraft te worden na den eysch ende gelegentheyt van der zaken.

6. Indien deselve Schip-lieden hun in der voorsz aentastinge / bewaernissen en leveringe te doen / ter oorsake voorsz. en ook van allen anderen daer lijf-straf af valt / hier voren en na geroert / qualijk queten / so sullen zy selven in heur en Persoon / als handtdadige en schuldige aengesproken worden. Ten ware dat sy hun daer af zuyveren konden / den Rechter genoegh zijnde.

Ontkundight Schipman, Stierman, Piloot, verbeurt.

7. Oft gebeurde dat yemant hem voor Stierman / Piloote / oft onder schipman uytgave / en bevonden worden dies onbevaren te zijn / ende sijn Officie niet te weten / sal voor de eerste reyse verbeuren tweevout so veel als zijn geheele huere bedraeght / van welcker huere hy oock niet en sal mogen hebben oft eyschen: ende die tweede reyse op gelijke pene / en daer en boven gegeesselt te zijne: En de derde reyse gecorrigeert aen lijf en goet / en oft daer eenige schaede door gebeurde / te wat reyse het zy / sal die selve gehouden zijn dobbel te beteren.

Boeten aen wien te appliceren.

8. Sullen die voorsz. Geltboeten en alle anderen hier voren en na geroert / geappliceert worden den derdendeel tot onsen profijten / en d'ander twee derdendeelen ten profijten van den Officien en Denunciateur respectivelijken / sonder prejuditie nogtans van 't Recht van den Admirael / 't welk eerst en voor al afgetrocken sal worde. En indien die misdadigen geen gelt oft goet en hadde / om die voorsz. Boeten te vergelden / soo sullen deselve verkeert worden in geesselingen / en andere meerder lijfstraffinge / naer den eyssche en gelegentheyt van der zaken / en goetduncken van den Rechter / die kennisse daer af hebben sal.

Ende

Ende te sweeren om de Ordonnantie te onderhouden.

9. Ende ten eynde 't gene voorseyt is/des te beter achtervolget ende onderhouden mag worden/ sullen alle Schippers of Meesters van den Schepen varende buyten den Kusten van Brabant/ Vlaenderen/ Hollandt/ Zeelandt/ Vrieslant/ ofte elders buyten den Landen van herwaerts overe/ Oostwaert/ Westwaert/ of waer datter zy/ voor hun vertreck gehouden zijn t'elcker reyse als zy afvaren/ Ende te doen in handen van den Visiteerders van der plaetsen daer zy afvaren/ ende te sweeren dat zy dese Ordonnantie sullen onderhouden/ dewelcke zy luyden schuldigh sullen zijn binnen heuren Schepe te hebben/ op dat noch zy heure Schip-luyden gene ignorantie daer af mogen pretenderen: Ende boven dien zo verre yemant van heuren schipluyden/ als Officieren/ Bootsgesellen/ ende Knechten/ Putgers/ ofte Jongen/ ter contrarien dede/ dat zy in 't wederomme komen den voorsz. Visiteerders/het selven zullen te kennen geven/ en overbringen: Op pene van gestraft te worden als meyneedigh/ ende ghehouden te wesen in sulcken penen/ als die misdoenders ghehouden zijn.

Examinatie der Visitateurs aen de Schip-luyden in 't aenkomen, op het onderhouden der Ordonnantie.

10. Zullen oock alle die Schipluyden geen uytgesondert/ ghehouden zijn voor 't uytreysen/te komen/en compareeren voor den Visitateurs van den Schepen/ten tijde als men 't selve visiteert/ ende in heuren handen lieffelijcken aen den Heylighen sweeren/ al de puncten in dese Ordonnantie begreepen/ te volkomen/ en onderhouden/ en daer tegens in geender wijse te doene: En wederomme gekomen zijnde/ sal niemant van henluyden zijn huere ontfangen noch mogen vertrecken/ten zy dat den Schipper/ Stierman en Hoogh-Bootsman/ eerst en voor al geweest zijn voor den voorsz. Visitateurs/en van henluyden oorlof verworven hebben: de welke Visitateurs aleer het voorsz. oorlof te geven gehouden sullen zijn den voorsz. Schipper/ Stierman/ en Hoog-Bootsman elk apart ende bysonder/ op haren Eedt ('t welck zy gehouden sullen wesen promptelijcken in handen te doene) t' ondervragen en examineren op 't leven en conservatie van den voorsz. Schip-lieden/ van name te name/ en oft yemant van den selven tegens eenige puncten van dese Ordonnantie gedaen en misbruyckt sal hebben/dewelcke het selve gehouden sullen zijn particulierlijk te verklaren/ op pene van gestraft te zijn van gelijcke pene/ als de verswegen misdadige behoort gepunieert te worden: Ende ten eynde zy de voorsz. misdaden niet en verswijgen/ onder het deckfel van gebreecken van thoone/ willen dat henluyden desen aengaende op heurluyder voorsz. Eedt volkomen geloove gegeven sal worden Ordonnerende voorts den voorsz. Visitateurs/ dat zy die misdadighe/ henluyden aengebracht als voren/ terstont by den Officier van der plaetsen apprehenderen/ straffen en punieren/ ten Exempel van anderen/ zo na gelegentheyt van der saken/ ende achter volgende deser Ordonnantie sal behooren. Welcke Officiers/ ende ook den Wethouders aldaer/ wy bevelen/ en ordonneren wel expresselijcken/goet/kort ende somiere expeditie van rechte te doen sonder des gebreecke te wesen.

Ordonnantie op de Versekeringe oft Asseurantie.

Artyckel 1.

IN den eersten / dat niemant zijn goeden van prijse ende importantie / en sal mogen doen Versekeren ofte Asseureren / wanneer deselve niet en zijn toegerust / of geladen op Schepen / niet wesende Ge-equipeert ende van den grooten / ende gaende vergeselschapt gelijck dese tegenwoordighe Ordonnantie van der Navigatie uptwijst.

2. Ende sullen voortaen alle Asseurantien van goeden oft Koopmanschappen gedaen worden na kostupme van der Beurse van Antwerpen / Teneur of substantie van der Police van Asseurantie hier na volgende / sonder eenige meerdere Clausule daer aen te mogen voegen.

Teneur van de Policen.

NIcolaes van Eemeren woonende t'Antwerpen / doet hem Versekeren na gewoonte en costupme van der Borse van Antwerpen/en Ordonnantie van der Co. Maj. op Koopmanschepen en goeden by hem oft andere voor hem en in zijnen name geladen ofte laden het schip genaemt S. Jacob/ daer Meester of is Pieter Heerink van Amstelredam/ of andere van der Port/Haven of Rede van Seville/ tot ofte na de voorsz. Stadt van Antwerpen/tegens alle resicq/perijckel en avonturen die daer souden mogen gebeuren/de welke lopen zullen ten laste van de ondergeteekende Asseureurs/ van der uure en dage dat de voorsz. goede ende Koopmanschappen gebracht zullen zijn ter voorsz. Port/ Haven of Reede/om te laden in 't voorsz. Schip/ofte die te doen in Boten/Schupten/of Lichtschepen om gevoert en geladen te wese in't selve schip/om de voorsz reyse te doen. En sal de voorsz. versekeringe of Asseurantie duuren tot dat de voorsz. goeden en Koopmanschappen gekomen sullen wesen tot Antwerpen voorsz. en aldaer ontladen op Lant / in goede behoudenisse sonder eenigh verlies of schade. En is besproken dat in dese verseekeringe sal participeren zoo wel den zeven als den eersten Asseureur / en sal voorsz. schip mogen varen voorwaerts/ achterwaerts/ ter rechter hant ter slincker handt/ en alle zijden/ en nemen alle courssen of schalen en beyden of vertoeven/'t zy deur bedwanck/nootzake of gewilliglijck/zo den Gouverneur van den schepen goetduncken sal/en versekeren de voorsz. asseureurs/ den geasseureerden/ van der zee/vyere/winde/vrienden/vyanden/brieven van marque en contremarque/van arreste en detendie van Koningen / Princen en Heeren / wie zy zijn / en van alle periculen en fortuynen die daer zouden mogen overkomen/ in wat manieren dat zy/ en dat men zoude mogen imagineren: en van alles versekeren zy/ en stellen hun in de eygen plaetse van de geasseureerden/ om hem te garanderen van alle verlies en schade: en oft den voorsz. goeden/oft Koopmanschepen yet anders toequame dan wel (dat God verhoede) de voorsz. Asseureurs verobligeren henluyden den voorsz. Geasseureerden/of den brenger van dese tegenwoordige/ te betalen al 't gene dat een yegelijk van hun ondertekent zal hebben / oft de schade die de voorsz. Geasseureerde gehadt sal hebben / een yegelijck na advenant van zijnder obligatie: en dat binnen twee maenden eerstvolgende / na dat zy behoorlijck geadverteert zullen wezen van 't verlies ende schade: en

en ingevalle van 't voorsz. perijckel de voorsz. Asseureurs hebben gegeven en geven den voorsz. Nicolaes van Emeren geasseureerden/ en zijn gecommitteerden macht dat zy zullen mogen ten profijte en schade van den voorsz. Asseureurs/ de hant houden ter behoudenisse van den voorsz. goeden en Koopmanschepen/belovende te betalen alle de kosten die gedaen sullen worden om de zelve behoudenisse / 't zy dattet per wort gereconveert/ oft niet/ van welcken kosten gelove gegeven sal worden der Reekeninge en Eedt van de geene oft de geene die de zelve gedaen zullen hebben. Ende kennen de voorsz. Asseureurs betaelt te wesen van den kost oft prijs van deser Asseurantie by handen van Jan Enricus/ ten prijse van zeven ten honderde / en willen en consenteren deselve Asseureurs/dat dese Police van Asseurantie van zo grooten kracht zy/gelijck of de zelve gemaeckt en gepasseert ware voor Schepen/Openbare Notarisen / en andersins / alles sonder bedrogh of arghlist.

Translatie van de voorschreven Policen in 't Walsche.

NIcolaes van Eemeren demeurant en Anvers,se fait Asserera l'usance & constume de la Bourse d' Anvers, & Ordonnances de sa Majest. sur les marchandis,& bies par luy, ou autre pour luy, & en son nom charges ou à charger en la Navire appellé S. Jacques, dont est Maistre Pierre Herrinck d' Amstelredam, ou autre du port, havre, ou place de ceste ville, pour ou vers ladite ville d'Anvers, à l'encontre de tous Resicques, perils & avontures qui i pourroyent advenit, lesquels courant à la charge des soubzsignes asseureurs, des l'heure & jour que lesdias bien ou marchaedises seront menez audit port, havre ou place, pour les charger dedans ladite navire, ou mettre en Barques, Bateaux ou souleges, pour estre menez & charez en icelle navire, afin de faire ledit voyage. Et durera ladite Asseurance, jusques à ce que lesdits biens & marchandises soyent arriveez audit Anvers, & deschargezillee en terre en bon sauvement, sans quelque perte ou dommage. Et est convenu que est ceste Asseurance participera tant le dernier Asseureur comme le premier, & pourra ladite navire naviger avant, arrierere à dextre, à senestre, & à tous endroits, & faire toutes escales, & demeures, forchees, necessaires, & volontaires comme bon semblera au Gouverneur d'icelle. Et asseurent lesdits Asseureurs audit asseuré, de Mer, de seu, de vent, d'Amis, h'Ennemis, de lettre, de marques & Contremarques, d'arrests & detention des Roys, Pruces, & Signeurs quelconques, & de tous autres perils & fortunes qui pourroyent à venir, en quelque maniere que ce soit, & qu'on pourroit imaginer, & du tout l'Asseurant & se mettent en la propre place & lieu de l'Asseure, pour le garantir de toutes pertes & dommages: & advenant autrement que bien que Dieu ne veuille, ausdits biens ou marchandises, lesdits asseureurs s'obligent de

Payer audit asseure ou au porteur de la presente tout ce que chacun deux aura soubsignè ou le dommage qui, aura en ledit asseure, chacum à l'advenant de son obligation,& ce en dedans deux mois premiers subsequens,apres estre deuëment advertis de la perte ou dommage. Et audit cas de peril lesditz asseureurs ont donnè & donnent pouvoir audit Nicolas d'Eemeren asseurè & ses Commis qu'il puissent au profijt & dommage d'iceux Asseureurs mettre la main à la salvation desdits ibieus & marchandises, prometttent payer tous despens qui seront faitz pour icelle salvation,soit que quelque chose recouvre ou non desquels despens sera adjonstè,foy à compte & serment de celuy, ou ceux qui les auront fait.Et confessant lesdits Asseureurs estre payez,ou coust,ou prie de ceste asseurance,par les mains de Johan Entiques à raison descept pour cent, & veuillent consentent lesdits Asseureurs que ceste Police d' Asseurance soit d'aussi grande valeur comme si elle fut faite, & passeè par devant Eschevins. Nataires Publices ou autrement, le bout sans fraude mal engin.

3. Desgelijck wanneer yemant sal willen doen Assureren zijn Schip/sal't selve mogen doen na forme en substantie van de voorsz. Police.

4. Ende en sullen van nu voortaen geen Assurantien gedaen mogen worden/'t zy by forme van versekeringe / weddinge oft andersins in eenigerhande manieren/ op Schepen/ Goeden/ Koopmanschapen/ Hupre/ Vracht-loon/ oft ander dingen/niet uytgesondert/die ten tijde van der Assurantie sullen wesen gepericliteert noch oock tegen die barateryе / dieverye oft eenigh misbruyck van den Schipper oft Schipluyden / abolerende en te nieten doende alle usantien en kostuymen ter contrarien / en of eenige contracten of conventien ter contrarien mochten gedaen worden/verklaren deselve nul / machteloos / ende van onweerden.

5. Ordonnerende voorts/ dat een yegelijck hem willende behelpen metter kostuyme van der voorsz. Borse van Antwerpen/dicterende dat die Asseureur/ den Asseureerden moet nantiseren of betalen de penningen by hem in de Police ondergeschreven/wanneer men binnen jaer ende dag naer date van der subscriptie/geene tijdinge en heeft gehadt van de Geasseureerde Schepen en goeden/gehouden sal zijn by wettigen bescheede te tonen/dat ten tijde van der Assurantie dusdanigh Schip en goet noch was in wesen.

6. Niemant en sal oock mogen veranderen in prejudicie van den Asseureur / zijn gedestineerde Voyage 't zy hy meerder of minderde zijn route / ofte andersins deselve geheelijcken veranderde.

7. Ende sal een yegelijck gehouden worden als verandert hebbende zijn geasseureerde voyagien/by zijne Charte-partye / Bevracht-brieven/ Affirmemente of andersins/ of oock by wettige getuygen sal worden geconvinceert / dat hy zijn gedestineerde Voyagie in zijn Assurantie verklaret heeft verandert/ mids der selver veranderinge/ ter kausen van der voorsz. Assurantien niet en sal mogen eysschen.

8. Ende sal niemandt van nu voortaen zijn Schip tegens de perijckelen van den Water/ Vyer/ Vyanden/ Zee-Roovers/ of andere geen uytgesondert/ mogen doen versekeren / voor hem of zijne Mede-Reeders/ over de helft van den selven Schepe metter Toeredinge en Takelinge van dien/ so verre het varende in op ballast alleen

of

of min geladen dat totter helft/ maer hebbende een Schip meerder ladinghe dan de helft/sal de Schipper mogen verseckeren den Bodem/Kiel/ of het Hol vanden schepe / ook dat Geschut/ Krupt en Kloten daer toe dienende: maer niet de Takelinge/ Equipage of Farcia van dien.

9. Geen Schipper / Schips-Officier/ Stuerman/ Hoogh-Bootsman/ Schieman/ Timmerman/ Busgeschut/ Kock/ Bootsgeselle oft Knecht/ en sal moghen zijnen Vaerloon oft huere doen verseckeren.

10. Een yegelijck die sal willen Asseureren het Kiel of Hol van zijnen Schepe of oock Geschut/Krupt en Kloten daer toe dienende/die selve sal gehouden zijn 't selve door zijn vertreck al te doen estimeren by luyden hun des verstaende / welcke estimatie nochtans in 't kas periclitatie niet en sal prejudiceren den Asseureurs/ in soo verre sy konnen betonen de voorsz. estimatie hoger gedaen te zijne by faveur / simulatie / collusie / oft ander quade practijcke dan het behoort.

11. Dat een yegelijck hem doende Verasseureren op eenige goeden of Koopmanschepen/ niet gekost hebbende 't haren eersten in koop duysent ponden Vlaems / zal gehouden wesen het tiende part van den selve goeden te laten onverseckert/ende daer inne niet mogen reeckenen de kosten van Tolle/ Schip-Vracht/ noch geene andere/ noch oock sulcke winninge als hy hoopt of meynt te doen/ zijne Koopmanschepe komende oft gebracht zijnde ter plaetsen daer hy deselve bedracht heeft/maer de geene die ladet eenige goeden en Koopmanschepen / die t'heuren eersten inne-koope meer gekost hebben dan de voorsz. duysent ponden/zal mogen doen verseckeren den gehelen prijs van zijne Geasseureerde Goeden ten prijse gelijck hy die heeft inne ghekocht/ behoudelijck dat hy laete Onverseeckert : ende zelve loope het resicq ende perijckelen van hondert ponden / ende daer toe alle die kosten van Tolle-Vracht / ende alle andere.

12. Ende en sal oock niemant onder 't decksel van eenige inne koope / of andersins / zijne verasseureerde goeden of Koopmanschepen moghen taxeren over de gemeynte weerde en valeur van den selven.

13. Dat een yegelijk sal schuldigh zijn sijn Geasseureerde goede ende Koopmanschepen/wanneer die ghekomen zijn ter gedestineerde plaetsen / in aller diligentie te doen laden/ en de selve ontladinge / anders van t'zijnen pericle niet moghen differeren over de vijfthien dagen/ ten ware door notabel inconvenient oft opstaele / waer af hy sal schuldigh zijn te tonen. En indien de Asseurantie gedaen is van de een Haven totten andere sonderen te spreecken van den goeden te Lande te brengen / sal die voorschreve Asseurantie beginnen als de Goeden in den Geasseureerden Scheepe sullen zijn/ ende eynden wanneer 't selve Schip in de gedestineerde Haven ghekoomen sal zijn/ende aldaer vast gelegen sal hebben in salvenient/ den tijdt van vier-entwintigh uren.

14. En zo verre yemant zijn Goet/ Schip/of Koopmanschap ten diverse plaetsen dede Asseureren/sonder 't selve te kennen te geven/maer willens en wetens verswijgende/ om by dien middel te gekrijgen/ een/ twee/dryemael of meer/ den prijs of weerde van zijn Geasseureerde Goeden/ Koopmanschappen of Schepen : Of dat oock yemant meer van zijnen Schepe / Goeden of Koopmanschappen dede Asseureren dat by dese Ordonnantie gepermitteert is/dat dezelve ter zaecken van zijnder Asseurantien van den Asseureerders of eenige van dien niet en sal mogen eyschen noch oock repeteren den prijs van der zelver Asseurantie / dewelcke geconfisqueert

sal sijn voor een derdendeel t'onsen profijte/ende voor d'ander twee derdendeelen ten profijte van den Officier/ende Denunciateur respectivelijck/met correctie arbitrale: Behoudelijk dat den Asseureerde daer af zal trecken een half ten honderden nae oude costuyme / indien hy van 't gene des voorsz. is ignorant geweest / ende andere niet.

15. Ende oft gebeurde dat eenige goeden te diversche plaetsen bevonden mochte worden geasseureert te zijne/ ende dat sonder eenige fraude van den geasseureerde/ dat indien gevalle d'eerste asseurantie alleen stant sal grijpen/indien deselve genoegsaem ende suffisant is voor de geheele goeden/so verre gepermitteert is die te mogen asseureren: Indien niet / zal de reste op de naestvolgende asseurantie blijven staen/ dewelcke voor zo veel zy de zelve reste excedeert/ doot/ ende te nieten sal wesen: Behoudelik nochtans dat de asseureur ter causen van dien sal mogen inhouden een half ten honderden / na oude costuyme/ voor 't houden van zijnen boecken / ende andersins.

16. Dat een yegelijck die hem doet asseureren op eenigh goedt / koopmanschap/ of Schip / van eenige gedestineerde reyse/ die hy meynt dat zijne Facteurs of meesters meynen te doen/ ende nochtans niet en doen / so dat d'Asseureurs geen perijkel oft Resicque en loopen / ende 't zelve verklaren binnen vier Maenden na date van der Asseurantie/de selve van den Asseureurs sal mogen eysschen ende repeteren den prijs van der Asseurantie/latende den Asseureur onder een half ten honderde/ voort maken van zijnen boek / als vooren.

17. Een yegelijck die yet wil eysschen uyt kracht van eenige asseurantie brieven/ sal schuldig sijn't selve regtelijk te doen binnen vier Jaren na date van der subscriptie der selver: Op de pene van den selven tijde overstreken zijnde / niet daer uyt te mogen eysschen.

18. Den tijt van twee maenden den geasseureerde gegeven om na teneur van dese tegenwoordighe Ordonnantie/ ende achtervolghende die voorsz. Police zijne asseurantie te mogen eysschen wanneer hy den asseureurs 't perijkel of verlies van den asseureerde Schepe of goeden heeft behoorlijken geintimeert/en sal den asseureurs niet lopen ten effecte/om tot enige namptissatie of betalinge gehouden te sijn/ten sy dat de geasseureerde gesamentlijk met der selver intimatie/daer by voegen deugdelijke certificatie oft getuygenisse van't voorsz. perijkel en verlies/mitsgaders die specificatie van de pericliteerde goederen en waren van dien.

19. Desgelijckx en sal niemant eenig gelt op schips bodem (dat men gemeynlijk Bomerye / of wissel/ op 't hol / of kiele van den schepe / noemende is) mogen nemen of begeeren / by hem selven of yemandt anders / directelijck of indirectelijck/ ten ware dat dezelve Schipper by fortuyn van der Zee / Vyanden / of ander nootlijcke saken (waer af hy sal moeten certificatie toonen) in gebreke viele / buyten 's Lants/ daer hy goet oorboorlijk geven en konde : in welken gevalle hy op schips bodem / by forme van Bomerye zal mogen nemen / so veel als het vierendeel van den selfden bodem weerdigh waer ende andersins of hooger niet : ten ware dat die noot hem bedwongen te nemen grooter sommen dan die weerde van den voorsz. vierendeele/in welken gevalle hy sulke meerder zomme sal mogen op de voorsz. Bommerye nemen/ midts doende blijken als voren van alsulcker noot : Ende en zal ook niet mogen ter vente stellen of vervreemden enige goeden wesende in sulken schepe/so lange als hy sal vinden wissel of Bomerye op ten bodem van den schepe als vooren/

ende

ende dat niet vindende / en sal niet mogen verkoopen van alsulcke koopmanschepe/ over de waerde van't vierendeel van den voorsz. Schepe/ten zy in kas van grooten noot als voren / en mits dien sal gehouden wesen den Koopman (die sulk verkochte goeden toebehoort hebbe) te betalen ten prijse als sy souden gegolden hebbe ter plaetsen daer zy gedestineert en bevracht waren : En mits dien zal hem betaelt worden van den voorgenoemde Koopman die gehele Vragt / zo wel van de voorgenoemde goeden onderwegen verkogt/als van de onverkochte : Op pene indien de Schipper anders dede/dat hy syn Reders/Mede-reders/ en Kooplupden ook heur schade opregten sal/ en daer-en-boven arbitralijken gecorrigeert te worden.

20. Ordonnerende voorts dat alleen contracten ende policien van asseurantien of Bomerpen ende ander saeken daer toe dienende/ niet gemaeckt wesende als voorsz. is of contrarie/ ende in minderinge of derogatie van dien/of oock van de voorsz. ordonnantie gemaeckt op de toerustinge van de Schepe / sullen wesen nul / machteloos ende van onweerden : bevelen een yegelijcken hem te reguleeren / zoo na den inhouden van der zelver ordonnantie / als van de voorsz. Zee-rechten in alle hare puncten ende artikelen / dewelke wy willen dat van stonden aen na de publicatie van desen Stadt grijpen ende onderhouden sullen worden/ zonder dat yemandt onder 't dexel van absentie en ignorantie/hem sal mogen daer tegens excuseren na't overstrijken van de ses naestkomende weken/willende ook dat al 't gene dat men uyt desen niet en sal konnen wijsen en gesligten / gedecideert en getermineert sal worden na gemeyne geschreven Rechten/ derogerende alle kostumen ende usantien ter kontrarien.

Reserverende t'onswaerts dese onse tegenwoordighe ordonnantie te modereren / vermeerderen/ verminderen/ so wy t'allen tijden t'onsen dienste / welvaren / en bewarenisse van onsen Landen en ondersaten bevinden sullen te behooren.

Ontbieden daeromme ende beveele den voorgenoemden van onsen Secreten Rade/ President ende Luyden van onsen grooten Rade/ Cancelier/ ende Luyden van onsen Rade in Brabant / Gouverneur / President/ ende Luyden van onsen Rade in Vlaenderen / Stadthouders / Presidenten / ende Luyden van onsen Raden van Hollandt / ende Vrieslant / Stadthouder / van Over-Yssel / ende Groeningen/ Rentmeesters Generael van Zeelant / Bewest ende Beooster-Scheldt/ Ende allen anderen onsen Regteren en Officieren die dit aengaen sal/heur Stede-houderen/ ende elcken van hun besondert / so hem toebehooren sal / dat zy onse voorsz Ordonnantie ende statuyt in alle heure puncten ende Artijckelen hier boven verhaelt/ doen kondigen / uytroepen / ende publiceeren / elck binnen zijnder Provincie / Limiten ende Officie / daer 't van noode zijn zal : Ende een yeghelijcken van onsent wegen scherpelijck beveelen die te onderhouden / ende doen onderhouden / navolghende / observeren / ende de publicatie van dien verversschen van halve Jare/te halve Jare/ op dat daer niemant ignorantie pretendeeren en mach/ procederende/ ende doen procederen teghen u de overtreders / by executie van den peene daer toe ghestelt / niet tegenstaende oppositie / oft appellatie / ghedaen oft te doen / ende sonder prejudice van dien : Ende des te doen met datter aenkleeft / geven wy hun volkomen macht/ authoriteyt ende sonderling bevel by desen. Ende want men van desen teghenwoordighe in diversche plaetsen van doene zal hebben / Wy willen dat aent vidimus van dien / onder zeghel autentijck / oft aen de Koppe ghecollationeert ende geteekent by enige van onse Secretarissen volkomen geloove gegeven zy/

als

als aen dese onse Originale / want ons alſo belieft / des t'oorconde hebbenwy onſen Zegel hier aen doen hanghen. Gegeven in onſen Stadt van Bruſſele / den leſten dagh van October in 't Jaer ons Heeren duyſendt vijf-hondert-drie-en-tſeſtigh/ van onſen Rijcken/ te weten van Spangien/ Sicilien/ &c. 't achtſte /ende van Napels het thienſte.

Placcaet van de Zee-driften.

PHilips by der gratie Godts / Koninck van Caſtilien/ &c. Den eerſten onſen Deurwaerder oft Exploicteur van den Rade in onſen Lande van Hollant hier op verſocht zalupt: Alſo in onſen Lande van Hollandt en Vrieſlant / tot noch toe onderhouden is geweeſt/ dat ſo wanneer by tempeeſt/ ontweder oft anders enige goeden en Koopmanſchappen op ter Zee-ſtrangen/'t zy gaten/kuſten oft ander haven/ van de voorſz. onſen Lande aenkomen en ghevíſcht werden / dat als dan onſe Rentmeeſter van de Eſpergne ſulcken goeden gehouden is aen te vaerden / en te bewaren tot behoef van den rechten Eygenaers/ voor een redelijck bergh-loon/ Ende hoewel niemant anders geoorloft en is ſulke goeden oft Zee-driften t'aenvaerden en te verſteken tot zijn ſelfs eygen vaet ende profijt/ maer ter contrarie die ſulcx en van gelijken doen / behoren geacht en gehouden te worden voor dieven/en daer en boven na beſchreven Rechten grootelijk te corrigeren ſtaen/ deſe niet tegenſtaende veele en diverſche perſonen/wonende op de Zee-ſtrange oft daer ontrent binnen onſe voorſz. Lande/en anderen daer ontrent/ vervorderen hun dagelijcx ſulcke goeden te nemen ende te bekeeren in heur eygen profijt/ſonder conſent/wille en wete van onſe voorſz. Rentmeeſter/ tot groote ſchaede en verdriet van deKooplieden en ſchamele Schippers/ Eygenaers van de ſelve goeden/ 't Welck ons niet langer te lijden ſtaet / ſoo 't ſelve is tegen onſe Hooghept/ ende oock tot achterdeel van de voorſz. Kooplieden/ Schippers/ en anders deſelve toebehorende: Zoo is/ dat wy willende hier in verſien/u ontbieden/belaſten en bevelen te reyſen alomme in de plecken ontrent de Zeeſtrange en andere die u by onſe voorſz Rentmeeſter in geſchrifte gegeven ſullen worden/en by u roepende den Officier van der plecke indient noot zy by openbaere uytroepinge kondigt en beveelt van onſe wegen/ dat niemant van wat ſtaet en conditie hy zy/hem nu voortaen en vervordere te aenvaerden eenige Zee-vonden oft anders verdroncken goeden oft oock drinckelinghen/ hoe die anders gemoet mogen weſen/ aengekomen oft genoeg geſtrant zijnde / noch oock deſelve Zee-vonden en koopen/ huyſen of hoven/dan by onſe voorſz. Rentmeeſter of zijnen ſubſtituyt onthielt/weten ende bevel / oft ander ſulcke Rechten van ons hebbende / en alle Viſſchers of ander Schippers de Zee-driften die ſy in de Zee bevinden ſullen/ binnen xij. uren nae dat zy aen Lant gekomen zijnde/aenbrengen en denunchieren/ ſullen den voorſz. Rentmeeſter of zijnen ſubſtituyten / en hunlieden die leveren op hunlieder behoorlijcke bergloon/ op peene van geſtraft te worden als dieven / en andere die de luyden haer goet nemen en onthouden/ van welcke Zee-driften alleenlijk den voorſz. Viſſchers berg-loon hebben ſullen van 't gunt ſuyver boven alle koſten daer af komen ſal / bedragende C. Carolus guldens/vijftig der ſelver guldens/ en boven de hondert Carolus guldens tot vier hondert Carolus toe in clups't vierendeel/en wat daer en boven beloopt hondert Carolus guldens: Welverſtaende indien de Viſſchers daer

niet

niet mede te breeden en wilden weſen/ en hen verklaerden meerder moeyte en koſten gedaen te hebben/ ſullen ſy daer van betaelt werden tot diſcretie en taxatie van den Hove: En dit al even verre zy't ſelve in een Schip viſſchende upt Zee gevischt en aen landt gebrachtſullen hebben. Verbiedende expreſſelijken alle den Ontfangers/ Subſtituyten/ opte penen voorſz. dat zy luyden des Viſſchers oft Vinders deel van de voorſz. Zee-vonden die hen in manieren voorſz. aengebragt en gerenuncieert ſullen zijn openbaerlijk noch bedecktelijck niet af en kopen/ noch part/ deel of portie metten Kopers en hebben tot ſchade en achterdeel van ons of van den Koopliede oft Schippers/deſelve goede competerende/noch oock en gehengen zo verde in hun is/der ſelver Schipperen of Viſſchers deel by yemant anders gekocht te worden/ voor en aleer deſelve goeden in 't Openbaer Verkocht ſullen worden by den voorſz. Ontfanger van de K. Maj. wegen of den Eygenaer/ maer ſal den voorſz. Ontfanger de voorſz. Viſſchers by advijſe en goet-dunken van die van onſe Reeckeninge in Hollant/tot profijte van de genen die't aengaet/mogen in 't geheel oft op Rekeninge vernoegen en contenteeren/want wy hier inne grote abuyſen vinden als dat enige de Viſſchers die koſtelijke waren gevischt hadden en daer na den Koopman groſſelijken voorts verkocht. En alſo wy verſtaen dattet korts eenige Viſſchers onſe onderſaten/gevischt hebbende in Zee/eenige Zee vonden/ de ſelve van heuren kleynen en particulieren profijt verhoorende/ datſe meer ſouden genieten van anderen Heeren/ Officiers/daer ontrent geſeten/hen vervordert hebben die te voren in anderen Heeren eenige onſe Vaſſalen Jurisdictie/ recht van de Zee-vonden/ uſerende ſulcx dat niet en behoort/maer ſijn ſchuldig te brengen ter plaetſe van heure Reſidentie/ ende 't welk ſo geſchiede/weſen ſoude tot achterdeel van ons of van de Koopliede voorſz. die 't gevischte goet toekomt. So ordonneren en bevelen wy dat gene van onſe ſteden of dorpen in Hollant/ ſo wel van de Zee ſtrange als daer by ſittende/ geweeſt hebbende in Zee ofte ons lants rivieren/ ende hebbende gevischt eenige Zee-vonden/ hoe de ſelve genoemt mogen zijn/ de ſelve in andere jurisdictie ſullen mogen verkoopen/ verbreemde/ of verhueren/ noch leveren aen den Officieren/ dan den onſen voorſz. Lande van Hollant/ Vrieſlant/ voor de ſutten en Strypen/die 't bewint daer af hebben/op pene daer af gecorrigeert te zijn nae behooren. En dat niemant wie hy zy/ man/ wijf en kint/ en vervorderen te komen of hen ſelven te vinden op de Zee-ſtrange by dage oft by nachte/in tijden alſſer eenige Zee-vonden aenkomen en arriveeren/ om de Zee-vonden te aenvaerden/ ofte den Rentmeeſter te beletten/ maer daer mede te laten bewerden den ſelven onſen Rentmeeſter of ſijne Gecommitteerde en heure dienaers/ beveelende voorts eenen yegelijke die ſulcke goeden hier te voren gehuyſt of gekocht mogen hebben/of ook daer van weten te ſpreken/dat zy't ſelve binne xxiiij. uuren na date van de publicatie van deſe overgeven/delivrere en denuncieren onſen voorſz. Rentmeeſter/ ſonder yet daer van te achterhouden of verſwijgen/ende dit al tegen die overtreders/op pene van confiſcatie van alle hare goeden t'onſen profijte/ en daerenboven criminelijcken na gelegentheyt vander ſaecken gepunieert te worden. En ten eynde dat deſe onſe ordonnantie ſcherpelijk en onverbrekelijk worde onderhouden: So hebben wy bevolen gelaſt bevele en laſten by deſe onſe voorſz. Rentmeeſters van de Eſpergne en ſijne Subſtituyten/ die overtreders ſullen weſen/te arreſteren/vangen/ ende gevangen te brengen opte voorpoorte onſer gevangeniſſe/of in de Conchiergerije van den Hove tot Delft. En indien onſe voorſz. Rent-meeſter/ zijne ſubſtituyten/ metter daet geen Meeſters van alſulke overtre-

ders mogen worden om te vangen/ als dan de selve te Gepselen/ op pene te compareren in persoone t'eenen seekeren dage voor onsen eersten en anderen Raede in Hollant/omme te verantwoorden op heure voorsz. delicten/of de selve Overtreders die by henlieden metter verscher daet niet en sullen bevonden wesen te denuncieren onse Procureur Generael/de welke gehouden wort mits hebbende van onse voorsz. Rentmeester sommiere informatie precedente van't fept/de selve te vangen van zyne supstitupt en regtelijk tegen henluyden te procederen tot condemnatie van de voorsz. penen / al volgende dese onse Brieven van Placcate: van alle 't welck te doen / wy u en onse voorsz. Rent-meester van den Espergne en zijden substitupten geven volkomen macht/authoritept en speciael bevel. Ontbieden daerom en bevelen allen onsen Officieren/Justicieren/Dienaren en Ondersaten/dat sy u en den voorsz. Rent-meester en sijn substitupten in 't doende 't gunt voorsz. tot uwen en haeren versoeke doen alle behulp/assistentie en bystant sonder des te laten in eniger manieren/op alle 't gunt dat sy onsen toorn duchtende sijn/en daer tegens verbeuren mogen den voorsz. eersten en andere Raede van Hollant / certificerende wes gy hier in gedaen sult hebben en uwe wedervaren sal wesen. Gegeven in onse Stede van Delft / onder 't segel van Justitie hier onder gedrukt / in forme van Placcate den xv. May 1574. van onsen Rijke/te weten/van Spangien/Sicilien het xix. en van Napels het xxj. Onder stont geschreven/by den Konink. Ter relatie van sijn Majestepts Stathouder/en die Raden over Hollant/Zeelant/Vrieslant. En was ondertekent/B. Ernst. Onder stont geschreven/Gecollationeert tegens sijne Originale Placcate/onder hebbende op-gedrukt zijne Majestepts zegel in rooden Wassche/en accordeert daer mede by my als Deurwaerder ondertekent W. Jaspersz. onder stont geschreven/upt-gegeven door Coppe by my als Rent-meester van de Espergne ongecollantioneert den xliij. July 1577. En was onderteekent by C. Gemets.

Van Admiraelschappen,

Ordonnantie/ dienende tot verseeckeringe van de Schepen upt dese Landen na Oosten en Noorwegen varende/en van daer weder in dese Landen komende / so wel by zijne Exell. (als Admirael Generael als by den Heeren Staten van Hollant en West-Vrieslant gearresteert / en eenen yegelijk upt en in 't Vlie en Texel / ofte andere Zee-gaten daer ontrent gelegen varende / bevoolen nae te komen en te gehoorsamen / op pene daer inne begrepen.

IN den eersten/ dat upt 't Vlie/noch andere Zee-gaten daer ontrent gelegen/upt dese Landen na Oosten ofte Noorwegen/noch ook upt de Sont ofte Noorwegen na dese Landen/gene Schepe sullen zeylen sonder Convoyers ofte behoorlijcke Admiraelschappen / in manieren hier naer verklaert.

Ten tweeden/ dat die Schepen na Oosten varende upt dese Landen/ niet en sullen mogen zeylen minder in als getal dertigh / geaccompaigneert met twee Schepen van Oorloge / ten waere die Commissaris (deur dien die Schepen wel gemon-

teere

teert waren/op hebbende de voorsz. Vloote ten minsten xx. Gotelingen) goet vonde de selve met een Convoyer te laten uyt-zeylen / en sullen deselve Schepen geconvoyeert worden tot in de Sont/alwaer de voorsz. Convoyers ofte Convoyer sullen blijven leggen/ ter tijt gelijke van xxx. Schepen van Oosten gekomen sullen zijn/ en als dan deselve wederom Convoyeren tot in dese Landen/welcke voorsz. gemonteert de Schepen sullen genieten tot subsidie van hare onkosten / een quaert pour cento, van de ongemonteerde Schepen en goederen in de Vlote wesende/ te verdeelen na de gewichte van de Gotelingen

Dat by gebrek van Convoyers tot voorderinge van de Navigatie / de Schepen voor Zee gereet liggende om nae Oosten te varen/geoorloft sal zijn uyt te zeylen/als ook uyt de Sont nae dese Landen te komen/so verre deselve 't getal van xxx. excederen en te samen ten minsten veertig Gotelingen en ander Wapenen en Ammunitie na advenant mogen uytbrengen/mits eerst en al vooren ten overstaen van den Commissaris gemaekt te hebben een goet Admiraelschap / om alle perijculen te voor komen / en die schaede de welke enige Schepen van 't voorsz. Admiraelschap van de Vyant ('t welk Godt verhoet) soude mogen komen te lijden / gelijk pro rato van de waerde van 't Schip en goet te dragen/waeromme alle die voorsz. Schepen en goederen in't maeken van't voorsz. Admiraelschap sullen moeten geprijseert en so wel in kas van schade en voordeel daer na werden gerekent.

Dat die ongemonteerde Schepen tot subsidie en vervallinge van de onkosten van de gemonteerde Schepen sullen betalen aen den Admirael/na de waerde van Schip en goet een quart pour cento, al eer zy uyt zeylen/'t welke zy sullen mogen brengen in haverije/mits leverende quitantie van den Admirael/welke penningen verdeelt en genooten sullen worden by alle de gemonteerde Schepen/na rato van 't gewigte van hare Gotelingen/wel verstaende dat de gene die maer een Goteling op heeft/ mede sal moeten contribueren en niet genieten/ als oock en sullen die twee Gotelingen op sullen hebben / niet wegende boven twaelf hondert pont.

Dat alle de gemonteerde Schepen nae advenant van haer Geschut sullen moeten werden voorsien van allerley Ammunitie / tot discretie van de Commissaris.

Dat ook gene Schepen uyt dese Landen nae Noorwegen / ofte uyt Noorwegen nae dese Landen sullen mogen zeylen/sonder by haer te hebben twee Convoyers ofte Onder-Admiraelschap als voren. En sullen de voorsz. Convoyers met eenige Schepen in Vleckero/ten ware die Convoyers enige voorderen dienste op andere havens aen Noorwegen konden doen/ en daer nae wederom datelijk komen in de voorsz. haven van Vleckero/en aldaer blijven liggen den tijt van twaelf dagen/op dat die schepen in d'ander havens geladen zijnde/tijt hebben in Vleckero te komen/ten ware zy in Vleckero komende / aldaer een Vlote van dertig Schepen vonden gereet liggen/ met de welken zy in sulken gevalle sullen voorts varen.

Item/ so yemant hem vervorderde sonder Convoy ofte Admiraelschap uyt dese Landen nae Oosten ofte Noorwegen/ofte uyt de Sont en Noorwegen nae dese Landen in manieren als vooren te zeylen / ofte van 't Convoy ofte Admiraelschap hem begave directelijk / ofte indirectelijk/dat alsulke Schipper verbeuren sal/te weten: Van elk Schip uyt dese Landen nae Oosten zeylende/ twee hondert pont. Vanoosten komende/ vier hondert pondt. Op Noorweghen zeylende hondert pondt/ ende uyt Noorwegen komende / twee hondert pont/ de welke sullen werden geexecuteert by de Collegien van de respective Admiraliteyten daer de boetschuldige aenkomen.

En daerenboven noch alleen dragen alle de schaden/die welk alsulken by den Vyant souden mogen werden gedaen/sonder dat de Reders en Koopluyden yet tot zijn rantsoen ofte schade sullen contribueren: Behalven dat alsulken Schipper/indien hy van de Vlote is gezeylt ofte gedwaelt/sonder hem by 't voorsz. Admiraelschap te konnen excuseren / alle de schade ('t welk Godt verhoede) die onder 't Admiraelschap van den Vyant soude mogen werden gedaen/ indien hy ongenomen is over-gekomen pro rato, van zijn Schip en goederen/sal moeten helpen dragen: En sullen de voorsz. boeten bekeert worden/ te weten van de Vlote ofte Admiraelschap sijn gezeylt / tot profijte van het Admiraelschap ofte Vlote. En van de gene die sonder Convoy ofte Vlote uyt onse Landen/en uyt de Sont en Noorwegen herwaerts gezeylt zijn/ tot profyte van den Armen: Welverstaende dat hier onder niet begrepen en sijn de Schepen die by Westen der Noes laden om na Westen te varen: Maer ingevalle zy t'eeniger tijt in dese Landen mogten komen te lossen/dat de selve mede sullen verbeuren de voorsz. boeten.

Van gelijken dat de Berger-vaerders mede van de boete sullen geextimeert wesen.

So yemant in de voorsz. Vlote uyt manlijkheyt des Vyants een Schip op het lijf zeylde/en daer over schade quame te lyden/sal hem alsulke schade by 't Lant werden voldaen/ ten ware dat des Vyants Schip daer over quame te sincken: In welken gevalle de schade hem dubbelt sal werden gerecompenseert. En so verre de gene die den Vyant zijn Schip in den gront zeylde / even wel zijn Schip behielde / sal daer vooren genieten de waerde van sijn Schip en goet/'t welke genoten sal werden d'een helft voor 't Schip en goet / en d'ander helft voor den Schipper en Stuerman / en d' ander Scheeps-volk / hooft voor hooft.

Item/ so verre eenig Schip van den Vyant by het Admiralschap ofte Vlote genomen werde / sal het selve Schip met alle zijn toebehooren / wesen tot profijte van de gene die daer toe assistentie en hulpe gedaen hebbe/en daer-en boven genieten twe maenden Solts/ van so veel hoofden als op het veroverde Schip gedient hebben.

En om de Schepen en Vloten by nacht in goede ordre te houden/sal den Admirael ofte Convoyer altijt het vyer oft licht voeren. En dit alles by provisie/en tot anders sal zijn geordonneert

Schips-Rechten ende Ordonnantie.

Geordonneert ende gemaekt in de Vergaderinge van de seer Oude Anzee-Steden, op den algemeynen Anzee-dag, gehouden binnen Lubeeke, in den Jare ons Heeren, 1591.

Gedruckt in de Keyserlijcke vrye Rijcks-stadt Lubeck / door Assuerum Kroger. M. D. X C I I.

Schipper geen Schip bouwen, ten zy hy hebbe alle zyne Mede Reeders.

TEn eersten/ zoo en sal geen Schipper hem onderwinden van te beginnen eenigh Schip te bouwen/ ten zy dat hy door allen by een heeft alle zijn Mede-Reeders

die

die met hem willen bouwen / de welcke allegader sullen moeten wesen Persoonen uyt Anzee-steden/ ten ware dat hy de macht hadde 't selfde Schip alleene op te bouwen/ en ter Zeewaert te voeren/ op pene en verbeurte/ na de groote van den Schepe/ van een halven Daelder voor yegelijk Last dat het groot is/ te weten/ d'een helft te betalen den Eerbaren Raet/ en d'ander helft den Armen/ &c.

Schipper met zyn Meede-Reeders overkomen, eer hy Schip Bouwet.

2. Ten tweeden/ al ist dat een Schipper alle zijn Mede-Reeders hadde: So en sal hy niet beginnen te timmeren oft bouwen/ ten zy dat hy eerst ende voor allen met sijn Mede-Reders overkomen is/ hoe groot oft hoe kleyn/ dat is te seggen: hoe veel ellen kiels/ hoe veel voeten wijdte/ en hoe veel hoogte dat boven-balcken sal hebben/ oft hoe diepe dat gebonden sal zijn/ op dat het Schip niet grooter oft kleynder en zy dan de Mede-Reders 't selfde begeren te hebben: Waer af een Schriftelijk bescheyt ofte Charter sal gemaekt worden: Ende so wat Schipper daer tegen dede/ die sal verbeurt hebben/ voor yegelijk last dat het Schip sal grooter sijn/ een oort Daelders d'een helft te betalen den Raedt/ en d'ander helft den Armen.

't Schip niet Timmeren, noch Wandt &c. verbeteren, sonder wetenschap ofte wille van den Reeders.

3. Als een Schipper met sijn Mede-Reders een Schip heeft/ so en sal de schipper aen 't selfde schip niet timmeren oft beteren/ noch eenig gewant daer by voegen oft brengen/ sonder wetenschap en wille van de Mede-reders/ ten sy dat hy in vreemde Lande ware/ en bewijsen konde/ dat de groote noot vereyschende ware/ dat men 't schip/ oft het schips-gewant soude moeten beteren/ soude hy andersints dat goede schip deur die Zee brengen en voeren: Ist dat de Schipper hier tegen doet/ de Mede-Reeders en sullen geensins gehouden zijn in dese onkosten yet te gelden/ &c.

Reeder by den Schipper voegen, om te raden als men bouwen zal.

4. Als een Schipper/ met wetenschap en wille van sijn Mede-reders/ wil oft sal bouwen: Dan sullen de Meede-reders gehouden sijn den selfden schipper by te voegen een oft twe van de Mede-reeders/ die den Schipper mogen helpen inkopen op d'alder profijtelijkste/ alle 't gene dat daer toe van doene oft van noode is/ ten eynde dat alle saecken met de minste onkosten geschieden mogen/ op de pene van twintig Daelders/ den Schipper te verbeuren.

Reeders geen Waren op tijdt koopen, &c. tot Schips behoef.

Ende aengesien dat ook somtijts bevonden wort dat de Mede-reders uyt grooten eygen bate/ d'eene Hout/ d'ander Yser/ Victualie/ en andersins boven de redelijckheyt aenstaet/ tot groote last van de Reders/ die gerede gelt moeten geven: So sal dit Artijkel/ so wel den Schipper als de Reders/ in deser manieren gerestringeert sijn: Als dat een yegelijk Reeder hem sal van nu voortaen daer voor wachten/ ende niet sonder consent van een ofte twee van de Reders ende van den Schipper/ eenige Waren op tijt kopen/ de welcke alsulke dingen tot eenen betamelijken prijs/ en na des Schippers beste verstant/ sullen schuldig sijn te aenveerden. Wat nu alsoo by den Schipper/ en zijn by gevoegde Mede-reders van den Schepe ingekoft wordt/ dat sal moeten neerstigh/ van wie/ en hoe diere dat gekoft is/ in rekeninge gebrocht worden/ etc.

Schriftelyck overgeven, wat ende hoe veele men tot de Reyse behoeft.

5. Desgelijcks sal oock geschieden/ als men in Gods name/ een Schip wil uytreden/alle d'welcke met wetenschap en wille van de Mede-Reeders gedaen sal werden. Men sal ook schriftelijk overgeven/ wat/ en hoe vele men behoeft/en van node heeft tot de reyse/ en op dat alsulk soude mogen met voordeel ingekocht worden/zoo zullen de Reders / een ofte twee van de Mede Reders den Schipper by stellen op de pene en verbeurte voorseydt / &c.

Schipper sal den besten koop soecken.

6. Als een Schipper alhier oft in een ander Anzee-stad yet sal kopen/ tot behoef van den schepe/so sal hy alle neerstigheyt doen om te krijgen den besten koop die hem mogelijck is/ en sal 't terstont getrouwelijk opschrijven / met naem en toenaem/van wien en waer hy alsulcks gekocht heeft / op dat de Schipper vry blijve van quaet vermoeden/&c. En ist dat de Reders den Schipper of Schrijver daer in ongetrouwe bevinden/ sulcks sal voor dieste gehouden en gestraft werden / &c.

Vracht ofte goet niet versteecken oft verswygen.

7. Indien oock eenig Schipper ofte Boots-gesellen eenige vracht ofte goet versteekt of verswijgt/of eenige lijftocht verkochte ofte weg schonke/oft ook yet anders hoe't selfde genoemt mag wesen/en de Reders daer af geen goede rekeninge en geeft: Sulcx sal den genen die dat doet/ als dieste gerekent/ en gestraft worden/ &c.

Lyf-tocht in Rekeninge brengen, ten pryse als Borgers koopen.

8. Aengesien dat ook bevonden en gemerkt wort/dat by sommige Schippers de Rekeninge van de uytredinge en lijftocht/als sijn vleys en ander saken/veel dierder in Rekeninge gebrocht worden/dan ons Borgers die andersins in haerlieder huysen krijgen konnen: Ook alsmen't selfde soude komen te ondersoeke/so en soude by avonture altijts so veel lijf-tochts in de Schepen niet gevonden worden/als wel in rekeninge gebrocht wort/waer uyt wel te vermoeden staet/dat niet alleene de Schipper/ maer ook de Reder/in haer lieder huysen 't geheel Jaer lang gespijset worden/ &c.

Daerom ten eynde dat dit quaet vermoeden souden geweert worden/en datmen op d'onschuldige niet en sonder eenig quaet vermoeden hebben/so sal Schipper oft Schrijver/niet sonder reden/als sy haerlieder vleesch/en ander lijftocht tot behoeve van den Schepe gaen kopen/met hunlieden nemen/ten minsten een oft twee van sijn Mede-Reders: Welk vleesch sal in des Reders spijker oft huys gesouten en bewaert worden/tot dat de Schipper 't selfde doet te Schepe voeren/ en als dan sal oock ten minsten een van de Reders tegenwoordig sijn/als die lijftogt in't schip gedaen wort/ om te sien wat voor lijf-tocht t' schepe gevoert wort/op dat deur alle quaet vermoeden soude mogen verhoet worden / &c.

Schipper geen Scheeps-lyftocht verkoopen.

9. Geen Schipper en sal ook van sijn Schips lijftocht verkopen/ zijnde buyten Lande/oft op Zee/ten ware dat yemant op zee sijnde/die so verre van node hadden/ datmen hem uyt een Christelijk medelijden eenige eetelijke Waren overliete/om hem uyt hongers noode te verlossen/ en in 't leven te behouden / &c.

Maer als sulks geschiet/zo sal de Schipper 't selfde in rekeninge brengen: want indien de Schipper eenige eetelijke Ware ofte drank geraeckte te verkopen/sonder 't gelt dat daer af komt/ in rekeninge te brengen/ 't selfde sal voor ongetrouwigheyt gehouden / ende gestraft worden.

Scheeps

Scheeps Lyf-tocht de Reeders overleveren, nae dat de reyse gedaen is.

10. Als nu het schip wederom te huys is gekomen/ dan sal de Schipper schuldig zijn d'overgebleden schips Lijf-tocht den Reders ongeeyscht over te leveren.

Schipper moet hem klaer maken, om binnen twee ofte dry dagen als den wint goet waeyt, te varen.

11. Aengesien ook dat onder veel Schippers groote onachtsaemheyt en versuymheyt bevonden en gemerkt wort/ tot groote schade en achterdeel van den Koopman/ waer deur oock dickwils de reyse versuymt wordt/ en des Koopmans goet/ sonderlinge het Graen geheel te niete gaet en verderft/ te weten/ deur lanckſame uyt-reedinge/ waer deur oock menig Koopman hem heeft ontsien en onthouden van yet in onse schepen te laden/ te meer om datmen eertijts heeft bevonden/ dat sommige Hollanders/ oft oock ander meer/ die alzoo groote schepen voeren als onse schepen zijn/ wel tweemael laden en lossen konnen/ eer eenige van den onsen geladen hebben. Ende dat noch meer te beklagen is/ als sommige van hen-lieden hun Schepen schoon geladen hebben en alle Lijf-tocht ende ander nootdruften t'schepe hebben/ so en mogen die in acht negen dagen daer na/ al is de wint goet en schoone/ van hier niet gebrocht worden/ Ec.

Waerom geordonneert wert/ dat van nu voortaen een yegelijck Schipper sijn saken alzo schicken/ zijn lijftocht in tijts besorgen/ en met zijn Reeders rekenen en hem klaer maken/ ook zijn volck hun huure geven/ op dat hy het laetste goet in genomen hebbende/ oft ten langhsten binnen twee oft dry dagen daer nae/ soo verre de winde eenighsins goet is mach 't zeyle gaen/ op de pene oft verbeurte van vijftigh Hongersche Ducaten.

Maer ingevalle ook eenig Reeder onachtsaem oft dralende ware in 't gelt vande uytredige te geven/ die sal in de selfde boete verballen sijn/ en sal de Schipper moge op des Reders gedeelte Bomerye gelt opnemen/ ten eynde dat hier deur de schipper niet opgehouden en werde. Sullen ook wederomme de Kooplieden waer nemen den tijt die de geordonneerde Vracht-meesters hun sullen gestelt hebben/ om haerlieder goede 't schepe te seynde/ want ist dat sy daer in onachtsaem vallen/ so en sal de schipper daer na niet wachten/ nochtans sal evenwel de Koopman hem sijn volle vracht betalen/ so verre als de schipper hem sijn ruymte wijset oft op de plaetse ledig voert.

Schipper Reekeninge doen, ende alle de Reeders de wete te doen.

12. Als de Rekeninge den Mede-Reders sal gedaen werden/ dan sal de schipper alle de Mede Reders de wete daer af doen/ waer oock alle de Reeders sullen bykomen/ en indien yemant yet anders nootsakelijck te doene hadde/ die sal een ander in zijn stede seynden/ ofte yemant van zijn Mede-Reeders volle macht geven/ op pene oft verbeurte van twee Daelders/ te weten/ den eenen Daelder den schepe ten besten/ en d'ander den Armen/ sonder genade. Wort ook yemant van de Mede-Reders daer toe versocht/ en daer niet en komt oft yemant van zijnent wegen/ deselve sal schuldig zijn voor goet te houden alle 't geene dat de tegenwoordige indien gevalle sullen gehandelt ofte gedaen hebben/ Ec.

Goet niet Laden oft meede nemen zonder weten van de Mede-Reeders.

13. Geen Schipper en sal voor hem selven alleene/ oft met een/ ofte meer van de

de Mede-Reders/ eenig goet of Koopmanschap laden/ innemen ofte voeren/ sonder wete van d'ander Mede Reders/ sonderlinge als daer eenigh voordeel voor handen is/ maer sal de Schipper alle de Mede-Reeders 't selfde te kennen geven: Want aengesien dat de Reders alle t'samen Reden/ soo ist oock wel behoorlijck dat zy alle t'samen het profijt genieten. Ist dat yemandt hier tegen dede/ dien sullen alsulcken goederen verbeurt zijn/ ende sal daer-en boven na gelegentheyt van der sake gestraft worden/ Et.

Schipper hem misgaende, mogen de Meede-Reeders den Schipper af stellen.

14. Is dat eenigh Schipper hem selven missginge tegen zijne Meede-Reeders/ sulcks dat die Mede-Reders behoorlijcke oorsaeke hadden/ om den Schipper af te stellen/ dan sullen die Mede-Reders de macht hebben om den Schipper af te setten/ midts hem betalende zijn Schips gedeelte/ gelijck den Mede-Reeders haerlieder deel gekost heeft/ Et.

Schipper niet aennemen, ten zy dat hy toont goet bescheyt van zyne voorige Reeders welgedient te hebben.

15. Van nu voortaen en sal geen Schipper/ die van buyten hier in Stadt komt/ of oock binnen der Stadt woonachtigh is/ en van te vooren eenigh Schip gevoert heeft/ aengenomen worden/ ten zy dat hy van zijne Reeders die hy daer te voren gedient heeft/ goet bescheyt of bewijs heeft/ hoe dat hy met wetenschap en wille/ en met goede danckweerdige Reeckeninge van zijn Reeders gescheyden is/ op pene ofte verbeurten van dertig Daelders/ by den Reeders te geven/ etc.

Schipper zyn huere accorderen met de Reeders, ende dan den Schipper tegen den Stierman.

16. Aengesien ook dat de Piloten oft Stuerlieden groote ofte hooge huere afdringen/ en dat den Schipper metter huere den Stuerman volght: Soo en sal van nu voortaen geen schipper aengenomen worden/ oft de Reeders sullen alvoren sijn huere maken op alle vaer-wateren: zo sal dan den schipper tot zijn eygen en zijn Reeders profijt/ weten met des stuermans huere te maken. Op pene en verbeurte als voren/ by den Reders te verbeuren/ etc. En 't gehuerde volck sal so haest als den schipper dat in zijnen kost neemt/ van stonden aen zijn Herberge in 't schip nemen/ ende geen ander Herberge soecken noch hebben/ etc.

Admiraelschap niet breeken.

17. Aengegien datter veel Admiraelschappen gemaeckt worden/ en luttel gehouden/ zo wie nu Admiraelschap breeket/ ende dat daer over yemant genomen wordt/ dan sal de Schipper/ die dat Admiraelschap heeft gebroken/ gehouden zijn de schade met zijn eygen goet te betalen/ maer heeft hy 't gelt niet/ zo sal hy dat boeten moeten met het gene dat hy heeft.

Schipper Boots-gesellen huyren, ende hoe.

18. Geen Schipper en sal van nu voortaen geen Boots-gesellen huyren/ wat namen dat zy ook voeren oft hebben mogen/ ten zy dat zy hebben henlieder behoorlijke Paspoort van haerlieder voorgaende Schippers/ met de welke sy gevaren hebben/ op pene en verbeurte van twee Daelders voor yegelijke persone/ die hy sonder Paspoort sal met hem nemen/ d'een helft tot profijte van het Schipper Ambacht/ ende d'ander helft voor den Armen/ etc.

Maer also die vreemde en verre geseten Schippers niet en sijn over al bekent/ en

ook eensdeels niet en konnen schrijven/en also geen Paspoorten geven konnen/waer upt groote ongeregtigheyt en bedrog soude mogen reysen: so sal den Oudermannen van't Schippers Ambacht in den Steden belast worden/den Bootsgesellen alsulke Paspoorten vrij en vrank te verlenen/sonder yet daer vooren te betalen: Waer onder niet en sal worden verstaen/dat men in der noot/buyten Lande sijnde/ niet en soude mogen na gelegentheyt/ een vreemde Bootsgeselle sonder Paspoort aennemen/ etc.

Schipper sal zyn volck Paspoort geven.

19. Geen Schipper en sal zijn volck Paspoort weygeren / ten ware dat't selfde hem so onredelijk in sijn Schip/ofte andersins gedragen hadde/ dat geen Paspoort weerdig ware: En ist dat zy / dien aengaende / niet en konnen over een komen / so sal't geschil gestelt worden tot kennisse van het Schippers Ambacht/waer verklaert sal worden oft sy weerdig sijn Paspoort te hebben oft niet/ op de Pene en verbeurte voorsept: En so verre dat sy aldaer niet en konnen vereenigt worden en over-eenkomen/ dan sal't geschil gestelt worden tot kennisse van der Overigheyt / etc.

Schipper op vreemde plaetse Winter-lage leggen.

20. Als een Schipper soude moeten op vreemde plaetsen een Winter-lage houden/ ofte andersins op yegelijken tijt stille leggen/so en sal geen van de Bootsgesellen van den Schepe gaen sonder sijn consent / op Pene ofte verbeurte van sijn halve huere/ daer af sal toekomen d'eene helft den schippers/ d'ander helft den Armen / etc.

Boots-gesellen den Schipper niet dringen tot meerder huyre.

21. Insgelijks als de Schipper sal sijn Boots-gesellen redelijckerwijs alle den Winter lang / oft op eenige ander tyden onderhouden hebben / dan en sullen sy den Schipper niet mogen dringen tot meerder huere te geven / op pene en verbeurte van de halve huere / en voorts op straffe van den Eerbaren Raet.

Boots-gesellen niet van den Schepe varen op Ancker liggende , dan met oorlof.

22. Geen Bootsgesellen en sullen van den Schepe gaen oft varen/ als sy op Anker oft andersins liggen/op wat plaetse oft geweste dat sy ook sijn/sonder oorlof van den Schipper/ Schrijver/ Stuerman/ oft Hoogbootsman/ op Pene en verbeurte/ yegelijk Persone van een halven Daelder.

Boots-gesellen aen landt , op den Boot ofte Schuyt passen.

23. Desgelijks als den schipper met sijn volk aen lant vaert/dan sal sijn volk schuldig zijn/op den Boot ofte Schuyt te passen. En ist dat den Schipper dat selfde aen lant sijnde/ van doene heeft/ 't sal hem daer in moeten gewillig sijn. En so haest als den Schipper de Boots-gesellen gebiet t' schepe te varen/en daer-en boven dan yemant aen lant blijft/ en dien avont ofte nacht niet t'schepe en komt / die sal sijn teerkost verbeurt hebben / oft met gevangenisse gestraft worden/ etc.

Boots-gesellen verbeteringe geven , als de Reyse verandert.

24. Als een Schipper sijn Boots-gesellen heeft gehuert op Vrankrijk/ ofte elders waer/en't gevicle dat den Schipper van sijn Reeders/oft van eenige andere advijs krege/ dat sy vermoeden dat op een ander plaetse beter profijt te doene ware/ so sullen sy den Schipper moeten volgen/ dies sal den Schipper henlieden verbeteringe van loon beloven. Maer ist dat sy/beteringe van den loon aengaende/niet en konnen

te samen eens worden/so sal de beteringe van den loon staen tot kennisse ende seggen van goede en onpartydige Schip-varende Mannen / oft van den Oudermannen / so wanneer de reyse ten eynde is gebrocht / Ec. Ist dat yemant hier tegen doet/ ende eenige muyterije voorstelt/ die sal als een Muyt-maecker gestraft worden / Ec.

Op de wacht gestelt, niet slapen.

25. So wie op de Wacht gestelt zijnde/slapende bevonden wort/die sal in de busse geven vier schellingen Lubeks/ en in ander vreemde plaetsen zijnde/ de weerde van dien / tot profijt van den armen.

So wie slapende vint den genen die op Wacht gestelt is/en sulx niet aen en brengt/ maer verswijgt / die sal twee Schellinge in de busse geven.

Boot ofte Schuyt niet los maecken sonder oorlof.

26. Geen Boots-geselle en sal hem verborderen den Boot ofte Schuyt los te maken/ sonder oorlof van den Schipper ofte Stuerman/ op straffe van gevangenisse.

Te straffen die hun verhueren, daer voor zy niet en mogen bestaen.

27. Aengesien datter ook groote fauten geschieden / daer deur groote schade geschieden/ als dat dickwils sommige hun uyt-geven voor Stuerlieden/ Hoog-bootsmannen ofte Officieren/die daer vooren niet en mogen staen oft dienen/ alsulke sullen haerlieder huere verbeuren/en na dat sy de reyse sullen volbrocht hebben/ na gelegentheyt vander saeke gestraft worden / so-verre de Schipper kan goet doen met twee Mannen met eeren/ofte met sijn volk/dat de Boots-geselle niet nut oft geschikt genoegh en ware / om te bedienen 't geene daer voor hy hem selven heeft uyt-gegeven / Ec.

Boots-gesellen huere in drie deelen te betalen.

28. Aengesien ook dat die Boots-gesellen somtijts hun moetwillig tegen den schipper stellen / na dat sy haerlieder volle huere ontfangen hebben : Soo en sal van nu voortaen geen Schipper sijn Boots-gesellen haer lieder huere betalen / andersins dan in drie deelen/ te weten/ een deel als hy afvaert / en een ander deel als hy losset/ en het derdedeel als de reyse volbrocht is/ op pene en verbeurte van tien Daelders/ den Ambacht vanden Schippers te betalen / etc.

Moetwilligheydt tegen den Schipper.

29. Ist dat een oft meer hun moetwillig tegen den Schipper stellen/en ongetrouwe bevonden worden/en dat sulks met een oft twee van de Boots-gesellen mag goet gedaen worden : Dan sal den Schipper macht hebben t'zijnder gelegender tijt den selfden aen lant te stellen/aldaer eenig volk woonagtig is/waer tegen d'ander bootsgesellen henlieden niet en sullen stellen/maer helpen den schipper sijn reyse volbrengen/ op verbeurte van haerlieder huere/ende voorts op hooge straffe van der Overigheydt / etc.

Boots-gesellen in breucke vallende.

30. Soo wanneer de Boodts-gesellen in de breucke vallen / ende dat als dan de een tegen den ander niet ghetuygen en wil / dan sal de Schipper by zijnen Eedt gevraeght worden / ende sullen de geene die daer de breucke schuldigh zijn / alsoo Ghestraft worden. Indien 't oock ghebeurde dat d'een den ander t' Schepe zijnde / doot sloege / den schipper sal den dootslager in het yser slaen / ende brengen hem voor d'eerste Gerichte / om also nae gelegentheyt vander saeke gestraft te worden / etc.

Boots-

Boots-gesellen geen Gasten houden, zonder wetenschap van den Schipper.

31. De Boots-gesellen en sullen ook t'schepe geen gasterye houden sonder wetenschap ende wille van den Schippers/op Pene ende verbeurte van haerlieder halve hueren/ &c.

Bootsgesel zyn Wyf des nachts niet Schepe houden.

32. Geen van de Bootsgesellen en sal snachts sijn Huysvrouwe by hem in 't schip houden/ op Pene ende verbeurte van eenen Daelder.

Niet schieten sonder bevel.

33. Geen Bootsgesellen sal schieten sonder bevel van den schipper/en ist dat yemant daer in beslagen wort/die sal dat kruyt en loot dubbel betalen/ &c.

Geene breuken verswygen.

34. Ist dat de Schipper alsulcke breucken/ die ghelijck vooren geseydt is/ souden mogen vervallen zijn/als de Reyse volbrocht is/ geraeckte te verswijgen/die sal verbeurt hebben vijftig Daelders/d'eene helft tot profijte van den Gerichte/ en die ander helft voor den Armen/ &c.

Tegens Vrybuyter ter weere stellen.

35. Als een Admiraelschap is gemaekt/ en gevielen datter een Vrybuyter aen boort quame/so sal alle 't schip-volk schuldig zijn hun ter weere te stellen/op de verbeurte van henlieder huere: En ist dat yemant daer deur gequetst oft verlemt wort/ die salmen doen genesen/en sal als haverye op't schip en goederen gerekent worden. Maer indien hy tot sulcken onsterckheyt geraeckt te komen/ dat hy sijnen kost niet meer en souden verdienen of winnen konnen/dan sal hem sijn bry-broodt/ soo lange als hy leeft/ gegeven worden/ &c.

Bootsgesellen in noot niet willen helpen.

36. En indien goet gedaen mag worden/dat eenige van de Bootsgesellen/in sulken grooten noot/ den Schipper niet en hebben willen helpen/ ofte ontset doen/ende dat daer over het Schip genomen wort/ de selfde sal openbaerlijk aen eenen staecke met roeden gegeesselt worden.

Bootsgesellen in noot geholpen.

37. Maer indien bewesen oft goet gedaen wort/ dat de Bootsgesellen in alsulke noot hun beste gedaen hebben/ en gewilligh zijn geweest/ en dat den schipper sulcks heeft versuymt en niet en heeft willen vechten/ dan zal den Schipper van dien tijdt voort/ niet meer gelooft wesen eenige Schepen te voeren/maer eerloos geacht worden/ ende voor geen Man met eeren gehouden worden/ &c.

Ballast wercken ter plaetsen daer die is geordonneert.

38. Aengesien oock dat menighmael door luyigheydt en onachtsaemheyt van de Bootsgesellen/ den Ballast niet en wort gebrocht ter plaetsen die daer toe geordonneert is/maer in 't water geworpen/tot grooter schade van de diepte: So sal van nu voortaen daer op een beter toesigt genomen worde/en sal den ballast op sijn geordonneerde plaetse gebrocht worden/op de straffe van yegelijker stads Overigheyt/ &c.

Bootsgesellen aen Landt geslagen ofte gequetst werden.

39. 't Geschiet ook wel dat die Bootsgesellen sonder oorlof aen lant gaen/en geslagen ofte gequetst worden/ maer dan en is de Schipper niet gehouden die te doen genesen. Maer gebeurt sulks in 't doen van zijnen arbeyt ofte handel/ dat heeft een ander oorsake/als dan moet hy die doen genesen/ &c.

Schade geschiedende ende door afwezen van Bootsgesellen.

40. Indien eenige groote schade geschiede deur het af-wesen uyt den Schepe van eenig Bootsgeselle/ist dat die de middel niet en heeft om de schade te voldoen/hy sal daer voren jaer en dag tot water en broot gevangen liggen: Ende indien deur sulcks zijn afwesen 't schip geraeckte te sincken/ en datter yemant in 't schip doot blijft/ die sal aen zijn leven gestraft worden/ Ec.

Bootsman hem onredelyck dragende, mach men oorlof geven.

41. Ist dat de Schipper eenig Bootsgesellen krijght in zijnen kost/ die hem/eer hy afvaert/onredelijck draegt/en men sulcx kan bewijsen/ hy magh hem wel oorlof geven. Maer ist dat hy hem behoorlijk draegt/ ende dat den Schipper hem sonder schult oorlof geeft/ dan sal hy hem gehouden zijn te betalen/ en te voldoen het derde-deel van de huere dat hy soude moeten gereet ontfangen/en dat uyt zijn eygen borse/ sonder 't selfde den Reders in Rekeninge te brengen/ etc.

Bootsman niet oorlof te geven sonder redelycke ende wettelycke oorsaecke.

42. Ist dat een Schipper sonder redelijcke ende wettelijcke oorsake/ zijn Bootsgesellen oorlof geeft/'t zy in Vlaenderen ofte elders/daer men eerst losset/oft anderwerf wederomme ladet / dan sal de Schipper schuldig zijn hem te betalen zijn volle huere ende teer-kosten / etc.

Ist dat ook de Bootsgeselle begeerde Oorlof te nemen van zijnen Schipper / als de halve reyse gedaen ware/ dan sal insgelijcks de Boots-geselle schuldigh zijn den Schipper de gehele huere en teer-kosten/ etc.

Boots-man oft Officier weg loopende.

43. Ist dat eenig Bootsgeselle oft Officier / na dat hy de halve huere heeft ontfangen / uyt den Scheepe weg loopt / den selfden zal / als hy gekregen wort / tot een straffe / ende anderen tot een Exempel een Brant-Merck op de Kaeck gebrant worden/ etc.

Schip breckende, zyn de Boots-gesellen hulpe schuldigh.

44. Ist dat den Schipper geraeckt Schip-breucke te lijden / dan zijn de Boots-gesellen gehouden 't Goet / Takels ende Touwen te helpen bergen / waer vooren de Schipper hen-lieden een reedelijck Bergh-geldt zal geven: Maer heeft hy geen gelt / soo moet hy henlieden weder brengen ter plaetsen daer hy die gekregen heeft/ soo verre zy hem willen volgen. Maer helpen zy hem niet / soo en is hy niet ghehouden hen-lieden eenige huere / oft yet andersins te geven / als 't Schip verlooren is / etc.

Scheeps-Volck sieck werdende.

45. Ist dat yemant t'schepe siek wort/ den Schipper is schuldig den selfden uyt den Schepe te laten brengen/en in een Herberge te leggen/en ook hem licht te geven/ daer mede hy by nachte sal mogen sien/en ook met een Boots-geselle oft yemant anders doen bewaren/ en oock van spijse en dranck hem voorsien/ gelijck hy in 't schip heeft / en gelijck de siecke gebruyckt heeft als hy gesondt was / meer en is hem de Schipper niet gehouden te geven: Oock en is de Schipper niet schuldig na hem te wachten/maer mach wel t'zeyle gaen/want ist dat hy weder gesont wort/hy sal sijn geheele huere genieten/ en ist dat hy sterft / dan sullen zijne Erfgenamen zijn huere ontfangen / etc.

Boots-

Boots-gezellen oproer ende verbondt tegen den Schipper maackende.

46. Ist dat eenige Boots gesellen oproer en verbont maken tegen den Schipper/ en hem so verre dwingen/ dat hy sonder eenige sonderlinge noot in een Haven moet lopen daer hy niet en soude behooren te wesen/ met verlies oft schade van Schip en goet/ en dat zy hem dan tegen zijnen danck en wille ontloopen/ de selfde gekregen zijnde/ sullen lijflijck gestraft worden.

Schipper sal den Boots-gesellen geen oorsaecke geven tot oproer &c.

47. De Schippers sullen ook wel toesien/ dat zy selfs den Boots-gesellen geen oorsake en geven tot moetwille en oproer/ en een yegelijk van henlieden laten volgen haerlieder welverdiende en besprooken huure/ sonder eenig af-treckent oft besnyden/ waer af dikwils klagte vallen: Ten ware dat by voorgaende aenhooren en goet dunken van de Mede-reeders van den Schepe/ na dat de Reyse volbrocht is/ yemant om zijn versiens willen/ yet soude moeten afgetrocken worden.

d'Een Schipper d'ander Schipper-volck onderhuurende.

48. En aengesien dat dikwils gevonden wort dat d'een Schipper den ander zijn volk onderhuurt/ niet tegenstaende dat zy eenige tijt in zynen kost zijn geweest/ 't sy deur groote hure te geven oft deur schone woorden/ So sal alsulke Bootsgesellen den Schipper dien hy verlaet/ geven die halve huure die hy bedient heeft/ en de Schipper die hem also onderhuurt heeft/ sal verbeurt hebben 10 Daelders/ d'een helft te betalen den Heeren/ en d'ander helft den Ambacht van den Schipper.

Schipper buyten 's Lants van hooger hand aen gehouden, oft op vracht wachten.

49. Is 't dat ook geschiet dat een oft meer van onse Schippers buyten 's lants deur machtige Heeren/ oft eenige Overigheyt aengehouden worden/ oft dat zy by faute van Sout moesten op vracht wachten/ ofte ook om ander oorsaken/ na 't goetdunken van den Schippers/ tot profijte van henlieden Reders/ moesten stille liggen/ en dat alsdan de Boots-gesellen besonder ligge-gelt hebben/ so en sal de Schipper/ mits dat hy hen lieden middeler tijdt met spijse en dranck sal onderhouden hebben/ niet gehouden zijn nog ook vermogen alsulken gelt te geven. En indien de Schipper gedrongen wert den Boots-gesellen verbeteringe te geven/ so sal 't staen tot kennisse en seggen van goede Mannen/ ter eerster plaetse daer men sal lossen/ oft zy dat zullen hebben oft niet. En ist dat yemant van de Bootgesellen daerom geraekte van den Schepe te lossen/ die sal na 't goet-dunken vander Overigheyt/ aen sijn lijf gestraft worden.

Schipper sal den vierden penninck hebben van gelt ofte gesteenten te voeren, &c.

50. Ist dat eenig Schipper ghegeven wort in bewaringhe om over te brenghen eenig kostelijck Ghesteente/ Gelt/ ofte yet anders Gelt-weerdig/ door een seeker bedinghet drinck-gelt/ d'welcke hy meer moet gaep slaen dan ander Vracht-goeden/ daer af sal hem komen de vierde penninck/ ende oock niet meer ghegheven worden/ d'ander drye over-schietende penninghen sullen den Reeders van den Schepe volghen/ mits dat de schipper in sijn Cognossement daer voren heeft verbonden/ en te pande gestelt het Schip met alle toebehoorte/ 't welcke allene den Reeders toe-komt.

Boots-gesellen 't Sout by een vegen.

51. Ook sullen van nu voortaen/ als voor de Stadt sullen Pramen ofte Lichters met Sout gebracht worden/ de Reders onder henlieden malkander leveren/ des sal de Schipper in yegelÿke Prame ofte Lichter een van sÿn Bootsgesellen schicken en stellen/ om 't Sout by een te vegen/ en ook om gaep te slaen/ dat de eenen so wel als den anderen te rechte gemeten wort / noch sal hem de Schipper/ of yemant anders van sÿnen 't wegen op sÿn Schip vinden / op Pene vande Overicheyt / &c.

Lijftochten der Bootsgesellen op de Reyse.

52. Aengesien ook dat over een langen tÿt herwaerts/ aengaende de Lÿf-tocht van de Boots-gesellen/ tot grooter beswaringen van de gemeene Reders van den Schepe/ alderhanden ongeregeltheden geschiet sÿn / soo sal daer mede gehandelt worden als hier na volgt. Als dat geen Bootsgesellen die na Spangien oft Vrankrÿk sullen zeylen/ eenige Lÿf-tocht sullen genieten in het derwaerts zeylen. Maer als de Schepen volkomelÿk sullen in Spangien geladen wesen met Sout oft Vracht-goederen/ dan sullen de Schippers hen lieder Boots-gesellen de vrye kost geven. Ende als deur de diert van 't Sout / oft by gebreke van Vracht-goet / de Schepe niet volkomelÿck geladen en worden/ dan sullen de Bootsgesellen gehouden sÿn haer lieder eygen Lÿftocht selfs te koopen en betalen Ende is 't dat de Schipper henlieder eenig gelt daer toe leent / dat sal hy hen lieden aen haer huure korten als sy ter plaetsen komen daer men lossen moet/ oft hy sal 't van den sÿnen missen/ engeensins den Reeders in reeckeninge brengen. Maer op de Schepen die in Vrankrÿk laden / sullen altÿds de bootsgesellen hen lieder Lÿftogt selfs betalen / &c.

Ook en sullen geen Boots-gesellen haer lieder Lÿftocht verkoopen/ dan allene ter plaetsen daer 't schip gelost wert: Maer de Reeders van den Schepe sullen altÿts de naeste sÿn/ als sy de Lÿftocht van de Boots-gesellen begeeren te koopen. Aengesien ook bevonden wort / dat als de Schepen in de Oost-zee oft na Hollant zeylen / met Koorn oft Sout geladen zÿnde/ gelost werden/ sommige Boots gesellen hun vervorderen enige tonnen Koorns of Sout voor hun eygen daer uytnemen/ dewelke dikwils daer in niet geladen en hebben / waer deur den Koopman grootelÿcks aen de mate verkort wort : so en sal van nu voortaen niemant van het schip-volk van het in geladen Sout oft Koorn/ yet voor hem selven nemen/ ten sy dat met twee van de Kooplieden die dat Schip geladen hebben/ oft met ander Persoonen die niet suspect en zÿn genoegsaem bewesen wort/ hoe veele dat hy daer in heeft geladen/ en sulks mach hy met goede reden wederomme daer uyt nemen. Is 't dat yemant daer tegen doet/ die sal als een ongetrouwe man daer vooren gestraft worden.

En also bevonden wort/ dat de Schippers en Stuurlieden hen selven meer ladinge toe eygenen / en ook den boots-gesellen meer toe laten doen van ouden tÿden 't gebruyk is/ te weten/ dat sy en de Bootsgesellen vermogen van Sout en Koorn te laden/ tot schade en achterdeel van de Reders: so sal dat van nu voortaen aldus onderhouden worden. Te weten/ de Schipper en stuurman elck xÿ. Tonnen voor een last: den Officieren / yeghelÿck van hen lieden ses tonnen / den Boots-gesellen elck vier tonnen / den Kock / Caputewachter ende Kocks Knecht elck twee tonnen : Maer van Terwe ende Kooren / den Schipper ende stuurman elck xxx. schepels / den Officieren elck vÿfthien / den Boots-gesellen elck thien / ende den lesten elck vÿf schepels. Ende soo veele sal hen-lieden gheoorloft sÿn te laden/ als dat voor hun selven is.

Schipper zijn deel verkoopende.

53. Nademael ook dikwils gebeurt/dat een Schipper upt hoogmoet en tot spijt van de Reders sijn deel schips boven de weerde verkoopt/so dat den Reders die den koop mogen vernaderen of daer in treden/ niet gelegen is sulks te doen: So sal hier tot kennisse en seggen van goede Mannen gestelt worden / en sullen niet meer schuldig zijn daer voozen te geven dan de behoozlijcke weerde / etc.

Schipper het Schip verbodemen.

54. Is't dat een schipper moetwillig het schip verbodemt/oft sonder noot in een haven zeplet/daer op hy niet bedzagt en is/so sal den schipper gehouden sijn upt sijn eygen Bozse den Reders goet te doen de schade die sy daer by konnen rekenen. En ist dat hy daer de goederen van den Koopman en 't schip komt te verkopen en hem gupte maekt/en also den Reders schip en goet af-handig maekt/men sal den selfden in geen Anzee-stat lijden / maer vzy lijflijk sonder eenige genade / etc.

Van Bodemerye op 't Schip te nemen.

55. Aengesien ook dat dikwils groote swarigheden vallen van wegen de Bodemerye/op dat nu de dzie deelen niet en souden metten ondzpen beswaert wozden: So en sal geen schipper/als hy met de meestendeel van sijn Reders eens is/hem verbozderen hen lieder schip op verschepden Landen upt te reden/so lange als hy by sijn Reder is/ en die magtig is te spzeken: Noch ook enige voozder Bomerye op 't schip te nemen/dan sijn deel dat hy aen 't schip heeft/mach versterken. Ist dat eenig schipper daer tegen doet/ so sal de gene die hem 't gelt gedaen heeft/sijn penningen soeken by des schippers goederen/ en niet op het schip/aengesien dat alle d'ander delen vzy en met geen Bomery beswaert sijn.

Reeders omstemmende, sullen de minsten voysen de meeste volgen.

56. Indien oock geschiede dat een oft meer van de Reders van den schepe in de uptredige niet en wilde consent geven / sonderlinge als sy vermoeden souden dat op ander plaesen beter voozdeel of pzofijt soude mogen vallen/sulken gevalle so sal daer mede gedaen wozden na d'oude Coustupme van der Zee: Te weten dat het minste deel van vopsen/sullen de meeste volgen/en in gevalle dat hem pmant wilde daer tegen stellen/dan sal den schipper met rade en consent van sijn Medereders/magt hebben om so veel gelts daer op te verbodemen als des selfs deel sal bedzagen. En als de Repse behouden en volbzocht sal sijn/ dan sal hy de Hooft-penningen met d'opgelopen Bomerye / upt het selfde deel betalen / sonder schade van d'ander Reders/ so verre als des selfs deel schips mach strecken.

Schipper buyten Landts bodemerye nemen, ende met wat reden.

57. Als een Schipper is bupten 's Lants/daer hy by sijn Reders van den schepe niet en kan komen / en bewijselijke schade aen sijn schip oft gereetschap lijdet / en op die plaetse geen gelt op wissel op sijn Reders en weet te krijgen/oft dat hy in sijn schip geen goederen en heeft/die hy tot meerder voozdeel van den Reeders/dan de bomerije bedzagen soude / verkoopen mocht: Dan sal hy in alsulken gevalle en noot/ om schip en goet te bewaren en te bergen/ macht hebben/ om van wegen alle de Reders te samen/so veel gelts op Bomerije te nemen/als hy tot beteringe van de schade/ en ander diergelijke nootsaken van doene heeft / en wat hy also op Bomerije heeft opgenomen / dat sullen alle de Reeders t'samen schuldig zijn te betalen.

Extract

Extract upten Register van de Willekeuren der Stede Amsterdam / Geteeckent met de Letter F. Gekundight den sesten dagh in Meye 1556. Praesentibus den Schout / allen den Burgermeesteren / dempt Dirk Hillebrantsz Otter / ende allen de Schepen.

Alsoo mijn Heeren van den Gerechte bemerckende / &c.

I.

ITem / dat alle Schippers die voor 't Vlack lichten / ghehouden sullen wesen vijf werk-dagen stille te leggen met heure Schepe / ten gerieve van den Koop-luyden / niet tegenstaende dat anders en ter contrarie tusschen den Lichters en Koopluyden ofte Groot-Schippers / voor 't Vlack geconditioneert mochten wesen. In welke dagen den dag dat sy inne komen sullen / niet gerekent en zal wesen / ten zy datse zo vroegh binnen komen dat sy den Koopman van hare komste gewaerschouwt sullen hebben / al-eer 't Excijs-huys des morgens opgedaen sal wesen / welcken dagh als dan voor eenen dagh sal gerekent worden.

II.

Item / in de voorsz. vijf dagen daer de Schipper leggen moet / daer sullen twee Heylige dagen voor eenen werken dag / ende eenen Heyligen dag voor een halve werken dagh gerekent worden.

III.

Item / dat de Schippers die voor Pampus lichten / gehouden sullen worden in de namen als voren / drie wercke dagen te leggen.

Op huyden hebben mijne Heeren van den Gerechte interpreterende dese Keure / verklaert dat de Schipper van alle de dagen die sy leggen zullen boven de vijf ofte drie dagen in desen geroert / betaelt sullen worden / 't sy datse lossen ofte niet. Actum den xxj. Novembris 1591. Praesentibus de Schout / alle de Burgermeesteren / dempto Renier Cant. Ende alle de Schepenen. In kennisse van my onderteeckent / A. de Veer.

IV.

Item / zoo wat dagen de voorsz. Lichters boven de voorsz. vijf oft drie daghen leggen zullen / daer af zullen zy hebben voor elcke wercke of Heylige dagh zoo veie als de ander Lichters die voor deser Steede lichten / ende dit tusschen 't minste ende 't meeste / ende nae de veelheydt van den Lasten die elcker Schipper voeren magh des zullen zy oock gehouden zijn te blijven leggen tot des Koopmans believen / al na redenen.

V.

Item / dat alle de Schippers die met heuren Schepen door de Sluysen mogen / gehouden zullen zijn te Lossen ter plaetsen daer den Koop-Lieden belieft / ende zy vloten mogen / zoo verde de Koop-lieden de helft van Scheeps-Last of daer over ontfanghen sullen / wel verstaende dat de Schipper voor Mast te legghen ende ander arbeydt zal hebben eenen Schellinck Vlaems boven zijn dagh-gelt / sonder meer.

Extract uyt het Keur-Boek van de Letter G. G.

ALzo mijn Heeren van den Gerechten verstaen dat'er dagelijcx groote questie en geschillen verrijsen tusschen de Koopluyden ende Schippers/ deur dien de Kooplieden den Schipperen willen korten aen hare vracht 't gene in de Vlot-schuyten/ so van Asch/ Meel/ Peck/ Teer/ Wagenschot/ Klaphout/ Kafters/ Delen/ Sparren/ en ander telbar Waren wert vermindert/ na dien de Schippers 't selfde over-boort hebben gelevert/ en also by de Koopman regard in 't ontfangen en toe-tellen van de Waren en Koopmanschappen/ midtsgaders op de getrouwigheyt van de Schuytvoerders en Lichters behoort genomen te werden/ en niet by den Schippers. Zo is 't dat mijne Heeren van den Gerechte/ omme in 't gene voorsz. is te remedieren/ by desen verklaren dat de Schippers van nu voortaen sullen mogen volstaen/ alhier ter Stede met eens de toe-tellinge van Waren/ als/ Meel/ Asch/ Peck/ Teer/ Wagenschot/ Claphout/ Kafters/ Deelen/ Sparren/ en ander telbaer Waren en Koopmanschappen/ uyten Schepen over boort na behooren doende/ en dat aen de gene die by Kooplieden aen boort van den Schepen gesonden sullen worden. En 't selfde alsulcx gedaen zijnde/ dat de Kooplieden den Schippers als dan hare bedongen vracht gehouden zullen zijn te betalen.

Gecondigt in Amstelredam den vyfden Mey, Anno 1576.

Observantie van den Ontfangh van 't Pael-gelt.

A.	Gul	stuy	pen
AEl schoonse Ael 't last van 12 Ton	0	2	0
Almagero ofte roode schrijf-aerde 't tonneken of ton	0	0	8
Aluyn 't last tegen 4000 pont	0	5	0
Aluyn 't vat tegen 1600 pont	0	2	0
Amandelen de bael	0	1	0
Amandelen 't vaetjen	0	0	8
Amydon of stijssel wit 't last van 4000 pont	0	2	0
Anijs de bael	0	1	0
Anschiovis de hondert tonnetjens	0	2	0
Appelen voor de tonne	0	0	8
Arpuys 't last tegen vier hondert pont	0	3	0
Asche Boor asch 't last van vier hondert pont	0	6	0
Asch Weed-asch 't last van twalef tonnen	0	0	8
Azijn 't vat van vier Oxhoofden	0	3	0
B.			
BAyen de Pack	0	2	8
Barnsteen ofte Amber de tonne	0	2	8
Bier 't last van twalef tonnen	0	2	0
Blaeuwsel het tonnetjen	0	1	0
Blick dobbel Blick het vaetjen	0	0	8
Blick enckel Blick het vaetjen	0	0	4
Bocke-vellen het deecker	0	0	8
Boeckweyt 't last	0	0	4
Boonen 't last	0	2	0

	Gul.	stuy.	pen.
Boter 't last van tien tonnen tegen 3000. pondt	0	5	0
Brandewijn 't vat van vier Ockhoofden	0	5	0
Brasilien-hout 't last tegen vier duysent ponden	0	1	0
Baeckelaer de sack / ofte van 't last tegen 4000 ponden.	0	5	0
C.			
CAbelen ofte geslagen Touw-werck / 't last van vier duysent ponden	0	6	0
Cabel-garen 't last van vier duysent ponden	0	2	0
Caerden mette borden voor de bael	0	4	0
Caerden voor de bael	0	1	0
Caes 't hondert stucks	0	1	8
Calmijn 't vat tegen sestien hondert ponden	0	0	8
Campezie-hout 't last tegen vier duysent ponden	0	5	0
Caneel 't fardeel	0	2	8
Canifas de bael	0	2	8
Canifas de hondert Oostersche rollen	0	4	0
Canifas de hondert Hoppe-sackx rollen	0	1	8
Canifas de hondert rollen	0	1	8
Cappers 't quarteel	0	2	0
Carstange van de hondert guldens	0	4	0
Catoen de bael	0	1	0
Claphout 't groot-hondert van 24. kleynhondert	0	6	0
Comijn de bael	0	1	0
Smits-kolen 't salter	0	0	8
Colen / Houts-colen de hondert ton	0	4	0
Cool zaed 't last	0	[illegible]	0
Coper 't last tegen vier duysent ponden	0	6	0
Coper-roodt 't last tegen 4000. ponden	0	3	0
Courenten voor de Boot van sestien hondert pont	0	4	0
Cromhout van de hondert guldens	0	4	0
Curck voor de tien dozijnen	0	0	8
D.			
DAdelen het vat	0	1	0
Deelen en alle Noordts houdt 't last	0	[illegible]	8
Deelen / Pruysse-deelen / 't schock	0	1	0
Droogerys 't vat	0	2	8
Alle Drooge vaten	0	2	8
E.			
EBbenhout 't last tegen vier duysent ponden	0	1	0
Erweten 't last	0	0	8
F.			
FYgen van de hondert korven	0	5	0
Fijgen de tien tonnekens	0	1	0
Fijgen Doodische Fijgen de tien koppel	0	2	0
Fiscet-hout 't last tegen vier duysent ponden	0	2	8
Fusteynen 't vat	0	2	8

Gallen

	Gul	stuy	pen
G.			
GAllen ofte Galnoten de bael ofte kas	0	1	0
Garen 't vat	0	2	8
Ganseknepppels 't groot-hondert	0	6	0
Garst 't last	0	0	8
Geerst 't last van twaelf tonnen	0	1	8
Gember de bael	0	2	8
Glas van de kist van Oosten	0	0	8
Glas de schoof ofte korf van Normandien	0	1	0
Glas van de waerde van hondert guldens	0	4	0
Gomme de bael ofte kas	0	1	0
H.			
HAyr Bever-hayre de bael	0	2	0
Haver 't last	0	0	8
Haringh 't last.	0	1	0
Haringh / gedrooghden Haringh / of Bockingh	0	2	8
Hars ofte Harpuys 't last tegen 4000. Pont	0	3	0
Hars de tonne ofte 't vat	0	1	0
Hasenoten 't last van twaelf Tonnen	0	0	8
Hennip zaet voor 't last	0	2	0
Hennip de ses schip-pont	0	1	0
Honingh 't last van twaelf smal-tonnen	0	2	0
Hoppe de sack	0	1	8
Hout 't last	0	0	8
Huyden / drooge Huyden / 't hondert stucks	0	2	0
Huyden / natte Huyden / 't hondert stucks	0	4	0
Huyden / drooge Huyden komende upt West Indien 't hondert stucks	0	3	0
I.			
INdigo / of Cousenille / vat / tonneken / of kasken	0	4	8
Iser 't last tegen vier duysent pont	0	1	8
K.			
KArbeels Plancken 't schock	0	5	0
Kisten gepackt met Houtwaren 't stuck	0	0	8
L.			
LAecken voor de Pack	0	2	8
Ledige Schepen / ofte geballast komende van Hamborgh / Bremen / Embden / ofte die quartieren	0	2	8
Deselve komende upt Vranckrijck ofte andere plaetsen	0	6	0
Limoenen gezouten 't vadt	0	3	0
Dito de Pijpe	0	1	8
Limoenen van de duysent stucks	0	1	0
Lijnzaed 't last	0	3	0
Loot 't last tegen 4000. pont	0	5	0
Loot Pot-loot 't last tegen vier duysent pont	0	5	0

	Gul	stuy	pen
M.			
Malvesey 't vat van twee Booten	0	6	0
Mee-krap de sack	0	0	8
Meede de ton ofte aem	0	2	0
Mom voor 't last van twaelf Smaltonnen	0	2	0
Moscovische / Groenlantsche / Yslantsche / Ferose / ende alle Schepen komende van de Lapsche kust / 't last	0	2	0
Mostert-Zaet 't last gestort ofte seven-en-twintig Mudden voor 't last	0	3	0
Mout 't last	0	0	8
N.			
Noortsche Schepen 't last Hout	0	0	8
O.			
Ockernoten van de hondert guld.	0	4	0
Ossen yeder	0	0	8
Oly voor de boot ofte Pype	0	4	0
Olyven 't quarteel	0	2	0
Orangie-appelen de duysent stucks	0	0	8
P.			
Papier de bael	0	2	0
Pastel de bael van acht hondert Ponden	0	2	0
Peck 't last van twaelf tonnen	0	0	8
Pype-duygen 't groot-hondert	0	3	0
Pyp hout 't hondert tot hondert twintig stucks	0	0	8
Potasch 't vat upt de Zond'	0	4	0
Dito de ton	0	0	8
Pruymen 't vat 4 Oexhoofden per vat	0	4	0
Q			
Quicksilver voor de vel	0	1	0
R.			
Raep zaedt 't last	0	3	0
Reude 't vat tegen sestien hondert ponden	0	2	0
Riemen 't schock	0	1	0
Rys voor de bael	0	1	0
Rogge 't last	0	0	8
Rozyn voor tien vaetjens	0	1	0
Rozyn tien korven	0	1	0
S.			
Salm 't last van twaelf Smaltonnen	0	2	0
Salpeter de tonne ofte vat	0	2	0
Schaelien ofte Lepen de duysent stucks	0	0	8
Schaer van de hondert guldens	0	4	0
Schotsche kolen 't salter	0	0	8
Schuyte-Plancken 't schock	0	2	8
Syde de bael ofte kas	0	16	0
Syde Laeckens de kasse	0	16	0

Siroop

	Gul.	stuy.	pen
Siroop 't vat ofte 4. quartelen	0	4	0
Slijpsteen de hondert guldens	0	4	0
Soethout 't last van 4000. Ponden	0	5	0
Souda 't last van 4000. Ponden	0	5	0
Sout het hondert	0	5	0
Spaensche Seep de kasse	0	1	0
Spaensche Seep 't vat	0	2	0
Spaensche Wijn 't vat ofte twee Pijpen	0	6	0
Spaens-leer voor de douzijne	0	0	8
Speck 't Schip-pont	0	1	0
Stael 't last van vier duysent Ponden	0	3	0
Stockvisch 't last van twee duysent Ponden	0	0	8
Suycker voor de kist	0	4	0
Sumack de vael	0	1	0
Swavel 't last van vier duysent Ponden	0	4	0
Swartsel voor de hondert guldens	0	4	0
T.			
Taback de Kanaster	0	2	8
Taback voor 100. guldens	0	4	0
Talck 't last tegen vier duysent Ponden	0	2	0
Tarmetijn 't last tegen vier duysent Ponden	0	3	0
Tarras ofte Duyf-steen 't last van twaelf tonnen	0	1	0
Tarwe 't last	0	0	8
Teer 't last van 12. tonnen	0	0	8
Tin 't last tegen vier duysent Ponden	0	5	0
Tonne-meel 't last van twaelf tonnen	0	0	8
Traen acht quarteelen per last	0	2	0
V.			
Veeren de sack	0		
Vellen / Schaeps-vellen / genaemt Bloo-	0	1	0
ten / sonder Wol / de hondert stuckx	0	1	8
Vellen genaemt Smaessjes / de hondert stuckx	0	1	0
Vellen / rouwe Kalfs-vellen / de hondert stuckx	0	1	0
Visch 't last	0	2	0
Vlas de 6. Schippondt	0	1	0
Vleesch 't last van twaelf smal-tonnen	0	2	0
Vlocken / ofte Schaer-hayr / 't last tegen 4000. Ponden	0	2	0
W.			
Waerdye voor de hondert gul. van de Waren in de Lijst niet gespecificeert	0	3	0
Wagenschot 't kleyn hondert	0	0	8
Wasch 't Schip-pont	0	1	8
Werck de ses Schip-pondt	0	0	8
Wijn / Fransche Wijn / 't vat van 4 Ockxhoofden	0	3	0
Wijn-steen 't vat	0	1	0
Wolle komende uytten westen voor de bael van 200 ponde	0	2	0

	Gul.	stuy.	pen.
Wolle komende van Oosten voor de sack vier hondert Ponden	0	1	0
Wolle komende uyt Biscapen	0	1	0
Wouwe de tien poysen	0	1	0

ITem/alle andere Goederen die hier niet geschreven staen/komende van over zee in 't Vlie/of Mars-diep/sullen geven tot Pael-gelt van elcke xxv. gulden 1. stuyver/uytgeseyt van goudt en silver / daer af sal men geven van elcke vijftig guldens twee stuyvers.

Item/ een schipper en sal zijne Last niet mogen breeken/ voor hy hem heeft doen schrijven by den Pael-meester / en hy contrarie van dien dede/ dat sal wesen tot des Gerechtes proeven.

Extract uyt het oude Register van de Exchijs des Stede van Amstelredam.

OP den vierden Decembris Anno 1563. is dese Ordonnantie van de Paelkamer by seker fauten tusschen deser Steede ende der Stad van Hoorn gewesen by de Rade van Hollant geapprobeert/ als ook gedaen is by den grooten Rade residerende te Mechelen/ tegen die van Enckhuysen/ende zijn de Borgemeesteren van Amstelredam metten Borgemeesteren van Hoorn geaccordeert den 20. Februarij Anno xv. C. dat men tot Hoorn ontfangen sal voor Pael-gelt van elk Paert / Osse/ Koeye ende ander beesten een half st. En voort tot Enckhuysen van gelijke beesten een oortjen / ontfangen uyt macht van ander accoort / etc.

Item / een vat Vlas j. st. Een vat Hennips j. st. Een vat Kabelgarens j. st. een schip pont Kabelgarens een oortjen. Een last Vlas ses wage voor 't last/ twee penningen.

Item/alle goeden die over Wath komen/sullen half gelt geven: Dat is te weten/ die van over Eems komen. Item wat van Eemden of aen dese zijde vande Eems komt / daer en plachmen niet af te geven.

Item / aengaende de Camper goeden / daer af salmen doen als in 't voorgaende jaer gebruyckt is / navolgende overkomst by die van Campen ende deser stede ghemaeckt/daer af men den Pachter van 't Pael-gelt wel coppe sal doen hebben indien hy die begeerde.

Item/de Pael-meesters sal een register maken ende al de Camper goede komende tot deser Haven van over-zee/ daer in Registreren als hy dat naest sal konnen bevinden of vernemen over zijn eedt / etc. ende nu sal hy den Burghemeesteren van Campen overleveren / omme hen tegens haren Borgeren daer na te mogen reguleren.

Item / de Yslanders-vaerders ende Hitlanders-vaerders sullen geven te Paelgelde van elck last soo veel als yeder schip voeren mach / indien 't niet vol en ware/ na advenant/ ende dit sal de schipper betalen/ ende weder ontfanghen vande Cooplieden j. st. 3.

Item / de Berg-vaerders sullen geven te Pael-gelde van elck Ruym/ 't zy groot of kleyn. iiij. st. 3.

Ander

Ander Ordonnantie van goeden die Pael-gelt geven.

ITem/ten eersten dat een pack van x. geheele laken/ geverwit xl. stuck breeden/ of xx. Carzapen of xij. Fusteynen voor een pak/geven en betalen sal te Pael-gelde van des voorsz. is ij. st.

Alle wolle komende upt Schotlant en van Nieu-kasteel/sal geven van elk sack te Pael-gelde / en oock voor een last Salm ij. st.

Ordonnantie ende Taux / ghestelt by de E. M. Heeren Staten Generael der vereenichde Nederlandtsche Provincien / op de voeringe van de Schippers / Stuurlupden/ ende Bootsgesellen/ wat sy voor haer Voeringhe in 't innekomen sullen mogen genieten.

ALsoo by dagelijksche experientie meer ende meer openbaer werden de groote frauden/ die worden gepleecht onder 't deksel vande boots-mans voeringhe/ waer door niet alleen de Coopluyden en Negotatien / maer oock de gemeene middelen tot defensie van den Lande Cours hebbende/grotelijx verkort en vermindert worden: Die voornoemde E. Mog. Heeren Staten Generael/begerende daer inne te voorsien/ hebben by provisie geordonneert/en gestatueert/ordonneren en statueren mits desen / 't geene hier naer volgt.

Ende eerst.

DAt van nu voortaen niemant eenige uytgaende goeder onder 't deksel van voeringe in 't aen-geven op ten Comtoiren van de Convoyen ende Licenten sal mogen verswijgen / mits-dien men niet en verstaet/ dat van de uytgaende goederen eenige voeringe in 't minste sal worden genoten: Op pene van te vervallen in de boeten en verbeurten by den Placcate op de overtreders der selver gestelt.

Dan belangende d'inkomen goederen / sullen de Schipperen en Boots-gesellen voor voeringe genieten van Oosten komende: Te weten/ Schippers en Stuurlieden elk een half last Rogge ofte Tarwe/ en drp Bootsgesellen 't samen een Last daer die Schepen meest mede geladen zijn: Behoudens datse onder haer voeringe niet en sullen bedrijven eenige kostelijke goederen / als Wolle / Zijde/Laken/noch eenige Koopmanschappen die met Ellen ofte gewichte worden verkocht.

En van alle tonnen-goet/ als Meel/ Garst/Peck/Teer/Asschen/en andere diergelijke Koopmanschappen van Oosten komende / sullen genieten na advenant van de Greynen / tot twaelf tonnen voor 't last / mits dat Greynen geladen hebbende / haer voeringe daer na mogen nemen.

En niet als tonne-goet geladen hebbende/sullen de Schippers of Stuurlupden/en die Bootsgesellen na advenant mogen genieten voor een half last Roggen oft Tarwe negen Tonnen/ en voor een derde-part van een last ses Tonnen / sonder meer.

En de Schepen van Westen komende / sullen genieten na ouder gewoonte haer drp Sout / sonder eenige ander Koopmanschappen/ als Wijnen/ Olpe/ Specerpe/ ofte diergelijke waren te mogen bedrijven.

Als oock van die Schepen upt Vranckrijck komende / met Wijnen ofte Pruymen

men geladen / zullen tot voeringe hebben / 't zy Pruymen ofte Wijnen / de schipper een Pijpe ofte twee Oxhoofden / die Bootsgesellen elck een Oxhooft sonder meer.

Van alderley Hout van Oosten ofte van Noorwegen over Zee komende / sullen voor Vueringe ghenieten voor Schipper / Stuer-lieden ende Boots-gesellen / den sesten Penninck van het geene die Goederen in de Convoyen schuldig zijn / sonder meer.

Ende van alderley Bieren over Zee komende / sulken voor den Schipper en volck genieten van de hondert tonnen Biers acht tonnen / sonder meer / minder quantiteyt na advenant.

Ende die Ladinghe geen twintig Tonnen excederende / en sullen geen voeringe mogen genieten / ende dit al geduldt zijnde nae behooren zoo het den Koopers gelevert wordt.

Naer welcken Tauxe de voornoemde E. Mog. Heeren Staten Generael / Ordonneren ende bevelen / dat zo wel alle Schippers / Stuurluyden ende Boots-gesellen / als meede die Generaels / midtsgaders de Particuliere Collecteurs / Contrerolleurs / ende Cherchers van de Convoyen ende Licenten hun sullen Reguleren / doende elck in zijne bedrijve dese Ordonnantie ende Tauxe strickelijck onderhouden.

Aldus Gearresteert ende besloten by de Heeren Staten Generael / in 's Graven-Haghe / den xxvj. July / Anno 1597.

Johan Renghers tho Hellen vt.

Ter Ordonnantie van de voornoemde Staten Generael.

C. Aerssen.

Extract uyt het Register van de Willekeuren /

Geteyckent met de Letter H. Regist. lxxix.

Gekundight den xviij November 1596.

Ordonnantien van den Veerschuyten van Amsterdam ende Rotterdam.

Also by mijne Heeren van den Gerechte nodig bevonden is Ordre te stellen op de Veerschuyten die op Rotterdam varen: Zoo ist dat de selve mijne Heeren geordonneert ende gestatueert hebben 't gene hier na volgt.

In den eersten dat niemant van dese Steden in 't Veer op Rotterdam sal mogen varen / ten zy dat hy Poorter ende Gilde-broeder van 't kleyne Schuytevoerders Gilt deser Stede / ende by den Heeren Burgermeesteren tot het voorsz. Veer geadmitteert sy / ende daer beneffens hebben een goede bequame Schuyt en gereetschap / midtsgaders alle noodtelijckheyt omme der Coopluyden goet wel te bewaren / ende droog aen de Marckt te leveren / ende dat hy daer en boven tot Discretie van mijn Heeren van den Gerechte sal hebben gestelt suffisantie Cautie voor zijne getrouwigheyt / ter somme van ses hondert guldens.

Sullen voorts alle de gene die in manieren als voren tot het voorsz. Veer toe gelaten

laten sijn/ gehouden wesen te varen by gebeurte/ t'elckemael een Amstelredammer tegens een Rotterdammer/ ten minsten met drye Mannen op een Schuyt/ midts dat de ghene die op sijn beurt leyt/ 't sy Rotterdammer oft Amstelredammer / sal moeten af-varen/ ten langsten de Clocke twaelf op den Middach/ sonder langer te moghen wachten/het sy dat hy geheel ofte alleenelijcken in 't heeft geladen soude mogen wesen/ tot welken eynde aldernaest aen sijn Boort sal moeten liggen die d'eerste beurte na hebben sal/ omme alsoo den tegenwoordigen Beurt-Man behulpelijck te wesen/ende sijne Schuyte te helpen laden/alles op pene van hunne respectiue beurten te verliesen/boven de verbeurte van twaelf gulden voor de eerste reyse/ende voor die tweede reyse op gelijke Boete/ende daer en boven suspentie voor drie Maenden van het gebruycke van 't Veer / ende de derde reyse mede op gelijcke Boete/en daer en-boven private van 't gebruyck van 't Veer.

Ende soo verre na dat de Beurtman af ghevaren oft volladen sal sijn/ daer eenige ander persoonen oft goederen soude moghen voor-vallen die haestigh over wegh mosten wesen/ ende na het Ordinaris vracht-loon niet soude moghen op brenghen van den xv. Martij tot den xv. October toe/de somme van thien gulden/ende na den xv. October tot den xv. Martij toe / de somme van twaelf gulden / soo sal de naastvolghende beurtman 't zy Amsterdammer oft Rotterdammer (des versocht zijnde) gehouden zijn met alsulke persoonen oft goederen stracx af te varen/ mits daer van genietende voor sijn vracht de voorsz. tien of twaelf gulden na den tijt van 't Jaer/ sonder daer van eenigsints in gebreke te mogen blijven/ op gelijke pene voor de eerste / tweede / ende derde reyse als voorzen.

En ofter yemant in gebreke bevonden worde/ so sal als dan de naest daer aen volgende Beurtman/'t sy Amsterdammer of Rotterdammer/gehouden wesen met de voorsz. persoonen oft goederen stracx af te varen voor gelijcke vrachtloon/ als mede op gelijcke penen als voorzen soo wel by den eersten als de tweede gebrekigen / ende voorts by allen anderen daer aen volgende / die insgelijcks in gebreke sullen blijven te verbeuren.

Item/oft gebeurde dat ymant vande Schuytevoerders deser Stede op't voorsz. Veer varende/ te tijde van zijn Beurte door sieckte oft anders onmachtigh ware de reyse te doen/ so sal de selve in sulcken gevalle gehouden sijn een ander gilde-broeder op 't selve Veer mede varende/ in sijn plaetse op sijn Schuyte te stellen / om sijn beurt waer te nemen.

Sullen mede alle geladen Schuyten in 't voorsz. Veer varende / in 't midden ten minsten xij. duymen voorts boven 't water moeten hebben/ sonder dat oock daer inne eenigh goedt hooger als twee voeten boven het boort sal moeten leggen/ ten ware dattet seer lichte waren mochten zijn / in welcken gevallen 't selfde tot discretie van de Overluyden van 't kleyn Schuyte-voerders-gilde toegelaten sal worden/alles op pene van vier gulden t'elcke maer te verbeuren / ende daer en boven metter daet te moeten ontlossen dat sy te hoog of te diep geladen sullen sijn.

Ende op dat de luyden mogen weten waer na sy hen in't betalen vande vracht sullen hebben te reguleren. So hebben mijne voorsz. Heeren voorts geordonneert dat voor de vracht van personen of goederen na Rotterdam varende ordinarie betaelt sal worden/ als volght / te weten / voor Somer-loon ingaende den xv. Martij: tot den xv. October toe van een tonne Boters viij. stuyvers

Ende voor Winterloon na den xv. October tot den xv. Martij toe x. stuyvers.

Van een Tonne Zeep/ Haring/ Vis/ Geers of Lijnsaed/ voor Somerloon vj. stup.
Voor Winterloon viij. stuyvers.

Haesnoten/ Bouken ofte Meel Tonnen/
Somers v. st.
Swinters vj. st.
Een Pype Olye / Wijn / Pruymen/ oft anders/ voor Somerloon xx. st.
Swinters xxiiij. st.
Een Pensoen Wijn / Olye of Pruymen/ voor Somerloon xiij. st.
Swinters xviij. st.
Een Oxhooft Syroop oft andere waren/ voor Somerloon x. stup.
Swinters xij. st.
Een Craen-vat met koper of yserwerck/
Somers liiij. st.
Swinters lxiiij. st.
De halven en vierendeelen na advenant.
Een Craen-vadt met Nozenburger waren/ Somers xlv. st.
Swinters liiij. st.
Halve en vierendeelen na advenant.
Een Kol Was van 14 Brooden/ Somers xx. st.
Swinters xxiiij. st.
Grooter en kleynder na advenant.
Een schippont spek of kaes/somers x. st.
Swinters xij. st.
Hennip of vlas 't schippont/somers xj. st.
Swinters xiij. st.
't Hondert Loot/Koper of Stael/somers ij. st. viij. p.
Swinters iij. st.
Enckele Blick Vaetgens/Somers ende Swinters iij. st.
Een koffer van 18 banden/somers xx. st.
Swinters xxiiij. st.
De kleyne na advenant.
Een Oosters Pack / somers lxxx. st.
Swinters xc. st.
De kleyne na advenant.

't Stuk van de Oosterse losse Lakens/somers of swinters t'elcken j. st. viij. p.
Engelse Lakens/Somers ende swinters ij st. viij. p.
Een Bael Canifas / somers viij. st,
Swinters x. st.
Een Peper Bael van 250 pont / somers vj. st.
Swinters viij. st.
Een Bael Rijs van 250 pont / Somers vj. st.
Swinters viij. st.
De kleyne na advenant.
Gengber bael van omtrent 350 pont/des somers viij. st.
Swinters x. st.
Een Anijs/ Comijn/ Aluyn bael van 200 of daer ontrent/ somers vj. st.
Swinters vij. st.
De kleyne na advenant.
Een Bael Sumack van 200. pondt / somers v. st.
swinters vj. st.
De kleyne of groote na advenant.
Een Kist Cavarie suycker van ontrent 5 of 600 pont/ somers xv. st.
swinters xviij. st.
Een kist Brasille suycker/ somers x. st.
Swinters xij. st.
Een hondert Stokvis/ somers iij. st.
swinters iiij. st.
Van elck Persoon / Somers of Swinters x. st.
Van een schipper of stiermans kist / somers en swinters x. st.
Van een Bootsmans harnaschton / ende Timmermans kist / somers en swinters so sy mede varen ij st.
Soo niet viij. st.

Ende al 't geene hier niet Gespecificeert staet / sal betalen nae advenant / sonder dat de Schuyt voerders den luyden van hare Persoonen of Goederen meer sullen mogen af-eysschen of nemen alst 't loon hier vooren gestelt / op Pene van 10 gulden voor d'eerste reyse / voor de tweede reyse op gelijcke boete / ende daer-en-boven suspensie van iij. maenden van 't gebruyck van 't Veer / ende de derde reyse op

gelijcke

gelijke boete boven de suspensie voor den tijt van een Jaer van't gebruyk van't Veer/ ende arbitrale correctie.

Alle welcke voorsz. boeten geappliceert sullen worden het een derden deel tot profijt van den Heere/ en de twee andere derdendelen tot profijt vande Bosse van 't Kleyn Schuytvoerders Gilde.

Extract uyt het Register van de Willekeuren/ Geteyckent met de Letter C. Regist. 287.

WY Burgemeesteren ende Rade der Stede Rotterdam/ doen kont en te weten/ dan ons by Ploen Arentsz. en Hubert Lenertsz. en Adriaen Morittsz van wegen de gemeene Schuytvoerders deser Stede/ na Amstelredam/en by Elbert Tomasz. Jan Cornelisz. Bartholomeus Salomonsz. en Cornelis Dammasz. van wegen de gemeene Schuytevoerders der voorsz. stede van Amstelredamme/ varende opt Veer na deser stede respective te kennen gegeven is/dat omme 't voorsz. Veer tusschen deser stede en Amstelredam te samen en onderlinge met eenighept en goede Ordre te gebruycken/en alle Collangien en tweedragt tusschen henlieden te voorkomen/de voorsz. Veerschuytvoerders t'samen en aen weder zijden geraemt besloten/ en geaccordeert hadden/ eenige Poincten en Artijckelen omme by henlieden respective onderhouden te werden/ versoeken aen ons dat wy 't selfde henlieden verdragh soude wille advoyeren / en hen daer over onsen Zegel en brieve by forme van Contract verlenen: Welke poincten ende Articulen wy hen-luyden by provisie ende tot wederseggen hebben toe gestaen in manieren als volgt/namentlijcken:

Dat van nu voortaen (inne-gaende den iij. deses Maents) de Schuytevoerders van deser Steede ende van Amstelredam opt voorsz. Veer varende/ altoos so wel binnen Amstelredam als binnen deser Stede/Schuyt om Schuyt/ ende by gebeurten sullen varen.

Item dat dies volgende 't geheel Jaer deur/ so wel des Sonnedaegs als werckedaegs alle dage/ so tot Amstelredam als binnen dese Stede/ opten Middagh ten 12 uren een Veerschuyt af varen sal/ wiens gebeurte het sal wesen/uytgesondert op Paesdag/ Paesch-maendag/ Pinxter/ ende Pincxter Maendag/Karsdags/ ende daegs na Karsdagh.

Item/indien naderhant dat de voorsz. Schuyten ten 12 uren/so tot Amstelredam als binnen deser Stede afgevaren waren/eenige Vracht geviel op Amstelredam/of op deser Stede / sal in sulken gevalle een van de voorsz. respective Veerschuytvoerders diens gebeurte het sal wesen/ mogen varen ende dat op het Vracht-gelt/begrepen in de Ordonantie op 't stuck van 't voorsz. Veer gemaeckt / te weten des Somers voor thien gulden / en des Winters voor twaelf gulden

Ende datter voortaen geen Schuyten om op't voorsz. Veer te varen / grooter en sullen mogen gemaeckt worden/ dan nu ter tijt de gemeene Veerschuyten op 't selve Veer sijn/uytgesondert de vier nieuwe Schuyten binnen der Stede van Amstelredam gemaeckt / die te groot zijn / die evenwel soo lange die selve duuren/ getolleert sullen werden.

Alle welcke Poincten ende Articulen by den voorsz. respective Veerschuyt voerders zullen onderhouden werden op de penen in de voorsz. Ordonnantie begrepen / ter tijdt ende wijlen anders by ons daer in mocht werden verandert / gemindert

ofte vermeerdert / en des t' oorkonde hebben wy Burgermeeſteren ende Raden der voorſz. Stede van Rotterdam 't Zegel ten ſaeken der ſelver Stede hier onder aengehangen den negenſten Mey 1597. onder van der Thyen hebbende onder uythangen een groene waſſen Zegel / aen een dubbelde ſteerte.

Proviſionele Ordonnantie gemaeckt by de Magiſtraten der Steede Haerlem ende Amſtelredam / op 't loon van de Veerſchuyt-lieden / varende in 't Veer tuſſchen de voorſz. reſpective Steden / ingaende in September / Anno 1599.

EErſt van een halve kiſt	xv. ſt.
Van een vierendeel kiſt	x. ſt.
Een pack van ſeven voeten	xv. ſt.
Een half pack na advenant.	
Een wit garen vat	xv. ſt.
Een geladen koffer van 21 ende 19 handen	x. ſt.
Ledigh	x. ſt.
Een Mup!bael	v. ſt.
Een Orhooft	vj. ſt.
Een pijpe Olye oft Wijn	x. ſt.
Een quarteel Sieroop de 100 pont	j. ſt.
Een Ruevat oft Meelbael 100 pont	j. ſt.
Een Poſtelbael	j. ſt. viij. p.
Een Aluynbael	ij. ſt.
Een tonne Boters	iij. ſt.
Halve en vierendeelen na advenant.	
Een Tonne Aſch	ij. ſt.
Een laſt Aſſche	xviij. ſt.
Een Tonne Biers	iij. ſt.
Een half laſt Biers	xij. ſt.
Een Tonne Zeep	ij. ſt.
Een Tonne Roeck	ij. ſt.
Een Tonne Meel	j. ſt. viij. p.
Een Tonne Noten	ij. ſt.
Een tonne Viſch / Haringh ofte Vleeſch	ij. ſt. viij. p.
Een koppel Vygen	ij. ſt. viij. p.
Een tonneken Vygen	ij. ſt.
Een korf Rozijnen	j. ſt. viij. p.
Een mudde Tarwe / Roggen / Erweten of Boonen	j. ſt. viij. p.
't Laſt xv. ſt. 't Half laſt	xij. ſt.
't Quartier	viij. ſt.
Een droog Engels Laken	j. ſt. viij. ſt.
Een nat Engels Laken	iij. ſt.
Een Haerlems Laken	iij. ſt.
Twee Baeyen voor een Laken.	
Vier Carſayen voor een Laken.	
Een Oven Potten	xxx. ſt.
Hondert aerde Kruyckten	viij. ſt.
Hondert Webben	xxx. ſt.
Beneden de twintig het ſtuck	viij. p.
Een Ton Appelen	iij. ſt.
Een ſtroo Bucking	j. ſt.
Een huyt	j. ſt. viij. p.
Een kenken ſchaeps of kalfs-vellen.	j. ſt.
Hondert ponden Kaes	j. ſt.
Een Schip-pont Vlas	vj ſt.
Hondert ponden Yſer oft Loot	j. ſt.

Voort van alle ander goeden die in deſe niet verhaelt en ſtaen / ſal betaelt worden na advenant de groote en ſwaerte van de goederen en hier voren / elk op 't ſijne geſtelt.

Van een Menſch beginnende van primo Aprillis tot primo Octobris iij. ſt.

Van primo Octobris tot primo April iiij. ſt.

Indien een ofte meer Perſonen een Schuyt begeeren / ſullen deſelve terſtont gerijſt worden / daer vooren zy betalen ſullen van den eerſten April tot den eerſten Octobris iij. g.

Van den eerſten October tot den eerſten April iiij. gulden / ſonder meer.

Ordon-

Ordonnantie van de Schuyptevoerders deser Stede op Utrecht / en van Utrecht op dese Stadt varende.

Extract uyt het Register vande Willekeuren / Geteeckent met de Letter G. Regist. 245.

Gekundight den xxvj. April, M. D. LXXXIII.

OMme te voorsien dat de Koopman/Burgers ende reysende man by den Schuyptevoerders alhier ter Stede ende binnen der Stadt Utrecht voortaen niet beschat en worden / ende dat de Schuyptevoerders een tamelijcke loon om af te leven sullen mogen hebben: Hebben mijne Heere van den Gherechte by advijs vander ses endertig Raden / oock by voorweten ende believen van de Magistraten ende Raden der Stadt Utrecht / geordonneert 't gunt hier na volght / 't welck oock binnen de Stadt Utrecht geobserveert sal worden/bevelende eenen yegelijken van de Schuyptevoerders hem daer na te reguleren. Eerst dat deselve Schuyptevoerders hebben sullen van een Koopman of Burger te voeren van Utrecht op Amstelredam/of van Amstelredam op Utrecht/ vijf stuy. sonder meer/twee kinderen van vier jaren tot twaelf jaren / voor een persoon gerekent / des sullen zy elcke persoon laten genieten een korfstede / en tot xx. personen alleen met haren reysbare goederen / sonder eenige vrachtbare goederen meer te mogen laden / sonder ook dat sy luyden van eenige persoonen tusschen wege inder Schuyte begeerende te zijn / boven 't selve getal / ofte anders by consent van de passagiers inde Schuyt zijn komende/ meer sullen mogen nemen dan vijf stuyvers als voren.

Item / van een vat swaerte / soo van botter / kaes / harinck / als diergelijcke tot drie hondert ponden iiij. st.
Van een vat Oly ij. st.
Een Schip-pont Vlas iij. st.
Een quartel Pruymen v. st.
Hondert pont Stockvisch j. st. z.
Een ton Asch ij. st.
Een ton Rijs en Pruysche Teer ij. st.
Van een Noortsche Tonne ij. st. z.
Een stroo Buckings j. st.
De halve na advenant.
Een korf Korynen j. st.
Een korf Vygen iij. st
Van een mudde korens/als/weyt/rogge/ erreten / boonen/ boeckweyt/etc. j. st. z.
Een bael Ryse ij. st.
Een bael Pampier j. st. z.
Een Pijp Westersche Wijn x. st.
Halve en minder na advenant.
Een ton Enghels / Lubeeck / ofte Breemer Bier iij st.
Een van Joben-biers vj. st.
Een voerder Wijns xxiiij. st.
Eenen toelast, xvj. st.
Item een Schuyt vol Kerssen bevracht of andere fruyt-goet dat terstont voort wesen moet iiij. g.
Des zullen zy ghehouden zijn terstondt voort te varen / ende die Kooplieden niet te verkorten.
Een sak appelen/ peeren/peulen/Ec. j. st.
Van groot hondert Noten xviij. st.
Een Engels Laken j. st. z.
Item van Utrechts / Naerts / ende Amersfoorts Laken iij. st.

Item / als 'er Koopliеden ende andere Passanten komen tot vier / ses / oft thien Persoonen toe / begerende voor heur alleen met haer Packen/ Male/ of andere reys bagagie ende goet / een Schuydt te hebben / ende van Utrecht op Amsteldam ofte

van Amsteldam op Utrecht gebrocht te zijn / soo zullen die Schuytvoerders gehouden zijn terstont een Schuyt uyt te maecken / gereet aen te leggen / ende met 't selfde volck te varen / ende dat voor den prijs van vier gulden / sonder yemant meer inne te nemen.

Item / indien eenige Schuytevoerders haer schuyten eensdeels met waren ende Koopmanschap bevracht hadden / en daer noch plaetse ware ledig / ende yemant begeerde daer mede te varen / so sal hy gehouden zijn sulken Persoon in te nemen ende voeren om vijf stuyvers als voren.

Item / wort geraden gevonden dat op 't voornoemde Veer toegelaten sullen werden vier Jachtgens of kleyne Schuytgens / omme den Kooplieden en Passagiers die haest heeft te gerieven / die sullen moeten dienen en varen op vrachten van 2 gul. 10 stuyv. mits niet meer Persoonen inne hebbende dan tot vier / vijf / of ses Persoonen ten hoogsten / sonder meer / en dat de selve Jachtgens op Pene na-beschreven als die gehuert zijn / geen ander Personen oft Goederen anderen toekomende / sullen mogen in nemen / dan alleenlijk voortvaren / met de gene die 't selve gehuert hebben / midts datter twee Mannen boven de achtien Jaren oudt / op dese kleyne Jachten / en daer en boven eenen Stuerman op de groote Schuyten sullen moeten zijn / ende twee van deselve Jachten tot Uytrecht / ende twee tot Amstelredam sullen werden gehouden / die ook haer beurte onder haer in 't afvaren sullen houden / als oock de groote Schuyten gehouden sullen sijn te doen / sulcks dat die eerst aen is gekomen / eerst weder af sal varen / behoudens dat die van Uytrecht tot Amstelredam voor die van Amstelredam / en die van Amstelredam tot Uytrecht voor die van Uytrecht in yegelijcke Stadt na de Publicatie van desen / vande Schuyten der selver Stede beginnende / op pene na beschreven.

Item / als 't volk onderwegen begeert te pleysteren / ende gepleystert hebbende / dat als dan yegelijcken Schuytevoerders tot vermaningen van 't volk / terstont sal moeten af steken / ende haer selfs kosten betalen die de Schuytvoerders verteeren sullen / en zijn Reyse voorderen na behooren / sonder eenige onrustigheden met woorden oft wercken daer tegens te gebruycken / welcke plaetsen van pleysteren / ende hoe lange / sal staen tot discretie van de Passagiers.

Item / indien yemant van de Schuytevoerders hen vervorderde / dese Ordonnantie so op 't stuck van den Vrachte / als andersins van dronckenschap / versuym ende diergelijcke over te treden / in sulcken gevalle sal de breuckige vervallen zijn in een boete van thien stuyvers / voor een yegelijck Persoon die sy boven dese Ordonnantie in sullen nemen / oft gehuert sullen hebben / ende van ander fauten / op pene van vier gulden voor de eerste reyse / voor de tweede reyse acht guldens / en voor de derde reyse van gelijcke acht Guldens / alles tot behoef van den Officier / en voorts een Jaer lang gedurende 't selve Gilde nochte in 't geheel nochte in 't deel / directelijk nochte indirectelijck voor sijn Persoon nochte Schuyte te mogen gebruycken. En soo yemant den Koopluyden oft anderen binnen oft buyten desen bevonden sal worden eenigsins onbehoorlijck belost te hebben 't zy met dreygemente / steken / ofte slaen / sal den selven boven de voorsz. mulcte pecunieel ende suspentie van 't Gilde met openbaer geesselinge / oft ander arbitralijcken gestraft worden / na gelegentheyt van der saecken: Wel verstaende dat die Officier van Uytrecht / de Schuytevoerders van Amstelredam / en die Officiers van Amstelredam die Schuytevoerders van Uytrecht hier inne mede sullen causeren ende straffen / reserverende voort mijn Heeren Burgemeesteren / ende die van den Gerechte Respective de Ampliatie / vermeerderinge

deringe ende verminderinge van desen: by bewillinge van beyden zijden / als oock die Interpretatie van alle duysterheden aen haer selven / sonder dat oock noch d'een noch d'ander partye hier inne yet sal mogen veranderen of desen contrarie doen / sonder voorgaende behoorlijcke Advertentie hinc inde. Ende so bevonden wort tot eeniger tijdt dese Ordonnantie die by beyde den Steeden gestelt sullen worden ter plaetsen daer de Schuyten afvaren / bederven oft andersins onleesbaer te zijn / dat in sulken gevalle ende so dickwils sulcks gebeurde oft gebeuren mochte / weder een ander Ordonnantie tot koste van 't Gilde van den Schuytevoerders van yegelijck zijner Stadt vernieut sal worden / ende niet te min die gene Arbitralijcken gecorrigeert die bevonden sal worden de voorsz. Ordonnantie deursneden / bederven / oft andersins gescheurt te hebben.

Op den xxviij. Marty xv. C. achtentnegentigh / hebben mijne Heeren van de Gerechten / in 't Regard van de Schiet-schuyten-voerders / tusschen dese Stadt ende Uytrecht varende den Gildebrief by provisie ende tot haer wederseggen Geamplieert mette navolgende Artijckelen.

IN den eersten / dat nu voortaen geen Schiet-schuyte-voerders op 't Veer tusschen dese Stad ende Uytrecht sullen mogen varen / voor ende aleer sy belofte sullen gedaen hebben aen mijne Heeren den Burgermeesteren deser Stede / dat zy den luyden getrouwelijcken dienen: Ende dese Ordonnantie naer komen sullen.

Ende op dat de Luyden soo wel van dese Stad / als van ander Steeden haren handel alhier drijvende / om een redelijck loon mogen gedient worden / So Ordonneren mijne Heeren voorsz. dat de Schiet-schuyt-voerders voortaen by drie Quartieren verdeelt / elcke Quartier in een beurse / ende by beurte varen zullen / ende dat de selfde van de naevolgende Waren ende Koopmanschappen van dese Stadt op Uytrecht / ende van Uytrecht op dese Stadt te brengen / hebben ende genieten sullen alsulcke loon als hier na volght.

Item van een vat swaerte / 't zy Boter / Kaes / Haringh / oft diergelijcke tot 500 ponden toe.

Van een Vat Olye	ij. st. vij. p.	Een ton Asch	ij. st.
Een mud Koren	j. st.	Ofte 't last	xx. st.
Een mud Erweten / Boonen of Boeckweyd	j. st. viij. p.	Een tonne Rijs oft Pruys Teer	ij. st.
Een voeder Wijns	xxv. st.	Ofte het last	xx. st.
Een Toelast Wijns	xij. st.	Hondert pont Stock Vis	j. st.
Een sack appelen / peren of peulen	xij. st.	Een stroo Buckings	viij. p.
Een groot hondert Noten	xv. st.	Een vuarteel Pruymen	iij. st. viij. p.
Een Wtrechts / Naerts / ofte Amersvoorts laken	iij. p.	Een korf Rozynen	viij. p.
Een Schip pont Vlas	iij. st.	Een korf Vygen	viij. p.
		Een bael Rijs	j. st. viij. p.
		Een bael Pampier	j. st.

Een

Een Westerse Pijpe Wijns vij. st.
Een ton Bremer / Lubecx / of Engels Bier ij. st. viij. p.
Een vat Jopenbiers xx. st.
Een Engels Laken j. st.
Een Hout-vracht vj. gul.
Een heele Wolsack xxx. st.
Een halve na advenant.
Een Hoppesack xliij. st.
Een last Rogge ende Weyt onder malkanderen xx. p.
Een last Garst xvij. st.
Een last Mout xv. st.
Een last Haver xiij. st.
Een Pype Boom olye xv. st.
Een quarteel of een pinsoen Siroop x. st.
Duysent klein hartsteen of estricke vj. st.
Een duysent backen xxx. st.
Een duysent tuymelaer x. st.
Een tot Sements j st. iiij. st

Ende oft gebeurde dat eenig Coopman oft Burger een Schuyt alleen begeerde voor hem te laden / en af te doen varen / soo sullen de Gildebroeders gehouden zijn den selven terstont te gerieven voor de prys van vij. guld.

Alle Gildebroeders die op haer beurte leggen / sullen gehouden zijn selfs in Persoon oft een bequamen Knecht in haer plaetse aen den stijger in haer Schuyten te houden / die de Kooplieden en hare goederen waer nemen sullen / op de verbeurte van 20 stuyvers.

Welverstaende / dat een yegelijck op sijn beurte leggende / gehouden sal sijn / soo haest als hy vij. gulden aen Vracht geladen sal hebben / terstont af te steken / en sijn reyse tot profijt van den Kooplupden te vorderen / soo veel mogelijck is.

Ende oft gebeurde dat een Gildebroeder op zijn beurt liggende / in twee daghen geen seven guldens aen vracht in sijn Schuyt konde bekomen / sal nochtans de selfde tweemael vier-en-twintigh uren aen gelegen hebbende / terstont moeten afvaren / alwaert schoon dat hy maer een Gulden aen Vracht geladen hadde / op peene van ses gulden t'elckemael te verbeuren / een derde deel tot profijt van den Heere / een derdedeel tot voordeel vande Bosse / ende een derdendeel ten behoeve van den Officier deser Stede.

Voorts sullen alle Gildebroeders soo wel die door een Koopman haestelijck afgeladen zijn / als de geene die op haer beurt geleghen hebben / alle Last-goederen ofte groote Vracht moeten brengen / lossen / ende voeren tot seeckere plaetse der voorsz. Respective Steden / alst den Koopman ofte Burger die hem huert of gehuert heeft / sal believen.

En op dat alle schade verhoet en voorkomen mag worden / soo ordonneren mijne Heeren voornoemt / dat van nu voortaen alle Gildebroeders van dat Veer gehouden sullen zijn jaerlijks ten minsten eens ofte meer tot discretie van de Overluyden / haer Schuyten te repareren / en also te versien datse bequaem mogen zijn om Koopmans goederen te laden / op pene datse met hare schuyten niet sullen mogen varen / nocht uyt haer quartier yet genieten / voor en aleer hare schuyten weder behoorlijck gerepareert sullen wesen.

Item oft gebeurde dat eenig Borger ofte Koopman aen sijne goederen enige schade quam te lijden / door schult en versuymenisse van een Schuytvoerder die de goederen geladen heeft / oft sijn Knecht / sullen in sulken gevalle de beschadigde Luyden haer schade mogen verhalen aen de Overluyden van den Schuyte-voerders / volgende d'overgifte by henlieden gedaen / die welke bevrijt sullen werden van de gemene Schiet-schuyte-voerders / mede volgende de belofte by heur-lieder gedaen.

Wel-

Welverstaende dat de Schip-heer met wiens Schuyt de schaede geschiet ware ge-secludeert sal zijn upt het Veer / tot dat hy den Overluyden van haer verschoten penningen voldaen sal hebben.

Verbiedende voorts alle Schiet-schuyt-voerders/Koopmans Goederen geladen-hebbende / onder wegen haer tijt met dronckẽ drinken / spelen / dobbelen / ofte andersins te versuymen/op de verbeurt van haer volle vracht/t'appliceren als boven.

Extract upt het Register van de Wille-keuren der Stadt Amstelredamme / geteyckent met de Letter H. Roerende de Veer-schuyt-voerders / varende op 't Veer tusschen der Steden Amstelredam ende Leyden.

Gekundight den 4 December 1599. Presentibus mijn Heere den Schout, Frans Hendricksz. Oetjens Burgermeester, Jacob Gerritsz. Honing, ende Pieter Mathysz. Schepenen.

ALzoo by mijne Heeren van den Gerechte deser Steede / goet ende noodig bevonden is/ordre te stellen op 't beleyt ende onderhout van de Veerschuyten die in 't Veer tusschen dese Stadt ende de Stadt Leyden varen. So is 't dat de selve mijne Heeren geordonneert ende ge-willekeurt hebben / 't gunt hier na volght / willende dat alle 't selfde onderhouden sal werden / op pene daer toe staende.

Verklaringe van de Veer-Luyden.

Artyckel 1.

Eerst sal 't voorsz Veer bedient werden by de vier-en-dertigh Schuyte-voerders hier na volgende/ te weten seven-en-twintig Leytsche / als:

1. Michiel Janssen. 2. Anthonis Aerentsz. 3. Pieter Cornelisz Petael. 4 Dirk Jeroensz. 5 Cornelis Willemsz. Cupe. 6. Anthonis Danielsz. 7. Aelbert Adriaensz. 8. Jan Jansz. 9. Gerrit Anthonisz. 10. 11. Arien Gerritsz. 12 Hans Jansz. van Hamborg. 13. Jacob Jansz. Kneu. 14. Jacob Willemsz. Howa. 15. Lenert Bartelomeesz. 16. Arent Simensz. 17. Pieter Cornelisz. Gravensteyn. 18. Huybrecht Willemsz. Struys. 19. Jan Michilsz. van Bleswijk. 20. Anthonis Harmansz. 21. Harper Jansz Snouk. 22. Jan Gerritsz. Klop. 23. Jacob Gerritsz. Huspot. 24. Pieter Pietersz. Wielmaker. 25. Cornelis Pouwelsz. 26. Quirijn Cornelisz. van Woudrugge. 27 Jan Cornelisz. van Woerden.

Ende de seven Amsterdamse Schuytevoerders / als:

1. Dirk Jacobsz. 2. Willem Gysen. 3. Sybrant Willemsz. oude Vries. 4 Jacob Gerritsz. upt de Cage. 5. Sybrant Willemsz. Jonge Vries. 6 Pieter Aelbertsz. 7 Gerrit Jacobsz.

Veerluyden moeten borge stellen.

Dat de voorsz. Veerluyden ten genoegen van Burgermeesteren van de Respec-

twe Steden daer sy van daen varen/ borge sullen stellen ter somme van ses hondert guldens / van 40 grooten 't stuck / tot versekerheyd van elck eenen/ die by haer schulde/toedoen/versuym ofte sloffigheyt eenighsins souden mogen werden verkort oft beschadigt / om die schade daer aen te verhalen.

Hoe zy voorsien zyn ende varen sullen, oock wanneer.

Welcke Veerluyden voorsien sullen moeten sijn elck met een Kagerschuyt met de behoeften van dien / bequame tot 't voorsz. Veer ende gesamentlijcken op 't voorsz. Veer metten anderen maetschappije hebben/ende sulcx by gebeurte over den Overtoom of binnen deur varen sullen/in't gemeen en ten profijt van hen alleen/ volgende haer lieder Rolle/en dat ordentelijken en d'een na den anderen/sonder haer gebeurte te laten overschieten/maar zijn gehouden de selve wel ende na behooren waar te nemen. En sullen tot gerief van den reysenden Man alle dagen/behalven de Maenden van November/ December/ Januarius ende Februarius/ vaarbaer weer zijnde/ van beyde de Steden af varen ten minsten drie Schuyten / den eersten smorgens ten ses uren / of by winter tijt met het openen van de poorten / den tweeden ten neghen uren / en den derden ten twaelf uren / al precijselijcken / maer geduerende de voorsz. Maenden van November / December/ Januarius en Februarius/en sullen maer twee Schuyten dagelijcx afvaren / d' eerste met het openen van de poorten/ ende de tweede ten negen uren.

Verminderinge ende vermeerderinge van de Veerluyden.

Dan sal men 't voorsz. getal van xxxiij. persoonen laten verminderen en versterven van de zijde van die van Leyden tot xxx. persoonen: En het voorseyde Veer tot het getal van dertien gekomen sijnde sullen by voorder versterven van dien van Leyden/ de Burgermeesteren van Amstelredamme t'elcken in de vacerende plaetsen eenen anderen stellen/ter tijt ende wylen toe van wegen die van Amstelredamme oock gestelt sullen zijn vijftien persoonen / omme als dan 't Veer te werden bedient ende ware genomen/van elcker zijden by vijftien persoonen/ende sulcx van dan voorts te werden onderhouden/met sulcken bespreck dat tot welker tijdt bevonden sal werden dat 't Veer geen dertigh personen soude konnen voeden/ oft dat 't selve meerder getal souden konnen dragen: datmen met gemenen advijse van Burgermeesteren van beyde de Steden 't selve getal gelijken/ en ten weder syden even veel sal verminderen oft vermeerderen.

Varende man komt keur.

Het sal den varende man een schuyt alleen of huyrende / niet tegenstaende den inhouden van 't voorsz. eerste Artijckel vry staen te verkiesen omme van desen of dien gevoert te werden/de welcke in sulcken gevalle die reyse ten profijte vande gemeenschappe sal moeten voldoen/des sal hy wiens beurte het soude sijn geweest/weder gehouden wesen des anders gebeurte waer te nemen.

Versuym van beurt.

Ende indien yemant zijn beurt versuymde / 't zy door dronckenschap / dat de varende luyden verklaerden om dier oorsaecke willen met den Veerman niet te willen varen / oft om eenighe ander saecken hoe die souden moghen ghebeuren / oft oock de selve zijn gebeurt als voren / niet behoorlijcken noch tijdtlijcken genoeg waeren-
name /

name/de selve sal voor d'eerste reyse syn beurt verliesen/ende sulx van de geheele deelinge van die reys/te weten tot dat de Rolle om geloopen sal zijn/niet met allen hebben noch genieten / ende boven dien verbeuren drie gulden/ voor de tweede reyse een tijdt langh tot Discretie van die van den Gherechte van 't Veer te werden gebannen / ende boven dien verbeuren ses gulden / ende voor de derde reyse geheelick van 't Veer gebannen werden/ende dat de kennisse ende Judicature van alle dien genomen ende gedaen sal werden by respective Magistrate daer 't versuym sal syn gevallen / en geschiedt.

Onschulden.

Behoudelijcken dat merckelijken sieckte voor geen versuym en sal gerekent worden / gelijck oock niet en sal so wanneer de absente voorgaende in dienst van 't Lant oft van de Stadt buyten deser Stede geweest waer / welcke saeken en geen andere voor wettelijck onschulden sullen werden aengenomen.

Ende om alle bedroch voor te komen/ 't welck daer in oock soude mogen werden gepleegt/sullen alle de gene die van siekte niet en mogen varen/ofte die van 't Lants ofte Stats wegen uytreysen/'t selve gehouden syn 't zy den Veer-meester oft ander eenige opsicht op 't Veer hebbende/ tijdelijck ende eer sy als vooren uytreysen/ aen te geven / ten eynde daer van kennisse genomen/ ende gheheugenisse gehouden mach werden / indien sy middeler tijdt in de voorsz. verbeurte ende boeten soude mogen werden beslagen / ende sal in allen gevalle den navolgher van de ghene die als vooren syn gebeurte komt te versuymen / gehouden zijn 't Veer waer te nemen / en die varende Man te gerieven/ en ten dienst te staen/des sal ook den sulken ende wettigh verhinderen evenwel van den gemeenen winst haer deel gewerden.

Foyen geven verboden.

Van gelijcken en sal men in 't afvaren geen Foyen geven / 't zy om te verdrinken of andersins / al waert ooch dat yemant wesende van maetschappye sulcx uyt zijn eygen beurse wilden doen. Ende dat op pene dat de gene die de selve sal hebben gegeven oft ontfangen/'t sy die verdronken werden oft niet/ende elk van hem als voorzen sullen verbeuren drie stuyvers/ ten behoeve van de Bosse/ boven de wederkeeringhe als vooren.

Elck de Beurtman te helpen.

Tot welcker tijdt de aenleggende beurtman eenige goeden aen boort komen/ die hy met zijn knecht niet machtig en ware in 't nemen oft laden / soo sullen hem alle die van de maetschappye dier omtrent ende des versocht zijnde / ende elck van hen gehouden zijn daer inne te helpen/ by te staen / en de hant te verleenen / op pene dat de gene die sulx weygerde ofte vertrok te doen / t'elcken verbeuren sal drie grooten / ten behoeve van de voorsz. Bosse.

Ladinge buyten 't Veer.

Maer indien de aenleggende beurtman versocht werde eenighe goeden te komen laden ende in nemen/ tot ander plaetsen dan daer 't Veer tegenwoordelijk gehouden wert / oft in tijde ende wijlen ghehouden sal werden / 't welck elck van hen binnen der stadt van Leyden onweygherlijck ghehouden syn te doen / ende de selve goederen soo swaer mochten zijn/dat hy die met syn knecht niet en soude konnen bearbeyden oft binnen scheeps-boort krijgen / dat als dan de voorschreven Beurtman niemandt van de maetschappye aen oft by de handt zijnde (om als vooren te moghen

 helpen)

helpen) daer toe verſoeken / gebruyken / ende tot laſt van de maetſchappije betalen ſal mogen ſoodanighe vreemde behulp als hy gereedt ende aen der hant ſal vinden/ maer ten opſicht van de ſtadt Amſtelredam/en ſal de aenleggende beurtman om de voorvallende Vrachten aen te nemen/ niet gehouden zijn door de Sluyſen te varen/ maer ſal ſulx ghedaen moeten werden by de volgende beurtman / indien de Vracht twee guldens oft daer boven mochte bedragen. En die des onwillich waer / ſal t'elken verbeuren tien ſtuyvers/ ten behoeve van de Boſſe / als vooren.

Vracht die den Beurtman niet laden en mach.

Dat tot welcker tijde de aenleggende beurtman met zijn vracht buyten der ſtadt Leyden komende tot aen de Zijlbrugge/oft buyten Amſterdam aen den Overtoom/ aldaer meer volcx ende Vracht bevint dan hy mach laden/ende tot gerijf van de reyſende man de tweede oft volgende Schuyt wert beroepen / ſoo ſal de ſelve beroepen volgende Veerman gehouden zijn alles wat daer is / onweygerlijck in te nemen/ en van gelijken alle perſoonen en goederen die onderwegen werden bevonden waerdich zijn om voorts te reyſen/ ſonder dat de ſelve volghen voor de aenleggende beurtman van de Zijlbrugge oft van de Overtoom ſal mogen afvaren of t'zeyl gaen/al waer 't dat hy eer vaerdigh mocht zijn/maer is gehouden de ſelven aenleggende beurtman te verwachten/ t'elken op verbeurte wie anders dede/van tien ſtuyvers/ tot behoeve van de Buſſe.

Peyſeeren onderwegen.

Dat de voorſz. Veerluyden/ tot welcker tijdt de varende luyden onderwegen ſullen hebben gepleyſtert/'t welck ſy tot ſoodanige plaetſe/en ſoo lange doen ſullen alſt hen gelieft t'haren begeeren voort varen/ende hun begonſte reyſe behoorlijk voorderen ſullen ſonder eenig beroon van de voorſz. Veerluyden/oft daer tegens eenigſins met woorden oft werken te doen / op arbitrale ſtraffe.

Verklaringe van 't Veerrecht.

Ende en ſullen de voorſchreven Veerluyden niet meer te Vracht moghen nemen oft eyſſchen/ dan ghelijck hier na volght:

Van een Saey	viij. p.	Een middelbaer vat	x. ſt.
Een ſtuck Baey	j. ſt. 3.	Een tonne Honings	iiij. ſt.
Een wolle Laecken	ij. ſt.	Vierendeel oft quart Syrop	vij. ſt.
Een Leyts/ Ooſters/ oft Naerts Laecken	j. ſt.	Een ochooft Wijn	vj. ſt.
Halve na advenant		Een pype Wijns	xij. ſt.
Een koppel Vyghen oft Korf-Rozynen	j. ſt. 3.	Een tonne Azijns	iiij. ſt.
Een huyt droog oft nat	j. ſt. 3.	Een pype Olye	xv. ſt
Alle ſpecery ten opſicht der menigte/100 Schoppen	x ſt.	Een quarteel Pruymen	vj. ſt.
Een 100 Melckmorden	xx. ſt.	Een pijp lange Rozynen	xij. ſt.
Een 100 vachten	x. ſt.	Een tonne Olye/mits de ton ledig weder brengende	vj. ſt.
Hondert blooten droogh oft nat	iiij. ſt.	Een ton Traen	iiij. ſt.
Hondert Raep-Koecken	j. ſt. xij. p.	Een grof tonnen Vleeſch	v. ſt.
Een groot dubbel droog vat	xx. ſt.	Een ſmal tonne Vleeſch	iiij. ſt.
		Een tonne boter	iiij. ſt.
		Halve vaten na advenant	

Een

Een tonne Cop boter	iiij. st.	Hondert pont Vlas	ij. st. 3.
Een tonne Geers	iij. st.	Hondert pont Hennip	ij. st. 3.
Een tonne Zeep	iij. st.	Hondert pont Schijf-garen	j. st. 3.
Een tonne Asch	iij. st.	Hondert pont Speck	j. st. 3.
Een tonne Pot-asch	vj. st.	Hondert pont Ongel oft Smeer	j. st. 3.
Een tonne Hasenoten	iij. st.	Hondert pont Kaes	j. st. 3.
Een kist oft koffer	vj. st.	Hondert pont Wolle	iiij. st.
Een Suycker-kist	viij. st.	Hondert pont Tin/ Loot/ Koper	j. st. 3.
Een bael Schrijf-papier	iij. st. viij. p.	't Mudde Boeck-weyt meel	ij. st.
		Thien deker Schape-zeem	iij. st.
Een bael druk-papier	ij. st. viij. p.	Thien deker Bocke-leer	vj. st.
Een bael Postel oft Weet	ij. st. viij. p.	Hondert wit Leer	iij. st.
Een bael Rijs	j. st. 3.	Een vrou oft mans persoon	vj. st.
Een bael Smack	iiij. st.	Kinderen beneden xij. jaer	iij. st.
Een bael Aluyn	iij. st.	Eenen brief	i. st.
Hondert pont Was	j. st. 3.	Een pont Vlaems aen gelt.	ij. st.

Ende van alle ander Waren ende Koopmanschappen na beloop van dien.

Wanneer een / twee / drie / tot tien persoonen toe/ een Schuyt begeeren te hueren voor haer lijf en bagagie / sullen gehouden zijn voor vier gulden af te varen.

En soo yemant een Schuyt met goederen begeert/ sullen gehouden zijn voor vier gulden te varen.

Afgehuerde Schuyten.

Maer indien yemant vande Koopluyden of ander varende persoonen 't zy een oft twee/zijnde in maetschappije oft niet/begeerden een Schuyt alleen te bevrachten/en sulcks soude vertoeven afgevaren te hebben/datse sullen moeten werden gerijst ende gedient om vijf guldens/ maer indien een/ twee oft meer persoonen tot acht toe/om met haer lijf te werden over-gevoert / een Schuyt begeeren ofte huyren / sullen zy moeten werden gerijst en gedient om vier gulden/alles te betalen in payement sulks het gangbaer is ter plaetse daer de ladinge wert gelost/en sonder in te sien of de goederen by 't stuck meerder souden mogen bedragen/ dan als die geheele Schuyt wert bevracht / maer sal de keur van dien komen aen de Coopman/ en sullen evenwel de Schuyte voerders hun volle ladinge/ ende soo veel sy bequamelijck voeren mogen / ten believen van den Coopman/ onweygerlijk moeten innemen/ en daer mede strax gehouden sijn af te varen: sonder dat sy olst weer ende wint is om te varen / eenige persoonen sullen mogen weygeren/ op pene van bannissement van 't Veer.

Afgaen van vrachten.

Indien yemand sijne goederen aen besteet hebbende / naderhant anders beraden wert/ so sal hy mogen volstaen en van de aenbestedinge los/ vry en ontlast sijn/ mits betalende de helft van de bedongen vracht.

Schuyt omgezeylt

Soo wie een Schuyt omme-zeylt / sal boven de verbeteringe aen de beschadigde partye/ter bescheydenheyt van die van de Gherechte/ daer van de sake by preventie eerst kennisse genomen sal worden/uyt het Veer gestelt/ende zijn varen verboden werden.

De vrachten t'huys te voeren.

Soo wanneer de voorsz. Beurtlieden eenige Coopmans goeden geladen hebben sullen sy de selve ten believen vande Coopman gehouden sijn te voeren ende brengen voor haer deuren / soo na sy met hun Schuyten sullen mogen vloten / ende dat om de ordinarise vracht / ende sonder ter saken van dien yet meer te moghen eysschen: Ende soo wie sulcx weygerde / oft eenige Kooplupden qualijck of onbehoorlijck aen of toesprack / sal t'elcken tot behoef van de voorsz. busse verbeuren x. stuyvers boven genoegdoende van de beschadigde / of verongelijckte partye.

Brieven bestellen.

Na dat de Beurtman aengekomen sal zijn / is hy gehouden terstont ende van de selven avont (alwaer dat zijn aenkomst eerst met 't sluyten van de poort gevielt) alle de by hem hebbende brieven te bestellen / sonder eenige by hem te behouden of laten vernachten / uytgesondert in desen de brieven die aen eenige pacxkens / daer gelt in mocht zijn / mochten zijn vast ghemaeckt: In welcken ghevalle de voorsz. Beurtman / soo hem den avont beviel om 't ghelt niet te waghen of pericliteren / de selve brieven mette sacxkens in goede verseeckerheyt ende bewaringe by hem behouden / ende de Eygenaers van dien vande selve avont daer van verwittigen sal / op dat sy daer nae komen uytsien / soo wie anders dede sal t'elcken ten behoef van de voorsz. bussen verbeuren iij. stuyvers boven vernoeghdoeninge als boven.

Rekeninge doen.

Dat de gene die zijn reys als vooren voldaen sal hebben / binnen xxiij. uren na zijn wederkomste voor d'ander vander maetschappye (by huys ende ander handt zijnde) mitsgaders voor den Veermeester behoorlijcke aenghebinge / ende dien volghende / deelinge sal doen van al de vrachten by hem soo gins als wederom bedongen / en ontfangen 't draegh-loon van brieven daer inne begrepen.

Ongetrouwe rekening.

Ende soo wie doende de voorsz. rekeninghe / bevonden werde ter quader trouwen gewandelt te hebben / 't sy yet verswygende / oft andersins / sal d'eerste reys dry maenden van 't Veer werden ghebannen / de tweede reys ses maenden / ende de derde reys arbitralijck gestraft werde / als hy de Magistraten van d'een of d'ander der voorsz. Steden die by prevencie daer af de kennisse sal nemen.

Extraordinaris last.

In sulck verstant nochtans / dat indien yemant van hen lieden by eenighe borghers of inwoonders mondelinghe of schriftelijcke last ghegheven werden om yet te koopen / benaerstighen / dat hy 't hem ter saecke van dien betaelt of gheschoncken wert / niet ghehouden is in rekeninghe of ghemeene beurse te brengen / maer volstaen sal mogen mits brengende 't gunt van soodanighe gevoerde goederen te vracht belooft is / of in vergelijckinge van ander goeden behoort gegeven te worden.

Op

Op de rekeninge niet te drinken.

Datmen geen rekeningen de gemene maetſchappye van 't voorſz. Veer aengaende / en ſal mogen beſwaren met eenige drinck-lagen / hoe weynich 't ſelve ſouden mogen ſijn / ende dit al op pene dat ſoo wie bevonden werde 't ſelve gedaen / of yet van 't gemeen gelt verdroncken te hebben / deſelve ende alle de ghene die daer van ſullen hebben gedroncken / weſende van de voorſz. maetſchappye / of de knechten van dien elck verbeuren ſullen vijf ſtuyv. tot behoef van de buſſe der voorſz. maetſchappye / boven de wederkeeringe van 't gene verdroncken mocht zijn.

Opnemen van Reeckeningen.

Als de beurte omgekomen ende de leſte Beurtman ſijn Reeckeninge aengegeven of in gebracht ſal hebben / (d'welck eerſt te Leyden / daer na t'Amſtelredam / ende volgens by veranderinge d'een na d'ander geſchieden ſal) ſo ſullen om te komen tot ſluytinghe van de gemeyne Reeckeninge / de leſte Beurt-luyden daer over mogen ende gehouden zijn te roepen de tegenwoordighe Beurt-Vaerders / op of omtrent 't Veer zijnde / of ander die ſy daer toe ter gelegentheyt aen der hand ſullen vinden / ende ſoo wie over de voorſz. reeckeninge geroepen zijnde / weygerden of vertrock te komen ſal t'elcken verbeuren vijf grooten / ten behoeve van de voorſz. buſſe. Ende ſalmen t'elcken reyſe de beurte om gekomen zijnde / met gemeyn advijs vande jegenwoordigh ſijnde Beurtvaerders / x / xij / xx. guldens / meer of min in voorraet by der Buſſe laten / ende by den Veer-meeſter of andere d'opſicht van 't Veer bevolen zijnde / daer van aenteyckeninge doen doen / en geheuchenisse houden / om 't ſelve by tijden van Vorſt / ende gelijcke nood onder de Beurt-luyden te werden verſterkt ende verdeelt.

Vechten verboden.

Dat indien eenige van de Veer-luyden bevonden werde tegens ymant ; 't ſy met geweer / hout / vuyſten / of yet anders gevochten / of op yemant geweer of mes getrocken te hebben / de ſelfde boven de boeten daer toe by Stadts Keuren geſtelt / ten minſten ſes maenden lang van 't Veer gebannen ſal werden / ter diſcretie van die van de Gerechte / van een van beyden Stede / daer by preventie de ſaecke eerſt aenhanging gemaeckt ſal werden. Ende indien 't ſelve gebeurt ware aen of teghen een vande Veerluyden / de ſelve wert mits deſen bevolen ende belaſt ſulcx die vanden Gerechte / van een beyde de Steden daer 't voorſz. gevecht gebeurt is / ende gebeurt zijnde buyten het rechts-gebiet van eenigh vande voorſz. twee Stede / die van den Gerechte van hare woon plaetſe / door hem ſelven of door yemant anders / te kennen te geven / op pene dat de gene die bevonden werde 't ſelve verſwegen / en als voren niet tot kenniſſe gebracht / of doen brengen te hebben / daer over oock arbitralijcken ſal werden gecorrigeert : Ende dit al ten eynde over ſoodanigen over-daet / tot ontſich van alle anderen tijtelijken ſtraffe gedaen / ende alle andere erger ongevallen deur ontſich van dien / verhoet mogen werden.

Tuyge

Tuyge by Eedt.

Dat tegen wien merckelijcke suspitie komt te vallen vande tegenwoordige ordinantie / directelijck of indirectelijck overtreden te hebben / hem selfs gehouden sal zijn daer van voor die vande Gerechte vander respectie Stede met eede te suyveren / sonderlinge in saken die niet of qualijck konnen werden bewesen / alles ter bescheydenheydt van de voorsz. Gerechte.

Generael Bekeuringe.

Ten laesten sullen alle de voorsz. boeten elck van dien bekeurt worden by alle de Beurt-Luyden / ende elck van hen die sulcks sal voorkomen / ende so wie van hem eenighe van de voornoemde verbeurten voor-quamen / ende tot kennisse kreegh / sonder die te bekeuren / ende met een te benaerstigen dat de Overtreeder zijn boete voldede / ende in de busse leyde / ten minsten die den Veer-Meester sulcks niet aen en gave / ten eynde als voren die souden elck uyt haer eygen beursen tweemael soo veel verbeuren voor de voorsz. busse.

Besluyt.

Ende sal de tegenwoordighe Ordonnantie gedueren / ter tijdt ende wijlen toe in desen met gemeene advijse van de Burgermeesteren ende Regeerders van beyde de Steden anders sal zijn geordonneert ende gestatueert.

Overluyden.

Ende om het Veer in wesen te onderhouden / ende op alles behoorlijcke opsicht te hebben / soo sullen in elck der voorsz. Steden twee Overluyden gestelt worden / daer van t' elken Jaren een verandert sal worden / welcke Overluyden sorge dragen sullen dat dese Ordonnantie nagekomen werde / ende tot dien eynde de Overtreders van de selve Ordonnantie / af sullen moeten voorderen de Gilt-boeten van thien stuyvers / ende daer beneven in de voorsz. Ordonnantie gestatueert: Ende soo de geene die bekeurt sullen sijn in gebreeken blijven de voornoemde Boeten te betalen / sullen als dan d'Overluyden deselfde Boeten met een derdepart meer mogen inne houden ende aftrecken van de portien al sulken weygeringen cumpeterende / aen 't gene by de Schuytevoerders in 't gemeyn verdient sal wesen.

LAETSTE

Laetste Extracte ende Ordonnantie, van het Groote ende Kleyne Binnen-Landts-Vaerders-Gildt.

Allen den geenen die desen onsen opene Letteren sullen sien ofte horen lesen, Saluyt, doen wy Schout, Burgemeesteren, Scheepenen, ende Raede der Steede Amstelredamme te wetene: Certificerende voor de waerheyt, dat wy tot nut ende onderhout van 't Binne-Lands-Vaerders Gilde binnen deser Stede, en omme alle goeden geregeltheyt te conserveren, gegunt ende geaccordeert hebben 't voorsz. Gilde tot onsen wederseggen toe, den poincten ende Artyckulen hier naer volgende.

Geen Vennetschap te maecken.

IN den eersten / dat van nu voortaen geene Binnelandts-Vaerders en zullen mogen Vennetschap met malkanderen hebben / noch part of deel d'een aen des anders Vracht hebben / maer een yegelijck sal te vreden zijn met de Vracht van zijn selfs Schip / en van niemant anders Vracht te genieten / op de verbeurte van drie pondt s' Heeren geldt.

Op huyden is by mijnen Heeren van den Gerechte goet gevonden / by maniere van Ampliatie tot dit Articule te voegen / dat de gene die na desen bevonden sullen werden contrarie desen Articule / Vennootschappen ofte eenige Maetschappye opgericht ende gemaeckt te hebben / verbeuren sullen voor d'eerste reyse vijf-en-twintigh gulden / ende voor de tweede mael / behalven datse in ses Weecken het Gilt niet sullen mogen gebruycken / vijftig gulden. Actum den achtienden Juny 1632, Presentibus den Heeren Schout / allen den Burgemeesteren / ende allen den Schepenen / Dempto D. Dirck de Graef.

Te suyveren door een Eet.

Ende by soo verre eenige merckelijcke suspitie ter contrarie viele / sal de Schipper op wien die suspitie vallen sal / tot vermaninge van de Overluyden / gehouden zijn hem by Eede te suyveren / ofte by weygeringe van dien / de boeten ten volle betalen / in welcken eedt ende boeten die Overtreders oock gehouden sullen zijn / so verre men binnen s' Jaers sulcx komt te vernemen / ofte merckelijcke suspitie te gekrijgen / blijvende nochtans alle Persoonen hare reysgoederen ende Huys-

raet/ 't welck yemant soude mogen hebben / byp omme te vaeren ende senden / met sulcken Schipper als henluyden dan ghelieven sal/ ende sullen in alle gevalle / geen alsulcke extraordinaris Schippers den ordinaris Schipperen hare Vracht moeten onderloopen / op arbitraele correctie / tot discretie van Burgemeesteren ende Gerechte.

Item een Coopman een Lichter huyrende ende die aen boort sendende/ sal den Lichterman gehouden syn te betalen sijn dach gelden/ 't sy oft hy goederen inne-neemt oft geene / ende dit vande tijdt af dat de selve Coopman den Lichterman afgesonden sal hebben / ten ware nochtans die Coopman op de helft ofte andersins metten Lichterman overquame.

Item/ dat niemant vanden Gilde-broeders sal mogen meer houden dan een Schip varende oft leggende / op de verbeurte van tien Gulden.

Dat oock niemant eenige Lichters en sal moeten voeren op halve winst / ten sy hy eerst Poorter deser Stede is/ ende 't voorsz. Gilde gewonnen ende sijn Gilde gelt betaelt sal hebben / op de peene van drie gulden.

Item / oft gebeurde dat eenige Lichters worden gelost nae de Poortklocke geluyt sal sijn/ Dat alsdan de Coopman gehouden sal wesen den Lichterman daer van te betalen een half dach gelt / ten ware die Lichterman metten Coopman anders accordeerde.

Item/dat geene Gildebroers eenige lichtinge sullen mogen aennemen ofte daeromme oodbelen / voor ende aleer de selve Schippers ten vollen ontladen zijn / op pene van drie gulden als voren.

Niet meer aen te nemen als men voeren kan.

Item/dat geen Schipper meer goets sal mogen aennemen/noch doen aennemen te voeren / dan hy op sijn selfs Scheeps-bodem voeren mach / ende wat hy aenneemt / het zy van eenen Poirter of van eenen vreemden / dat sal hy op sijn eygen bodem voeren ende aende marckt brengen ende niemant andern overgeven / noch onderwegen van Lichters ofte van yemant anders goet innemen/op verbeurte van drie gulden / en de vracht vande goederen by hem aengenomen / ofte yemant over gedaen tegens dese ordonnantie/ so menig werven als hier inne gebreck bevonden sal werden.

Item/dat niemant en sal moeten Loten/omme te lichten ten zy dat hy eerst betaelt sal hebben sijn Jaersaeck van 't Binnelants-gilde.

Item / dat geene vreemden hen sullen vervorderen te lichten voor ende aleer de Poorteren geladen sullen wesen/ op pene van arbitrale Correctie.

Van 't aen-spreken ende laden der Vreemden.

Item/ dat geene vreemde Binnelandts-varende Schippers/ zoo van groote als kleyne Schepen hier ter Stede ongeladen komende / eenige Vracht sullen mogen aennemen op eenige plaetsen / maer al sulcke Schippers alhier geladen komende / sullen wel mogen aennemen Vracht op haer eygen Havenen ende plaetsen daer zy woonachtigh zijn / midts nochtans 't selve sal geschieden / by consent

van

van den Overluyden van 't voorsz. Gilde of heuren Knecht / alles op pene van drie gulden / ende daer en boven haere Vracht te verbeuren.

Geen vreemde mogen verder varen als haer eygen Haven.

OP huyden is by mijne E. Heeren vanden Gerechte dit bovenstaende Articule geampliëert ende sulcks geordonneert / dat alle vreemde Binnelants varende Schippers van hare eygen Havenen alhier geladen komende / wel sullen mogen Vracht aennemen op hare eygen Havenen ende plaetsen daer zy woonachtigh zijn / ende dat zy Luyden de selve Vrachten sullen gehouden zijn aldaer te lossen / sonder daer meede vorder te mogen varen / op peene in 't tegenstaende Articule begrepen / Actum den 17. Decembris Anno 1621. Presentibus den Schout / allen den Burgemeesteren / dempto Pieter de Vlamming, ende demptis Anthony Oetgens ende Symon van der Does.

Van eygen goet oock aen te spreecken.

OP huyden hebben mijne Heeren van den Gerechte het derthiende Articule van de Gilde-brief van 't Binnelants-Vaerders Gilde / hier voren op 't tweede voorgaende Bladt staende / geampliëert ende sulcx geordonneert / dat alle vreemde Binnelants-varende Schippers hier ter Stede geladen komende / en willende op haer eygen Havenen haere eygen Goederen laden / 't selve wel sullen vermogen te doen / mits dat 't selve nochtans geschiede met consent van de Overluyden van 't selve Gilde oft heuren Knecht / op pene in 't voorsz. derthiende Articule begrepen / Actum den xxiij. July 1622. Presentibus de Schout / Frans Hendrickz. Oetgens ende Jacob Poppen, Burgemeesteren / ende allen den Scheepenen dempto.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredamme, geteekent mette Letter M. Folio 62.

Geen goet op de Luycken te voeren.

MYne Heeren van den Gerechte / hebben op 't versoeck vande Overluyden van 't groote Binnelandts-vaerders Gilde geordineert / dat de Beurt-luyden varende van deser Stede op Brabant / Vlaenderen / en de omleggende plaetsen geen meer Goederen sullen mogen innemen ofte laden als sy luyden onder de dicht nederleggende luycken sullen konnen voeren / ende dat op pene van thien guldens voor 't Gilde / by de Contraventeurs te verbeuren.

Van 't Aenſpreeck gelt op ſes ſtuyvers.

Hebben meede mijne voornoemde Heeren het aenſpreeck gelt geaugmenteert tot profijte van 't ſelve Gilde/op ſes ſtuyvers/Actum den 23 July/1649. Præſentibus den Heeren Schout / allen den Burgermeeſteren dempto Gerbrandt Claeſz. Pancras, ende allen den Schepenen dempto Mr. Gillis Valckenier, ende was onderteyckent:

C. van Beuningen.

Extract uyt het Regiſter van de Willekeuren der Stadt Amſtelredamme, geteeckent met de Letter N.

Gepubliceert den 30 January, 1660. *Præſentibus*, den Heeren Mr. *Lambert Reynſt*, Schout: Mr. *Symon van Hoorn*, Burgermeeſter: *Cornelis Geelvink* ende Dr. *Ian van Hartoghvelt*, Schepenen.

Buyten om aen de Zout-keeten te varen.

Alſoo mijne E. E. Heeren van den Gerechte bevinden dat dagelijcks veele krackelen ontſtaen tuſſchen de Koopluyden ende de Schippers die Lichters ofte Smalſcheepen voeren / uyt oorſaecke datter geen vaſte ordre beraemt is aengaende de Lichters/ofte Smalſchepen die op Pampus of door deſe Stadt geladen hebbende / door de Koopluyden geordonneert werden dat ſy buyten om aen de Zout-keten/ of wel aen de Schepen / hier voor de Palen leggende / moeten loſſen/ Soo is't, Dat haer E. E. omme de voorſz. queſtien ende krackeelen zo veel doenlijck is te aſſopieren ende by te leggen/ goet gevonden hebben te Ordonneren ende Statueren / als haer E. E. doen mits deſen / dat van nu voortaen alle Lichters 't zy op Pampus of hier voor de Palen geladen hebbende / ende door ordre van hunne Bevrachters of anderſints buyten om aen de Zout-keeten of aen de Schepen voor de Palen moetende loſſen / daer vooren genieten ſullen een daelder boven hunne ordinaris dagh-gelden.

In kenniſſe van my Secretaris

I. CORVER.

Extract

Extract uyt het Keur-boeck van de Letter G.

De Schipper volstaet met over Boort te tellen.

Also mijne Heeren van den Gerechte verstaen dat-ter dagelijcks groote questie en geschillen verrijsen tusschen de Koopluyden ende Schippers/ deur dien de Kooplieden den Schipperen willen korten aen hare vracht 't gunt inde Vlotschuyten / zo van Asch / Meel / Pek / Teer / Wagenschot/ Klap-hout / Rasters / Deelen / Sparren / ende ander telbaer waren wert vermindert / nadien de Schippers 't selfde over boordt hebben gelevert ende also by de Koopman regard in 't ontfangen ende toetellen vande Waren ende Koomanschappen / mitsgaders op 't getrouwigheyt van de Schuyteboerders ende Lichters behoort genomen te werden ende niet by den Schippers / Soo is 't, dat mijne Heeren van den Gerechte omme in 't gunt voorsz. is te remedieeren/ by desen verklaren dat de Schippers van nu voortaen sullen mogen volstaen alhier ter Steede / met eens de toetellinge van waren als Meel/ Asch/ Peck/ Teer/ Wageschot/ Klap-hout/ Rasters/ Deelen/ Sparren ende ander telbaer waren ende Koopmanschappen uytten Schepen over boort na behooren doende ende dat aende genen die by de Kooplieden aen boort vanden Schepen gesonden sullen worden/ ende 't selve alsulcks gedaen zijnde / dat den Kooplieden den Schippers als dan hare bedongen vracht gehouden zullen zijn te betalen.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredamme, geteeckent mette Letter F. gekundight den sesten dagh in Meye, 1556. *Præsentibus*, den Schout, allen den Burgemeesteren, dempto *Dirck Hillebrandtse Otter*, ende allen de Schepen.

Van 't lichten voor het Vlaeck.

Item dat alle Schippers die voort vlaek lichten/ gehouden sullen wesen vijf wercke daghen stille te leggen/ met heure Schepe ten gerieve vanden Coopluyden niet tegenstaende dat anders ende ter contrarie tusschen den Lichters en Cooluyden ofte groote Schippers voor 't vlack geconditioneert mochte wesen / in welcke dagen den dagh dat zy inne komen sullen/ niet gerekent en sal wesen/ten zy datse soo vroegh binnen komen dat zy den Coopman van hare komste gewaerschout sullen hebben / aleer 't Excijs-Huys des morgens opgedaen zal wesen / welcken dagh als dan voor een dagh sal gerekent worden.

Item in de voorsz. vijf daghen daer de Schipper leggen moet / daer

sullen twee heylige dagen voor een werckendagh/ende eenen heyligen dagh voor een halve dag gereeckent werden.

Item / dat de Schippers die voor Pampus lichten / gehouden sullen worden inde maniere als voren / drie wercke dagen te leggen.

Op huyden hebben mijne Heeren vanden Gerechte / interpreterende dese Keure verklaert / dat de schippers van alle de dagen die sy leggen sullen boven de vijf ofte drie dagen / in desen geroert betaelt sullen worden / 't zy datse lossen ofte niet/ Actum den 21 Novembris 1591. Presentibus. de Schout/ alle de Burgemeesteren / dempto Reynier Cant, ende alle de Schepenen / in kennisse van my onderteeckent / A. de Veer.

Item / dat alle de Schippers die met heuren Schepen door de Sluysen mogen / gehouden sullen zijn te lossen / ter plaetsen daer den Coopliedendeliefs ende zy vlooten mogen so verde d'Coopliedende d'helft van Scheeps last af daer over ontfangen sullen / wel verstaende dat de Schipper voor mast te leggen ende ander arbeyt / sal hebben eenen schellinck vlaems boven sijn dagh-gelden sonder meer.

Extract uyttet Register van de Willekeuren, geteekent met de Letter H. Registreert 136. gekondight den 24 April, 1598.

Van 't Sluys gelt.

DAt alle Schipperen die met heure Schepen door de Sluysen mogen / gehouden sullen zijn te lossen / ter plaetse daer het den Coopliedenbelieven sal/ ende vloten mogen/op pene van drie Carolus guldens/ wel verstaende dat de Schipper voor zijn mast te leggen en andere arbeyt / sal hebben 15 stuyvers boven sijn dagh-gelt / ende de Lichters geen mast hebbende / voor haer arbeyt van deur schieten tien stuyvers.

OP huyden hebben mijn Heeren vande Gerechte Corrigeerende de Artyckulen / de Binnelants-vaerders voor desen gegunt / goet gevonden in plaetse van dien / haer te verleenen de Artijckulen hier naer gestelt.

Van 't laden der Vreemde

In den eersten dat van nu voortaen/ de vreemde Binnelands-vaerders alhier ter Steede niet en sullen mogen laden voor ende aleer sy wel ende suffesantelijck bewesen sullen hebben / dat sy van haer eygen Haven geladen komen / 't sy in 't geheel of ten deele.

Item / dat alle de Schippers / sullen moeten aen spreken/ soo wel van haer eygen goet / als Coopluyp goet.

Item / dat geen vreemde Luyden en sullen mogen Vragt aen te nemen binnen

binnen deur te varen om buyten op de Vlaemsche Cust te lossen/ maer wel dat haer geoorlooft zal zijn te varen buyten om nae Tessel toe.

Item/ dat de Schippers nae Tessel bevracht wesende/ ende met goet wederom komende/ van haer wederom brengen genieten sullen een derde part van de Vracht.

Item/ dat die Schepen die lichten ende boven haren tijdt leggen daer voor sullen mogen genieten voor xx Last ende daer boven 47 stuyvers/ onder de xx. Lasten 30 stuyvers.

Geresolveert den xxj. September/ 1617. by allen den Burgemeesteren/ Dempto Oetgens, ende alle den Schepenen/ Dempto Grootenhuys, Iacob Poppe en Ian Gysbrechtsz. was onderteeckent M. Bouwer, Ter zyden stondt Coll.

Scheydingh der laste van 't groote en kleyne Gildt.

Item/ dat alle de geene die Crab-schuyten voeren boven de vijftien Lasten groot/ sullen gehouden wesen te gaen in 't Binnelandts Gilde/ mits dat nochtans de geene/ Crab-schuyten voerende/ boven die voorsz. vijfthien lasten/ ende tegenwoordigh in 't Schuyte-voerders Gilde zijnde/ in het Binnelandts-Vaerders Gilde sullen gaen/ sonder eenigh Gilde-gelt te betalen/ maer sullen betalen Jaersanck.

Ende die in 't Binnelandts Gilde zijn/ Crab-schuyten van vijftien Lasten voerende/ ende daer beneden/ sullen gehouden zijn in 't Schuyteveerders Gilde te gaen/ sonder nochtans eenig Gildegelt te geven/ maer sullen als vooren alleenlijcke betalen Jaersanck.

Ende of in toekomende tijden eenige Schuyte-Voerders heure Crab-schuyten beneden de vijftien Lasten lieten vertimmeren ende op hoeyen tot vijfthien lasten ende daer over/ mitsgaders of eenige Binnelants-vaerders heure Binnelants-Schepen verlieten ende een kleyne Crab-schuytje van vijftien Lasten begeerden te voeren/ sullen ten wederzijden inden Gilde gaen sonder Gilde gelt te betalen.

Alle welcke boeten de voorsz. Overluyden sullen mogen inwinnen met Loos-panden en Eygen-panden/ sonder eenige andere Rechtsvorderinge daeromme te plegen/ welcke boeten geappliceert ende bekeert sullen werden ten behoeve vanden armen/ krancken ende verouden Gilde Broeders die niet winnen en mogen/ niet en hebben waer van te leven/ ende sullen de voorsz. Overluyden gehouden zijn/ alle Jare vanden voorsz. inkomen van 't Gilde Rekeninge te doen/ voor eenen by mijnen Heeren den Burgemeesteren daer toe te ordonneeren sonder arch ende list/ in kennisse der waerheyt hebben wy deser Stede Amstelredamme Zegele ten saecken beneden aen desen doen hangen/ gegeven den vijftienden dach in Decembri/ in 't Jaer ons Heeren duysent vijfhondert drie ende tachtigh/ Ondergeteeckent L. Vloits. 1583.

Opten seventhienden July/ A°. xviC. tien/ is d' Ordonnantie vande Binnelants-Vaerders/ by mijne E. Heeren vanden Gerechte geamplieeert/ met dit naer-volgende Articule/ te weten.

De

De Overlieden mogen wederzydts Gilde-Broers bekeuren.

Dat de Overluyden van het groote Gilde / de Gilde broeder van het kleyne Gilde / ende wederom d'Overluyden van het kleyne Gilde den Gilde-Broeders van het groote Gilde geauthoriseert worden / over haer luyder contraventien te bekeuren / ende de volle boeten ofte nemen / mits dat de Overluyden van 't voorsz. groote Gilde / de helfte vande boeten / die sy luyden als vooren bekomen / den Overluyden van het kleyne Gilde / ende de selve Overluyden van het kleyne Gilde de helfte van de boeten / die sy Luyden uyt sake vande voorsz. contraventien sullen bekomen / aen de voorsz. Overluyden van het groote Gilde gehouden sullen wesen uyt te keeren / ende te laten volgen / welverstaende dat de Gilde-Broeders by heurluyder respective Overluyden bekeurt zijnde / by de andere Overluyden niet gecondemneert / noch bekeurt en sullen mogen worden / Actum ûts, Presentibus mijne E. Heeren / den Schout / allen den Burgemeesteren / Dempto Iacob Boelisz. ende Mr. Volkert Overlander, Geurt Dircksz. Ian Tomasz. Io... Witsz. ende Laurens Iansz. Spiegel, Schepenen / ende was ondertekent.

G. Rooseboom.

Extract uyt het Regifter van de Willekeuren der Stad Amftelredam, Letter C. Fol. 221.

OP huyden den veerthienden September / 1627. Is by mijne E. Heeren vanden Gerechte der Stede Amstelredamme / 't Salaris ofte Loon van den Binnelandts-vaerderen Gilde geaugmenteert ende vermeerdert in conformite vande navolgende Lijste.

Item / dat geene Schippers in de beurte en sullen mogen varen / voor en aleer sy drie Jaren lanck Poorters deser Stede geweest sullen hebben.

Item / dat by mijne E. Heeren van den Gerechte op de vaerten van Antwerpen ende het Eylandt van Walscheren / gecommitteert sal werden seecker Persoon die bequaem bevonden sal worden om te houden pertinent register ende rekeninge / van 't geene de Schippers te vrachte maecken sullen.

Ende op dat de Cooplnyden mogen weten waer naer sy henluyden sullen hebben te reguleren / in 't betalen vande vrachten vande Schippers op heure beurt varende / Soo hebben mijne voorsz. Heeren geordonneert ende ordonneeren by desen / dat de Binnelandts-varende Schippers te vracht sullen mogen nemen ende ontfangen van alle Waeren ende Koopmanschappen sulks hier na volcht / ende dat sy luyden niet meer / maer wel min sullen mogen nemen / Op Peene van ses Guldens te verbeuren / op elcke stuck / t'Appliceeren alle de voorsz. boeten tot behoeft vande Bosse van 't voorsz. Gilde.

Te weten des Somers / ingaende den vijfthienden Marty / ende gedurende totten 15. Octobris.

Lijste

Lyste waer nae de Binnelandts-Vaerders van nu voortaen haer Loon sullen hebben t'ontfangen van de naervolgende goederen op Zeelandt en Antwerpen.

	Somer-loon. gul.	st.	pen.	Winter-loon. gul.	st.	pen.
VAn een Pack van vijftigh Lakens	3			3	10	
Van een last gemeen Asch	4			4	10	
Van een last dubbelband Asch	5			6		
Van een groote ton Peck		10			12	
Van een pijp Sproop	1	5	8	1	10	
Van een Ox-hooft Sproop		12				
Van een quarteel Aluyn of Swavel		11			13	
Van een sack Wol de hondert pont		8			10	
Van een half Kop vat	1	15		2	5	
Van een Mee-bael de hondert pont	2	8			3	
Van een bael Canefas		9			11	
Van een bael Smack de hondert		2			2	8
Van een bael Peper		11			13	
Van een bael Gember		12			14	
Van een bael Rijs		6			7	
Van een bael Spaensche Zeep		7			8	
Van een bael Galnoten		7			8	
Van een bael Zijde	1			1	5	
Van een quarteel Nagelen / Noten of Folie	1	12		1	4	
Van een kist Brasilien of Canary Zuycker		10			15	
Van een kist Glas	2	16		3		
Van een Waegh Glas				1		
Van een rol ofte bael Was de hondert pont		2	8		3	
Van een Kasse wit Was		14			17	
Van een ton Potas van 1000 pont / en daer boven	1			1	4	
Van een vat Saffer van omtrent 1000 pont		18		1		
Een vat Corenten van 1800 tot 2400 ponden	2	5		2	15	
Van een schip-pont Hennip ofte Vlas		14			15	
Van een schip-pont Speck		9				
Van 't hondert pont Veeren		11			10	
Van 't 1000 pont Soetemelcks Kaes	1	15		2		
Van een bael Cyperse Catoen	2	5		2	10	
Van 't 1000 pont Koper / Tin / Loot ende Yser		2			2	8
Van een koppel Vygen		2			2	8
Van een korf Rosijnen		2			2	
Van een tonne Vygen van omtrent 100 pont	5	8		4		
Van een broodt Arpuys of Spiegel-harst	3	8		4		
Van een Fardeel Indigo		15			18	
Van een tonneken Indigo Contsenille		15			18	
Van een quarteel Indigo ofte Contsenille	1			1	4	

Van

	Somer-loon. gul.	st.	pen	Winter loon. gul.	st.	pen.
Van een gesouten Huyt boven de 50 pont		1	8	0	1	8
Van een geseuten Huyt boven de 25 pont		1			1	
Kleynder na advenant						
Van een gedrooghde Westindische Huydt boven de 50 pont		2			2	
Van een Huyt van 25 tot 50 pont		1			1	4
Kleynder na advenant						
Van Poepersuycker in vaten / ofte tonnen de 100 p.		2			2	8
Van een Riem grau Papier vier ponts		2			2	
Van een Riem grau Papier twee ponts		1	8		1	8
Van een Pylaken oft voerlaken		2			2	
Van een groot Wagenschot 't hondert	24			28		
Van middelbare soorte van Wagenschot	16			20		
Van Coerlandts Wagenschot	5	10		5	10	
Van Pijphout 't hondert	8			10		
Van middelbare soorte	6			7	10	
Van 't Vathout	4			5	10	
van 't Klap-hout groot Aterbacken	3			3	10	
van Crispijnen en klein Aterbacken door malkander.	2			2	10	
Van Rijgse ende Coerlandtsche kleyne Termemels door malkander	1	4		1	10	
van Swane-knuppels		16			18	
van Ganse-knuppels		12			14	
van Groote Toelast-duygen		18		1	2	
van Burgerse duygen en pijpe duygen door malkander.		8			10	

Aldus gedaen ende Gearresteert by mijne Heeren den Schout/Geurt Dircksz. ende Anthonis Oetgens, Burgemeesteren / ende allen den Schepenen / demptis Doctor Volckard Overlander, Jacob Pietersz. Hooghkamer, ende Jacob Jacobsz. Vinck.

Extract uyt het Register van de Willekeuren, geteekent met de Letter K. berustende ter Secretarie der Stadt Amstelredamme, Fol. 3.

Lyste van 't Salaris den Schippers op Biervliet varende, by den Heeren Burgermeesteren geconsenteert.

	guld.	stuy.	pen.
Kaes de hondert stucken /	2		
Fissiet Hout / de baele van omtrent 100. pont.		12	
Fissiet Hout de hondert pont		6	
Boter een Tonne /		10	
Weedassche gemeene groote /	6		

	guld.	stuyv.	pen.
Grooter naer advenant /			
Steendelsche Lakens / Ypen een Pack van vÿf-tigh stucken /	4	10	
Grooter oft kleynder naer advenant /			
Peper Bale /		18	
Cyppers Catoen de Bale /	1	16	
Lÿnsaet 't last van 12. Tonnen /	4		
Een quarteel Noten / Kompen / Macis / Nagelen ofte andere Tonnen van dier groote /	1	4	
Was / de hondert ponden /		4	
Wit Was een Casse /		18	
Soet Hout de bale /		6	
Anÿs de bale /		10	
Rÿs de bale /		10	
Galnote de bale /		12	
Peck 't Last /	4		
Peck dobbel-bant 't last /	6		
Teer het last /	4		
Pomersche Wolle de sack	6		
Bruwter wolle ende Bremersche wolle de sack	5		
Een wit Craembat	4		
Een Pÿpe Wÿn / Oly of andere Coopmanschap	1	10	
Een Ox-hooft		15	
Een Pÿpe Syroop	1	16	
Een groode Tonne		12	
Een Smaltonne		8	
Meebalen de hondert pont		2	8
Smack de Bale van ontrent vÿf-hondert pont		18	
Pasteel de bale		8	
Gember de bale	1		
Spaensche Zeep de Bale		12	
Caneel de Kanaster		15	
Glasen een Kiste	4		
Suycker een Vat van 600. tot seven hondert. pont	2	5	
Grooter en kleynder naer advenant			
Een hondert maet Deelen	7		
Een hondert last Deelen	6		
Een hondert lange Sparren	7	10	
Een Hondert boomsch Capraven	4		
Een hondert Vriessere Capraven	3		
Wagenschotten 't hondert	30		
Een hondert Claphout Coerlants	6	1	
Een hondert Pÿphout	10		
Een hondert Vaethout	6		
Een hondert Claphout / Crispinhout	4		

	guld.	stuyv.	pen.
Grooter ende kleynder naer advenant			
Yser / Kooper / Loot / Tin de hondert pont		3	8
Eygen de Coppel		4	
Rosijn in Tonnekens hondert pont		5	
Rosijn die Corf		4	
Brazilie-hout / Campesse-hout de hondert pont		4	
Spiegels-hars de hondert pont		4	
Contsenille een Tonneken van hondert pont	1		
Indigo een Tonneken van hondert pont		15	
Huyden / een kip Deensche Huyden		4	
Huyden / Hollandtsche 't stuck		2	8
Huyden / drooge Huyden / Indische Huyden de hondert stucks	7		
Sock-vis de hondert pont		6	
Potassche een tonne van ontrent 1000 pont	1	4	
Corenten een boot van 1200. pont	1	10	
Haringh ende Visch 't Last	4	10	
Salm de Tonne		12	
Hammen de hondert pont		4	
Een half Kuypvat	2	5	

Onderstont ter Ordonnantie van de Heeren Burgemeesteren / onderteekent I. F. Bruyninghs.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredamme, geteekent met de Letter H. Folio 263.

Jaersangh te betalen.

ALsoo mijne Heeren van den Gerechte onderrigt zijn / dat veele van Gildebroers van het Binnelandts-vaerders gilde binnen deser stede / in gebreecke blijven haer Jaer-gelt te betalen / tot groot ongerijf van de Overluyden van het voorsz. Gilde / ende oock tot nadeel / ende verkortinge van de arme ende krancke Gildebroeders / SOO IST, dat de selve mijne Heeren omme daer inne te voorsien alle Gildebroeders mitdesen ordonneeren / ende belasten dat sy luyden binnen den tijdt van een maent nae dat de verkiesinge van de voorsz. Overluyden gedaen sal wesen / in handen ende ter vergaderinge van de selve Overluyden leveren en betalen sullen / 't geen sy luyden van dit loopende Jaer schuldig zijn / en 't selve alsoo van Jaer tot Jaer continuerende / ofte dat andersints de geene die van des te doen in gebreeke bevonden sullen worden / met hare Schepen buyten de boom niet en sullen mogen varen / maer daer binnen sullen moeten blijven ter tijt ende wijlen toe sy luyden haer voorsz. achterstal betaelt sullen hebben. Actum den achtienden Decembris xvjC. acht / Presentibus den Schout / allen den Burgemeesteren ende allen den Schepenen.

OP huyden hebben mijne Heeren vanden Gerechte goet gevonden de Legh plaetse vande Binnelants-Vaerders varende op Zeeland / Lillo / Philippines / te veranderen / ende de selfde vergunt hare plaetse te nemen tusschen de Jancrodenpoorts Thooren en de Rouaensch Vaerders. Actum den sevenden July / Anno xvjC. drie en dertig / Presentibus den Schout / allen den Burgermeesteren / dempto Jacob van Neck, ende alle den Schepenen / demptis Overlander, Boom ende Reyael..

Extract uyttet Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredamme, getekent met de Letter K. Fol. 148. Berustende ter Secretarie der selver Stede.

Wegens het Vracht-Loon op 's Hertogenbosch.

DAt alle seven dagen precys een vande voorsz. Veer-luyden van deser Steede sal afvaren / met die meyninge dat soo wanneer den aen-leggende Veerman door d'een of d'ander / binnen de seven dagen werden volladen / dat dan de seven dagen vanden volgenden Beurtman sullen in gaen als de volladen Beurtman van de Wal afsteeckt / ende sullen genieten voor vracht van

	guld.	stuyv.	pen.
EEn quarteel Olye ende Traen		15	
Een last Assche / gemeene Asch	4	10	
Ende groot vant	5		
Een ton Potassche	1	4	
Een last Zeep	4		
Een last Peck	5		
Een last eecken vant Teer	3	10	
Een last Nooten	4		
Een last Haringh	4		
Een Ton Boter		10	
Een hondert stuck Kaes	2	10	
Provintie Hout de 100 ponden		6	
Een Pack Oostersche Laeckens daer in 50 stuck.	4	10	
Grooter of kleynder naer advenant			
Een Peper bael	1		
Een Cyperse Catoen Bael	2		
Een last Lijnsaet	4		
Een quarteel Noten ofte Nagelen	1	4	
Hondere pont Wasch		5	
Een Kas met Wasch	1		
Een Southout bael		8	
Een bael Annijs		10	

	guld.	ſtuyv.	pen.
Een bael Rijs		10	
Een bael Galnoten		12	
Een Oxhooft Wijn		15	
Een Pijp Olye	2		
Een Ox-hooft Syroop	1		
Een groode Ton		12	
Een Smal-Ton		8	
Een Mee-bael de hondert pont		2	8
Een Paſtel bael		8	
Een Gember bael	1		
Een Vat Suycker wegende 1000 pont	2	10	
Een Corf Roſijn		6	
Een coppel Vijgen		6	
Een Canaſter Caneel		15	
Loot / Tin / Coper de hondert pont		3	8
Een Conneken Indigo van hondert pont		15	
Een Conneken Contſenſelle van hondert pont	1		
Hollandtſche Huyden het ſtuck boven 50 pont		2	8
Droge Indiſche Huyden de 100. ſtucken boven 50 p.	8		
Stockvis de duyſent pont	2	10	
Een quarteel Pruymen	1	4	
Een half cuyp vat	2	10	
Een Pomerſche ſack Wol	7		
Een ſack Hamborger of Bremer wol	5		
Een wit Kraemvat	4		
Een kiſt Suycker	1		
Een boot Corenten van 1800. tot 2400. pont	3		
Een hantſack veeren	1	8	
Hondert pondt veeren		11	
Spaenſe Wol baelen van 150. pont	1	4	

Actum den dertighſten Auguſty 1630. Preſentibus **mijn Heer den Schout** Gerrit Dirckſen, en Dirck de Vlamink, **Burgermeeſteren** en alle den Schepenen/ demptis Dr. Albert Coenraetſz. Pieter Janſz. Hooft. Onderſtont my Secretaris preſent geteeckent F. de Vries.

Extract uyt het Regiſter van de Willekeuren, geteeckent met de Letter C. beruſtende ter Secretarie der Stadt Amſtelredamme, Fol. 358. Verſo.

Bedieningen der Siecken.

OP huyden hebben myne E. Heeren van den Gerechte den Over uyden van't Binnelants vaerders ende Lichterluyden Gilde gegunt ende geaccordeert/ gunnen en accorderen mits deſen/ dat zy luyden tot Allmen-

Alimentatie ende onderhout van hare siecken / ende blinde ende impotente Gilde-broers / een gemeene Beurse ofte Bosse sullen mogen oprechten/ende dat elcke siecke/ oude/ blinde ende impotente Gilde-broeder/ so lange sy niet en konnen uytgaen/ alle weeken genieten en by den Overluyden betaelt sal worden de somme van ses en dertigh stuyvers. Ende dat tot dien eynde / om de voorsz. penningen te mogen vinden/ een yder Gilde-broeder gehouden sal wesen tot behoeve vande voorsz. beurse ofte bosse/ ende onderhout als vooren/alle vierendeelen Jaers aen den Overluyden te betalen ses stuyvers voor Jaergelt / mits dat de geene die in gebreecke sullen blyven haer Jaer gelt ten verval-dagen te betalen / uytte voorsz. bosse in cas van ziekte niet en sullen mogen genieten/en oock het Gilde niet en sullen mogen gebruycken/ voor ende al eer sy haer Jaer-gelt behoorlijck sullen hebben betaelt.

Ter Begraeffenis te gaen.

Dat voorts alle Gilde-broeders die niet van huys en zijn / gehouden sullen wesen met hunne overleden Gilde-Broeder ter begraeffenisse te gaen als hun luyden een lootjen gebracht sal wesen / te weten die Smack-schepen voeren / den Smack-schipper ende die Lichter-luyden met een Lichterman / ofte heure Huysvrouwe op peene van t'elckens drie stuyvers / tot behoeve vande bosse te verbeuren. Actum den 29. Octobris Anno 1620. Presentibus mijne Heere Iacob Gerritsz. Hoingh, ende Fredrick de Vry, Burgemeesteren / ende allen den Schepenen dempto Harencarspel, ende was onderteekent G. Rooseboom.

Extract uyt het Register van de Willekeuren, Letter C. Folio 136.

Bedieninge der oude, ende inkomen der Gilde-broeders.

Op huyden den 25. Marty/Anno 1625. hebben mijne Heeren vande Gerechte geordonneert/ ende by maniere van ampliatie van dese Ordonnantie gestatueert / dat de Overluyden van desen Gilde gehouden sullen zijn / weeckelijcx den geene van hare Gilde-broeders die vijftien of sestien Jaren in 't Gilde geweest hebben / ende out en impotent geworden zijn / te betalen de somme van ses en dertigh stuyvers / gelijck sy den sieken / ouden ende impotenten Gilde-broeders soo lange sy niet uyt gaen konnen alle weecken bedienende zijn / om welcke bedieninges onkosten te beter te verhallen / de voorsz Heeren Willekeuren ende authoriseren den voornoemden Overluyden / dat alle den Burgers die in haer Gilde begeeren aengenomen te werden voor 't inkomen sullen mogen afnemen tien guldens / ende den Vreemden twintigh guldens / mits dat by versterven van een Gilde-broeder desselfs Soon boven de achtien jaren out wesende/in plaetse van de Vader voor de Weduwe ende anders niet / het Gilde sal mogen gebruycken/sonder yets daer voor te betalen als vier schellingen tot jaer-geldt / ende sal de voorsz. Soon voor zijn selven komende te varen / maer anders niet / voor Gilde gelt moeten betalen vyftien Guldens. Actum/ &c. Presentibus ut in Registro. Ende was on-onderteyckent Mostart.

Extract uyt het Register geteeckent met de Letter M. Fol. 2. Verso.

Verhoogingc der Alimentatie.

OP huyden hebben mijnen Heeren van den Gerechte op 't versoek haer E. gedaen by de Overluyden van 't groote Binnelandts-vaerders ende Lichters Gilde / gestatueert dat de oude / zieke ende impotente Gilde-broeders van 't selve Gildt tot haerluyder allimentatie ende onderstant uytte Gilde-bosse in plaetse van ses / van nu voortaen weeckelijck sullen genieten seven schellingen. Actum den 19. April / 1674. Presentibus ut in Registro. Was onderteyckent C. van Beuningen.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stad Amstelredam, geteeckent mette Letter H. Fol. 136. Verso.

Van 't Mes trecken.

OP huyden is by mijne E. Heeren van den Gerechte de Ordonnantie vande Lichterluyden en Binne-lants-vaerders geampliëert mette naervolgende Articulen.

1. Eerstelijck dat niemant vande Gilde-broeders sullen vermogen een Overman van 't Gilde qualick toe te spreecken / veel min een Mes op hem te trecken / op pene die anders soude mogen doen / verbeuren sullen drie Guldens voor de Bosse.

2. Dat oock niemant sal vermogen d'een d'ander qualick toe te spreecken / ofte hieten liegen / op pene van tien stuyvers yder reyse te verbeuren.

3. Ende indien yemant bevonden mochte worden / een Mes op een Gilde-broeder ofte een ander te trecken / die selve sal verbeuren tot profijte vande Bosse drie Guldens.

4. Item / so wanneer yemant vande Gilde-broeders in eenige ontrouw ofte andere quade fauten bevonden worden / sal daer over gestraft worden / tot discretie van mijnen Heeren van den Gerechte.

5. Dat mede de Gilde-broeders malkanderen met vuysten slaende / voor de eerste reyse tot behoef vande Bosse verbeuren sullen een Gulden tien stuyvers.

6. Ende dat alle de gene die in eenige breuken of boeten souden mogen vallen / volgende dese ordre: 't sy groot ofte kleyn / gehouden sullen wesen deselve te betalen aende Overluyden binnen vier dagen / ofte by gebreecke van dien / dat soodanigen na de tijdt van de voorsz. vier dagen in 't Gilde niet sullen mogen varen / voor en al-eer de boeten betaelt sijn. Actum den negenden November 1629. Presentibus ut in Registro. Coll. F. de Vries.

Extract

Extract uyt het Keur-boeck L.F.20. Verso

Berustende ter Secretarye der Stad Amstelredam.

Maer van een Gilde te mogen bedient worden.

ALsoo mijne Heeren van den Gerechte/ bevinden dat veel Persoonen die het recht van verscheyde Gilden gekoft hebben by siekte ofte inpotentheydt gewoon zijn uyt de bosse van yder der selver Gilden genot ende weekgelden te trecken / dat zo niet en behoort/ zo hebben de selve mijne Heeren geordonneert en gestatueert dat van nu voortaen / niemant meer als een Gilde hebbende / vermogen sal zich van meer dan van een Gilde te laten bedienen / ofte op dt meerder / dan een Gilds bosse alleen te genieten / dies dat het yeder Gilde-broeder vry sal staen te kiesen / uyt wat Gilt hy sal willen genieten / en dat de geenen die uyt meerder dan een Gilde genieten verbeuren sullen t'elkens de somme van thien guld. ten behoeve van't Gilde daer het qualijk uyt genomen is/gepubliceert den 29 April/ Anno 1636. Presentibus ut in Registro, en was ondertepckent I. Iorissen.

Extract als vooren Fol. 65. Verso.

Het volgen uytten Vloote.

ALsoo mijne Heeren vanden Gerechte onderricht zijn/dat tusschen de Gilde-broeders van 't groote en kleyne Binnelandts-vaerders Gilde/ varende van hier naer de Vloote tot Lillo of Biervliet / dagelijcks on-eenigheden ontstaen nopende de verdelinge vande vrachten en winsten daer uyt te procederen. Zoo is 't, dat hare E. daer in willende voorsien ende de voorsz. Gilde-broeders zoo veel doenlijck is buyten questien houden / om also de gemeene negotie geen hinder of belet aen te doen/ na rijpe deliberatie/ gestatueert en gewillekeurt hebben/gelijck haer E. statueren en willekeuren by desen/ dat de geseyde Gilde-broeders yeders met hunne respective Schepen of Schuyten vermogen sullen na haer groote den Cooplieden te dienen en vracht aen te nemen/volgens de groote van hunne Scheepen of Schuyten/ en dat by een yeder apart elk zijn vragt genoten sal werden/sonder dat de groote van de kleyne Schepen of de kleyne van de groote/inde winste eenige delinge of aenpart sullen hebben te pretenderen. Actum den 15 Januarp / 1638. Presentibus ut in Registro, ende was ondertepckent F. de Vries.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stad Amstelredamme, geteeckent Letter L. Fol. 157. Verso.

Wie dobbel inkomen schuldigh is.

OP huyden hebben mijne Heeren vande Gerechte / op de Requests vande Overluyde van 't Binnelandts-vaerders en Lichter luyden Gilde verstaen/ dat zo wanneer yemant zijnde Burger deser Steede en een Schip hebbende / soeckt te wesen Gilde-broeder van 't voorsz. Gilde/de voornoemde Overluyden sullen vermogen als daer toe geauthoriseert werden de sodanige Persoon in haer lieder

Gilde te admitteren/ schoon hy als noch den tijt van twee jaeren lanck niet en is geweest Burger deser Stede/ mits dat alsulcken Persoon die binnen tijts in 't voorsz. Gilde wort geadmitteert / het recht van inkomen dubbelt sal hebben te betalen/ ten behoeve van de Bosse. Actum den 23 October / 1641. Presentibus ut in Registro, was onderteeckent I. Bruyningh.

Keur-Meesters vande Beurt-scheepen.

OP de klachten die mijne Heeren vanden Gerechte dagelijcks meer ende meer voorkomen / wegen het groot ongelijck en nadeel dat de Cooplupden in 't afladen van hare goederen en Coopmanschappen zijn lijdende/ zo door de onbequaemheyt van eenige Beurt-schepen/als door 't quaet leven van sommige Schippers/ en omme daerinne te voorsien/ hebben mijne voornoemde Heeren tot welstant van 't groote en kleyne Binnelants vaerders Gilde/ ende tot beter gerijf en expeditie van de Coopman / geordonneert en gestatuert dat alle Schepen in 't selve Gilde varende/ sullen moeten goet ende bequaem zijn omme der Cooplupden goederen in te nemen en over te voeren/ tot welcken eynde d'Overlupden van 't voorsz. Gildt eenige Personen by geschrifte sullen opgeven / omme daer uyt by mijne Heeren de Burgermeesteren eenige ge-eligeert ende geauthoriseert te worden/die de visite ende monsteringe van tijt tot tijt sullen hebben te doen/en so wanneer by lotinge de beurte mochte komen te vallen op onbequame Schepen of Schippers/ dat inder selver plaetsen bequame Schippers of Schepen sullen moeten worden gestelt/op pene dat sodanige gebrekige Schippers van haer beurte versteeken sullen wesen/ende omme goede ordre en reglement op 't loten vande voorsz. beurten te stellen en te onderhouden/so hebben mijne voornoemde Heeren den Overlupden van 't voorsz. Gilde mede geauthoriseert en authoriseren mits desen omme Jaerlijcks een bequaem en behoorlijk getal van Beurt-schepen te laten loten/waer van de eene helft yder jaer sal moeten afgaen / en soo veele weder by lootinge in der selver plaetsen moeten aenkomen. Actum & Presentibus ut in Registro, was ondertepckent B. Reael.

Waerdy vande Beurt-Schepen.

OP den vierden Aprilis 1612. Is by mijnen Heeren vande Gerechte geordonneert dat alle Marckt-Schepen/die op hare beurt varen naer Antwerpen/ Middelburgh/Dordrecht ende Rotterdam/op Scheeps-dagen waerdigh sullen moeten wesen als volgt: Te weten een Schip van sessentwintig Lasten en daer boven/ negen hondert gulden/ een Schip van een en twintig Lasten/ seven hondert gulden / een Crabschuyt ofte Damlooper/ groot boven de 16 Lasten vier-hondert vijftig gulden/ende onder de 16 Lasten drie hondert vijftig gulden/alles tot taxatie vande Overlupden van 't Gilde / onderteeckent G. Rooseboom

Extract geteeckent met de Letter C, gekondight den 20 April. 1610.

De Schipper moet laden dat eerst aen boort komt.

DAt de Beurtman in ladinge leggende gehouden sal zijn in te nemen alle de Goederen die hem aen boort komen sonder eenige onderschept te maken/ alwaert oock soo dat hy van andere Coopliedden eenige waere aengenomen hadden sulcks

sulcks dat altijt de waren ende Coopmanschappen die eerst aen boort gebracht worden oock eerst geladen sullen worden / wel verstaende dat hy geene Goederen ofte Coopmanschappen op de Overloope of Denne van zijne Schepe sal mogen voeren.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredam, geteekent met de Letter M. Gepubliceert den 30 July, Anno 1652. *Presentibus ut in Registro.*

Ordonnantie der Beurt-Schepen.

ALso mijne Heeren van den Gerechte by ervarentheyt onderbinden / dat tot voorderinge vande Commercie ende gerief vande Cooplieden als een loffelijcke saecke is ingevoert / Dat seecker getal van Gildebroeders van't groote Binnelandts-Vaerders Gilde by Lotinge by Provisie alleen als in gemeenheyt bevaren de Beurten op Zeelant / Antwerpen ende Gent / mits dat de selve niet en versuymen op hare Beurten aen de respective Kapen aen te leggen / ende ten bestemden dage af te varen / mitsgaders achtervolgens d'Ordonnantie hier na volgende / by mijne Heeren van den Gerechte tot dien eynde gearresteert ende voor goet gekent / SOO IST, Dat mijn gemelte Heeren allen ende een yegelijcken daer van kennisse gevende / goet gevonden hebben dese by openbare Publicatie te verkondigen / ten eynde een yeder die desen aengaen mach / weete waer na sich te reguleeren.

EErstelijck / Dat niemant sal mogen Loten ten zy hy eerst drie Jaer Burger deser Steede zy geweest / ende met sijn geheele familie hier ter Steede sal hebben gewoont / soo wel 't Winters als Somers / volgens de Ordonnantie daer van zijnde.

2. Dat niemant sal mogen Loten ten zy hy al-vooren hebbe een goet en bequaem Schip / om Coopmans goederen droog ende wel geconditioneert te voeren / tot discretie der Overluyden.

3. Die geen Schip heeft sal niet mogen mede Looten / ten ware dat het alreede besteedt was om te maecken.

4. Dat alle Jaren uyt de gemeene Schipperen deser Steede sullen geloot worden 26 Schipperen / om gesamentlijck de Beurten op Zeelandt / Gent ende Antwerpen te bedienen.

5. Dat een Rolle sal gemaeckt worden vande geloote Schipperen / daer af de hooghste oogen voor / ende alsoo ver volgens sullen gestelt worden / om by de opstenders bekent te zijn wiens beurt dat het is om te Laden.

6. Dat de geene wiens beurt dat het is / sal aen 't boort halen daer zijn Beurte valt sonder onderscheyt / ten ware een ander gewilligh wilde mangelen ende plaets om plaets ruylen.

7. Dat niemant vande geloote Gilde-broeders sal vermogen Vracht aen te nemen / buyten Beurte sonder expres consent der Overluyden.

8. Dat van alsoodanige Vrachten den Schipper gehouden zal zijn een vierdepart te brengen inde Bosse der Beurt-lieden.

9. Dat van alle wederom Vrachten een derdendeel sal moeten komen inde Bosse der Beurt-lieden.

10. Die sonder consent Vracht buyten de beurt aenneemt / sal zijn Lotinge verliesen

liesen / ende sal de geene die de hooghste oogen gehadt heeft (naer de geloote)/ in zijn plaetse gestelt worden.

11. Niemant sal door wederom-vracht / ofte buyten-vracht / die met consent der Overluyden gedaen wort/sijn beurte verliesen/of schoon een ander voor hem t'huys was / ten ware sulcke Vrachten waren op Gent / Antwerpen ofte Zeelant / sal alsdan voor een beurt-reys gerekent worden / ende zijn Vracht volgens een beurtreys genieten.

12. Yemant hier ter Steede besich zijnde om zijn Schip te repareren / ende zijn Ladens-tijt passeerende / sal daerom geen beurt verliesen / maer gedaen hebbende / zijn beurt genieten.

13. Dat altoos een ledig Schip sal moeten gereet leggen aen het voort vanden inladenden beurtman / ende by faute van dien dat de Overluyden ofte Toesienders/ een ander uyt het Gilde / als noot-hulp voor die reys / daer toe sullen vermogen te Looten.

14. Dat by gebreck van Schepen yder Gilde-broeder sal gehouden zijn aen de beurt te komen Laden / op de Ordinantie gestelde Vracht / op Pene van het naeste Jaer sijn Lotinge te verliesen / en daer-en-boven te verbeuren aen het Gilde twaelf Guldens.

15. De noot-hulp sal boven de gestelde Vracht genieten/ de helft van het gene hy meerder sal te Vracht maken / en de ander helft daer af brengen in handen der toesienders / die daer af weder sullen betalen / die geene die aen sijn Vracht soude mogen te kort komen/ende sal het overige eynde van 't Jaer onder de Noot-hulpen gedeelt worden/eerst daer af treckende 't Salaris der toesienders/ende ofte kort quame uyt de Bosse der beurt-lieden voldaen worden.

16. Dat de Beurt-lieden malkanderen in het Laden sullen gehouden zijn te assisteeren.

17. Dat by de Overluyden sal gestelt worden seeckere Vracht na de groote van yeder Scheeps-Laste / tot 30 Lasten toe / soo op Zeelant / Antwerpen ende Gent/ naer dat sy sullen sien dat het sal mogen op brengen/ die de Schipper alle reysen sullen voor af trecken.

18. Dat alle het geene boven de voorseyde vrachten gescheept wordt/ inde Bosse sal moeten gebracht worden / en daer af eerst betaelt worden te toesienders daer toe gestelt / en sal de reste gedeelt worden naer de groote van yeder Scheeps lasten:

19. Yeder sal gehouden zijn/so haest hy vande reyse komt/uytdeelinge inde Bosse te brengen / al-eer hy weder sal mogen laden / op peene van die reys ontsteecken te zijn van sijn beurte / ende boven dien aen het Gilde te verbeuren twaelf Guldens.

20. De Beurt-lieden sullen gehouden zijn te varen ofte vande Kap af te halen op Zeelant ende Antwerpen alle drie dagen/ te weeten/ Maendaeg 's avonts en Donderdag 's avonts precijs / en die op Gent / alle Woensdag's avonts precijs.

21. Alle de Beurt-Schipperen inde ladinge zijnde/als oock de Ordinaris Boegleggers voor den Ordinaris loot-dag/ sullen voor die reys hare ladinge genieten.

22. Die bevonden wort eenige Vracht voor hem in't particulier achter gehouden ofte verdonckert te hebben/ofte aen de Knechten gegeven sonder consent der toesienders/sal datelijk sijn lotinge verliesen/en een ander die de hoogste oogen gehad heeft/ in zijn plaetse worden.

23. Geldt Vracht / Silver ofte Gout/ als het met geen Tonnekens/Kaskens/ ofte groote quantiteyt Scheep en komt / sal yeder voor hem selven behouden.

24. Yeder

24. Yeder sal voor hem selven op't getal daer in-ladende goederen moeten letten/ en voor al/'t gene in zijn Schip door zyn eygen versuym/beschadigt wort/'t zy door steelen ofte andersins/ selver moeten verantwoorden.

25. Yder Schipper wiens Schip geen 30 last groot is/ sal gehouden zijn/ vande Overluyden zijn Schip te doen taxeren naer de groote van zijn lasten/ ende aenwijsinge doen/ hoe veel lasten hy soude konnen laden (om daer na betaelt te worden/ tot discretie der Overluyden.

26. Alle Gilde-broederen ten achteren zijnde alsmen looten sal/t'zijnen Jaer-sangen/Kerk-gangen/Boeten ofte aen 't Salaris der toesienders/ofte uytdeelinge vande Vrachten inde Bos/ sullen voor die Reys van haer lot versteeken zijn/ tot discretie der Overluyden. In kennisse van my Secretaris Gerard Hulst.

Van de Sluyse Beurt.

OP huyden hebben mijne Heeren vanden Gerechte goet gevonden en geordonneert dat het getal Gilde broeders inde bovenstaende Ordonnantie gemelt oock by beurte varen sullen op Sluys/ ende heur dies aengaende naer de voorseyde Ordonnantie reguleeren/ dewelcke voor soo veele by desen wort geamplieert/ Actum den 13 September/ 1647 Presentibus den Heeren Schout/ Ioan Huydekooper, Heer van Maersebeen Burgemeester. Dr. Simon van Hoorn, Dr, Frans Reael, Coenraet Burgh, Nicolaes van Loon en Dr. Ian van Helmont Schepenen/Was onderteyckent Wigbolt Slicher.

Boete voor die van twee Kooplieden laden.

OP huyden hebben mijne Heeren vanden Gerechte op de Requeste vande Overluyden van het groote Binnelandts vaerders Gilt/ goet gevonden te ordonneren ende te statueeren/gelijk zy ordonneeren en statueeren mitsdesen/dat gene Schippers van 't groote nochte ook kleyne Binnelants-vaerders Gilt sullen vermogen directelijck noch indirectelijk buyten de beurte op geenige plaetsen te laden/ eenige goederen of Coopmanschappen van meer als van een Koopman/ op de verbeurte van vijftigh guldens/ende noch daer en boven dat de Vrachten van soodanige Binnelants-vaerders die contrarie deses bevonden sullen worden gedaen te hebben/sullen komen ten behoeve van het Binne-landts Vaerders Gilt hier ter Stede. Actum den 26 January/ 1652. Presentibus ut in Registro. Was onderteyckent W. Backer.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredam, geteeckent mette Letter H. Fol. 136.

Smal-Scheepen mogen meede lichten.

OP huyden hebben mijne Heeren vanden Geregte by maniere van amplicatie deser Ordonnantie gewillekeurt/geordonneert ende gestatueert/ als sy Ordonneren/ Statueren/ ende Willekeuren mits desen/ dat van nu voortaen geen lichters meer als daer tegenwoordig sijn binnen deser Stede aengemaekt sullen mogen werden/ &c. Ende dat de Mast-Schepen mede vry sal staen om te lichten/ gekondigt den 21. November/ 1624. Was onderteykent D. Mostert.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredam, geteeckent mette Letter M. Fol. 186.

Lading-plaets der Kagen.

OP 't versoek vanden Overluyden van 't groot Binnelants-vaerders Gilt/ ende tot voorkominge van alle disordre/ hebben myne E. Heeren van den Gerechte goet gevonden mits desen te statueren/ dat van nu voortaen geene Kaeg-Schippers sullen vermogen tusschen de Heylige wegs sluys en de Warmoes graft eenige Goederen/ Waren of Koopmanschappen in hare Schepen of Kagen te laden/ of in te nemen: maer sal soodanigen Kaeg-schipper/ komende te laden/ moeten leggen tusschen de Warmoes-graft en de Jan Roon-poorts toren. Op pene van vijftig Guldens t'elckens/ (ten behoeve van't voorsz. Gildt) te verbeuren: Wel verstaende dat een Coopman een Kaeg sal mogen beladen voor sijn Packhuys of Kelder. Actum den 3 December/ 1653. Presentibus ut in Registro, G. Hasselaer.

Placcaet tegen de Vriesen.

DE Staten van Hollant ende West-Vrieslant Doen te weten, Alle den geenen die dese sullen sien/ ofte hooren lesen. Also de Overluyden/ Deeckens/ ende gemeene Gilde-broederen van 't Rhijn-Schipperen Gilde/ binnen de notabelste Steden van onsen Lande/ ons klaeglijk vertoont hebben/ dat veele vremde Schipperen/ komende met hare Schepen uyt Vrieslant/ Twente/ Drente/ ende andere by gelegene Provintien/ hare ingeladen goederen uytgelost hebbende/ wederom laden en Vracht aennemen/ niet alleen op ende naer de plaetsen harer residentie/ maer oock naer andere Steeden en plaetsen/ zelfs binnen de voorsz. onsen Lande/ varende alsoo van d'eene plaetse op de andere/ ende de voornoemde onse goede Ingesetenen/ in dier voegen de Vrachten ontreckende/ ende van hare levens middelen destituerende. Ende dat/ in tegendeel de voorsz onse Ingesetenen komende met hare beladen Schepen binnen de voorsz. andere plaetsen ende Provintien/ niet en wert gepermitteert/ de minste vracht naer dese onse Provintie te rugge te voeren/ veel min te varen van d'eene op d'ander plaetse/ het welcke alsoo niet en behoort/ nochte met de nabuyrlijke conversatie/ commercie/ ende frequentatie vande Ingesetenen/ ende Onderdanen der Bondtgenooten/ onder elck anderen over een komt ofte bestaen kan. SOO IST, dat wy de rechtvaerdige klachten van onse goede Ingesetenen genomen hebbende in billicke consideratien/ ende daer tegens willende voorsien/ geordonneert ende gestatueert hebben/ ordonneeren ende statueren mits desen/ dat alle vrachten/ vallende binnen onsen Lande van Hollant ende West-Vrieslandt/ op eenige Stadt of plaetse binnen of buyten den selven Lande/ alleenlijck sullen mogen aengenomen en bedient werden by die van 't voorsz. Gilde/ binnen de steden en plaetsen vande selven onsen Lande/ sulks dat de schippers van de andre Provintien en plaetsen/ daer buyten gelegen/ alleenlijk sal wesen gepermitteert/ en toegelaten/ gelijk haer wert gepermitteert/ en toegelaten mits desen/ om so wanneer deselve beladen scheeps/ binnen de steden of plaesen van onsen Lande sullen wesen gearriveert/ na gedane ontladinge/ wederom aldaer ter plaetse vracht te mogen aennemen/ op/ en na de plaetse van hare residentie/ sonder meer: interdicerende en verbiedende de selve wel exprefselijk mits desen/ alle verdere aennemingen van vragten/ op pene/

dat

dat contrarie geschiedende/de gene die sulcx sal komen te ondernemen/voor elke reyse zal vervallen wesen in een boete van hondert guldens / boven de verbeurte van de bedongen vracht-penningen/beyde de voorsz. boete ende bedongen vracht-penningen te verhalen aende Schipper/ ende sijn onder hebbende Schip / ende te appliceeren een derdepart voor den Officier die de calange sal doen/een derdepart voor 't Gilde/ ende 't resterende derdepart voor den armen ter plaetse daer het vervallen zal.

Ende op dat dese onse goede meyninge te beter effect sorteren mogen / ende de selve niet geludeert werde door de vremde Schipperen/onder pretext dat de selve binnen onsen Lande woonachtig/ende haer Burgerschap in d'eene of d'andere Stadt ofte Plaetse zouden hebben gekocht/ ofte verkregen: So hebben wy / wijders goet gevonden te ordonneeren ende statueren/gelijk wy mede ordonneeren ende statueren mits desen/ dat geene vremde Schipperen voor Ingesetenen van onsen Lande sullen werden gehouden/ ten effecte/omme tot het aennemen van zodanige vrachten te zijn gepermitteert / ofte gequalificeert / als de welcke binnen de Steden van onsen Lande van Hollandt ende West-Vrieslant/met Vrouw ende Kinderen hare fixe en continuele residentie zijn houdende/ende aldaer soo lange hebben gewoont/als naer de respective Steeden/ Privilegien/Keuren/en Costumen gebruyckelick is/ doende daer van behoorlick blijcken/op pene als voren. En ten eynde niemant hier van ignorantie en pretendere/ maer alle ende een yegelick weten mogen/ waer naer hy hem hebbe te reguleren/ Lasten ende ordonneren wy/ dat dat desen alomme binnen den voorsz. onsen Lande sal worden gepubliceert ende geaffigeert/daer men gewoon is publicatie ende affectie te doen. Gedaen inden Hage/onder onsen grooten Zegel/ op den vier-en-twintigsten Januarry/des Jaers onses Heeren ende Zaligmaekers Jesu Christi duysent ses hondert sestigh. Ter Ordonnantie vande Staten

Herb. van Beaumont.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredamme, getekent met de Letter N. Folio 137. Gepubliceert den 1 September, 1660. *Præsentibus* den Heeren Schout: *Cornelis de Vlamingh van Outshoorn*, Ridder, Heere van Oudshoorn ende Gnephoek, Burgermeester: *Nicolaes van Loon* ende *Mr. Hendrick Hooft*, Schepenen.

Van't aenspreecken, niemant uytgesondert.

Op huyden hebben mijne Heeren van den Gerechte / om goede redenen ende consideratien/ Ge-ordoneert ende Ge-willekeurt gelijck hare E. Ordonneeren ende Willekeuren by desen.

Dat geene Binnelandts vaerders/'t zy datse zijn Veerluyden ofte andere/wie die soude mogen wesen/alhier ter Steeden eenige Goederen sullen mogen innemen ende laden / 't en zy zy-luyden al voren sulcks bekent gemaeckt ende dienthalven aengesprooken sullen hebben den Overluyden van't groote Binnelandts-vaerders Gildt ofte haren Gilde Knecht / ende yeder reyse ten behoeve van 't selve Gildt Betaelt ses stuyvers / volgens vorige Ordonnantie/ op peene van drie Gulden t'elkens by den Contraventeurs te verbeuren. Actum den 30 July, 1660. *Præsentibus ut in Registro.* In kennisse van my Secretaris I. CORVER.

Extract

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredamme, geteekent met de Letter O. Folio 109.

Gepubliceert den 12 November, 1665. *Præsentibus* den Heer *Schout*. Dr. *Gillis Valckenier*, Burgermeester, *Nicolaes Pancras*, ende Mr. *Gerard Bors*, Schepenen.

Uyt 't eene Gildt in 't ander te gaen.

OP huyden hebben mijne Heeren van den Gerechte/altererende het Articul/ inde Ordonnantie op het kleyne Binnelants-vaerders gilt gemaeckt; (mede brengende dat) soo wanneer een Gilde broeder uyt het groote Binnelants-vaerders Gildt wil gaen in het kleyne Gildt/ als dan de Overluyden van 't groote Gildt t'elckens voor soodanigen Gildebroeder die over soude gaen/aen den Overluyden van 't kleyne Gilt/soude moeten betalen een somme van acht guldens. By desen geordonneert ende gestatueert dat van nu voortaen yeder Gilde-broeder die hem in een ander Gildt wil begeven/ gehouden sal wesen de gerechtigheyt van het gemelte ander Gildt daer hy in komt/selfs te betalen/ sonder dat de Overluyden van het Gildt daer van hy uyt gaet/ hier inne yets te dragen sullen hebben.

Actum den 29 October/ Anno 1665. Præsentibus den Heer Schout, allen den Burgermeesteren, dempto Hendrick Dircksz. Spiegel, ende alle den Schepenen, dempto Mr. Gerard Bors. Coll. I. P O L L.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredamme, geteeckent met de Letter N. Fol. 137.

Gepubliceert den 1. September, 1660. *Præsentibus* den Heeren Schout, *Cornelis de Vlaming van Oudshoorn*, Ridder, Heere van Oudshoorn en Gnephoek, Burgermeester: *Nicolaes van Loon* ende Mr. *Hendrick Hooft*, Schepenen.

Aensegging vande Ladingh der Buyten-Lands-Vaerders.

OP huyden hebben mijnen Heeren vanden Gerechte om alle onlusten ende disordre tusschen de Schippers/ varende op Hamburgh ende Bremen/ uyt saecke van het aennemen der Vrachten en Beladen van hunne Schepen voorvallende/ te weren/ by desen geordonneert en gestatueert dat van nu voortaen geene Schippers vermogen sullen eenige Vrachten of Goederen aen te nemen/ 't en zy hunne Schepen alvoren geheel ontladen ende ledig sullen wesen/op pene van twaelf gulden by den Contraventeurs te verbeuren/ boven het verlies van de nieuw aengenomene Vracht. Ende is vorders by mijne voorsz. Heeren van den Gerechte mede goet gevonden en verstaen dat de Schippers / varende van hier na de Eyder/ Tonningen / Frederixstadt ende andere plaetsen meer/ mitsgaders oock alle de plaetsen beoosten de Elve of Reviere van Hamburgh/geene Goederen ofte Vrachten sullen vermogen aen te nemen/so lange alsser Amsterdammer Burger Schippers leggen: Doch/ die ontbrekende/ dat als dan den Koopman vry sal staen sodanigen Schip te

Hueren

Hueren als hem dienstigh zy / midts dat oock den Schipper alvoren zijne Ladinge den Opstender van de Beurtluyden / varende op Rouan / Londen / Hamburgh ende Bremen / aensegge ende den selven in zijne qualiteyt erkenne / alles op gelijke pene als boven. Actum den 30 July / 1660. Presentibus ut in Registro. In kennisse van my Secretaris, I. CORVER.

Daer onder stont geschreven, als volght.

OP huyden den Acht-en-twintighsten October / 1660. Is by mijne Heeren van den Gerechte verstaen / dat de Schippers de aenseggingе vande Ladinge hier boven gemelt / sullen hebben te doen aen de Overluyden van 't Groote-Binnen ende Buyten-Lants-Vaerders Gilde / van de Smack-zeylen en niet aen den Opsichter van de Beurt-luyden / mede hier boven genoemt. Actum ut supra, Præsentibus den Heeren Schout, Oudshoorn en Maersseveen, Burgermeesteren / ende allen den Schepenen / demptis Grootenhuys ende Spiegel.

Geteeckent I. CORVER.

Legh-Plaetse der Veer-Luyden.

ALsoo mijne Heeren van den E. Gerechte in ervaringe komen / dat onaengesien alle Veerluyden / als op Hoorn / Enkhuysen / Medenblik / Staveren / Harlingen / Workum / Blokziel / Swarte-sluys / Kampen / Deventer / Swolle en andere plaetsen meer / hier ter Steede is geordineert en aengewesen een Ordinaris leg-plaetse van daer te verblijven en der Koopluyden Goederen / die aen haer Respective Schepen werden bestelt / af te wachten / haer verborderen dikwils ten gevalle van desen en genen van daer te schieten / en voor particuliere Koopluyden haer Huysen / oock wel buyten de Boom goederen in te laden / tot merckelijcke prejuditie van andere / die middeler-wijlen diverse Schuyten met goet op d'Ordonaris Leg-plaetsen in haer Veerscheepen meenen te bestellen / die als dan daer veele uren / en dikwils noch te vergeefs / moeten leggen en wachten / 't welck groote confusie en disordre causeert: Soo is 't, dat mijne Heeren vanden E. Gerechte daer in willende voorsien / goet gevonden hebben te Ordonneren ende te statueren / gelijck haer E. E. Ordonneren en Statueren by desen: Dat in 't toekomende alle de gemelte Veer-schippers / geene uytgesondert met haer Veerschepen van d'ordinaris Leg-plaetse niet en sullen mogen verschieten / om goederen hier of daer te gaen inladen; maer expres aldaer sullen moeten verblijven tot sy naer haer Respective Plaetsen en Steden op 't gesette uur komen af te varen. Ende op dat dese Ordre te beter moge werden geobserveert en naer gekomen / soo sullen de Contraventeurs voor d'eerste reyse werden gemulcteert in een boete van 10 gulden / voor de tweede reyse in 25 gulden / ende de derde-mael hun schip aen de Kettingh gesloten te werden; te appliceren dese boetens ten profijte van de Bosse van 't groot Binne-lants-vaerders Gilde; waer van de Overluyde oock werden geauthoriseert om de bekeuringe te doen.

Aldus gearresteert den 12. September / 1669. Præsentibus den Heeren Schout: allen den Burgermeesteren, en allen den Schepenen; Ende Gepubliceert den 18. dito / Præsentibus de Heeren / Hans Bontemantel, presiderende Schepen, als Stedehouder van mijn Heere den Schout: Nicolaes Pancras, Burgermeester: Cornelis Backer en Cornelis Graeflandt, Schepenen.

In kennisse van my Secretaris D. SCHAAP.

Extract als vooren, L. O. Fol. 216.

Geen Maeghschap gelijck in Bedieningh.

MYne Heeren vanden Gerechte hebben om gewichtige Redenen een-parigijk gearresteert ende vast gestelt dat in toekomende in't regard vande Overmanschappen van alle Gilden binnen dese Stad geen Vader en Soon/ Schoon-Vader en Schoon-Soon/ noch Broeders/ noch Swagers/ noch Oom en Neef met malkander te gelijck in bedieningh sullen mogen wesen/ maer dat zy malkander niet naeder in bloede sullen mogen bestaen als Susterlingen in Consanguiniteyt en affiniteyt/ waer naer zich alle afgaende Overluyden in 't opgeven van 't dubbelt getal aen haer Ed: Groot Achtb: zullen hebben te reguleren.

Actum den 16 September/ Anno 1669. Præsentibus den Heeren Schout, allen de Burgermeesteren, dempto/ Vlooswyk, ende allen den Schepenen, dempto Blaeuw. Onderstont in kennisse van my Secretaris, geteekent D. SCHAEP.

Acte van Billet, den goederen te specificeeren.

ALsoo mijne Heeren van den Gerechte in ervaringe komen/ dat by gebreck van genoegsaem ordre ende toesicht/ de Keuren by haer E. Achtbare ge-emaneert op den 30 Juli ende 28 October/ des Jaers 1660. voor soo veel als die concerneren de Schippers/ varende van hier na de Eyder/ Tonningen/ Fredricx-stat ende alle andere plaetsen meer Beoosten de Elve of Riviere van Hamburg/ door eenige baetsoekende menschen werden gefraudeert ende genoegsaem illusoir gemaekt: ZOO IS'T, dat mijne voorsz. Heeren van den Gerechte daer inne willende voorsien/ goet gevonden hebben te Ordonneren/ gelijck haer E. Achtbare Ordonneren en Statueren by desen/ dat als noch in 't toekomende de voornoemde Schippers/ varende van hier naer de Eyder/ Tonningen/ Fredricxstadt ende andere Plaetsen meer; mitsgaders ook alle de Plaetsen Beoosten de Elve ofte Riviere van Hamburg/ geene Goederen ofte Vrachten sullen vermogen aen te nemen/ soo lange als'er Amsterdammer Burger Schippers leggen/ die de voorsz. Goederen of Vracht sullen willen aennemen over te voeren; doch by gebreke van dien dat alsdan den Koopman vry sal staen soodanigen Schip te hueren als hem dienstig zy/ mits dat oock den Schipper alvooren sijne Ladinge aengeve ende aenségge aen de Overluyden van 't groot Binne-ende Buyten-laders Gilt van de Smak-zeylen en een Acte ofte Biljet van Consent van haer verkrijge; in welk Biljet sal moeten uytgedrukt zijn de naeme van den Schipperen/ de Goederen die hy meynt te laden/ en de Plaetse daer naer toe hy dit sal hebben over te voeren/ op dat daer door te beter alle fraude in desen mogen werden ontdeckt: Ende in gevalle dat eenigen Schipper is contravenierende dese Keure/ of sonder soodanige Acte van Consent met sijne Ladinge quame te vertrecken/ of wel eenige meerder Goederen als in het voorsz. Biljet staen gespecificeert/ of ook naer andere Plaetsen als wel aldaer zijn uytgedrukt/ te vervoeren/ soo sal den soodanigen verbeuren voor d'eerste reyse een boete van vijf-en twintig guldens/ ende voor de tweede reyse van vijftig/ ende voor de derde reyse zijn Schip aen de Ketting gesloten werden/ omme naer exigentie van saken by mijn Heeren van de E. Achtbare Gerechte daer inne te werden gedisponeert; t'appliceren alle de voorsz. boeten een darde-part voor den Officier/ ende de twee andere darde-parten voor de Bos van het voorsz. Gilt/ tot onderhoud harer arme Gildebroeders.

Aldus

Aldus Gearresteert den 12 September / 1669. Presentibus den Heeren Schout, allen den Burgermeesteren / en allen den Schepenen; Ende Gepubliceert den 20 dito. Præsentibus de Heeren / Hans Bontemantel, presiderende Schepen, als Stedehouder van mijn Heere den Schout, Dr. Frans Reael, Burgermeester: Dr. Jan ten Grootenhuys, ende Mr. Willem Blaeuw, Schepenen.

In kennisse van my Secretaris

D. S C H A E P.

Scheydingh der Lasten.

ALsoo mijne Heeren van den E. Gerechte by Overluyden van 't kleen Binnelandts-vaerders Gilt is geremonstreert / hoe dat by Keure van den jare / 1583. is geordonneert / dat alle Schepen groot 15 lasten en daer onder / onder haer Gild souden resorteren / ende de gene die grooter waren / onder het groote Binnelants-vaerders Gildt / ende dat sedert die tijt de negotie alhier ter Stede vry zijnde vermeerdert ende de wateren vergroot / sulcks dat de Schuyten tot gerief en dienst van de Koopluy van tijt tot tijt grooter en swaerder werden gemaeckt; dat mede d'Overluyden van 't groote Binnelantsvaerders gilt (voorgevende dat de groote van ge-eyckte en niet van swaere lasten moet zijn te verstaen) soo nu en dan noch verscheyde Schepen hun zijn ontreckende / gemerckt meest alle de Schepen ofte het Vaertuyg grooter zijn als 15 ge-eyckte lasten / dog op vrye na geen 15 swaere lasten konnen uytmaken / waer door geschapen staet dat haer Gilt t'eenemael soude komen te vervallen / en onmagtig zijn om haer arme impotente Gildebroers te kunnen eenig onderhoud ofte assistentie doen / ingevalle by haer Ed. Achtbaerheden door toevoeginge by Keure van eenig beneficie door 't selve haer Gilt niet goedertierenlijke en wierde voorsien / 't zy door combinatie met die van 't groote Binnenlantsvaerders Gild / ofte vermeerderinge van de lasten en grote van de Schepen in 't toekomende onder haer te resorteren: SOO IST, dat gemelte mijne Heeren van den E. Gerechte alvoren hier op in 't brede gehoort die van 't groot Binnenlants-vaerders Gilt voornoemt / hare bescheyden en documenten wedersijds exactelijck hebbende ge-examineert en rijpelijck overwogen / de gemelte Keure van den Jare 1583. mitsgaders de ampliatie daer van den 7. September 1600 ge-emaneert / goet gevonden by desen in eenigen deelen te altereren ende de novo te ordonneeren en te statueren / als haer E. E. ordonneren ende statueren 't geene volgt: dat in 't toekomende alle Schepen die groot zijn 24 ge-eyckte lasten / ende daer onder / sullen resorteren onder 't kleen Binnelants-vaerders Gilde / ende de geene die grooter zijn als de geseyde 24 ge-eyckte lasten / sullen zijn en behooren onder het groote Binne-lantsvaerders Gilt: sonder dat dit egter eenige veranderinge sal maken in 't reguard van de Gildebroers die nu onder 't een ofte 't andere Gild algereets zijn resorterende; want de meninge en intentie van meergemelte hare Achtbaerheden is dat in dien reguarde alles sal blijven op de oude voet en so 't tegenwoordig is / 't en ware dat eenige van hun nieuwe Schuyten of Schepen quamen te mineren / in welcken gevalle sy hun na de boven gemelte ordre mede sullen moeten reguleren: lastende een yegelijck die desen aengaen mag sich hier naer poinctuelijck te reguleren / ende den Suppliaten gerustelijck en vredelijk 't effect van dese onse Ordonnantie ende Keuren te laten genieten.

Aldus Gearresteert den 12 September / 1669. Præsentibus den Heeren Schout, allen den Burgermeesteren, ende allen den Schepenen; Ende Gepubliceert den 18 dito. Præsentibus de Heeren / Hans Bontemantel, presiderende Schepen, als Stedehouder van mijn Heere den Schout, Nicolaes Pancras, Burgermeester: Cornelis Backer, en Cornelis Graeflandt, Schepenen.

In kennisse van my Secretaris

D. SCHAAP.

Boegh-Leggers, te werpen op den Bos ende Breda.

ALsoo mijne Heeren van de Gerechte door de Overluyden van het groote Binnen ende Buyten-lands Vaerders Gild zijn geinformeert van de klachten/ die de Kooplupden dickwils doen wegens de groote schade/ die deselve komen te lijden/door dien de Beurtschippers op Breda en s' Hartogenbossche in Ladinge leggende/ de Goederen en Koopmanschappen derwaerts gedestineert/ niet aenstonts over nemen/maer menigmael een geruymen tijt op de Kaep in Regen en Wint laten leggen; en dat daer tegens nootsakelijck voorsien behoort te werden: Zoo Is't, dat welgemelte Heeren ter substantie van de voorsz. Overluyden/ende tot voorkominge van soodanige schade ende gerief van de Kooplupden / goet gevonden hebben te ordonneren en statueren/ gelijck haer Ed. Achtb. ordonneren en statueren by desen: dat de voorsz. Overluyden sullen vermogen den ordinaris Beurtman in ladinge leggende een Noothulp oft Boeglegger op de zijde te voegen; behoudelik dat de selve Noothulp aldaer niet langer sal mogen leggen als ses dagen. Lastende en bevelende de Beurtluyden en alle andere sigh daer naer te reguleren.

Aldus Gearresteert den 16 September / 1670. Præsentibus alle de Heeren van den Gerechte / demptis Mr. Andries de Graef, Burgermeester/ en Mr. Iohan Huydekooper, Heere van Maersebeen / Schepenen: Ende gepubliceert den 6 November / 1670. Præsentibus de Heeren / Cornelis Geelvinck, Heere van Castricum / &c. meede presiderende Scheepen / als Steedehouder van den Heere Schout: Nicolaes Pancras, Burgermeester: Iohannis Hudde, en Jacob van Neck Jacobsz. Schepenen.

In kennisse van my Secretaris

H. vande POLL.

REGISTER.

EYNDE.

EXTRACT

Uyt het Regiſter van de Willekeuren der Stadt Amſtelredamme, geteeckent met de Letter L. Fol. 246. Verſo.

Lyſte van't Vracht-loon van de Veer-Schippers, varende tuſſchen deſe Stadt ende Rotterdam, beraemt by myne Heeren vanden Gerechte deſer Stede, met ſchriftelycke Approbatie van den Heeren Burgermeeſteren ende Regeerders der Stadt Rotterdamme voorſz.

	gl.	ſt.	p.
VOor een Brief	0	2	
Van een Brief daer een Wiſſelbrief of een Aſſignatie in is	0	6	
Van een Brief met geldt	0	4	
Van 100 guld. aen ſilver	0	4	
Van 200 guld. aen ſilver		4	
Van 300 guld. aen ſilver	0	6	
En van yeder 100 gulden daer boven	0	2	8
Van gout van 't 100 guld.	0	1	
Van een pijp Wijn	1	16	
Van een pijp Oly	1	16	
Een boot Wijn	2	4	
Een boot Corenten	2	0	
Een Suycker kiſt	1	12	
Een Draet-vat/ het 100 pond	0	4	
Een Potaſch-vat/ het 100 pond	0	4	
Een Mee-bael/ de 100 pont	0	4	
Een ton Boter/ des ſomers/ om dat die dan op ſijn eynd moet ſtaen/	0	14	
Een ton Boter/ des winters om dat die dan ſtijf is/ en glat neer geleyt kan worden/	0	12	
Een tonne Seep	0	12	
Een pijp Mom	0	15	
Een vat Ketels/ de 100 pont	0	4	
Een ring Koper-draet	0	2	
Een boſch Yſer-draet/ de 100 p.	0	4	
Een Waſch kas	1	10	

	gl.	ſt.	p.
Een Reys-koffer	0	12	
Een vaetje Blick/ de 100 pont	0	5	
Een ton Oeſters	0	10	
Een ton Bocking	0	8	
Van 100 pont Stockviſch	0	6	
Een nat Laecken	0	5	
Een half nat Laecken	0	3	
Elck Noortſch Karſaey dat gepackt is	0	1	8
Een gemeen Carſaey van't ſtuk	0	1	8
Yeder gecouleurt half Laecken	0	3	
Een ſtuck Baey	0	4	
Een wit Laecken	0	4	
Een half Laecken	0	3	
Een bael Caneſas	0	12	
Een rol Caneſas	0	3	
Een ſchip-pont Hennep of Vlas wegende 300 pont	1	4	
Een quarteel Nagelen/ Noten/ of Foelye	1	4	
Een Hout-bael	0	12	
Een Peper-bael	0	16	
Een quarteel Pruymen	1	4	
Van Vaten of balen Aluyn/ 't hondert pont	0	4	
Van Swavel of Salpeter/ de 100 pont	0	4	
Een Gal-bael	0	12	
Een Rys-bael die gemeen is	0	10	
Yeder bos Kaerden	0	1	
Een ſtroo Sprot	0	1	

Een

	gl.	ſt.	p.
Een Roſijn korf	0	3	
Voor een koppel Vijgen		4	
Voor een tonneken Vijgen		4	
Een groot tonneken Roſijn	0	8	
Een kleynder na advenant			
Voor een pack Juchten	2	0	
Een Hamme-vat	2	4	
Een Talk-vat of ſmeer/'t 100p.	0	4	
Een quart. Honing of Syroop	1	4	
Een Suycker-ton	0	15	
Een groot Suyker-vat naer advenant.			
Een Stijſſel-ton	0	14	
Yeder Blaeuſel packjen	0	0	8
Het ſchip-pont Garen	1	2	
Het ſchip-pont Kaes / wegende 300 pont	1	2	
Een boom Hars / of was	0	4	
Een kop Hoenderen / drie hoog	1	4	
De kleynder naer advenant.			
Een tonne Bier	0	14	
Kleynder gedeelten naer advenant.			
Een voot Teer	0	10	
Een quarteel Indigo	1	6	
Een half quarteel of tonnen naer advenant.			
Van Braſilien-hout en Pock-hout / het 100 pont	0	6	
Een kip natte Huyden	0	4	
Een riem Papier	0	0	12
Een bael Papier	0	12	

Actum den 22. February 1654. By mynen Heeren den Schout, alle den Burgermeeſteren ende allen den Schepenen, was ondertekent C. van Beuningen.

Coll. P. HASSELAER.

Myn Heeren van de Weth der Stadt Delff Collegialiter vergadert hebben naar voorgaende deliberatie op de klachten van de Veer-Schippers, varende tuſſchen deſe Stad ende Amſterdam by Requeſte aen haer E. gedaen, beraemt een Lyſte van 't Vracht-loon van de naer-geſpecificeerde Waren, invoegen als volght:

	gl.	ſt.	p.
EEn Potas-vat van 't 100	0	2	8
Een Mee-bael 't hondert	0	3	
Een Voot Wijn ofte Oly	1	16	
Een Pijp Wijn ofte Oly	1	4	
Een Oxhooft Wijn	0	12	
Corent-voot van ontrent 1000p.	1	5	
Een Oxhooft Syroop	0	12	
Een quarteel Nagelen of Foely	0	16	
Een Kiſt Suycker	1	4	
Van't 100 pont Broot-Suyker	0	4	
Een Hout-bael / ofte Annijs-bael	0	8	
Een Rijſt-bael	0	8	
Een quarteel Pruymen	0	18	
Een Smeer-vat ofte Talk 't 100 pont	0	3	
Van 't hondert pont Salpeter	0	3	
Van 't hondert pont Stokvis	0	5	
Van 't hondert pont Kaes	0	4	
Van 't 100 pont Loot ofte Yſer	0	2	8
Een Tonne Boter	0	10	
Een Tonne Geerſt ofte Haſe-noten	0	6	
Een Tonne Vleys / Vis / ofte Oeſters	0	8	
Een Tonneken Roſijn	0	6	
Een Tonneken Vijgen	0	3	
Een Ton Oly	0	8	
Wol-bael van 200 pont	0	16	
Een groote Hoedemakers Wol-ſack	1	0	
Een Tonneken Indigo	0	10	
Een Ton Rootſel of Verf	0	10	
Een groote Ooſterſe Kiſt	1	0	
Een Schipp. Hennip ofte Vlas	0	16	
Een bos Verff-ſchaer vande			

Een

	gl.	st.	p.
grote van acht a nege voet	3	0	
Kleynder na advenant			
Een Tonne Wiedas	0	10	
Een Tonne bier	0	10	
Een tonne Zeep	0	7	
Een Ton met bostels	0	10	
Een Peper-bael	0	10	
Een Schip pont / of 300 pondt Speck	0	15	
Een pack met Sayen van 25 stucken / het stuk een stuyver	1	5	
't Hondert Tegels van 8 duym	1	(	
't Hondert Tegels van 12 duym	1	10	
't Hondert Zweetse ellen-steen	4	0	
Een Sack erweten	0	4	
Een Ordinaris Reys Koffer	0	10	
Een Ordinaris Doos	0	4	
Een riem Papier	0	0	8
Een Korf Rosijnen	0	3	
Een boom hars	0	3	
Een bael Kanefas	0	10	
Een Rol Kanefas	0	3	
Een boots mans Kist	0	10	

	gl.	st.	p.
Een Kist Porceleyn	1	0	
Een Ton Porceleyn	0	10	
Een Oven Platielen	2	10	
Een hondert Tegelkens	0	2	
Van een Hoedemakers mande met Hoeden	0	10	
Een Koppel Vygen	0	3	
Een ongevolt Laecken	0	6	
Een half Laecken	0	3	
Een Py-Laecken	0	1	8
Een Tonneken Gelt	3	0	
Een Kisken met Gelt	2	0	
Van Hondert Gulden	0	4	
Van twee hondert Gulden	0	4	
Van drie hondert Gulden	0	6	
Van yder hondert Gulden daer boven	0	2	
Van een brieff	0	2	
Van Juweelen yder hondert	0	1	
Van Gout yder 100 gulden	0	1	8
Van een Zeep-Kist ontrent drie hondert pont	0	10	
Een Pijpe Mom	0	12	

Aldus gedaen ende gearresteert by myn Heeren vande Weth der Stadt Delff, den 15. Mey 1645. My present

A. vander DUSSE.

Ordonnantie, Gearresteert by Schout, Burgermeesters en Regeerders der Steden Amsterdam ende 's Graven-Hage, op de Vracht-loonen tusschen de voorsz. twee Steeden; waer naer hun de Schippers in 't toekomende precyselyck zullen hebben te reguleren.

	gl.	st.	p.
EEn Voeder stuk Wijn/ voor een Wijnkooper	4	10	
Een Toelast Wijn/	2	0	
Een Toesaen Wijn/ voor een Wijnkooper	1	0	
Een Pijp Wijn/ voor een Wijnkooper	1	10	
Een vat Wijn/ voor 4 Orhoofden per vat/ voor een Wijnk.	3	0	
Een Aem/ Tiersje/ of half Orhooft/ voor een Wijnkoper	0	12	
Een Stuck brandewijn/	1	10	

	gl.	st.	p.
Een Orhooft Wijn/ voor den burger	0	18	
Een Toesaen Wijn/ voor den burger	1	4	
Een Aem / Oft Tiersje Wijn/ voor den burger	0	12	
Een half Orhooft Wijn/ voor den burger	0	10	
Een half Aem Wijn/ voor den burger	0	8	
Een Anker ofte Steekan/ voor den burger	0	6	

	gl.	st.	p.
Een Pijp Mom /	0	14	
Een Ton bier /	0	14	
Een Halfvat bier	0	8	
Een Pijp Oly	1	10	
Een Ton boter	0	12	
Een halve ton boter	0	7	
een Kinneken of Vierendeel boter	0	4	
een ton Zeep / voor den Verkooper	0	8	
een Kinneken of half Kinneken Zeep voor den burger	0	4	
een ton leeg Seep-werk	0	2	
een ton Oesters / Haring bocken / of Smalton	0	8	
een groot Suyker vat of Fransche Kramers-vat	1	10	
een Kist Suycker	1	10	
een halve Tonne-mande gepakt	0	8	
een Kinnekens-mande gepakt	0	5	
een ton Teer of Peck	0	10	
een baly Peck	0	6	
een Tonneken Rosynen	0	5	
een Tonneken Vygen	0	4	
een Korff Rosynen /	0	3	
een sack of Ton drooge Schol / yder Sack tot	0	4	
Een Spijcker mande	0	2	
Hondert pont Yser/Loot/of tin		3	
Hondert pont Stock-visch	0	6	
Vijftigh pont Stock-visch	0	4	
Hondert pont Kaes/yder 100 p.	0	4	
Hondert Kalfs vellen / 't zy nat of droog	1	5	
Hondert Ticchels van 8 Duymen	1	0	
Hondert Tichels van twaelf Duymen	1	10	
Hondert Sweetse of Marmerelle Steen	5	0	
Een Limoenen Kas / Bosseau Nooten of Carstaigne	0	6	
een Bael Rijs	0	10	
een ordinarse Wol-bael grooter na advenant.	1	0	

	gl.	st.	p.
Een Bael Canefas	0	12	
een kist Linden / ordinaris grote	1	0	
een Sack Linde/yder Webbe tot	0	2	
een Sack Veeren van 100 pont	0	18	
een Pack Balynen van 25 pont grooter na advenant.	0	6	
een Kanasser Toeback	0	8	
een Boom Harst of wasch	0	4	
een Sack Zout/Haver of Garst	0	5	
een ordinaris Rol Rusch Leer	0	6	
een groote Sak of Pak Spaens Leer	0	10	
een groote nieuwe gemaeckte Schrijn-werkers Kasse een kleender naer advenant.	4	0	
een paer Spaensche of andere Stoelen	0	8	
een Stoel met armen of Leuningen	0	5	
een Hondert marsch drie hoogh kleender naer advenant.	1	0	
een ledige Marsch	0	8	
een dubbelt Vaetje blick	0	12	
een ordinaris Reys-koffer	0	10	
een ordinaris Reys-Doos	0	4	
een Hoede Kasse	0	3	
Twee Hoede Kassen op malkanderen	0	4	
een half Laecken op borden gepackt	0	6	
een Wit of anderhalf Laken los	0	3	
een bael Pampier	0	10	
een Riem Pampier / en brieff	0	3	
Voor yder losse Riem daer bove	0	1	
een Kisje of Tonneken Geldt / voor 't Lant	2	0	
een Kisje of Tonneken Geldt / voor een burger	3	0	
een Packje Gelt van 100 a 200 / 4 stuyvers / en tot 300	0	6	
Yder 100 guldens daer boven	0	2	
een Packje of brieff met Geldt / onder de 100 guld.	0	4	
Gout en Juweelen / yder 100 gulden waerdig	0	1	8

een

	gl.	st.	p.
een brief daer een Ordinantie of Obligatie op 't Lant in is	0	6	
een Sack met Stucken / Documenten of Pampieren	0	6	
een brief dobbel of enckel	0	2	
een stuck Felp of Fluweel	0	6	
een Pakje Gout of Silverdraet waerdig 300 gulden	0	5	
Yder hondert guldens daer boven	0	4	
een Packje Syde Waren	0	1	
Noch alle andere Pakjens / Sakjens of partijtjes / hoe/of wat de selve souden mogen wesen / daer een brief by ofte op gebonden is / sal ten minsten yder partijtje betalen	0	4	

	gl.	st.	p.
Een schippont Speck	0	15	
Een Tonne Borstels	0	10	
Een ordinaris Paert-Plaet	0	3	
Yemant een Schuyt af hurende te laden ende te lossen aen de Kaye / sal daer voor betalen	30	0	
Yemant een Schuyt af hurende / voor de deur te laden en te lossen / sal betalen	33	0	
Ymant een Schuyt af hurende sal in desselfs keure staen/of de oude of nieuwe Vaerten varen wil/doch de nieuwe Vaert gebruykende / sal boven de 30 gl voor de Vracht / daer en boven betalen voor den Tol/'t gene op yder persoon daer op is gestelt			

Aldus gearresteert by de opgemete respective Magistraten den 31 January 1668.
In kennisse van my Secretaris G. GRASWINCKEL.

L Y S T E

Van het t'huys-breng-loon van de Packen, Goederen en Koopmanschappen, met de Veerschuyten van Delft, Rotterdam en s'Gravenhage, tot Amsterdam gebragt werdende.

Beraemt ende vast gestelt by mijne Heeren van den Gerechte der Stadt AMSTERDAM.

	gl.	st.	p.
VAn een Pijp-Oly	0	8	
Van een Ton Boter	0	4	
Van een halve Ton Boter	0	3	
Van een vierendeel Boter	0	2	
Van een Ton Oesters / Haring ofte Smal-ton.	0	2	
Van een groot Suycker-vat of Fransche Kramers vat	0	8	
Van een Kist Suycker	0	8	
Van een halve Tons Mande gepackt.	0	2	
Van 1 kinnetjes mande gepakt	0	1	8
Van 1 Tonne Pick ofte Teer	0	3	
Van een Baly Pick	0	2	

	gl.	st.	p.
Van een Tonneken Rozynen	0	1	8
Van een Tonneken Vygen	0	1	
Van een Korf Rozynen	0	1	
Van een sak droge Schol / yder Sack	0	1	8
Van een Spijker Mande	0	3	8
Van 100 pont Yser/loot of Tin	0	1	
Van 100 pont Stockvis	0	2	
Van 100 pont Kaes	0	1	8
Van 100 Kalfs-vellen	0	6	
Van 100 Tichels van 8 duym	0	5	
Van 100 Tichels van 12 duym	0	7	
Van 100 Sweetse of Marmere elle steenen	0	18	

van

	gl.	ſt.	p.
van een Lamoen Kas / Boſſu Noten ofte Caſtanien	0	2	
van een bael Keps	0	3	
van een ordinaris Wol-bael	0	5	
van een bael Kanefas	0	2	8
van een Kiſt Linnen / ordinaris groote	0	3	
van een Keps-koffer	0	2	
van een ſack Linnen / yder Rol	0	0	4
van een ſak Veren van 100 pont	0	4	
van een ſak Balynen van 25 p.	0	1	8
van een Knaſſer Toeback	0	2	
van een boom Harſt ofte Was	0	1	
van een ſak zout/haver of garſt	0	1	
van een ordinaris rol Rus leer	0	1	
van een groote ſack ofte Pack Spaens-Leer	0	3	
van een groote Schrijnwerkers Kaſſe	0	15	
van een paer ſpaenſe ofte andere Stoelen	0	1	8
van een ſtoel met armen	0	1	8
van een Honder Mars 3 hoog	0	5	
van leege Mars	0	2	
van een dubbelt vaetje Blick	0	3	
van een ordinaris Keps Doos	0	1	
van een Hoede Kas	0	1	
van 2 hoede kaſſe op malkander	0	1	

	gl.	ſt.	p.
van een half Laken op borden gepackt.	0	2	
van een wit of andere laken los	0	1	
van een bael Pampier	0	3	
van een Riem Pampier met een brief	0	1	
van yder los Riem Pampier daer boven	0	0	4
van een kiſtje of tonneken Gelt	0	6	
van yder pack gelt van 300 gul.	0	1	
van een packje ofte briefje Gelt onder 300 gul.	0	1	
van een ſtuck Fulp of Fluweel	0	1	8
van een packje Zijde waren	0	1	
van andere pakjens/ ſakjens of anderen / wat de ſelve ſoude mogen weſen / daer een brief by ofte op is gebonden	0	1	
van een ſchip pont Speck	0	4	
van een tonne Borſtels	0	3	
van een ordinaris Haert Plaet	0	1	
van alle Waren hier boven niet uytgedruckte / daer van het Vrachtloon by de 100 p. wert gerekent / als mede van yder 100 pont Pruymen ofte Rozijnen in vaten	0	1	

(Ende van alle verdere Waren ſal voor het t'huys brengen betaelt werden een derdepart van 't Vracht-loon den Schippers by de Lyſte daer van zynde toegevoeght.)

Apoſtil van het ingeleverde Requeſt.

Mijne Heeren van den Gerechte hebbende overwogen / den inhoudt van de nevenſtaende Requeſt van de Overluyden / en voordere Schippers van 't Rotterdamſe Binnen-Veer / en zoo veel doenlijck is / alle goede ordres / op het beſtellen der Goederen willende beramen / Ordonneren midts deſen / dat van alle Goederen die op de Lyſte ofte ordre van't beſtelloon op't gezeyde Veer ge-emaneert / niet en ſtaen ge-expreſſeert / de beſtelders voor hun beſtelloon ſullen genieten / zoo veel als een vierdepart boven de vracht ſal komen te bedragen / ende ſullen de ſelve beſtelders gehouden zijn aen yder Schipper ter handt te ſtellen een ſchriftelijcke Reeckeningh uyt hun boeck / van alle de ingeladene Goederen / zoo groote als kleyne Percelen / met expreſſie daer nevens / aen wien deſelve zijn beſtelt : en hoe

veel bracht door den Schipper daer van genooten is. Actum den 30 January 1676 presentibus de Heren Schout, alle de Burgermeesteren, dempto de Heere van Castricum, en alle de Heeren Schepenen.

In kennisse van my Secretaris

J. v. VLOOSWYK.

Regist. in 't Willekeurboeck F. Fol. 148.

Door welck Loon de Bestelder gehouden sal zijn de voornoemde Waren t'huys te brengen ofte doen brengen ten huyse van alle Personen binnen der Stadt/ deselve Waren selfs niet willende wercken/ sonder onderschept waer de selve woonachtig zijn/ alles met dien verstaende dat hier door niet en werdt verstaen eenige veranderinge gedaen te zijn het t'huys brengen ofte Werck-loon van eenige Waren daer toe eenige Personen specialijk/ buyten de voornoemde Bestelder/ zijn geauthoriseert.

En sal de Bestelder geen hoger als hier vorens hem is toegevoeght/ den goeden Luyden mogen afvorderen op pene van cassatie.

Aldus Gearresteert den 12 September, 1669 Præsentibus de Heeren Schout, allen den Burgermeesteren, ende allen den Schepenen.

In kennisse van my Secretaris

D. SCHAEP.

Myne Heeren van den Geregte der Stad Amsterdam hebben/ op t' versoek van de Overluyden van 't Kleyne Binnen landts vaarders Gildt/ de Willekeure van den 26. Januarý 1652. gerenoveert/ en de selve geampliceert met 't geene volght/ namentlijk:

Dat alle Schippers/ door de Overluyden van 't Gild of hun Gilde knegt bekeurt wordende over het laden van versamelde Vragten buyten de Beurt/ t' elkens gehouden sullen zijn met solemnelen Eede te verklaren/ dat sy/ direct nog indirect/ van geen meer als een Koopman de Ladinge of Koopmanschappen hebben ingenomen/ geladen of afgehuurt zijn/ en dat by weygeringe van dien Eed/ soodanige Schippers/ aen gemelde Overluyden sullen moeten betalen een boete van vijftig guldens/ en daer en boven de Vragten by hen bedongen.

Aldus gearresteert den 29 January 1688. *Præsentibus* de Heeren, Mr. *Jacob Boreel*, Hoofd-Officier; alle de Burgermeesteren, *dempto* Mr. *Nicolaas Opmeer*; en alle de Schepenen: En gepubliceert den 14 February 1688. *Præsentibus* de Heeren, Mr. *Jacob Boreel*, Hoofdt-Officier; Mr. *Nicolaas Witsen*, Burgermeester; *Egbert de Vry* en Mr. *Frederick Dankerts*, Schepenen.

In kennisse van my Secretaris P. *Rans Valkenier*.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amstelredamme, geteeckent met de Letter C.

Ordonnantie oft Accoort provisioneel, daer op Burgermeesteren ende Regeerders der Stadt Dordrecht ter eenre, ende Burgermeesteren ende Regeerders der Stadt Amstelredam ter ander zyden, door hare Gecommitteerde zyde verdragen: dat de Schipperen van beyde de respective Stede in beurte zullen varen, ende dat voor den tydt van ses Maenden, volgende 't accoort in dato den 1. Juny 1611.

EErst dat in dese beurte geen Schepen/ Krap-schuyten/ Dam-loopers oft Karvielen sullen mogen varen ofte laden onder de 12. lasten groot zijnde/ ende sullen de selfde Schepen moeten zijn wel versien van Anckers/ Touwen/ Zeylen en andere Scheeps gereetschap/ sulcx dat daer in de goederen vanden Koopluyden droogh ende wel geconditioneert konnen over gevoert worden/ en dit alles tot discretie van de Heeren Regeerders vande voorsz. respective twee Steden.

Item/ sullen van nu voortaen/ de Schepen van beyde de voorsz. Stede varen in beurte/ in dier voegen dat een beurt-schip van Dordrecht t'Amsterdam komende/ op sijn beurte tot Amsterdam sal mogen laden/ en van gelijcke 't schip van Amsterdam tot Dordrecht/ en sullen alzo varen Schip tegen Schip.

Item/ sullen de Schippers van beyde de Stede elcx varen voor haer eygen profijt ende vracht/ sonder dat d'eene den anderen eenige deelinge oft reeckeninge sal gehouden zijn te doen.

Item/ en sullen op dese respective Steden geen andere ofte meer Dordrechtsche/ oft Amsterdamsche schepen mogen varen als de beurt-schepen/ ten ware een Koopman alleen een schip wilde afhueren ofte bevrachten/ dat vry sal staen/ daer meede verstaen wordt dat de Heeren van Dordrecht sullen ordre stellen dat haer ordinaris Marckt-schepen afgeschaft worden.

Ende aengaende de Beurt-schepen van beyde de respective Steden/ sullen die by een Coopman ofte Factoor mogen werden bevracht/ sonder daer beneffens eenige andere Coopluyden goederen te mogen innemen/ op pene van twintig guldens verbeuren/ welverstaende dat tot Dordrecht geen Coopmans goederen/ neffens het Bier geladen sullen mogen werden/ midts dat ledige Tonnen tot Amsterdam voor geen vracht sal worden gerekent.

De beurt-schipper van Dordrecht t'Amsterdam geladen komende/ sal inde beurte/ inde ladinge komen/ so haest hy ontladen sal zijn/ ende alsoo voor den inwonende beurtman gepreferereert zijn/ midts dat hy twee dagen ledigh scheeps op 't boort van den ladende Beurtman sal moeten leggen/ en by zoo verre de inkomende beurtman soo laet quame te lossen/ dat hy geen tijdt hadde om de twee dagen op 't boort vande voorsz. inde ladinge leggende beurtman te leggen/ sal gehouden zijn te wachten tot dat de Schipper die op 't boort vande ladende Beurt-schip leydt zijn vier dagen in de lading gelegen sal hebben/ en sal als dan daer na inde beurte laden/ en eerder niet/ gelijck oock d'Amsterdamsche beurtman tot Dordrecht sal doen.

De Schepen sullen vier werke dagen in de ladingen/ en langer niet/en sullen gehouden sijn daer naer precijs af te varen 't zy datse volladen zijn ofte niet/sonder dat daer in begrepen sijn de twee dagen die sy sullen gehouden sijn op den ladende beurtman sijn boort te leggen/ ende sullen de voorsz. Schippers geen goederen meer mogen laden naer dat sy hun Schepen van de Kape ofte Pael sullen wesen afgeleydt/ alles op pene van vijfentwintigh guldens by den Contraventeurs te verbeuren.

Item / oft gebeurde dat de Beurt-schipper binnen de voorsz. vier wercke dagen volladen was/ sal de selfde als dan gehouden zijn terstont af te varen / en sal metter daet een ander beurt-schip moeten aenleggen.

Item/ also de gelegentheyt vande Stadt van Dordrecht mede brengt/dattet nodig is dat de schepen eenigsins verschieten/om tot gerief van den Coopman de goederen te laden/so is geaccordeert dat de Beurt-schipper aldaer in de ladinge zijnde/ zo wel die van Amsterdam als die van Dordrecht / gehouden sal zijn de eerste twee dagen vande vier dagen die hy in de ladinge moet sijn / te verschieten om de vracht-goederen ofte Waren te laden / op alsulcken plaetse als den Coopman sal believen/ en de twee laetste dagen sal hy moeten precijs aende kape blijve leggen / en tot Amsterdam sal de voorsz Beurtman dat ongehouden zijn / dan sal alle vier dagen aen den Pael blijven sonder te mogen verschieten.

Item / de Schipperen in dese beurte varende / sullen niet vermogen goet aen te nemen ofte te laden voor dat zy op haer beurte inde ladinge leggen.

Item / sal een Coopman ofte Factoor in beyde voorseyde Steden wel vermogen een schip te bevrachten tot alsulken prijs als sy metten Schipper sullen konnen verdragen/sonder dat deselve schipper eenige andere Cooplupden goederen daer benefens sal mogen laden / op pene van vierentwintigh gulden te verbeuren.

Item / sal de Beurt-schipper inde ladinge zijn / naer dat hy op de gewoonlijcke plaetsen sal aengeleydt hebben/gehouden zijn alle de goederen die hem aen boort komen sonder eenig onderscheyt te laden/ alwaert ook dat hy van andere Coopluyden eenige Waren aengenomen hadde/sulcx dat altijt die Waren en Koopmanschappen die eerst aen boort gebracht worden / oock eerst geladen sullen worden.

Item / sullen de Schipperen geen goederen ofte Koopmanschappen op de denne ofte overloopen van haere Schepen mogen voeren/ als met expres consent van den Coopman ofte Factoor.

Ende op dat de Koopluyden ende Borgeren in beyde de Respective Steden moghen weten waer naer zy hun sullen hebben te Reguleren / in het betaelen van de Vrachten oft Goederen / zoo zijn de voorsz Heeren van beyde de voorsz. Steeden veraccordeert ende verdragen dat betaelt sal worden voor Vracht of Schip-Loon sulcks als volght.

	gl.	stuy.	p.		gl.	stuy.	p.
Hoppe sacken de lange groote sacken	1	2		Garen de Sack van 4. ofte 500 Pont		10	
Hoppe sacken de kleyne lange sack		18		De kleyne naer advenant.			
Een ordinaris Hoppesack		17		Hennep-sacken		6	
Garen de Sak van ontrent 150 tot 300 Pont		6		Wolle/Spaensche of Sivilische Wollen/de sack van 400 oft 500 Pont	1	4	

Wol

	gl.	ſtuy.	p.
Wol Oosterſche Wol de ſack	2	10	
Luyn-ſack		2	
De ſack Elandts-hayr van 500 Pont	1	10	
Vlas Vulcx Vlas de ſack		16	
De ſack Koeyen hayr van 500 Pont	1		
Laken-Packen/Saey-Packen ende Baey-Packen	1		
De Pack Yp-Laken	2	12	
Carſey-Packen		15	
Lams-vellen het Pack	1	16	
Fusteyn/Bomaſijn/Norenborgerye	1	6	
Lent-vaten ofte ſacken		16	
Ketel-Vaten / Becken-vaten		18	
Kooperdraet-vaten / katoen vaten ofte manden		16	
Yſer-draet vaten	1		
De halve naer advenant			
Nagel-vaten de heele	1	6	
Naghel-vaten de twee derdendeel		19	
De halve Nagel-vaten		13	
Aluyn-vaten		9	
Kooper root vaten		6	
Stael-vaten		12	
Mee-vaten	1		

	gl.	ſtuy.	p.
De grootste Boeck-vaten ende grootste rou Garen vaten	1	10	
De kleyne naer advenant.			
Bleck-vaten de dobbele		4	
De enckele		2	
Een Craem-vat	1	10	
Een half naer advenant			
Een Talck-vat		15	
Een last Aſſche	1	16	
Een Last Aſſche Dobbelbant	2	15	
Een Last Peck of een Last Pruys Teer	1	4	
Een last Peck dobbelbant	1	10	
Een last Peck vierbant	1	16	
Een last Tonne-meel	1	10	
Een last Teer grof bant			
Lijnzaet en de Zeep	1	10	
Ende alle diergelijcke Waren naer advenant			
Een voerder Wijns	1	15	
Een toelast Wijns	1	4	
Van een Pijp		12	
Van een Penſoen		9	
Een Oxhooft		6	
Een Pijp Syroopen		16	
Een groove Ton		5	
Een ſmal Ton		4	

Ende alle andere Goederen van Scheeps Victualie naer advenandt gereekent: Wel verſtaende ſo die Smal-tonnen als Meel oft ander grove tonnen / wat het zoude mogen weſen / min in getale waren als tot een last toe / dan ſoo die meerder als tot een last of daer over / ſo ſalmen 't betalen by 't last als voorſz. ſtaet / ende niet by de tonnen.

Een last Rogge	1	8
Taruwe het last	1	12
Boonen het last	1	16
Boekweyt en Garſt het last	1	3
Haver het last	1	10
Bruwaerdts Zout het hondert	9	10
Spaens Zout het hondert	7	10

Straets-Zout het hondert	8	0
Een hondert Deelen Denemarkſe of Maet-deelen	3	10
Last Deelen het hondert	2	10
Pruyſche Deelen 't ſtuck	0	4
Een hondert lange Sparren	3	10
Een hondert boomſche Capryvens	2	

Een

	gl.	stuy.	p.
Een hondert Brlesche	1	4	
Een hondert Wagenschot	10	0	
Een hondert Pijp-hout	3		
een hondert Courlandtshout	3		
Een hondert Vathout	1	16	
Een hondert Klaphout	1	2	
De hondert Ringen, kopere draetlos	2	15	
Kopere Brouplaten de hondert stucx		18	
Cattoen de hondert Boffen	1	4	
Pannemanden de grootste	1	4	
d' Andere van ontrent 1500 pont		19	
De kleyne van ontrent 100 pont		14	
De kleyne naer advenant			
een bossel staf-stael		1	
een bondel ketelen		5	8
Heymanden	3		
Lijmkorven / scholmanden van vier voeten en een half in den bodem	2	10	
Van vier voeten en drie voeten en een half in den bodem na advenant			
Van Yser/ Hartplaten/ Koper/ Loot/ Tin de duysent ponden		6	
Ysere Potten de 1000 pont		9	
Een Mee-bael van ontrent 1000 pont		15	
Een bael Canefas		6	
Een Smack-bael van 300 p.		5	
Een bael Pastel		2	
Een bael Gengber of Peper		6	
Een quarteel Nagelen oft Noot-muschaten		10	
Een bael Rijs		4	
Een bael Aluyn		2	8
Een bael Calis-hout		14	
Een bael ofte sack Kattoen van 500 pont	1	5	
Een bael Spaensche Zeep		4	
Een bael Galnoten		4	

	gl.	stuy.	p.
Een Muylbael		8	
Een Canaster Caneel		6	
Een bael Pampier		4	
Een Riem wit Pampier		0	6
een Riem kleyn graeu pamp.		0	12
een groot Riem graeu Pampier		1	
Een kist Glas	1	10	
Een Waegh-glas		10	
Een kist Brasily Zuyker		7	
een kist Zuyker van S. Domingo		12	
een kist zuyker van S. Tome		3	
Een kist Canary Zuyker		10	
Ende andere balen oft kisten naer advenant			
De Kruycken Kannen / in Manden oft kisten elck Mande		8	8
Eenen koppel Vygen		1	8
Een korf Cerees Rozijnen		1	
een korf Malgoms Rosijnen		1	
Tonne Vygen van ontrent 10 pont		2	
Een kasse Spaensche Zeep		5	
Brasilien hout het 100 pont		2	
Van een broot Spiegelharst		2	
Een Fardeel		10	
Een tonneken Coutsenille		5	
Een quart Coutsenille		12	
Een tonneken Indigo		5	
Een quart Indigo		12	8
Een Swartsel tonneken			
Een hondert pont Veren		9	
Hennip ofte Vlas 't schipp.		10	
Een kip Deensche Huyden		1	
Een kip Hollantse Huyden		1	8
een hondert drooge Indische Huyden	2	10	
Stock-visch van de hondert pont		1	
Een vadt Saffe van ontrent duysent ponden		10	
een Ton Potassche van 500 tot 700 pont		6	

Een

	gl.	stuy.	p.
Een ton Potassche van 700 tot 1000 pont		10	
Een Aem Olye		3	8
De ledighe tonnen wederom te brengen		2	
Een vadt Corenten van 1800. tot 2400 pont	1	6	
Een bael Corenten		5	
Boetsteenen			
Molensteenen			
Bentemersteenen			
Sarcken			

Ende sullen die Schipperen wel min maer niet meer mogen nemen/op pene van 4 gulden op yeder stuk goets te verbeuren. Onderstont ter Ordonnantie van de Heeren Burgermeesteren ende Regeerders der Stadt Dordrecht / ondertekent I. van Eynde. Bezegelt met een opgedruckt Zegel in groenen Wasse.

Gecollationeert tegens 't voorsz. Register ende daer mede bevonden t'Accorderen, den 24. Juny 1611.

J. de HAEN.

ORDONNANTIE,

Voor de Buyten-Landts-Vaerders Schippers, voerende Smak-Zeylen, om te varen op hare Beurten van deser Steden op Rouan ende Lonnen; Midtsgaders oock vande Vracht-loon vande Goederen die zy zullen innemen.

EErst dat niemant vande Buytenlandts-vaerders deser Steede en sal mogen laden op de voorsz. Havenen dan op syn beurt/en dat hy sal moeten hebben een goet Schip/wel voorsien van Ancker en Touwen/Zeylen en ander Scheeps Gereetschappen / sulcks dat der Koopluyden goederen droog ende wel geconditioneert over gevoert mogen worden. Ende dit alles tot discretie van de Overluyden van 't Binnen-landts-vaerders Gilde / oft andere / die daer toe sullen werden gecommitteert.

Item / dat van nu voortaen alle twee Weecken twee Schepen sullen aenleggen op Lonnen / ende alle twintigh dagen twee Schepen op Rouan / daer van d'eerste schepen aen de kap sullen halen op Maendagh/wesende den lesten deser. Ende van de gene die op Lonnen sullen varen/ daer van sal den eenen op Saterdag t'savonts/ zijnde den sesten dagh daer na / af-leggen / ende op Maendagh 's avondts daer na t'zeyl gaen. Ende de tweede sal afleggen den sevenden dagh na dat de eerste van de kap gehaelt / ofte zyn behoorlijcke tijdt verstreken sal wesen/ zijnde den derthienden dag na dat hy aen de kap gehaelt is/ende mede op 's Maendags t'savonts daer aen volgende / afvaren.

Item/ die op Rouan sullen varen/daer van den eersten den thienden dag savonts van de kap halen/ ende de tweede sal afleggen op den thienden dagh/na dat de eerste van de kap gehaelt / oft zijn behoorlijcke tijt sal verstreeken wesen / zijnde den twintighsten dagh na dat hy aen de kap gehaelt is.

Ende sullen den tweeden dag daer aen volgende / afvaren om haer reysen te vervorderen. Ende na dat de Schippers afgeleyt ofte haer behoorlijcke tijt verstreken sal zijn/so sullen terstont twee andere naestvolgende Beurtluyden aen elken kap weder om aenleggen: Op Pene van vijf ende twintig guldens.

Welverstaende / dat de respective tijdt tot het aenleggen vande voorsz. Schepen geprefigeert / ingaen sal voor het Somer saysoen den eersten Marty tot den eersten Octobris daer na volgende. En dat van den eersten Octobris tot den eersten Marty daer aen voor 't Winter saysoen de Respective Schepen twee daghen langer aen de Wal sullen mogen leggen om te laden / te weten / de Lonnen-vaerders acht dagen/ ende de Rouans-vaerders twaelf dagen.

Dat voorts de voorsz. Schippers hier ter Stede onderwege noch in Tessel geen goederen meer sullen mogen innemen na dat sy van de Kap gehaelt sullen zijn / ofte na dat sy haer behoorlijcke tijt verlopen sal wesen: Op de verbeurte van ses gulden op yder stuck goet/het sy groot ofte kleyn dat sy innemen/ende daer en boven/ in een Jaer in de Beurte niet te mogen varen voor de eerste reyse: Ende voor de tweede reyse / op gelijcke Pene ende arbitrale Correctie.

Item/ soo verre de voorsz. Schepen oft eenige van dien/binnen den tijdt hier voren gestelt / volladen souden mogen wesen/ sullen gehouden wesen terstont af te varen/ende metter daet een anderen moeten aenleggen: Der welcker leghdagen niet eerder sullen ingaen/ dan ter Expiratie van den afgevaren Beurtman.

Item / de Schippers haer behoorlijcke tijdt verloopen zijnde / sonder te hebben hare volle Ladinge / zullen de gene die op Lonnen varende/ vermogen des Maendaeghs (na dat zy 't Saterdaeghs van de Kap gehaelt zijn / ofte dat hare behoorlijcken tijdt is verstreecken) ende de geene die op Rouanen varende (na dat haer behoorlijcke tijdt sal zijn verstreecken / tot dat haer tijdt is van af te varen) zoo veel goets voor haer selven te koopen / als zy bequamelijck sullen konnen voeren en innemen. Op dat de gene die op Lonnen varen/des Maendaegs 't savonds / ende de gene die op Rouaen varen/ den tweeden dag 't savonts/ na haren verlopen tijt daer mede mogen afvaren/ sonder den Koopman daer voor eenighsins te verletten: Op pene van vijf-en-twintig guldens. Ende sullen de Schippers die als noch goet tot volladinge van hare Schepen koopen/ geen Vracht daer van geven aen den geenen die met haer in een Beurs sal varen.

Item / dat twee Koopluyden oft Factoors een Schip sullen mogen bevrachten van hier ter Stede af op de voorsz. Havenen/tot sulcken prijs als hy met de Schippers sal konnen accorderen / sonder dat de selve Schippers eenige andere Koopluyden goederen sal mogen innemen / dan alleen van den gene die hem bevraght heeft: Op pene als voren.

Item / dat de Beurt-luyden in de ladinge leggende gehouden sullen zijn alle de goederen die hen aen boort komen/ sonder eenig onderschept te maken/ in te nemen/ alwaert oock zo / dat zy van andere Koopluyden eenige Waren en Koopmanschappen aengenomen hadden/sulcks dat altijt de Waren en Koopmanschappen die eerst aen boort komen/ eerst geladen sullen werden.

Item / dat geen Schippers eenige vracht ofte lichtinge sullen mogen aennemen acht dagen voor haer aenstaende beurte / maer dat die gehouden sullen wesen vier dagen voor haer beurt te halen aen de Kap by de gene die in de ladinge leggen / om alsoo den een den anderen te helpen laden: Op de pene van vijftigh gulden / ende daer-

daer-en-boven in een Jaer in de beurte niet te mogen varen. Wel verstaende / soo eenige Schippers een haer behoorlijke tijt van acht dagen gekomen is/eenige vracht ofte lichtinge aengenomen mochten hebben / oft dat zy van huys waren of t'huys gekomen zijnde / noch geladen Scheeps lagen/ dat in sulcken gevalle de Schippers van de ledige Schepen by lotinghe in de plaets van den genen die geladen Scheeps leyt/ of van huys is/ sullen werpen/ welke lotinge alle de Schippers die op de beurt varen/ onderworpen ende gehouden zullen zijn nae te komen: Op peene van vijf-en-twintigh gulden/ ende daer-en-boven in een Jaer op de Beurt niet te moghen varen.

Item / dat de Schippers haer beurt gehadt hebbende op Rouan / daer na haer beurt sullen hebben op Lonnen. En van gelijken die haer beurt gehadt hebben op Lonnen / sullen daer na haer beurt hebben op Rouan.

Dat mede de Schippers die gelijk sullen aenleggen op Lonnen/ in een beurs sullen varen. Van gelijken oock twee Schippers die gelijck aen sullen leggen op Rouanen/mede in een beurs sullen varen: Mits dat zy de bedongen vracht sullen genieten als hier na volgen sal. Des dat de Schippers gehouden sullen zijn malkander goede rekening van haer bedongen vracht te doen. En indien t'eeniger tijt bevonden werde dat yemant van henluyden van haer bedongen vracht yet ter quader trouwe achter gehouden hadde/ sal deselve verbeuren vijftig guldens / en daer-en-boven in den tijt van drie Jaren in de beurt niet te mogen varen.

Item / dat gene Schippers inde beurten sullen mogen varen / voor ende al eer zy vier Jaren lang Poorters deser Stede geweest sullen zijn.

Dat ook de Schippers die haer beurt sullen varen / en gelijk sullen aenleggen / tegen den anderen sullen loten wie dat eerst van haer beyden varen sal.

Item / dat geen Schippers smal-schepen voerende/ en in de beurt van Zeelant / Antwerpen/ oft in eenige andere beurten Binnenlants varende/en sullen vermogen te varen in de beurten van Lonnen en Rouanen/ ten ware dat zy de Binnen-landts beurten na lieten / ende daer in niet en wilden varen.

Dat de Schippers gehouden sullen zijn/ zo lange zy in de ladinge leggen/van den morgen totten avont by haer Schepen te blijven: Behalven den Middagh dat zy dan mogen te Beurs komen. En zo yemant terwijlen hy in de ladinge leyt / bevonden wert sulcx niet te doen / ende in de Herberge ofte elders ging drincken: sal yder mael als sulcx bevonden wert / verbeuren drie guldens

Item / dat by den Heeren van den Gerechte gecommitteert sal worden een Persoon / die op de Rouansche en Engelsche Kap opsicht sal hebben / dat de Schepen op haer behoorlijcke tijt af sullen varen.

Alle welcke Boeten en Penen hier voren verhaelt/geappliceert sullen werden een derde part tot behoef van den Heere / een derde part voor den Armen/ en een derde part voor den Bekeurder.

Ende op dat de Koopluyden mogen weten waer na sy haer sullen hebben te reguleren in't betalen van de Vrachten van de Schippers / op haer Beurt varende/ soo hebben mijn voorsz. Heeren geordonneert / en ordonneren mits desen / dat de Buyten-lands-varende Schippers te vracht sullen mogen nemen en ontfangen van alle Waren ende Koopmanschappen sulcks als hier nae volght / wel minder / maer niet meerder. Op Pene van xxv. gulden / ende een Jaer langh in de Beurte niet te mogen varen.

Loon van de Schippers.

	gul.	fluy	pon.	schel.	pens.
			staerlings.		
Potassche van de 100 Ponden					6
Een last Danziker Assche				15	
Een last As Rijs of Konincksberger				12	
Een last Assche dobbelbant				18	
Een last Pick vierbant ende vierbant Teer	8			12	
Een last Pick ofte Pruys Teer	5			6	
Een last Pick dobbelbant	7	10		10	
Een last Zeep					
Een last Haringh	10				
Een last Tonnevis	9			12	
Stapel-vis het duysent			1	16	
Een last Talck / twaelf smalton op 't last	9			12	6
Talck in vaten de 100 pont		7			
Een last Ijlantse Traen	10				
Moskovise Traen / acht Orhoofden voor 't last	10				
Grups van Glas 't last	7				
Een sack Oosterse of Inlandtsche Wol	9				
Een halven naer advenant					
Op Tonnen de hondert ponden					
Een sack Hapr	7				
Een sack hapr of Werck de 100 ponden				1	2
Een Veersack de 100 ponden				1	2
Een Craembar	7			1	4
Den halven na advenant					
Suycker in vaten de 100 pont		12			
Een Koffer van 3 banden	4	10			10
d'Ander na advenant / van de Cassen					
Koper ofte Yser draet / het zy los of in vaten / de hondert pont		6			6
Was de hondert ponden		8			7
Een bael Peper	1	5		2	6
Een bael Spaensche Zeep		15			
Een Crap ofte Meebael / de 100 pont		6			
Een bael Gemgber	1	16		3	6
Noten Muschaet / Kompen en Galnoten d'bael	1				
Koper-root oft Aluyn / 't zy in balen of in vaten de hondert ponden		5		1	5
Een Cas of Canaster Caneel de 100 ponden	1			3	6
Een quart Nagelen / Folp oft Nooten	2	5		4	6
Een Pijp Oly / oft Wijn / oft andere Pijpen	3			1	6
Een Penfoen oft Orhooft na advenant					
Een grove ofte Engelse ton	1				

Tozen.

	gul.	stuy.	pon. staerlings.	schel.	pens.
Corenten de hondert Ponden 't zy in vaten ofte in balen		7			6
Een tonnetje dobbel Blick		10			10
Een tonnetje enckel Blick		5			5
Een bos Staef-stael / of een tonnetje stael		4			4
Los Vlas / Hennip / Torssen / Touwerck ende Cabel-garen / het schippont	1	10		2	6
Bresilien / Campes / ende ander Hout / de hondert Ponden		5			
Olifants tanden de hondert Pont		5			6
Soethout de hondert Ponden				6	
Loot / Tin / Kooper de hondert Pont		4			
Caes los de hondert Ponden		8		3	7
Een tonne Boter	1	10			6
Halven ende vierendeel na advenant					
Drooge Indische Huyden het stuck		3			
Die Capevar drie voor een					
Een kist Deense oft Sweedse Huyden		3			
Een kist Hollandtse Huyden		5			
Coutsenille de hondert Ponden	1	10			
Annijs / Comijn / Amandelen / Rijs ende alle Pastel balen de hondert Ponden		8			6
Smack de hondert Ponden		5		8	
Een vat Fusteynen	5				1
Lijm de hondert Ponden		10			
Bocke-vellen het deker		5			
Klockspijs of schropsel van Koper de 100 Pont		4		6	
Een Pack Candijs van sestien Packen	4				
De andere na advenant.					
Bresilie Suyker in kisten of vaten de 100 Pont		6			
Canary of Madera Suycker de kist	1	16			
Hammen in vaten de hondert Ponden		8			
Noortsche Deelen 122 voort hondert	15		1	6	
Ketels 't zy los ofte in vaten					
Pannen					6
Kopere Platen					
Haert-ysers — de 100 Ponden					
Roen ende Staf ysers					
Een Pensoen Rozijn					
Een korf Sereets Rozijn					
Een korf Malegomse Rozijn					4
Een bael Papier / gemeen van 15 of 16 Riem				1	3
Een bael Cattoen de hondert Ponden				1	3
Een bael Zijde				5	3

	gul.	stuy.	pon. staerlings.	schel.	pens.
Een tonne Zijde				3	
Een tonne Honingh				1	
Een tonne Salm				2	5
Een kist met Linnen van veertigh stucken				6	
Allean dere kisten en kassen na advenant.					
Een vat Garen				9	
Een vat Boecken				10	
Grau Papier ponts en half ponts/de 100 Riem				8	
Een kist Suycker van S. Domingo				4	
Een ton Stijffels				1	6

Wel verstaende so daer eenige Waren op Rouan oft Lonnen gescheept mochten werden / en 't loon daer van niet gestelt mocht zijn/ soo sal men daer van betalen soo t' Rouan gescheept wert/ en in de Lijsten van Lonnen staet een derde meerder/ende so 't op Lonnen gaet/ en in de Lijsten op Rouanen staet een derde meerder.

Ordonnantie voor de Schippers op de groote van haer Schepen, hoe dat die in-gestelt zullen werden, om haer bedongen Vracht metten anderen te mogen deelen als volght:

Schepen { van 26 tot 31 last/ op 30 last
boven 31 tot 36 last/ op 35 last
boven 36 tot 41 last/ op 40 last
boven 41 tot 46/ ende daer boven op 45 last } gerekent.

Ende sullen de Schippers gehouden zijn aen den Opsiender / die by den Heeren van den Gerechte daer toe gestelt sal werden / te betalen elcken mael / eer dat sy af sullen varen/ te weten/dien Schippers/die hare Schepen boven de 31 lasten groot zijn/ 3 gulden/ ende beneden de 31 lasten groot zijnde 2 guld. 5 stuyv. Op Pene van noch veel te betalen als de reys gedaen sal zijn. Aldus gedaen ende gearresteert den xix Februarij xvj. hondert ende xj. Present de Heer Schout, alle de Burgermeesteren, ende alle de Schepenen, dempto Jacob Graef.

In kennisse van my Secretaris B. I. van WYHEN.

Ordonnantie van 't Loon voor de Schippers, varende op haer Beurten, van Amsterdam op Hamborgh, ende van Hamborg op Amsterdam: des Somers ingaende den eerste Martius, en gedurende tot den eerste October. En het Winterloon, vanden 1. October, tot den 1. Martius.

	Van Amsterdam op Hamborgh.				Van Hamborg op Amsterdam.			
	Somerloon		winterloon		Somerloon		winterloon	
	marc.	ß	marc.	ß	marc.	ß	marc.	ß
Asche / Danzick ofte Koningsberger/ 't last	5	0	5	8	3	0	5	10

Assche

	Van Amſterdam op Hamborgh				Van Hamborgh op Amſterdam			
	Somerloon		winterloon		Somerloon		winterloon	
	marc.	ß	marc	ß	guld.	ſtuyv.	guld.	ſtuyv.
Aſſche rÿs / 't laſt	3	8	4	0	0	10	4	10
Pot-aſſche / de hondert pont	0	3	0	3½	0	4	0	4½
Lÿnzaet / Noten / Geers / Grutten / 't laſt	4	0	4	8	4	0	4	10
Grove ton naer advenant								
Een laſt Haringh								
Een laſt Zeep	4	8	5	0	4	0	5	0
Een laſt Tonne-vis								
Een laſt Bucking	4	4	4	12				
Een laſt Terwe of Weyte	5	8	6	0	5	10	6	0
Een laſt Rogge	4	8	5	0	4	10	5	0
Een laſt Garſte	3		4	0	3	10	4	0
Een laſt Haver	2	8	3	0	2	10	3	0
Een laſt Tallick / twaelf ſmal-ton op 't laſt	4	8	5	0	4	10	5	0
Een laſt Sement / twaelf ſmal-ton voor 't laſt	4	0	4	8				
Een laſt Luybs Bier					5	10	7	0
Een laſt Hamborger Bier					5	10	7	0
Een laſt Inlantſe Traen	5	0	5	8	5	10	5	10
Moſcoviſche Traen / acht Oxhoofden voor 't laſt	5	0	5	8	5	0	5	10
Een laſt Pick / vierbandt ende vierbandt Teer	5	.	5	8	5	.	5	10
Een laſt Pick of Pruys Teer	3	.	3	8	3	.	3	10
Een laſt Pick dubbelband	4	.	4	8	4	.	4	10
Een Pÿp Mom					1	10	1	15
Talck in vaten de hondert pont	0	4	0	4½	0	5	0	5½
Een quarteel Nagelen / Folp / Noten / of diergelÿke	1	8	1	12	1	10	1	15
Een bael Peper	1	0	1	4	1	.	1	5
Een bael Noten muſſchaet / Rompen en Galnoten	0	8	0	10	0	10	0	12
Een cas of canaſter Caneel / de 100 p.	0	8	0	10	0	10	0	12
Een bael Spaens Zeep.	0	8	0	10	0	10	0	12
Een Crap af Meebael / de hondert pont	0	3	0	3½	0	4	0	4½
Een bael Gengber / van ontrent 500 pont	1	0	1	4	1	0	1	5
Anÿs / Comÿn / Amandelen / Rÿs de bael	0	8	0	10	0	10	0	12
Smack / de 100 pont	0	2'	0	3	0	3	0	3½

Paſtel

	Van Amsterdam op Hamborgh.				Van Hamborgh op Amsterdam.			
	Somerloon		winterloon		Somer loon		winterloon	
	marc	ß	marc	ß	guld. stuyv.		guld. stuyv.	
Pastel / de bael van ontrent 200 pont	0	4	1	$4\frac{1}{2}$	0	5	0	$5\frac{1}{2}$
Was / de 100 pont	0	4	0	$4\frac{2}{3}$	0	5	0	$5\frac{1}{2}$
Bresilien/Campus ende alderhande hout / de 100 pont	0	3	0	$3\frac{1}{2}$	0	4	0	$5\frac{1}{2}$
Olyphants Tanden de 100 pont	0	4	0	4	0	5	0	$5\frac{1}{2}$
Coutsenille de 100 pont	1		0	$4\frac{1}{2}$	1	.	1	$5\frac{1}{2}$
Indigo de 100 pont	0	10	0	12	0	$12\frac{1}{2}$	0	14
Koperroot of Aluyn/het zy in vaten of balen / de 100 Pont	0	$2\frac{1}{2}$	0	3	0	$3\frac{1}{2}$	0	4
Corenten het zy in vaten ofte balen de 100 Pont	0	4	0	$4\frac{1}{2}$	0	5	0	$5\frac{1}{2}$
Een bael Canefas	0	12	0	14	0	1	0	18
Een Pijp Oly oft Spaensche Wijn	2	.	2	4	2	.	2	5
Een Pensioen of Oxh. na advenant								
Een Oxh. Brandewijn of Olyven	1	.	1	4	1	.	1	5
Franse Wijn / het vat	2	8	2	12	2	10	2	15
Rijnsche Wijn / het voeder	5	.	5	12	5	.	5	15
Ende een Toelast	3	12	4	8	3	15	4	10
Een tonne Hennip	0	10	0	12	0	12	0	15
Een Quarteel Tarpentijn	0	12	0	14	0	15	0	18
Een Bael Catoen de 100 pont	0	7	0	8	0	9	0	10
Een tonne Salm	0	10	0	12	0	12	0	15
Een vat Peltery	3	12	4	8	4	15	4	.
Een Koffer van derthien banden	2	4	2	2	2	5	2	15
Andere na advenant								
Molensteenen/een achtlender 't stuk	5	.	6	.	5	$\frac{1}{2}$	6	.
Suycker in vaten de 100 pont	0	5	0	6	0	1	0	7
Bresilie Suycker de Kist	1	4	4	8	1	5	1	10
Canary of Madera Suyker de kist	1	4	1	8	1	5	1	10
Een pak Candijs Suycker van 16 packen	3	0	3	8	3	.	3	10
Een pak Engelse Lakens / of Bapen 't stuck	0	5	0	0	0	6	0	$6\frac{1}{2}$
Carsayen / de drie voor een								
Schollen in tonnen	0	$2\frac{1}{2}$	0	3				
Schollen in manden van $4\frac{1}{2}$ voet	2	8	3	.				
Drooge Indise Huyden / het stuk	0	4	0	5	0	5	0	$5\frac{1}{2}$
Capeverde / drie voor twee								
Een kip Deensche / of Sweedsche Huyden	0	$2\frac{1}{2}$	0	3	0	$3\frac{1}{2}$	0	4

Een

	Van Amsterdam op Hamborgh				Van Hamborgh op Amsterdam			
	Somerloon		winterloon		Somerloon		winterloon	
	marc.	ß	marc.	ß	guld.	stuyv.	guld.	stuyv.
Een kip Hollandse Huyden	0 — —	$3\frac{1}{2}$	0 — —	4	0 — —	$4\frac{1}{2}$	0 — —	5
Een vat Garen								
Een vat Linnen			4 —	8	4 —	.	4 —	10
Kisten na advenant	4 —	.						
Een vat Neurenburgery								
Een vat met Fusteynen	3 —	8	4 —	.	3 —	10	4 —	.
Swilligh in vaten / of kassen / naer advenant					3 —	.	3 —	10
Een pak van 40 a 50 stucken Oosterse Lakens	—		—		4 —	.	5 —	.
Andere packen na advenant								
Een sack Oosterse Wolle / van acht hondert a negen hondert pont	—		—		5 —	.	6 —	0
Een Veersack / de hondert pont	—		—		0 —	15	0 —	18
Een grove ofte Engelse Ton	0 —	12	0 —	14	0 —	15	0 —	18
Bockevellen / het Deecker	0 —	3	0 —	$3\frac{1}{2}$	0 —	4	0 —	$5\frac{1}{2}$
Hammen in Vaten de hondert pont	0 —	3	0 —	$4\frac{1}{2}$	0 —	5	0 —	$6\frac{1}{2}$
Een tonneken dobbel Blick	—		—		0 —	7	0 —	8
Een tonneken enckel Blick	—		—		0 —	$3\frac{1}{2}$	0 —	4
Een bos Staf-stael / of een tonneken Stael	—				0 —	3	0 —	3
Koper of Yserdraet / het zy los / of in vaten / de hondert pont	0 —	3	0 —	$3\frac{1}{2}$	0 —	4	0 —	$4\frac{1}{2}$
Een vat Koper / ofte Lattoen / de 100 pont	—		—		0 —	3	0 —	$3\frac{1}{2}$
Geslagen Koper / de hondert pont	—		—		0 —	$4\frac{1}{2}$	0 —	5
Rouw Koper de hondert pont	—		—		0 —		0 —	3
Ketels 't zy los of in vaten de hondert					0 —	$2\frac{1}{2}$	0 —	$5\frac{1}{2}$
pont	. —	4	0 —	$4\frac{1}{2}$	0 —	5	0 —	$6\frac{1}{2}$
Pannen de hondert pont	. —	4	0 —	$2\frac{1}{3}$	0 —	5	0 —	$2\frac{1}{2}$
Kopere Platen, Haert-Ysers, Roen en Stafysers } de 100 pont	—		—		0 —	2		
Een Korf Sereetse Rozijn								
Een Korf Malgoms Rozijn								
Een koppel Vijgen	0 —	$2\frac{1}{2}$	. —	3	0 —	4	0 —	$4\frac{1}{2}$
Tonnetjes Vijgen								
Een Ton Stijssel	0 —	12	0 —	14	0 —	5	0 —	18
Syrope / de quarteel van ontrent duysent pont	1 —	4	1 —	8	1 —	5	1 —	10
Madrilse Syrope / ofte diergelijke vaten 't vat	3 —	.	3 —	8	3 —	.	3 —	10

T Tin/

	Van Amsterdam op Hamborg. Somerloon marc. ß.	Van Amsterdam op Hamborg. winterloon marc. ß.	Van Hamborgh op Amsterdam. Somerloon guld. stup.	Van Hamborgh op Amsterdam. winterloon guld. stup.
Tin / in vaten of aen blocken/ de 100 pont	0 — 3	0 — 3½	0 — 4	0 — 4½
Loot de 100 pont	0 — 1½	0 — 3½	0 — 2	0 — 2
Een Glas Kist			4 — .	4 — 10
Een vaetjen Aert of Saffe	—	—	1 — .	1 — 5
Een vat houte Lepels / oft ander Houtwerck	—	—	2 — 10	2 — 15
Een bael rouwe Zijde				
Een bael Orgenzijn Zijde	2 — 8	3 — .	2 — 10	3 — .
Een cas Fluwelen/of Armosijne van 10/ 11/ 12 stucken	2 — 8	3 — .	2 — 10	3 — .
Een cas goude of zilvere Lakens	2 — .	2 — 8	2 — .	2 — 10
Zijde Camelotten / ende Turks grof Grepnen de bael	2 — .	2 — 8	2 — .	2 — 10
Een grove tonne met Swijnshayr	—	—	0 — 15	0 — 18
Andere Tonnen na advenant				
Een pack Carpeten/ ordinaris groot			4 — 10	5 — 0
Hennip / de 100 pont	0 — 6½	0 — 7	0 — 8	0 — 9
Vlas / Touw-werck / Cabelgaren/ de 100 pont	0 — 6½	0 — 7	0 — 8	0 — 9
Bussepoeder de 100 pont	—	—	0 — 12	0 — 14
Salpeter de 100 pont	—	—	0 — 4	0 — 4½

Item/ de goederen daer van alhier de vracht niet en is gespecificeert / in gevalle den Koopman ende den Schipper niet en konnen accordeeren/soo sal de selve vragt staen tot discretie van de Overluyden.

Aldus gearresteert den 27 Aprillis 1613. by mijne E. Heeren / den Schout, allen den Burgermeesteren, dempto Bartelt Cromhout, ende alle den Schepenen.

In kennisse van my Secretaris G. Roseboom.

Ordonnantie der Boden. 1612.

Alle Koopmans Boden sullen gehouden zijn / op haer gesette dagen te verreyse soo wel des Winters als des Somers't zy of daer een Bode van haer respective plaetse gekomen is ofte niet/ende haren gesetten tijt niet passeren/ ten zy met consent van de Overluyden/

Op	Antwerpen	Maendagh ende Donderdagh.
	Zeelant	Dinghsdagh ende Vrydagh.
	Hamborgh, Danzick	Woensdagh ende Saterdagh.
	Embden	Woensdagh.
	Rouanen, Rijssel	Donderdagh.
	Ceulen	Dingsdagh ende Saterdagh.

Het

Het loon van een enckel Brief sal wesen.

Van	Antwerpen	vier stuyvers.
	Hamborgh	vier stuyvers.
	Zeelandt	drie stuyvers.
	Ceulen	drie stuyvers.
	Rijssel	ses stuyvers.
	Rouan	acht stuyvers.
	Embden	drie stuyvers.

Een enckel Brief sal mogen wegen een loot met uytslagh beneden een vierendeel loots.

Twee loot wegende sal betalen anderhalf port
Drie loot wegende dubbel port
Ende soo voort elck loot half enckel port meer.

Gelt-Port.

Van Antwerpen een vierendeel per cento Silver-gelt,
Van Zeeland een vierendeel per cento.
Van Hamborgh een half per cento.
Van Danzick een per cento.
Van andere plaetse na advenant.
Ende van Gout half port.

Van Juweelen / Paerlen of andere kostelijckheden / sal men betalen het ordinaris Gout-port / tot sulcken prijse als het den sender te vooren sal taxeren / ofte tot prijse als men met den Bode sal konnen accordeeren / ofte by foute van accoort tot uyt-sprake van een van de Overluyden.

Extract uyt het Register van de Willekeuren. Getekent met de Letter H. Regist. 136.

Gekundight den xxiiij. April, M. D. C. VIII.

ALsoo tot kennisse van mijne Heeren van den Gerechte gekomen is de groote schade ende 't perijckel dat de goede Kooplieden / soo Burgers als Vreemde hier ter Stede handelende / in 't lichten van hare Waren lijdende zijn / overmits 't qualijck onderhouden van de goede Keuren / desen aengaende gemaeckt en gepubliceert. Soo is 't dat mijne Heeren voorsz. om daer in te voorsten / de oude Keure vernieuwende / ende amplierende / ordonneren ende gebieden 't gene hier na volgt.

In den eersten / dat niemant met eenige Schepen sal mogen lichten van minder waerde dan van C. vijftigh guldens / ende versien met een goede pompe / twee pompstocken en twee bossen daer toe behorende / waer op d'overluyden van de Binnenlandtsvaerders met den Haven-Meester deser Stede na haaren eed die zy daer toe alle Jaar in handen van de Burgermeesteren doen / ende vernieuwen sullen /

toesicht sullen hebben/dat oock de Lichter-luyden gehouden sullen wesen alle Jaren eens (ten ware de voorsz. Overluyden en Haven-meester bevonden dattet meer van noode ware) hare Schepen te brengen ter plaetsen by den Burgermeesteren daer toe gestelt/omme die selve aldaer deur omwerpinge of anders by twee Overmans van 't Binnelants-vaerders Gilde metten Haven-meester te laten waerderen/en besien of deselve Schepen bequaem zijn om Koopmans goet te voeren/ofte ook reparatie behoeven of niet/en hen te reguleeren na de waerderinge en ordre van de selve Overmannen en Haven-meesters/ alles op pene van ses gulden/ t'appliceeren een derdendeel tot profijt van den Heere / een derdendeel tot profijt deser Stede / en een derde part tot profijt van den Bekeurder.

Item/ dat alle Schipperen die met heuren Schepen door de Sluyse mogen/gehouden sullen zijn te lossen ter plaetsen daer 't den Koopliedеn believen sal/en vloten mogen/ op Pene van drie Carolus guldens/ t'appliceeren als voren/ wel verstaende dat de Schipper voor zijn Mast te leggen en ander arbeyt / sal hebben xv. stuyvers boven zijn dagh-gelt/ en de Lichters geen Mast hebbende/ voor haren arbeydt van deur-schieten thien stuyvers.

Item / dat de Lichter-luyden als zy 't goet in haren Schepen genomen hebben/ schuldig sullen wesen des nachts in haren Schepe te blijven/en der Kooplieden goeden getrouwelijk bewaren/ door haer selven of eenen bequamen knecht/ op de boete van iij. Carolus guld. en sullen gehouden wesen van den j. October tot den j. April in haer schepen te wesen van savonts ten viij. uren tot den dag lichten sal / en op ander tijden van 's avonts ten ix. uren tot den morgen/en in hare plaetse binnen deselve tijt niemant te setten/ dan een knecht boven de xviij. Jaren out sijnde/ op gelijke boete / ende t'appliceeren als voren.

Item/sullen de voorsz. Lichterluyden schuldig zijn der Koopluyden goet binnen deser Stede te brengen op alsulcken plaetsen als 't de Kooplieden believen sal/en sullen haer Schepen leggen en vast-meeren houdende die uyt de gemeene vaert / en in 't vlot zo veele mogelijck is/ende by 't goet blijven / of by een ander getrouwelijck te doen bewaren/ soo langhe 't selve gelevert sal wesen / op de boete van twee gulden/ t'appliceeren als voren.

Item/sullen heure dennen en kisten dicht doen maken ende houden/om de schade van des Koopmans goet te beletten/ op de boete van drie Carolus gulden / t'appliceeren als voren.

Item/ dat voortaen geen Schepen of Schuyten sullen moghen leggen in eenige van de drie middelste gaten / te weten/ 't Oorgat/ en de naeste gaten over elcke zijde van't Oorgat/onder de bruggen in d'Ammerak/op de boeten van xxx.stuyvers t'appliceeren in drie deelen als voren.

Item/ dat geen schepen noch schuyten sullen mogen leggen in d'Amrak tussen de Palen gesteken voor eenige steden responderende op d'Amrak so wel aen de oude als aen de nieuwe zijde/op een boete van x. stuyvers/ tot behoef van de Haven-meester.

Item/ dat niemant zy Poorter of vremde hem sal onderwinden eenige trossen of touwen te slaen om eenige Bruggen of Palen binnen deser Stede en hare vryheyt / omme heurlieder Schepen of Schuyten daer door te winden / op de verbeurte van xxx. stuyvers / t'appliceeren in drie deelen als voren/ en daer-en-boven deser Stede te boeten de schade by hen lieden gedaen.

En indien yemant gebreeckelijck bevonden worde in deser Poincten van de Lichters/

ters/ ende Schippers/ daer af sal men de boete nemen sonder verdrach/ ende heure Schepen daer voor aenhouden binnen deser Stede / sulcx dat die niet buyten zullen mogen schieten.

Item / dat de Koorn meeters die in 't werck sullen wesen eenigh Koorn te meten in Schepen leggende / inde vaert van d'Amrack ofte ander water binnen deser stede schuldigh sullen zijn op te houden van haren wercke / als hen des by den Haven-Meester belast sal werden / ter tijdt toe alsulcke Schepen uyt de vaert geleydt sullen wesen / op Pene van thien stuyvers by den selven Meter te verbeuren / tot behoef van den Haven-Meester.

Ende om mede voor te komen de groote onbehoorlijckheyt en ontrouwe dagelijcx gebeurende in 't verkopen van de Matschuddinge/ gemeenlijck indien Schepen vallende / interdiceren ende verbieden mijne voornoemde Heeren by desen alle Schippers / Bootsgesellen ende Lossers van de Schepen/ gene Matschuddinge/ Natten nochte onderstallige Greynen te verkoopen / dan alleenlijck den Schipper van zijn eygen of Scheeps goet / maar sullen gehouden zijn allen Kooplieden te kennen te geven indien hare goederen eenigsints nat ofte onderstallig mochten bevonden worden / op pene van ses guldens / voor d'eerste reyse / en thien gulden voor de tweede reyse te appliceren / een deel tot profijt van de Heere / en twee deelen tot profijt van de bekeurder / en voor de derde mael thien gulden tot profijt van de bekeurder in 't geheel / en daer en-boven op arbitraire correctie van den Gerechte.

Verbiedende mede wel expresselijken eenen ygelijken / 't zy Poorter of Vreemde / binnen de Jurisdictie deser Stede aen Boort of elders geen Matschuddinge natte nochte onderstallige Greynen te koopen van de rechte eygenaer / ende dit alles op pene als boven.

Interdiceren mede eenen ygelijken van nu voortaen in de Jurisdictie deser Stede ontrent de Schepen te varen met Soetemelck / Wittebroot / Appelen / Peeren/ of eenige andere snoeperye / om de selve aen Bootsgesellen of Leggers op de Schepen te verkoopen/ op de boete van xv. stuyvers voor de eerste reyse / en xxx. stuyvers voor de tweede reyse / en daer na t'elcken reysen drie Carolus guldens te verbeuren / alles tot behoef van den bekeurderen: Waer toe mitsdesen geauthoriseert worden de Haven-Meester / Boomsluyters / Wael-Ridders / de gesworen Meter van 't Vaemhout / ende 's Heeren Dienaars.

Extract uyt het Register van de Willekeuren, Getekent met de Letter G, Register 36.

Gekundigt den xxiij. December, M. D. Lxix.

ALsoo mijn Heeren van den Gerechte dagelijcks verstaen van diverse ongeregeltheden en Abuysen / gebeurende by den Groot-schuytevoerders / tot oneere van deser goeder Stede / achterdeel van de Neeringe / en verdriet van de Kooplieden / soo Poorters als andere Uytheemsche / hier ter Stede frequenterende / ende oock de vervuylinge van de wateren binnen deser Stede / daer inne mijne Heeren gaerne souden remedieren tot conservatie van de Koopmanschappe: Soo is 't dat mijne voorsz. Heeren op der saecken gelegentheyt gelet hebbende/ statueeren en ordonneren 't gene hier na volgt.

Eerst dat niemant wie hy zy /

Item/dat niemant van de voorsz. Schuytevoerders eenige vragt sal moeten aennemen / ten zy sijne Schuyt los en ledig is/om terstont de Waren van den Koopman in te nemen/ ten ware de gene die 't selfde goet innemen sal/sulcks metten Koopman accordeerde/ ende te vreden ware te vertoeven tot zijn Schip ledig ende los gemaeckt ware/ende by zo verre de Koopman niet begeert te wachten / sal een ander Schuyt mogen huuren en nemen / op Pene van een Carolus gulden.

Item/wanneer yemant met sijn Schuyt by den dagh aengenomen is/ die sal gehouden wesen den Koopman te dienen zo lange als 't dag is/en niet langer/ten ware hy eer los gemaeckt worde / en sal oock by zyn schuyte altijdts moeten blijven / ofte daer ontrent / sulcks dat men hem lichtelijck vinden magh / op pene voorsz.

Welverstaende indien hy by dage ongelost blebe / en die Koopman by nachte zijn Ware wilde lossen / dat die Schuytman als dan zijnen arbeyt daer toe doen sal / gelijck oft by dage ware/of een in sijn plaetse stellen / daer voren hy hebbe sal een halve dagh Schuyt-huurs/ ende zo verre hy voor den opgangh van der Sonne niet los en ware / so sal sijn dag-huur weder ingaen.

Item / zo wanneer yemant aengenomen wort om eenigh goeden met zijne schuyt aen den hoogen Oort / of elders in Ye ofte Ye-oort te halen / en alhier binnen deser Stede/of hier ontrent te brengen / ende dat hem dan geen goeden ingeladen worden/ zo sal de gene die hem gehuurt heeft/ evenwel gehouden wesen te betalen eenen dagh huurs / welverstaende dat de Schuyt-voerder gehouden sal wesen aen boort te blijven/ en na de vracht te wachten tot 's avondts toe/ zo laet dat hy binnen der Steede mach komen / zo verre de gene die hem gehuurt heeft dat sulcx belieft / op Pene als boven / en daer-en-boven sijne vracht die hy den Koopman soude mogen eyssc hen.

Ende sullen de voorsz. Schuyt-voerders oock gehouden wesen als yemandt van heurlieder eenige Noort-vaerders of andere Schippers met Sparren geladen wesende aengenomen heeft te lossen met zijn schuyt / dat hy niet meer dan eens stutten sal mogen houwen om den last vande voorsz. schepen daer tusschen te leggen /op pene van drie Carolus Guldens

Van Anckers te maken.

Extract uyt het Register van de Willekeuren. Getekent met de Letter H. Register 7.

Gekundight den iij. Augusty, M. D. XCI.

ALis 't zo dat in den Jare van xxvij. ende oock mede in den Jare van Lxix. by mijne Heeren van den Gerechte ordre gestelt is op 't storten vande Ankers/ d'welcke nochtans bevonden wort geheel verbailen te zijn/tot groote schade en verlies van veel Schippers en Koopliedens Lijf en goet / Zoo is 't, dat mijnen Heeren van den Gerechte geordonneert ende gestatueert hebben / gelijck zy ordonneren ende statueren by desen: Dat men voortaen geen Anckers 't zy groot of kleyn en sal maken / dan van goet taey Yser / ende wanneer men de selve Anckers sal begeren

ren te leveren/dat deselve voor en al-eer die ter wage sullen werden gebracht / over-eynde op 't Cruys gesedt en over 't block daer toe geordonneert eens gestuyckt/ ende laten vallen sullen werden/ twee voeten van den ringe/ omme alzo te vernemen of de selve Anckers behoorlijck gewelt ende taey zijn / ofte niet / ende 't selfde also gedaen zijnde sal men deselve Anckers ter wage laten wegen/sonder dat yemant eenige Ankers sal mogen leveren ofte ontfangen / also over 't block niet gestort zijnde / ende en sullen oock die Smeden noch yemant anders de Anckers gestort zijnde mogen aentasten noch bestrijcken/ eer en alvoren die gevisiteert sullen zijn/ by een vande Keur-Meesters van de Masten/die daer toe specialijcken by desen gecommitteert werden/ alles op de Pene elk van drie Corolus guldens/ ende sullen die Keur-Meesters voor heurlieder moeyten hebben en ontfangen van den genen die 't Ancker ontfangen sal/ van elcke hondert ponden een halve stuyver / waer voor zy gehouden sullen zijn goet Register van den dag ende gewichte te houden/ tussen de Smit ende Koopman.

Item/ na dien de voorsz. Anckers also over 't Block gestort/ goet bevonden ende ter wage gebracht / en aldaer gewegen sullen zijn/ sal een van de voorsz. Keur-Meesters den genen die de selve Anckeren leveren sal/geven een Billet inhoudende dat de selve Anckers na behooren over't block gestort zijn/ende oock't getal van't gewichte van dien / om also den Schippers gelevert te worden.

Verbiedende voorts mijn Heeren van den Gerechte/ dat niemant hem verborderе eenige Anckers te leveren/ dan op de wage deser Stede gewogen zijnde/ op Pene van een Pont Vlaems/t'appliceren de voorsz. boeten een gerechte derde part tot behoef van den Heere / een derdepart tot behoef deser Steede / ende een derde deel tot profijt van de bekeurder.

Van Haverye.

Extract uyt het Register van de Willekeuren. Getekent met de Letter D. Register 123.

Gekundight den xxiij. Augusty M.D.XXVII.

Also die Schip-Heeren van deser quartier buyten Duynen varende / hier toe groot geloof ende credentie gehadt hebben inde saeken de Schepen aengaende / waer door sy hen dickwils ontgaen hebben in 't stuck van de Bodemerye / of op die kiel scheeps yet t'ontfangen of kopen/al tot merckelijcke schade ende achterdeel van de Reeders/daer inne mijne Heeren van den Gerechte gaerne voorsien soude na haren vermogen: Hebben daeromme by advijse van eenige van de ses-en-dertig Raden deser Stede met voorgaende rijpe deliberatie gestatueert en gewillekeurt/statueren en Willekeuren mits desen / dat voortaen gene Schip-Heeren aen dese zijde des Zees yet sal mogen kopen oft ontfangen op de kiel van de Schepe/en alzo Bomerye plegen/ dan by expressen wille en consent van 't meerendeel van sijn Reeders. Ende of de Schip-Heer nochtans ter contrarie dede / dat sal wesen tot laste van hem ende sijns selfs goeden/ ende niet tot laste vanden schepe ofte der Reders goeden: Maer die Schip Heers sullen Bodemerye mogen plegen aen gene zijde des zees/in vreemde Landen/ als hem dat nut ende oorbaerlijck duncken sal.

Ordon-

Ordonnantie van de Haven-Meesters.

Extract uyt het Register van de Willekeuren. Getekent met de Letter F. Regist. 91.

Gekundight den xxvij. April, M. D. Lxij.

OVermits mijne Heeren van den Gerechte in 't seker verstaen van de groote ongeregeltheden gebeurende hoe langer soo meer in deser Stede havenen en wateren

Item / die by de Haven-Meester belast worden uyt de vaert te leggen / dat de selve sulcx doen ende den Havenmeester daer in obidieren sal / op pene van x. stuyvers tegens den selven Havenmeester te verbeuren.

Item / dat alle Schippers die met heuren Schepen door de Sluysen mogen / gehouden sullen zijn te lossen ter plaetse daer 't de Kooplieden believen sal / ende zy vloten mogen / op pene van ij. Carolus gulden / t'appliceeren een derdedeel tot behoef van den Heere / een derdedeel tot profijt van der Stede / ende een derdepart tot behoef van den Haven-Meester / wel verstaende dat de Schip-heere voor zijn Mast te leggen ende andere arbeyt sal hebben xv. stuyvers boven zijn dagh-gelt / en de Lichters geen Mast hebbende / voor haren arbeyt van deurschieten hebben sullen stuyvers.

Item / sal niemant eenig Kalck / Zant / of vuylnisse moeten overschieten / of overmeten uyt d'andere in d'Amrak / tusschen de Nieubrugge ende de Damsluys / maer die sulcks te doen hebben / sullen gehouden wesen 't selve te doen buyten de Nieuwbrugge 't zy in 't Y of binnen de palen / mits oock hangende tusschen beyde de Schepen een dicht zeyl / om te verhoeden dat de voorsz. materie in 't water niet en vallen op pene van ij. Carolus gulden / t'appliceren in drie deelen / te weten / een derdedeel tot behoef van den Heere / een derdendeel tot profijt deser Stede / en een derden deel tot profijt van den Havenmeester oft den aenbrenger.

Item / sal hem niemant vervorderen hoy / stroop / stucken van tegelen / steenen / puyn / krengen / koemissen / longen / lever / penssen of eenige andere vuylnisse te werpen in eenige deser Stede-wateren / maer sal men die mogen brengen in de vuilnisvaten daer toe geordonneert / op pene van drie Carolus gulden elcker reyse te verbeuren / t'appliceren in drie deelen / als den Heere / der Stede / en der Haven-meester / oft den Aenbrenger elck een derdendeel: En of sulcks gebeurde by kinderen beneden xiij. jaren out / dat de selve sullen verbeuren ses stuyvers / die men verhalen sal aen der kinderen ouders / tot behoef van den Haven-Meester.

Item / dat niemand buyten deser Stede palen in 't Y eenige matten of ander vuylnis of materie sal moeten werpen / op pene van iij. Carolus gulden elcker reyse te verbeuren t'appliceren in drie deelen / als den Heere / deser Stede / ende den Haven-Meester / of den aenbrenger / elck een derdendeel.

Geen

Geen Steen-Puyn, of andere Materie op eenige Wallen te brengen.

Extract uyt het Register van de Willekeuren: Geteeckent met de Letter G. Register 1.

Also mijn Heere vanden Gerechte tot meer malen onderrecht sijn/ Ec.

ITem/ dat van nu voortaen alle Poorters ofte Inwoonders deser Stede die eenige Putten ofte Kelders willen schieten/ ende die aerde daer uyt komende oft eenige afgebroocken Steen/ Puyn/ oft andere materie stracx doen dragen en brengen in schuyten/ sonder te mogen leggen of laten blijven op eenige Wallen oft in eenige Stegen/ responderende op den Amrack/ of eenighe andere deser Steden wateren/ uytgeseyt de geene die deselve gedolven aerde selver wederomme sal begeeren te gebruycken ter plaetse daer die van daen gebracht oft ghehaelt sal wesen/ op de Pene van ses Carolus Guldens/ t'appliceeren een derdendeel tot profijt van den Heere/ een derdendeel tot behoef deser Stede/ ende een derdendeel tot behoef van den Bekeurder oft aenbrenger.

Extract uyt het Register vande Willekeuren, Geteeckent met de Letter A. Register 188.

Gekundight den 20 August. 1492.

Alsoo dese Steede van Amstelredamme gepreviligeert is by den Grave van Hollandt/ dat alle die genen/ Ec.

Van Zee-Vaerders Recht.

Extract uyt het Register van de Willekeuren. Geteeckent met de Letter C. Register 9. v. adic A. Register 6.

ITem/ waert dat eenig Koopman die vander Zee quame/ geschil hadde van eenige saken/ als van goede dat den Water-rechte roerde/ dat soude 't Gerechte schepden als hun goet dochte.

Item/ soo sal men Zee-vaerdigh recht houden tot allen tijden als den Rechter wil met de Schepenen/ ende daer gaste of buure komen dies begeeren ende te doen hebben ende die zy bekennen dat Zee vaardigh zijn/ anders sal niemant Zeevaerdigh recht hebben. Voort soo salmen alle Koopluyden die de Stede versoecken een onvertogen vulvoerdigh recht doen tot allen tijden als die Rechter en Schepenen willen.

Geen Wallen / Vesten / oft Palaessaden te beklimmen.

Extract uyt het Register van de Willekeuren, Geteeckent met de Letter H. Register. 145. verso.

Gekundight den viij. January 1599.

ALzo eenen yegelijck meer dan kennelijk en Notoir is/dat niemant na rechten/ en oock natuurlijcker redenen vermag / maer wel strengelijck verboden wort/ by nachte of ook by dage te beklimmen de Muragien/ Vesten/ Wallen/Palen of Palessaden van eenige Steden. Soo is't,dat mijne Heeren van den Gerechte verbieden een yegelijken / 't zy vreemde/ Poorter of Inwoonder deser Stede by daghe of by nachten te komen over/ oft deur de Palen/Palessaden/Wallen/stack Kettinge oft Bomen deser Stede / oft oock by dage oft oock by nachte daer over uyt te gaen 't zy dat 't selfde geschiede over 't Ye/den Amstel/oft elders ronts-omme deser Steden op arbitrale Correctie / sulcks dat de Contraventeurs van deser Ordonnantie oock metter doot gestraft sullen werden/ na gelegentheyt van der tijt en saken. Verbiedende voorts allen Soldaten ofte andere de Wacht hebbende / met eenige van de voorsz. Contraventeurs door de vingeren te sien / 't zy dat zy daer over yet genieten oft niet / mede op arbitrale correctie als voren. En sullen de Soldaten/ en anderen de Wacht hebbende/ gehouden zijn de contraventeurs aen te houden/ om de selve in handen van de Justitie te leveren. Ende de geene die eenige contraventeurs in handen van de Justitie sullen leveren/ oft zo sy sulcx niet konden doen/zodanige aenwijsinge wisten te doen dat yemant van de voorsz. contraventeurs in hande van de Justitie quamen/ sullen de selve daer van genieten een Pont Vlaems/so wel van jonck als out / Man/ of Wijf/ verstaende dat de Ouders en Voogden gehouden sullen zijn voor hare kinderen te responderen.

Extract uyt het Register van de Willekeuren der Stadt Amsterdamme, geteeckent mette Letter R. Fol. 139.

Gepubliceert naer voorgaende Klockslagh, den 16 Feb. 1641. Presentibus den Heeren Schout, D. Andrees Bicker, Burgermeester, D. Franck vander Meer ende Roelof Bicker, Schepenen.

ALsoo mijne Heeren van de Gerechte in 't seecker verstaen / van den groote ongeregeltheden ende excessen / die dagelijcks by de Matroosen tegens de Schippers gepleeght worden / als mede van de meenighvuldige disorderen / verschillen en misverstanden / die hoe langs hoe meer / tusschen de Schippers ende Bootsgesellen ontstaen / alles tot merckelijcke schade ende interessen van de Zeevaert ende den Koophandel in 't gemeen. Zoo is't, dat mijne voornoemde Heeren/

Heeren / omme soodanige ongeregeltheden ende vorder schade voor te komen / tot dienste van den Koophandel en bevorderinge van de Zeevaert (daer dese Stad ten hooghsten aen gelegen is) by provisie goet gevonden hebben te maken sekere Ordonnantie en daer benevens de Willekeuren ende te statueren seekere poncten en articulen / hier na verklaert. Bevelende alle de selve scherpelijck onderhouden en achtervolght te worden / op penen / daar in begrepen.

Eerstelijck:

DAt by mijne Heeren de Burgermeesteren ende Schepenen alle Jaren op den 14 Februarp gekooren ende be eedigt sullen werden upt Commissarissen / om te decideren ende af te doen alle saecken ende Questien die sullen mogen voorvallen tusschen Schipper ende Schipperen: Item tusschen Schipper ende Bootsgesel / des daer een geset Schipper soude mogen wesen / dat de Reeders van soodanige Schepen den Schipper in sulcken gevalle sullen hebben te representeeren / gelijck meer de persoonen van haere Schippers sullen hebben te verbangen / de Bewinthebbers van de Oost ende West-Indische ende andere Compagnien / mits dat hier mede sullen dienen alle verschillen tusschen de Lootsman en de Schippers / als mede tusschen Schipper ende Koopman in cas Pilotagie / ende kleyne onkosten. Welck Collegie sal werden bedient van een Secretaris / mitsgaders van een of twee Persoonen voor Deurwaerders oft Booden. En sullen de voorsz. Commissarissen ten minsten drie in 't getale / gehouden wesen alle werckedagen te sitten / omme Parthyen recht te doen / ter plaetse / hier na by mijne Heeren van den Gerechte te ordonneren.

2. Voor welke Commissarissen alle saken hier na uptgedruckt ter eerster instantie sullen moeten dienen tusschen Schipper ende Schippers / mitsgaders tusschen Schipper en Bootsgesel / onder welcke mede begrepen sullen wesen de Bewinthebbers van de respectibe Compagnien / en de Reeders hier voren gemelt.

3. Ende al de gene die yemandt voor de voorsz. Commissarissen wil daghvaerden / gehouden wesen daegs te vooren 't selve te doen door een Bode van de Commissarissen alwaer Partyen Contendenten gehouden sullen zijn te compareren in Persoon / sonder dat yemand van Partyen zal mogen werden geassisteert met eenige Advocaten / Procureur / of eenige andere Persoonen of Persoonen hem of hem met de Practijken behelpende.

4. Ende sullen de voorsz. Commissarissen tusschen Parthyen voor hen luyden comparerende / mogen decerneeren provisie van Namptissement / diffinitive condemnatie of absolutie / sulcks sy luyden na gelegentheyt van saken sullen bevinden te behooren.

5. So ymant behoorlijck is gedaghvaert / en niet compareert sal tegens hem verleent worden het eerste default en voor de tweedemael geroepen zijnde / en echter niet comparerende / sal by Commissarissen gegeven worden het twede default / en sullen voort profijt van dien decerneren namptissement van ge-eyste som / mits dat 't selve niet sal mogen excederen de som van 100 guld. en den eysche / admitteren de selve mogen lichten onder Cautie de restituendo / indien namaels verstaen sal werden sulcks te behoren; ingevalle Commissarissen bevinden sullen de saeck daer toe gedisponeert te zijn / sonder dat defaillant sal moghen worden gehoort voor dat sy 't voorschreven namptissement sal hebben voldaen: ende daer na de saecke te-

tegens de gedaeghde ter Rolle gepresenteert zijnde / omme zijn default te purgeren/ ofte vonnisse te aenhooren / sullen de voorsz. Commissarissen de gedaegde noch niet comparerende/ het voorsz. namptissement per contumaciam converteeren in diffinitive condemnatie / soo de sake insgelijcks daer toe gedisponneert is.

6. Item van alle definitive Vonnisse / by de voorsz. Commissarissen ghewesen / sal Parthye / hen daer by beswaert vindende / moghen appelleren aen de Heeren Schepenen deser Steede / mits dat deselve Parthye eerst ende alvooren gehouden sal wesen de Penningen uyt voorsz vonnisse begrepen / te consigneren / en sal in sulken gevalle de Appellant gehouden sijn / zijn appellatie binnen den tijdt van drie dagen/na de Pronunciatie van het selve vonnisse by den Secretaris te laten aenteyckenen/ ende wijders 't selve zijn apel te vervolgen by Requeste binnen noch drie dagen daer aen volgende / op Pene van discretie.

7. En yemant in apel ontfangen zijnde / sal in handen van den Heere Schepenen consigneren de somme van 2. guldens / de welcke hem sullen werden gerestitueert/ indien het vonnisse in questie by Schepenen wert gealtereert.

8. Ende sullen de non Comparanten verbeuren voor yder default vier stuyvers / dewelcke defaulten geinnet sullen werden by den voorsz. Bode.

9. Ende / op dat alle expressen ende ongeregeltheden tusschen Schipper ende Schipper / midtsgader Schippers ende Bootsgesellen / daer onder begrepen Reeders / Bewinthebbers van de Oost-ende oock West-Indische ende andere Compagnien/in voegen voorsz. te beter zoude mogen geweert en voorgenomen werden : so salder tot dien eynde gestelt werden een Persoon tot water Substituyt/ omme het recht van de voorsz. Commissarissen te helpen mainteneren

10. Wordt meede de voornoemde Water-Substituyt by mijne Heeren van de Gerechte voornoemt geauthoriseert alle Bekeuringe te doen / de Boeten te innen/ de onwillige aen te klagen / ende condemnatie te versoecken by den voorschreve Heeren Commissarissen. Gelijck meede de selve Water-Substituyt werdt geauthoriseert omme in alle Crimineele saecken / te water voorvallende / de schult-plichtige te apprehenderen / en de selve over te leveren in handen van den Heere Officier deser Stede.

11. En wat aengaet den Secretaris van dit Collegie / de selve sal voor het aenteyckenen van yder vonnisse of appoinctement genieten 3 stuyvers / ende voort uytgeven van de Acte ses stuyvers.

12. Ende de Boode of Deurbewaerder sal voor yeder Citatie die hy sal doen / genieten drie stuyvers in de Stadt / ende vier stuyvers op de stroom / boven den Schuytvracht.

13. Is voorts by den voornoemden mijne Heeren van den gerechte goet gevonden ende geordonneert / dat tot onderhout van den Collegie van Commissarissen ende andere nodige onkosten / alle Coopvaerdyschepen / gene uytgesondert die hier ter Stadt sullen komen te lossen / voor yder reyse betalen sullen aen de Secretaris van 't gemelde Collegie / die sulcks aen den E. Heeren Thesaurieren ordinaris sal hebben te verantwoorden ; 't gene hier volgt.

14. Te weten een Schip van 50 lasten ende daer en-boven / komende van Westen / Oosten / Noorwegen / Engeland / Schotland / ofte eenige andere plaetsen daer ontrent gelegen 30 stuyvers.

15. Item / een Schip tot 25 lasten toe / 15. stuyvers.

16. Ende de Scheepen komende van by Westen de Caep de Finis Terra/ of by Noorden Hitland/ elck Schip drie guldens.

17. Ordonneerende en Willekeurende wijders mijne voornoemde Heeren van den Gerechte/ dat naer den 25 Meert deses jaers 1641. geen Schippers hier ten Stede sich sullen mogen vervorderen eenigh Bootsgeselle/ 't zy Officier of Matroos te huuren/ ten zy dat de selve Bootsgesel eerst vertoonen acte van ontslaginge of afschept/ by den Schipper/ daer mede hy laeste gevaren heeft onderteekent/ op pene van 30 guldens/ by den Schipper/ t'elckens hy contrarie doet te verbeuren/ t'appliceren een derdendeel voor den aenbrenger/ een derdendeel voor de Zeevarende Armen/ ende een derdendeel voor de Water-Substituyt.

18. Ten ware dat de selve Bootsgesel/ 't zy Officier of Matroos/ noyt gevaren hadde/ of suffisante redenen gaf/ waer door hy geene acte van ontslaginge of afschept van zijn laetste Schipper konde hebben/ in welcken geval den Schipper vry sal staen hem te huuren/ ter overstaen van de voorsz. Water-Substituyt/ die voor sijn presentie van een Schipper voor yder persoon sal genieten ses stuyvers/ sonder meer.

19. Dat van nu voortaen alle Officieren en Bootsgesellen/ 't zy hoedanigh of uyt wat quartieren datse over soude mogen zijn/ die hem verhuuren; 't sy by de maendt/ of by de reyse/ om voor deser Stede op Coopvaerdye met hun Schipper te varen/ sullen gehouden zijn haer acte van afschept van de leste Schipper terstont over te geven soo haest de huure is gesloten/ op pene van drie guldens by de Schipper te verbeuren.

20. Des sal de Schipper gehouden zijn de gehuurde Officier of Bootsgesel/ na 't overleveren van zijn beschept als vooren/ op de hand te geven een huurpenningh van ses stuyvers/ en tot seecker bewijs van een vaste huur/ en zijn naem/ toenaem en woonplaets of logijs perfect aen te schrijven.

21. De Officieren en Matroosen sullen gehouden zijn binnen 24 uren/ na dat sy haer huur penningen sullen hebben ontfangen/ t'Scheep te komen/ ende 't selve Schip toe te maken/ helpen laden of ballasten/ gereed om te zeylen sonder te mogen aen land varen/ veel min aen Land vernachten sonder speciael consent van den Schipper/ of die in sijn plaets of name commandeert.

22. Dat eenig Officier of Bootsgesel in 24 uren/ na dat hy zijn huurpenningen sal hebben ontfangen/ niet te Scheep komende/ sal de Schipper vermogen een ander in sijn plaets te huuren/ ende van den gehuurde ontslagen zijn/ daer en boven sal de gehuerde noch verbeuren indien 't een Officier is de somme van 10 gulden/ en soo 't een slecht Bootsgesel is 5 gulden/ ten behoeve van de Water-Substituyt/ ende sal des niet te min soodanige Officier of Bootsgesel gehouden zijn in dienst te gaen/ en de selve te voltrecken/ in cas de Schipper sulcx sal begeren.

20. Des sal de Schipper gehouden wesen soodanige achterblijvende Officier of Bootsgesel in 24 uren daer na met naem/ toenaem en Woonplaets of Logijs aen te geven aen den Water-Substituyt/ om by de selve de voorsz. boete gevordert te werden/ op pene/ soo eenige Schipper daer in nalatigh blijft/ dat de selve t'elckens verbeuren sal 30 guldens/ t'appliceren als hier voor in 't 17 Artijkel staet verhaelt:

24. Eenigh Schip als boven gereedt gemaeckt zijnde/ en het volck de halve huure of maant gagie ontfangen hebbende sullen haer vervoegen binnen Scheeps-

 boort

voort te komen / te weten soo 't een Schip is varende na Oost / West / Zuydt of Noord / geen plaetsen uytgesondert / buyten den tijdt van 12 uren / en indien een Schip is varende bezuyden de Caep Finis Terre / op wat plaetse het soude mogen wesen binnen twee etmalen / om te wachten na d'ordre van den Schipper / nalatig bevonden wert / 't zy Officier of Bootsgesel / dat deselve verbeuren sal een vierde part van zijn huur / of een halve maend van sijn bedongen gagie / te appliceren / d'eene helft voor de Water-Substituyt / ende d'ander helft voor de Zeevarende armen.

25. Ende soo eenige Officier ofte Matroos met de halve huur ofte maend gagie hen verborderen wegh te loopen / sal de Schipper gehouden zijn / de naem / toenaem en woonplaets of logijs van soodanige aen den Water Substituyt (als vooren) aen te geven / eer hy van hier sal komen te vertrecken / ons by den selven van soodanige persoon notitie gehouden ende daer op vervolgh gedaen te worden / op pene / dat de Schipper sal verbeuren voor zijn eygen rekeninge een somme van 60 gulden / t'appliceren een derde part ten behoeve van de Water-Substituyt / een derde part ten behoeve van den aenbrenger / ende het resterende derde part voor de Zee-varende armen.

26. Geen Officieren of Bootsgesellen en sullen vermogen uyt den huur te scheyden / na dat zy t'Scheep gekomen zijn / of de halve huur of maendgelt ontfangen hebben / 't en ware om wettige reden / met kennisse van den Commissarissen / en mits weder uyt keerende het geen sy van den Schipper ontfangen hebben / en anders niet / op de verbeurte van een halve huur of een maendt gagie / ten behoeve van de Schipper en zijne Reeders voor d'eene helft / ende voort de ander helft ten behoeve van de Water-Substituyt.

27. De Schipper yemand van sijn Officieren of Bootsgesellen sijnen dienst opseggende / sonder wettige oorsake / ('t welck sal staen tot kennisse van de Commissarissen) sal verbeuren voor sijn eygen rekeninge / buyten last van sijne Reeders ten behoeve van de gene die hy sijn dienst op geseyt sal hebben / een halve huure of een heele maent gagie.

28. De Schepen van deser Stede vertrocken zijnde sullen geen Officieren ofte Matroosen vermogen / 't zy binnen of buyten 's Lants / uyt het Schip te gaen of te varen / veel min aen Lant te vernachten / sonder expres consent van den Schipper / of den (vermits sijn afwesen) in plaets commandeert / op pene van 6 guldens / ten behoeve van de Schipper en sijne Reders.

29. Ende of 't gebeurde dat een Schip / in 't laden of geladen zijnde / de Schipper soude mogen goet vinden eenige goederen weder uyt te lossen / en andere in de plaetse te laden / sullen alle Officiers en Bootsgesellen gehouden zijn hem daer toe te gebruycken na 't believen van den Schipper / 't zy sulcks gebeurde voor dese Stadt of elders binnen 's Landts / mits na gedane reyse / daer voor gecontenteert werdende / na discretie van Commissarissen. En soo yemandt / 't zy Officier of Bootsgesel met lossen of laden onwilligh bevonden werde / sal d'onwillige verbeuren een maend Gagie / of een vierde part van een huure / te appliceren als vooren.

30. Gebeurt het mede / dat binnen of buyten 's Lands by den Schipper eenige veranderinge op sijn voorgenomen reyse soude mogen voorvallen / 't sy in de reyse te verkorten / of te verlengen / of van de eene plaets op de andere te verzeylen of her-

verzeylen/ of ook buyten 's Lants en buyten de voorgenomen reyse elders te lossen/ laden en verladen / soo sullen alle Officieren en Matroosen / die by de reyse en niet by de maend aengenomen zijn / gehouden wesen den Schipper daer in te gehoorsamen / en in alles te volgen sijn ordre / sonder tegen seggen / uytgesondert op onvrye plaetsen te varen / en anders niet.

31. Mits dat de Schipper daer voor aen de gemelde Officieren en Bootsgesellen sal betalen (na gedane reyse) soo veel als by de Commissarissen / na gelegentheyd der sake / sal bevonden werden te behooren.

32. Soo nochtans een of meer volle reys ofte reysen buyten 's Landts moeten gedaen werden / daer de Schipper zijn Schip sal komen te lossen / ende zijn vracht verdient is / sal de Schipper gehouden zijn t'elcken reyse zijn volck ten vollen af te betalen / op Pene dat de Schipper in gebreecke blijvende / daer over sal verbeuren 15 guldens / ten behoeve van 't gemeen Scheeps-volck ; ten waere daer eenighe verschil soude mogen voorgevallen zijn / noopende het verlengen van de respective Reysen / welck verschil van 't verlengen van de reysen alleen sal blijven open staen omme hier ter Stede af gedaen te werden / sonder buyten 's Lants malkanderen eenige molestie daerom te mogen aendoen/op Pene dat de gene die sulcks doet verbeuren sal zijn geheele bedongen huyre ofte resterende Maent-geldt / d'eene helft ten behoeve van de Schipper ende Gemeene Reders / ende d'ander helft ten behoeve van de Water-Substituyt.

33. Zo eenige Officieren oft Matroosen binnen Scheepsboort / of aen Lant/ of elders in haer Schippers dienst zijnde/sich tegen haren Schippers qualijk dragen of onder malkanderen eenige moeyten maeckten/sal soodanige moeyte-maeker verbeuren ses guldens ten behoeve vande Zeevarende Armen.

34. Indien buyten 's Lands eenigh Officier of Matroos/'t zy binnen of buyten Scheeps-boort / op zijnen Schipper/ of yemant anders/in Scheeps dienst zijnde/ zijn Mes treckt/of andersints sich tegen de Schipper oft yemandt van hem queste/ sodanige sal de voorsz. Water-substituyt aengegeven moeten werden / en sal de selve gehouden zijn soodanigen Persoon te vervolgen/ ende zijn Persoon bekomende ofte attrapperende te stellen in handen van mijn Heere de Schout/omme naer gelegentheyt van sake gestraft ende gecorrigeert te werden tot arbitragie van den E. Heeren van den Gerechte.

35. Zoo wanneer het Scheeps-volck haer reyse oft reysen voldaen sullen hebben nae behooren / sal de Schipper gehouden zijn hen-luyden elcks daer van te verleenen een behoorlijcke Acte van afscheyt / ende henluyden haer verdiende loon in alles te voldoen / terstont na de ontladinghe / ten ware de Schipper zijn schip wilde op geleyt ende inde Waert gebracht hebben/ 't welk het scheeps-volk gehouden sal sijn te doen / sonder dat de Schipper hem in 't selve kas de huur sal hebben te betalen voor dat sulcks sal zijn geschiet / mits dat sulcks by de Schipper te wege gebracht sal moeten werden binnen veerthien werke dagen/naer het arrivement van 't schip alhier.

36. Zoo de Schipper niet datelijck zijn Volck binnen vier-en-twintig dagen na d'ontladinghe oft afdanckinge of na de opleggingghe van het Schip (zoo zy des begeert) en betaelt / sal de Schipper voor yder dagh betalen / een Officier drie Guldens / ende een Boots-gesel twee ende een halve Gulden / soo lange tot dat sy haer Geldt ontfangen sullen hebben / beneffens een behoorlijcke Acte van afscheyt / wel ver-

verstaende dat hier onder niet werden begrepen de Respective Bewintgebbers van de voorgenoemde Compagnie / die naer ouder gewoonte haer betalinge sullen mogen doen.

37. In gevalle eenige questie tusschen de Schipper ende zijn Volk in 't gemeen/ ofte met yemant in 't Particulier mochte zijn / sulcs dat de Schipper verstont met goet gemoet geen Acte van affschept te konnen geven/ende de Bootsgesellen verstonden / dat henluyden haer Geldt en soodanigh bescheyt niet behoorde geweygert te werden/dat in sulcken gevalle de Matroosen tegens haren Schipper daer over geen moeyten noch schelt woorden sullen mogen maken/ maer de schipper datelijck moeten roepen voor Commissarissen/ omme haer verschil dies aengaende te beslechten/ op de verbeurte van een halve maent gagie ofte een vierde part van de huur/d'eene helft ten behoeve vande Water-substituyt/ en d'ander helft ten behoeve van de Zeevarende Armen.

38. Dat geen Schipper varende van deser Stede nae de West / 't zy de Straet/ West-Indien / Pharnambuco / ofte andere Plaetsen / daer men Maendt-Geldt belooft / sullen vermogen eenige huur aen hen volck te betalen oft hen haer Articulbrief voor te lesen/ als in presentie van den Water-substituyt/ die neffens 't scheepsvolck / de Articul-brief sal Onderteeckenen / midts dat hy zal ghenieten van de Schippers / te weten van een schip voerende 15. a 20. Mannen een Gulden thien stuyvers / van 20. a 30. Mannen twee guldens / ende van 30. a 50. Mannen ses guldens. Ende zo eenige Schipper contrarie dit Articul komt te doen/sal t'elckens verbeuren 25 gulden / de helft voor den Aenbrenger/ende de helft voor den Water-substituyt / des werden hier van ge-excuseert de Respective Compagnien hier boven gemelt.

39. Of 't gebiele dat een schip binnen of buyten 's Landts quame aen de grondt/ in de grondt / ofte te verongelucken / sal 't Volck van 't selve schip niet mogen vertrecken / sonder consent van den Schipper / oft den oppersten van 't scheeps-volck/ daer in wesen zijnde / maer sullen 't schip / scheeps-gereetschap ende Koopmans-Goet / soo veele immers moghelijck is / soecken te salveeren / midts ghenietende van den Geberghde Koopmanschappen tot discretie van den Commissarissen / boven haer recht van de huur / soo hem komt van de Geberghde Scheeps-Gereetschappen.

40. Ende soo yemandt van 't Scheepsvolck / 't zy Officier oft Bootsgesel in 't voorschreven brengen der Koopmanschappen nalatigh bleve / of tegens ordre van de Schipper of ander Opperhooft daer tegenwoordigh zijnde / quame weg te loopen / dat de soodanige verbeuren sal / boven zijn halve huur of maendgeldt / soo hem soude mogen competeren / te weten een Officier zijnde twintigh guldens / en een slecht Bootsgesel wesende thien guldens : sonder dat oock de soodanige sal mogen gegeven werden acte van afschept ; te appliceren de voorsz. boete d'eene helft voor de Water Substituyt / en de andere helft voor de Zeevarende Armen.

Aldus gearresteert den 12 Febr. 1641 by mijne Heeren den Schout, alle de Burgermeesteren ende alle de Schepenen. Onderstont by my de Stadt Amstelredamme Secretaris, en was onderkent

J. BRUYNING.

TRACTAET VAN AVARYEN,

Dat is:

Gemeene Contributie van de Koopmanschappen en Goederen in den Schepe bevonden, om te helpen dragen 't verlies van eenige Kooplieden of Schippers Goeden, gewilliglick gebeurt, om Lyf, Schip, en Goet te salveren.

Gemaeckt by

QUINTYN WEYTSEN,

Eertyds Raad des Kon. Maj. in den Hove van Holland.

Van nieuws oversien, en met passagien van Rechten, Rechts-geleerden, Edicten, Placaten, Ordonnantien, Statuten, &c. beneffens eenige noodige Observatien bevestigt en verrykt,

Door Mr. S. VAN LEEUWEN, *Adv.*

Als meede

De Ordonnantie van Asseurantie en Avarye der Steden Amstelredam, Rotterdam en Middelburgh, &c.

t'AMSTERDAM,

By HENDRIK HARMENSZ. BOTERENBROOT, Boeckverkoper op't Water/regt over de Nieuwe-brug/in de Delfsche Bybel/ 1699.

MARCUS ZUER. BOXHORN.

in dissert. ad

D. ARNOLD. VINNIUM J. C.

HEt woort Avarye, *van wat oorspronck ende hoedanig het zy wort gevraeght? het gene van andere daer van tot noch toe gevoelen, hier te verhalen en heb ick niet in den sin, nochte is nootsakelyk, want alle het selve sal voor onwaarachtigh en voor beuselingen gehouden konnen werden, indien het waarachtig en zeker is, het gene ik met weynig woorden sal seggen.*

Aban *beteykent by de Scythen, bebouwt, bewoont. In het Woorden-boek van de Persen;* is Aban *opbouwinge, bewooninge,* Abadan *een behoude en bewoonde plaats,* Abadani *opbouwinge van een plaets, want het is sulcks dat de Persen en Parthen deselve en van eene oorspronk, dat is, Scythen zyn. Gelyck oock buyten twyfel daar van gekomen zyn de Duytschen, by de welke het selve woort en met de selve beteykening noch in gebruyck is,* Habenen, *is by de selve op-bouwen, optoyen,* gehavent, *bebouwt,* ongehavent, *onbebouwt. Daar van komt het woort* Haven, *dat is, een bebouwde en bewoonde plaats, alzo noemt men een haven een plaets die bebouwt en bewoont is, ten wiens opsichte de Zee onbebouwt en onbewoons is De Franschen dewelke sonder twyfel van Duytsche afkomste zyn, en spreken oock niet anders,* Havre, *een Haven,* Met commodo en Havres, *een Zee die wel behavent is,* (vulgo *een goede Ree*) Mer sans Havre, *een Zee die onbehavent is,* (vulgo *een quade Ree*) *gelyck oock nu noch de eygen naam van die beroemde Haven,* Havre de graces, *van* Havre *dat sonder twyfel van* Havara *te samen is getrocken, en een Haven beteykent, komt het woort* Havarye, *ofte* Avarye, *waar van in de Schips-Rechten en van onse andere Volkeren van* Europa *dikwils gewag wert gemaackt, even gelyk als (by de Latinisten van* Portus *Haven, komt* portorium, *het gene dat in het inkomen van de Havens by de Schipper ende Kooplieden Thol wert geeyscht. Want* Avarye *en is, en beteykent anders niet als het gene dat van die wiens Koopmanschappen ende Goederen in de Haven behoudelyk aengekomen zyn, wert betaelt ende goet gedaan aen den anderen, wiens Koopmanschappen en andere goederen door werpen verloren zyn, &c.*

Tot

Tot den LEZER.

Onder de principaalste Stoffen ende Handelingen, in Materie van Koopmanschap, ende Schip-Vaerdye, en is geensints de minste, dewelcke *ad legem Rhodiam de jactu* by de Doctoren wert verhandelt, welke materie by my wat nader ondersocht ende doorloopen zynde, hebbe ick bevonden, dat in de selve, gelyck in vele andere, onse dagelyckse manieren ende observantien niet juyst over al met de Romeynsche Wetten over een komen, maer meestendeel de Wisbuysche Zee-Rechten, en de Ordonnantien by Keyser Karel en Koning Philippus zynen Zoone in den Jare 1551. en 1563. gegeven, by na als een gemeen Volcker Recht, alomme in dese Landen zyn aangenomen, en de Romeynsche Rechten (voor zoo veel de selve contrarie zyn) gederogeert. 't Welke yemant de selve materie wat nader ondersoekende lichtelik soude konnen confunderen en verweren, indien de selve niet onder een seker Tractaet getrouwelyk na de Conferentie en over-een-stemminge van de selve Wetten en Ordonnantien met dese onse dageliksche observantien, en wederom onse observantien en onderhoudinge met de Wetten, waar verhandelt en begrepen, het welk my lichtelyck bewogen soude hebben om niet altyt in dese materie in 't wilde te loopen selfs de sake by der handt te vatten, ten ware dit tegenwoordigh Tractaet onder den naem van *Avarye*, by den Hoogh-Geleerden ende ervaren Heere QUINTYN WEYTSEN, in zyn leven Raat des Koninglyke Majesteyts in den Hove van Hollant, eertyds seer getrouwelyck verhandelt en uytgegeven, my daar inne hadde konnen voldoen. Welck Tractaat my altydt zeer dienstig, en midtsdien ook seer aengenaem is geweest; Edoch alzo het selve niet was bevestight met de Wetten, Placaten, Observantien in de selve, door de groote authoriteyt ende credyt van den Schryver, stilswygende en metter daat begrepen, heb ick eerst tot behulp van myn geheugenisse en alleenlick tot myn eygen gerief eenige kleyne aanteykeninge op de kant gestelt, en naderhant door het instantelijk versoek van sommige, ende tot voordeel en gebruyck van de selve en van alle andere U E. door den druck laten toekomen, ende ben effens de selve dit Tractaat doen vernieuwen en herstellen, verhopende dat U E. dese mynen kleynen dienst door U E. gunstige admissi tot yet grooter ende meerder sult animeren en opwecken. Gebruyckt mynen arbeyt, prijst den Autheur, en vaart wel.

Hage den 17. October 1651.

SIMON van LEEUWEN.

Een TRACTAET Van AVARIEN,

Gemaeckt by

QUINTYN WEYTSEN,

Raedt des Kon. Maj. in den Hove van Hollandt.

AVARIE is gemeyne Contributie/ van goeden in den Schepe bevonden/ om te helpen dragen het verlies van eenige Koopluyden ofte Schippers goeden gewilligh lijck gebeurt/ om Lijf/ Schip en Goet te salveeren. (1)

Is te considereren/ dat alle Natien van Christenrijck hoedanig die zijn/ useren in 't gemeyne elcks in haerlieden moederlijke tale en sprake/ dit woort Avarie (2) en is 't selfde gekomen uyt die van Grieken (3) alwaer groot frequentatie en handelinge van Koopmanschappen eertijdts plagh te zijn à verbo βάρος 't welck betekent onus ofte last & adjectione privativa quasi sine onere, unde ἀβαρύς inde communi lingua Avarie: soo seghtmen geschied te sijn/ als een Schip geworpen hebbende arriveert sonder zijn volle last.

Avarie is tweederhande: te weten/ commune en grosse.

By Avarie commune verstaet men Lootsmans geld/ (4) het welck een Schipper komende op onbekende kusten/ geeft Visschers en andere Persoonen hem des verstaende om sijn Schip en Goet te brengen in sauvemente en in behouder handt/ waer in de Koopluyden gemeynlijckelooven de Schipper op sijn Eed/ wat hy daer voren betaelt heeft.

Ten ware men eenige sinestre suspitie op den voornoemden Schipper hadde/ so soude de voornoemde Schipper schuldigh wesen deughdelijcke certificatie te brengen van 't gene hy ter dier cause geven en betaelt heeft/ of ten minsten soude gehouden wesen te brengen den Piloten en Lootsmans in de presentie van de Koopluyden of hare Facteurs/ by soo verre de voornoemde Koopluyden residerende waren in de plaetse daer 't Schip arriveerde,

Item by Avarie commune/ verstaet men oock 't gunt dat de Schipperen/ zeylende vloots gewijse geven heurlieder Admiraal voor sijn vieren/ en ander onkosten (5) van Provoosten en Stock-knechten/ indien sy-lieden door ordonnantien en bevel van der Kon: Maj. of sijne Maj. Admiraal sulk Provoosten en Stok-knechten ingenomen hebben/ als in 't Jaer 1553. en 1554: lest-leden gedaen is geweest onder die conduite van de Heere van Wackene/ zeylende na Spangien. Des-

(1) Arg. l. 1. l. 2. §. 1. in fin. D. de lege Rhod. de jact.

(2) Siet Boxhorn. in dissert. sua ad Arnold. Vinn. super addit. ad Petr. Pecc. de re Nautica.

(3) Andere meenen dat het uyt de Arabische of Scytische tale voortkomt. Siet Boxhorn. loco supr. citato.

(4) Doch sodanigh dat den Lootsman/ gedurende sijnen dienst de kost moet hebben/ tot lasten van den Schipper/ ende alleen sijn bedongen loon tot lasten van den Koopman gebragt kan werden/ Wisbuysche Zee-rechten. art. 60. Placcaet van den laetsten Octob. 1563. tit. van Schip-brekinge artic. 9.

(5) By Ordonnantie van de Staten van Hollant/ onder den tijtel van Admiraelschappen/ ende andere/ is naderhant in gevoert/ dat in alle Admiraelschappen daer niet anders in besproken en wert/ tot subsidie ende verballinge van de onkosten van de gemonteerde Schepen/ by de ongemonteerde betaelt sal worden een quart per cento te rekenen na de waerde van Schip ende Goet/ 't welk dien-volgende/ beneffens de schade die door Vyanden/ ofte door Zeerovers eenig Schip/ ofte eenige goederen buyten versuym van haer eygen volck wert aengedaen gedragen sal worden/ niet als Avarye commune, maer als Avarye grosse, over Schip ende Goet/ siet Groots inleydingh. l. 3. tit. 22. Num. 3. 4. & ibi notat.

Desgelijcks verstaet men voor Avarie commune/ 't geene dat de Schippers geven zeylende voor by eenige Casteelen / in Rivieren of Havens / als in de Riviere van Lisbonne ende oock de Zont.

Item / oock 't gene dat men geeft om alsulcke Schepen upt de voornoemde Rivieren of Havenen te brengen : al welcke kosten van Avarie commune gaen over die gemeyne Koopliedengoeden / naar rate van de valeur en estimatie van de goeden (waar af men retule maeckt) en niet over 't Schip 't welck hier in niet en contribueert.

Ende hoewel hier boven verhaelt is / dat Lootsmans gelt gerekent wordt door Avarie commune / dat moet verstaen worden als 't selve niet en passeert de somme van ses ponden grooten Vlaems / anders als 't passeert de voorsz. ses ponden grooten Vlaems soo wordt 't selve gerekent voor Avarie grosse / en mitsdien komt over 't Schip en goet na advenant yegelijcks waerde. (1)

De Bartoenen / Normans / ende andere Schippers van Vranckrijck betaelen nochtans het derde part van sulke onkosten als men den Lootsman geeft / genomen oock alwaart maer een Ducaet : niet te min de gemeyne Koopliden hebben den Schipperen van herwaerts over toe gelaten en gedooght te nemen op heurlieder goeden koste / (2) Lootsmans komende op Vlaanderen ende andere scherpe Kusten / om te schouwen ende te evitteren het menighvuldigh verlies van Schepen en Goeden / 't welck gebeurde dickwils door dien de Schipper door zijn breckheydt en vuylheyd vreese en ontsagh de kosten van een Lootsman / brengende mitsdien den Koopman in 't verlies van alle sijn goeden.

Avarie grosse / verstaat men generaelijcken als men eenige goeden ofte Koopmanschappen over boort worpt ofte kerft / als Anckers / Kabels / Masten / Touwen / Trossen / Takel ende Gewant. l. 1. & 3. ff. l. Rho. de jact. (3)

Notantur wordt hier geseyd dat men kerft / dat is in stucken houdt / want daer by wordt uytgesteecken 't gene dat by tempeest breeckt ofte anders in stucken gaet : 't welck in geen Avarie gerekent en wordt / als daer toe gemaekt (4) om te besigen : l. 2. ff. si conserva. es ff. ad l. thod. de jact. Ergo de Schipper die Ancker en Kabel door tempeeste of op eenige steenige grondt van rotsen in stucken rijdt en breeckt / sulcken verlies en wort in geen Avarie genomen / oock alwaar hy door bevel of contemplatie van den Koopman van den goeden sonderigen grondt gekomen op de voorsz. quaden steenigen grondt soo en moet 't selfde verlies niet betaelt worden by manieren van Avarie / (5) als 't selfde verlies niet geschiedt wesende geheel en puur gewilligh lijck nec ejus voluntare nec mercatorum hoewel nochtans den voorsz. Schipper by ander middel recompense toebehoort / gelijck men useert als den Schipper komende op 't ras benoodight daer Ancker te werpen / ende 't selfde met den Kabel breeckt / soo is men gewoonlijck den voornoemde Schipper eenige gracieuselijke recompense toe te leggen / overmits sijnen goeden getrouwen dienst / maar niet by maniere van Avarie.

Insgelijcks en komt oock in geen Avarie / 't geene dat by onachtsaemheydt

(1) Placc. van den laetsten Octob. 1563. tit. van Schipbrekinge art. 9. in fin.

(2) Niet alleen toegelaten / maer ook so wanneer 't nodig is ende ter plaetse daer men 't gewoon is / gehouden zijn / of andersints by gebreke of versuym van dien verbeuren 50 goude realen / ende daer-en-boven den Koopman te beteren alle kosten / schaden ende interessen daar door geleden d. tit. van Schipbreking.

(3) Niet alleen dat men kerft ofte over boort werpt / maer oock al het gene dat men doet om Schip ende Goed te salveren / siet hier naer vers. waer door / & ibi notat.

(4) Komt over een met het 12 Artijkel van de Wisbuysche Zee-rechten / quod eleganter & in terminus disp. Pecc. ad d. l. 2. §. 1. Ten ware het gebroken goet den Schepe hinderlijk ofte schadelijk soude vallen / siet hier na vers. ende hoe wel.

(5) Maer moet alleen tot laste van de Schippers / sijne Reeders / ende het Schip komen Placc. 1563. tit. van Schip-breuck. art. 8. Wisbuys. Zeeregt. art. 12. l. 6. D. ad. l. Rhod. vide Pecc ad. l. 1. §. 1. d. eod.

hept ofte andersints / in tempeeste ofte ander onweder over boort valt. (1)

Item 't geene datter upt leckt.

Noch oock dat nat of bedorven wordt binnen de Schepe. (2)

Alle welcke schaden gemerckt die fortupn zijn / en men niet verhoeden en magh / een pegelijck draegt de zijne. (3)

Nemaer hebben sien vseren / dat indien 't gebeurde / dat eenigh Schip by tempeeste menighte van water ingenomen hadden / ende dat 't voornoemde water staende op den overloop niet gerieffelijken en konde zuiveren naer de pompe / waar door de Schipper benoodight ware sekere gaten te houwen in sijn Schip ten eynde als boven / in dat kas indien eenige goeden ontrent de pompe leggende bedorven worden / soude komen in Avarie grosse / mitsgaders oock de deterioratie van den Schepe door de voornoemde gaten.

Waer by men soude mogen infereren dat de schaden die men gewilligh-lijk ende voluntarement doet aen 't schip ofte goeden om meerder apparenter hinder te beschutten / soude moeten gerekent worden voor Avarie grosse.

't Welck wel apparentie heeft / om dieswille dat men dagelijcks Passeert door Avarie / als een Schipper uytgezeylt zijnde ende leggende op een Ree / siet dat al de vloote zeyl maeckt / ende en kan nochtans sijn Ancker niet op-winden / niet tegenstaende dat het stil en goet weer is / waer by vreesende alleene achter te blijven / kerft 't voornoemde Ancker en Kabel: want 't is beter 't verlies van Ancker ende Kabel aengegaen / dan het perijckel ende den hasart van alleene over Zee te komen verlatende sijne Compagnie ende geselschap / en men verstaet 't selve geschiedt te zijn / om Schip en Goet te salveren / als men 't Schip en Goet upt merckelijcke en voor de handt apparent perijckel en hasert stelt / quamvis verè periculum non fuiſſet neque contigiſſet. l. habitator. ff. fin. ff. Loc.

Daerom soo moet men die werpinge en kervinge staan tot arbitragie / goetduncken en discretie van de Schipper (4) en sijn Officiers / de welcke vermogen ex justa causa & timore, quamvis verè periculum non fuiſſet, te worpen ende te kerven naer heurlieder discretie / ende en is niet gehouden te verbeyden tot dat andere van zijn Compagnie in de Vlote worpen ofte kerven / maer moet den corboir van zijnen Schepe doen / daer af hy Regiment heeft / en 't is beter in tijds geworpen dan te late gebept. (5)

Ende hoe wel hier boven verhaelt staet dat schaden van uytgeleckte / natte ende verdorven goeden in geen contributie van Avarie en komen / maar pegelijck is schuldigh te dragen sijn verlies / nochtans de geschreven Rechte in l. navis ja. ff. cum autem jactus in fin. ad l. Rhod. decideren contrarie te meer als die schade ongelijk meerder is dan die contributie van de Avarie souden bedragen: te weten / een Koopman brengende in Koopmanschappen over Zee 20. heeft schade geleden 10. ende de gemepne contributie van de geworpen

(1) Wisbuys. Zee-recht. d. art. 12. junct. l. 6. D. ad. l. Rhod.

(2) Het welcke indien door toedoen schult ofte versuym van den Schipper of sijn Schip-gesellen geschiede / sal 't selve den Schipper gehouden zijn aen den Koopman te vergoeden / Placc. van Keyser Carel van den Jare 1551. art. 43. van Philipp. 1563. tit. van Schippers en Koop-l. art. 8 ende van Schip-breuk art. 1. ten ware 't selve door de werpinge veroorsaeckt en gecauseert wierde / siet hier na us. notanter. & ibi notata.

(3) l. 2. §. 1. l. 5. D. de l. Rhod. de jact. art. 8. van de voorsz. tit. van Schip-breuck / & art. 9 tit. van Schippers ende Koop-lieden.

(4) Doch mag evenwel geen werpinge ofte kervinge geschieden sonder kennisse van den Koopman ofte sijn Gecommitteerde / gelijk hier naer vers. Den Schipper moet: siet voorsz. tit. van Schip-breuk art. 4. Wisbuys. Zee-rechten art. 20. 38. 39. Ende moet den Schipper in 't werpen acht nemen dat hy werpe de goederen die swaerste van gewicht / ende minst van waerde zijn. dict. tit. van Schip-breuck: art. 5. Ende waer 't sake dat 't werpen / stranden / kerven ofte andere schade veroorsaeckt waer door dien den Schipper 't Schip hadde over-laden / of onbehoorlick geladen als op den over-loop / in de Boot / ofte andersints / sulcks kan mede niet in Avarye komen over de Koopmanschappen / maer moet alleen tot lasten van de Schippers / Reeders / ende den Schepe / gedragt werden / dict. tit. van Schip-breuck art. 8. & tit. van Schippers ende Koopluyden art. 6. Wisbuys. Zee-recht. art. 12. l. 6. D. ad. l. Rhod. Stracch. tract. d. naut. nav. & navig. part. 3. num. 11. 13. facit l. 27. §. 23. D. ad. l. aquil. l. 30. §. mulas. D. locat. plura hujus generis vide apud Stracch. ubi supra. & Tholosan Syntagm. l. 21. cap. 11.

(5) Juxta Regulam. Abundans cautela non nocet,

pen goeden en beloopt niet meer dan 5. soo moet de voornoemde Koopman niet belast worden tweemael / als met sijn eygen verlies van 10 en met de gemeyne contributie van Avarie van 5 want hy soude by sulcken middel 15 verliesen / en by consequentie zesthien ten honderden / nu om te accordeeren den text in d. l. navis, ja cum autem jactus ff. eo. met de costuyme die voorzen verhaelt is / dat uytgeleckte / natte ende bedorven goeden in geen Avarie en komen / so moet 't selfde verstaen worden / ten ware dat de werpinge causeerde de schade en oorsake van dien ware / dat 't voornoemde goet uytgeleckt / nat ende bedorven is / in welck cas / soo sal alsulcke geintereſſeerde sijn verlies en schade brengen in gemeyne contributie als grote Avarie / (1) 't welck oock sulcks schijnt te verstaan den text in d. ff. cum autem jactus; ibi propter jactum, want geen onderschil en behoort te wesen tusschen verlies der werpinge / en alsoo men den eenen te bate komt by gemeyne contributie / soo wel redene dat men den anderen van gelijcken doet. d. ff. cum autem jactus in fin. te meer / dat men desgelijcks useert soo wanneer de goeden by tempeeste ofte storm nat en bedorven zijn / dat selfde als dan ten laste van de asseuradeurs en versekeraars / en soo wanneer die goede by geen tempeeste nat en bedorven zijn / soo komt 't selfde tot laste van de Koopman ofte de Schipper / indien by faute van sijn Schepe gebeurde / welcke schade als dan de Koopman den Schipper afkort van sijn vragt. (2)

Nu is de questie / of de Boot die de Schipper in tempeeste af kerft gereekent wort in Avarie / die gemeyne resolutie is / dat by soo verre de Schipper gerieffelijcken heeft mogen stouwen / bergen en innemen den voorschreven Boot binnen sijn Schips-boort / dat als dan die afgekerft zijnde sal komen in Avarie grosse / anders als de Schipper sijn Schip soo vol en overlaet dat hy sijn Boot niet kan bequamelijck in nemen / soo en komt de voornoemde Boot in geen Avarie / de reden is / want hy profiteert soo veel te meer in sijn vracht / en door sijn groote gierighe yt soude hy geschapen zijn profijt en voordeel te genieten / 't welck niet en behoort / en dat meer is: Indien een Schipper in sijn Boot die hy binnen Schipsboort ingenomen heeft / stonde in de selfde Boot / Oly / Wijnen ofte andere Koopmanschappen die hy namaels door tempeeste kerfde ofte over boort worpe / en soude nochtans / 't selfde niet brengen in Avarie / maar soude gehouden wesen overmits sijn gierighepd / de voornoemde schade den Koopman te betalen en op te rechten / want de Boot onbelemmert moet zijn binnen Schips-boort tot solagement van den genen die binnen den Schepe zijn / om in alle gevalle heurlieder lijf daer mede te salveeren / des noot zijnde.

In de taxatie (3) van de schaden van geworpe goeden so moet een yegelijk voordachtigh zijn / dat als de Schepen over de helft van heurlieder Voyage

gezeylt

(1) l. 4. §. 2, vers. an ex priore causa D ad. l. Rhod. Soodanigh nochtans dat het bedorven goet naer sijn tegenwoordige waerde getaxeert zijnde / den Eygenaer selfs sijn eygen schade na rate en proportie van de gedane estimatie / mede moet helpen dragen / arg. d. l. 4. §. 2. in pr. D. ad l. Rhod.

(2) Placc. 1563. tit. van Schipbreuk att. 8.

(3) In de Contributie van de schade van geworpen goederen komt tweederly taxatie / 1. van verloren ende geworpen / 2. van behouden ende gesalveerde goederen. De verloren ende geworpen goederen / wierden getaxeert gelijck die waerschijnlick gekoft waren / de behoudene na de Markt daer die verkoft souden werden. l. 2. §. 2. & 4. D. ad. l. Rhod. Doch by 't 6. art. van de voorsz. tit. van Schip-breuk ende het 28. art. van de Wisbuysch. Zee-rechten, was contra. D. l. 2. §. & 4. gestatueert dat de geworpen ende behouden goederen sonder onderschept te samen penning pennings gelijck / ge-estimeert sullen werden / naer de Marckt daer de behoude goederen verkoft souden werden / afgetrocken de vracht ende ander on-gelt / ende daer by gevoeght de gerechte waerde van het Schip / ofte den besproken geheelen vracht van den Schipper / tot optie van den Koopman / ter arbitragie van schipper en kooplupden / hun des verstaende ende neutrael zijnde. Dan 't selve schijnt nimmermeer anders aengenomen ende onderhouden geweest te zijn / als onder dese distinctie / text. hic. Coren. decis. supr. cur. Holl. 41 num 4. in marg. & Neostad. supr. cur. decis. 86. Oock so dat onder de geworpen goederen / die geene die geworpen zijn binnen de helft van de Voyagie in geen contributie van Avarye en komen / maer alleenlick die geworpen zijn / als wanneer de Scheepen over de helft van de voyagie gezeylt waren. Siet hier naer / vers. alle het welck.

gezeylt zijn / dat de goeden als dan geworpen / men prijst ende taxeert in de retule soo vele als die gegolde soude hebben ter plecke daer die gedestineert en gemunt waren / anders die voornoemde goeden geworpen zijn binnen de helft van de Voyagie / soo en worden die niet hooger gereken dan die selfde gekocht zijn in der plaetse van der ladinge / ende sulcks moet verstaan worden den text in l. 2 sed his rebus, ff. ad l. Rhod. ende als men de goeden die boven de helft van de Voyagie geworpen zijn taxeert / soo veele als die gegolden soude hebben in de plaatse van de ontladinge / soo moet men afstaan en defalqueren de Impositen van Gabelle / Costuymen / Tollen en andere ongelden die de Koopman op de voorsz. goeden soude hebben moeten dragen.

Questie. Of 't gelt bevonden binnen den Schepe schuldigh is en toebehoort te contribueren in Avarie.

Hier heb (1) ick gesien veleyden diverse Attestatien / by maniere van turbe / so van Koopluiden van de Beurse van Antwerpen als van andere Koopsteden / de welke onderlinge discordeerden / want die van Antwerpen / hoewel sy daar af noyt en hadden geweten in judicio contradictoria sententie strecken; dochte henlieden nochtans dat soo wanneer eenige goeden by Tempeeste en Onweder over boort in Zee geworpen worden / om Schip en goet te salveren / dat als dan alle goeden / gene gereserveert / soo wel Gelt / Peerlen en Gesteenten behoorde in Avarie te contribueren / 't welck is conform / den text in d. l. 2 ff. cum in eadem nave ff. ad l. Rhod, de jact. by de welcke de Ringen van de Koopluiden die sy lieden aen haer hand dragen / moeten helpen dragen 't verlies van de geworpe goeden / als daer by gereserveert sijnde secundum Bar. ibi. en volgende desen hebbe sien wijsen met sententie en daer over geweest / dat geld soude contribueren in Avarie / hoewel nochtans korts daer naer door bevel van de Maj. sulke sententie te niet gedaen wort in 't Jaer 1548.

(1) Na Quod controversiarum nauticarum de quibus nihil certi aut scripto jure cautum aut consuetudine receptum, decisio ac judicium permitti soleat prudentiæ Marcatorum aut Nautarum negetiationibus maritimis assuctorum Strach. tractat. de Navig. num. 25. Mornac. observ. ad leg. 2. D. ad l. Rhod. de jact. Wisbuysche Zee-rechten. art. 38.

De redenen en motijven van andere Koopluiden / die sustineren dat geld in geen Avarie en behoorde te contribueren / sijn dese geweest: eerst / om dat gelt 't Schip niet en verlaat: ten tweeden / dat men van gelt geen vracht en betaelt / maar indien men daer af iet den Schipper geeft / is 't selfde te reputeren voor bewaernisse en custodie: ten derden / dat men van gelt geen Tol en betaelt / immers van gelt dat gemunt is / maar van ongemunt gelt betaelt men Tol: te weten / een ten honderden / en generalijcken waar men geen Tol af betaelt / en betaalt men geen Avarie: en ten laasten / dat by ladinge van gelden geen verlies of achterdeel vallen en magh in den Schepe / indien by quade Fortuyne eenige worpinge of verlies gebeurde / overmits dat de Schipper vermagh 't voornoemde gelt (als wesende goet daer 't minste verlies op loopt) te imployeren en uytgeven tot reparatie van den Schepe ende de Koopmanschappen / om wederom 't voorsz Schip 't welck by den storm geramponeert is / toe te rusten / mitsgaders ook die Goeden en koopmanschappen in heurlieder ordre te stellen en te voorsien so dat behoort.

Merito igitur, indien de Goeden ende Schip gepreserveert worden van sulcken verlies / indien men de selfde hadde moeten verkoopen en vijlen in ander plaetsen / dan daar die gedestineert waren / soo is 't wel redene / dat de voorsz. Koopmanschappen en oock het Schip / ('t welck mitsdesen bevrijt wort van eenigh Boom-geldt op te nemen) vry en exempt houden het voornoemde gelt van alsulcke verlies van Avarie als 'er geschiet is by de worpinge / waer op wel te letten staat.

Niet

Niet te min om te deduceren den rechten oorspronck waer door men geuseert heeft / dat 't gelt niet en contribueert in Avarie / so is 't selfde geschied door dien dat men geen gelt uyt die Koninghrijcken van Spangien en Portugaal brengen en magh / op verbeurte van den gelde en groote pene Corpreele tegens den Overtreders / en hoewel dien niet tegenstaende den Koopman heymelijcken het gelt overbrenght / soo hebben die goede Mannen ter makinge van de Avarie gevoeght / geen gelt opt gestelt in de retule / ten eynde dat by de voorn: retule niet geopenbaart en soude worden de overtredinge boven verhaelt / en de Koopman gestraft soude zijn van de voorsz. penen: nu is 't soo / dat de Keyserlijcke Maj. in den Jare 1553 heeft uyt Spangien over doen brengen groote menighte van gelt / en alsoo in het Voyage veel Avarie geviel / so sustineerden de Kooplieden om van sijn Majestept te hebben Avarie van 't voornoemde gelt / daar toe sijn Maj. niet verstaen en wilde: allegeerde dat gelt noyt gecontribueert en hadde in eenige Avarie 't welk ook sulcks bevonden wort / niet te min naer alle redenen soo behoorde gelt te contribueren / (1) als wesende by de worpinge gesalveert / en het betaalt vracht / en men geeft daer af cognoscementen / en van alle goeden daer men vracht af betaelt / daer af betaalt men oock Avarie / ende worden de voorsz. cognoscementen van 't gelt gemaeckt by forme van cambie / om daer by te bedecken het uytvoeren van den gelde.

Nu is de questie / of 'er eenigh Schip van Oorloge of Zeerover een Koopvaarder aen boort quame / genomen oock al waer 't in tijde van Peys / en name by forze uyt den selfde Koopvaerder diverse Goeden / of die sullen gereekent worden in Avarie: de gemeyne usantie is dat indien de man Oorlog of Zee-rover aenveert uyt sijnder authoriteyt de bovengenoemde Goeden sonder eenig aenschouwe oft regard te nemen wie die toebehooren ofte waer dis liggen / dat als dan de voornoemde goeden niet en komen in Avarie / maer yegelijck draeght sijn verlies. l. 2. ff. si navis ff. ad l. Rhod. want sulcken verlies is niet gewillighlijcken gebeurt / ut not. glos. ibidem, maar indien de Schipper den Man van Oorloge induceert te nemen specialijcken die en die goeden ende die andere laten leggen / sullen als dan de voorsz. genomen goeden komen in Avarie grosse / want alle andere goeden door de voorsz. demonstratie ende bewijsinge gepreserveert zijn / (2) en is te presumeren / dat de Schipper het minste verlies van den Koopman voor het meeste gekoren heeft: ten anderen / overmidts dat die goeden boven leggen / zijn subject sulcke rapine / gelijck die goeden / die onder in 't schip liggen subject zijn leckagie door de last / ende meer andere inconvenientien / en alzo van leckagie geen Avarie gemaeckt en wort / maer elck moet zijn last dragen / zo insgelijcks van al sulcken voorsz. rapine / te meer / dat die goeden / die boven liggen / hebben oock diversch voordeel / en onder andere dat die eerst gelost / verkocht en ge-vent worden / daer die andere goeden dickwils noch moeten blijven leggen tot groot achterdeel van den Koopman.

Ende uyt 't gene voorschreven is / so moet oock nootsakelijken komen in Ava-

(1) Were ook sodanig verstaen ende gepractiseert / dat kostelicke gesteenten Baggen / Gout / Silver / Gelt / &c. niet tegenstaende het Schip daer mede niet over-laden en wert / even-wel in de Avarye contribueren / ende het gemunt gelt wert geschat na sijn inwendige waerde l. 2. § 2. D. de leg. Rhod. placc. 1563. tit. van Schip-b. art. 7. doch de kleederen ende 't gunt yemant aen sijn lijf draegt / uytgesondert Juweelen / Baggen / en gesteenten / komt in geen Avarye. contr. d. l. 2. §. 2. in verb. itidem d. tit van Schip-b. art. 7. Noch oock de Victual. ofte Eetbare waren. l. 2. §. 3. in fin. D. ad l. Rhod. & ibi Arn. Vinn. in addit. ad Pecc.

(2) Het geheele fundament van de contributie bestaet daer in: ende werd door een regel gestelt dat d'algemeyne schade komt tot laste van die geen die door het verliesen van eens anderen goet / het sijne behouden heeft arg. l. 2. in fin. pr. & §. 2. in fin. D. ad. l. Rhod. Zee. ibid. num. 6. ita ut semper inspiciendum sit, an damnum omnium causæ datum sit, & an eorum intersit, cum quæritur, an contributioni sit locus. Quo precepto non erit difficile de quæstionibus quæ hic incidunt judicare. Ut recte notat Serach. tract. de Nav. part. 2. num. 19.

Avarie Grosse 't geene dat den Schipper geeft ofte belooft heeft te geven eenen Zee-Rover om 't Schip ende Goet wederom van hem te krijgen d. l. 2. ff. navis, (1) maer 't gene/ dat Zeerovers wech nemen/ zo 't boven geseyt is/ en komt in geen Avarie/ maer yegelijck draeght zijn verlies. d. ff. si navis, versic. quod vero prædones. (2) de Schipper dan die genomen wort van een Zee-roover ende wederomme 't voornoemde Schip van den Zee-roover koopt voor seeckere somme van Penninghen/ voor de welcke hy gevanghen blijft/ moet ghelost worden van de gemeyne Koopluyden/ naer rate ende estimatie van yegelijcks goet/ ende insgelijcks van zijnen Schepe d. ff. si navis, in welcke Avarie het Gelt niet en soude vry ende exempt zijn door dien de Schipper te dierder het Schip gekocht heeft/ wel wetende dat hy ook Gelt geladen hadde.

Voorts zo hebbe ick geweten useren in 't jaer 1545. dat niet tegenstaende de Peys/ die de Keyserl. Maj. en de Kon. van Vranckrijck onderlinge hadden/ dat een Capiteyn van Oorloge uyt Vranckrijcke/ toegerust tegens die Engelschen/ quam een Coopvaerder van Zyrickzee aen boort/ bevelende dat hy soude strijcken/ 't welk die Coopvaerder refuseerde te doen/ sulcks dat zy lieden onderlinge hielden schudt gevaert/ en also sekere gequetste Personen/ mitsgaders oock veel dooden waren in de Coopvaerder/ dat de schaden vande gequesten en verminckten betaelt worden over schip en goet/ als Avarie grosse/ istud. est contra text. in l. 2. ff cum in eadem nave. ff. ad l. Rhod. en die doode Personen/ midtsgaders heurlieder begravinge/ worden insgelijcks getaxeert ter arbitragie en goetduncken van goede mannen/ hem des verstaende/ tot profijte van heurlieder Weduwe ofte Erfgenamen/ als Avarie grosse/ overmits dat door sulcken verlies 't Schip en goet gesalveert was/ 't welck naderhandt de Keyserlijcke Maj. bevindende redelijck/ heeft in den jare 1551. op den 19. dach July by ordonnantie op de Zee-rechten sulcks gestatueert in 't 28 Articule der voorsz. Zee-Rechten. (3)

Voorts zoo is de vrage/ een Schip komende geladen van Westen voor de stadt vander Sluys/ ofte in eenige andere Haven/ 't welck niet en darf bestaen met zijn geheele last de Havenen of de Rivieren op te komen/ waer deur ontlaet in eenige Heuden ofte Booten seeckere Koopmanschappen/ de welcke met de Heuden verdrincken ofte bederven/ of de andere goeden in 't groote Schip/ sullen gehouden wesen te contribueren in verlies als Avarie grosse hier af decideert den text. in l. navis onustæ. ff. ad l. Rhod. dat de goeden van de groote Schepe contribueren sullen portie en porties gelijck in 't voornoemde verlies/ in alder manieren of 't voorsz verlies geschiet ware by werpinge/ (4) want alzo de Schipper om te preserveren de gemene goede sijn schip gelicht en die ontlade goede in hasert ende dangier gestelt heeft/ de welcke nu verdroncken ofte bedorven zijn/ soo is 't oock reden dat die andere goeden die daer deur behouden ende gesalveert zijn contribueren in 't verlies voorsz. als groote Avarie. l. 2 ff. æquissimum ff. ad l. Rhod. te meer/ als die voornoemde ontladinge geschiet/ is niet tegens dank ende wille vande Koopman/

(1) Waer uyt volgt dat niet alleen in contributie van Avarye en komt het verlies dat door het werpen wert veroorsaekt/ maer oock alle het gene dat gedaen wert om Schip en goet te behouden.

(2) De reden is om dat het selve niet en geschiet met intentie/ om het andere goet te behouden Adde, quod hujusmodi damnum non sit voluntarium, sed casui fortuito adscribendum, quod ab aliis sarciri non debet sed suum quemque sequitur Ut recte notat Accurs. ad dict. §. si navis.

(3) Ende by Koning Philippus II. op den laetsten Octob. 1563. tit. van Schip-b. art 2 dat indien yemant in Schips-dienst ofte verweeringe tegens Vyanden of Zeeroovers wert beschadigt/ gequest/ verminckt/ gekrenckt/ ofte ook komt te sterven/ de schade ende vergoedinge met de volle huer/ voeringe ende kosten van begravinge gerekent sullen werden als Avarye grosse over Schip ende Goet/ ten seggen van goede Mannen. Ende komt over een met het 35 Art. van de Schips-rechten gemaeckt by de oude hansche Steden/ siet vorders Grot. Inleyd. lib. 3. tit. 20. circa fin. vers. Een Schips-gesel/ & ibi notat. de smert ende ontcieringe van het lichaem (Quamvis prop. pecunia sarciri nequeant, & juri Romano id non conveniat. l. 3. D. si quadrup. & l. ult. D. de his qui effud. vel. dejec.) werden by ons oock op gelt geschat/ soo wanneer sulks wert versocht. Grot. Inleyd. lib 3. part. 34. (4) Ordonnantie van Keyser Karel/ op de Zee-recht. art. 30. d. &. tit. van Schip-b. art. 10. Wisbuysche Zee-recht. art. 55. 56.

man / en op behoorlijcke tijde / ende in bequame Scheepe / ut expresse not. text. in l. item quæritur. ff. si navicularius. ff. locat. (1) want anders soo soude de Koopman zijn actie ex locato intenteeren jegens den Schipper. d. ff. si navicularius: versic. cæterum: en 't gunt dat voorsz. is moet verstaen zijn alleenlijck van de ontlade goeden / de welcke sullen gebracht werden in Avarie / ende niet de Schepen ofte Heuden / waer in zy geladen zijn / welck verlies van de Heuden ofte Boot dragen moet den eygenaer van den Schepe. (2)

Waer deur men considereren mag dat niet alleene in Averie grosse behoort gerekent te werden datmen kerst of over boort werpt / maer ook 't gunt datmen doet om schip en goet te salveren / sonder het welke gedaen te hebben / perijkel soude hebben mogen komen op 't voorsz. Schip ende Goet als hier in dit kas subject. (3)

Nu is de questie contrarie / ofte de goeden geladen in de voornoemde Heuden ofte Boots behouden waren / en het groote schip met goeden en Koopmanschappen verdronken / of in dit kas eenige contributie vallen sal / de resolutie van desen is in d. l. navis ff. contra si schapha: ff. d. l. Rhod: datter geen contributie vallen en sal / overmits dat contributie van Avarie grosse alleenlijk gebeurt en anders niet / dan als 't schip deur de werpinge ofte verlies gepreserveert ofte behouden wert / (4) ende niet alsmen schip en scharre verliest / in welken gevalle de Koopliedden vermogen heurlieder goeden die aen strange komen of noch in zee drijven / yegelijk de sijne te aenvaerden sonder eenige contributie den anderen te doene / d. ff. contra si schapha, junctæ l. amissæ navis ff. ad: l. Rhod. en die meest bergt / die min verliest / in alder manieren of die uyt den brande gehaelt ware l. cum de pressa. ad l. Rhod.

Niettemin indien eenig schip in perijkel ware te blijven / en seeker goeden als dan geworpen werden om 't voorsz. schip te ligten / 't welk nochtans namaels sonke / soo soude in kas / niet tegenstaende 't gunt voorsz. is de gebergde goeden / of die gevischt zijn / moeten contribueren vande geworpe goeden / overmits dat de selfde tot sulcke intentie en meyninge geworpen zijn / om 't schip en de reste van de goede te preserveren / en indien de voorsz. goeden niet geworpen ware geweest zoo soude de Koopman zijn Fortune gehadt hebben / om insgelijcks sijn voorsz. goeden te bergen en te reconvreren geheel ofte eensdeels / 't zy nat ofte drooge / gelijk als andere Koopliedden gehadt hebben / 't welck hem benomen is geweest deur de werpinge / ende sulcks useertmen dagelijcks. (5)

Item / een schipper van Calis zeylende op Aremuide / heeft ontrent de reviere van Lisbonne by tempeeste sekere Koopliedden goede geworpen / waer by sijn schip geligt sijnde heeft sijn voyage gevordert / maer komende ontrent westcappel in Zeelant / heeft schip en goet verloren / niet te min deur swemmers en duykelaers van west-cappel: so is op gehaelt en gekregen groote menigte van goeden en Koopmanschappen / is nu de questie of de voorn: opgehaelde goeden sullen gehouden sijn te contribuere int verlies vande geworpe goeden ontrent Lisbonne of op voorgaende plaetsen geschiet. De

(1) Adde dict. art. 50. van de Ordonnantie van Keyser Karel.

(2) Die voor dat perijkel sijnen loon bedongen heeft. arg. l. ex conducto. 15. §. 1. D. locat. siet Peck. ad. l. 2. §. 1. D. ad. l. Rhod. welcke loon ofte onkosten komen moeten voor twe deelen tot lasten van den Schipper / en 't derde deel ten lasten van de goederen. Grot. Inleyd. l. 3. tit. 29. uf. een Schip in medio.

(3) Arg. l. 2. in fin. pr. & §. 2. in fin. siet Arnold. Vinn. in addit. ad Pecc. de re naut l. 2. §. 1. D. eod. littera A. in fin.

(4) Het welk voornamentlick by de Kooplupden in acht genomen behoort te werden seyt Strach. tract. de Nav. part. 2. num. 19. ut supra (ad uf. num. 16. de quæst. num. 1.) quoque Notavimus. Ende werd ad hanc l. gemeenlijk verhandelt de questie / of het eene Schip het ander by ongeluck over zeylende die schade oock in Avarye komt. Ende is een gemeene sententie / dat daer in geen gemeene contributie plaets en heeft / quem ob communem utilitatem naufragium factum non sit. Maer wat Schipper eens anderens Schip over zeylt / indien het in sijn macht hadde geweest het selve te verhinderen / ofte door sijn schult waer toegekomen / soo moet hy selfs de geheele schade dragen; andersints indien het door storm / tempeest / af anders buyten schult van hem toegekomen is / so wert de schade ten wederzijden by de Schippers en hare Reeders elcks half en half gedragen / Placc. van K. Kar. 1551. art. 46. van Philipp. 1563. tit. van Schepen die malkanderen beschadigen. Wisb. Zee-r. art. 27. 48. 49. 50. 71. van West-cappel. art. 16. vide Vinn. in add. ad. Petr. l. 5. in pr. D. ad l. Rhod. littera B. Neostad. sup. Holl. cur decis. 48. 49. Coren. Obs. 40. 41. (5) l. 2. §. 1. l. 4. §. 1. d. l. ad. Rh. atque huic usui consentanea videntur quæ ibi habet Paul. Cast. num. 1. 't welck nochtans soodanig te verstaen is / datter ten minsten eenigen stont ofte redelicke distantie / ende veranderinge van tijt en plaetse tusschen het werpen / en 't breken van het Schip moet gepasseert zijn / uytwijsende het navolgende exempel / ut eleganter notat Pecc. ad D. l. 4. §. sed si navis. 1. D. ad l. Rhod.

De geschreven Rechten in d. navis, ff. sed navis ff. ad l. Rhod. verklaren dat overmits de gheworpen Goeden geworpen zijn om Schip ende Goet te salveeren / soo sullen die uytgehaelde Goeden by de duyckelaers gehouden zijn te contribueeren in 't voorgaende verlies / als Avarie grosse (1)

(1) Sufficit enim semel negocium utiliter esse gestum l. sed an ultro 10. §. 1. D. de negot. gest.

En genomen indien 't contrarie gebeurde / dat de geworpe goeden ontrent Leysbonne gevischt werden en de verdroncke Goeden ontrent West-cappel geene ofte luttel gesalveert waren / so en soude nochtans in dit cas de geworpen Goeden niet schuldigh wesen te gelden in 't verlies van de verdroncke Goeden / want verlies van de verdronke Goeden en kan niet gerekent werden gedaen ofte geschied te zijn om 't Schip te salveren / gemerckt 't Schip gesamentlijcken met de Goeden verdroncken is. d. ff. sed si navis. (2)

(2) Addo Accus. Alberic. Bartholin. Castrens & alios.

Nu is de vrage / ofte het geworpen goet niet en behoort ende schuldigh is te dragen zijn quote / part en portie van de gemeene gepreserveerde goeden verbi gratia, een Koopman heeft tot Lissabon geladen twintigh vaten Olye / waer af die thiene onder Engeland geworpen zijn / die ge-estimeert ter uytterste weerde / gelijck die souden gegolden hebben ter plaetse van de ontladinge tot thien ponden grooten Vlaems / 't vat facit, hondert ponden is de vrage / oft die Koopman de voorsz. hondert pont vry ende suyver strijcken sal / oft hy schuldigh is te dragen naer rate van de voorsz. hondert ponden groote Vlaems.

De gemeene usantie is dat de voorschreven tien vaten geworpen Olye / dragen sullen last van gemeene contributie / gelijck ende in alder manieren als andere goeden die gepreserveert zijn / (3) te weten / indien de gemeene coutributie op elck hondert pont grooten Vlaams goet / 't welck in 't Schip bevonden is geweest / bedraaght vyve / soo sal de voorsz. Koopman over sijn thien vaten geworpen Olye moeten dragen en supporteren voor sijn contingent de voorsz. vyve / sulcx dat hy maer 95 ontfangen sal 't gene dat 100 weerdigh was.

(3) l. 2. §. 2. & 4. D. ad l. Rh. Siet hier voor vers. in de taxatie & ibi notata.

Want Lex Rhodia de jactu heeft sulcke geinteresseerde Kooplieden / die heurlieder goet verlooren hebben by werpinge / willen voorsien ende beschutten by forme ende maniere van gemeyne contribute / om dies wille dat sylieden niet alleene dragen en souden de voorgenoemde schaden / maar dat onderlinge alle die Koopliteden goeden in 't Schip bevonden gelijckelijck soude supporteren 't voorsz. verlies & sic prospectum est illes de damno vitando non de lucro captando, nu indien de voornoemde 10 vaten Olye heurlieder contingent van schade niet en droegen / soude de conditie van den genen die sijn goet geworpen is beter en profijtelijker zijn / dan des genen die sijn goet behouden ende gepreserveert heeft / 't welck ware onredelijck en tegens de meyninge / intentie ende wille van Lex Rhodia, (4) want hy soude genieten (soo 't boven verhaelt is) de hooghste marckt van sijne geworpen Goeden vry en suyvers sonder daer op eenighe onkosten te dragen / 't welck de andere Koopliden op haar ghepreserveerde Goeden niet en mach gebeuren / als dan soo is 't wel redene dat ghemeene last ende verlies gedragen wert by den geenen die in gemeen perijckel geweest zijn / ende dat naer valeur estimatie van yegelijcks goet.

Al 't welcke dat voorschreven is moet verstaen worden van Goeden / die geworpen zijn boven de helft van der Voyagie / want naer dien de selfde als als dan getaxeert werden / ghelijck die ghegolden souden hebben ter plaetse

van

(4) Secundam naturam enim est commoda cujusque rei eum se qui quem sequuntur incommoda l. 10. D. de reg. Iur. junct l. unic. § pro secundo Cod. de Caduc. tollend, Nec alteri per alterum iniqua conditio inferri debet l. 74. D. eodem.

van de ontladinghe / soo is 't wel reden / dat sy lieden haar portie van 't verlies mede helpen dragen : maar de Goeden / die geworpen zijn binnen de helft van de Voyage / alsoo die alleenlijk in taxatie komen ende ge-estimeert werden zoo veele / als die gekost hebben / ende draghen geen verlies over heur-lieder contingent ende raete / maar die Koopman strijckt stuyvers 't geene dat hy daer voorzen betaelt heeft / (1) midtsgaders oock alle andere ongelden / ende onkosten van Thollen / Costumen / &c. daer op ghehadt / totter uure van de Ladinge toe / overmidts datmen presumeert dat hy ghenoech verliest ende geintereseert is / midts dat zijn Koopmanschappe ter hooghsten merckt niet en heeft mogen arriveren / alwaar de andere Koop-lieden goeden deur 't verlies van de werpinge gearriveert zijn / hoewel nochtans de Kooplieden dickwils heurlieder goeden tot minder prijse gegeven / dan die ingekocht zijn / 't welk hier niet en vat in consideratie.

Ende in dese sake hoewel die Arbiters ende goede mannen / (2) gekoozen tot maeken van den Avarie geen vracht den Schipper en taxeren / als die goeden geworpen zijn binnen der helft vander Voyage / nochtans is de selfde onredelijck / maer behooren hem toe te leggen redelijcke vracht / immer ten minsten naar advenandt de mijlen die hy gezeylt heeft / ende de selfde vracht brengen in reiule mette geworpen goeden.

De gemeene costume is in Avarie grosse / (3) dat de Schipper keuren ende optie heeft te stellen de weerde van zijn Schip gemeene contributie / ofte de Vracht van de Reyse / 't welck ghedaen zijnde / soo hebben de Koop-lieden te optie in dien de Schipper zijn voorsz. Schip ten vijle Prijse gestelt heeft / 't voornoemde schip voor den selven Prijse te aanvaarden ende accepteren / ende dit al binnen een ghetijde ofte ses uren / welcken tijt overstreecken zijnde / soo en zijn tot de voorschreve optie den Kooplieden niet ontfanckelijck / ende den tijdt van eender getijde ofte ses uren begint te loopen / naardien de Kooplieden ter plaetse hebben mogen komen alwaar het Schip licht / om te visiteren / ofte henlieden voor de prijs aenstaet als den Schipper geset heeft / ende eer en loopt den tijt niet / 't welk men noemt tempus utile.

Maer omme dies wille / dat dese kostume seer odieux wert bevonden / gemerckt men daer by af-handig maeckt eenen derden : te weten / de Gemeene Reders / van heurlieder goet sonder heurlieder consent / (4) so is 't datmen dagelijcks useert tot civile ende redelijcke Prijse te stellen de weerde van de helft van de Schepe ende de halve vracht.

Hoewel nochtans naer redene en equiteyt men behoorde in gemeene contributie te brengen de weerde van de geheele Schepe / mitsgaders ook de geheele vracht van den Schipper van die reyse.

Als beyde wesende behouden en gepreserveert deur de werpinge / (5) wel verstaende / indien de schipper eenige koopmanschappen gelaten werden voor de vrachten / daer af en soude hy niet schuldig sijn te contribueren / maer alleene daer hy vracht af ontfangt / 't welck een oorsake geven soude den schipper om te bet sorge te dragen en niet so haestelijken te procederen totter werpinge.

Onder de Schipperen van Vranckrijck so useert men generalijken dat alle die Avarien / so wel grosse als commune werden betaelt de twee delen op de goeden en koopmanschappen binnen den schepe bevonden / en het derdendeel by den schipper / welke costume occasie is / dat de Schipperen van Vranckrijck

(1) Atque ita videtur communi quadam consuetudine hæc in parte recessum à distinctione l. 2. §. si navis 3. vers. portio autem D. ad l. Rhod. nise textus eodem modo temperetur & ad usum communem accommodetur. Conjunge D. vers. in de taxatie, & ibi not.

(2) Nota : dat de questien ende geschillen in materie van schip-vaerdye van de welke niet sekers by de beschreven rechten is gestatueert ofte by gewoonten onderhouden wert / gestelt werden aen het oordeel van Mannen hun des verstaende ende neutrael zijnde. Strach. de Navis num. 25. Mornac. ad l. 9. D. ad l. Rhod. Wis-b. Zee-recht. art. 38.

(3) Wisb. Zee-rechten. art. 38 ende Placc. van den Jare 1563. art. 6. (4) l. id quod nostrum 11. D. de R. I. junct. l. in re mandata 21. Cod. mandat. (5) arg. l. 2. in fin. p. & §. 2. in fin. D. ad l. Rhod.

rijk selden Avarie brengen of ten minsten de selfde van kleender Importantie/ waer door zy lieden in tijde van Pause de ladinge en vrachten krijgen/ en niet de gene die dagelijcx gecostumeert zijn Avarie te fileren en practiseren/ als doen de Biscapers ende den Hulcken.

De Schipper moet alvooren de Koop-lieden ofte heurlieden Facteurs indien daer eenighe in 't Schip zijn roepen eer hy werpt ofte kerft/ ende hemlieden vertoonen het dangier ende noot/ ende indien de Koopman ofte zijn Facteur refuseert de werpinge ende daer toe niet en wilt verstaen/ soo vermag de Schipper evenwel te werpen by rade van zijn Hoog-bootsman/ Stuerman en Schieman/ als daer af beter verstant ende experientie hebben unicuique enim creditur in arte sua. l. certi juris. C. de judic. (1)

En alle de Bootsgesellen/ hebbende in 't schip meer dan een vat vrachts/ moeten contribueren solido pro libra in de geworpe goeden/ ten ware dat zylieden hen soo kloekelijk hielden in der noot/ als dan so zijn zy vry/ en hier inne volgende de gemene usantie zo heeft de Schipper geloove al 't welck hemlieden gepasseert wert by de gemene Kooplieden (die niet scharp op de voeringe van sulke Bootsgesellen en sijn) meer en libertate dan ex stricto jure, want 't selfde doende/ (als boven/ niet meer gedaen en hebben/ dan zylieden schuldig en waren te doen/ so wel tot preservatie van de Coopliedens goeden/ daer voorn zy hem verbonden hebben en heure ontfangen/ als ook tot conservatie van heurlieden eygen goet en voeringe/ ten ware dat de voornoemde voeringe merkelijke excedeerde den taxt gekostumeert van de bootsgesellen/ anders soo soude moeten sulken Bootsgesellen/ gerekent werden voor een Coopman/ ende betalen als de andere. (2)

Ende hoewel hier voren (3) gesept is/ dat al 't gunt dat breekt in de scheepe/ niet gerekent en mag werden in Avarie/ als daer toe gemaekt zijnde om te besigen/ ende wes dat breekt/ ge-estimeert werdt voor quaet en zo goet/ nochtans als 't selfde gebrooke goet hinderlijk ofte schadelijk soude vallen den Schepe/ soo wert 't selfde gestelt in de retule/ en gebracht in Avarie/ verbi gratia, de Mast breekt ende valt met de Merse en Ree over boort/ en omme 't selfde stuk Mast quijt te werden van vrese door slinger den Schepe hinderlijk soude vallen/ de Schipper kerft alle de Hooftouwen ende opstaende wanten van den Schepe/ om van het gebroocke stuck Mast vry te worden/ so sal niet allene het stuk Mast met de Merse/ Zeylen en Ree/ maer ook alle heuren aenkleven gestelt ende gebracht worden in Avarie/ met het gekerfde Want/ overmits datmen het een sonder het ander niet en kan quijt worden/ ende dit alomme te schouwen het perijkel/ dat door den Schepe hadde mogen opkomen/ 't welck stuck Mast met taxeren sal by der inspectie van de reste van de Mast binnen den Schepe overgebleven/ stuck voor stuck soo dat gelden soude/ ende niet voorder.

Voorts so is de vrage/ een Schipper komende uyt Spangien naer Aremuyde/ heeft nergens na sijn volle ladinge/ maer hem gebreeckt noch seeker quantiteyt van Last/ en arriverende op de Ree voor Doubers en Engelant/ heeft aldaer ingenomen seker menigte van fijne Engelsche Lakenen of diergelijcke kostelijke waren/ de welke hy benodigt geweest is door stormende op de kust van Vlaenderen te worpen/ Quæritur, of de goeden in Spangien ingenomen die niet gemeyns en hebben gehadt met de voormoemde Lakenen namaels gescheept/ sullen gehouden wesen te contribueren in 't voornoemde verlies.

(1) Mits dat hy ende de Schipsgesellen aen lant komende by eede verklaren/ dat sulcks by noot ende gemeene raed geschiet is/ het voorsz. Placc. van den laetsten Octob. 1563. tit. van Schipbreuk art. 4. Wisb. Zee-recht. art. 20. 38. 39. Het welke ook met de Zee-recht. van de Franschen en andere natien over een komt. Siet Vin. in addit. ad Pecc. l. 2. in pr. D. ad l. Rh. lit. a in fin.

(2) Wisb. Zeerecht. art. 20. Coren. decis. 41. num. 3. in marg. Scheeps-recht van West-cappel. art. 9.

(3) Vers. notantir & ibi notata.

De

De resolutie is/dat ja/overmits dat de Schipper heeft by het innemen van de Engelsche Laekenen tusschen alle de andere goeden ende Koopmanschappen/die binnen Schips-boort waren onderlinge tacuam societatem, ende heymelijck gemeenschap en verbont gemaeckt van't geene dat den eene of den anderen soude noch in de (1) Voyagie over komen sonder dat de Kooplieden/ die heur-lieder goeden in Spangien gescheept hebben / eenigh verhael ter cause van desen pretenderende mogen jegens den Schipper / overmits dat de Schippers zeylende heurlieder route ofte schale / dat is te seggen heurlieder rechte wegh / vermogen in te nemen Koopmanschappen sonder mits-doen tot heurlieder voller ladinge toe/ genomen oock dat sy lieden in Spangien zijnde geprotesteert hadden van faulx fret / want hy het innemen van andere Koopmanschappen Zeylende als boven heurlieder rechte wegh hebben gesocht het voordeel ende profijt van den Koopman die hemlieden schuldigh was te betalen het voornoemde faulx fret / ende midtsdien niet gehouden de causa fortuito, anders als de Schipper zeylen buyten heurlieder wech/ so soude de Koopman sijn regres ende verhael hebben jegens den Schipper/ niet alleene van 't gunt hy betaelt hadde van sulke Avarie / maer oock van sijn interest / dat hy geleden heeft door dien dat zijn Koopmanschappen zoo spade aende marckt gekomen zijn en achter de vente.

(1) A rg. l. 31. in verb. communiter autem. D. pro socio.

Ende contrarie van desen wort geuseert in de Personen van de versekeraers ofte Assuradeurs / want hoewel de versekeraer volgende zijn Policie hem selven stelt in de plaetse van de Koopman/ hem verbindende tot alle periculen / gepeynst ende ongepeynst / (2) volgende de kostumen van Lonnen/ en de Beurse van Antwerpen (3) nochtans als een Schipper uyt zijn wegh zeylende / door zijn eygen wille / sonder door tempeeste ofte storm daer toe bedwongen zijnde/ yet over boort worpt/ so is de Asseuradeur/ diemen overal hout als een Weese of Pupil / daer van ontlast / want hy de Rijsque of Fortune op sulcken buyten wegh als de Schipper gezeyldt heeft / 't zijne Perijkel niet en heeft genomen/ daeromme soo moet de Koopman sijn regres halen aen den Schipper. (4)

(2) Definitione assecuratorum & assecurationis, vide Strach. in tract. de assecurationibus, in præfat. num. 46.

(3) Siet Costuym. van Antwerp. tit. 54.

(4) Ordonnantie op 't stuck van de Asseurantie / art. 7. Costuym. van Antwerp. tit. 54. art. 12. Grot. Inleyd. lib. 3. tit. 24. num. 26.

Hieromme zo moeten de Schippers wel voordacht zijn/ dat/ als hemlieden by den Koopman de volle ladinge niet ingegeven en wordt / volgende heurlieder certe Partie/ dat zy-lieden als dan Protesteren jegens den voorsz. Koopman/ of zijne Facteurs van faulx/ en komende met 't gunt/ dat hemlieden ingegeven is naer huys.

Maer in kas de Koopman den Schipper niet in en geeft/ so vermag sulken schipper (naer dat 't voorsz. Protest van faulx fret gedaen is/ buyten sijn weg te zeylen om vracht te soecken/ welken vracht komt tot af-slag van 't gunt de Schippers jegens den Koopman bedongen hadde/ ende indien 't Schip onder wege blijft / soo is de Koopman van faulx fret te betalen geheel ontslagen.

Ende uyt 't gene / dat voorsz. is / soo wert geresolveert de vrage / als een Koopman het gehele Schip bevracht heeft / mits conditie dat de Schipper geen ander goeden in sal nemen dan de sijne/ en volgende de certe Partie daer af sijnde / soo heeft de Koopman de Schipper sijne volle Vracht ingegeven / nochtans de Schipper / desen niet jegenstaende / heeft seker Packen van andere Kooplieden ingenomen op de Overloop / dewelcke hy geworpen heeft deur tempeest ende storm: Quæritur, of de Koopman die 't gehele Schip bevragt en geladen heeft/ schuldig is te contribueren in 't verlies van de Packen.

De

De resolutie is dat de Koopman vande Packen sal aenspreecken de andere goeden inden schepe geladen / (1) omme daer aen te verhalen de Avarie als deur sijn verlies behouden sijnde/en in gemeene perijkel geweest te hebben (2) in aller manieren / gelijck twee Gelaeg-genooten betalen moeten de Waerdinne de kosten van den gelage / niet tegenstaende eenig contract ofte voorwaerden onder henlieden gemaeckt.

Ende heeft sulcken Koopman actiereele op de selfde goeden/ om daar aan te verhalen 't gunt hem competeert van de Avarie / hoewel de andere Koopman zijn regres verhalen magh aan den Schipper / de welcke in 't geheel van hem bevragt zijnde / heeft nochtans contrarie sijn certe partie andere Koopmanschappen ingenomen/ ende deur dese diergelijke saken (3) so wert te rechte een Schipper in Francoys genaemt Maistra de Navire; want hoewel hy 't geheele Schip verobligeert heeft aen den eersten Koopman/ nochtans/ hy wesende Meester van de Schepen/ vermagh tegen sijn certe partie ofte bevrachtinge tot zijnder perijckel ende schade te doene / maar en magh eenen derden cum habet jus commune pro se, ut hic, by zijn voorgaende Contracten ende Conventien niet prejudiceren noch hinderlijck wesen. (4)

Quæritur, in de meeste hitte van de tempeeste soo is'er een Kiste geworpen in de welke de Koopman segt dat 'er kostelijcke Juwelen/ Peerlen ende andere Baggen in geweest zijn / hoe dat men de Avarie van dese Kiste maken sal.

Men sal sien by de Schrijvents-Boeck / hoe veele de voornoemde Kiste te vragt gegeven heeft / ende waar vooren hy die besteet heeft / ende in wat plaarse die gestaen heeft / van wien hy die kostelijckheyd gekocht heeft/ insgelijcks / waar vooren hy die vertolt heeft / met meer circumstantien/ ende daar de Kiste vooren vertolt ende bevracht is / daar vooren sal die gestelt worden in cetule / genoomen oock al bleecker eenige Juweelen ofte kostelijkheydt daar in geweest te zijn / de welcke men niet stellen en sal / overmits dat die behoorden apart te wesen; ende niet met slechte Goeden gemengelt / waar door de selfde over gehouden sullen wesen; ende die met de quaden bevonden wert / wert daer mede gerekent. (5)

De Schipperen moeten wel toesien geen Koopliedеn Goeden te leggen op den Overloop / maer zijn gehouden die te bergen ende bequamelijcken te stouwen onder de Luycken van de Schepe / anders zijn gehouden de selfde Goeden indien die nat ofte bedorven werden / ofte oock over boort geworpen worden den Koopman daar af te contenteeren ende betalen / want als dan men presumeert dat hy sijn Schip overgeladen heeft/en dat sulcke verlies by des Schipper eygen schult toegekomen is/ 't welk men hedendaeghs niet en useert / waer door groot verlies en inconvenienten komen/ want de Hulcken dagelijcks soo veel Koopmans Goet op haerlieder Overloop leggen/ als een gemeen Barthoen met zijn Schepe laden soude.

(1) Arg. d. l. 31. in verb. Communiter autem D. pro socio.
(2) Arg. d. l. 2. in fin. pr. & §. 2 in fin. D. ad. l. Rhod.
(3) Ende by ons een Schipper quasi Schipheer, Schipperen Schip-heeren per contractionem: gelijk noch by sommige oude Schriften te sien is. So is 't ook dat de geene welkers goederen geworpen zijn geene actie van Avarye of Contributie en konnen institueren tegens de andere welkers goederen behouden zijn / maer moet sulks door den Schipper als Meester van den Schepe gedaen werden / die daer toe by weygeringe of versuym kan werden geconstringeert ende gedwongen / dat hy gene goederen uyt 't Schip en laet vertrecken / voor en al-eer de geleden schade by contributie van Avarye sal zijn vergoedet. l. 2. in pr. D. ad leg. Rhod. welke maniere oock in andere gelegentheyt gebruyckelik is. l. cum in plures annos 60. §. messem. 5. D. locati. l. Iulianus 13. §. pen. D. de acto empt. l. 75. §. ult. D. de leg. 1. & d. l. 2. in pr. & §. pen. D. ad l. Rhod.
(4) Res enim inter alios acta aliis præjudicare non potest l. 63. D. de re jud. & tot tit Cod. res inter. al. act. vel jud. al. non noc.
(5) Conform dese costuyme is by het Placc. van den lesten Octob. 1563. tit. van Schip-b. art. 5. geordonneert dat indien daer yemant in den Schepe waer die in sijn Kisten / ofte Packen hadde Geldt / Gout / kostelicke Gesteenten / ofte andere goeden van grooter waerden / sal gehouden zijn 't selve aen den Schipper te verklaren goets tijdts eer dat men werpt / andersints sal in 't maken van de Avarye daer op geen meerder aenschouw genomen werden / als wel de selven Kisten ende Packen van buyten schijnen te wesen.

F I N I S.

ORDONNANTIE
Der KAMER van
ASSEURANTIE
EN
AVARYE,
der Steden
Amsteldam, Rotterdam,
Middelburgh, &c.

t'AMSTERDAM,

By HENDRIK HARMENSZ. BOTERENBROOT, Boekverkoper op 't Water/regt over de Nieuwe-brug/in de Delfsche Bybel/ 1699.

Ordonnantie der KAMER van ASSEURANTIE en AVARYE Der Stadt Amsteldam, 1673.

Nr. I.

H. fol. 126 31 Januarii, 1598. Ordonnantie op 't Stuck van de Asseurantie. Siet het Octroy hier op verleent den 17 Iulii, 1612. in 't derde Boek van het eerste Deel Nr. X.

Alsoo by Requeste van veele treffelijcke Kooplupden op alle quartieren traffiquerende/ ondergeteyckent/ langh versocht ende aangehouden is geweest / dat binnen deser Stede op 't Stuck van Asseurantie ordre gestelt / ende een Kamer van Asseurantie opgerecht mochte worden: Zo is 't/ dat mijne Heeren van den Gerechte ghehoort verscheyden luyden hen dies verstaende na rijpe deliberatie gheordonneert / gestatueert en ghewillekeurt hebben/ ordonneren/ statueren en willekeuren mitsdesen d'Articulen hier naar volgende.

1. In den eersten worden voor nul / negeen en van onwaerden verklaert alle Contracten van Asseurantie / die contrarie deser Ordonnantie alhier sullen worden gemaeckt/ 't zy hoedanige stipulatien/ conditien of eeden daer toe souden mogen worden gedaen.

Alle Asseurantie contrarie deser Ordonnantie gemaeckt/ sijn nul ende van geender waerde.

2. Dat gene Versekeringe of Asseurantie sal mogen gedaen worden/ 't zy by een oft verscheyden Persoonen / voor inkomende oft uytvarende Koopmanschappen / dan onder de oprechte ende gemeene waerde van dien / blijvende ten minsten tien ten hondert tot resicq/ perijkel ende avonture van den genen / die hem sal doen verseekeren / 't welck is ontrent het tienste part oft deel van de waerde van de selve Koopmanschap/ naer advenandt dat die gekost mach hebben / soo wel in koope / packinge/ tol-rechten/ slet of toerustinge / gelt van versekeringe / als alle andere onkosten / totter ladinge van die in den Scheepe inclusivelicken. Wel verstaende / dat / soo verre een persoon hadde in een Schip meer dan de waarde van twee duysent ponden grooten / sal 't geen datter overschieten sal / geheelijcken mogen verseekeren / blijvende alleenlijcken 't resicque en perijckel van het voorsz. tienste part in de selve somme van twee duysent ponden grooten.

Men mag niet alles doen verseekeren / maer moet ten minste een tiende part blijven tot perijkel van den Eygenaer / met sekere exceptie.

Siet de Ampliatie van dit 2. Art. hier onder Nr. 2.

3. Sal ook het Instrument van verseekeringe moeten inhouden den naam van 't Schip/ 't welck uyt dese Landen varen of trecken sal na andere Landen en Koningrijken / ofte uyt andere Landen op dese of andere Landen ende Koninghrijcken komen sal: Ook van den Meester van 't Schip/ ofte van den Schipper die daer van bevel hebben sal / mitsgaders van de plaatsen daer 't voorsz. Schip geladen sal worden/ ende daar 't selve sal willen varen/ op pene van nulliteyt en onwaerden van de Obligatien der selver Asseurantien / indien de schult toekomt by de gene die versekert is; andersints sal de versekerde 't selve verhalen op den genen die 't Instrument gemaeckt heeft/ soo verre 't gebreck en faute by de selfde toekomt.

Wat dat de Police van Asseurantie al moet inhouden / op pene van nulliteyt.

4. De verseeckeringe van de geasseureerde Waren sal beginnen van de tijd af dat de verseeckerde Waren gebracht sullen zijn op de Kaye ofte Wallen/ om van daer geladen te worden in de Schepen/ daar mede die Waren gedestineert zijn wegh gevoert te sullen worden/ of in Schuyten ofte Barcken/ om met de selfde Schuyten of Barken gebracht te worden na de voorsz. Schepen/ en sal voorts d'Asseurantie duuren tot 'er tijdt toe dat de Koopmanschappen in de Haven gekomen ofte gearriveert/ ende op 't Landt vry en veyligh ontladen ende gelost sullen wesen.

Van wat tijt de Asseurantie begint/ en hoe lang sy duert.

5. Ende in gevalle dat 'er eenigh geasseureert Schip ofte goet jaer ende dagh/ na dan 't geasseureert en van de Haven daar 't geladen is/ gescheyden is geweest/ achter blijft/ sonder dat men middelertijd ter plaetse van de ladinge of gedestineerde ontladinge/ eenige tijdinge daar af gehoort heeft/ soo verre het is in Europa/ Barbarye of daar omtrent/ soo word het selfde Schip en Goet gehouden als verlooren/ en magh men daar af doen inthimatien den Asseuradeurs/ en drie Maenden daer na betalinge eyschen: en aengaende de plaetsen die voorder gelegen zijn/ sal men voortaen observeren den tijd van twee jaren.

Wanneer men in jaer en dagh van een verasseureert Schip &c. geen tijding en hoort en 't selve is in Europa &c. so wort het voor verloren gehouden.

6. Wel verstaende dat d'Asseurantien/ die gedaen worden drie Maanden na vertrecken van de Schepen binnen Europa/ Barbaryen of daer ontrent en van verdere plaatsen ses Maenden na den vertrecke/ gehouden sullen worden voor nul en van onwaerden; ten sy dat de gene die hem doen verseckeren/ de verseckeraar daer af waerschouwe/ en hem dede verseckeren op goede en quade tijdingen.

Na wat tijt van het vertreck van de Schepen d'Asseurantien niet gedaen mogen worden.

7. Item/ en vermagh de geasseureerde den Schipper die hy bevracht geen ander Haven doen ingaan of aen nemen/ of sijn Voyagie doen veranderen/ dan volgende de Police/ ofte andersints soude d'Asseurantie wesen nul/ maer vermagh den Schipper wel andere Havenen aen te nemen/ als en soo de noot dat vereyscht/ ende anders doende sonder last van de geasseureerde/ blijft de verseeckeringe van waerden/ behouden den verseeckeraar sijn verhaal op den Schipper.

De geasseureerde en magh de Schipper geen ander haven doen ingaen/ buyten noot.

8. Ende indien eenige Koningen/ Princen/ Potentaten of Heeren in haer Landen eenig schip dat gedestineert ware tot eenig reyse of voyagie/ namen/ aenhielden/ of arresteerden/ 't zy datter hope ware om 't selfde Schip weder te krijgen of niet; of by soo verre eenig Schip onnut en onbequaem wierde om de gedestineerde reyse te doen/ sullen in de voorsz. gevallen/ de gene/ die eenig gearresteerde Schepen hebben doen verseeckeren/ mitsgaders de Koopluyden die op alsulke schepen eenige verseeckerde goeden geladen sullen hebben/ of andere van harent wegen/ gehouden wesen met den gearresteerde verseeckerde schepen en Precieuse en dierbare Waren/ ('t zy dat de selfde Waren mede bekommert zijn ofte niet) te verbeyden ses Maenden/ aleer sy de voorsz. gearresteerde Schepen ofte percieuse Waren sullen mogen abandonneren/ ingaende de voorsz. zes Maenden van den tijd af dat sy door de Makelaars/ of andere publijcke Persoonen/ 't meerendeel van den Asseureurs die in loco sijn daar die Asseurantie gemaekt is/ van de gelegentheyd sullen hebben geadverteert ende insinuatie gedaen. Welcke voorsz. tijt van een half jaar plaetse hebben sal/ by soo verre de voorschreven Nemingen/ Aanhoudingen ende Arresteringen in Europa ofte Barbaryen sijn geschied:

Eenige verasseureerde Schepen of precieuse Waren by vreemde Potentaten gearresteert zijnde/ hoe lang de geasseureerde moeten wachten eer sy de voorsz. Schepen of precieuse Waren mogen abandonneren.

Maar indien die geschied sijn buyten de Limiten voorschreven sullen als dan de gearresteerde Schepen ofte Precieuse Waren niet geabandonneert mogen worden/ dan na de expiratie van een Jaer ingaende 't selve Jaer na dat gelijcke Insinuatie / als boven / ghedaen zal zijn, hoe wel dat daer en tusschen de verseeckerde niet belet sullen worden eenighe verseeckerthept te neemen van de Asseureurs met Borgh-Toghten / Panden / ofte andersindts / soo sy bevinden sullen te behooren. Ende sullen de Kooplupden op de voorschreve Schepen geladen hebbende/ of anderen van harent wegen/ binnen de voorsz. respectiven tijden van ses Maenden/ ende een Jaar/ de voorsz. Koopmanschappen op een ander Schip ofte Schepen mogen legghen / om hun Reyse en Voyagie te volbrengen ter gedestineerder Plaatse: of indien sy sulcks niet deden / sal de versekeraar het selve mogen doen; ende in sulcken geval sal den voorsz. Asseureur alleenlijcken gehouden wesen in de onkosten / voorts in 't Toe-reden / in de Vracht ende schade die sulcke Koopmanschappen middelertijd geleden sullen mogen hebben upt saken van 't voorsz. Arrest.

't Voorsz. &c. heeft geen plaets in grove verderfselijcke Waren.

9 Maer aengaende de grove verderffelijke Koopmanschappen/ als Wijn/ Fruyt/ Graen ende andere/ artijckel xvij. hier naer gespecificeert/ sal de versekerde niet gehouden wesen den voorsz. tijt van ses maenden ofte een jaer te verbeyden / maer sal zijn actie ofte handtlichtinge mogen vervolgen / soo hy 't selve bevinden sal te behooren; doch mede gehouden zijn 't meerendeel van de Asseureurs / als boven / te doen insinueren van de gelegenthept der selver goeden.

Van wat goederen geen verseckeringe gedaen mag worden.

10. Aengaende de Schepen / Geschut / Munitie van Oorloge / sal daer van geen verseeckeringe gedaen mogen worden / dan onder twee derdendeelen van de oprechte waerde van dien / sonder nochtans eenighsins te mogen versekeren de vracht ofte toerustinge van de voorsz. Schepen / noch oock Kruyt/ Klooten/ Victualien of diergelijcke dingen/ die eenigsints geconsumeert worden.

De Bootsgesellen &c. mogen haer salaris en 't geen haer toekomt niet doen versekeren.

11. De Meesters/ Piloten/ Bootsgesellen/ Oorlogs-volk/ en alle andere die op de voorsz. Schepen sullen zijn sullen haer loon ofte salaris niet mogen versekeren / noch eenigerhanden dingen haer toebehoorende / dan alleenlijk Koopmanschappen / indien sy eenige (boven 't gene sy van haere hupr ontfangen) hebben/ soo hier voren geseyt is / alles sonder bedrogh.

Binnen wat tijt d'actie van schade of Avarye geintenteert moeten worden.

12. Ende sal om schade of verminderinge van de geasseureerde Schepen ofte goeden (die geheeten wort Avarye) d'Acte geintenteert moeten worden ten langsten binnen den tijt van anderhalf jaer / als d'Avarye gevallen is binnen de Lemiten van Europa of Barbaryen; ende als die daer buyten gevallen is / binnen den tijt van drie Jaren; innegaende de respective tijt van anderhalf jaer / ende drie jaren / na dat de Schepen geheel ontladen sullen wesen.

Binnen wat tijt d'actien wegens versekerde en verlore Schepen of goederen moeten geinstitueert worden.

13. Ende aengaende de versekerde Schepen ofte Koopmanschappen/ die verloren / gerooft / bedurven ofte andersints beschadigt sullen wesen/ sullen de versekerde gehouden wesen haer actie van schade tegens de versekeraers t'institueren ten langhsten binnen anderhalf jaer / na dat alsulke schade geschiet sal wesen: 't welck altijdt te verstaen is van saken die in Europa of Barbaryen geschiet zijn; maer om 't verlies elders geschiedt / sullen daer toe drie jaren wesen.

14. Ende

14. Ende 't geen hier voren geordonneert is/ sal verstaen worden van versekeringe die alhier gedaen worden van alle Koopmanschappen ende Schepen treckende uyt den Lande van herwaerts-over / midtsgaders oock van alle Koopmanschappen ende Schepen komende uyt andere Landen ende Koninckrijcken op dese Landen / of gaende op andere Landen of Koninckrijcken ter Zee.

Van wat versekeringe dese Ordonnantie te verstaen is.

15. Maer aengaende de andere Koopmanschappen gaende of komende te Lande ofte over soete Wateren / gemerckt dat aldaer soo groote perijkelen niet zijn / als ter Zee / sal men hen dies halven reguleren sulcks als de Koopluyden in 't contracteren alderbest sullen konnen accorderen: Behalven dat de voorsz. versekeringe niet sal mogen geschieden dan onder de waerde van de voorsz. versekerde goeden/ te rekenen deselve waerde als in 't 2. artijkel deser Ordonnantie geseyt is / maer sal een tiende deel blijven tot perijckel van den Koopman diese geladen sal hebben: Dog sullen de Wagen-luyden en Vrachtluyden gene versekeringen mogen doen; nog sullen ook de voorsz voerluyden hun Wagenen / Karren of Paerden niet mogen doen verseckeren / dan onder de helft van de waerde van dien/ maer geensins haar loon of salarisen.

Hoe men sich reguleren sal in materie van Asseurantie in goederen gaende of komende te Lande of over soet Water.

16 Ende van de goeden inde naest voorgaende artijkel begrepen sal d'actie van de Avarijen / daer op gevallen / ter langsten binnen een jaer daer nae geinstitueert moeten worden. Gelijck mede de actie van andere schaden geintenteert sal moeten worden ten langhsten binnen een jaer na dat de selve schade geschiet sal zijn.

Binnen wat tijt d'Actien van Avarye op de voorsz. goederen gevallen geinstitueert moeten werden.

17. Item / wie hem wil doen verseckeren op Granen / Fruyten/ Wijnen/ Olyen/ Sout/ Haringh/ Suycker/ Quicksilver/ Roet/ Boter/ Kaes/ Hoppe/ Syroop/ Honing/ ront ende plat Zaet/ ofte andere diergelijcke Waren/ die lichtelijck verderven: ofte oock op Munitie van Oorlogen / Gout/ Silver/ gemunt ende ongemunt/ die moet 't selve in de Police van Asseurantie exprimeren ende te kennen geven / ofte andersints soude d'Asseurantie zijn van geender waerden; sonder dat onder de generale woorden van Waaren ende Koopmanschappen by yemandt gedaen verseckeren/ al sulcke Waren niet specialijck ge expresseert zijnde/ verstaen sullen worden niet begrepen te zijn.

Wat goederen men inde Policen moet specialijck exprimeren.
Siet de interpretatie van dit Art. hier onder Nr. 3.

18. De partijen contracterende op versekeringe sal 't geoorloft wesen de selve te doen voor Wet-houderen / Notarisen / Tabellionen ende andere publijcke persoonen / ofte by eygen ende particuliere Policen / Cedulley / Signaturen ofte Obligatien geteyckent by de verobligeerde persoonen / ofte by geloofwaerdige getuygen/ so de partyen dieshalven accorderen sullen.

Door wie of wat persoonen de versekeringen gedaen mogen werden.

19. Ende om alle bedrog te verhoeden/ sullen alle Makelaers en andere de voorsz. versekeringen vorderende oft sollicterende/ gehouden wesen alle Policen te dresseren conform dese Ordonnantie / ende Copie te houden van woorde tot woorde van alle 't gene metter hant of handen in der Police geschreven sal worden/ op peene van haer verdiende salaris te verbeuren/ ende viermael soo veel tot profijt van den Armen/ ende daer en-boven op suspensie ofte privatie van heurlieder Officie / na gelegentheyt van der sake.

Hoe de Makelaers en andere Solliciteurs de Policen moeten dresseren.
Moeten van alles copye houden.

20 Men vermach ook Schepen / Goeden / Waren ende Koopmanschappen / die verdroncken / geroofs ofte verdorven zijn /te doen asseureren/ oock na datse verdronken/ gerooft ende verdorven zijn geweest/ soo wanneer het ter kennisse van den persoon die het selve doet asseureren niet gekomen

Wanneer men verloren Schepen / goederen &c. mag doen versekeren.

is van de verdrenckinge / roovinge en verderffenisse van de voorsz. Schepen ende goeden.

Wat Asseurantien gehouden worden voor nul en van onwaerde.

21. Maer so wanneer 't Schip ofte goet so lange verdronken/gerooft ofte verdorven is geweest/dat de wete daer af heeft konnen komen totten persoon die 't doet asseureren / 't zy ter Zee ofte te Lande / (rekenende drie mylen weeghs binnen den tijt van twee uuren) sulcke Asseurantie wort gehouden voor nul ende van onwaerden / ende word in sulken gevalle de geasseureerde verstaen / ende gehouden van de schaden ende ongelucken wete gehadt te hebben / sonder dat ter contrarie eenigh bewijs ontfangen sal worden : 't en ware de geasseureerde hem hadde laten verseekeren op goede en quade tijdinge : in welken gevalle de verseekeringe van waerden gehouden sal worden/ so de versekeraer niet sal konnen doen blijcken dat de versekerde voor 't maken der versekeringe van de schade ofte verlies sal hebben geweten / en de versekerde hem by eede daer van sal willen suyveren.

Wanneer de gegeve premie van den Asseuradeur wederom mach geeyscht worden.

22. Item / so wanneer hem iemandt heeft doen verseekeren op goeden die hy namaels niet sendt ofte laet / ofte hem niet gesonden worden / oft ook min geladen is geweest dan hy heeft doen verseekeren/mag den prijs van d'Asseurantie wederom eyschen/ mits latende den Asseureur een half ten hondert.

De leste Asseuradeur komt so diep/ als d'eerste.

23. De leste verseekeraer sal in de Asseurantie soo veele participeren/ als de eerste / 't zy verlies ofte gewin.

Op wat saken geen Asseurantien gedaen mogen werden.

24. Ooch en sullen geene Asseurantie mogen gedaen worden op 't leven van eenige luyden ofte Persoonen/ noch op weddingen van reysen ofte voyagien / ende diergelijcke inventien : ende indien sulcks gedaen werde / sal al 't selve nul ende van geender waerden wesen.

Wanneer de versekerde vermogen hare Schepen of goederen te abandonneren ten behoeve van de versekeraers

25. Ende als een geasseureert Schip innavigabel geworden is: oft als de geasseureerde Schepen ofte andere goederen by vyanden gerooft / genomen oft andersints sekerlik sullen zijn bedorven/ verloren/ oft sonder hope van de selfde te reconvreren; So vermach de versekerde alsulke Schepen ende goeden t'abandonneren tot behoeve van de versekeraers: Ende 't selfde behoorlijken gedaen zijnde / sullen d'Asseureurs na de intimatie van dien hebben 3. maenden tot furnissement van de betalinge der somme by hun versekert.

Wat tijt de Asseureurs hebben / eer sy betalen.

26. Item/ als de schade soo wel van de voorsz. Avarye / als andersints/ niet en excedeert 1 ten 100 en sal de versekeraar niet gehouden wesen in eenige schade of restour.

Wannneer de versekeraer in geene schade of restour gehouden is.

27. En soo wanneer het geasseureert goet door hem selven / sonder eenige toekomende uytwendige Fortuyne / bederft of verargert / is de Asseureur daer in niet gehouden.

Idem/ als voren.

De versekerde moeten d'Asseurateurs t'elkens doen advisseren d'ongelucken &c. die sy verstaen de geasseureerde Schepen en goederen over gekomen te zijn.

28. Sullen voorts generalijck alle versekerde gehouden wesen 't meerendeel van de versekeraars / die in loco zijn daer de Asseurantie geschiet is / door de Makelaars ofte andere publijcke Persoonen te doen Insinueren d' Advertentien die sy krijgen sullen van de ongelucken / arresten of schaden/ de geasseureerde schepen ofte andere Goederen over gekomen / van welcke Insinuatie de Makelaars ofte andere publijcke Persoonen gehouden sullen zijn notitie te houden.

Van wat Asseurantien dese ordonnantie te verstaen is.

29. Ende is dese Ordonnantie te verstaen van alle Asseurantien die alhier gemaeckt sullen worden met d'Ondersaten deser Landen/ ofte met Vreemden / ende soo wel van de Waren en Koopmanschappen / die geladen werden

den op schepen/Wagen of Paerden/ Vreemdelingen ofte Uytlanders toebehorende/als die de Ingesetenen deser Landen toekomen/'t zy ook dat de Geasseureerde Koopmanschappen uyt dese Landen varen of daer inne komen: Sulcks dat alle Asseurantien contrarie dese Ordonnantie gemaeckt/ sonder onderschept van Persoonen of Goederen/ nul en van onwaarden sullen wesen / gelijck in 't begin van de Ordonnantie breder verhaelt staat.

30. Sullen oock de Officiers / de Gecommitteerden van de Kamers van Asseurantie/ haar Secretaris/ zijn geswooren Klerk/ de Collanaars of Makelaers van de Asseurantie geene versekeringe mogen doen ofte laten doen / directelijck noch indirectelijck.

Wie geen verscheringe mogen doen. Siet de Alteratie van dit Art. hier onder Nr. 4.

31. Ende alsoo de Contracten van versekeringe ghehouden ende ge-estimeert werden voor Contracten van goeder Trouwe daar inne geen fraude noch bedrog behoort te gheschieden / indien men bevindt dat van wegen de Verseeckerde ofte Verseeckeraars / Meesters / Schippers / Piloten ende andere daar inne gheschiede eenighe fraude / bedregh ofte argelist / en sullen de selfde niet alleenlijck met hun voorschreve bedrogh ende argelist niet profiteeren / maar sullen oock gehouden wesen in 't verlies / schaden ende interesse / door henluyden veroorsaakt/ en aen den lijve exemplaerlijk gestraft ende gepunieert worden/ tot breese ende exempele van anderen/ja met'er doodt als Zee-rovers ende openbare Dieven/ indien bevonden wort/ dat sy eenige merckelijcke malversatie of argelist gebruyckt hadden: alles achtervolgende de Placcaten daar van zijnde.

Dese Contracten van versekeringe worden gehouden voor Contracten van goeder trouwe: en die bevonden wort daer in bedrog of argelist gebruyckt te hebben/ wort exemplaerlik gestraft.

32. Voorts alle differenten tusschen Partyen verrijsende uyt sake van Asseurantie hier ter Stede geschied/ sullen ter eerster Instantie geventileert ende volgende dese Ordonnantie getermineert worden by Commissarissen van de Kamer van Asseurantie alhier; die tot drie toe in getale/ met een Secretaris ende een gesworen Klerck by mijn voorschreven Heeren daer toe gesteld / jaarlijks verandert of gecontinueert sullen worden op goede Vrydag : (welcke veranderinge ofte continuatie voor de eerste mael geschieden sal op goede Vrydagh M. D. negen-en-tnegentigh.) Ende sullen de voorschreven Commissarissen ook decideren mogen/ volgende de voorschreve Ordonnantien/alle differenten spruytende uyt sake van Asseurantie buyten deser Stede gedaen/ de relatijf sullen zijn tot de Kamere van Asseurantie ofte Beurse alhier/ofte anders by partyen ter Decisie der selver Kamer gestelt sullen worden/so wel die voor date deser gemaekt zijn/als die noch gemaekt sullen werden ; Ende sullen de voorschreve Commissarissen van de differenten voor henluyden vallende / voor haer besoigens ende moeyten / t'samen met den Secretaris van mijn voorsz. Heeren by hem gevoeght / genieten een derdendeel van een gulden van elcke hondert guldens / welck gelt by den eysscher verschoten sal worden.

Alle differenten spruytende uyt saken van Asseurantien moeten ter eerster instantie alhier voor Commissarisen van dien geventilleert ende getermineert worden. Genieten een derde deel van een gulden van ider hondert guldens van de differenten voor hen vallende / voor haer besoignes.

33. En den Commissarissen gebleken zijnde by exhibitie van Policen / Cognoscementen / Cargasoenen / behoorlijcke Certificatien / ofte ander deughdelijck bescheyd van de ondertekeninge der Policen / Periclitatien van de Schepen ofte verderffenissen der Goederen / en dat partyen drie Maenden te vooren van 't verlies inthimatie gedaen is geweest / sullen de voorsz. Commissarissen als dan mogen ordonneeren / dat de ge-eyschte penningen in 't geheel of ten deel by provisie genamptiseert werden / met toelatinge

Wanneer Commissarisen mogen ordonneren / dat de geeyschte penningen in 't geheel ofte deel by provisie genamptiseert werden.

tinge van de genamptiseerde penningen te mogen lichten onder suffisante Borghtogte van de selve penningen te rustitueren met den Interesse van dien tegen 12 ten 100/ indien namaels verstaen wort sulcks te behooren. Mits dat altijd eerst den verweerder van alles Copie en dagh om t'antwoorden gegeven sal worden/ voor dat by de Commissarissen op de provisie van namptissement gedisponeert werde.

Van hare verklaringen aen Schepenen geappelleert werden.

34. Item/sal van de verklaringen der voorsz. Commissarissen by den genen die hen sullen laten duncken by eenige der voorsz. verklaringen beswaert te wesen/ voor eerst geappelleert worden aen Schepenen deeser Stede.

De voorsz. verklaringen worden tegens d'onwilligen ter Executie geleyt.

35. Sal ook op de verklaringen by de Comissarissen gedaen executie tegens den onwilligen geschieden/ gelijck als uyt krachte van vonnissen by den Schepenen deser Stede gewesen dagelijcks gedaen wert.

Binnen wat tijt men appelleren moet aen Schepenen.

De appellanten moeten consigneren 12 guldens.

36. En sullen de Appellanten gehouden wesen binnen den tijd van 10 dagen t'appelleeren van de verklaringe by de voorsz. Commissarisen te doen/ en binnen 10 dagen daer na haer partye voor Schepenen by Requeste te betrecken: Oock ten eersten Rechtdage onder den voorsz. Heeren Schepenen moeten consigneren de somme van twaelf guldens; die by hun verbeurt sullen worden/ by soo verre de verklaringe van de voorsz Commissarisen by den voorsz. Heeren Schepenen geapprobeert worden.

Nr. II.

H. Fol. 126, in margine 30 Ianuarii 1626. Siet hier boven Nr. 1. Art. 2.

Iemant van de Asseuradeurs komende te failleren/ mag de geasseureerde de voorsz. Asseurantie afgaen/ en hem op nieus op goede ende quade tijdinge by een ander doen verseekeren.

OP huyden is by mijne E. Heeren van den Gerechte het 2 Articul van dese Ordonnantie geamplieert met het naer volgende Articul: Tewesen/ dat van nu voortaen/ ingevalle hem iemant heeft doen verseekeren op inkomende en uytvarende Koopmanschappen ofte Schepen ende sijn Asseuradeurs komt te failleren ofte in ongelegentheyt van saken te vervalle/ de geasseureerde in soodanige gevalle de voorsz. Asseurantie sal mogen renuntieeren ende afgaen/ ende hem weder op nieus op goede ende quade tijdinge by een ander doen verseekeren; mits 't selve eerst ende alvoren door Notaris ende Getuygen aen de Curateurs van de gefailleerde oft t'zijnder laatste Woonplaetse insinuerende. Welverstaende dat de betaelde premien ten voordeele van den Boedel en Crediteuren van den Asseuradeurs komen sullen/ sonder dat de geasseureerde daer van eenige restitutie sal mogen eysschen ofte genieten.

Nr. III.

H Fol. 130, 9 May, 1614. Siet hier boven Nr. 1. Art. 17.

Wat onder de generale woorden van Bederffelyke en onbederffelyke goederen verstaen wort.

MYne Heeren van den Gerechte nader gelet hebbende op den inhouden van dit Artijkel/ en bevindende dat dagelijcks veele questien en abuysen daar uyt zijn ontstaende/ hebben goet gevonden 't voorsz. Artijckel te veranderen als volght.

Dat onder de generale woorden van bederffelijcke en onbederffelijcke Goederen van nu voortaan sullen verstaen en begrepen worden alle sooten van Koopmanschappen ende Goederen/ hoedanigh die souden mogen wesen. Dan die hem wil doen verseekeren op Gout/ Silleber/ Gemunt ofte ongemunt/ als mede op Besaeltjes/ Gesteenten en andere Juwelen/ ook op Amunitie van Oorloge/ sal gehouden wesen de selve Waren in de Police te doen stellen ende uyt te drucken; of dat andersints de verseekeringe sal geacht en genomen worden voor krachteloos en van geender waerde.

Nr. IV.

G. Fol. 133. Siet Nr. 2. Art. 30.

IN Februario Anno Duysent ses hondert/ en Duysent ses hondert een in Junio/ is by den Heeren van den Gerechte verstaen/ dat Comissarisen en den Secretaris hun wel mogen doen verseekeren.

Nr. V.

Commissarissen en Secretarisen mogen hun laten verseekeren.

Nr. V.

ALsoo by verscheyde Kooplupden al over lange versoght is geweest / dat de differenten soo van Avaryen als Asseurantien by sekere Commissarisen gedecideert mochten werden / en in verscheyde Avaryen / by den Luyden onder den anderen gemaeckt / by experientie merckelijck gebreck bevonden is: SOO IS'T, dat mijne Heeren van den Gerechte geordonneert / gestatueert en gewillekeurt hebben / ordonneeren / statueren en willekeuren mits desen / dat alle questien van Avaryen mede ter eerster instantie geventileert en getermineert sullen worden by Commissarisen van de Kamer van Asseurantie / gelijck in 't eynde van de Ordonnantie daer op voor desen gemaeckt / beroerende de differenten van Asseurantien voor de voorsz. Commissarisen vallende gestatueert is. Ende dat op de verklaringen by de selve Commissarisen in materie van Avarye te doen / mede executie geschieden sal: oock daer van geappelleert sal mogen werden / in sulcker voegen / als belangende de verklaringe / die by de voorsz. Commissarisen in 't stuck van Asseurantie gedaen werden / geordonneert is.

H. Fol. 144. 4. Decemb. 1598.

Alle questien van Avaryen moeten ter eerster instantie voor Commissarisen van Asseurantie geventileert ende getermineert worden.

Hoe de verklaringe van Commissarisen ter Executien geleyt worden.

En hoe daer van geappelleert wort.

Nr. VI.

ALsoo by experientie dagelijcks bevonden wort / dat partyen voor Commissarisen der Kamer van Asseurantie en Avarye door de Bode tot meermalen geciteert zijnde / in gebreke blijven te compareren / tot verachteringe van de besoigne ende groote ondienst van de geinteresseerde: SOO IS'T, dat mijne Heeren van den Gerechte geordonneert en gestatueert hebben / ordonneren en statueren mits desen / dat in de voorsz. Kamer tegens de noncomparanten geprocedeert sal werden van drie dagen tot drie dagen by 't eerste / tweede / derde en vierde defaut: en dat partyen voor de tweede mael op een boete van ses stuyvers / voor de derdemael van twaelf stuyvers / en voor de vierdemael van achtien stuyvers ontboden; ende voor 't profijt van 't vierde defaut / ten Principalen gecondemneert of geabsolveert sullen werden; sonder uyt krachte van de voorsz. defauten namptissement te decerneren; 't en ware Commissarisen uyt de deductie van de sake verstonden / de sake sulcks gedisponeert te zijn / dat'er uyt krachte van 't vierde defaut / namptissement in plaetse van difinitive sententie behoorde gedecerneert te werden.

Also mede menighmael op de Schepen uyt dese Landen gaande naer Oost Indien versekeringe gedaen wort / en de selfde Schepen al te met innavigabel worden / daar op questie valt / en ordre dient gestelt te worden. Gelijck oock om de Avaryen wel te mogen maken / de Kooplupden de rechte waarde van hare ingescheepte Goederen behooren aen te geven. Soo hebben de voorsz. mijne Heeren voorts geordonneert / dat d'innavigabiliteyt der voorsz. Oost-Indische Schepen op de uytvaart ofte wederkomste overkomende staen sal tot laste van de Asseuradeurs; 't en ware / dat de voorsz. Schepen extraordinarie in Oost-Indien quamen gebruykt te werden / om daer mede al daer van d'eene plaetse op d'ander den handel binnen 's Landts vallende te drijven. Dat mede alle Kooplupden gehouden sullen zijn haar goeden / daer over Avarye gemaeckt sal worden / na de rechte waerde in te stellen. Ende op dat 't selfde t'oprechter geschiede / dat d'ingestelde Goeden by Commissarisen Partyen in handen gestelt sullen worden / om daer tegens te mogen seggen / en als dan voorts Recht gedaen te worden / als na behooren.

H. Fol. 235. 20 Iunii, 1606.

Voor Commissarisen van de Asseurantie en Avarye / wort tegens de noncomparanten geprocedeert by 1. 2. 3. ende 4. defaut.

Wat de boete van yder defaut is.

Voor 't profijt van 't 4. defaut wort de ged. ten principalen gecondemneert of geabsolveert / sonder namptissement te decerneren / ten ware / &c.

Innavigabiliteit de Oost-Indische Schepen overkomende staet tot laste van de Asseuradeurs.

De Kooplupden zijn gehouden hare goederen / daer Avarye op valt / aen te geven na de oprechte waerde.

Nr. VII.

H. Fol. 238. 14 Iunii 1607.

By wie de Boeten van defauten voor de Kamer van Asseurantie vallende geinnet / en hoe gedistribueert worden.

OP den 14 Juny / Duysent ses hondert en seven / is by mijne E. E. Heeren van den Gerechte goet gevonden en geordonneert / dat de Boeten procederende uit sake van Defauten / die de non comparanten voor de Kamere van Asseurantie binnen deser Stede laten gaen by de Bode van de voorsz. Kamer geinnet en gevordert sullen worden / mits genietende een derdepart van de penningen die by hem ontfangen worden. Ende in gevalle dat deselve Bode de voorsz. penningen ofte eenige der selver niet kan bekomen / dat de selve in sulcken gevalle geinnet en gevordert sullen worden by de Dienaars van mijn Heer den Schout.

Wat Commissarisen doen / wanneer haer gebleken is van eenige mishandelinge ofte quade trouwe by de gene die hen doet verseekeren gepleegt.

2. Item / so wanneer den voorsz. Commissarisen gebleken sal zijn van eenige mishandelinge by yemant gepleegt in 't doen tekenen van Polices / na date dat hy kennis gekregen heeft dat de schepe en goederen / daar op hy hem doet verseeckeren / verongelukt / genomen of gebleven zijn: mitsgaders dat op een Police eerst is gedaen tekenen sekere somme ter goeder trouwe / en daer na sekere somme ter quader trouwe: dat in sulke gevalle de selve Com: gehouden sullen wesen de selve respective saken / mitsgaders partyen te renvoyeren aen mijne E. E. Heeren van den Gerechte deser Stede; en voorts de Stucken en munementen henluyden by Partyen in handen gestelt / te doen brengen in handen van mijne voorsz. E. Heeren van den Gerechte.

Eenige rouwe Waren in tijde van noot geworpen wordende komen in Avarye over Schip en gebergde goederen.

3. Item so wanneer eenige goederen ende ruyge Waren / die leggen ende gestuwt zijn tusschen den Overloop ende Koebrugge van de Schepen van Oosten komende / by tijde noot geworpen worden / dat de selve mede in avarye over Schip ende goederen gebracht sullen worden.

Commissarisen mogen partyen condemneren in de heele of halve kosten / oock die compenseren / na gelegentheyt.

4. Ten voorsz. dage zijn de voornoemde Commissarisen van de Kamer van Asseurantie by mijne E. Heeren van den Gerechte geauthoriseert / dat sy luyden in 't Sententieren partyen sullen mogen condemneeren in de heele kosten / ofte in de helfte van de kosten / of oock de kosten compenseren / na dat zy luyden na gelegentheyt van de sake bevinden sullen te behooren.

Commissarisen mogen in 't maken van de Avarpen alleen brengen tot laste van de verseekeraer / het gunt zy bevinden daer in gebracht te mogen worden.

5. Ten selven dage is by mijne voorsz. Heeren de Resolutie by henluyden genomen op den xvj. Septembris / Duysent vijf hondert acht ende tnegentigh / van dat d'Avarpen gemaekt by de Justitie / ofte by Commissarisen daer toe by de Justitie geauthoriseert / gevolgt soude worden / te niet gedaen; Ende voorts op nieuws geordoneert / dat Commissarissen voorsz. in 't maken van de Avarpen / alleenlijck tot laste van de Verseekeraers sullen mogen brengen 't gunt sy luyden bevinden sullen in Avarye gebraght te mogen worden.

Nr. VIII.

H. Fol. 273. 26 Ianuarii, 1610. Siet de Ampliatie hier van hier onder Nr. 9.

ALso groote ongeregeltheydt bevonden wort in 't betalen van de Premien van Asseurantie / als ook in de betalinge van de schade daer op vallende / ende al te excessive loon voor 't maken van Asseurantie genomen wort: SOO IS'T, dat mijne E. Heeren van den Gerechte / omme daer inne te voorsien / geordoneert en gestatueert en gewillekeurt hebben / ordonneren / statueren ende willekeuren mits desen.

1. Dat van nu voortaen alle Premien van verseekeringen / niet excederende seven ten hondert / dadelick in contant gelt betaelt sullen moeten werden: sonder dat in de depeschen / die by de Kamere van Asseurantie gedaen sullen werden / de voorsz. premien aen de schade afgetrocken / maer gerekent ende gehouden sullen worden voor betaelt.

2. Ende

Premien van Verseekeringen niet excederende 7 ten hondert worden contant betaelt.

2. Ende aengaende de Premien excederende seven ten hondert / sullen die moeten worden betaelt binnen ses maenden nae den dag van de teeckeninge: wel verstaende / dat soo wanneer voor gaen ende komen de Premie meer als seven ten hondert is bedragende / tot veertien ten hondert inclus toe / als dan d'eene helft van de Premien gereet / ende de ander helft na ses maenden / als voren / betaelt sal werden / metten interesse van twaelf ten hondert / tsedert d'expiratie de voorsz. ses maenden / totter effectuele betalinge toe.

Hoe de Premien excederende 7. ten hondert moeten betaelt worden.

3. Sullen oock alle Versekeraers gehouden wesen / soo wanneer by de Kamer van Asseurantie alhier eenige repartitien van schade sullen zijn gemaeckt ende uytgegeven / de selve schade terstont goet te doen ende te betalen: ende by gebreke van dien / sal de Versekeraer aen de Versekerde moeten betalen interesse tegens twaelf ten hondert in 't jaer van den tijt af dat de voorsz repartitien sullen zijn gedepescheert ende uytgegeven / tot d'effectuele betalinge toe / van de penningen / daer inne de Asseuradeur by de voorsz. Kamere soude mogen worden gecondemneert.

Eenige repartitie van schade by de Kamer gemaekt zijnde / is den Asseuradeur gehouden die schade terstont te betalen / op pene van xij. ten hondert interesse in 't jaer.

4. Doch sal by Commissarissen der voorsz. Kamere daer op gelet worden / dat geene repartitien van totael verlies sullen worden afgemaeckt ende uytgegeven / voor ende al eer de drie maenden van 't abandonnement / in conformite van 't xxv. Articul van de Ordinantie der voorsz. Kamere / sullen zijn ge-expireert.

Geene repartitien van 't geheel verlies te maken voor en al eer de drie maenden van 't abandonnement zijn ge-expireert.

5. Ordonerende voorts / dat voor Makelaerdye-gelt van d'Asseurantien niet meer als een quart ten hondert / 't zy voor gaen ende komen / ofte voor gaen ende komen / alleen betaelt sal worden / d'eene helft by den Asseuradeurs / ende d'ander helft by den geasseureerde.

Hoe veel voor Makelaerdy-gelt van d'Asseurantie betaelt wort / en by wie.

Nr. IX.

ALhoewel by voorgaende Keure en Ordonnantie gepubliceert den xxvj. January / Duysent ses hondert en tien / by mijne Heeren van den Gerechte goede ordre gestelt is geweest op 't betalen van de Premien van Asseurantie / niet excederende seven ten hondert / en oock daer boven / bedragende tot veertien ten hondert / inclus: Soo is 't nochtans / dat mijne Heeren van den Gerechte uyt klachte van verscheyden Koopluyden hem met Asseurantien generende verstaen hebben / dat de voorsz. Keure en Ordonnantie geeludeert en niet achtervolght en wort / tot seer groote schade en nadeel van de Versekeraers / die de Policen van Asseurantie hebben geteekent. En also daer inne hooghnodigh dient versien te werden: SOO IS'T, dat mijne Heeren van den Gerechte de voorsz. Keure en Ordonnantie ten deele vernieuwende / en ten deele amplierende / voorts geordonneert / gestatueert en gewillekeurt hebben / ordonneren / statueren en willekeuren mitsdesen / dat van nu voortaen alle Premien van Asseurantie / hoedanigh die soude mogen wesen en tot hoe veel ten hondert de selve oock soude mogen bedragen / beneffens de teekeningen van Policen van Asseurantie contant sullen moeten werden betaelt: Op pene dat alle de Policen ; die van nu voortaen geteeckent sullen worden / gehouden sullen worden nul / negeen en van onwaerden / indien yemand yet ter contrarie bevonden mochte werden gedaen te hebben. Wel verstaande dat van alle Asseurantien die voor gaen en komen geschieden / de premien voor gaen mede contant betaelt sal moeten werden / en voor komen ten arrivemente van de Schepen. En dat van alle Asseurantien die by de Maent

I. Fol. 234. 5 Decemb. 1620.

Siet hier boven Nr. 8.

De interpretatie van dese Ampliatie, Siet hier onder Nr. 10.

Alle premien van Asseurantie / hoe veel ten hondert die oock bedragen / moeten contant betaelt worden / op pene van nulliteyt van de geteeckende Policen.

Van Asseurantien

voor gaen en komen/ d'een helft contant/ en d'ander ten arrivemente van de Schepen te betalen.
I. Fol. 7 Sept. 1621. in margine.
Siet hier boven Nr. 9.

geschieden/ de Premy mede contant betaelt sal moeten werden/ voor soo veel maenden/ als by de geasseureerde in de Police van Asseurantie sal worden gestipuleert.

Nr. X.

MYne Heeren van den Gerechte interpreterende de tegenstaende Keure/ hebben verklaart/ als sy verklaren mits desen/ hare meninge te zijn/ dat de wederhelfte van de Premien van Asseurantien/ die voor gaen en komen op Schip ofte Goederen geschieden/ betaelt sullen werden/ soo wanneer de Schepen weder ter gedestineerde plaatse sullen zijn gekomen/ en hare Reyse volbracht sullen hebben.

Nr. XI.

Wanneer de wederhelfte van de premien van Asseurantie voor gaen en komen betaelt wort.
I. Fol. 51, 9 May, 1614.

Aan den Heeren Burgermeesteren ende Schepenen der Stadt AMSTELDAM.

REmonstreren reverentelijck de Comissarissen van de Kamere van Asseurantie en Avaryen binnen deser Stede/ hoe dat sy by experientie bevinden dat op St. Michiel ende andere Vlaamsche Eylanden meest wort gehandelt by mangelinge: Sulcks dat men tot noch toe in cas van schade ofte restourno, de Pastel/ Suyckeren ende andere goederen van de voornoemde Eylanden komende ter voorsz. Kamer heeft gereekent na de waerde als die in mangelinge aengenomen ende by Cargasoens bevonden zijn geweest: Daer op oock de Repartitien gemaeckt ende uytgegeven zijn/ sonder eenige contradictie ofte oppositie van de Asseuradeurs. Dan alsoo de Remonstranten als nu uyt contrarie Cargasoens bevinden/ dat de Pastel in mangelinge aengenomen/ ofte in contant gelt ('t welck seer weynigh gebeurt) gekoft/ by na de volle helfte in de prijs is differerende; Soo versoecken de Remonstranten/ dat uwer E. gelieven eenen voet te ordoneren/ hoe ende in wat manieren dat men de voorsz. Cargasoens fourneren/ ende de vermangelde goederen rekenen sal.

Vorders wordt geremonstreert/ dat tot noch toe ter voorsz. Kamere is geobserveert geweest/ dat soo wanneer hem ymant heeft doen verseekeren op 't Caske of Corpus van een Schip op West-Indien/ Guinea/ Cabo Verde/ de Straet ofte eenige andere verder gelegen plaetsen voor gaen ende komen/ ende het Schip dickwils sijn handelinge in 't geheel ofte deel gedaen hebbende/ ende ten deese de Retouren ofte het provenu met een ander Schip tot Schepen over gesonden wordt/ ofte groot voordeel van de geassureerde; blijvende niet te min de geasseureerde so voort negotierende. Sulcks dat dikwils door langdurigheyt van den tijt 't selve Schip wordt innavigabel ofte andersints komt te pericliteren. Oock/ dat menighmael de Schepen by de maent bevracht zijnde/ hare uytbrachte verdient ende merckelijck geprofiteert hebbende namaels door innavigabilite ofte stormen/ jae voor dese Landen ofte binnen de Zee-gaten selfs komen te vergaen; de Verseekeraers gecondemneert zijn geweest (de Geasseureerde sijn derde in den Schepe boven de consumable waren ende huere van 't volck geresiqueert hebbende) te betalen 't voorsz. Schip/ sulcks het waerdigh was ten tijde het uyt de Landen t'zeyl is gegaen/ niet tegenstaende 't selve Schip/ so het behouden reyse hadde gedaen/ boven een derde part ofte helfte niet soo veel waerdigh geweest/

ofte

ofte by verkoopinge opgebracht soude hebben / als 't voorsz. Schip by de versekeraers / als voren / betaelt ende goet gedaen is geweest.

Mijne Heeren van den Gerechte gelet op den inhouden van dese Remonstrantie / ende eerst / beroerende den Pastel daer inne verhaelt / verstaen dat men by provisie yder quintael Pastel sal rekenen tegens Acht hondert reez : 't en ware de geinteresseerde partye binnen den tijdt van acht maenden konde bewijsen / dat de Pastel tot meerder ofte minder prijse in de Eylanden in desen geroert contant gelt vry aen boort waren ingekoft. Ende belangende de Suyckeren ende andere Goederen / die in de voorsz. Eylanden worden vermangelt / sullen Commissarisen de selve mogen rekenen / soo sy in billikheyt sullen bevinden te behoren.

Yder quintal Pastel in cas van schade wort tegen 800 reez gerekent.

Hoe de Suyckeren gerekent werden.

Aengaende de Schepen / die door de langdurige voyagien verslijten / opgegeten ende innavigabel worden / sulcks alhier wordt geremonstreert / zijn de Heeren Commissarisen in der tijt geauthoriseert / omme daer inne te mogen doen ende disponeeren / soo sy luyden na hare discretie sullen bevinden te behooren.

Item / de Schepen / die innavigabel werden.

Nr. XII.

L. Fol. 97. 25 Ianuarii, 1640.

ALsoo mijne Heeren van den Gerechte wel onderrecht zijn / dat verscheyden Notarisen ende Makelaers door onervarentheyt in materie van Asseurantie merkelijcke fauten ende abusen committeren op 't instellen van Abandonnementen / Insinuatien ende Authorisatien / directelijk strijdende tegens d'Ordonantie van de Kamer van Asseurantie: Dat oock sommige anderen / gelast zijnde van hare Meesters omme Abandonnementen ende Insinuatien aen de Verseeckeraers te doen / mitsgaders Authorisatien van den selven te versoeken / echter in gebreke blijven sulks na behooren te effectueren / ende dat om redenen / dat de voorsz. Notarisen ende Makelaers beyreest sijn sodanige quade tijdingen aen de Versekeraers te brengen / die sy weynig tijds te voren onderteeckeninge der Policen hebben gesolliciteert / waer door dan nootsakelijck moet volgen / dat vele Geasseureerders ende Koopluyden / buyten haer schult / in saken van importantie niet alleen verachtert worden / maer oock groote schade komen te lijden : SOO IS't, Dat mijn voorsz. Heeren daer inne willende voorsien / ten eynde soodanige disordre geweert / ende de Koopluyden van alle moeyten ende schade / daer uyt spruytende / souden werden gepreserveert ende bewaert / gestatueert ende gewilleheurt hebben / gelijck sy doen by desen: Dat voortaen alle Abandonnementen / Insinuatien ende Authorisatien / rakende 't stuck van Asseurantie / by niemandt anders sullen mogen gedaen / gepasseert ofte ge-exploicteert worden / als alleen by den Secretaris ende Bode van de Kamer van Asseurantie / die by desen daer toe volkomentlijck geauthoriseert zijn : met expres verbodt aen allen Notarisen / Makelaers ende andere persoonen / dat niemant verdordere hem daer toe te laten gebruycken / op pene dat alle hare Acten voor nul ende van onwaerden sullen gehouden / ende daer op geen Recht sal worden gedaen.

Geen Abandonnementen &c. mogen gedaen worden / als by den Secretaris ende Bode van de Kamer van Asseurantie.

MYne Heeren van den Gerechte der Stad Amsteldam hebben / om goede redenen goed gevonden de Ordonnantie van de Kamer van Asseurantie en Avarye binnen dese Stad met het navolgende te amplieren / en oversulks te Ordonneren / en Statueren / gelijck haer Ed. Achtb. doen by desen.

Dat die gene / die hem wil laten versekeren op Goederen en Schepen / die alrede van de Plaetse hare Ladinge sijn afgevaren sal het selve / en den tijd / wanneer

wanneer die afgevaren zijn, by Police moeten verklaren, ten ware hy 't selve ignoreerde / 't welck hy van gelijcken gehouden sal zijn by de Police te expresseren op pene van nulliteyt.

Aldus gearresteert den 29 January 1688. Præsentibus de Heeren Mr. Jacob Boreel, Hoofd-Officier; alle de Burgermeesteren, dempto Mr. Nicolaes Opmeer, en alle de Schepenen: En gepubliceert den 5 Maart 1688. Præsentibus de Heero Mr. Jacob Boreel, Hoofd-Officier; Jean Appelman, Burgermeester; Mr. Francois de Vroede, en Jan Coymans, Schepenen.

In kennisse van my Secretaris

P. RANS VALKENIER.

ALsoo mijn Heeren van den Gerechte der Stad Amsteldam / door de Koopluyden en Asseuradeurs in 't sekere bericht zijn / dat dagelijcks meerder en meerder veranderingen in de Policen werden gedruckt / ja by na yeder Makelaer yets nieuws is door den dagh brengende / waer door de gemelde Koopluyden en Asseuradeurs genootsaakt werden so wel het gedrukte als geschrevene na yder Police te lesen / dat door de menighvuldigheydt der Affaires ter Beurse / als anders / qualijck mogelijck is achter volgen; werdende daer door menig bedrog gepleegt en seer veel strijdigheden / tegens de Ordonnantie deser Stede / in 't Stuk van Asseurantie ge-emaneert / ingevoert: het gene mijne voornoemde Heeren / so veel doenlijck willende voorkomen; SOO IS'T, dat hare Ed. Achtb. Ordonneren en Statueren / dat van nu voortaen soodanige soorten van Policen alleen sullen werden gedrukt en omgedragen / als hier onder van woort tot woort zijn volgende / en dat de selve sullen werden ondertekent by de Secretaris van de Kamer van Asseurantie / daer vooren de selve van yeder sal genieten 3 stuyvers / sonder dat eenige Policen van Asseurantie / anders gedruckt / sal mogen gebruykt werden; op pene dat op gene andere als by gemelde Secretaris ondertekent / eenig recht sal werden gedaen; dat mede de Makelaers / dewelke andere Policen als de hier vooren genoemde aen eenige Koopluyden komen te presenteren om te ondertekenen / voor yder van de selve verbeuren sullen 50 guldens.

Aldus gearresteert den 29. January 1688. Præsentibus de Heeren Mr. Jacob Boreel, Hoofd-Officier; alle de Burgermeesteren, dempto Mr. Nicolaas Opmeer, en alle de Schepenen: En gepubliceert den 5 Maart 1688. Præsentibus de Heeren, Mr. Jacob Boreel, Hoofd-Officier; Jean Appleman, Burgermeester; Mr. Francois de Vroede, en Jan Coymans, Schepenen.

In kennisse van my Secretaris

P. RANS VALKENIER.

Gepermitteerde POLICEN van
ASSEURANTIE,
Binnen der Stad Amfteldam.

WY onder gefchreven verfekeren aan u,
of die het anders in 't geheel of ten deel foude mogen aengaan, Vriend, of Vyand niemand exempt, te weten, elck een voor de fomme by ons hier ondergetekent.
van
op
't Caske of Corpus van 't Schip, dat God beware met fijn Gefchut, Munitie, Gereetfchappen en aankleven van dien, den voorfz.
of yemand anders toebehorende, genaamt
daar Schipper op is
of wie in fijn plaats voor Schipper of Schippers foude mogen varen,

Waar van wy de Reficque, perijckel, en avonturen mits defen tot onfen lafte nemen te loopen van de uure en dag af, dat

ter tijd toe, dat het voorfz. Schip,
met Gefchut, Munitie, Gereetfchappen en toebehooren van dien, gekomen fal wefen tot als boven en geheel ontloft fal zyn, fullende 't voorfz. Schip mogen varen voorwaarts, achterwaarts, wenden en keeren, ter rechter, ter flincker, en aan alle zyden, als den Schipper of Schippers ten dienfte en nutte van de voorfz. Reyfe believen of goet duncken fal, beftaande de voorfz. gemelde gevaren in alle perijckelen ter Zee, Onweder, Vuyr en Wind, Arreften van Vrienden en Vyanden, Detentien van Koningen en Koninginnen, Princen, Heeren en Gemeenten, Brieven van Marquen en Contremarquen, onachtfaamheyd van Schippers en Bootsgefellen, ook fchelmery van voorfz. Bootsgefellen, en alle andere perykelen en avonturen, die dit voorfz. Schip buyten toedoen van de Geaffeureerde eenighfins foude mogen aenkomen, bedacht of onbedacht, gewoon of ongewoon, geen uytgefondert, ftellende ons in allen fulcke gevalle, in u plaetfe, om te betalen aan u Geaffeureerde of u wen Commis alle de fchade, die gy fult geleden hebben, te weten elck een naer advenant van de fomme die hy ondertekent fal hebben, foo wel de eerfte als de lefte Verfekeraar, en dat binnen een Maent, na dat wy behoorlyck geadverteert fullen zijn van 't verlies of fchade, en in alfulcken gevalle geven wy u Geaffeureerde en alle anderen volkomen macht, om foo wel tot onfe fchade als t'onfen profijte, de handt te mogen reycken in 't falveren en benificeren van 't voorfz. Schip
en den aenkleven van dien, om 't felve te mogen verkoopen, en de Penningen te diftribueren, foo de fake fulcks vereyfcht fonder ons confent of oorlof te vragen; fullen wy ook betalen de onkoften daerom gedaen, mitsgaders de fchade daer op gevallen, 't zy dat'er yet gefalveert werd of niet, en omtrent de Rekening van onkoften fal men geloof geven aen den eed van den genen die defelve gedaen fal hebben fonder yet daer tegen te feggen: mits dat ons in gereeden gelde betaelt werde voor den prijs van defe verfeekering ten hondert, onder verband en fubmiffie van onfe Perfoonen en Goederen, prefent en toekomende, als na Rechten, renuntierende, als Luyden van eeren, allen cavilatien en exceptien, die defen foude mogen contrarieren. Aldus gedaen in Amfteldam, Ady

Wy

WY ondergeschreven versekeren aen U
of die het anders, in 't geheel of deel, soude mogen aengaen, Vriend of Vyand, te weten elck een voor de somme, by ons hier ondergetekent, van

En dat op Goederen, Waren, en Koopmanschappen, van wat soort of soorten de selve souden mogen wesen, bederffelijck of onbederffelijck, niets uytgesondert, geladen of noch te laden in 't Schip, 't welck God beware, genaamt
daar Schipper op is
of wie daar op voor Schipper of Schippers in sijn plaats souden mogen varen, of hoe den naam van den Schipper of Schip, anders soude mogen georthographieert, gestelt of gespelt worden;
Waar van wy de Resicque, perijckel en avonturen, mitsdesen tot onsen laste nemen te lopen van de uure en dagh af, dat de voorsz Koopmanschap, by u of uwen Commis gebracht sullen zijn op de Kaye of Wal, om van daer geladen te worden in het voorsz. Schip of Schuyten, Barquen of Lichters, om daer mede gevoert te worden aen het Boort van het voorsz. Schip, en sal geduren ter tyd toe, dat het voorsz. Schip tot als boven sal gekomen wesen, en de voorsz Goederen en Koopmanschappen sonder eenige schade of verlies aldaer gelost, en vryelijk of vredelijk op 't Land gebracht sullen wesen in 't vermogen van U Geasseureerde voorsz. of yemand anders Commissie daar van hebbende, sullende 't voorsz. Schip mogen varen voorwaarts, achterwaarts, wendende en keerende, ter rechter, ter slincker, en aan alle zyden, en door noot of met wille aannemen al sulcke Havens en Reden, als den Schipper en Schippers tot nutte en vorderingh van de voorsz. Reyse believen of goet duncken sal: en of door nood de voorsz. Goederen ontladen wierden, en herladen in eenigh ander Schip of Schepen kleyn of groot ('t welck sy doen sullen mogen uyt haar selfs authoriteyt, sonder ons consent of toedracht te verwachten) sullen wy loopen de voorsz. Resicque en avonturen, als of de voorsz. Goederen noyt ontladen en waren geweest; bestaande wyders de vooren gemelde Resicquen in alle peryckelen ter Zee, onweder, vuur en wint, arresten van Vrienden en Vyanden, Detentien van Koningen en Koninginnen, Princen, Heeren en Gemeenten, Brieven van Marquen en Contremarquen, schelmerye en onachtsaamheyd van Schippers en Bootsgesellen, en alle andere perykelen en avontuuren, die de voorsz. Goederen eenighsints soude mogen aenkomen, bedacht en onbedacht, gewoon of ongewoon, geen uytgesondert, stellende ons in allen sulcke gevalle, in u plaaatse, om u te guaranderen van alle verlies en schade, en te betalen aen u Geasseureerde of uwen Commis alle de schaden, die gy sult geleden hebben, te weten: elck een naer advenant van de somme die hy ondertekent sal hebben, soo wel de eerste als de leste Versekeraar, en dat sonder kortingh binnen een maand precijs, na dat wy behoorlyck geadverteert sullen zyn van 't verlies of schade, en in alsulken gevalle geven wy u Gesseureerden en allen anderen volkomen macht, om, soo wel tot onse schade als t'onsen profijte, de hand te mogen reyken in 't salveren en beneficeren van de voorsz. Goederen, de selfde te verkoopen en de Penningen te distribueren, indien 't van noden is, sonder ons consent of oorlof te vragen; sullen oock betalen de onkosten daeromme gedaen: Mitsgaders de schade daer op gevallen, 't zy dat 'er yet gesalveert werd of niet, en sal men de Rekeningh van onkosten geloof geven op den Eed van den genen: die de selve gedaan sal hebben, sonder yet daar tegen te leggen: mits dat ons in gereden gelde betaalt werde voor den prijs van dese versekeringh
ten hondert. Onder verband en submissie van onse Persoonen en Goederen, present en toekomende, renuntierende als Luyden van eeren allen cavilatien, en exceptien, die desen souden contrarieren. Aldus gedaen in Amsteldam, Ady Nader

Nader Ampliatie op de ORDONNANTIE der KAMER van ASSURANTIE en AVARYE Der Stad AMSTERDAM.

Yne Heeren van den Gerechte der Stad Amsteldam / gesien en ge-examineert hebbende de Requeste by diverse voorname Koopliden alhier / aan haar Ed. Achtbaarheden gepresenteert / om eenige veranderinge en redres in 't stuk van Assurantie / hebben / naer ingenomen advys van Commissarissen van de Kamer van Assurantie en Avarye binnen dese Stad / goet gevonden te ordonneren / statueren en willekeuren / gelijck haar Ed. Agtb. doen by desen:

1. Dat van nu voortaan versekeringe sal mogen werden gedaen / op 't Caske van de Schepen ter belopen van seven agtste deelen der opregte waarde van dien / sonder dat versekert sullen mogen werden de Vragten / Krupt / Loot / Victualie of diergelijke dingen / die eenigsints geconsumeert werden / mits dat den Geassureerden syn agtste gedeelte / soo wel boven als beneden de twee duysent ponden Vlaams / selve sal hebben te risiqueren / werdende mitsdien het tiende Articul van de Ordonnantie van de voorsz. Kamer van Assurantie hier mede gealtereert.

2. Dat van gelijke mede geassureert sal mogen werden / op de simpele Rantsoenen van Schippers en Bootsgesellen / tegens de Zee-rovers / en dat dienvolgende de Policen van Assurantie deswegen sullen moeten wesen gedresseert / conform het project hier onder gestelt / de welcke by den Secretaris van de selve Kamer sullen moeten werden geteekent / die daer voor sal genieten / als van de andere Policen / drie stuyvers / op peene dat op geene andere / als by den gemelde Secretaris ondertekent / eenig Regt sal werden gedaen; dat mede de Makelaars de welcke andere Policen / als de voorzen genoemde / aan eenighe Koopliden komen te presenteeren / om te ondertekenen / voor yder van de selve verbeuren sullen vijftig guldens / werdende het 24 Articul van de voorsz. Ordonnantie by desen vernietigt / voor soo veel als 't selve met dit Articul komt te contrarieren / en verders / nog anders niet.

3. Wijders Ordonneren mijne voorn. Heeren / dat geen Assurantien sullen valideren / die gedaan werden op gelden / gegeven op Bodemerye van Goederen / ten zy dat op alle de Cognossementen van de Goederen expresselijk sullen zijn vermeld / het ligten en opnemen van die Bodemerye-gelden / met den datum / wanneer / de plaats waar / van wie / aan wien getelt / en voor wiens rekeninge. Edog de Asseurantie geschiedende van plaatsen / daar geen Cognossementen werden geteekent sal suiks by de Bodemerye-brieven moeten werden gedoceert, des sal dit niet eerder ingaan / als over tien Maanden naar de publicatie deses.

4. En op dat alle Premien van Assurantie spoedig by d'Assuradeurs sullen konnen werden ingevordert / werden by desen Commissarisen van de voorsz. Kamer geauthoriseert en gequalificeert / daer over voor haer te procederen by 't eerste en tweede defaut / te weten van dag tot dag / en vervolgens om op 't verleende tweede defaut regt te doen.

5. En op dat alle andere saken voorgemelte Commissarissen / mede ten spoedigsten mogen werden geexpedieert / en de langwylige proceduren voor deselve verkort / soo werden de meergemelte Commissarisen wyders geauthoriseert / en gequalificeert / om voor haar te doen procederen van de twee dagen by 't eerste / tweede en derde defaut / en op 't verleende derde defaut / regt doen als voren.

WY ondergeschreven versekeren aen U
of die het anders soude mogen aengaen, te weten elck een voor de somme, by ons hier ondergetekent, van
mits overal, en alomme onder wegen, de geheele reyse geduurende, op alle Plaatsen en Landen te mogen aanloopen, zeylen en verzeylen, voorwaarts of agterwaarts, ook leggen, lossen, laden, en herladen, tot Schippers of Commis believen, 't zy met of sonder weten van de Geassureerde of Commis, en dat op 't Lijf en den Persoon van varende voor
op 't Schip, (dat God beware) genaemt daer Schipper op is
en indien het selve Schip mogt komen te verongelukken, of de Reyse niet en vervorderde, soo sullen wy de Resico blijven loopen op alsulke andere Schip of Scheepen, daar den voorsz.
sich in soude mogen embarqueeren, om de bovengenoemde Reyse te volvoeren, 't zy te Water of te Lande, en sullen wy de Resico alleen loopen voor het nemen van alsulcke Natie, als het soude mogen wesen, het zy Turksche, Moorsche, Barbarische, of andere Onchristene Rovers, waer van de voorsz.
genomen, gevangen, weg gevoert, of gerantsoeneert wierde; dat, indien zulks gebeurde, (dat Godt verhoede) beloven wy elck onse volle getekende Somme tot sijne Verlossinge of Rantsoen-geld, met de vordere Onkosten daer op gevallen, prompt sonder eenige kortinge aen de Geasseureerde, of Thoonder deses, te betalen, en dat soo haest, als hier Advys gekomen, en ons gebleken sal zijn, dat hy gelost is, of wel dat de Penningen tot dien eynde getrocken, en de Wissel-brieven geaccepteert sullen zyn: doch sullen de Penningen van onse Tekeninge alleen dienen tot sijne rantsoeneringe, of Vry-koopinge, en alle de dependentie van dien, en verder niet. Tot naerkominge van het gene voorschreven is, verbinden wy onse Persoonen ende Goederen, present en toekomende, die stellende tot bedwank van alle Rechten en Rechteren: alles ter goeder trouwe sonder arg of list, en hebben wy voor premie bedongen Aldus gedaan in Amsteldam, Ady

Aldus gearresteert den 26 January 1693 Præsentibus de Heeren Mr. Jacob Jacobsz. Hinloopen, Hoofd-Officier; alle de Heeren Burgermeesteren, en alle de Heeren Schepenen: En gepubliceert den 30 dito. Præsentibus de Heeren Mr. Jacob Jacobsz. Hinloopen, Hoofd-Officier; de Heere Mr. Jan Corver, Burgermeester; de Heeren Mr. Pieter Six, en Mr. Jan Backer Cornelisz. Schepenen.

In kennisse van my Secretaris
P. RANS VALKENIER.

Octroy

Octroy op't Stuck van de Asseurantie en Avarye binnen de *Stad* ROTTERDAM.

DE Ridderschap, Edelen en Steden van Holland en West-Vriesland, representeren de Staten van den selven Lande, allen den genen die desen jegenwoordigen sullen sien of hooren lesen, Saluyt. Doen te weten, hoe dat ons vertoont is by Burgermeesters en Regeerders der Stad Rotterdam, dat al in den Jare 1604 op 't versoeck van de Koopluyden goet gevonden was te doen examineren, het stuck van de Asseurantie op Schepen en Goederen, varende ter Zee, waer in de Placcaten geëmaneert by den Keyser Karel en Koningh Philips doen ter tyd Princen van den Lande, verscheyde Poincten dienden verandert, en oock geamplicert, tot naerder weghnemingen en klaerder decisie van de geschillen in de voorsz. materie rijsende. En op dat over de selve goede en korte Justitie mochte werden geadministreert, by Schout, Burgermeesteren en Schepenen voornoemt, met advys en consent van de Vroetschappen, was gemaekt en gepubliceert een Ordonnantie en Avarye binnen de voorsz. Stede vallende: mitsgaders aan-geordent en gecommitteert Commissarissen tot drie in getale, die de Policen van de Asseurantien soude depescheren, van de questien daar over vallende, tusschen Partyen kennisse nemen, en daar over Justitie souden administreren, gelyk sulcks van de voorsz. tyd af wel en met goede ordre geschied was, alles op den goeden voorganck en exempel der Steden Amsteldam en Middelburgh, en dat nu sulcks was dat de Vertoonders goet en diensligh gevonden hadden, de voorsz. Ordonnantie in eenige weynige Poincten nader te examineren, en corrigeren, ook wat te amplieren: En daar by considerende dat of zy wel waren geprivilegeert, en in immemoriale Possessie van Keuren en Statuyten, in materie van Policie en Justitie te maken: evenwel bedenckelyk viel, of de Vonnisse in materie van Asseurantien en Avaryen binnen Rotterdam gewesen, komende by provocatie te devolveren aen de Hoven Provinciael en hogen Rade, de voorsz. Hove van de Justitie op de voorsz. Ordonnantie recht soude doen, bysonder in soodanige Articulen, daer in van de Placcaten des Keysers en Konings afgeweken, en eenige veranderinge mogte zyn gedaan, hadden de Vertoonders voor goet en nodig aengesien, alle 't selve ons te remonstreren, en te versoeken soo sy waren doende by desen, dat ons beliefde onvermindert en sonder prejuditie van de voorsz. Stad Rotterdams gerechtigheyd, Privilegien en Possessie ten overvloet, en soo veel des nood zy, te ratificeren en approberen de voorsz. Ordonnantie op 't stuck van de Asseurantie en Avarye in al haar Poincten en Articulen, soo die hier beneffens ons wierde ge-exhibeert en hier na geincorporeert, of zo deselve nochmaels geresumeert, en verbetert mochte werden, doende daar toe expedieren onse Brieven van approbatie en confirmatie in de beste forme, soo als aan Burgermeesters en Regeerders der Stad Amsteldam in den Jare 1612. gelyke acte van approbatie en confirmatie by ons toegestaan en gedaen expedieren was.

SOO IS'T, dat wy de sake en versoek voorsz. overgemerckt, al voren hier op gehad het advys van den President en Raden van den Hove Provinciael van den Lande, uyt onser rechter wetenschap, volkomen en Souveraine macht de voorsz. Ordonnantie en Keure al in den Jare 1604. by Schout, Burgermeesteren en Schepenen der Stad Rotterdam voorn. met advys en consent van de Vroedschappen der selver Stede gemaakt op 't stuck van Asseurantie en Avarye goed gevonden, geratificeert en geapprobeert hebben, vinden de voorsz. Ordonnantie en Keure goed, ratificeren en approberen de selve mits desen: En is die luydende als volght:

ORDONANTIE en KEURE

Gemaakt by Schout, Burgermeesteren, ende Schepenen der Stadt ROTTERDAM,

Met advys ende consent van de Vroedschappen der selver Steede, op 't Stuk van de Asseurantie ende Avarye binnen de voorsz. Stede vallende.

IN den eersten wort gekeurt ende geordoneert/ dat alle conditien ende beloften in de Police van Asseurantie geroert/ sullen moeten werden voldaen/ ten ware daer inne gestelt wierden eenige poincten/ die by dese Ordonantie specialijken werden verboden/ welke poincten gehouden sullen worden/ als of deselve in de Police niet waren ge-expresseert: ook niet tegenstaende de Versekeraer dese Ordonnantie hadde gerenuncieert/ blijvende niet-te min van waerde 't gene vorder in de voorsz. Police gestelt sal zijn.

2. De Koopluyden ofte Bevrachters van eenige Schepen/ sullen mogen doen versekeren alle 't gene sy in eenige Schepen laden/ met de kosten op de selve Goederen vallende/ tot de ladinge toe inclusive/ waer inne oock begrepen wort de præmie die sy over hunne gedane versekeringe betaelt ofte belooft hebben: maer op winste ofte onseekere Retouren/ boven het uyt-gesonden capitael/ en sullen 't selve hun niet mogen laten verseekeren: doch so sy particuliere ende oprechte advysen hadden van de Retouren die sy verwachten/ soo sullen sy 't selve oock boven hun uyt-gesonden Capitael tot vijftig ten hondert toe/ ende hooger niet/ mogen doen versekeren/ in welcken gevallen sy lieden hun Advijs-brieven aen de Police van Asseurantie sullen moeten annexeren/ ofte de selve ten minsten de Versekeraers vertoonen/ ende dat in de Police van Asseurantie verklaren/ met expressie van den naem des genen die 't advijs gegeven heeft/ ende van de date van 't selve advijs.

3. Die hem wil doen verseekeren op Greynen/ Fruyten/ Wijnen/ Bieren/ Olye/ Zout/ Haringh/ Suycker/ Quicksilver/ Roet/ Boter/ Kaes/ Vleesch/ Visch/ Hoppe/ Syrope/ rondt ende plat Zaedt/ ofte andere diergelijke Waren/ die soo haestelijck verderven ofte spillen/ ofte ook op munitie van Oorloge/ Goudt Silver/ gemunt ofte ongemunt/ Paerlen/ Gesteenteh/ ofte Juweelen/ sullen 't selve in de Police van Asseurantie klaerlijk moeten expresseren/ op pene van nulliteit/ alsoo men niet verstaet dat de selve Goederen begrepen zijn onder de generale woorden van Waren ende Koopmanschappen.

4. De Schippers ende Reeders van hunne Schepen/ en sullen niet meer mogen doen versekeren/ als de twee-derde-parten van de rechte waerde van hunne Schepen/ in welke waerde niet gereeckent ofte ge-estimeert en sal mogen werden de huure van Boots-gesellen/ Victualie/ Bussepoeder/ Kogels/ ende andere Goederen die op de reyse geconsumeert werden/ 't welck men verstaet dat plaats sal hebben ten reguarde van de Schepen/ blyvende aan dese zyde de Linie Æquinoctiael, maer op Schepen gaande deur/ ofte negotierende onder de voorsz. Linie/ en sal men niet meer mogen doen verseekeren als d'eene helft van de voorsz. waarde.

5. De voorsz Schippers ende Reeders en sullen hun niet mogen doen versekeren tegens de schelmerye van de Schippers/ die sy selfs op hunne Schepen stellen/

maar

maer wel tegens de schelmerye van't Boots-volk ende van de Schippers/die door 't versterven van de gestelde Schippers / ofte om andere redenen buyten 't Lants op de Schepen gestelt worden.

6. In 't doen versekeren van de voorsz. Schepen/sullen de Schippers ofte Reeders in de Police van de Asseurantie moeten expresseren/den naem van den Schipper / ende van de Schepen waer op de Asseurantie versocht wert.

7. De Kooplieden die hunne Goederen op eenige Schepen doen versekeren/sullen gehouden sijn den naem van de Schippers en schepen waer inne sy hunne goederen laden in hunne Policen te expresseren; mitsgaders de plaetse van de ladinge en gedestineerde lossinge/ op pene van nullite/ten ware den Koopman ignoreerde in wat schip/of met wat Schipper sijne goeden gesonden souden werden/in welken gevalle hy 't selve by de Police sal moeten verklaren/en daer beneffens aen de Policen hangen het addijs dat gy van de ladinge zijnder Goederen heeft ontfangen/ofte 't selve den Versekeraers vertoonen/ende in de Police insereren/gelijk hier voor in 't tweede Articul is geseyt/ ende sal oock de Præmie van de Asseurantie gereet moeten betalen / die hy niet sal mogen repeteren / alwaer 't dat hy daer na seggen wilde / dat hem de Goederen niet waren gesonden.

8. Die hem wil laten versekeren op Goeden ofte Schepen die alreede van de plaetse harer ladinge zijn af-gevaren / sal het selve/ ende den tijdt wanneerse af-gevaren zijn by de Police moeten verklaren/ ten ware hy 't selve ignoreerde/'t welcke hy van gelijken gehouden sal zijn by de Police te expresseren/op pene van nullite.

9. Ende indien bevonden werdt dat het Schip ofte Goet daer op de Asseurantie is gedaen/ soo lange voor date van de selve Asseurantie vergaen/berooft/bedorven/ ofte gearresteert is/dat 't selve tot kennisse van de Geasseureerde heeft mogen komen/ 't zy te Water of te Lande rekenende drie mylen weeghs binnen den tijdt van twee uuren / so sal d'Asseurantie gehouden werden voor nul ende van onwaerden / ten ware de Geasseureerde hem hadde laten versekeren op goede ende quade tijdinge / in welcken gevalle de versekeringe van waerde gehouden sal werden / soo de Versekeraer niet doet blijcken dat de Geasseureerde voor date van de gedane Asseurantie van de schade/ verlies/ ofte arrest kennisse heeft gehadt/ende dat de Versekerde sijne Ignorantie by Eede sal willen stercken. Maer soo Versekeraers doen blijcken / dat de Geasseureerde van de voorsz schade/ verlies/ ofte arrest voor date van de Asseurantie kennisse heeft gehadt / soo en sullen sy niet alleen in geen schade gehouden zijn / maer sal ter contrarie de Geasseureerde aen sijne Versekeraers betalen dubbelde Præmie / mitsgaders alle de kosten die sy tot het recouvreren van hun bewijs hebben gedaen/ ende sal den Geassureerden boven dien gestraft werden als een Falsaris.

10. Op 't leven van eenige Personen/ ofte weddinge/ en sullen geen Asseurantien gedaen mogen werden.

11. De versekeringh van de Geasseureerde Waren ende Koopmanschappen sal beginnen ende eyndigen volgens den text van de Police van Asseurantie / ende als de Police 't selve niet mede brenght/ sal de selve versekeringe beginnen van den tijdt af dat de selve Goederen gebraght sullen zijn op de Kaeye ofte Walle/ om van daer geladen ofte gevoert te werden na de Schepen/waar mede de selve gedestineere zijn buyten 's Lands te gaen/ende sal duuren ter tijdt toe de voorsz. Goederen gekomen sullen zijn in de Haven / waer op de selve zijn versekert / ende dat de selve vry ende

 veyligh

veyligh op 't Landt sullen zijn ontladen/ten ware de Versekerde sijnen Goeden binnen vier-maels vier-entwintigh uuren/na dat de selve in de voorsz. Haven gekomen zijn/niet dede lossen/ als hem sulcks buyten sijn schult ofte toe-doen niet worde belet: dies sal de Geasseureerde den Schipper in wiens Schip hy sijne Goederen geladen heeft sijne reyse niet mogen doen veranderen/ ofte eenige andere Havenen doen aennemen ofte ingaen/ als in sijne Police worden verklaert/ op pœne van nulliteyt/ maer vermach den Schipper wel andere Havenen aen te doen als den noot sulcks vereyscht/ ende anders doende blijft de versekeringe van waerde/behouden den Versekeraer sijn verhael aen de Schipper.

12. Als 't geasseureerde Schip innavigabel is geworden / ofte als de Geasseureerde Schepen ofte andere Goederen by de Zee-rovers ofte Vyanden berooft/genomen/ aan geslagen ofte andersints sekerlijck zijn bedorven/ verlooren/ofte sonder hope van de selve te recouvreren/ soo vermach de versekerde alsulcke Schepen ofte Goeden terstondt te abandonneren ten behoeve van de Versekeraers / maer soo de selve Schepen ofte andere Goeden by eenige Koningen/Princen ofte Heeren binnen Europa, Barbaryen, ofte d'Eylanden van Canaryen, ende andere nader gelegen/ wierden gearresteert/ ofte aen-gehouden / sulcks datter eenige hope ware / omme de selve te recouvreren / so sullen sy de voorsz. Goederen niet mogen abandonneren/ dan ses Maenden na dat sy 't voorsz. ongeluck het merendeel van de Versekeraers door een publijcq Persoon sullen hebben geinsinueert / ende soo 't selve ongeluck gevie buyten Europa, Barbaryen, ofte de voorsz. Eylanden / so sullen sy na gelijcke insinuatie als voren een geheel Jaer moeten verbeyden/al eer sy de voorsz. Goederen sullen mogen abandonneren / met sulcken verstande nochtans/ dat de Geasseureerde van hunne Asseuradeurs middeler tijdt sullen mogen eyschen/ alsulke cautie ofte borgh-tochte/ waer mede sy van hunne Asseurantie mogen zijn versekert/ ende dat het voorsz. dilay geen plaats sal hebben/ als de versekeringe gedaen is / op eenige Goederen die haest konnen verderven ofte spillen / als Wijn / Fruyten / Granen / ende andere / hier voren Artijkel 3. genumereert / welcke Goederen in manieren voorsz gearresteert ofte aen-gehouden zijnde/terstont geabandonneert sullen mogen werden / in allen schijn oft de selve in 't geheel verloren waren.

13. So wanneer eenig Geasseureert Schip innavigabel ofte gearresteert wort/ al-eer 't selve gekomen is ter plaetse van sijn uyterlijcke ofte laetste ontladinge in de Police van Asseurantie gedesigneert/ende dat de versekerde Goeden daer inne zijnde / niet worden gearresteert/ ofte gearresteert zijnde/ wierden ontslagen blijvende 't voorsz. Schip in arrest/ soo sal de Versekerde ofte sijnen Commijs de versekerde Goeden mogen overschepen ofte laden in een ander Schip / om de selve daer mede ter plaetse van de voorsz. uyterlijcke ontladinge te doen voeren/ ende sullen de Assuradeurs / gelijke perijckel ende risico loopen als sy gedaan souden hebben/ ingevalle de selve Goederen in 't eerste Schip gebleven waren. Ende sullen boven dien aen de Versekerde moeten goet doen/de kosten van de herladinge in den tweeden schepe/ en de schade die de goeden daer door en door den arreste sullen mogen lijden: mitsgaders alle 't gene de Versekerde meer van vracht sal moeten geven / als hy gedaen soude hebben / soo 't eerste Schip sijn uyterlijcke reyse voldaen hadde.

14. In gevalle eenigh geassureert Schip ofte Goedt / Jaer ende dagh / na dat het gescheyden is van de Haven daer 't geladen was / achter blijft / sonder dat men middelertijdt ter plaetse van de ladinge ofte gedesigneerde ontladinge/ eenige tijdinge

ge daer van hoort / so verre 't selve gedestineert is binnen Europa, Barbaryen, d'Eylanden van Canarien, ende andere daer ontrent / so werdt het selve Schip en Goet gehouden voor verloozen / sulcks dat de Versekerde de selve mogen abandonneren ten profyte van de Versekeraers Ende ten reguarde van de Schepen ende Goederen buyten de voorsz. Limiten gedestineert / sal alle 't selve plaets hebben / in gevalle men binnen den tydt van twee Jaren van de selve geen tydinge in de respective plaetsen verneemt.

15. De versekerde die hunne Goeden mogen en willen abandonneeren / ten behoeve van hun Versekeraers / sullen 't selve door een publycq Persoon hun voorsz. Versekeraers schriftelyck moeten Insinueren / en drie Maenden daer na en eerder niet / sullen sy van yeder der selver mogen eyschen 't gene syliden respective op de geabandonneerde Goeden en manieren voorsz. versekert of geteekent hebben.

16. Van gelycken sullen sy oock moeten doen ten regarde van de schade die hun versekerde Goeden geleden hebben / en waer in de Versekeraars gehouden zijn / en sullen de Versekerde hun Actien die sy op hun Versekeraers prætenderen / 't sy uyt sake van Avarye of schade / of van dat de Goederen in 't geheel verlooren / of verdorven zijn / moeten institueren binnen anderhalf Jaer / na dat de voorsz. Avarye en verlies respective binnen Europa, Barbaryen, of d'Eylanden van Canaryen, en andere daer ontrent gelegen / sal zijn gemaeckt / en gevallen / maar soo de selve vallen of gemaeckt worden buyten de voorsz. Limiten / so sullen de versekerde hun Actien moeten institueren binnen drie Jaren / alles op peene van dat sy daer en 't eynde van hun Actien versteecken sullen zijn / met sulcken verstande nochtans / dat sy van 't selve versteek om wettige redenen / gerelevеert sullen mogen werden.

17. Als de schade / 't zy van Avarye of anders niet excedeert een ten hondert: Item / als de versekerde Goeden door hen selven / sonder eenige toekomende uytwendige fortuyne in 't geheel ofte deel bederven / soo sullen de Versekeraers in gene schade gehouden zijn / ten ware sy 't selve perijckel by de Police van Asseurantie specialijcken tot haren laste genomen hadden.

18. Soo wanneer hem yemand heeft doen versekeren op eenige Goeden; die hy namaels niet sent / of die hem niet gesonden worden / ofte oock min geladen is geweest / dan hy heeft doen versekeren / is ongehouden van 't geene hy niet geladen heeft eenige Præmie te betalen / en soo hy die betaelt heeft / sal de selve repeteren / mits latende of gevende den Versekeraer een half ten hondert: En sal 't selve alleen plaets hebben / soo wanneer de Versekerde in syn Police heeft gedaen exprimeeren de namen van den Schipper en 't Schip / waer in hy de geasseureerde Goeden geladen / of gedestineert heeft te laden / en by faulte van dien / sal geobserveert worden / het gene hier voozen in 't sevende Articul is geseyd.

19. En in alle andere gevallen sullen de Versekerde aen hun Versekeraers in het geheel moeten voldoen de beloofde Præmie / alwaer 't dat de versekerde Goeden voor date van de Asseurantie of teekening ter gedestineerde Plaetsen gearriveert waren / ofte dat de Versekerde seggen wilden / dat sy of hunne Commisen op een of meer plaetsen / met / of sonder hun kennisse meer hadde doen versekeren / als hunne ingeladen Goederen waerdigh waren geweest / en in dien gevalle en sullen alle de Versekeraers in cas van verlies of schade aen de versekerde niet meer gehouden zijn goet te doen / als de rechte waerde van de gescheepte en verloren Goederen; of van de schade daer aen geleden / in welcke de schade de voorsz. Versekeraars

raars proportionelijcken na hare getekende somme sullen gelden / ende voorder niet.

20. De Contracten van versekeringe sullen gemaeckt ofte bewesen mogen werden met publicque of privé Instrumenten geteekent of beschreven met de hand van de Versekeraers / of oock by geloofweerdige getuygen.

21. De Makelaers van de Asseurantie/ ofte die de selve tusschen de Koopluyden vorderen / sullen alle Policen dresseren conform dese Ordonnantie / ende perfect Register houden van de Asseurantie / die sy vorderen of makelen / waer in sy-lieden getrouwelijken registreren ofte schrijven sullen / alle 't gene van wegen de Versekerde ende Versekeraers respective met de hand af handen in de Police van Asseurantie geschreven sal worden / op pene van haer salaris te verbeuren ten behoeve van de Versekerde ende viermaels soo veel ten profijte van de Armen / en daaren boven op suspensie ofte private van hun-lieder Officie / na gelegentheyt der sake.

12. De Gecommitteerde tot decisie van de questien / op de Asseurantie vallende / midtsgaders hun Secretaris of gesworen Klerck / en de Makelaers van de Asseurantie / en sullen selfs / of door andere / niemant mogen versekeren directelijck of indirectelijck.

23. Alle questien of differenten hier ter Stede vallende op 't stuk van de Avarye of Asseurantie / sullen ter eerster instantie gedecideert worden by drie gequalificeerde Persoonen / die daer toe by de Heeren Schout / Burgermeesteren en Schepenen jaerlijks gecommitteert of gecontinueert sullen werden op den eersten Woensdagh in de Maent Maert / gelijck sy-lieden oock sullen mogen termineren alle questien / spruytende uyt sake van Asseurantie of Avarye / oock buyten der Stede gedaen of gevallen / als de selve t'haerder decisie by de Police van Asseurantie ofte andersints gestelt worden : 't sy of de selve voor of na date deser gedaen of vervallen zijn : En sullen de selve questien voor hunlieden sommierlijcken sonder Procureurs of Tael-lieden worden geinstrueert / ende selve sommierlijcken geinstrueert zijnde / sullen de voorsz. Gecommitteerde provisionelijck of ten principale daer in disponeren na behoren.

24. Alle questien of geschillen die binnen deser Stede komen te ontstaen / ter oorsake van Avarye of schade in Zee / op Reeden of Rivieren geschiedt / 't zy by werpen van Goederen / Koopmanschappen / schade aen Schepen of ingeladen Koopmanschappen geleden / daer over vergoedinge of repartitie van de geleden schaden wert ge-eyscht / sullen ter eerster instantie moeten gebracht werden / ende staen ter kennisse en judicature van de Commissarissen ter Asseurantie / die daar over Justitie sullen administreren / conform de Placcaten / Rechten / en gemeene Usantien daer van zijnde.

25. De Goederen en Koopmanschappen komende aen Facteurs of Commissionarissen op de welke Premie of vergoedinge van schade / in krachte van gedane Asseurantie / ofte eenige Avarye wert gepretendeert / sullen by de selve Facteur niet mogen werden versonden / ten zy al voren cautie voor de voorsz. Premy / vergoedinge van schade of Avarye / ter instantie van de Eysschers van dien werde gestelt.

26. In 't wyderen van de selve questien / sullen sy hun reguleren na den in-houden van dese Ordonnantie / voor soo veel aengaet de differenten / die verrysen sullen uyt Asseurantien / die na date van de Publicatie van desen hier ter Stede sullen zijn gedaen /

gedaen/ ende ten regarde van de Asseurantie daer te voren ofte elders gedaen/ sullen sy volgen 't recht oft Ordonantie die de Contrahenten by de Police hun sullen hebben onderworpen/ende 't geene de voorsz. respective Ordonnantien niet scheyden/ sullen sy termineren ofte decideren/na dat sy in goeder conscientie sullen bevinden te behooren.

27. By de voorsz Gecommitteerde sal gevoeght werden een Secretaris ofte geswooren Klerck/ die alle Appointementen/ Vonnissen/ ende Reeckeningen van Avarye ende anderen by de voorsz. Gecommitteerde te geven/ ende te doen pertinentelijcken ende getrouwelijken sal registreren/ ende sullen de voorsz. Gecommitteerde met den voornoemde Secretaris ofte geswooren Klerk voor hun besoigne ende moyten genieten een derde part van een Gulden/ van elcke hondert Gulden die voor hun-lieden ge-eyscht sullen werden/ welcke penningen by den Eyscher verschoten/ ende by den Succumbant gedragen sullen werden.

28. Die hem beswaert vint by den vonnisse ofte verklaringe van de voorsz. Gecommitteerde/ sal daer van t'sijnen keure mogen provoceren/ofte aen den Hove van Hollandt/ ofte aen desen Gerechte/ ende soo hy provoceert aen de voorsz. Hove/ sal hem reguleren na de instructie van den selven Hove/ in alle schijn/ oft vonnisse by desen Gerechte gegeven ware; en sal de gene/ die de clausule van inhibitie ofte surcheangie begeert boven dien ten dage dienende/ presenteren suffisante cautie voor 't gene by uyterlijke definitie sal worden verklaert/ende by faulte van dien sal hy in appel niet ontfangen worde: ende die van de selve verklaringe aen desen Gerechte wil provoceren/ sal sijn appellatie moeten interjecteren/ soo hy eenige surcheangie begeert/binnen tien dagen na dat de voorsz. verklaringe gedaan sal zijn/ ende binnen tien dagen daer na sijne Partye voor den selven Gerechte doen citeren. Ende die geen surscheantie/ maer simbele reformatie begeert/ sal sijne Party binnen twee Maenden na date van de voorsz. verklaringe voor den Gerechte in reformatie moeten betrecken/ende sal den Appelant onder den selve Gerechte moeten consigneren twaelf Gulden/ ende den Reformant ses Gulden/ die sy lieden respective verbeuren sullen/ ingevalle bevonden wort dat sy t'onrecht hebben geprovoceert.

29. De vonnissen ofte verklaringen van de voorsz. Gecommitteerde/ so ten principale als op de provisie/ sullen wesen van gelijke dracht ofte effect/ als oft de selve by desen Gerechte waren gegeven/ en sullen mits dien de selve vonnissen by de Roede-dragers deser Stede ge-executeert worden/ in gelijcker voegen als sy executeren de vonnissen van desen Gerechte.

Aldus gedaen/ gekeurt/ ende gearresteert als in 't hooft van desen is verhaelt/ den xij. dagh van Maert/ Anno 1604/ ende ter Puye der voorsz. Stadt Rotterdam gepubliceert op den xxvij. dagh van Maert/ Anno als boven.

Lastende een yeder die dese soude mogen aangaen, hem naer de voorsz. Ordonnantie en Keure punctuelijcken te reguleren, want wy sulks tot dienste van de voorsz. Stadt bevonden hebben te behoren. Gegeven in den Hage onder onsen grooten Zegele hier aan gehangen, den xxvjen. Aprillis, in 't jaer onses Heeren duysent ses hondert vyf-en-dertigh.

Onderstont en was ondertekent J. D. Wassenaer. vt. noch lager stont. Ter Ordonnantie van de Staten, en was getekent

C. van der WOLF.

ORDONNANTIE

Gemaeckt by Bailliu, Burgermeesters, Schepenen en Raad

Der Stad

MIDDELBURG in ZEELAND,

Op 't stuck van

ASSEURANTIEN.

1. ALle Assurantien contrarie dese Ordonnantie zijn van onweerden.
2. Asseurantie op 't leven ende weddingen op reysen verboden.
3. Den versekerde moet een tiende deel t'sijnen laste houden.
4. Geen versekeringe op Schepen, Geschut, &c. dan onder de helft.
5. Hoe men van Oost-Indiën ter wederkomste, noch eens soo veel magh doen versekeren, als van de uyt-reyse.
6. Schippers, Piloten, Bootsgesellen, en mogen haren loon of huure niet doen versekeren.
7. Bederffelijcke Waren, Munitie van Oorloge, Gout en Silver moet in de Police verklaert worden.
8. Hoe en voor wie men de Contracten van versekeringe passeren sal.
9. De Police moet inhouden den naam van 't Schip, van den Schipper en de plaetsen, &c.
10. Makelaers moeten toesien hoe de Policen gedresseert worden en daar af copye houden.
11. Wanneer de Asseurantien ingaen en hoe lange die duuren sullen.
12. Na het doen van de versekeringe en mag de reyse niet verandert worden.
13. Als een Schip Jaer en dagh achter blyft sonder tijdinge.
14. Hoe Asseurantie gedaen drie maenden na 't vertreck zyn van onweerden.
15. Van Schepen buyten 's Landts gearresteert of onbequaem werdende.
16. Van gelijke cas van Arrest of onbequaem van Schepen geladen hebbende bederffelyk Ware.
17. Binnen welcken tijd de actie van Avarye geintenteert moet werden.
18. Als de schade van Avarye niet excedeert een ten hondert.
19. Binnen welcken tyd de actie van schade tegens de versekeraars geinstitueert moet worden.
20. Van Goeden door haar selven bedervende of verargende.
21. Tijdingen van ongeluk moeten aan de Versekeraars ter plaatse geinsinueert worden.

22. Hoe

ALſoo uyt verſcheyde voorvallende ſwarigheden en Proceſſen, bevonden word, dagelijcks groot misbruyk in 't ſtuk van Affeurantien te geſchieden, daar tegens wel nodig diende voorſien, en diverſe Kooplieden handelende binnen deſer Stad lange verſogt en aangehouden hebben dat tot verhoedinge van ſoodanige misbruycken; de voorgaande Ordonnantien en Coſtuymen overſien, gedreſſeert, en tot beter onderhoudinge der ſelver, alhier een Kamer van Affeurantien opgerecht ſoude werden: SOO IS'T, dat Bailliu, Burgermeeſters, Schepenen en Raed der Stad Middelburg in Zeeland, genegen zynde tot 't gene den goede Kooplieden mogte voordelijk zyn, hebben met rijpe deliberatie, daar op ook gehoort het advijs van vele perſoonen, die de ſake van Affeurantien lange hadden gehandelt en gepleegt, geordonneert en beſloten by forme van Ordonnantie, de Poincten en Articulen hier na volgende.

Articul I.

IN den eerſten / worden voor nul negeen en van onweerden verklaart / alle contracten van Affeurantien die contrarie deſe Ordonnantie alhier ſullen worden gemaeckt / 't zy hoedanige ſtipulatien / conditien of eeden daar toe ſoude mogen worden gedaen.

2 Ook ſullen voortaan geene Affeurantien mogen gedaen worden op 't leven van eenige lieden of Perſoonen / noch op weddingen van reyſen of diergelijcke inventien / en indien ſulcks gedaen werde / ſal al 't ſelve nul en van geender weerde weſen.

3. Dat geene verſekeringe en ſal mogen gedaen worden / 't zy by een of verſcheyden perſoonen op inkomende of uytvarende Koopmanſchappen / dan onder de oprechte en gemeene weerde van dien / blijvende ten minſten tien ten honderde / tot reſicq / pericle en avonture van den genen die hem ſal doen verſekeren / 't welck is ontrent het tiende part van de weerde van de ſelve Koopmanſchap / na advenant dat die gekoſt mag hebben / ſoo wel in koope / packinge / tol-rechten / ſlet of toeruſtinge /

rustinge / gelt van versekeringe als alle andere onkosten / totter ladinge der selver in den Schepe inclusivelijck / wel verstaende / dat soo verre een persoon had in een Schip meer dan de weerde van twee duysent ponden groote vlaams / sal 't geene dat'er overschieten sal geheelijcken mogen versekeren / blijvende op hem alleenlijk het resicque en pericle van 't voorsz. tiende part in de selve somme van twee duysent ponden groote Vlaams.

4. Aangaande de Schepen / Geschut en de Munitie van Oorloge sal daer van geen Versekeringe gedaen mogen worden/dan onder de helft van de oprechte weerde van dien / sonder nochtans eenighsints te mogen versekeren de vracht of toerustinge van de voorsz. Schepen / noch oock Kruyt / Kogels / Victualie of diergelijke dingen / die eenighsints geconsumeert worden.

5. Maer belangende den handel op Oost-Indien hebben uyt sonderlinge consideratien geconsenteert en gewillekeurt / Consenteren en Willekeuren mitsdesen / by provisie / dat soo wanneer de geene / die hem doet verseeckeren op sijn deel 't welk hy in den selven handel is hererende / sekere en waerachtige tijdinge ontfangen sal hebben van de uytreyse en van den goede staat en arrivement derwaerts over van de Schepen en Goeden van hier gesonden/sal als dan vermogen op de wederkomste der selver / tweemael soo veel te doen versekeren als hy volgende dese Ordonnantie sal vermogen hebben te doen versekeren op de uyt-reyse: te weten / die op de uyt-reyse hem heeft mogen doen versekeren van een hondert ponden grooten vlaems / sal op de wederkomste (soodanigen goeden waerachtige tijdinge ontfangen hebbende) hem mogen doen versekeren van twee hondert ponden grooten.

6 De Meesters / Piloten / Bootsgesellen / Oorloghsvolck en alle andere die op de voorsz. Schepen sullen zijn / sullen haren loon of salaris niet mogen doen versekeren / noch eenigerhande dingen hen toebehorende / dan alleenelijck Koopmanschappen / indien sy eenige hebben / boven 't gene sy van haar huure ontfangen / en dat in der manieren hier boven verklaart: Alles sonder bedrogh.

7. Wie hem wil doen versekeren op Granen / Fruyten / Wijnen / Olie / Zout / Harinck / Suycker / Quicksilver / Roet / Boter / Kaes / Hoppe / Syrope / Honing / ront en plat Saet ofte andere diergelijcke Waren die lichtelijcken verderven / oft oock op Munitie van Oorloge; Gout / Silver / gemunt ende ongemunt / die moet 't selve in de Police van Asseurantie exprimeren ende te kennen geven / oft anders soude d'Assurantie sijn van geender weerden/sonder dat onder de generale woorden van Waren ende Koopmanschappen by yemandt gedaen versekeren/alsulcke Waren niet specialijck geexpresseert zijnde / verstaen sullen worden begrepen te zijn.

8. Den partyen contracterende op versekeringe / sal geoorloft wesen de selve te doen voor Wet-houderen / Notarisen / Tabellioenen oft andere publijcke persoonen / ofte by eygen ende particuliere Policen / Cedullen / Signaturen oft Obligatien / geteeckent by de verobligeerde persoonen / oft by geloofweerdige getuygen / so partyen dieshalven accorderen sullen.

9. Sal oock d'Instrument van verseeckeringe moeten inhouden den naem van 't Schip / 't welck uyt dese Landen varen oft trecken sal / na andere Landen oft Koninckrijcken / oft uyt andere landen op dese oft andere Landen / ende Koninkrijcken komen sal Ook van den Meester van 't Schip oft van den Schipper / die daer van bevel hebben sal: Mitsgaders van de plaetse daer 't voorsz. Schip geladen sal worden / ende daer 't selve sal willen varen / op pene van nulliteit ende onweerdig-

heydt

heydt van der Obligatien der selver Asseurantien / indien die schult toekomt by de gene die versekert is/ anders sal de versekerde 't selve verhalen op den genen die het Instrument gemaeckt heeft/ soo verre 't gebreck ende faute by de selve toekomt.

10. Ende om alle bedroch te verhoeden / sullen alle Makelaers ende andere de voorsz. versekeringe vorderende oft sollicterende / gehouden wesen alle Policen te dresseren conform dese Ordonnantie / ende Copie te houden van woorde tot woorde van alle 't gene metter hant ofte handen in de Police geschreven sal worden. Op peene van haren verdiende Salaris te verbeuren/ ende viermael so veel tot profijte van den Armen/ ende daer-en-boven op suspensie oft privatie van haerlieder Officie/ na gelegentheydt van der sake : Oft sal oock de Geasseureerde vermogen tot meerder versekeringe / de selve Policen te doen registreren ter Kamere van Asseurantien deser Stede.

11. De versekeringe van de Geasseureerde Waren/sal beginnen van den tijdt af dat de versekerde Waren gebragt sullen zijn op de Kaepe ofte Walle/ om van daer geladen te worden in de Schepen daer mede de Waren gedestineert sijn weg-gevoert te worden/oft in Schuyten ofte Barcken/ om met de selfde Schuyten oft Barken gebragt te worden na de voorsz. Schepen/ende sal voorts d'Asseurantie duuren tot ter tijdt toe dat de Koopmanschappen in de Haven gekomen oft gearriveert / en op 't Landt vry ende veylig ontladen ende gelost sullen wesen.

12. Ende in gevalle datter eenigh geasseureert Schip oft goet/ Jaer en dagh na dattet geasseureert ende van de Haven daer 't geladen is / gescheyden is geweest / achter blijft / sonder dat men middeler-tijt ter plaetse van de ladinge / oft gedestineerde ontladinge / eenige tijdingen daar af gehoort heeft/ soo verre het is in Europa/Barbaryen oft daer ontrent / soo wort het selfde Schip ende goet gehouden als verlooren en mach men daer af intimatien doen den Asseureurs/ ende drie maenden daer na betalingen eysschen : Ende aengaende de plaetsen die voorder gelegen zijn / sal men voortaen observeren den tijdt van twee Jaren.

13. Wel verstaende dat d'Asseurantien die gedaen worden drie maanden na den vertrecke van de Schepen binnen Europa/Barbaryen/oft daer omtrent/ende van verdere plaetsen/ ses maenden na den vertrecke / gehouden sullen worden voor nul ende van onweerden / ten zy dat geene die hem doet versekeren / den Versekeraers daer af waerschoude / ende hem dede versekeren op goede ende quade tijdingen.

14. Item/ en vermagh de Geasseureerde/ den Schipper/die hy bevracht/ geen ander Haven te doen ingaen oft aennemen / oft sijn reyse te doen veranderen / dan volgende de Police / oft anders soude d'Asseurantie wesen nul / maer vermag den Schipper wel andere Havenen aen te doen/ als/ ende soo de noot dat vereyscht/ en anders doende sonder last van de geasseureerde blijft de versekeringe van weerden/ behoudens den Versekeraer sijn verhael op den Schipper.

15. Ende indien eenigh Koninck / Prince/ Potentaet oft Heer in sijn Lant/ eenig Schip/ dat uyt ware op eenige reyse / nam / aenhielde oft arresteerde/'t zy datter hope ware om 't selfde Schip weder te krijgen oft niet / oft by soo verre eenigh Schip onnut / ende onbequaem werde/ om de gedestineerde reyse te doen / sullen in de voorsz. gevallen de gene die op sodanige Schepen sullen hebben doen versekeren : Midtsgaders de Kooplieden/die op alsulke Schepen eenige versekerde goeden geladen sullen hebben / oft andere van harent wegen / gehouden wesen/ met de gearresteerde versekerde Schepen ende kostelijke Waren/'t zy oft de selfde Waren mede

 de

de bekommert zijn ofte niet / te verbeyden ses Maenden / al eer sy de voorsz. gearresteerde Schepen oft kostelijcke Waren sullen mogen abandonneeren / ingaende de voorsz. ses maenden van den tijdt af dat sy door de Notarissen oft andere publijcke persoonen / den meerendeel van de Assureurs die ter plaetse zijn daer die Assurantie gemaeckt is van de gelegentheydt sullen hebben geadverteert / ende insinuatie gedaen : welcken voorsz. tijt van een half Jaer plaetse hebben sal / by so verre de voorsz. nemingen / aenhoudingen / ende arresteringen in Europa oft Barbaryen zijn geschiet / maer indiense geschiet zijn buyten de limiten voorsz. sullen als dan de gearresteerde Schepen oft kostelijke Waren niet geabandonneert mogen worden dan na de expiratie van een Jaer / ingaende 't selve Jaer na dat gelijke insinuatie / als boven / gedaen sal zijn / hoewel dat daer-en-tusschen den verseekerden niet belet sal worden eenige verseker theyt te nemen van de Assureurs / met Borgtochten / Panden oft anders / soo sy bevinden sullen te behooren : Ende sullen de Kooplieden op de voorsz. Schepen geladen hebbende / oft andere van harent wegen binnen de voorsz. respective tijden van ses maenden ende een Jaer de voorsz. Koopmanschappen in een ander Schip ofte Schepen mogen laden / om hun reyse te volbrengen ter gedestineerde plaetse / ofte indien sy sulcks niet deden / sal den Versekeraer 't selve mogen doen / ende in sulcken gevalle sal den voorseyden Assureur alleenlijck gehouden wesen in de onkosten / voorts in 't toereden / in de vracht ende schade die sulcke Koopmanschappen middelertijdt geleden sullen mogen hebben / uyt saken van 't voorsz. arrest.

16. Maer aengaende de grove verderffelijcke Koopmanschappen / als Wijn / Fruyt / Graen / ende andere Articulo 5. hier voren gespecificeert / en sal de versekerde niet gehouden wesen den voorsz. tijdt van ses Maenden / ofte een Jaer te verbeyden / maer sal sijn actie ofte hantlichtinge mogen vervolgen soo hy bevinden sal te behooren : doch sal mede gehouden zijn het meerendeel van den Assureurs / als boven te doen insinueren van de gelegentheydt der selver goederen.

17. Ende sal om de schade oft verminderinge van de Geassureerde Schepen / ofte goeden die geheeten wordt Avarye d'actie geintenteert moeten worden / ten langhsten binnen den tijt van ander-half Jaer / als d'Avarye gevallen is / binnen de limiten van Europa oft Barbaryen / ende alsse daer buyten gevallen is binnen den tijdt van drie Jaren / innegaende den respectiven tijdt van anderhalf Jaar / en drie Jaren na dat de Schepen geheel ontladen sullen wesen.

18. Item / als die schade so wel van de voorsz. Avarye als anders niet excedeert een ten 100. en sal de Versekeraer niet gehouden wesen in eenige schade of retour.

19. Ende aengaende de versekerde Schepen oft Koopmanschappen die verloren / gerooft / bedorven oft anders beschadigt sullen wesen / sullen de Versekerde gehouden wesen haer actie van schade tegens de Versekeraers t'institueren ten langhsten binne anderhalf Jaer na dat alsulcke schade geschiedt sal wesen. 't Welck altijt te verstaen is van saken die in Europa / oft Barbaryen / geschiet zijn / maer om 't verlies geschiet / sullen daer toe drie Jaren wesen.

20. Ende soo wanneer het geassureert goet door hem selven / sonder eenige toekomende uytwendige fortuyne bederft ofte verargert / is den Assureur daer in niet gehouden.

21. Sullen voorts generalijck alle Versekerde gehouden wesen den meerderendeel van de Versekeraers die ter plaetsen zijn daer de Assurantie geschiedt is / door

door Notarisen ofte andere publijcke Persoonen te doen Insinueren / d'advertensien die sy krijghen sullen van den ongelucken / Arresteren / ofte Schaden den Geasseureerden Scheepen ofte andere Goederen overgekomen / van welcke Insinuatie de Notarisen oft andere Publijcke Persoonen gehouden sullen zijn notitie te houden.

22. Men vermagh oock Schepen / Goeden / Waren ende Koopmanschappen die verdroncken / gerooft oft bedorven zijn / te doen Asseureren / oock na datse verdroncken / gerooft ende verdorven zijn geweest / so wanneer het ter kennisse van den persoon die 't selve doet Asseureren niet gekomen is / van de verdrinckinge / roovinge ende verderffenisse van den voorsz. Schepen ende Goeden.

23. Maer soo wanneer 't Schip ofte Goet soo lange verdroncken / gerooft ofte verdorven is geweest / dat de wete daer af heeft konnen komen totten persoon die 't doet Asseureren / 't zy ter Zee ofte te Lande (rekenende drie mijlen weegs binnen den tijdt van twee uuren) sulcke Asseurantie wort gehouden voor nul ende van onweerden / ende wort in sulcken gevalle de Geasseureerde verstaen ende gehouden van de schaden ende ongelucken / wete gehadt te hebben / sonder dat ter contrarie eenigh bewijs ontfangen sal worden / ten waere de Geasseureerde hem hadden laten verseekeren op goede ende quade Tijdingen / in welcken ghevalle de verseekeringhe van weerden ghehouden sal worden / soo de Verseeckeraer niet sal konnen doen blijcken / dat de versekerde voor 't maecken der verseekeringe van de schade oft 't verlies al hebbe geweten / ende de versekerde hem by Eede daer van sal willen suyveren.

24. Item / so wanneer hem yemant heeft doen versekeren op goeden die hy naermaels niet sent / ofte laed / ofte hem niet gesonden werden / oft oock min geladen is geweest dan hy heeft doen versekeren / magh den prijs van d'Asseurantie wederom eyschen / mits latende den Asseureur een half ten hondert.

25. De laetste Versekeraer sal in de Asseurantie soo wel participeren als d'eerste / 't sy verlies oft gewin.

26. Ende als een geasseureert Schip innavigabel geworden is / oft als de geasseureerde Schepen oft andere goederen by vyanden gerooft / genomen / ofte andersints sekerlick sullen zijn bedorven / verloozen / oft sonder hope van de selfde te recoubreren: So vermagh de versekerde alsulcke Schepen ende goeden t'abandonneren tot behoeve van de Versekeraers. Ende 't selfde behoorlijken gedaen zijnde / sullen d'Asseureurs na de inthimatie van dien / hebben drie maenden tot fournissement van de betalinge der somme by haer versekert.

27. Ende in saken van Asseurantien op Koopmanschappen gaende ende komende te Lande oft over soete oft binnen wateren / gemerckt aldaer soo groote periculen niet zijn als ter zee / sal men hem reguleren na sulcx als de Kooplieden in 't contracteren / diensvalven best sullen konnen accorderen / behalven dat soodanige versekeringe niet sal mogen geschieden van onder de weerde van de selve versekerde goeden / te reeckenen de selve weerde als in 't derde Artijckel deser Ordonnantie verhaelt is / maer sal een tiende deel blijven / tot pericule van den Koopman die se geladen sal hebben / doch en sullen de Wagen-Lieden / Voer-Lieden ende Vracht-lieden / geene verseekeringe mogen doen / noch sullen oock de voorsz. Voer-lieden hunne Wagenen / Karren / ofte Paerden niet mogen doen verseekeren van onder de helft van de weerde van dien / maer geensints hunne Loon

of

of salaris. Sal oock de actie van Avaryen op soodanige Goeden gevallen / ten langhsten binnen een Jaer daer na geinstitueert moeten worden / gelijck mede de actie van andere schade geintenteert sal moeten werden/ten langsten binnen een jaer na dat de schade geschied sal zijn.

28. En is dese Ordonnantie te verstaan van alle Asseurantien die alhier gemaekt sullen worden met de Ondersaten deser Landen / of met Vremde / en soo wel van de Waren en Koopmanschappen die geladen werden op Schepen / Wagenen of Paerden / Vreemdelingen of Uytlanders toebehorende / als die den Ingesetenen deser Landen toekomen / 't zy ook de geassureerde Koopmanschappen uyt dese Landen varen of daar in komen. Sulks dat alle Asseurantien contrarie dese Ordonnantie gemaekt / sonder onderschept van persoonen of Goederen / nul en van onwaerden sullen wesen / gelijk in 't begin van dese Ordonnantie breeder verhaelt staet.

29. De Officiers / de Gecommitteerde van de Kamere van Assurantie / haren Secretaris / sijn gesworen Klerk / de Collenaers of Makelaers van de Assurantien / sullen geene versekeringe mogen doen / of laten doen / directelijck noch indirectelijck.

30. En alsoo de Contracten van versekeringen gehouden en ge-estimeert worden voor Contracten van goeder trouwe / daer in geen fraude noch bedrogh behoort te geschieden. Indien men bevint / dat van wegen de Versekerden of Versekeraers Meesters / Schippers / Piloten of andere / daer in geschiede eenige fraude / bedrogh of argelist / en sullen deselve niet alleenlijk met hun voorsz bedrogh en argelist niet profiteren / maer sullen ook gehouden wesen in 't verlies / schaden en interest door hunlieden veroorsaakt / en aen den lijve exemplaarlijk gestraft en gepunieert worden tot vreese en exempel van anderen: Ja met'er dood / als Zeerovers en openbare dieven / indien bevonden wort dat sy eenige merckelijck malversatie of argelist gebruyckt hadden: Alles achtervolgende de Placcaten daer van zijnde.

31. En soo verre yemand sijn Goet / Schip of Koopmanschap / tot diverse plaetsen dede Assureren / sonder 't selve te kennen te geven / maer willens en wetens verswijgende om by dien middele te krijgen / een / twee / drie mael of meer den prijs of weerde van sijnen geassureerde Schepe / Goeden of Koopmanschappen of dat yemant meer van sijne Schepe/Goede of Koopmanschappen dede Assureren dan by dese Ordonnantie gepermitteert is / dat die selve ter sake van sijnder Assurantie/ van den Asseureerders/ of eenige van dien/ niet sal mogen eysschen nog repeteren den prijs van de selve Asseurantien / dewelke geconfisqueert sal zijn voor een derdendeel tot profijte van den Armen/en voor de andere twee derdendeelen ten profijte van den Officier en Denunciateur respectivelijck met correctie arbitraire/ behoudelijck dat de Geasseureerde daer af sal trecken een half ten hondert na oude Costuyme/ indien hy van 't gene des voorsz. is ignorant geweest/ en anders niet.

32. Ende oft gebeurde dat eenige goeden tot diversche plaetsen bevonden mogten worden geasseureert te zijn / ende dat sonder eenige fraude van de geasseureerden / dat in dien gevalle de eerste Asseurantie alleene standt sal grijpen / indien de selve genoeghsaem ende suffisant is voor de geheele goeden / soo verre gepermitteert is die te mogen Asseureren: Indien niet / sal de reste de naest volgende Asseurantie blijven staen / de welcke voor soo veel sy de selve reste excedeert / voor ende te niette sal wesen ; Behoudens nochtans dat d'Asseureur ter causen van dien sal mogen inhou-

inhouden een half ten 100. na oude costume/voor 't houden van sijn boek en anders.

33. Voorts alle differenten tusschen partyen verrijsende uyt sake van Asseurantie hier ter Stede geschied / sullen ter eerster instantie geventileert / en volgende dese Ordonnantie getermineert worden by Commissarisen van de Kamer van Asseurantie alhier / die tot drie toe in getale / by mijn voorsz. Heeren daer toe gestelt zijn / en jaarlijks verandert of gecontinueert sullen worden / ten tijde der vermakinge van der Wet / welcke veranderinge of continuatie voor d'eerste mael geschieden sal in Augusto 1601. En sullen de voorsz. Commiss. ook decideren mogen volgende de voorsz. Ordonnantie / alle differenten spruytende uyt sake van Asseurantien buyten dese Stede gedaen die relatif sullen zijn tot de Kamer van Asseurantien of Beurse alhier / of anders by partyen ter decisie der selver Kamer gestelt sullen worden / soo wel die voor dato deser gemaekt zijn / als die noch gemaekt sullen worden: En sullen de selve Commissarisen van de differenten voor hunlieden vallende / voor haer besoignen en moeyten t'samen met den Secretaris by hen gevoegt / genieten een derdendeel van een gulden van elcke 100. guldens / welck gelt by den heerscher verschooten sal worden.

34. En den Commissarisen gebleken zijnde by exhibitie van Policen / Cognoscementen / Cargasoenen behoorlijke certificatien of ander deugdelijk bescheyt van de onderteekeninge der Policen / perictliatien van de Schepen of verderffenisse der Goederen / en dat partyen 3 maenden te vooren van 't verlies intimatie gedaan is geweest / sullen de voorsz. Commissarisen als dan mogen ordonneren / dat de geeyschte penningen in 't geheel of deel by provisie genamptiseert werden / met toelatinge van de genamptiseerde penningen te mogen lichten / onder suffisante Borghtochte / van de selve penningen te restitueren met den interest van dien / tegens 12 ten 100 / indien namaels verstaen wort sulcks te behooren: Mits dat altijd eerst den verweerder van alles coppe en dag om te antwoorden gegeven sal worden / voor dat by de Commissarisen op de provisie van namptissement gedisponeert werde.

35. Item / sal van de verklaringe der voorsz. Commissarisen by den geenen die sullen duncken daer by beswaert te wesen / voor eerst geappelleert worden aen het Collegie van Burgermeesters en Schepenen deser Stede.

36. Sal oock op de verklaringe by Commissarisen gedaen / executie tegens de onwillige geschieden / gelijck als uyt krachte van vonnissen by Burgermeesters en Schepenen deser Stede gewesen / dagelijcks gedaen wort.

37. En sullen d'Appellanten gehouden wesen binnen den tijd van 10 dagen t'appelleren van de verklaringe by den voorsz. Commissarisen te doen / en binnen thien dagen daer na partye voor Burgermeesters en Schepenen by requeste te betrecken. Ook ten eersten regtdage onder de voorsz. Heeren Burgermeesters en Schepenen moeten consigneren de somme van 12 gulden / die by haer verbeurt sullen worden / by soo ver de verklaring van de voorsz. Commissarisen by de voorsz. Heeren Burgermeesters en Schepenen geapprobeert worde.

Aldus gearresteert by het Collegie van de Wet en Raad deser Stede Middelburgh, op den 30. September 1600. En gepubliceert op den 19 Octobris daar aan.

G. ALEMAN.

Police van Asseurantie over Koopmanschap binnen Middelburgh in Zeeland.

WY ondergeschreven belooven ende verbinden ons te versekeren, ende verseke-ren mits desen aen u N. N. te weten elck een voor de somme by hem hier on-der geteeckent, op Goeden ende Koopmanschappen by u, oft andere voor u, ende in uwen name, geladen ofte te laden, in 't Schip genaemt
groot ontrent lasten, daer Schipper op is N. N. van
oft wie daer op voor Schipper oft Schippers souden mogen werden, ende dat komende van der
oft Reede van tot oft na dese Stadt waer van wy de Resicque, perijkel ende avonturen mits desen tot onsen laste nemen te loopen van der uure ende dagh af dat de voorsz. Koopmanschappen, by u oft uwen Commys gebragt sullen zyn op de Kaye ofte Wal, om van daer geladen te worden in 't voorsz. Schip, oft in Schuyten, Barquen ofte Lichters, om daar mede gevoert te worden aan het Boort van het voorsz. Schip, ende sal gedueren ter tijt toe, dat het voorsz. Schip tot
sal gekomen wesen, ende de voorsz. goederen ofte Koopmanschappen sonder eenige schade oft verlies aldaer gelost, ende vryelick ende vredelick op 't Lant gebrogt sullen wesen, in 't vermogen van u voorsz. ofte yemandt anders commissie daer van hebbende: Ende sal 't voorsz. Schip mogen varen, voorwaerts, achterwaarts, wenden en keeren ter rechter, ter slincker handt, ende aan allen zyden, ende door noodt ofte met wille aennemen, alsulcke Havens ende Reeden als den Schipper oft Schipperen believen oft goet duncken sal, ende oft door noot ofte met wille de voorsz. goeden ontladen werden, en herladen, in eenig ander Schip oft Schepen, kleyn oft groot ('t welk sy doen sullen mogen, uyt haer selfs authoriteyt, sonder ons consent oft toe dragt te verwachten) sullen wy loopen de voorsz. Resicque ende avontueren, als of de voorsz. goeden nooyt ontladen waren geweest, u versekerende van alle perijkel ter Zee, onweder, vier ende wint, voor vrienden, vyanden, van Arresten ende Detentien van Koningen, Koninginnen, Princen, Heeren en Gemeynten, van Brieven van Marquen ende Contremarquen, schelmerye ende onachtsaemheyt van Schippers ende Bootsgesellen, ende alle andere perijckelen ende avonturen, die dese voorsz. goederen eenigsints souden mogen aenkomen, bedacht ofte onbedacht, gewoon ofte ongewoon, geen uytgesondert, stellende ons in allen sulken gevallen, in u plaatse, om u te guaranderen van alle verlies ende schade, ende de voorsz. goederen yet anders overkomende, als wel ('t welck Godt verhoeden wil) verbinden wy ons by desen te betalen aen u
oft van Commys, alle de schade die ghy sult geleden hebben, te weten, elck een naer advenant van de somme die hy onderteeckent hebben sal, soo wel de eerste als de leste Versekeraer, ende dat binnen drie eerstvolgende Maenden na dat wy behoorlijk geadverteert sullen zijn van 't verlies oft schade, ende in sulcken geval geven wy u N. N. ende allen anderen volkomen maght, om soo wel tot onsen schade als t'onsen profijte, de handt te mogen reycken, in 't salveren ende benificeren van de voorsz. goederen: de selve te verkoopen, ende de penningen te destribueren, indien 't van noode is, sonder ons consent of oorlof te vragen: sullen ook betalen d'onkosten daarom gedaan, mitsgaders de schaden daer op gevallen, 't zy datter yet gesalveert wert of niet, ende op d'onkosten van dien, sal men Gheloof geven den geenen die

die de selve gedaen sal hebben, op sijnen eed, sonder yet daer tegen te seggen. Zijn mede te vreden, dat ghy **N. N.** (sulcks ons ten desen ook beloovende) ons sult betalen den prijs deser Asseurantien, binnen drie eerstkomende maenden, jegens

ten hondert: Ende wy mainteneren dese Police ende Asseurantie, van alsoo groter waarden, als of die gemaackt ende gepasseert ware voor Schepenen, ende soo bondigh, of alle de Clausulen in desen verhaelt, soo waren gestelt als mense souden konnen imagineren, t'uwen profijte ende t'onser schade. Alles sonder argelist, ende volgende d'Ordonnantie van de Kamere van Asseurantie der Stadt Middelburgh. Submitterende ons ten weder zijden onder 't recht, gebruyck ende Judicature der selver Kamere, ende verbinden hier onse persoonen ende goederen, present ende toekomende, Renuncierende als lieden van eeren, van allen cavelatien ende exceptien, die desen souden mogen contrarieren, Aldus gedaen in

Tot volmaking van de navolgende Bladen, soo werd hier by ghedaan.

Bodemery op het Schip.

ICk C. J. van Edam/ Schipper naest God van mijnen Schepe/ genaemt de Fortuin/groot 150. Lasten/ nu ter tijt gereet liggende voor Amsteldam/ om met den eersten goeden wint/ die God verleenen sal/ te zeylen na Cadix/ alwaer mijn regte ontladinge zijn sal/ bekenne midts desen ontfangen te hebben van G. G. de somme van een duysent gulden/ ende dat op Bodemerye en recht avonture van der Zee/ op mijn voorsz. Schips kiel ende Schips gereetschap/ soo ick het nu ter tijt voere/ welcke avonture en perijckelen van der Zee ge-eindigt sullen zyn, ende de Bodemerye daar van verschenen sullen wesen vier en-twintig uren, naar dat ik mijn ancker sal hebben laten vallen, op de Reede oft Haven ter plaetsen van Cadix voorsz. welke voorsz. somme van een duysent guldens/daer en boven het opgelt van dien/voor de avonture van der Zee/ tegen twintig ten hondert/ makende t'samen de somme van twaelf hondert guldens/ die ick beloove te betalen aen den Eersamen D. L. in 14. dagen/ na arrivement tot Cadix voorsz. van mijn voorsz Schip/ ofte daer het sijnen last breken sal/ in goeden gankbaren gelde/ kosteloos en schadeloos. Tot voldoeninge van het geene voorsz. is/ verbinde ick eerst mijn voorsz. Schip ende gereetschappe van dien/ oock mijn persoon/ en goederen/ jegenwoordigh ende toekomende/ roerende ende onroerende/ de selve stellende onder bedwanck tot reale executie/ van alle Heeren/ Hoven/ Rechters en Gerechten/ verwerpende alle 't gene hier tegens soude mogen contrarieren. Ja het recht dispenserende/ generale Renunciatie/ 't zy het speciale voor gaet. Oorconde der waerheyt/ hebbe ik hier van onder mijn gewoonelijcke handmerk onderteeckent drie Bodemerie-brieven van eenen inhoudt/ waer van den eenen voldaen hebbende/ en zijn d'ander van geender waerden. Geschreven in Amsteldam den

Bodemery op Goederen.

IK ondergeschreven D. D. bekenne ontfangen te hebben uyt handen van J. P. de Somma van een duysent guldens/ en dat op Bodemerye ende rechte avontuur van der Zee/ op 600. staven Yser/ in 't Schip van Schipper W. C. van Edam/ genaemt

genaemt de Fortuyn/ nu gereedt leggende voor dese Stadt Amsteldam/ om met de eerste goede wint die God verlenen sal te zeylen na Messina / alwaer de rechte ontladinge sal wesen / welcke bovengemelde somme van duysent guldens / met het opgeldt van dien/ tegen twintig ten hondert voor het avontuur van der Zee/ makende te samen twaelf hondert guldens/beloove te betalen door D. aan D. R. ofte den rechten Toonder deses naer behouden overkomste van de gemelde goederen tot Messina voornoemt. Tot voldoeninge van het gene hier boven verhaelt is / verbinde ick voor eerst de bovengemelde goederen / oock mijn persoon / en goederen / soo wel tegenwoordige als toekomende/gene uytgesondert/de selvige stellende onder bedwang tot reale executie van alle Heeren Hoven/ Rechteren ende Gerechten / verwerpende alles dat hier tegens soude mogen strijden. Tot bevestinge der waerheyt / hebbe ik hier van twee alleens luydende Bodemerye-brieven onderteeckent / waer van den eenen voldaen hebbende / sal d'ander van gener waerden zijn. Gedaen in Amsteldam den

BODEMERY-BRIEF, Waar in twee Persoonen gelt ontfangen op twee Schepen en op de goederen in de selve.

WY A. en B. Kapiteins en Meesters naest God in de Schepen / genaemt C. bekenne by desen tot nootsakelijck behoef en uytreding van het voorsz: Schip/ als mede het by gaende Jagt genaemt D. daer op Schipper is E. opgenomen en tot ons volkomen genoegen te hebben ontfangen in gereden gelde / van F. twee duysent gulden/tot xx. stuyvers elke gulden/des wy (voor soo veel des nodig is) afstant doen van de uytvlugt of exceptie van non numeratiæ pecuniæ, met het bewijs van betaling of uyttelling van dien / als mede van alle andere uytvlugten in ons faveur sijnde / afstant doende met het ondertekenen deser Bodemery-Brief. Welcke voorsz. twee duysent gulden by ons gesamentlijck en elck een voor al in 't geheel bysonder is opgenomen / en sal lopen op Bodemery en het avontuur van de Zee/in het voorsz. Schip ende Jagt kielen / en gereetschappen ; als mede op de ingelade goederen en Koopmanschappen / met de Retouren van dien / te weten/ voor het verongelucken/ stranden en nemen van sodanige onser Vyanden / hoe die sijn/ sonder dat den voornoemden F. in eenige andere swarigheden sal sijn gehouden / sullende het voorseyde Schip en Jagt nu zeylreet leggende/met den eersten goeden wint die aenkomen sal/ zeylen uyt het Texel / en varen na de Eylanden van Canaryen / en van daer na de Kust van Africa en naer West-Indien/het sy in Margaretas/Carabas/of enige andere plaetsen / en eindelijck van daer wederkeren in de voorsz. Canarische Eylanden / om de goederen aldaer te ontladen / en in andere mede goede Schepen over te laden / en deselve als dan regt op dese Stede Amsteldam te doen komen. En soo wanneer de voorseyde Retouren aldus hier t'Amsteldam sullen sijn gearriveert/als dan sal het perijkel deser Bodemery mede eyndigen/en wy alsdan oock te samen en elck in 't besonder / geheel en al / niet tegenstaende / of onse voorgenomene Reyse en Voyagie / en handel of Negotie / geen effect had genomen / en wy ter oorsaeck van dien/ veel of weynig Retour brengen/ of niet/echter en in allen gevallen gehouden zijn / gelijck wy ondergesz. gesamentlijck en in 't besonder aennemen / en ons verbinden by desen met afstant van de benefitien Ordinis Divisionus & Excussionis,

& de

& de duobus vel pluribus Reis debendi, en alle andere beneficien van Rechten in ons faveur / de kragten in effecten van dien / ons zijnde wel bekent en onderrecht door het ondertekenen deser Bodemery-brief: En beloven mitsdese aen de voornoemde F./ of aen sijn ordre / wederom kosteloos en schadeloos op te brengen en te betalen de voorseyde twee duysent guldens / met nog twintig gelijcke guldens ten hondert in 't Jaer/ daar en boven tot opgeld en door het perijkel en Avontuur van dese Bodemery / sonder eenige korting daar aen te doen / en by aldien dese Reys sal hebben geduurt langer als 12 Maenden of een Jaer / dat het voorseyde Schip en Jaght uyt het Texel geseylt en in Zee sal zijn geweest / tot 'er tijd toe dat de voorseyde Reyse en Voyagie sal zijn volbragt / en de wederkerende Goederen of Retouren alhier in dese Landen of Stede Amsteldam sullen zijn gearriveert / sullen wy voor de overige tijd verder opgelt betalen / tegen twintig gelijke guldens ten hondert / van Maant tot Maant te rekenen lopende Maanden na den Almanach / de ongelijke dagen min of meer na advenant/en echter de voorseyde reyse korter als 12 maenden of een jaar wiert gedaen/sal evenwel de voorseyde 20 guld. ten 100 voor een jaer tot opgelt / ten vollen en sonder eenige kortinge moeten werden betaelt en voldaen / verbindende voor de nakoming en voldoening van al het gene voorsz. is / specialijk het voorseyde Schip en Jagt / met de gereetschappen en toebehorende Vrachten/ met de in te ladene Goederen en Koopmanschappen/ en het provenu en Retour van dien / onder renunciatie als voren / en voorts onder verbant van onse respective Persoonen en Goederen roerende en onroerende / present en toekomende / Actien en crediten geen uytgesondert / stellende deselve met prorogatie van Jurisdictie / tot bedwang en executie specialijk van den Ed. Hove van Holland en van alle Rechteren als na rechten. Dit alles ter goeder trouwen / en in kennisse der waarheyd sy hier van gemaekt drie gelijke Bodemery-brieven by ons gesamentlijk ondertekent/ waar van de eene zijnde betaelt en voldaen / de andere sal sijn nul en van geender waarde. Binnen Amsteldam den in den Jare

Certe-partie of Bevrachtinge van een Schip na Malaga en andere Plaatsen.

COmparerende voor my A. Openbaar Notaris by den Ed. Hove van Hollandt geadmitteert binnen Amsteldam residerende / en voor de ondergenoemde / getuygen / A. Koopman alhier / bevrachter ter eenre en B. Schipper en Meester naest God van sijn Schip genaemt de Keyserin / lang 112 voet / wijt 24 voet / hol 11 voet / en daer boven vijf en een half voet ter andere zijde / en verklaerden de voornoemde Comparanten met elkanderen te zijn geaccordeert / over de bevrachtingh van het voorseyde Schip / dat de Schipper verklaert te zijn gemonteert volgens het klein Reglement op de Schepen na de Straat of Levant/als volgt. Eerst belooft de voorseyde Schipper/'t selve Schip op het spoedigste te leveren digt/wel gecalefaet/en voorsien van alles nodig tot de navolgende Reys/om daer me met het eerste Convoy of Compagnie / ballast Scheeps of met de Goederen by den voornoemden bevragter tot zijn believen te laden of doen laden/en te zeylen na Mallaga en Velis Malaga/ of Stampoenie / en daer zijnde gearriveert / sal den Schipper gehou-

gehouden zijn / hebbende geloſt de goederen hier t'Amſteldam ingenomen / aldaar wederom in te nemen ſodanige anderen goederen / Waren en Koopmanſchappen/ als den bevragter of zijn Commijs ſal goet vinden in te Schepen / tot de bequame volle ladinge toe / en of den bevragter tot Mallaga / Velis Mallaga of Stampœnie geen goet hadde / om het ſelve Schip te laden / ſoo ſal den Schipper op de order van den Commijs van den bevragter gehouden zijn te verzeylen na om aldaer Zout in te laden / mede tot bequame volle ladingen van het voorſeyde Schip / en op deſelve plaats geladen zijnde ſal den bevragter door ſijn Commijs voor het vertrek van het ſelve Schip / den Schipper moeten doen aenſeggen en bekent maken / na wat plaetſen dat den Schipper ſal varen / en d'inhebbende goederen loſſen / te weten / Havre de Grace / Londen / in Zeelant of in Holland / dat tot keure des bevragters is ſtaende: Geſchiedende voorts deſe bevragtinge by de Maent / ingaende de eerſte Maent / als het Schip upt het Texel t'zeyl ſal zijn gegaan / geduurende en continuerende tot dat het ſelve upt Spangien / ter gedeſtineerde losplaets gearriveert en van de bevrachters goederen ſal zijn ontloſt/ſtaende de bevragter in allen gevallen vaſt voor 5 Maenden/om die te betalen en voldoen/ of de voorſeyde Reys eerder of minder / als in 5 Maenden wierd gedaen / en dat elke Maent tot 2000 gulden / tot 20 ſtuyvers 't ſtuck / Hollands gelt te rekenen de Maenden na den Almanach/de dagen meer of min na advenant / te rekenen en betalen na behouden arrivement / met goede oplevering der goederen ter plaatſe daer den Schipper ſal komen te loſſen / en daar en boven belooft den bevragter aen den Schipper te vereeren tot een kap Laken vijftigh gulden / Avarye en Pilotagie na Coſtume van der Zee. Voorts is nog bedongen ſoo den Schipper in Spangien eenig gelt tot Scheeps behoeften nodig had / dat den bevragter ſal zijn gehouden den Schipper ter dier plaatſe in mindering en afkorting van bedonge vragtgelden/ ſo veel gelt te verſtrecken en te geven/als de Schipper tot Scheeps behoef verſtaat nodig te hebben. Eyndelijk belooft den bevragter by aldien hy het Schip na Londen komt te ſenden/om aldaer te loſſen/af te houden koſteloos en ſchadeloos van alle moleſtie en hindernis die het ſelve by die van Engeland ſoude mogen aangedaan worden / om en ter ſake het met Koopmanſchappen hier niet gewaſſen/ tegen ſeker Placcaat / voor deſe gemaeckt / aldaar was ingekomen / of om eenige andere reden door den bevraghter veroorſaackt / of over de ingelade goederen / bekennende dienvolgens in geval van confiſcatie van het ſelve Schip / dat tot taxatie mede te ſullen vergoeden en betalen. Verbindende de Comparanten tot nakominge deſes / te weten den eerſten Comparant / ſpecialijk ſijn ingelade Goederen en Koopmanſchappen / en den Schipper zijn te verdienen Vragt-gelden/Schip en gereetſchappen van dien / en voorts generalijk noch geſamentlijk hare Perſoonen en verdere goederen / geen uytgeſondert / ſtellende alle de ſelve met prorogatie van Jurisdictie / ten bedwange en executie / ſpecialijk van den Ed. Hove van Hollandt en van alle Rechteren en Rechten / met de ſchaden intereſt en koſten als na rechten. Dit alles ter goeder trouwe / gedaan binnen Amſteldam in preſentie van B. en C. getuygen / hier over beneffens my Notaris is verſocht.

Certe-

Certe-Party of Accoordt tot Bevraghtingh van een Schip na

GROENLANDT.

A Koopman alhier Bevragter ter eenre/ en B. Schipper en Meester naast God van zijn Galjoot Schip/ genaemt de Hoop/ groot omtrent 120 Lasten/ ter andere zijde/ verklaren en bekennen met malkanderen geaccordeert te zijn over de bevraghtingh van het voorseyd' Schip/ als volgt.

Dat den voorsz. Schipper sal wesen gehouden sigh het selve Schip met den eersten te leveren/ gereet/ digt/ wel gekalefaat en wel voorsien van Anckers/ Zeylen/ Touwen/ Cakels/ en andere nodige Scheeps toebehooren/ gelijck tot het aannemen van de Reyse sal vereysschen; als wanneer den Bevraghter het selve Schip tot sijnen kosten verder sal moeten voorsien/ en versorgen met Volck/ Victualie en andere behoeften/ en deselve oock tot sijnen koste onderhouden en gagieren/ als mede daer in mogen Schepen soodanige Goederen en Koopmanschappen/ als hy goet vinden sal. Waer mede de voorseyde Schipper sal varen van hier naar de Noort/ aen de zijde van Groenlandt/ op de Zee Visserye/ alwaar hy geduurigh volgens de ordre van die/ den Bevraghter in sijn naam sal stellen op het voorseyde Schip/ of anders van des Bevraghters Commijs/ soo dickmaal en soo langh als het hem believt sal moeten Varen/ Verzeylen/ Leggen/ Drijven/ Wenden en Keeren/ als mede Lossen/ Laden en herladen/ soo wel in Zee als van de eene plaats/ Stroom/ Baay/ of Haven of Rivier/ naar een andere die hem sal werden geordonneert/ na toe te varen: Edoch sal niet gehouden zijn te komen aen de West-zijde van Bordeaux/ maar anders naar alle andere plaatsen/ daar hy als vooren sal worden versonden/ geen ter Werelt uytgesondert.

Welcke Bevraghtingh geschied by de Maant/ waer van d'eerste Maent sal ingaan/ soo haest de voornoemde Schipper de laaste Ton van het Texel of Vlie sal zijn gepasseert/ en gestadigh loopen en continueren/ tot dat de selve door den Bevraghter of zijn Commijs sal werden opgeseyt/ te rekenen de voorsz. Maanden na den Almanach/ en dagen min of meer naer advenant: En sal den Bevragter aen den Schipper voor elcke Maend/ dat het voorseyde Schip in sijn dienst sal hebben geweest/ voor Huur ofte Vraght betalen twee hondert en vijftigh gulden/ na dat het selve Schip by hem sal wesen afgedankt/ en eerder of anders niet

Eyndelijck is noch bedongen/ dat den Schipper B. geduurende de tijd dat hy in dienst sal zijn van den selven bevragter A. hem doorgaens gehouden vlijtig/ naerstig/ en gedienstig sal moeten toonen en dragen/ en dat hy Schipper die in den naem van den bevragter sal mede varen op het voorseyde Schip/ gestadig alom en in alle gelegentheyd/ op het Schip in het vissen de behulpsame hant bieden/ en sal moeten assisteren en bystaen/ so alles ten meesten nut en profijt van den bevraghter sal vereyschen/ waer voor den bevragter alsdan aen hem een pak Laken sal geven van dertig gulden/ en by aldien de selve Schipper in het een of ander gebrekig blijft/ en hem soo naarstig of behulpsaem niet toont en aenstelt/ als hy hier voor heeft aengenomen/

nomen / soo staat hy toe en geeft over by desen / dat aen hem sal mogen werden verhaelt alle schaden / interessen en kosten die den bevragter daer door sullen overkomen / hebben en lyden.

Verbinden zylieden zigh wederzyden elk tot nakominge deses / te weten / den voornoemden bevragter / specialijck zijn ingelade Goederen en Koopmanschappen en de voornoemde Schipper zijne te verdiende huur-gelden / Schip en gereetschappen van dien / en voorts generalijk nog te zamen hare Persoonen en verdere goederen / tegenwoordige en toekomende / geen uitgesondert / stellende de zelve ten bedwang van alle Rechten en Rechteren. Dit alles ter goeder trouwe / en in kennis der waarheyd desen ten wederzijden ondertekent / in twee gelijk-luydende schriften / in Amsteldam den

Certe-party of Contract van Bevragting van een Kaag-Schip na Groeningen.

DEn des Jaars compareerde voor my A. Openbaar Notaris by den E. Hove van Hollandt geadmitteert / binnen Amsteldam residerende / en voor de ondergenoemde Getuygen B als Bevrachter ter eenre / en C. Schipper en Meester (naest Godt) van zijn Kaag-schip genaemt St. Pieter / groot omtrent acht lasten / ter andere zijde / en verklaarden met elkanderen te zijn geaccordeert / over de bevragting van de selve Kaagh / als volgt. Dat de voorseyde Schipper met den eersten van Amsteldam af sal varen na Dort / en daar zijnde gekomen / door den Commijs van den bevragter sal werden geladen met Bier en Wijn / tot bequaem lading van de voorseyde Kaag toe / en de selve Bieren en Wijnen also hebbende ingeladen / sal hy daer mede varen van Dort na de Stadt Groeningen / en aldaer deselve Bieren en Wijnen uytleveren / aen den Commijs van de Bevragter / en al het gene voorsz. is hebbende gedaen / sal hem tot Groeningen door den Commijs van den bevraghter by de hoop voor vragt werden betaelt 60 gulden eens / is mede geconditioneert dat den Schipper op de lading van het voorsz. Schip door den bevragter alhier aen den boom sal verschieten het nodige gelt dat door den Commijs van den bevragter aen den Schipper tot Groeningen wederom sal werden gerestitueert: voorts Avery en Pilotagie na costume van der Zee. Dit alles ter goeder trouwe / onder verbant als na rechten. In kennisse der waarheyd desen ondertekent / in Amsteldam den

Coppe.

TOL-ROLLE

In den

ORIZOND,

Voor d'Onderdanen der Geunieerde Nederlandſche Provincien.

Viſch en andere Vetten, oock geſoute Waren.

EEn laſt Smeer of Boter.	} een Rijcksd. een Oort.
Een laſt of acht amen Honingh.	
Ses Schip-pond Speck.	drie rijcks Oort.
Ses Schip-pond Kaes.	een halve Rijckd.
Een laſt Koepen-vet / of Koken-koſt.	} drie Rijcks Oort.
Een laſt ofte acht Oxhoofden Traen.	
Een Laſt Spaens Zout.	} een halve Rijksd.
Een Laſt Frans Zout.	
Een Laſt Vleeſch.	drie rijcks Oort.
Een Laſt Haringh.	een halve Rijksd.
Een Laſt Dorſen of Cabeljau.	} een rijcks Oort.
Een Laſt of 2000 gedroogde Botten of Schollen.	
Een Laſt Root-ſchar of Stockvis.	} twee en een half rijcx Oort.
Een Laſt Sporder.	
Een Laſt Ael of ſes vaten.	
2000 Gedrooghde Viſch / geſouten Viſch of Abberdaen	
Een Laſt Steur of ſes vaten	een Rijcksd. een Oort.
Een Laſt Salm.	een Rijcksd. een Oort.
Een Laſt Kaf.	drie Rijcks Oort.
Acht Laſten ſtroo-Bocking of gerookten Haring/20 ſtro op't laſt.	1 halve Rijksd
Ses ſchip-pont Talck.	} drie rijcks Oort.
Een Laſt of 12 Tonnen Lunenburger Zout.	

Koorn.

Een Laſt Tarwe.	—— een rijckd.
Een Laſt Rogge.	—— een halve rijksd.
Een Laſt Gerſte.	} een halve Rijcksd.
Een Laſt Meel.	

Een Last Mout. —— — een en een halve rijcks Oort.
Een Last Haver.
Een Last Erweten.
Een Last Haver-gort.
Een Last Roggen-broot.
} een rijcks Oort.
Een Last Carwen Beschupt. —— een en een half rijcx oort.
Een Last Boeckweyt. —— — een rijcks Oort.
Een Last Boeckweyte Gort. — een en een half rijks Oort.
Een Last Geerst. — twee en een half rijcks Oort.
Een Last Nooten. —— — een rijcks Oort.
Een Last Appelen. —— — een halve rijcks Oort.
Een Last Mostertsaet — twee en een halve rijcks Oort.
Een Last Wal-nooten/ 36 Bossuwen of 18 Tonnen — een rijks Oort.

Alderhande Waren.

Een Schip-Pont Was. —— drie rijcks Oort.
Ses schippont Harpuys. —— twee en een halve rijcks oort.
Een schippont Dons Veeren.
Ses schippont gemeene Veeren.
Vier schippont fijne Wolle.
} drie rijcks oort.
Ses schippont groove Wolle. —— twee en een halve rijks oort.
Een vat of dartigh dosijn Caerden. —— een en een halve rijks oort.
Een vat Vilt-hoeden —— —— een rijks oort.
Agt schippont Vlokkeren of Scheer-Wolle.
Een sak Boom-Wol wegende 200 pont.
} drie rijks oort.
Een Last of 12 schippont Pot-asch. —— een rijksd.
Een Last Weed-assche —— een rijks oort.
Een Last grove Brant-teer of Pek. —— een en een halve rijks oort.
Een Last kleyne Teer of Pek. —— 9 Lubse schellingh.
Agt korven of kisten Frans/ Hessisch of Danziker Glas. — $2\frac{1}{2}$ rijks oort.
Dertigh schock Vlessen.
Duysent Voet-steenen.
} twee en een halve rijks oort.
Een Vat of twee pijpen met Vlessen. —— een rijks oort.
Ses Schip-Pont Hop. —— —— drie rijks oort.

Vlas ende Hennip.

Een Last of ses schippont Vlas of Hennip. —— een Rijcksd.
Vier schippont Heyligh of Matte Vlas. —— een Rijksd.
Een schippont gehekelt Vlas.
6 Schippont Cabel-garen/ Cabel-tou/ Cabel-tros en Cabel.
Een schippont gesponnen Werk-garen.
Vier schippont Vlassen Garen.
Thien schippont Vlassen / of Hennippe-werck.
Een Last Vlas-saet.
Een Last Raep-saet.
} drie Rijcks oort.
Een Last Hennip-zaet. —— een en een halve Rijcks-Oort.
Een Last Canary-zaet. —— een halve Rijcks-oort.

Kooper, Tin, Loot of Yſer.

Een ſchippont Kooper.	
Een ſchippont of korf met Tin.	
Een korf met Geel Koper-werck.	
Ses ſchippont of een voeder Loot.	
Acht vaten met Blick.	
Ses ſchippont ſtaven Yſer.	
Een laſt ofte twaelef ſchippont Oſmund Yſer.	
Ses ſchippont Kogels.	
Ses ſchippont Yſere Kachel-ovens.	een halve Rÿcxdaler.
Vier ſchippont Yſere Platen.	
Acht ſchippont of Orhoofden oudt Yſer.	
Ses ſchippont Gotelinghs Geſchut.	
Ses Tonnen Hollandtſche Spÿckers.	
Ses Centenaer Stael.	
Een korf of vat met ſtael-draet.	
Ses ſchippont Yſere Banden tot Wÿn-vaten.	
Ses Centenaer Lubſe Spÿckers.	

Kryghs-Amonitien.

Hondert Zweert-klingen. — —	een halve Rÿksd.
Hondert Gevesten. — —	acht Lubſe ſchelling.
Vier hondert Spies-stocken. — —	een halve Rÿksd.
Vÿftigh ſlagh-zwaerden. — —	een halve Rÿcksd.
100 Harnaſſen. — —	een Rÿksd.
50 Storm-hoeden — —	een half rÿcks Oort.
100 Helle-baerden. — —	een halve Rÿcksd.
100 Spies-yſers — —	een half rÿks Oort.
Een kiſt met 100 Muſquetten.	
Vier doſyn korte Roers.	een half ryks Oort.
15 Curaſſen.	
Ses centenaer Salpeter ofte Krupt.	drie rycks Oort.
Een laſt ofte 12 ſchippont Swavel.	een Ryckſd.

Hout-Waren.

Een groote Scheeps-maſt van 15 palm/ en daer boven. —	een halve Rÿksd.
Een kleyne Maſt of Spyer. —	acht Lubſe ſchelling.
25 Vlagge Stengen ofte Smal-ſpyeren.	twee en een halve rycks Oort.
Een groot hondert Klap ofte Pÿp-Hout.	een Rÿcksd.
Een groot hondert Vat-hout.	
Het hondert Courſe Wagen-ſchotten. —	een en een halve Rÿksd.
Een ſchock groot Eycken-plancken. —	een Rÿksd.
Een ſchock Pruyſche Stathÿnſe Deelen. —	drie rÿks Oort.
1000 Latten. —	acht Lubſe ſchellingh.
Thien groote Eycken-plancken.	twee en een half rÿcks Oort.
Twintig Vuuren Balken.	

Een last Kisten —— een en een half rijcks Oort.
Een nesten ofte 12 Cyprzesse-kisten. —— drie rijcks Oort.
Een korf geschilderde Kistjens. —— een en een half rijks Oort.
Een schock groote Klemen. —— een rijcks Oort.
Een schock Berck-houten ofte dubbelde Eycken. —— een Rijcksd.
Hondert van de Noorweeghse of Sweedsche Deelen. —— drie rijcks Oort.
Een schock smalle Klemen —— acht Lubse schelling.
Veertigh schock Schoppen. —— drie rijcks Oort.
Twintig schock Mouten.
Een groot hondert Pijpen-staven.
40000 Scheep-nagels.
Dertigh Bondel Corck. } drie rijcks Oort.
Twintigh schock Tailleuren.
2000 Hoep-stocken. } acht Lubse schelling.
25 Krom-houten ofte Knyen.
30 Swaert-posten. } drie rijcks Oort.
Hondert Boot stevens. —— een halve Rijcksd.
Veertigh stucken Bercken ofte Essen boomen. —— drie rijcks Oort.
Duysent Pruysse Wagen-schotten. —— een Rijksd.

Wilt-waren.

Een timmer Maertes-vellen —— twee en een halve rijcks Oort.
Hondert Bever-vellen. —— een Rijksd.
Hondert Vosse-vellen. —— drie rijks Oort.
Hondert Otter-vellen. —— een en een halve Rijksd.
Twintigh Timmer Hermelynen.
Duysent Grap-werk.
Duysent Ulcken ofte wilde Katte-vellen.
Sestien dosijn Comeyns-vellen. } drie rijks Oort.
2000 swarte Conijns-vellen.
4000 grauwe Conijns vellen.
Hondert Rijcksdalers aen Sabelen

Huyden en Vellen.

Vier deckers Elants-huyden.
Vier deckers Harte-huyden.
Twintigh deckers Bocks-vellen.
Dertigh deckers Kalfs-vellen.
Duysent groote Schaeps-vellen.
Twee duysent Lammers vellen.
Vier duysent Jonge Bocks-vellen. } drie rijcks Oort.
Duysent Geyte-vellen.
Duysent witte Leeren.
Thien decker Seems-leer.
Ses decker Spaens-leer.
Twintigh decker Besaen-leer.
Tien decker Russe-vellen / of tot last.

Ses decker geſouten of bereyde Huyden.
Tien decker drooge Huyden.
Duyſent Paer Kutſche Hantſchoenen-
Vier hondert pont Sool-leer
Acht hondert pont Af val.
Vier decker Oſſen-huyden of Juchten.
} drie rÿcks Oort.

Fluweel, Zyd-waren, en Lakenen.

Twee ſtucken Brokade.
Vier ſtucken fÿn Fluweel.
Acht ſtucken Engels of Inlands-Laken.
Acht ſtucken dubbelde Zayen.
Acht ſtucken half Fluweel.
Acht ſtucken Zyde Satyn.
Acht ſtucken zÿde Bourat.
Acht ſtucken Taffetas.
Acht ſtucken Caffa.
Zeſtien ſtucken Engels doſyn Laken vier loot
of Inlants grof Laken.
Twaelf ſtucken Baey.
Thien ſtucken blaeu gemenght Ras.
} drie Rÿcks-oort.

Een pack of ſeſtien ſtucken Schots grof Amſterdams /
Vlaems / of Frans Laken.
Twaelf ſtucken dubbelt Turkx Maghayer of
Grofgreyn.
24 Stucken Oſenbrugger Carſayen / Grofgreynen /
enckelde Zayen / Maghayer / Trÿp / Bom-
baſÿnen / Fuſtynen / ende Tiretheyn.
Een Vat Cramerye.
Twaelf pont zÿde Franglen / Paſſementen ende
Koorden.
Zeſtien pont Flock-Franglen.
Vier doſyn Engelſche / Spaenſche / ofte Neuren-
burger Bedde-gewaet of Deeckens.
Vier doſyn Paerde-deeckens.
Dertigh doſÿn Lakenſe Lÿſten / ofte Zelfkanten.
Hondert paer fÿne Karſaye Kouſen.
Dertigh doſyn grooven Lakenſe Kouſen.
Zeſtigh doſyn wolle Kouſen.
Hondert Schotſe wolle Hembt-rocken.
Een pack ofte vat hondert Rÿkxd. waerdigh.
Twaelf paer Zÿde kouſen.
Vÿftigh paer gebreyde Kouſen.
Ses pont goude ofte ſilvere Paſſementen.
Hondert pont rouwe Zÿde ongeverſt of ongearbeyt.
} twee en een half Rÿcx-Oort.

Lindewaet.

Een vat Hollants Lindewaet.
Twaelf stucken Hollants of Slesies Lindewaet.
Hondert Drepl-doecken.
Acht stucken Camericx doeck.
Acht stucken of rolle dubbel breette Frans
of Dansiker Boldavid / of Canisas.
Twintigh stucken enkelt Melvings Bolda-
vit / of Canefas.
Veertigh stucken Haer-doek.
Twintigh stucken Linnen.
Twintig stucke Pomers Linnen of diergelijck
Twalef stucken Amme-laeken of Damast.
Twintig stucken Drepling.
Dertigh stucken Statijns Linnen.
Veertig stucken Crakous Linnen/ofte Bolcraen.
Acht stucken swart Werk-garens Linnen.
Duysent ellen Pleis of pleding.
Acht stucken fijn Bedt-teeckten.
Vijftig stucken grove Bedt-teeckten.
Acht balen Papier.
Vijftig pont Naep-garen.
Sestien stucken Cattoen-doek.

} twee en een half Rijcx-oort

Kruyt en Speceryen.

Een bale of drie hondert pont Peper.
Drie hondert pont Gember.
Hondert en vijftigh pont gekonfijte Gember.
Hondert pont Nagelen/Caneel/Note-muscaten/
Muscate-bloemen / Folie en Indigo.
Acht pont Saffraen.
Een last Rosijnen of Vijgen van 36 Corven/ of
sestien hondert pont.
Een vat lange Rosijnen van vier hondert pont.
Vier hondert pont Amandelen.
Acht hondert pont Rijs.
Acht hondert pont Baekelaer.
Vier hondert pont Toe-bak.
Vier hondert pont Spaensche Zeep.
Vier balen witte Zeep
Een last Zeep.
Vier hondert pont Maniget.

} drie Rijcks-oort.

Een vat ofte bael Gal-nooten van vier honder pont — $1\frac{1}{2}$ Rijcks oort.

Vier balen Corenten ofte acht hon-
dert pont.
Vier hondert pont Dapen of Dadels.

} drie Rijcxoort.

Twee

Twee pijpen Pruymen / Tamoenen / Cappers / of Olyven.	
Sestien hondert pont Pruymen.	drie Rijks-oort.
Vier hondert pont Broodt-Suycker.	
Vier hondert pont Candy-suyker of Confijt. —	een en een halve Rijrd.
Een Pijp Syroop.	
Vier balen of vier hondert Pont Annijs of Comijn.	
Een vat ofte kist Poeper-Suyker van vier hondert pont.	drie Rijks oort.
Een dubbelde bael Cinober van drie hondert pont. —	een en een halve Rijksd.
Ses balen verwe Pastel/ Almagro ofte Crab/ van acht hondert pont.	
Sestien hondert pont Smak.	
Vier schip pont root ofte verwe van Dantsik.	drie Rijks-oort.
Ses schip-pont of achtien hondert pont Galmey.	
Honder pont Conchenillie.	
Ses hondert pont Calmus.	
Een last root of verwe upt Sweden. —	een Rijksd.
Een Vat Veyde ofte drie schip-pont. —	een en een half Rijks-oort.
Ses schippont Vitriol of Koper-root.	
Ses schippont Potloot of Gleyde.	
Drie schippont Alluyn.	
Ses schippont Coper water.	
Dertig pont Root-steen/ of verarbeyden Barnsteen.	
Vier schippont gevijlden Barn-steen.	drie Rijcksoort.
Drie schippont Spits-glas.	
Vier hondert pont Pok-hout.	
Vier hondert pont Calime of Soet-hout.	
Acht hondert pont Gomme of Gallas.	
Vier schippont Ingesker / ofte Verf-kruyt.	
Drie hondert pont Stijssel/ of een vat van 300. pont. —	acht Lubse schelling.
Duysent pont Paradijs Koorn.	
Duysent pont Brasilien Hout.	twee en een half Rijksoort.
Twintigh stucken gout Peel.	
Drie hondert pont Lijm —	een en een half Rijkx oort.
Een vat Lissebonsche Oly.	
Een last of acht Amen Kennip of Raep Olie.	
Een last of acht Amen Lijn-Olye.	drie Rijks oort.
Vyftigh pont Quik-silver.	
Een Orhooft Succade.	
Acht hondert pont Ungersche Bloemen.	een en een half Rijkx oort.
Een Orhooft oft twee hondert pont Wierook.	
Ses schippont Harpuys ofte Tarpentyn. —	drie Rijcks oort.

Van

Van alderhande Wynen van wat soorten die oock zyn, ende hier onder niet gespecificeert zynde, sal den dartighsten Penningh genomen werden.

Een Orhooft Spaensche Brandewijn. Een aem Rynsche Brandewijn. Een Orhooft Fransche Brandewijn. Een pijp Wijn-Azyn.	een halve Rijcksd.
Een last Mee.	een en een halve Rijcksd.
Acht Orhoofden Engels Bier of Bier-Azyn. ses vaten Mom of Jopen-bier.	drie Rijcks oort.
ses vaten Lupbs bier.	een en een halve Rijcks-oort.
Een last Rostocker / Wismars / of Straelsonts Bier.	een en een halve Rijcks-oort.
Vier kisten Veneetsche Drinckglasen. Een korf met Kroesen en Kannen. Vier hondert Pont Olyphants-tanden. Veertigh Vlesch-kelders.	drie Rijcks-oort.

Ende sullen alle Ladingen die in de voorgaende Lyste niet gespecificeert zijn, gerekent worden voor Koopmans gebruyck, ende als het van ouds hier t'allen tijden is geweest. Datum Christianopel den 13 Augusty, Anno. 1645.

Onderteeckent

Corfits Ulefelt.	Jacob de Wit.
Christiaen Thomas.	Gerart Schaep.
Christoffer Vreu.	Albert Sonck.
Jorge Seyfelt. Christoffersz.	Joachim Andree.

Ende Bezegelt met hunne respective Cachetten, in Roden Wassche, gesloten in houte Doosjens, ende uyt hangende aan twee Zijde Koorden van verscheyden coleuren.

Coll.

ORDONNANTIE
Ende
INSTRUCTIE,
Vande Staten van Holland ende West-Vriesland, beroerende het stuck van de Pilotage en aenkleven van dien, waer na alle aengenomen Loots-luyden op Huysduynen, Helder, Petten, Calansoogh, Texel en andere Plaetsen daer omtrent haer sullen hebben te reguleren.

DE Staten van Holland en West-Vriesland: Verstaen hebbende de menigvuldige disordres en excessen naest eenige jaren herwaerts in 't stuk van de Pilotage gepleegt / en nodig bevindende daer in te doen voorsien / hebben gecommitteert en geauthoriseert de Heeren Mr. Nicolaes Opmeer, Oud Burgermeester en Raed der Stad Amsterd. Mr. Willem Crap, Raed en President Schepen der Stad Hoorn / Mr. Florentius Florisz. Oud Burgermeester en Raed der Stad Enckhuysen / en Johan de Zee, Dijckgraef van Medenblicq / en de vier Noorder Coggen / om tot Huysduynen / Helder / Petten / Calans-oog / Texel en andere Plaetsen daer omtrent / op het stuk van de voorsz. Pilotage en aenkleven van dien behoorlijke ordre te stellen / mitsgaders geordonneert / als sy ordonneeren by desen / de Poincten en Articulen hier na volgende / om by allen en een yegelijck die sulcks mag aengaen / nagekomen en achtervolght te worden.

I.

Eerstelijk sal hem niemand / 't zy van Huysduynen / Helder / Petten / Calangsoogh / Texel of andere Plaetsen daer omtrent van nu voortaen in eenige Schepen mogen begeven / om deselve binnen de Zee-gaten deser Landen aen de Zuyder-zee streckende / te brengen / ten zy dat hy daer toe alvooren na examinatie by de voorsz. Commissarissen sal zijn geadmitteert / sijnen naem hebbe laten aenteykenen / en een Lootsmans Teyken en Numero van dien door de Officieren hier toe specialijck doen maken / sal hebben ontfangen / mitsgaders by Eede sal hebben belooft / de jegenwoordige Ordonnantie en Instructie / soo veel hem aengaet / na sijn vermogen te onderhouden.

II.

En sullen de voorsz. Commissarissen niemand tot het Lootsmanschap admittere of promoveren dan kloecke Mans-persoonen boven de 25 / en

onder

onder de 60 jaren oud zijnde / dewelcke oock de Zeegaten den tijdt van 4 achter een volgende jaren ten minsten sullen hebben gebruyckt / ende die daer beneffens kennisse hebben van de Texelstroom op te zeylen.

III.

Sullen mede de Stuurlieden van de Gallioten of Loots boten / tot vermijdinge van alle onlusten en oneenigheden / een van de geadmitteerde Lootslieden / welke sy voor de bequaemste sullen houden / mogen oversetten of te laten overgaen in het Schip 't welck sal dienen ingebracht / sonder dat de andere haer tegen 't selve sullen mogen onderwinden / op pœne van ses guldens / ten zy de Schipper een ander uyt de Lootsschuyt begeert.

IV.

Welcke geadmitteerde Lootsluyden tot een tijken van hare admissie het Lootsmans teyken voren geroert / sullen moeten dragen / ende het selve aen den Officier van de Plaets haerder residentie restitueren / so wanneer sy op Oosten / Westen of eenige andere Plaetsen willen varen / op pœne van 30 guldens / binnen driemael 24 uuren te verbeuren by den genen die daer in gebreekelijck bevonden sal worden / en sullen de selve Lootsluyden / weder t'huys gekomen zijnde / niet vermogen te lootsen / voor dat zy het voorsz. Teycken wederom sullen hebben ontfangen / op pœne van 24 guldens / doch sullen hier van exempt zijn de Lootsluyden die met de Kruyssers of Oorlogschepen in Zee gaen / als mede die ten Haring of Verschen varen / oock die gesonden werden om de Oost ende West-Indische Schepen te soeken en by Bewinthebberen van de Oost en West Indische Compagnie daer toe specialijk werden aengenomen / mits dat sy sullen gehouden wesen eerse uytvaren / een Acte daer van te vertonen aen den Officier tot Huysduynen of op Texel / en anders gene gelijck mede de Weduwe of Erfgenamen van de overleden Lootsluyden 't voorsz. Teycken sullen moeten restitueren / op pœne van 6 guldens / waer van de Officieren van Huysduynen en Texel gelast werden pertinent boeck te houden / die van yder Loots genieten sullen 10 stuyvers / alsoo geen Lootsluyden voortaen sullen mogen wesen / 't zy op Huysduinen / de Helder / Texel / Petten / Calans oog of daer omtrent / die eenige Schepen sullen vermogen binnen de Gaten te brengen / sonder alvoren wel ge-examineert te zijn / by de Overluyden van Huysduynen of Texel / en aen de voorsz Officieren behoorlijcken Eede gedaen te hebben / die daer toe gestelt zijn by de Commissarissen / tot voorkominge van eenigh ongeluck aen Schip en Goet / Lijf en Leven / op pœne van 24 guldens als boven.

V.

En sullen de gecommitteerde Lootsluyden haer Lootsmans Teyken niet vermogen te versetten / veralinieren of te verdrincken / op pœne als in 't derde Art. van de gemelde Ordonnantie is gestatueert.

Des

V I.

Des sullen geen andere Lootsluyden als de gene die in manieren als voren aengenomen en be-edigt zijn / mitsgaders het voorgen: Teycken ontfangen hebben / in of uyt de voorsz. Zeegaten eenige Schepen mogen lootsen ofte brengen / welk Teyken met de Ordonnantie de geadmitteerde Lootsluyden ook aen de Schippers gehouden zijn te verthoonen / eer sy luyden eenige Scheepen in of uyt de voorsz. Zeegaten lootsen en brengen / op pœne van 24 guldens / so dikwils sy ter contrarie gedaen sullen hebben; en soo wanneer aen andere eenige overtredinge deses bekent is / en sy het den Officier niet en openbaren / die zullen van gelijcken hooft voor hooft elck vier en twintingh gulden verbeuren / welcke voorsz. boeten den Officier aen den Stierman van 't Galjoot soo dickwils sal verhalen als by yemandt die met hem gevaren heeft / eenige overtredinge gepleegt of verzwegen sal wesen / die oock daer en boven het ontfangen Loots-gelt / in cas van contraventie / sal doen restitueren; als mede sal den Officier uyt de boeten die door sijn devoir / of door sijn Gecommitteerde gevordert wort / genieten een derdepart / en d'andere twee derdeparten sullen wesen voor ziecke en behoeftige Zee-varende Luyden / als mede Gevangenen of andersints / 't welk sal staen tot de dispositie van de respective Officieren / en beneffens haer van jaer tot jaer een regerende Burgermeester en een van de Overluyden / die hier toe by desen werden geauthoriseert om den ontfang en distributie van dese penningen te hebben / en sullen de Overtreders haer boeten datelijk sonder eenige Rechts vorderinge in handen van de Geauthoriseerde voorsz. moeten betalen / op pœne dat de onwillige dubbelde boeten verbeuren sullen / waer toe alle de Lootsluyden gehouden zijn de gebrekige te openbaren / of by faute van dien gelijcke boete mede te betalen.

V I I.

De Lootsluyden sullen schuldigh wesen de Schepen ordinarie te brengen over het Vlaeck / maer indien de Schippers verder versoecken gebracht te worden / sullen de Lootsluyden 't selve niet mogen weygeren / maer niet te min boven het gestelde Lootsmans gelt van de Schippers betaelt worden / te weten / indien sy een / twee of drie dagen opzeylen / met de somme van 6 guld. eens / uytgesept dat van Schepen met Stuck-Goederen geladen / 9 guld. betaelt sullen werden; wel-verstaende dat alle Schepen buyten dese Vereenigde Provincien toebehoren / in plaets van 6 gulden mede 9 gulden sullen betalen / exempt de Osse-schepen / en soo de selve buytenlandse Schepen met Stuck-goederen geladen zijn / sullen sy betalen 13 guld. 10 stuyv. / en langer onderwege zijn als 2 a 3 dagen / sullen boven het gestelde Lootsmans gelt noch met 2 gul. daegs

werden betaelt/ boven haer ordinaris gelt/ gelijk die van Vlielant en der Schelling genieten/ conform hare Ordonnantie Art. 5. doch door Vorst of Ys-gang 't Schip drie dagen op een goede Reede vertuyt zijnde geweest/ sal het Lootsmans gelt verdient zijn/ ten ware den Schipper den Lootsman tot twee guldens daegs als voorsz. wilde houden/ en indien mochte gebeuren/ alleen door faute vanden Schipper/ dat den Lootsman 't Schip over 't Vlack gebracht hebbende/ aldaer niet betaelt wiert/ 't zy door dien den Schipper geen gelt by hem hadde/ of anders/ zulcks dat daer door de Lootsman genootsaeckt wort met het Schip te moeten opvaren/ sal daer voor de Schipper gehouden zijn den Lootsman te betalen/ boven 't Lootsmansgelt noch 12 guld/ mits dat de Schipper als dan sal vermogen den Lootsman te gebruycken tot de plaetse van sijn arrivement/ en als het geschiet door faute van dat den Lootsman niet uyt het Schip kan raken/ door gebrek van Schuyten/ sal den Schipper als dan niet gehouden zijn meer als het Lootsmansgelt te betalen.

VIII.

Item sullen de Lootsluyden gehouden wesen een mijl buyten de gronden aen Boort te komen/ en wie van haerlieden binnen de eerste ton aen Boort komt/ sal de selve maer half gelt voor sijn loon ontfangen.

IX.

Alle de Schepen en Smacken van Westen/ Oosten/ Levant/ Barbaryen/ Genua/ de Eylanden van Canarien/ Spaignen/ Vrankrijk/ Engeland/ Moscovien/ Groenland/ Denemarken/ Sweden/ Koningsbergen/ Dantzich/ Riga/ Bergen/ Dronten/ Pileus/ Hamburgh en andere plaetsen daer omtrent komende/ en diep gaende 10 voeten/ en daer boven/ 't zy wat Natie deselve zijn/ so wel Vreemde als Ingeboren/ ook de Smacken met Kolen geladen/ willende het Texel inkomen/ zullen gehouden zijn de Lootsluyden te gebruyken en betalen volgens de Ordonnantie/ indien de zelve haer buyten de Tonnen aen boort komen en haren dienst presenteren; welverstaende dat de Noortvaerders zullen betalen 1 guld. 4 stuyv. van de Voet/ tot voor het nieuwe Diep/ en over het Vlack 1 guld. 14 stuyv van de Voet/ en op de Koopvaerders Reede vry zijn. De Schepen komende van Normer/ Dronthom/ Romsdael/ geladen met Packen/ Yser/ Traen en andere Stukgoederen/ sullen betalen zoo veel Huur-loon als de Oostervaerders/ sonder eenige exceptie/ maer Smacken diepgaende 10/ minder of meerder voeten/ komende uyt de Eyder/ Jutland/ Noorwegen/ 't zy met Ballast of met Ossen/ sullen gehouden wesen te betalen 15 stuyvers van de Voet/ in

dien

dien de Lootsluyden buyten Gaets aen boort komen / en binnen op de Koopvaerders Reede gekomen zijnde / sullen zy uyt de Schepen mogen vertrecken / maer wat Lootsman eerder uyt de Schepen hen verborderen sal te gaen verbeuren 12 guldens / te weten / 4 guld. voor den armen / en 8 guld. voor den Officier / doch zo de Schippers de Lootsluyden begeeren te houden tot over het Vlack / sullen aen de Lootsluyden noch vijf stuyvers van de Voet / boven de 15 stuyvers moeten betalen / en by weygeringe sal den Lootsman den Schipper tot de plaetse van sijn arrivement toe mogen vervolgen / om daer zijn betalinge (met de kosten daer om gedaen) te consequeren / voor welke kosten hy genieten sal 12 guld / een derde part geladen met Stuckgoederen / sullen betalen als Art. 24; alles wat met de Cornaet overgehijst / en met de hand over gegeven wort 't zy Traen / Yser / Packen / Sacken / Vaten / Loot / sal voor Stukgoederen gereekent worden / exempt alle Houtwaren / die voor geen Stuckgoederen gerekent sullen werden.

X.

De Lootsluyden sullen gehouden wesen eens ter maent de Gaten in en uyt te zeylen / de diepte van de selve te peylen / mitsgaders op de Gaten goede acht te nemen / en naeuw reguard te hebben op de Tonnen en Kapen / of die ook verdreven / en of de Gronden ook verloopen zijn / het welke syluyden ook daer en boven sullen moeten doen soo menighmael het een storm gewaeyt sal hebben / en in cas van verloop of andere zwarigheden sulcks terstont aen de Heeren Commissarissen en Opsienders van dien bekent te maken / ten eynde daer in ten spoedighsten mochte werde voorsien.

XI.

En ingevalle het mochte komen te gebeuren / 't welck God verhoede) dat eenig Lootsman een Schip by moetwil / ongeluck / sorgloosheyt of quade gissinge aen de Gront quame te zeylen / sal sodanige by Commissarissen / naer genomen kennisse 't zy met suspensie / deportement / bannissement of zwaerder straffe aen den lijve / selfs ook met de doot gestraft werden; doch indien daer toe redenen van merckelijck ongeluck / subite verandering van Weder of Stroomen of andere excuse meriterende / mochten dienen of bygebracht werden / sal by Commissarissen sulks werden gemodereert / als na gelegentheyt bevonden sal werden te behoren; en werden by desen de respective Officieren gelast hun aengaende dusdanige excessen behoorlijk te informeeren / de informatien aen de Heeren Commissarissen over te senden / en des nodig zijnde de Lootsluyden die de voorsz. excessen soude mogen hebben gepleegt in versekering te doen nemen / oock vervolgens tegens deselve naer exigentie van saken te procederen.

 Ende

XII.

Ende by aldien eenige queſtie of misverſtant quam te rijſen tuſſchen de Schippers of Eygenaers van de gebergde Goederen en de Lootſluyden / Schuytevoerders / Kaeglupden of Bergers / over het Bergloon van Schepen of Goederen die in Zee drijvende / reddeloos of beſchadigt of ook uytgeſonken Schepen / of geberyt of binnen geſleept werden / ſullen ſoodanige queſtie moeten werden afgedaen by den Commiſſaris / ſo de Schepen ontloſſen daer een Commiſſaris woont / of by goede Mannen die den voornoemde Commiſſaris ordonneeren ſal / en ſullen de voorſchreve Commiſſaris of goede Mannen die de voorſz. queſtien afdoen / voor haer moeyten of Salaris trecken twee ſtuyv. van de gulde / te weten / een ſtuyver van de Eygenaers van 't gebergde Schip en Goet / en een ſtuyv. van de Bergers / ende ſullen de Schippers / Lootſluyden en Bergers / of de Eygenaers van de Schepen of gebergde Goederen voor den Commiſſaris of goede mannen moeten verſchijnen / en 3 mael door een Notaris tot haren koſten gedagvaert zijnde / en niet comparerende / by default werden gecondemneert / ſonder dat daer van eenigh appel ſal vallen / anders als aen onſe Gecommitteerde Raden in West-Vrieſland en den Noorderquartiere / die hier toe expreſſelijk werden gecommitteert waer na ſo wel de Schippers / Eygenaers / Lootſluyden en Bergers van de gebergde Goederen of Schip haer ſullen moeten reguleeren / op Pœne dat indien (buyten vermoeden) ſoodanige afmakinge of Accord by yemand anders mocht werden of weſen afgedaen / de voorn. Commiſſaris het recht van de voorn. 2 ſtuyv. te trecken volkomentlijk ſal behouden / en de Overtreders van dien ſchuldig zijn ſulks aen hem ſonder eenig tegenſpreken promt / paratelijk en ſonder eenige Rechtsplegingе te betalen / op een boete van 25 guldens daer en boven te verbeuren ten behoeve als Art. 6. / ſulks alles mede aen de gebrekige en overtreders van dien met Parate executie als boven te verhalen ; en ingevalle ter Plaetſe daer de voorſz. Schepen loſten / geen Commiſſaris ſoude mogen zijn / ſullen de voorſz. queſtien werden getermineert by het Gerechte van de Plaets daer 't Schip of Goet t'huys behoort of komt te loſſen / ſonder dat de Lootſluyden of Bergers ſullen vermogen het ſchip / Wrak of Anker / Touw / of eenig ander goet of goederen by haer te behouden tot dat eenig accort gemaekt zal weſen / maer ſullen gehouden zijn op het ſpoedigſte alle hulp en aſſiſtentie te bewijſen / op Pœne van 50 gulden boven de ſchade die daer ſal komen te ontſtaen / door dien het goet ter Plaetſe daer het t'huys behoorde / niet en was gebracht ; welverſtaende dat by aldien 't ſchip hier te Lande niet t'huys en behoorde / en weder uyt wilde

gaen

gaen/dat sulks daer by de naeste gesetenen Gerechte sal werden afgedaen en werden de Berger of Bergers geauthoriseert om een schip of schuyt te mogen huuren tot laste van den Eygenaer / om het geberghde Goet daer mede te zenden daer 't behoort / mitsgaders een Persoon daer by te stellen of zenden/ om 't Bergloon te ontfangen / welke voor sijn Reys en Teerkosten boven het Bergloon sal genieten 2 guld. daegs / en sal voortaen niemand / 't zy met Galliot / Kaeg of Schuyt / eenigh Ancker of Touw vermogen op te vissen zonder consent van den schipper / stierman/ of hare Gesubstitueerde / op Pœne van 10 guld. hooft voor hooft te verbeuren; gelijk ook niemand zich zal ver borderen eenige Boeyen of Boey-reep van eenigh Ancker af te snijden / veel min te verduysteren / noch te eenig Anker te mogen ontstocken/op de verbeurte van gelijke 100 guld als boven van yder Boey of Boey-reep en Ankerstok/t'appliceren als Art. 6/ en sullen de Bergers gehouden sijn datelijk het gebergde Anker en Touw aen 't Schip te brengen en in 't minnelijkste met die van het Schip te accorderen / is 't mogelijck / of zo niet / twee Mannen in haer Schuyt nemen om aen lant op de naeste plaets dat geschil voor de voorn. Commissaris of zijn Gesubstitueerdens / en alwaer geen Commissaris woont / voor den Gerechte aldaer / of te handelen na gelegentheyt van saken

XIII.

En op dat de voorsz. en volgende Pointen beter soude mogen werden onderhouden / zullen de voorsz. Commissaris of Comissarissen en Gerechte respective daer de Schepen / Wracken / Anckers / Touwen en andere Goederen t'huys behoren / vermogen de voorsz Eygenaers van de gebergde Goederen / Schippers / Piloten en Bergers voor haer te citeren / en bedwingen voor haer luyden te compareren / en ook de Vonnissen in de voorsz zaken te wijsen / tegen de selve ter executie te stellen / daer in de Officieren en Magistraten van die Plaetse respective daer onder de voorsz Eygenaers van 't geberghde Schip of Goet woonen / en ook de Piloten en Bergers woonachtigh zijn / gehouden sullen zijn den Schipper of Eygenaer alle behoorlijke hulp en assistentie te bewijsen/so sulkx aen haer by den Commissaris word versocht.

XIV.

En zullen niet te min de voorsz. Officieren gehouden wesen haar behoorlijck te informeeren en Procederen tegens alle Piloten en Bergers onder haer respective Jurisdictie woonende / die dese Ordonnantie souden mogen contraveniëren / en tot dien eynde vermogen dezelve Piloten en Bergers by Preventie voor de respective Gerechte van hare Plaetse te causeren / ter zake van de boeten / Pœnen en straffen die zy door de

over-

overtredinge van dese Ordonnantie zouden verbeurt mogen of verdient hebben/ als mede tegens de Lootsluyden die uyt de Schepen vertrecken eer de Schepen in 't uyt zeylen volkomentlijk in Zee zijn / onverminderd het recht der Commissarissen of Commissarissen by 't elfde Art. verleent.

XV.

En so hem yemand soude mogen beswaert vinden / 't zy dat het Proces langer als 6 weken na de drie citatien komt te duuren / het zy by vonnisse op de aenklachte van eenige der voorsz. Officieren geweesen/ deselve 't zy Officier / Piloot of Berger / zal daer van mogen Provoceren aen 't Collegie van de Gecommitteerde Raden van den Noorder quartiere / de welke in sulken gevalle tot afdoeninge van de zelve questien by Provisie geauthoriseert werden.

XVI.

Ballast Schepen en Boeyers uytvarende / sullen betalen tot 10 voeten toe / 8 stuyv. de voet / 11 voeten 9 stuyv / 12 voeten 10 stuyvers de voet ; en meerder voeten / 12 st. de voet / en by weygeringe / zal den Schipper wederkomende / door den Lootsman tot sijn arrivement toe mogen vervolgt werden / om aldaer zijn voorsz. betalinge / met de kosten daerom gedaen te consequeren / voor welke kosten hy noch genieten sal 12 guldens/ waer van de Noord-Vaerders in 't uytzeylen ge-eximeert zijn ; van de Schepen een derdepart stukgoederen in hebbende / en daer boven / zullen de Lootsluyden genieten voor uytbrengen / als volgt.

Namentlijk van een Schip of Boeyer / diepgaende

Voeten		gl.	st.	Voeten		gl.	st.
7 a 8	——	6	0	14 en een half	——	18	0
8 en een half	——	6	0	15	——	20	0
9	——	7	0	15 en een half	——	22	10
9 en een half	——	7	10	16	——	25	0
10	——	8	0	16 en een half	——	27	10
10 en een half	——	9	0	17	——	30	0
11	——	10	0	17 en een half	——	35	0
11 en een half	——	11	0	18	——	40	0
12	——	12	0	18 en een half	——	44	0
12 en een half	——	13	0	19	——	48	0
13	——	14	0	19 en een half	——	53	0
13 en een half	——	15	0	20	——	58	0
14	——	16	0				

En dieper / van yder voet 12 guldens / en halve voeten 6 guld. voor quartier voeten niet te rekenen.

XVII.

En sal yder Lootsman by het Schip om uyt te lootsen moeten en ge-

hou-

houden zijn te blijven / zonder een ander te mogen aennemen voor en al- eer het eerste sal wesen uyt gebracht / op een boete van 25 guld. / en su- spensie voor den tijdt van 12 weken; en zal ook daerom niemand van de Schuyteboerders of Lootsluyden als de Windt goet waeyt vermogen meer als een Schipper die hy uytzeylen zal / met zijn Schuyt aen boort te brengen / op de boete van 9 guldens / by de gene te verbeuren die het selve contrarieert; dan soo 't gebiel dat'er eenige Schippers in de selve Schuyt quamen / sullen gehouden wesen elck een Lootsman mede te brengen / om haer Schepen uyt te zeylen / ten ware de Schippers ver- klaerden haar Lootsluyden binnen scheepsboort te hebben / en oock met Namen en Toenamen de zelve Lootsluyden wisten te noemen / op Pœne dat die contrarie doet (so wel de schuytvoerders als lootsman) 't zy we- tens of onwetens / door lichtvaerdigheydt / anders van elken schipper die hy zonder Lootsman aen boort brengt / verbeuren sal 9 gulden; ook de schuyteboerder aen land komende / sal gehouden zijn den Officier de na- men van de schippers die hy aen boort gebracht heeft / neffens de namen van de Lootsluyden die in de schepen zijn / pertinentelijk op te geven / op de verbeurte van 18 guld. t' appliceren als Art. 6.

XVIII.

De Lootsluyden sullen gehouden wesen terstondt na datse de Schepen aen boort sullen gekomen wesen / den Schipper of Stuurman af te vra- gen / hoe diep dat het Schip gaet / en den Schipper of Stuurman ook gehouden zijn daer op pertinente en oprechte verklaringe van 't diepgaen van 't Schip te doen / op Pœne van 16 guldens.

XIX.

En zullen de Lootsluyden van de inkomende Schippers het hier na gespecificeerde Lootsmansgelt ontfangen / na de Schepen diep gaen / de Oorlogschepen daer in mede begrepen / by heele en halve Voet talen te rekenen / 't welk de Schippers ook gehouden sullen wesen de Lootsluy- den te betalen / exemt de Noortvaerders als Art. 9.

XX.

Namentlijk / voor Somerloon / beginnende van den eersten April tot den eersten September / als wanneer het schip over het Vlack zeylt / het Somer of Winterloon zijn begin zal nemen / en niet te rekenen na den dagh dat het ingekomen is.

Van yeder Schip of Smack / diepgaende

Voeten		gl.	st.	Voeten		gl.	st.
7/8/9/en 10	——	12	0	11 en een half	——	16	10
10 en een half	——	13	10	12	——	18	0
11	——	15	0	12 en een half	——	19	0

B Voe-

Voeten	gl.	st.	Voeten	gl.	st.
13	20	0	17	55	0
13 en een half	23	0	17 en een half	63	10
14	26	0	18	72	0
14 en een half	29	0	18 en een half	81	0
15	32	0	19	90	0
15 en een half	36	0	19 en een half	100	0
16	40	0	20	110	0
16 en een half	47	10			

XXI.

Voor Winter-loon / beginnende den eersten September tot den laet=sten Maert daer aen volgende.

Van Schip ofte Smack diepgaende.

Voeten	gl.	st.	Voeten	gl.	st.
7/8/9 en 10	18	0	15 en een half	48	10
10 en een half	19	10	16	54	0
11	21	0	16 en een half	63	0
11 en een half	22	10	17	72	0
12	24	0	17 en een half	82	0
12 en een half	26	0	18	92	0
13	28	0	18 en een half	103	10
13 en een half	31	0	19	115	0
14	34	0	19 en een half	127	10
14 en een half	38	10	20	140	0
15	43	0			

XXII.

Des sullen de schepen / boven de 20 voet diep gaende / van yder voet boven de 20 voeten / betalen 25 gulden; en sal de bovenstaende betalinge maer van geheele en halve voeten werden betaelt / sonder quartier voe=ten te mogen rekenen / op Pœne van 20 guldens.

XXIIII.

Sullen mede de Oost Indische Retour-schepen uyt Indien komende moeten betalen in Plaets van 2 guld. 6 gulden / waer voor de Lootslup=den gehouden sullen zijn twee wel ervaren en geatmitteerde Loot sluyden op yeder schip over te setten / zonder daer voor yets meer te mogen genie=ten / op Pœne als boven; maer zoo meerder Lootsluyden versogt wer=den / sullen de selve oock gehouden zijn over te komen / yeder Lootsman (buyten de twee voornoemde) voor enckel loon: Ende sullen alle de sel=ve gehouden zijn de schepen te blijven tot op Pampus / en dat voor het selve

selve loon alhier uytgedruckt; en in gevalle het mochte gebeuren/ dat er eenige Oost-Indische of andere Schepen voor het Land komende / een of twee loot sluyden met believen van den Schipper/ Stierman of Commis in yeder Schip overgekomen waren / ende door contrarie Wind of stromen Texel voorby drijvende / soo op 't Vlie / Amelander Gat ofte andere Plaetsen mochten komen te vervallen / dat het Schip by andere Lootsluyden binnen gebracht wierde/ zullen evenwel de eerste lootsman of lootsluyden voor haer moeyten en tijd versuym genieten de helft van 't geheele Lootsmans gelt; gelijk ook in gevalle de Schepen / voor het Vlie gekomen zijnde / na Texel of andere Plaetsen / door voorsz. intervallen quame te geraken / en alzo mede door andere Lootsluyden ingebraght te werden / de eerst over gekomene Lootsluyden insgelijcks de helft ontfangen sullen van de somme in de Ordonnantie gespecificeert / en zullen de laetste Lootsluyden die 't Schip sullen binnen brengen / ontfangen en genieten het volle Lootsmans gelt / in maniere en also gelijck of de eerste Lootsluyden in 't Schip niet geweest en waren; doch of eenige Oost-Indische Schepen in Zee geloopen waren en door contrarie wind of ander ongeval weder genootsaeckt wierden binnen te komen / sal van de selve over Lootsmans-gelt niet meer ontfangen werden als van andere particuliere Schepen / in conformite van dese Ordonnantie betaelt moeten werden

XXIV.

Alle Schepen uyt Levante/ Barbarye/ de Eylanden van Canarien/ Spaigne / Vranckrijk / Engeland / Moscovien/ en alle Plaetsen/ als Art. 9; Welverstaende dat alle Schepen uyt dese Quartieren komende en een derdendeel stuk-Goederen geladen hebbende of meer / sullen voor stuck-Goederen gerekent werden / en betalen in plaets van twee / drie guldens / mits dat de reste met Sout / Kierk en diergelijke slechte Waren geladen zijn / wat Schepen beneden een derdepart stuck-Goederen zijn / sullen betalen volgens de voorgaende Voettalen / in de Ordonnantie begrepen.

XXV.

En alle de Schepen uyt Guinea komende / sullen betalen van

Voeten		gl.	st.				
8	——	20	0	11 en een half	——	34	0
8 en een half	——	21	10	12	——	36	0
9	——	23	0	12 en een half	——	39	0
9 en een half	——	25	0	13	——	42	0
10	——	27	0	13 en een half	——	46	10
10 en een half	——	29	10	14	——	51	0
11	——	32	0	14 en een half	——	58	0
				15	——	65	0

15 en

Voeten		gl.	ſt.	Voeten		gl.	ſt.
15 en een half	——	73	0	18	——	138	0
16	——	81	0	18 en een half	——	155	0
16 en een half	——	94	10	19	——	172	0
17	——	108	0	19 en een half	——	191	0
17 en een half	——	123	0	20	——	210	0

Zijnde dit de volgende de lijſte als ſtuk-Goederen na Winter-loon alhier geſtelt / doch ſullen de Schepen uyt Weſt-Indien / Brazil / of van de Kuſten daer omtrent komende / half geladen met ſtuck Goederen / betalen als de Guinees vaerders / maer die met Zout uyt Weſt Indien of uyt de Straet komen / ſullen alleen betalen als andere Zout-ſchepen / volgens deſe Ordonnantie.

XXVI.

Welverſtaende dat de Lootſluyden van de Schepen welcke zijn in een grooten ſtorm of onweder / item Ancker / Maſt / Touw of Koerloos / ſullen ingebracht hebben / boven het ordinaris ſalaris noch ſo veel meer ſullen genieten als by den Commiſſaris of goede mannen / by den Commiſſaris te ſtellen / ſal goet gevonden werden.

XXVII.

Sullen inſgelijcks alle Lootſluyden gehouden zijn de Schippers ofte Schepen / binden de Gaten leggende (des verſocht zijnde) voor een redelijck loon in Zee te brengen / maer 's Landsſchepen diep gaende 14 voeten / ſullen in 't uytzeylen betalen 8 guldens / en dieper gaende / ſo veel als andere uytzeylende ſchepen / na de mate der voeten; welverſtaende datſe half ſoo veel ſullen geven als de ſtuckgoed-vaerders / ſonder meer als een ſchip t'effens aen te mogen nemen / op de boete van 25 guldens / en ſuſpenſie van 6 Weken; en ſal oock niemand eenig ſchip aengenomen hebbende / aen een ander over doen; maer den Lootsman ſiek wordende / ſal den ſchipper mogen huuren wie hy wil / op de boete van 6 gulden / 't appliceren als Art. 6.

XXVIII.

Dat de Lootſluyden eenige ſchepen ſullende uyt of in brengen / de ſchipper niet laſtigh ſullen zijn / om meer als een Loodtsman op te dringen en over te ſetten / nochte met het voorzeylen van Galjoots of ſchuyten eenige extraordinaris koſten inbrengen tot laſte van den ſchipper / op een boete van 25 guld. / 't en zy den ſchipper expreſſelijck het ſelve komt te begeeren / en ſal van die begeerte van den ſchipper moeten blijcken / ſonder welcke by den ſchipper niet anders ſal werden betaelt als enckel Lootsmans gelt.

Geen

XXIX.

Geen Lootsluyden sullen oock vermogen hare Ordonnantien over te geven/onder eenig pretext/dan alleen om ten Oorlog ofte ter Koopvaerdye te varen; ende so wie de selve om eenige andere redenen komt over te geven/ sal hem/ soo wanneer hy die daer naer wederom begeert/ werden geweygert/ ende so wanneer de Schepen by Visschers sullen wesen ingebragt/sal het selve niet op eenig beding in Zee gemaeckt/werden betaelt/ maer sal by den Commissaris ofte sijne Gesubstitueerdens/of door Goeden Mannen/ by de selve daer toe gestelt/werden afgedaen/na gelegentheyt van saecken.

XXX.

Indien eenigh Schip voor het Landt komende by nachte ofte andersints/ ende geen Lootsluyden siende ofte bekennende/ eenige Visschers/ geen geadmitteerde Lootsluyden zijnde/ mochte bejegenen ofte vernemen/ en versoeckende van de selve binnen de Zee-gaten gebragt te werden/ sullen de Visschers gehouden wesen 't selve den Schipper te kennen te geven/ ofte andersints/ omme reden voorsz. haer in de Schepen/ van welcke versocht werden/ mogen begeven; behoudelijck dat de geadmitteerde Lootsluyden naderhant de selve schepen aen boort komende/ ende haer dienst presenterende/ voor den visscher/ daer binnen zijnde/ sullen moeten gepreffereert ende aengenomen worden/ ende den voorsz. visscher gehouden zijn hem weder uyt het schip te begeven/ ten ware hy met de naegekomen Lootsluyden het loots mans-geldt half ende half begeerde te Participeren en genieten/ het welcke den eenen ende den anderen vry sal staen te doen.

XXXI.

Maer ingevalle den Visscher het Schip binnen de eerste Tonne gebracht hadde/voor ende aleer de voorsz. ordinaris Lootsluyden aen Boort komen/ sal als dan den visscher niet gehouden wesen te ruymen/ nochte van het halve Pilotagie geldt afstant te doen.

XXXII.

Item/ sullen alle schepen/ in noot zijnde/ twee Lootsluyden mogen versoeken ende innemen/ ende de selve dubbelt gelt betalen; maer indien buyten des Schippers versoeck/meer Lootsluyden als een in het Schip overkomen/ sullen de selve niet hebben te pretenderen/ ten ware hen yets wierde geschoncken.

XXXIII.

De Lootsluyden wanneer sy een Schip binnen gebracht/ ende haer verdiende salaris ontfangen hebben/ sullen den Schipper daer van Quitantie moeten geven/ innehoudende de diepte van het Schip/ende de somme

me van haer salaris ontfangen / by haer Naem / Merk / ofte yem ant anders van harent wegen geteeckent / welcke Quitantie de Schippers mede van de Lootsluyden gehouden sullen wesen te vorderen / om dienvolgende het lootsmans gelt van de Koopluyden wederomme te mogen ontfangen / of sullen de Koopluyden anders niet gehouden zijn eenige restitutie te doen / en daer en boven sal den Schipper en Lootsman elck verbeuren ses guld.

XXXIV.

Ende sullen geen Lootsluyden haer vervorderen in eenige Schepen te gaen / omme deselve uyt of in te lootsen / droncken zijnde / noch geen meer als een schip in een vloot mogen aennemen / op pene van 6 guld yder reyse te verbeuren / ende daer en boven ses weecken te wesen gesuspendeert.

XXXV.

Zal oock niemant eenige van de gadmitteerde lootsluyden opentlijk op de straten of stranden / of in de Huysen of Herbergen wegen haer Officie mogen naroepen / bespotten / injurieren / dreygen / of eenigh letsel aendoen met woorden of werken / op Pene van 6 guld voor de eerste reyse / voor de tweede reyse van 12 gl. en arbitrale correctie / en voor de derde reyse 18 gl. en daer en boven voor twee Jaren by den Gerechte uyt de landen / eylanden of Plaetsen van hare Residentie gebannen te werden / sonder binnen den voorsz. tijdt daer weder te mogen in komen / op lijf-straffe.

XXXVI.

Of het gebeurde dat eenige schepen door contrarie wint of anders / de Zeegaten in quamen / en weder uyt wilden / sullen deselve betalen voor lootsmans gelt van de gulde 15 stuyv. maer die over het vlack gebracht willen zijn / sullen het volle gelt moeten betalen ; en zo wanneer den lootsman / met advijs en toestemminge van den Schipper en Stuyrman / als mede door hoogdringende noot van weder en wint / het schip in salvo gebracht sal hebben in 't Amelander-diep / sal de lootsman gehouden zijn aldaer te blijven leggen tot des schippers believen / en dat het weder en wint is / daer den Lootsman voor sijn leggelt genieten sal de somme van ses gl. eens / en kost en dranck binnen scheeps boort / omme alsodan voorts de reyse met het schip te vervorderen.

XXXVII.

Voorts zo eenige begeren dat haerluyden schepen in de Balg gebracht sullen werden / sullen de lootsluyden gehouden zijn het selve te doen / mits genietende voor yder voet diep gaende eene gul. van gelijcken weder uytbrengende / wederom so diep als zy dan gaen / van de voet eene gl. ende de Lootsluyden sijn gehouden de schepen so verre in de Balg te brengen / als schippers / stuyrman of haren Commis believen sal : ende also in de Balg verscheyde schuyten om voor de grote schepen te zeylen / gebruyckt werden /

den/tot verſekering van deſelve/ ſal voor yeder ſchuyt 't zy die men een of meerder Perſonen gemant is/ noch twee derde parten van 't voorſz. voetgelt betaelt werden; welverſtaende dat zy van een ſchip met ſtuck-goederen/ volgens het 24 Artic. een derdepart meer ſullen genieten/ dit alles ſonder eenig tegenſeggen / op de boete van 12 gl. boven haer Lootsmansgelt/ te appliceren als Art. 9. En wert verſtaen dat ſo wanneer een ſchip by Ysgang ten believen van den Schipper/ Stierman of Commis/ in de Balg is gebracht/ het Lootsmans gelt ſal zijn verſtaen/ en dat daer naer voor 't lootſen uyt de Balg over het Vlack weder half Lootsmans geldt zal werden betaelt.

XXXVIII.

Wert verder wel expreſſelijck alle Lootſluyden verboden tegens deſe Onſe Ordonnantie eenig complot of gemeenſchap te maken / om in een beurſe te varen / maer zullen wel in een Galliot of ſchuyt haer mogen begeven/ op de boete van 25 guld. voor d' eerſte reyſe/ de tweede reys 50/ de derde reys 100 guld. en daer en boven arbitralijck naer de gelegentheydt van de ſake geſtraft te werden/ maer de ſchuyten gelijckelijck afvarende/ of te ſamen in zee zijnde / ſullen vermogen zo t'ſamentlijck te accorderen / datſe haer tot dienſte van de kleyne ſchepen zo wel als de groote ſchepen eenpaerlijck zullen laten gebruycken / op dat die alle met de Lootsluyden geholpen mogen werden/ ſtreckende alleen tot dien eynde/ dat zy malkanderen dan niet in pericul met prang van zeyl brengen/ en aen lant komende/ zullen zy als dan dat lootsgelt t'ſamen gelijckelijck als uyt een beurſe te deelen hebben.

XXXIX.

De Schepen van Ooſten/ Noorwegen en daer ontrent komende/ en een Lootsman met conſent van de Gecommiteerde voor ſtierman en lootsman gehuurt hebbende/ zullen evenwel gehouden weſen voor de zee-gaten een Lootsman over te nemen / en den ſelven het loon te betalen volgens deſe Ordonnantie / zullende dit lootsmans-gelt / half ende half genoten werden / midts dat den Lootsman die met een Galliot aen Boort gekomen is / op de Koopvaerders Reede vry ſal zijn.

XL.

En ſal yeder Lootsboot moeten voeren een wit vlaggetje op de Maſt/ daar de nombre groot en klaer in geſien kan werden / van 1/2/3/4/5/ tot het getal van de Lootsmanſchuyten toe / of de nombre in 't groot zeyl met bruyn Teer geſtelt hebbende / yeder letter 2 voeten groot boven in 't zeyl / na de Maſt toe / en wat lootsboot de kleyne Schepen voorby vaert / en na de groote ſchepen zeylt / ſal by den ſchipper aengeklaeght werden / en ſal dan yeder lootsman hooft voor hooft voor ſijn boeten

vijf

vijf en twintigh gulden verbeuren/ als oock die sonder Vlagge-teycken op de Mast/ of Nomber in 't Zeyl met een groot ende klaer Nomber als voorsz. vaert/ gelijcke vijf en twintig guldens hooft voor hooft; 't eene derde-part t'appliceren als Art. 6. sal verbeuren/ ende in ses weecken niet vermogen te lootsen/ ende oock andere die het sien/ ende den Officier niet aenbrengen binnen acht dagen/ sullen in gelijcke boete vervallen.

XLI.

Is verders gestatueert dat alle Jaren omtrent Allerheyligen een van de Overluyden sal afgaen/ en een ander aengestelt by den Officier der plaetse uyt den naem van de Heeren Commissarissen/ uyt een Nominatie van twee personen/ by de blijvende en afgaende Overman op te stellen uyt de Lootsen/ die alsdan twee Jaren in bedieninge sal moeten blijven/ doch by versterf in manieren als voren/ desselfs Overledens plaetse gesuppleert:

XLII.

Dat geen Lootsen/ op pene van 25 guld. sich sullen vervorderen eenige Schepen die alleen invallen sonder op te gaen/ weder uyt te brengen/ 't zy haer by Quitantie blijcke het Vier en Pael-gelt aen die daer toe gelast zy voldaen te hebben/ zijnde de schippers gehouden 't selve aen lant te gaen voldoen/ ende de Lootsen daer van kennisse te geven aen haer Overluyden/ om wegens sodanige schepen een nette notitie te houden; welke notitie jaerlijcks op sullen seynden een aen de Commissarissen tot Amsterdam/ ende een aen den Commissaris tot Enckhuysen residerende.

XLIII.

Ende ten eynde de voorsz. Ordonnantie te beter onderhouden ende naergekomen mag werden/ sullen de voorsz. Commissarissen/ of het meerendeel van de selve/ ten minsten een reyse des Jaers/ haer vervoegen tot Huysduynen/ midtsgaders (is 't noodt) op de Eylanden van Texel/ om haer te informeren/ of de jegenwoordige Ordonnantie oock wert achtervolgt/ het getal van de Lootsluyden (is 't noodig) te vermeerderen/ en voorts op alles anders het stuck van de Pilotage aengaende/ behoorlijcke ordre te stellen/ midsgaders het salaris hier voren gespecificeert/ te vermeerderen/ na syluyden uyt de gelegentheyt van de saeke/ tijden en Schepen sullen bevinden te behoren: En wert mits dien alle en een yegelijcken desen komende te raken of aen te gaen/ bevolen hem na den inhouden van de voorsz. Poincten en Articulen te reguleren. Tot welcken eynde soo sullen de Overluyden van de voorsz. Lootsluyden selver gehouden zijn so wanneer de selve Heeren Commissarissen op elcke respective stroomen of plaetsen sullen aenkomen/ haer in alles te adsisteren/ en de behulpsame hant in het aen en afkomen te bieden/ soo des behoort/ op pene van arbitrale correctie. Gedaen in den Hage onder Onsen Zegel den 15 Sept. 1685. Onderstondt/ Ter Ordonnantie van de Staten, geteekent.

SIMON van BEAUMONT.

Quitantie, dienende zo ten behoeve van de Schippers als Lootsluyden.

ICk Ondergeschreven Lootsman, wonende bekenne ontfangen te hebben uyt handen van de Schipper wonende tot de somme van gulden, over Pilotage-gelt, van 't Schip diep gaende voeten. Actum.

NIEUWE ORDONNANTIE Ende INSTRUCTIE,

Vande Staten van Holland ende West-Vriesland, beroerende het stuck van de Pilotage en aenkleven van dien, waer na alle aengenomen Loots-luyden op Vlieland en Ter Schellingh haer sullen hebben te reguleren.

De Staten van Holland en West-Vriesland: Verstaen hebbende de menigvuldige disordregen excessen naest eenige jaren herwaerts in 't stuk van de Pilotage gepleegt / en nodig bevindende daer in te doen voorsien / hebben gecommitteert en geauthoriseert de Heeren Mr. Nicolaes Opmeer, Oud Burgermeester en Raed der Stad Amsterdam / Mr. Willem Crap, Raed en President Schepen der Stad Hoorn / Mr. Florentius Florisz. Oud Burgermeester en Raed der Stad Enckhuysen / en Johan de Zee, Dijckgraef van Medenblicq / en de vier Noorder Coggen / om op Vlielant en ter Schelling op het stuk van de voorsz. Pilotage en aenkleven van dien behoorlijke ordre te stellen / mitsgaders geordonneert / als sy ordonneeren by desen / de Poincten en Articulen hier na volgende / om by allen en een yegelijck die sulcks mag aengaen / nagekomen en achtervolght te worden.

I.

Eerstelijck sal hem niemand / van Vlielandt of van der Schellingh van nu voortaen in eenige Schepen mogen begeven / om de selve binnen de Zee-gaten deser Landen aen de Zuyder-zee streckende / te brengen / ten zy dat hy daer toe alvooren na examinatie by de voorsz. Commissarissen sal zijn geadmitteert / sijnen naem hebbe laten aentekenen / en een Lootsmans Teyken en Numero van dien door de Officieren hier toe specialijk doen maken / sal hebben ontfangen / mitsgaders by Eede belooft / de jegenwoordige Ordonnantie en Instructie / soo veel hem aengaet / na sijn vermogen te onderhouden.

II.

En sullen de voorsz. Commissarissen niemand tot het Lootsmanschap admittere of promoveren dan kloecke Mans-persoonen boven de 25 / en onder de 60 jaren oud zijnde / de welke ook de Zeegaten den tijd van vier

achter een volgende jaren ten minsten sullen hebben gebruyckt / ende die daer benessens kennisse hebben van de Vlie stroom op te zeylen.

III.

Welcke geadmitteerde Lootsluyden tot een teycken van hare admissie 't lootsmans teyken voren geroert / sullen moeten dragen / en het selve aen den Officier van de Plaets haerder residentie restitueren / so wanneer sy op Oosten / Westen of eenige andre Plaetse komen te varen / ten ware dat eenige toegelaten wierde by de Gecommitteerden / op Pene van 30 guld. jegens den genen die gebreeckig bevonden sal werden 't zelve Teycken in maniere als voren overgelevert te hebben voor zijn vertreck / en zullen de zelve Lootsluyden / weder t'huys gekomen zijnde / niet vermogende lootsen / voor dat zy 't voorsz. Teycken wederom zullen hebben ontfangen / op Pene van 24 guldens; gelijck mede de Weduwe of Erfgenamen van de overledene Lootsluyden 't voorsz. Teycken zullen moeten restitueren binnen acht dagen na der selver overlijden / op Pene van ses guldens / waer van de Officieren gelast werden Pertinent Boeck te houden / die voor 't uytgeven van yder Loots genieten zullen thien stuyvers.

IV.

Des zullen geen andere Lootsluyden als de gene die in manieren als voren aengenomen en be-edigt zijn / midtsgaders het voorgenoemde Teyken ontfangen hebben / in of uyt de voorsz. Zee-gaten eenige schepen mogen lootsen of brengen / welck Teycken met de Ordonnantie de geadmitteerde Lootsluyden oock aen de Schippers gehouden zijn te vertonen / eer syluyden eenige schepen in of uyt de voorsz. Zee gaten lootsen en brengen / op Pene van 24 guldens / zo dickwils zy ter contrarie gedaen zullen hebben; en zo wanneer aen andere eenige overtredinge deses bekent is / en zy het den Officier niet en openbaren / die zullen van gelijcken hooft voor hooft elck 24 guldens verbeuren / welcke voorsz. boeten den Officier aen den Stierman van 't Galjoot zo dikwils zal verhalen als by yemant die met hem gevaren heeft / eenige overtredinge gepleeght of versweghen zal wezen / die oock daer en boven het ontfangen Loots gelt / in cas van contraventie / sal doen restitueren; als mede sal den Officier uyt de boete die door sijn devoir / of door sijn Gecommiteerde gevordert wort / genieten een derdepart / en d'andre twee derdeparten sullen wesen voor siecke en behoeftige Zee-varende luyden / als mede Gevangenen of andersins / 't welk sal staen tot de dispositie van de respective Officieren / en benessens haer van jaer tot jaer een regerent Burgermeester en een van d'Overluyden / die hier toe by desen werden geauthoriseert om den ontfang en de distributie van dese Penningen te hebben / en zullen de Overtreders haer boeten datelijk sonder eenige Rechts-vorderinge in handen van de Geautho-

riseerde

riseerde voorsz. moeten betalen / op Pene dat de onwillige dubbelde boeten verbeuren zullen / waer toe alle de Lootsluyden gehouden zijn de gebreekige te openbaren / of by faute van dien gelijke boete mede te betalen; gelijck oock een yeder Schipper van een Schip / Boeyer of Smack / komende van een behoude reys / en 't Vlie inkomende / doch by een Schellinger Lootsman binnen gebracht / ghehouden sal zijn boven het gestelde Lootsmans gelt t'elckens te betalen ses stuyv. ten behoeve van de oude en arme afgesloofde Lootsluyden aldaer / volgens Resolutie of Appostille op hare Requeste / van de voorn: Staten in date den 13 April 1683. ende dat onder het opsicht en distributie als voren.

V.

De Lootsluyden sullen mede schuldig wesen de Schepen ordinarie te brengen over t'Vlack / maer indien de schippers verder versoeken gebragt te worden / sullen de lootsluyden 't selve niet mogen weygeren / maer niette min boven 't gestelde lootsmans-gelt van de schippers betaelt worden / te weten / indien zy een / twee of drie dagen op zeylen / met de somme van ses guld. eens / uytgezeyt dat van Schepen met Stuck-Goederen geladen / negen guld. betaelt sullen werden; welverstaende dat alle Schepen buyten dese Provintie t'huys behoorende / exempt die met Ossen geladen zijn / in plaets van ses gl. mede 9. gl sullen betalen / en zo de selve buytenlantsche schepen met Stuck goederen geladen zijn / sullen zy betalen 13 guld. 10 stuyv. ende langer onderwegen sijnde als twee a drie dagen / sullen boven het gestelde Lootsmans gelt noch met twee guldens thien stuyvers daeghs werden betaelt / boven haer ordinaris gelt.

VI.

Item sullen de Lootsluyden gehouden wesen 1 mijl buyten de gronden aen boort te komen / en wie van haer luyden by de eerste / twede / derde en vierde Ton aen boort komt / sal maer 15 stuyv. van de voet / in plaets van 1 guld. / genieten / en indien den Lootsman door ongelegentheyd van storm / of dat'er geen Vaartuygen zijn op het Vlaeck gekomen wesende / uyt het Schip niet kan geraden / sal als dan by sodanigen toeval 1 guld van de voet genieten / dog indien 't schip in 't inkomen door Ysgang verhindert wiert / en 4 dagen in 't Kuys of de Sloot gebergt en wel vertuyt sal hebben gelegen / soo sal het Lootsmans gelt verdient zijn / en den schipper gehouden wesen den Lootsman sijn verdiende gelt te betalen / en daer en boven nog voor sijn 4 legdage de som van 3 gl. eens / dog indien den schipper den Lootsman aldaer langer wilde houden / dat den Lootsman boven kost en drank daer voor sal genieten 15 stuy. van de voet / doch indien den Schipper 't schip over 't Vlack wilde gebracht hebben / so sullen de legdagen in 't op zeylen datelijck cesseren / en sal den Lootsman sulcx

gehouden zijn te doen voor 15 stuyvers de voet; En dat van nu voortaen niemand als geadmitteerde Lootsluyden de schepen van 't Pierevelt de Vliestroomen mogen opzeylen / op de boete van 25 gulden / soo menigmael als sulks geschied te verbeuren / t'appliceren de voorsz. boeten als in 't 4 Art. staet.

VII.

Alle de Schepen van Oosten / Westen / Moscovien of daer omtrent / als mede van Bergen / Dronten en van Pileus komende / acht voeten diep gaende en daer boven / oock de Smacken met Kolen geladen / willende het Vlie inkomen / sullen gehouden zijn Lootsluyden te gebruyken die haren dienst presenteren / schoon sy een Lootsman uyt de Zont of elders ingenomen souden mogen hebben / en sullen deselve niet mogen weygeren / maer moeten betalen volgens dese Ordonnantie / en by weygeringe sal de Lootsman den Schipper ter plaetse daer hy aenkomt moeten vervolgen / om sijn betalinge (met de kosten daer om gedaen) te consequeren / voor welcke kosten hy genieten sal 12 guld; welverstaende dat de Smacken 4 / 5 en 6 voeten diep gaende / mitsgaders de Grondvaerders / sullen betalen tot voor de sloot 24 stuyv. / en dan vry zijn / voor de voet / en over het Vlaeck vier en dertigh stuyvers voor de voet; de Schepen komende van Normer / Dronthem / Romsdael / geladen met Packen / Yser / Traen / Deelen en andere Stukgoederen / sullen betalen zoo veel huur-loon als de Ooster-vaerders / zonder eenige exceptie / doch de Smacken diep gaende thien / of minder voeten / komende uyt de Eyder / Jutlant en Noorwegen / 't zy met Ballast of met Ossen / zullen gehouden wesen te betalen 15 stuyv. van de voet / indien de Lootsluyden buyten Gaets aen boort komen / en binnen de Sloot gekomen zijnde / sullen sy uyt de Schepen mogen vertrecken / wat Lootsman hem vervordert eerder uyt de Schepen te gaen sal verbeuren 12 gulden / t'appliceren soo als 't 4 Articul mede brengt; doch zoo de Schippers de Lootsluyden begeren te houden tot over het Vlaeck / sullen aen de Lootsluyden noch 5 stuyv. van de voet / boven de 15 stuyv. moeten betalen; van gelijcken met stukgoederen geladen zijnde / sullen haer reguleren na het 19 Art. / exempt Hout / Ballast en Ossen.

VIII.

De Lootsluyden sullen gehouden wesen eens ter maent de Gaten in en uyt te zeylen / de diepte van de zelve te peylen / mitsgaders op de Gaten goede acht te nemen / en naeuw reguard te hebben op de Tonne en Kapen / of die oock verdreven / en of de Gronden oock verloopen zijn / het welke sy luyden ook daer en boven sullen moeten doen soo menighmael het een storm gewaeyt sal hebben / ende t'elckens hare ondervindinge op geschrifte

schrift te stellen / met bybvoeginge van dagh en datum / om het selve t'allen tijden / sulcks gebeurende / aen de Heeren Commissarissen en Opsienders van dien te verthonen ende van haer naerstigheyd doen blijken.

IX.

Ende in gevalle het mochte komen te gebeuren ('t welk Godt verhoede) dat eenigh Lootsman een Schip by moetwil / ongeluck / sorgloosheydt of quade gissinge aen de Grondt quam te zeylen / sal soodanige by Commissarissen / naer genomen kennisse / 't zy met suspensie / deportement / bannissement of zwaerder straffen aen den Lijve / selfs oock met de dood gestraft werden / naer gelegentheyd van saecken; doch indien daer toe redenen van merckelijck ongeluck / subite verandering van Weder of Stroomen of andere / excuse meriterende / mochten dienen of bygebracht werden / sal by Commissarissen sulcks werden gemodereert / als na gelegentheydt bevonden sal worden te behoren; en werden by desen de respective Officieren gelast hun aengaende dusdanige excessen behoorlijck te informeren / de informatien aen de Commissarissen over te senden / ende (des nodigh zijnde) de Lootsluyden die de voorsz. excessen soude mogen gepleeght hebben in verseeckeringh te doen nemen / oock vervolgens tegens de selve na exigentie van saeken te Procedeeren.

X.

En by aldien eenige questie of misverstant quam te rijsen tusschen de Schippers of Eygenaers van de gebergde goederen en de Lootsluyden / Schuyte-voerders / Kaegluyden of Bergers / over 't Bergloon van schepen of goederen die in zee drijvende / reddeloos of beschadigt / of ook uyt gesoncken Schepen werden gevist / gebergt of binnen gesleept / zullen zodanige questie moeten werden afgedaen by den Commissaris / zoo de Schepen ontlossen daer een Commissaris woont / of by goede Mannen die de voornoemde Commissaris ordonneren zal / en zullen de voorsz. Comm: of goede Mannen die de voorsz. questie af doen / voor haer moeyte of vacatie trecken 2 stuyv. van de gulde / te weten / eene stuyver van de Eygenaers van 't gebergde schip en goet / en eene stuyv. van de Bergers / en zullen de Schippers / Lootsluyden en Bergers / of de Eygenaers van de Schepen of gebergde goederen voor den Commissaris of goede Mannen moeten verschijnen / en drie mael door een Notaris tot haren kosten gedagvaert zijnde / zonder te compareren / by default werden gecondemneert / zonder dat daer van eenigh appel sal vallen / anders als aen onse Gecommitt: Raden in West-Vrieslant en den Noorderquartiere / die hier toe expresselijck werden Gecommitteert / waer na zo wel de Schippers / Lootsluyden / Bergers als de Eygenaers van de gebergde Goederen of schip haer zullen moeten reguleren / op Pene dat (indien buyten vermoeden)

den) soodanige afmakinge of accord by yemant anders mocht werden of wesen afgedaen / de voorn. Commissaris het recht van de voorn. 2 st. te trecken volkomentlijck sal behouden / en de Overtreders van dien schuldigh zijn sulcks aen hem sonder eenigh tegenspreken prompt / paratelijk en sonder eenige Rechts pleginge te betalen / op een boete van 25 gulden daer en boven te verbeuren / sulcks alles mede aen de Gebreekige ende Overtreders van dien met parate executie als boven te verhalen ; en in gevalle ter plaetse daer de voorsz Schepen losten / geen Commissaris soude mogen zijn / sullen de voorsz. questien werden getermineert by het Gerechte van de Plaets daer het schip of goet t'huys behoort of komt te lossen / sonder dat de Lootsluyden of Bergers sullen vermogen het schip / goet / wrack / ancker / touw of eenigh ander goet of goederen by haer te behouden tot dat eenigh accord gemaeckt sal wesen / maer sullen gehouden zijn op het spoedighste alle hulp en assistentie te bewijsen / op pœne van 50 guldens / boven de schade die daer sal komen te ontstaen / door dien het Goet ter Plaetse daer het t'huys behoorde / niet en was gebracht ; welverstaende by aldien 't Schip hier te Lande niet t'huys en behoorde / ende weder uyt wilde gaen / dat sulcks daer by de naest gezetenen Gerechte sal werden afgedaen / en werden de Berger of Bergers geauthoriseert omme een Schip of Schuyt te mogen huuren tot laste van den Eygenaer / om het geberghde Goet daer mede te seynden daer 't behoort / mitsgaders een Persoon daer by te stellen of senden / om 't Bergh-loon te ontfangen / welcke voor zijn Reys en Teer-kosten boven het Bergh-loon zal genieten 2 guld. daeghs / en zal voortaen niemant / 't zy met Galliot / Raeg of Schuyt / eenigh Ancker of Touw vermogen op te vissen sonder consent van den Schipper / Stierman of hare gesubstitueerde / op Pœne van 100 guld. hooft voor hooft te verbeuren ; gelijck ook niemand sich zal verborderen eenige Boeyen of Boeyreeps van eenigh Anker af te snijden / veel min te verduysteren / noch te eenig Anker te mogen ontstocken / op de verbeurte van gelijke 100 guld. als boven van yder Boey of Boeyreep en Anker-stok / t'appliceren als Art. 6 / en sullen de Bergers gehouden zijn datelijck het geberghde Ancker en Touw aen 't Schip te brengen en in 't minnelijckste met die van 't schip te accorderen / is 't mogelijk / of soo niet / twee Mannen in haer schuyt te nemen om aen Lant op de naeste plaets dat geschil voor de voorn. Commissaris of sijn Gesubstitueerdens af te handelen / en alwaer geen Commissaris woont / voor den Geregte aldaer / na gelegentheyt van saken.

XV.

En op dat de voorsz. en volgende Pointen beter zoude werden onderhouden / zullen de voorsz. Commissaris of Commissarissen ende Gerech-

te

te respective daer de Schepen / Wracken / Anckers / Touwen en andere Goederen t'huys behoren / vermogen de voorn. Schippers / Piloten / Eygenaers en Bergers voor haer te citeren / en bedwingen voor haar luyden te compareren / en ook de Vonnissen in de voorsz. saken te wijsen / tegen de selve ter executie te stellen / daer in de Officieren en Magistraten van die Plaetse respective daer onder de voorsz. Piloten en Bergers woonachtigh zijn / den Schipper of Eygenaer alle behoorlijcke hulp en subsidie van Rechten gehouden zullen wesen te bewijsen / indien zulcx aen haer by den Commissaris wort versocht.

XII.

Ende sullen niet te min de voorsz. Officieren gehouden wesen haer behoorlijck te informeren en Procederen tegens alle Piloten en Bergers onder haer respective Jurisdictie wonende / die dese Ordonnantie zoude mogen contravenieren / en tot dien eynde vermogen de zelve Piloten en Bergers by preventie voor de respective Gerechte van hare Plaetsen te causeren / ter zake van de boeten / Pœnen en straffen die zy door de overtredinge van dese Ordonnantie zouden mogen verbeurt of verdient hebben / als mede tegens de Lootsluyden die uyt de Schepen vertrecken eer de Schepen in 't uytzeylen volkomentlijck in Zee zijn / onverminderd nochtans het recht den Commissaris of Commissarissen by 't elfde Art. verleent.

XIII.

Ballast-Schepen ende Boeyers uytvarende / zullen betalen tot thien voeten toe / acht stuyvers de voet / elf voeten thien stuyvers de voet / en meerder voeten / twaelf stuyv. de voet / en by weygeringe / zal den Schipper wederkomende / door den Lootsman mogen vervolgt werden tot de plaetse van sijn arrivement toe / in conformite van 't 7 Articul / waer van de Noordt-Vaerders in 't uytzeylen ge-eximeert zijn; van de Schepen een derdepart stukgoederen in hebbende / en daer boven / zullen de Lootsluyden in sulcken geval genieten voor uytbrengen / als volgt: namentlijk van een Schip of Boeyer / diepgaende 4 / 5 / 6 / 7 en 8 voeten 6 guldens / en so voorts / gelijck mede is begrepen in de Ordonnantie van Texel / Art. 6.

De Schepen sullen betalen van 5 / 6 / 7 ende

Voeten		gl.	st.	Voeten		gl.	st.
8	——	6	0	11	——	10	0
8 en een half	——	6	10	11 en een half	——	11	0
9	——	7	0	12	——	12	0
9 en een half	——	7	10	12 en een half	——	13	0
10	——	8	0	13	——	14	0
10 en een half	——	8	10	13 en een half	——	15	0

Voe-

Voeten		gl.	st.	Voeten		gl.	st.
14	——	16	0	17 en een half	——	35	0
14 en een half	——	18	0	18	——	40	0
15	——	20	0	18 en een half	——	44	0
15 en een half	——	22	10	19	——	48	0
16	——	25	0	19 en een half	——	53	0
16 en een half	——	27	10	20	——	58	0
17	——	30	0				

En dieper / van yder voet 12 gl. en halve voeten 6 gl. meerder te betalen.

XIV.

De Lootsluyden sullen gehouden wezen terstont na datse de Schepen aen boort zullen gekomen wezen / den Schipper of Stuurman af te vragen hoe diep 't schip gaet / en den Schipper of Stuyrman oock gehouden zijn daer op Pertinente en oprechte verklaringe van 't diep gaen van zijn Schip te doen / en (des versocht zynde) by geschrifte onder zijn hant teekening aen hem Lootsman over te leveren; en indien den Schipper of Stuyrman eenige hele of halve voet-talen van 't diep gaen van sijn schip komt te verzwijgen / zullen voor yder voet / de halve voeten na advenant te reeckenen / verbeuren 16 guldens de voet / ten profijte van den Lootsman; sal van de inkomende Schippers / 300 Oosters als Noort-vaerders / het hier navolgende Lootsmans gelt moeten werden betaelt na dat de Schepen diep gaen / de Oorlog schepen mede daer in begrepen / by hele en halve voettalen te reckenen / daer van de Smacken vier en ses voet diep gaende / en de Noortvaerders / als in het 7 Art. is uytgedruckt / blijven ge-eximeert.

XV.

Te weten / voor Somerloon / beginnende van den eerste April / by aldien het Schip op dien dag over het Vlaeck zeylt / want van nu voortaen sal het Somerloon en Winterloon gerekent werden na den dagh dat het Schip over het Vlaeck zeyldt / ende niet dat het inghekomen of uytgegaen is.

Van yder Schip of Smack / diepgaende.

Voeten		gl.	st.	Voeten		gl.	st.
5/6/7/8/en 9	——	12	0	12 en een half	——	19	0
9 en een half	——	12	10	13	——	20	0
10	——	13	0	13 en een half	——	23	0
10 en een half	——	14	0	14	——	26	0
11	——	15	0	14 en een half	——	29	0
11 en een half	——	16	10	15	——	32	0
12	——	18	0	15 en een half	——	36	0

Voe-

Voeten	gl.	st.	Voeten	gl.	st.
16	40	0	18 en een half	81	0
16 en een half	47	10	19	90	0
17	55	0	19 en een half	100	0
17 en een half	63	0	20	110	0
18	72	0			

XVI.

Voor Winterloon / beginnende den eersten Septemb. / so 't schip over het Vlack zeylt / en dat sal duuren tot den laetsten Maert daer aen volgende.

Van yeder Schip of Smack diep gaende.

Voeten	gl.	st.	Voeten	gl.	st.
4/5/6/7/8 en 9	18	0	15	43	0
9 en een half	18	10	15 en een half	48	10
10	19	10	16	54	0
10 en een half	20	5	16 en een half	63	0
11	21	0	17	72	0
11 en een half	22	10	17 en een half	82	0
12	24	0	18	92	0
12 en een half	26	0	18 en een half	103	10
13	28	0	19	115	0
13 en een half	31	0	19 en een half	127	10
14	34	0	20	140	0
14 en een half	38	10			

XVII.

En sullen de schepen boven de 20 voet diep gaende / voor elke voet die sy dieper gaen betalen 25 gulden de voet / de halve voeten na advenant te reekenen / maer van quartier voeten sal niet gerekent of getrocken werden / op Pœne van 20 guldens.

XVIII.

Sullen mede de Oost Indische Retour-schepen uyt Indien komende moeten betalen in Plaets van 2 guld. 6 gulden / waer voor de Lootsluyden gehouden sullen zijn twee wel ervaren en geatmitteerde Lootsluyden op yeder schip over te setten / zonder daer voor yets meer te mogen genieten / op Pœne als boven; maer soo meerder Lootsluyden versogt werden / sullen de selve oock gehouden zijn over te komen / yeder Lootsman (buyten de twee voornoemde) voor enckel loon: Ende sullen alle de selve gehouden zijn in de schepen te blijven tot op Pampus / en dat voor het selve loon alhier uytgedruckt; en in gevalle het mochte gebeuren / dat'er eenige Oost-Indische of andere Schepen voor het Land komende / een

of

of twee Lootsluyden met belieben van den Schipper/ Stierman of Commis in yeder Schip overgekomen waren / ende door contrarie Wind of stromen Texel voorby drijvende / soo op 't Vlie / Amelander Gat ofte andere Plaetsen mochten komen te vervallen / dat het Schip by andere Lootsluyden binnen gebracht wierde/ zullen ebenwel de eerste Lootsman of Lootsluyden voor haer moeyten en tijd versuym genieten de helft van 't geheele Lootsmans gelt; gelijk ook in gevalle de Schepen / voor het Vlie gekomen zijnde / na Texel of andere Plaetsen / door voorsz. intervallen quame te geraken / en alsso mede door andere Lootsluyden ingebraght te werden / de eerst over gekomene Lootsluyden insgelijcks de helft ontfangen sullen van de somme in de Ordonnantie gespecificeert / en zullen de laetste Lootsluyden die 't Schip sullen binnen brengen / ontfangen en genieten het volle Lootsmans gelt / in maniere en also gelijck of de eerste Lootsluyden in 't Schip niet geweest en waren; doch of eenige Oost-Indische Schepen in Zee geloopen waren en door contrarie windt of ander ongeval weder genootsaeckt wierden binnen te komen/ sal van de selve over Lootsmans-gelt niet meer ontfangen werden als van andere particuliere Schepen / in conformite van dese Ordonnantie betaelt moeten werden.

XIX.

Alle Schepen van Westen/ Oosten/ uyt Levante/ Barbarye/ Genua/ de Eylanden van Canarien / Spaigne/ Vranckrijk/ Engelant/ Moscovien / Groenlant / Denemarcken/ Sweden/ Koningsbergen/ Dantzik / Riga/ Bergen/ Dronten/ Pilius/ Pormer/ Romsdael en andere Plaetsen komende/ geladen 't zy met Traen/ Walvisch-spek of Baerden/ ook minder als een derdepart/ maer met Yser/ Packen/ sacken/ loot/ en alles 't gene met de Cornaet over gehijst / en met de hant overgegeven wort / tot een derdepart toe/ en daer boven/ sullen voor Stukgoederen gerekent worden / exempt alle Houtwaren / die voor geen Stukgoederen sullen gereeckent worden/ zullen gehouden wezen van 2/3 guld. te betalen; Welverstaende dat alle Schepen uyt dese Quartieren komende en een derdendeel Stukgoederen geladen hebbende of meer/ sullen voor Stuckgoederen gerekent werden / mits dat de reste van Zout/ Kierk en diergelijke slechte Waren geladen zijn/ wat Schepen beneden een derdepart Stuckgoederen zijn / sullen betalen volgens de voorgaende Voettalen / in de Ordonnantie begrepen; alle Schepen uyt Genua en West Indien het Vlie inkomende/ zullen voor Lootsmantgelt betalen als volgt / namentlijk diep gaende

Voeten		gl.	st.	Voeten		gl.	st.
8	———	20	0	9	———	23	0
8 en een half	———	21	10	9 en een half	———	25	0

Voe-

Voeten		gl.	st.
10	——	27	0
10 en een half	——	29	10
11	——	32	0
11 en een half	——	34	0
12	——	36	0
12 en een half	——	39	0
13	——	42	0
13 en een half	——	46	10
14	——	51	0
14 en een half	——	58	0
15	——	65	0
15 en een half	——	73	0
16	——	81	0
16 en een half	——	94	10
17	——	108	0
17 en een half	——	123	0
18	——	138	0
18 en een half	——	155	0
19	——	172	0
19 en een half	——	191	0
20	——	210	0

Des sullen de Schepen uyt West-Indien / Brazil/ of van de Kusten daer omtren komende / half geladen met Stuk-goederen / betalen als de Geneesvaerders/ maer die met Zout uyt West-Indien of uyt de Straet komen / zullen alleen betalen als andere Zoutschepen volgens dese Ordonnantie.

XX.

Welverstaende dat de Lootsluyden van de Schepen welcke zijn in een grooten storm of onweder / item Ancker / Mast / Couw of Roerloos / sullen ingebracht hebben / boven het ordinaris salaris noch so veel meer sullen genieten als by den Commissaris of goede mannen / by den Commissaris te stellen/ sal goet gevonden werden / mids betalende de 2 stuyv. als Art. 10 / en oock in de Ordonnantie van Texel Art. 12 staet.

XXI.

Sullen insgelijcks alle Lootsluyden gehouden zijn de Schippers ofte Schepen / binnen de Gaten leggende (des versocht zijnde) voor een redelijck loon in Zee te brengen/ maer 's Landsschepen diep gaende 14 voeten / sullen in 't uytzeylen betalen 8 guldens / en dieper gaende / so veel als andere uytzeylende schepen / na de mate der voeten ; welverstaende datse half soo veel sullen geven als de stuck-goed-vaerders / sonder meer als een schip t'effens aen te mogen nemen / op de boete van drie guldens; en sal ook niemant eenig schip aengenomen hebbende/ aen een ander over doen ; maer den Lootsman siek wordende / sal den schipper mogen huren wie hy wil / op de boete van drie guld. voor de Armen op Vlielant of der Schellingh.

XXII.

Indien eenig Schip voor het Landt komende by nachte ofte andersints/ ende geen Lootsluyden siende ofte bekennende/ eenige Visschers/ geen geadmitteerde Lootsluyden zijnde / mochte bejegenen ofte vernemen / en versoeckende van de selve binnen de Zee-gaten gebragt te wer- den /

den / sullen de Visschers gehouden wesen 't selve den Schipper te kennen te geven / ofte andersints / omme reden voorsz haer in de Schepen / van welcke versocht werden / mogen begeven ; behoudelijck dat de geadmitteerde Lootslupden naderhandt de selve schepen aen boort komende / ende haer dienst presenterende / voor den visscher / daer binnen zijnde / sullen moeten gepreferereert ende aengenomen worden / ende den voorsz visscher gehouden zijn hem weder upt het schip te begeven / ten ware hy met de naegekomen Lootslupden het loots mans-geldt half ende half begeerde te Participeren en genieten / het welcke den eenen ende den anderen vry sal staen te doen.

XXIII.

Maer ingevalle den visscher het Schip binnen de eerste Tonne gebracht hadde / voor ende aleer de voorsz. ordinaris Lootslupden aen Boort komen / sal als dan den visscher niet gehouden wesen te ruymen / nochte van het halve Pilotagie geldt afstant te doen.

XXIV.

Item / sullen alle schepen / in noot zijnde / twee Lootslupden mogen versoeken ende innemen / ende de selve dubbelt gelt betalen ; maer indien buyten des Schippers versoeck / meer Lootslupden als een in het Schip overkomen / sullen de selve niet hebben te pretenderen / ten ware hen yets wierde geschoncken.

XXV.

De Loodtslupden wanneer sy een Schip binnen gebracht / ende haer verdiende salaris ontfangen hebben / sullen den Schipper daer van Quitantie moeten geven / innehoudende de diepte van het Schip / ende de somme van haer salaris ontfangen / by haer Naem / Merk / ofte yemant anders van harent wegen geteeckent / welcke Quitantie de Schippers mede van de Lootslupden gehouden sullen wesen te vorderen / om dienvolgende het lootsmans gelt van de Kooplupden wederomme te mogen ontfangen / of sullen de Kooplupden anders niet gehouden zijn eenige restitutie te doen / en daer en boven sal den Schipper en lootsman elck verbeuren ses guld.

XXVI.

Ende sullen geen Lootslupden haer vervorderen in eenige Schepen te gaen / omme deselve upt of in te lootsen / droncken zijnde / noch geen meer als een schip in een vloot mogen aennemen / op pene van 6 guld. yder reyse te verbeuren / ende daer en boven ses weecken te wesen gesuspendeert.

XXVII.

Zal ook niemant van de Schuytevoerders of Lootslupden als de wint goet waeyt vermogen meer als een Schipper die hy upt zeylen zal / met zijn Schuyt aen boordt te brengen / op de boete van 9 guldens / by de gene

gene te verbeuren die 't selve contrarieert; dan zo 't gebiel dat 'er eenige Schippers in de selve Schuyt quamen / sullen gehouden wesen elck een Lootsman mede te brengen / om haer Schepen uyt te zeylen / ten ware de schippers verklaerden haar lootsluyden binnen scheepsboort te hebben / en oock niet namen en toenamen de zelve Lootsluyden wisten te noemen / op Pœne dat die contrarie doet (so wel de schuytvoerders als lootsman) 't zy wetens of onwetens / door lichtvaerdigheyt of anders van elcken schipper die hy zonder lootsman aen boort brengt / verbeuren sal 9 guld. ook de schuytevoerder aen lant komende / sal gehouden zijn den Officier de namen van de schippers die hy aen boordt gebracht heeft / nessens de namen van de Lootsluyden die in de Schepen zijn / pertinentelijck op te gheven / op de verbeurte van achthien guldens / t'appliceren als Art. 4.

XXVIII.

Sullen mede de Stuurluyden van de Galjoten of Lootsboten / tot vermijdinge van alle onlusten en oneenigheden een van de geadmitteerde Lootsluyden / welke sy voor de bequaemste sullen houden / mogen oversetten of laten over gaen in 't Schip welke sal dienen ingebracht / sonder dat de andere haer daer teghen 't selve sullen mogen onderwinden / op Pœne van ses gulden / ten zy de Schipper een ander uyt de Lootsschuyt begeert.

XXIX.

Ende sullen de Geadmitteerde Lootsluyden haer Lootsmans teecken niet vermoghen te versetten / veralieneren of verdrincken / op Pœne als in het derde Articul van de gemelde Ordonnantie is gestatueert.

XXX.

Indien yemand niet geadmitteert zijnde tot het Officie van 't lootsmanschap / hem onderwonde eenige Schepen uyt of in te lootsen / sal verbeuren 24 guldens / t'appliceren als Art. 4.

XXXI.

Zal ook niemant eenige van de geadmitteerde Lootsluyden opentlijk op de straten of stranden / of in de Huysen of Herbergen wegen haer Office mogen naroepen / bespotten / injurieren / dreygen / of eenigh letsel aendoen met woorden of wercken / op Pene van ses guldens voor de eerste reyse / voor de tweede reyse van twaelf guldens en arbitrale correctie / en voor de derde reyse achtien guldens / en daer en boven voor twee Jaren by den Gerechte uyt de Landen / Eylanden of Plaetsen van hare Residentie gebannen te werden / sonder binnen den voorsz. tijdt daer weder te mogen in komen / op lijf-straffe.

XXXII.

Of het gebeurde dat eenige schepen door contrarie wint of anders/ de Zeegaten in quamen / en weder uyt wilden / sullen de selve betalen voor Lootsmans gelt van de gulde 15 stuyv. maer die over het vlacck gebracht willen sijn/sullen het volle gelt moeten betalen; en so wanneer den Lootsman/ met advijs en toestemminge van den Schipper en Stuyrman/ als mede door hoogdringende noot van weder en wint / het schip in salvo gebracht sal hebben in 't Amelander-diep/sal de lootsman gehouden zijn aldaer te blijven leggen tot den schippers believen/en dat het weder en wint is/daer den lootsman voor sijn leggelt genieten sal de somme van acht gl. eens / en kost en dranck binnen scheeps boort / omme also dan voorts de reyse met het schip te vorderen.

XXXIII.

Wert verder wel expresselijck alle Lootsluyden verboden tegens dese Onse Ordonnantie eenig complot of gemeenschap te maken / om in een beurse te varen/ maer sullen wel in een Galliot of schuyt haer mogen begeven / op de boete van 25 guld. voor d'eerste reyse/ de tweede reys 50/ de derde reys 100 guld. en daer en boven arbitralijck naer de gelegentheydt van de sake gestraft te werden/maer de schuyten gelijckelijck afvarende/ of te samen in Zee zijnde/ sullen vermogen so t'samentlijck te accorderen/ datse haer tot dienste van de kleyne schepen zo wel als de groote schepen eenpaerlijck zullen laten gebruycken / op dat die alle met de Lootsluyden geholpen mogen werden/streckende alleen tot dien eynde/dat zy malkanderen dan niet in pericul met prang van zeyl brengen / en aen lant komende/zullen zy als dan dat lootsgelt t'samen gelijckelijck als uyt een beurse te deelen hebben.

XXXIV.

De Schepen van Oosten/ Noorwegen en daer ontrent komende/en een Lootsman met consent van de Gecommitteerde voor stierman en lootsman gehuurt hebbende/zullen evenwel gehouden wesen voor de zee-gaten een Lootsman over te nemen / en den selven het loon te betalen volgens dese Ordonnantie / zullende dit Lootsmans-gelt / half ende half genoten werden / midts dat den Lootsman die met een Galliot aen Boort gekomen is / in de Sloot vry sal zijn.

XXXV.

En sal yeder Lootsboot moeten voeren een wit vlaggetje op de Mast/ daer de nombre groot en klaer in gesien kan worden / van 1/2/3/4/5/ tot het getal van de Lootsmanschuyten toe/ of de nombre in t groot zeyl met bruyn Teer gestelt hebbende / yeder letter 2 voeten groot boven in 't zeyl / na de Mast toe / en wat lootsboot de kleyne Schepen voor by

vaert / en na de groote schepen zeylt / sal by den schipper aengeklaeght werden / en sal dan yeder Lootsman hooft voor hooft voor sijn boeten 25 gulden verbeuren / als oock die zonder Vlagge-teken op de Mast / of nomber in 't Zeyl met een groot en klaer nomber als voorsz. vaert / gelijke 25 guld. hooft voor hooft / t'appliceeren als Art. 4. / zal verbeuren en in 6 weken niet vermogen te lootsen / en oock andere die het sien / en den Officier niet aenbrengen binnen 8 dagen / sullen in gelijcke boete vervallen.

XXXVI.

En sal yeder lootsman by het Schip om uyt te lootsen moeten en gehouden zijn te blijven / sonder een ander te mogen aennemen voor en aleer het eerste zal wesen uytgebracht / op een boete van 25 guldens / en suspensie voor den tijd van 12 weken.

XXXVII.

Dat de Lootsluyden eenige schepen sullende uyt of in brengen / de schipper niet lastigh sullen zijn / om meer als een Lootsman op te dringen en over te setten / nochte met het voorzeylen van Galjoots of schuyten eenige extraordinaris kosten inbrengen tot laste van den schipper / op een boete van 25 guld. / ten zy den schipper expresselijck het selve komt te begeeren / en sal van die begeert van den schipper moeten blijcken / sonder welcke by den schipper niet anders sal werden betaelt als enckel Lootsmans gelt

XXXVIII.

Geen Lootsluyden sullen oock vermogen hare Ordonnantien over te geven / onder eenig pretext / dan alleen om ten Oorlog ofte ter Koopvaerdye te varen; ende soo wie de selve om eenige andere redenen komt over te geven / sal hem / soo wanneer hy die daer naer wederom begeert / werden geweygert / ende so wanneer de Schepen by Visschers sullen wesen ingebragt / sal het selve niet op enig beding / in Zee gemaeckt / werden betaelt / maer sal by den Commissaris ofte syne Gesubstitueerdens / of door Goeden Mannen / by de selve daer toe gestelt / werden afgedaen / na gelegentheyt van saecken.

XXXIX.

Is verders gestatueert dat alle jaren omtrent Allerheyligen een van de Overluyden sal afgaen / en een ander aengestelt by den Officier der Plaetse uyt den naem van de Heeren Commissarissen / uyt een Nominatie van twee Persoonen / by de blijvende en afgaende Overman op te stellen uyt de Lootsen / die alsdan 2 Jaren in bedieninge sal moeten blijven / doch by versterf in manieren als voren / desselfs Overledens plaetse gesuppleert.

Dat

XL.

Dat geen Lootsen / op Pœne van 25 guldens sich sullen verborderen eenige Schepen die alleen inballen sonder op te gaen / weder uyt te brengen / 't zy haer by quitantie blijcke het vier en Paelgelt aen die daer toe gelast sy voldaen te hebben / zijnde de schippers gehouden 't selve aen lant te gaen voldoen / en de lootsen daer van kennisse te geven aen haer Overluyden / om wegens sodanige schepen een nette notitie te houden ; welcke notitie jaerlijks op zullen zeynden een aen de Commissarissen tot Amsterdam / en een aen den Commissaris tot Enckhuysen residerende.

XLI.

En ten eynde de voorsz. Ordonnantie te beter onderhouden en naergekomen mag werden / zullen de voorsz. Commissarissen / of het meerendeel van de selve / ten minsten een reyse des jaers / haer verboegen op Vlielant en ter Schelling / om haer te informeren / of de jegenwoordige Ordonnantie ook wert achtervolgt / het getal van de Lootsluyden (is 't noodigh) te vermeerderen / en voorts op alles anders het stuck van de Pilotage aengaende / behoorlijke ordre te stellen / mitsgaders het salaris hier voren gespecificeert / te vermeerderen / na zyluyden uyt de gelegentheyt van de sake / tijden en Schepen zullen bevinden te behooren : En wert midts dien allen en een yegelijcken desen komende te raeken of aen te gaen / bevolen hem na den inhouden van de voorsz. Poincten en Articulen te reguleren. Tot welken eynde zo zullen de Overluyden van de voorsz. Lootsluyden selver gehouden zijn zo wanneer deselve Heeren Commissarissen op elcke respective stromen of plaetsen sullen aenkomen / haer in alles te adsisteren en de behulpsame hant in het aen en af komen te bieden / zo des behoort / op Pene van arbitrale correctie. Gedaen in den Hage onder Onsen Zegele den 15 September 1685. Onderstont / ter Ordonnantie van de Staten / geteeckent

SIMON van BEAUMONT.

VOlgens Resolutie van haer Ed. Gr. Mog. de Heeren Staten van Hollant van den 13 April 1683. is die van der Schelling toegestaen om van alle Schepen en Smacken die zy komen in te Lootsen, te ontfangen ses stuyvers voor de oude en onbequame Lootsluyden.

Was geteeckent *Simon van Beaumont.*

Quitantie, dienende zo ten behoeve van de Schippers als Lootsluyden.

ICk Ondergeschreven Lootsman , wonende bekenne ontfangen te hebben uyt handen van de Schipper wonende tot de somme van gulden , over Pilotage-gelt , van 't Schip diep gaende voeten. Actum.